

॥ श्री मदनमोहने विजयते ॥

• અર્પણ પત્રિકા.

અખંડ ભૂમંડળાચાર્યચક્રચૂડામણિ,—શ્રી હરિવદન
વૈશ્વાનર,—ભક્તિમાર્ગામ્બુજમાર્તંડુડ,—માયાવાદનિકાર
સહસ્રાંશુ. શ્રીવજ્રપતિરતિપથપ્રવર્તક—શ્રીમદ્વલ્લભ-
ભાચાર્ય ચરણકમલમાં—

કેટિશઃ દણ્ડવત્ પ્રણુતિપૂર્વક, ઐઐશ્રીનાજ અનુ-
બ્રહ્માજન, ઐઐશ્રીનીજ કૃપાકણિકાથીજ દિગંત વિસા-
તારિયશસ્ત્ર, પરમ મહાનુભાવી, ગુર્જર ભૂમ્યવતંસ, પરમ
ભગવદ્દીય કવિશ્રી દયારામભાઈનાં પુષ્ટિ ભક્તિના
રસથી ભરેલાં, આ ઉત્તમ કાવ્યોને સમર્પિને, ઐ કવિ-
વરનો ઋણી અનુચર હું કૃતકૃત્ય થાઉં છું.

શ્રીમદ્વલ્લભભાગિ દાસાનુદાસ
નારાયણદાસ પરમાનંદદાસ શાહ.

આભારદર્શન.

આ પુસ્તક છપાવવામાં ધર્મપ્રિય શ્રીમાન શેઠ
હરખલાલ હરિદાસ ભગત ગુંબઈવાળા તરફથી આર્થિક
સહાય મળી છે તેથી આ કથળે તેમનો સપ્રેમ આભાર
માનવામાં આવે છે.

પ્રકાશક.

ગ્રંથો મળવાનાં ઠેકાણાં.

નારાયણદાસ પરમાનંદદાસ શાહ ડબોઈવાળા.	ડે. માધવબાગમાં	
	પાંજરાપોળની નવી ચાલી-મુબાઈ.	
મેસર્સ એન. એમ. ત્રિપારીની કું	જુકમેલર	ડે. કાલખાદેવી રોડ-મુંબઈ.
એલ. એમ. ઠક્કર	જુકમેલર	" "
વસનજી પરમાનંદ	"	" "
નારણજી મુળજી	"	" "
જોષીરામ મુકુંદજી	"	" "
ચુનીલાલ કૃષ્ણાચકર	"	ડે. મોટું મંદિર-ત્રીજો બોધવાડો-મુબાઈ
મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુપટે	જુકમેલર	ડે. ત્રણ દરવાજા અમદાવાદ.
હરગોવનદાસ હરજીવનદાસ	"	" "
જીવજીલાલ અમરસી મહેતા	"	ડે. પીરમસા રોડ "
લક્ષ્મીભાઈ જગનલાલ દેસાઈ	"	ડે. રીચીરોડ અમદાવાદ
રણજીભાઈ ભોતીલાલ	"	" "
નારણદાસ ભોતીલાલ	"	" "
મોહનલાલ મનસુખરામ	"	ડે. લેહેરીપુરા રોડ વડોદરા.
દલસુખભાઈ પરમાનંદદાસ શાહ	"	ડે. પોપ્ટ પાસે-ડબોઈ (વડોદરા)
શ્રીપુષ્પિમાર્ગીય પુસ્તકાલય		નડીઆદ.
શ્રીપુષ્પિમાર્ગીય પુસ્તકાલય		કરાંચી.
રા. રા. મકનજી જીજ્ઞાભાઈ મુગટવાળા		શ્રીનાથદારા.
દા. ખેયર મેધજી	ડે. પુરાણગર	રાજકોટ.
કરસનદાસ નારણદાસ જુકમેલર	નાણાવટ	સુરત.
દેસાઈ અક્ષય	"	ડે. કનો પોર બબર
ઉત્તમચંદ લખમીચંદ	"	લગ્ન્ય રાજકોટ.

એ સીવાય બહાર બામના જાણીતા જુકમેલરો.

ગુજરાત કવિરત્ન ભક્તરાજ શ્રી દયારામભાઈનાં કાવ્યમણિઓની આ ત્રીજી માળા સાહિત્ય રસિક અને ભક્તજનોના કંઠમાં આરોપતાં અત્યંત આનંદ ધામ છે. પ્રથમની બે કાવ્યમણિમાળાઓનો આદરપૂર્વક સંસ્કાર થયેલો જોઈ એકવાર પ્રાસિદ્ધ થયેલાં કાવ્યમણિઓ પણ તે સ્વચ્છ ન હોવાથી અસહ્ય હસ્ત લેખિત પ્રતિઓ સાથે મેળવી શુદ્ધ કરાવી તેને સારો સંસ્કાર આપીને આ માળામાં યોજ્યાં છે; અને તે ઉપરાંત કેટલાક નવિન અપ્રસિદ્ધ સુંદર સુંદર પદો શોધી કાઢીને આ માળામાં દાખલ કર્યાં છે.

પ્રથમના બે ભાગોમાં કવિશ્રીનાં મોટાં મોટાં કાવ્યો, તેના ઉપર વિસ્તૃત ટીકા સાથે હોવાથી નાનાં કાવ્યો અને બોધક પદોની જનસમાજ તરફથી માગણી થવા કરતી હોવાથી, અને મારી પણ કવિનાં તમામ કાવ્યો શુદ્ધ રૂપે છપાયલાં જોવાની ને જનસમાજ આગળ મૂકવાની ઇચ્છા હોવાથી આ ગ્રંથમાં અનેક નીતિ ભક્તિનાં ગુજરાતી પદો દાખલ કરવામાં આવ્યાં છે. અને તે ઉપરાંત હિંદી, મરાઠી, મારવાડી, પંજાબી અને વજાપાનાં પણ નમુના દાખલ થોડાં થોડાં રસિક પદો દાખલ કર્યાં છે જે વાચકવર્ગને આનંદદાયક થઈ પડશે. આ ઉપરથી કવિશ્રીનું બહુ બાવાબિરુપણું વાચકને જણાઈ આવ્યા વગર રહેશે નહિ. દયારામ-ભાઈનાં નાનાં નાનાં પદો, ભક્તિદ્યુગારની ગરબીઓ, અને નીતિભક્તિનાં કાવ્યો એકજ મોટા પુસ્તકમાં આવી જાય તો રસિક જનોને વાંચવાની વધારે અનુકૂળતા પડે એવા હેતુથી આ ગ્રંથ છપાવવામાં આવ્યો છે.

અન્ય પ્રકારકો તરફથી અત્યાર સુધીમાં કવિ શ્રી દયારામભાઈનાં કાવ્યો છપાવી બહાર પાડવામાં આવ્યાં છે તેમાં અનેક પ્રકારની અશુદ્ધિઓ રહી ગયેલી જણાય છે. કેટલાંક કાવ્યોમાં તો આખી લાઈનીની લાઈનો રહી ગયેલી હોય છે. આમ હોવાથી વિદ્વાનો તરફથી કવિશ્રીને અન્યાય થતો હતો અને કોઈ કોઈ ઠેકાણે તો અર્થ સમજતો નહિ તથા વિપરીત અર્થ ઉત્પન્ન થતો તેથી કવિની કીર્તિને ઝાંખપ લાગતી. આથી કાવ્યો શુદ્ધ અને પૂર્ણ રૂપે છપાવવાની મને ઉત્કંઠા થઈ ને તેથી આ સંગ્રહ બહાર પાડવાનો વખત આવ્યો. અન્ય પ્રકારકો તરફથી છપાયેલાં કાવ્યોની અશુદ્ધિની સંપૂર્ણ નોંધ કરીએ તો એક આખું પુસ્તકજ ભરાય; પણ તેમ ન કરતાં દૃષ્ટાંત તરિકે અહીં થોડીક અશુદ્ધિઓ ટાંકી બતાવું છું:—“ મુજને અડશેમાં, આધા રહો અલખેલા છેલા અડશેમાં ” એ પદ આ ગ્રંથમાં કોઈ જુદીજ રીતે—દયારામભાઈની અસલ બાનીમાં છપાયેલું જોવામાં આવશે. “શ્રી કૃષ્ણ સ્તવન મંજરી”માં કડી ૪ માં “ એ અદલતા ”, કડી ૭ માં “ અખળા ”, કડી ૧૩ માં “ ઝોખા મેહેલ ”, કડી ૧૭ માં “ જનનું, ” ને કડી ૨૩ માં “ કહાન ” શબ્દો ખીજી જાણેલી પ્રતોમાં માલમ પડે છે; તેને ઠેકાણે ખરા શબ્દો “ દયાળુતા ”, “ અંબા ”, “ ચોખામેળ ”, “ ગજનું ” ને “ કહેણું ” એ શબ્દો જોઈએ જે આ ગ્રંથમાં સુધારીને છાપવામાં આવ્યા છે. આ તો એકજ પદની વાત થઈ ખીજાં એવાં ઘણાં પદો છે.

પ્રેમ રસ ગીતામાં—ખીજાં પુસ્તકોમાં અશુદ્ધ અને અર્થ વગરનું કેટલુંક છપાયેલું છે તે અમે અસલ પ્રતો ઉપરથી નીચે પ્રમાણે સુધારીને છાપ્યું છે.

પદ ૧૬

અશુદ્ધ પાઠ—

જળ વિના દાદુર પંકમારે પડી રાખે જ્યમ દેહને
જુઓ મચ્છજળથી વિછરતાં તજે પ્રાણુ ધન્ય એહને

શુદ્ધ પાઠ—

જળ વિના દાદુર પંકમાં પડી રાખે જ્યમત્યમ દેહને
પણ જુઓ મચ્છજળથી વિછરતાં તજે પ્રાણુ ધન્ય એ રનેહને

પદ ૧૭

અશુદ્ધ પાઠ—

ભૂખ્યો ભોજન તણે ધ્યાને નંદરાયણ

શુદ્ધ પાઠ—

ભૂખ્યો ભોજન તણે ધ્યાને ન ધરાયણ

અશુદ્ધ પાઠ—

અજીરા સરખા જોગને

શુદ્ધ પાઠ—

એ ઝીરા સરખા જોગને

પદ ૧૮ મા

અશુદ્ધ પાઠ—

તે ખગાડમાં બહુ કમળ કોમળ ભમરાતુ પીમળે ગયો
ઉડી ગયો આનંદથી પછી જ્યાં હાં તુ સુખીયો યયો

શુદ્ધ પાઠ—

તે બગાડ્યાં કોમળ કમળ લમરા તું પ્રીત કરી પ્રીમળે ગયો
કરી નીરસ નક્ષીન સધળાં ગરજ સરી હડી ગયો

પદ ૧૯ માં

અશુદ્ધ પાઠ—

કણું સરવે હેત વખાણીછ

શુદ્ધ પાઠ—

સમગળ્યા ઉદ્ધવને વાત વખાણીછ

અશુદ્ધ પાઠ—

તું થાકેની શીદ ગુણ ગુણ કરે છે

શુદ્ધ પાઠ—

તું કયા શીદ ગુણ ગુણ કરે છે

ચાતુરીના ગરખામાં—

અશુદ્ધ પાઠ—

“ બગડી જુદ ને હોય ન સુધરે ”

શુદ્ધ પાઠ—

“ બગડી જુદ ના હોને સુધરે ”

અશુદ્ધ પાઠ—

“ ચોકોડીને ચાંસ્લો બાળે સતના પાછળ પાયે ”

શુદ્ધ પાઠ—

ચોકોડીને ચાંસ્લો બાળે સતનાં પાચલ પાયે ”

વગેરે

વગેરે.

સરઆનની ત્રણી પાંચમી એ ત્રણ કડીઓ જે બીજાં પુસ્તકોમાં
છપાયલી નથી તે આ પુસ્તકમાં આ ગરબામાં છાપેલી છે. બીજાં
પુસ્તકોમાં આવી તો અનેક જામીઓ રહેલી છે તે બધી આ
પુસ્તકમાં સુધારવામાં આવી છે નેથી સુરા વાંચનારાઓને આની
ઉપયોગિતા જણાયા વગર નહિ રહે.

“ નજ વહાલું રે વૈકુંઠ નહિ આવું ” એ આખું પદ બીજાં
પુસ્તકોમાં અર્થ રહિત તદ્દન ખોટું છપાયલું છે જે આ પુસ્તકમાં શુદ્ધ
કરીને છપાવ્યું છે. સરખામણીને માટે એ બંને પદો અમે બંને આ-
પીએ છીએ.

બીજા પુસ્તકોમાં અશુદ્ધ છપાયુ છે તે—

“ વજ વાહલું રે વૈકુંઠ નહિ આવું, મને ન ગમે ચતુર્ભુજ યાવું;
નંદ કુંવર કપાંહાંથી લાવું. ” વજ—

સોહીયે લલિતા ત્રિવેણીમાં રે ગિરધારી, સગે સોહીયે જ્યાં રાધા પ્યારી,
તે વિના આંખ ન ઠરે ભારી. વજ—

ત્યાંથી શ્રીયમુનાગિરિ વર છે એ નહી, મુને અશક્તિ છે ધણી બેહેની.
તે વિના મારો પ્રાણ પ્રસન્ન રહે નહિ. વજ—

ત્યાંહાં શ્રી વૃંદાવન રાસ નહિ, વજ વનતા સંગ વિલાસ નહિ,
વિષ્ણું વેણું વામાને અભ્યાસ નહિ. વજ—

વૃક્ષે વૃક્ષે વેણુકા ધારી, પત્રે પત્રે હરિ ભુજવ્યારી.
હેવા રણુ રણુ છું સંગતિ ભારી. વજ—

હેવા વિશ્વ શિવ સખી રૂપ યયા, હેવા રણુ રણુ તે રસનારે રણા,
ઉધવ સરખા તે ત્રણ કૃષ્ણ યયા. વજ—

સુખ સ્વર્ગનું કૃષ્ણવિના કડવું, મને ન ગમે અહસદન અડવું,
ધિક જન સુખ પામી પાછું પડવું.

૧૪—

શું કરું શ્રીજી સહુજ પામી, તેહમા નહિ આપણું હો સવામી,
મારે દાસપણમાં હાવે શી ખામી.

૧૫—

વ્રજ જન વૈકુંઠસુખ જોઇ વળી, ન ગમે તો અહાડમારે ભલી
એવા સ્વરૂપાનંદ અતિશે ગળી.

૧૬—

ગુરૂ ખલે ગોકુળવાસી થઇશું, શ્રી વલ્લભ શરણે નિત્ય જઇશું,
દયા પ્રીતમ સેવી રસજસ ગઇશું.

૧૭—

વાચકો જોઇ શકશે કે આમાં કેટલી બધી અશુદ્ધિ છે, કેટલીક
લીટીઓના તો અર્થજ સમજાય એમ નથી, ગમેતેમ અક્ષરો ગોઠવી માર્યા
છે. એનું કારણ એટલુંજ કે એ લોકોને અસહ્ય પ્રતો મળેલી નહિ ને માંદને
મોઢેથી સાંભળીને પદો ઉતારી લીધેલાં તેથી જ્યાં સમજ ન પડી ત્યાં
ગમે તેવા અક્ષરો ગોઠવી દીધા. જ્યારે અમારી પાસે તો શુદ્ધ પ્રતો આવેલી
અને સમજીને શુદ્ધ ગાનાર પાસે જ અમે પદો સુધરાવેલાં તેથી આ
પ્રમાણે રહેલી બધી અશુદ્ધિઓને દૂર કરી શુદ્ધ રૂપેજ બધાં કાઢ્યો આ
પુસ્તકમાં છપાવેલાં છે. ઉપરનુંજ પદ આ પુસ્તકમાં અમે શુદ્ધ છપાવ્યું
છે તે નીચે પ્રમાણે—

“ વ્રજ વહાણુરે વૈકુંઠ નહિ આવું, મને ન ગમે ચતુર્ભુજ થાવું,
ત્યાં શ્રી નંદકુંવર ક્યાંથી લાવું.

૧૪૦—

જોઇએ લલિત ત્રિલંગી મ્હારે ગિરિધારી, સગે જોઇએ શ્રી રાધેધ્યારી.
તે વિના નવ આંખ દરે મ્હારી.

૧૪૧—

ત્યાં શ્રી જમુનાં ગિરિવર છે નહિ, મુને આસક્તિ છે ઘણી એ બેની.
તે વિના મ્હારો પ્રાણ પ્રસન્ન રહે નહિ.

૧૪૨—

ત્યાં શ્રી વૃંદાવન રાસ નથી, પ્રજા વનિતા સંગ વિલાસ નથી.

વિધ્યુ વેણુ વાયાનો અભ્યાસ નથી.

પ્રજા—

જ્યાં વૃક્ષે વૃક્ષે વેણુકા ધારી, પત્રે પત્રે છે હરિ ભુજ્યારી.

એક પ્રજા રજા યોમુકિત વારી.

પ્રજા—

જ્યાં વસવાને શિવ સખી રૂપ થયા, હજી અજ પ્રજારજને તરસતારે રહ્યા

ઉદ્ભવ સરખા તે તૃણ કૃષ્ણ થયા.

પ્રજા—

સુખ સ્વર્ગનું કૃષ્ણ વિના કડવું, મને ન ગમે અહાસદન અડવું,

ધિક સુખ જોતે પામી પાછું પડવું.

પ્રજા—

શુ કરું શ્રીજી હું સાયુજ્ય પામી, એકતામાં તમો ના રહો સ્વામી

મ્હારે દાસપણમાં રહે શી ખામી.

પ્રજા—

પ્રજા જન વૈકુંઠ સુખ જોઈ વળ્યાં, ના ગમ્યું ત્યારે અહાનંદમાં જળ્યાં

ધેર સ્વરૂપાનંદ સુખ અતિશે ગળ્યાં.

પ્રજા—

ગુરુ બળે ગોકુળવાસી થાશું, શ્રી વલ્લભ શરણે નિત્ય જાશું

હયા પ્રીતમ સેવી રસ જશ ગાશું.

પ્રજા—

આ ઉપરથી વાયકોની ખાત્રી થશે કે અમે કવિનાં કાવ્યો શુદ્ધ કરાવીને છપાવાની ફેટલી કાળજી રાખી છે. વાયકોને અમે દરેકે દરેક કાવ્ય વાંચી જવાની અને ખીજી પ્રતો સાથે મેળવી રહસ્ય શોધવાની વિનંતિ કરીએ છીએ.

આ ગ્રંથમાં ભક્તિપોષણ, પ્રબોધબાવની, મનમતિસંવાદ, પ્રેમરસ-ગીતા, શ્રીનાથજીનું વર્ણન, શ્રીકૃષ્ણ અષ્ટોતર શતનામ ચિંતામણિ, શ્રીવલ્લભ અષ્ટોતર શતનામ, શ્રીવિકૃષ્ણ અષ્ટોતર શતનામ, શ્રીરાધા અષ્ટોતર શતનામ, શ્રીપુરુષોત્તમ અષ્ટોતર શતનામ, શ્રીવૃજલક્ષ્મી અષ્ટોતર શતનામ, હીરાવલી, વૃજમહિમા, એ ગ્રંથો ઉપરાંત કવિશ્રીનાં અર્થગાંભીર્ય-યુક્ત ભક્તિરસથી લરપૂર અનેક ઉત્તમાત્મ પદો છપાવવામાં આવ્યાં છે.

આ જમાનાને કેટલાક સુધારાનો જમાનો કહે છે, પણ પ્રજાજીવનની ખરેખરી જાગૃતિ હજી આપણા લોકોમાં આવી નથી. પાશ્ચાત્ય દેશોમાં ત્યાંના પ્રાચીન કવિઓનાં કાવ્યોના સખ્યાબંધ ગ્રંથો છપાઈને પ્રતિ વર્ષ બહાર પડે છે, ત્યારે આપણે ત્યાં પ્રેમાનંદ, દયારામભાઈ કે શામળ કવિ પ્રજામાં કેટલા વચાવ છે તે તેમના કાવ્યગ્રંથોનો કેટલો આદર થાય છે ? સામાન્ય રીતે લોકોમાં નોવેલો, નાટકો, ને એવા જ હલકા વાચનનો પ્રચાર વિશેષ છે, એ શું ધર્મજ્ઞાન નથી ? તો તેને બદલે આવાં ધર્મનીતિનાં બોધક કાવ્યો વધારે પ્રમાણમાં લોકમાં વંચાતાં યાવ, તો સમાજજીવન કેટલું સુધરી જાય ?

કવિશ્રી દયારામભાઈનાં કાવ્યો એ કંઈ કોઈ અમુક વ્યક્તિની માલિકીનાં નથી, પણ સમગ્ર સમાજને કવિશ્રીએ તે પોતાનો વારસો આપેલો છે; કેવળ પરોપકારને અર્થે જ કવિએ કાવ્યામૃત આપણને આપી મૂકેલું છે; તો તેમનો તે શ્રમ સફળ થવા અને પોતાનું કલ્યાણ કરવા એનો સૌ કોઈ આસ્વાદ લેશે એવી સર્વે વૈષ્ણવજનને તથા લોકસમૂહને મારી જિનંતિ છે.

ડોહા નિવાસી પરમ ભગવદીય જીનેવી જોડાસાલભાઈ ઉર્ફે નાયજીભાઈ ગિરજશંકર જે કવિશ્રીના શિષ્યપુત્ર યાવ છે અને દયારામભાઈનાં કાવ્યો ઉપર જેમને અનહદ પ્રેમ છે, તેમજ એ કાવ્યો શુદ્ધ સ્વરૂપે બહાર પડે તે જોવાને જે ધણા ઉત્સુક છે, તેમણે ધણા પરિશ્રમથી કવિનાં કાવ્યોનો સંગ્રહ કરી રાખેલો તે ઉદારતાથી છપાવવા આપ્યો; તેમ ધણી મહેનત લઈને કવિનાં કાવ્યો શુદ્ધ કરી આપ્યાં તે માટે હું તેમનો બહુ આભારી છું.

વળી વડોદરા નિવાસી મારા મિત્ર રા. જગજીવનદાસ દનાજી મોદીએ પણ કાવ્યોની અશુદ્ધિ દૂર કરવામા તથા યુદ્ધ સુધારવાનું કામ કરવામા મ્નેહભાવથી અને મદદ કરી છે તથા ઉપોદ્ધાત લખવાની તરદી લીધી છે તે બદલ પણ તે બાઈનો અત કરણથી ઉપકાર માનું છું.

કવિશ્રીના કા. યોનો કેટલોક સગ્રહ ડભોધમા કવિના શિષ્ય જોશી રણુછોડભાઈના વચન શ્રીમાન્ જોશી છગનલાલભાઈ પાસે છે પરંતુ કવિના કાવ્યો પ્રસિદ્ધિમા આવેલા જોવાને કોણ જાણે શાએ કારણથી નેઓ રાજી નટોય તેમ તેમની પાસેના સગ્રહ અપ્રાપ્ય થઈ પડેતા છે તેઓ પોતે પણ પ્રસિદ્ધ કરતા નથી, ને બીજા કોઈને પ્રસિદ્ધ કરવા આપતા પણ નથી. ગુજરાતનું ધણું સાહિત્ય આ પ્રમાણે ઉધઈના મુખમા જઈ પડેતું છે પ્રભુ સોને સદ્ગુણિ આપો.

મહત્વની બૂલોનું શુદ્ધિપત્રક છેવટે આપ્યું છે તે પહેલેથી સુધારીને વાચક વિનંતિ છે અને હજી પણ કાંઈ અશુદ્ધિ રહી ગઈ હોય તે કોઈ વાચક ખતાવશે તો ઉપકાર સાથે બીજી આવૃત્તિમા સુધારો કરીશું.

વિજયાદશમી સ. ૧૯૭૯ } નારાયણદાસ પરમાનંદદાસ શાહ
ડભોધ } ડભોધવાળા,

શ્રી હરિ.

ઉપોદ્ધાત.

ગુજરાતના કવિરત્ન રસમૂર્તિ કવિવર શ્રી દયારામભાઈને કાશ્ય નહિ
 ઓળખતું હોય ? એમની અલૌકિક વાણીનો રસાસ્વાદ એક વખત જોયે.
 ચાખ્યો હશે તેના હૃદય મંદિરમાંથી એની સુવાસ તો કાળાન્તરે પણ નહિ
 ખસી હોય. એ ચમત્કારથી ભરેલી રસથી ટપકતી વાણીનો જોને મોહ
 લાગ્યો તેને તેનો નિરતર આસ્વાદ લીધા વગર એન પણ નહિ પડે.
 કવિની વાણીના શબ્દોનું માધુર્ય અને કાવ્યમાં રહેલા ઉત્તમ ભાવો તે
 સાંભળનારને મુગ્ધ બનાવે છે. સંગીતની ખરી માધુરી તો તે કાઈ કાઈક
 કંઠી જીજ્ઞનના મુખમાંથી સાંભળવામાં આવે ત્યારે જ અનુભવી શકાય.
 ખરેખર જગતમાં મીઠામાં મીઠું મધ છે અને તેનાથી મીઠું અમૃત છે.
 પણ તે સૌથી મીઠામાં મીઠી-અધિકતર મીઠી તો કવિની વાણી છે. અને
 દયારામની વાણીમાં સહજે તે અનુભવાય છે. દયારામ પોતેજ સારા
 ગવેશ હતા, અને તે પોતેજ જ્યારે મધુર રાગલલ્લકારી પોતાની દેવી વાણી
 સોફ સમૂહને અખ્યાતા, તે વખતના લોકોના ભાવ્યની તો પરિસીમાજ
 હતી. એ વખત કવિની વાણી સાંભળવામાં ગુજરાત ગાંડુ થઈ ગયું હતું.
 હોહા, ચાંડોદ ને વડોદરાની દેવીઓએ ગરબા ગરબીઓ અને ધોળનાં
 ગાયનોથી સ્વર્ગની અપ્સરાઓને ઝાંખી પાડી દીધી હતી. ઘેર ઘેર કવિની
 વાણીના મધુર સ્વરોથી વાતાવરણ ગાજી ઉઠતું હતું, રસ્તે જનાર માણસ
 ધડી ભર તે સાંભળવા ચંબી જતું, અને જ્યાં ગરબા ગવાતા અને
 કવિની ભાવવાહી ગરબીઓ કિન્નરકંઠીઓના મુખમાંથી સરી પડતી ત્યાં

તો લોકનાં ઝુંડનાં ઝુંડ ભેગાં થઇ જઇ ચિત્રવત્ બની જતાં. કવિની ભક્તિ રસની, જ્ઞાનની, નીતિની ને દીનતાની કવિતાઓ કંઈ કમી નથી. ભક્ત મંડળીઓમાં કવિનાં એ પદો ગાજી ઉઠે છે અને હજારો આત્માઓને તે પાવન કરે છે. કવિના શબ્દની ચોટ જેને લાગી તે ધાયજ થઇ જાય છે અને તેનો આજો મનજો સુધરી જાય છે. સાત સાત દિવસની સપ્તાહોમાં કવિનાં આજ્ઞાનાં ને ભક્તિનાં પદોનો સતત પ્રવાહ ચાલ્યા કરે છે ને બજનાનંદો લોકો તેમાં સંસારનું લાન બૂલી જાય છે. આજે પણ એ દેવી વાણીનો ચમત્કાર કંઈ ઓછો થયો નથી. હયારામની વાણી સંસ્કારી છે, શુદ્ધ છે, શિષ્ટ છે. જ્યાં જોવા જોઈએ તેવા શબ્દો ત્યાં ત્યાં સુધરિત રીતે એમનાં કાવ્યોમાં ગોઠવાયલા છે. એમનું કોઈપણ પદ લો, તેને રાગથી ગાઓ, અર્થને વિચાર કરો, અને પછી જુઓ કે તેમાં કેટલી મજા પડે છે. કોઇમાં અર્થની ચમત્કૃતિ માલમ પડશે, કોઈમાં શબ્દની ચમત્કૃતિ જણાશે, કોઈમાં ઉત્તમ ભાવો ભરેલા દેખાશે, અને જમાવટ એવી જણાશે, કે તેમાંથી રસના તો કલ્લોલ ખીલી ઉઠતા જણાય. હયારામનાં કાવ્યો વાંચી જવાથી પણ આનંદ મળે છે; પરંતુ એની ખરી ખૂબી તો રાગતાલમાં ગાવાથી અથવા કોઇ મધુર રાગે ગાતું હોમ ત્યારે સાંભળવાથી જ જણાય છે. એમનાં કાવ્યોમાં નર્મ સંગીતજ ભરેલું છે; અને એકલું સંગીતજ કોનું મન હરણુ નથી કરતું ? સંગીતને માટે કોઇ અનુભવી કવિએ કહ્યું છે કે:—

સુચિનિ સુલ નિધાનં દુઃખિતાનાં વિનોદઃ

ધ્રુવજહ્વલહારી મન્મથસ્યાગ્રદૂતઃ ।

ભતિ ચતુર સુગમ્યો વલ્લભઃ કામિનીનાં.

જયતિ જગતિ નાદઃ પંચમ ધ્રોણ વેદઃ ॥

અર્થાત્ સંગીત-સુખીયાઓને સુખના લા ૧-૨૫ દુ ખીયાઓને
 દુ ખ મટાડવાનો વિનોદ કરાવનાર, કાન અને હૃદયને હરણુ
 કરનાર, કામદેવનો મુખ્ય દૂત, ચતુર માણસને જલદી આવડી શકે એવું,
 અને સ્ત્રીઓને ખુબુ પ્રિય છે એવું સંગીત પાંચમો વેદ ગણાય છે ને તે
 જગતમા જય પામે છે દયારામના ઝાન્ગો આવા સંગીતભરેલા છે અને
 તે એમલા સુરની મીઠાશવાળા નહીં પણ શાન્દ અર્થ અને અદર રહેના
 ગૂઢ બાવોનો ચમત્કૃતિથી ભરેલા છે દયારામના જમાનામા એમણે
 લોકોના મન હરણુ કરી લીધેના ત્યાર પછી જમાનો બદલાતા તે
 વિસરાયા લાગેના પરંતુ હવે નવા યુગમા જેમ જેમ લોકની જાણમા
 તે આવતા જાય છે તેમ તેમ તેના ઉપર લોકોનો આદર વધતો જાય છે
 દયાનામની વાણી હૃદયસ્પર્શી છે તેથી જ તેને સમજીને વાન્ય છે,
 તે તો તેમા તફતીન થઇ જાય છે

દયારામે અગ્રેજ કવિઓની પેઠે અને તેમનું અનુકરણ કરનારા
 હાનના ગુર્જર કવિઓની પેઠે નાની નાની કલ્પનાઓ ગોઠવીને કાવ્યના
 દૂકડાઓ નથી લખ્યા કે લોકરજનને મરિજ ગાવાના પદો નથી લખ્યા
 દયારામનું કાવ્યો લખવાનું દષ્ટિભિદ્ધ બહુ ઊંચું હતું અને તે દષ્ટિભિદ્ધ
 લક્ષમા રાખીને એમણે કાવ્યો લખ્યા છે સામાન્ય કવિઓની માફક
 એમને ઉપદેશ કે એકતુ વર્ણન એમના મળ્યોમા નથી કોઇ ચમત્કારિક
 કલ્પનાઓ સાથે રસ અને અર્થની જમાવટ કરીને સુદર શાન્દોમા એ
 જે કહેવાનું હોય તે કહે છે દયારામે કવ્યહારા નીતિ, લખ્મિ, વૈરાગ્ય,
 વ્યહાર ચાતુર્ય અને તત્ત્વજ્ઞાન અગ્રી રીને સમજાવી દીધા છે દયારામ
 સિધ્ધાતી કવિ છે, ને પોતાનો માન્ય સિધ્ધાત પોતાના કાવ્યોમા તેમણે
 એવી સારી રીને છપ્યો છે કે એક વખત તો વાચનાર માણુમ નીચું

માથુજ નમાવી દે. દયારામનો નીતિ ભક્તિનો બોધ સચોટ છે અને તત્ત્વ-જ્ઞાન ગભીર છે. દયારામના કાવ્યોમાંથી વ્યવહારદક્ષતા શિખેલો માથુસ જગતમાં કદી ઠગાય નહિ.

દયારામ ફાંકડો રસિક કવિ હતા, અને તેથી તેમનાં કાવ્યો શૃંગારી છે એમ ગણી ધણાઓએ તેની ઉપેક્ષા કરેલી હતી. પણ દયારામનો શૃંગાર તે જગતનો લૌકિક શૃંગાર નથી. દયારામનું મુખ્ય દૃષ્ટિબિંદુ ભક્તિ-પોતાના ઇષ્ટ શ્રીકૃષ્ણ પૂર્ણ પુરષોત્તમ ઉપરની પ્રેમલક્ષણા ભક્તિ છે, અને તેથી તે ભક્તિને અગેજ તેમણે પોતાનાં કાવ્યોમાં શૃંગાર, નીતિ, તત્ત્વજ્ઞાન, વ્યવહાર વગેરેની ગુથણી ગુથેલી છે એટલે દયારામનો શૃંગાર તે લૌકિક કામવાસનાથી ભરેલો માથિક શૃંગાર નથી, પણ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના ઉપર ભક્તિભાવ ઉત્પન્ન કરાવનારો અલૌકિક પવિત્ર શૃંગાર છે. લોકો શૃંગાર અને કામને એક કરી નાખે છે ત્યાંજ મોટી ભૂલ થાય છે. શૃંગાર અને કામ બંને જુદી વસ્તુઓ છે. બંને વચ્ચે મહદ્ અંતર છે. કામ આત્માનો શત્રુ હોઇ માયામા લપટાવી સસારચક્રમાં પાડનારો છે; અને પ્રભુ ઉપર પ્રેમ ઉત્પન્ન કરાવનારો પ્રભુના ગુણાનુવાદ રૂપ શૃંગાર માયાથી મોકળાં કરી મોક્ષ સુખ અપાવનારો છે. પરી પાત્રતા વગર એ વસ્તુ સમજવામાં આવે એમ નથી અને તે વગર દયારામનો કાવ્યરસ પચવો મુશ્કેલ છે. મારે દયારામના કાવ્યો વાંચનારે પહેલાં દયારામના હૃદય સાથે પોતાના હૃદયની એકતા કરવાની જરૂર છે. એમ ચરો ત્યારે જ તેમાં ખરો આનંદ અનુભવાશે.

જે વખતે પ્રેમાનંદ યુગના પડઘા પડતા હતા તે વખતે દયારામ યુગની શરૂઆત થતી હતી. પ્રેમાનંદનાં આખ્યાનો અને શામળની

વાર્તાઓમાંથી કાઢી દયારામે લોકસમુદાયનાં મન જીતી જ દિશા તરફ વાળ્યા હતાં. કૃષ્ણસીધાના રસમાં જ લોકોને તરખોળ કરી તેમણે તેમને અનેક પ્રકારની ચમત્કૃતિથી ભરેલાં મધુર પદ્યોનો મોહ લગાડ્યો હતો. એ મોહને લીધે દયારામનું અનુકરણ કરનારા પણ ઘણા કવિઓ નિકળ્યા હતા.

દયારામનો યુગ એ ખરી રીતે કવિયુગ નહિ પણ સતયુગ હતો. સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના સંસ્થાપક સ્વામીશ્રી સદગુણદેવ પોતાના યોગ બળને પ્રભાવ ગુજરાત કાઠિયાવાડમાં ફેલાવી રહ્યા હતા; એ સંપ્રદાયના પ્રેમાનંદ, બલ્લનંદ, નિધુલાલંદ વગેરે સાથે કવિઓ ઉત્તમ ઉત્તમ બળને બનાવી તે દ્વારા અજ્ઞાન લોકોને જાગૃત કરી રહ્યા હતા; ધીરો, નિરાંત, બાપુ, કમ્પીર અને મીરાંનાં પદો બજાવ મંડળીઓમાં ગામે ગામે ગવાઈ રહ્યાં હતાં; રવિરામ અને બાણદામના ઉપદેશો ચાલુ રહ્યા હતા; બજાવની સંપ્રદાયો થતી; એવા યુગમાં કવિશ્રી દયારામબાઈ આદિ કવિશ્રી નરસિંહ મહેતાનું અધુરું રહેલું કામ પૂરું કરવાને બહિત-રસધી ટપકતા પોતાના કાવ્યમૃતનું પાન ક્ષોધ ચાંચીને વડોદરાનાં રસજ પ્રગટે પાઈ રહ્યા હતા. ક્ષોધ પાસે બહાદુરપુરમાં ભગવદી આરોળા રાત્રિના વલ્લભદાસબાઈ, કપડવણુજમાં પુલ કુંવરબાઈ, જુનાગઢમાં રાજ કુંવરબાઈ, દેવગઢ બાગીયામાં કેસરદેવબાઈ, અને ભરૂચમાં જગજીવનદાસ તથા ભાગનગરના કેશવદાસ આદિ શ્રીગોકુલેશ સ્વરૂપાસક્ત ભરૂચી મતના ભક્ત કવિરત્નો પુષ્ટિમાર્ગમાં અનન્ય ભક્તિની વર્ષા કરી રહ્યાં હતાં. વિક્રમનું ઓગણીસમું સૈકું સતપુરુષોના સંચારનું હતું અને તેમાં જ કવિનું વિચરણ સફળતા ભરેલું તથા પુણ્યપ્રદ થયું હતું. રાજકીય અધાધુષી મટી જઈ શ્રીમંત ગાયકવાડ સરદારના રાજ્યની સ્થિરતાનો સમય સસાર કલેશથી થાકેલા લોકોને

ધમ જોધ આપવાને યોગ્ય સમય હતો. લોકો શાંતિ શોધતા હતા અને સુજ્જ્વાલના સતો પોતાની દેવી વાણી વડે તેમને સસારનો તાપ ભૂંડાવતા હતા.

આ પુસ્તકમાં કવિના મુખ્ય ત્રણે શ્રી ભકિતપોષણ, પ્રયોધ આવની મનમતિ સવાહ અને ત્રેમરસગીતા લીધેલા છે.

ભકિતપોષણ—કવિનો માન્ય સિદ્ધાંત શુદ્ધ દ્વૈત અને પ્રભુપ્રાપ્ત કરવાનું મુખ્ય સાધન પુષ્ટિભકિત છે એ પુષ્ટિભકિતનું ખરેખરું રહસ્ય આ ગ્રંથમાં કવિએ સચોટ વાણીમાં મમગ્નવેનું છે આ ગ્રંથના વાચનથી ભકિતને પોષણ મળે છે ભકિતની દૃઢતા થાય છે તેથી કવિએ ગ્રંથનું આપેલું નામ સાર્થક નિવડે છે. ભકિતની એટલા સાનીત કરવામાં કવિએ અનેક શાસ્ત્ર પ્રમાણો, દૃષ્ટાંતો અને યુક્તિ પ્રયુક્તિઓ વાપરી છે જે દોષ માણસ પોષ્ટની પેઠે આ ગ્રંથને મુખ પાક કરી લે તો પછી ભકિતની વિશદ બોલનાર બલભવા પ્રતિવાદીને પણ મહાત કરવાને તે મમર્થ નિવડ્યા વગર ન રહે. સર્વશાસ્ત્રનું અવલોકન કરીને કવિએ આ ગ્રંથ લખ્યો છે, એટલે સર્વશાસ્ત્રના દોહનરૂપ કવિનો ભકિતનો સિદ્ધાંત છે. શશ્વતમાજ કવિ કહે છે કે—

ચારવેઠ ખટ શાસ્ત્રનો, વારે વારે જ્યો મે વિચાર,

ઉપનિષદના અર્થનો, શોધતા નિકળ્યો એ સાર;

નિકળ્યો સાર શ્રી કૃષ્ણની ભકિત, સત્સગમાં કરવી આસકિત,

શ્રી પૂર્ણ પુરુષોત્તમને યગચરણે, સર્વ સમર્પાને રહેવું ચરણે.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ

એ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ કોણ તેને માટે કવિ કહે છે કે:—

નહિ કોઇ જોની મમોવડી, કોઇ ઇશ નહિ જોને શીવ,

સર્વ વસ્તુ જો થકી થઇ, જો કોઇ કહાવે સર્વના અધીશ;

સર્વાધીશ વંદે સદુ જોને, નિગમ નેતિ નેતિ કહે છે તેને,

શેષ મહેશ વિધિ શ્રી અગમ્ય, તેને કહિયે પૂર્ણ પુરુષોત્તમ.

એવો શ્રીગ્રંથ કૃપાળ.

✓ એ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ તે જગદીશ શ્રીકૃષ્ણ ચક્ર પરમાત્મા પોતેજ
પણ એ શ્રીકૃષ્ણ તે આ કલ્પના-હાપરને અંતે અને કલ્પયુગના આરંભે
જન્મેલા શ્રીકૃષ્ણ નહિ પરંતુ સારસ્વત કલ્પને વિશે જો શ્રીકૃષ્ણ
ભગવાન જગદુદ્ધાર કરવાને અવતર્યા હતા અને તે વખતના વ્રજમંડળમાં
જેમણે લીલાઓ કરી હતી તે. તેને માટે કવિ પોતેજ એક પદમાં
માય છે કે:—

શ્રીકૃષ્ણજી વર્ષા મેં શ્રીકૃષ્ણજી વર્ષા.

રાધિકેશ એક મેં શ્રીકૃષ્ણજી વર્ષા.

કલ્પ સારસ્વત પ્રગટ પુરણ સ્વયમભવ.

શ્રી ભાગવત ગાય સેવે શ્રી વલ્લભદેવ. મેં શ્રી

(૫૮ ૨૧૯)

કલ્યાણનું સાધન ફક્ત શ્રી હરિની ભક્તિજ છે. કવિ તો બાર
કહે છે કે:—

“વેલુ પીવતાં જો તેલ નિકલે, જળ મથે નવનિત હોય,
“મૃગજળથી જો તૃપ્તા રહે, તોહે ભક્તિ વિના ભદ્ર ન હોય.

અને તેને માટે શાસ્ત્રનો આધાર આપતાં કવિ કહે છે કે.

“હું નથી કહેતો પોકારે છે વેદ, સમરો થી કૃષ્ણ ટળે સહુ ખેદ”.

બીજા બધાં સાધન કરતાં પ્રેમ ભક્તિની શ્રેષ્ઠતા વર્ણવતાં કવિ કહે છે કે.

“મંત્ર આધીન સહુ દેવતા, થોડો વિરાટ પણ વશ થાય.

“જ્ઞાની અક્ષરને જઈ મળે, (પણ) પુરુષોત્તમ પ્રેમે પમાય.

“પ્રેમ ભક્તિ વશ પૂર્ણાનંદ, એ ન પડે અન્ય સાધન કદ

“આ મુખે બાપ્પુ થી ગીતામાહે, ના માનો તો જો જો ત્યા હે

“સેવો થી કૃષ્ણ કપાળ.

ત્યાર પછી કવિ ભક્તિના પ્રકાર ગણાવે છે અને સર્વથી શિરોમણિ રૂપ પ્રેમ ભક્તિ છે. એમ કહે છે એ પ્રેમ ભક્તિ તે કયી તેને માટે કાવ કહે છે કે—

{ “રૂપ ગુણ દ્રવ્ય ત્રણ એ કારણ પ્રીતિ થવાનાં કહાવે
= એ ત્રણ વિકાર રહિત સહજ સ્નેહ તે થી કૃષ્ણને લાવે

આવી રીતનો નિમિત્ત વગરનો નિ સ્વાર્થ સહજ સ્નેહ તેજ ખરો પ્રેમ. પ્રભુમાં એ પ્રેમ ઉત્પન્ન થાય ત્યારે જખરી પ્રેમ લક્ષણાભક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે. ત્યાર પછી કવિ પ્રેમ, આસક્તિ, વ્યસન અને તન્મયતા એવા ચાર ભેદ સ્નેહના બતાવે છે તથા તેનાં લક્ષણ કહે છે અને પછી તે દરેકના પેટા ભેદ સમજાવે છે. પ્રેમની ખરી દિલસૂરી આ અથમાં આ ઠેકાણે કવિ બતાવે છે. એવી ઉડી ઝીણવટથી પ્રેમના ખરા સ્વરૂપને કાઢ્યે સમજાવ્યું નથી. લૌકિક પ્રેમ-શૃંગાર અને પ્રેમ ભક્તિમાં શો સૂક્ષ્મ ભેદ

રહેલો છે, તે આ ઠેકાણે વાયનારને મમળાઈ આવશે. કવિની બુદ્ધિ કેટલી સક્ષમ છે તેનું બાન વાયનારને આ જોઈને થયા વગર નહિ રહે.

ભક્તિની શ્રેષ્ઠતા બતાવવાને કવિ કેવી સુદર દલાલા દગ છે તેમાંની એક બે જોઈએ.—

“ શ્રી કૃષ્ણની ભક્તિ અંક છે, બીજાં સાધન સરવે શૂન્ય

“ અક નિા મર્વે અકુળ છે, સહ શૂન્ય શૂન્ય દશ ગુન્ય

“ દશ ગણુ ભિક્ષુ આઘ અક એક, અંક વિના સતી નન્ય અનેક,

“ ભક્તિ કરી તેણે મર્વ કાઢ કીધું, ભક્તિ વિના બીજુ કાઢ ના સીધું.
સેવા શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ.

આમાં જેમ ગણિતમાં અક વિના ગમે એટલાં મીઠાં આવે તો પણ તેની કશી કિંમત નથી, પણ અક પાસે જોટલા મીઠા આવે તેની દશ દશ ગણી કિંમત વધી જાય છે, તેમ ભક્તિ એ અંકને સ્થાને છે અને બીજાં સાધન બધા મીઠાને સ્થાને છે, જેમ ગણિતના દૃષ્ટાંતે કવિ ભક્તિની શ્રેષ્ઠતા સાબીત કરે છે. તેમજ—

“ ભક્તિ નૌકા તારે સર્વને, જે કો સરણે આવે સૂચિપામી

“ અન્ય સાધન દારૂ લુપ્તકા, ગ્રહે મલય તરે કો કદાપિ;

“ તરે કદા બચે કામોદિ આહથી, સમર્થ નહિ અર્ણુ તારવા શાથી,

“ વિપ્રુધ વિચારી જુઓ નિજમનં, ભક્તિ બધી કે સાધન અન્ય.

સેવા શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ.

વળી જ્ઞાન અને ભક્તિની સરખામણી કરતાં મણિ અને દીપકના દૃષ્ટાંતથી કવિ ભક્તિની શ્રેષ્ઠતા કહી બતાવે છે:—

✓ ભક્તિ મણિ જ્ઞાન દીપ છે, ટાલે ઉભય ખરો અંધકાર,
 મણિ અભય દુતિ અચળ છે, દીપકને તો અમ છે અપાર,
 અપાર ભય વાયુથી વાગે, તેજપાત્ર બત્તી વણુ લય પામે,
 જ્ઞાન સભય તો અન્ય કોણુમાત્ર, નિર્ભય ભક્તિન સકળ સુખપાત્ર
 મેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ.

આમાં કવિએ જેમ ભક્તિને નિર્ભય બતાવી છે, તેમ ભક્તિને પણ
 કવિ નિર્ભય વણુવે છે. ભક્તને માયા સપડાવી શક્તી નથી ને
 બતાવાવા કવિ એક અજબ યુક્તિ ભરી દલીલ આપે છે:—

✓ ભક્ત તે ભક્તિ સ્વરૂપ છે, તેને માયા ન પીડે લેશ,
 સ્ત્રી થકી સ્ત્રી મોહોવાય નહિ, મોહ પામે પુરુષને વેશ,
 પુરુષ જ્ઞાન વૈરાગ્યને યોગ, તેને પીડે અજ્ઞાપીયો રોગ,
 તે કારણુ બ્રહ્મ થાય છે તેહ, ભક્તને અચળ હરિશ્ચ નેહ,
 મેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ.

ભક્ત તે ભક્તિ સ્વરૂપ જ થઈ જાય છે; ભક્તિ નારી જાતિ છે માટે
 ભક્ત પણ નારી જાતિ; માયા પણ નારી જાતિ; અને સ્ત્રી સ્ત્રીને મોહ ઉપ-
 જાવી શકે નહિ, માટે માયા ભક્તને મોહ ઉપજાવી શક્તી નથી. પણ
 જ્ઞાન વૈરાગ્ય ને યોગ પુરુષ રૂપે બોલાય છે, તેથી માયા તેમને મોહ પમાડે,
 એટલે જ્ઞાની, વૈરાગી, અને યોગી માયાથી ચલિન થઈ બ્રહ્મ થાય છે, પણ
 ભક્તને તો શ્રીહરિ શિવાય જીજ્ઞાસાં મન જતુંજ નથી તેથી તેને ચલિત
 કે બ્રહ્મ થવાનું રહેતુંજ નથી. આવી યુક્તિથી ભક્તિની શ્રેષ્ઠતા કવિ
 સિદ્ધ કરે છે. આવી આવી અનેક દલીલોથી કવિએ ભક્તિનું આદાત્મ્ય
 આ ગ્રંથમાં જણાવ્યું છે. સંતનાં આચરણ, હરિભક્તની મહત્તા,

દીનતા, અનન્ય સંજ્ઞાના દૃઢ ભગવદ્દાત્રય વગેરે અનેક બાબતોનો
મચોટ ઉપદેશ આ ગ્રંથમાં કવિએ આપ્યો છે. અને છેવટે:—

મદા મદમતિ જીવકળીના મવશાસ્ત્ર કયા ખાલે
માટે મજા મિદ્ધાત સાર તે સોધી કીધા છે ટોળે
ટોળે કંગાઓ પ્રભુભાત દીધી, નિજજન જાણાને કશ્ણ કીધી
ભક્તિપોષણ ધર્મુ ગ્રંથનું નામ, કથે સુણે નરે સંવંતુ કામ
મેવો શ્રી કાણુ કૃપાળ.

એમ કહીને કવિ ગ્રંથ પૂરો કરે છે આ ગ્રંથમાં અન્યોનાં એક
અંશવળા છે અને તમા -વિ ક' છે તેમ —

પ્રતિપદ શુભ સિદ્ધાંત બહુ છે, તાંત્રીને કરજો વિચાર.

પ્રત્યેધ બાવની—એ આ પુસ્તકમાં કવિનો બીજો ગ્રંથ છે એમાં
કવિ કહે છે કે “જગત ઉખાણે જટિલ રચિત આ મનપ્રત્યેધિની”
એટલે એક એક કહેવત લઈને તેના ઉપરથી કવિએ જીવને પ્રભુ બજારનો
સચોટ ઉપદેશ આપ્યો છે. એક બે દ્રષ્ટાંત જોઈએ પારસમણિનો
વાટકો હાથમાં હોય ને તે લઈને બીજા માગવા નિકળે તો તે મૂર્ખજ
કવહોય એ લોક કહેણી છે કવિ એના ઉપર કાવ્ય રચના કરે છે કે—

“ પારસ મણિને વાટકે ભટજી માગે બીખ”

ભટજી માગે બીખ નામ ચિતામણિ હરિનું
સકળ મનોરથ સે'જ સિદ્ધ આપધ નથી કરીનું
તે તજી કરે કહણુ યોગ વ્રત તપ મખ દીક્ષા
ત્યાગી નવનિત તક શુદ્ધ લે ઉધી પરીક્ષા
પરીક્ષા ન પોતાકને શ્રુતિ ન પામ્યો શીખ
પારસ મણિને વાટકે ભટજી માગે બીખ.

ચિતામણિ જેવું પ્રભુનું નામ મુખમાં છે, તેનાથી કલ્યાણ મેળવવાનું મૂકીને તેનો ઉચ્ચાર કરી ઘેર ઘેર બીજા માગતો ફરે, વ્રત ઉપવાસો કરે, તપશ્ચર્યા કરના જાય, એ મૂર્ખ નહિ તો બીજું શું ? શરીરમાં આજસ આવે ને ભક્તિ ન થતી હોય તો કવિ કહે છે કે—

“ ગાંગડતુંજ પક્ષાણીએ ઉંટ તણી એ રીત. ”

ઉંટનાણી એ રીત જીવ જડ સમો ન જાણે
પિયુષ આવીયું પાણ્ય પાનમાં આજસ આણે
માટે કમી કસેવર ભય ધર્મ આજસ ખોણ
દયા ભક્તિવો શ્રી કૃષ્ણ પ્રેમી તો વિરલા કોણ
કોણ નમય મનથી ન રટયા રસના હૃદય ધરી પ્રીત
ગાંગડતુંજ પક્ષાણીએ ઉંટ તણી એ રીત.

ખરો પ્રેમ તો કોઈને જ હિંમત થાય છે. માટે શરીરને આજસ આવે તોપણ તેની પાસે જખર જસતી મેવા કરાવવી જોઈએ. એથી પણ પ્રભુ કોણ દિવસ અનુમત કરશેજ. આવી અનેક કહેવનો જોડી કવિએ બાવન કુંડળીયા કર્યા છે.

મનમતિ સંવાદ—આ ગ્રંથમાં મન અને બુદ્ધિના સંવાદ રૂપે કવિએ ઉત્તમ બોધ આપેલો છે. મન ચાંત થતું નથી, સસારની વાસનાઓથી તે નિકળતું નથી, તેથી ભક્તિ થતી નથી, તેના ઉપાય તે મતિને પૂછે છે ને મતિ તે ચર્ચા આપે છે. કવિની વિષયને બુદ્ધિ કેટલી સક્ષમ છે તે એકજ દૃષ્ટાંતથી જણાશે. જે પ્રકારે કવિએ ઉભો થાય તે પ્રશ્ન ઉભો કરીને કવિ મન પાસે પૂછાવે છે:—

માત્ર એક મુજ પ્રશ્નોત્તર કર બહુ સદેહ રહે છે,
 કામકેલી કેમ પાપ અતિશે સહુ ક્રોધ કહે છે;
 દુઃખ કોઇને યાત્રુ નથી બને રહે પ્રસન્ન,
 દોષ ન જોતાં છે કશે કયમ નિદે સહુ જન.

હરિ પથુ ના મળે.

એનો ઉત્તર મતિ યથાર્થ જ આપે છે—

સુધુ મન એનું હાર્દ નિઃસંદેહ કહું વુજને,
 વેદશાસ્ત્ર શોધ્યે એ નિર્ણય મળીયો મુજને
 વિપત્તિ મન પરવશઅતિ સદા કશું નહિ લાન
 માટે મહા અપરાધ એ ભાવે નહિ લગવાન

કામ ઉર રામ નહિ.

આમ મનની ઘણી ઘણી સંકાઓનાં સમાધાન મતિ કહે છે અને
 ખજી એકજ ઉપાય બતાવે છે કે—

લાખ વાતની વાત કહું મન સાંભળ સાચી
 કૃષ્ણ નામ રટ અચળ વાત સહુ જાણી કાચી
 ચિત્ત ચંચળ ધન મદન દુઃખ આદિ શોષ થઇ ધીર
 સહેજે સર્વ સુખ થઇ જશે જરો દુઃખ અચિર

કાળ પથુ કંપશે

પ્રેમ રસ ગીતા—કવિનો આ પ્રેમ ભક્તિનો ઉત્તમ અંશ છે.
 ગોપિકાઓને પોતાનો ઉપદેશ આપવા અને જ્ઞાન સમજાવવા ઉદ્દેશ આવે
 છે; પણ પ્રભુપ્રતિ ગોપિકાઓનો નિસ્વાર્થ અનન્ય પ્રેમજોષ્ણેતે ચકિત થઇ
 જાય છે તથા જ્ઞાનનો માર્ગ છોડી પ્રેમમાં પીગળી જાય છે. અને કવિ કહે

છે તેમ “ ગુરુ ચાવા આવ્યા હતા પણ શિષ્ય થયા સ્યામા તણા ”
 ‘ઉદ્ધૃત્યે જોગનો ઉપદેશ કર્યો ત્યારે ગોપિકાઓએ કહ્યું કે -

✓કદશી જઈ તમે જોગ સાધેા હમારે નથી કામનો
 હમારે એક આશરો છે એ અચળ સુદર રયામનો
 હમારો ઉર સ્નેહે ભર્યા ત્યા જોગ નિચારો ત્યા હરે
 પાદુવા ખાધ પ્રેમના રે અચઝાધને એલે મરે
 નદનદન નગદ નાણું પ્રગટ દોટે જોઈએ
 એ જોગ ચીઠા ચોપડા ત્યા શિદ્ધ થયા દિન યોગ્યે

અને પછી આગળ કહે છે કે -

૮એ ઝીટા સરખા જોગને શુ પાથરીએ કે ઝોઢીએ
 પ્રત્યક્ષ પાવક પરદરી શિદ્ધ પથરમા શીર ફોડીએ

આ પ્રમાણે પ્રેમ આગળ જોગની ગણતી આ અથમા હિસાબમાથી
 જ કાઢી નાખી છે ભ્રમરને ।મધે ગોપિકાઓ ઝીંધ્યુને મમ વચનથી
 વિધે છે તે તો જે સ્ત્રીહૃદયનો અભ્યાસી દોષ તેજ સમજી શકે આ
 રીતે આ અંથ પણ સાદૃશ્ય ભાંડ રમા રતન રૂપ છે

આ મુખ્ય અંથો ઉપરાંત આ પુસ્તકમા કવિના ઉત્તમ ઉત્તમ પદો,
 કાવ્યો શોધન કરી કરીને દાખલ કરેલા છે એમાના ઉતારા આપવા એ
 નકામા છે કેમકે પુસ્તક ઉઝાડી કોઈ પણ પદ વાચવાથી કવિની રસિકતા,
 બુદ્ધિની સૂક્ષ્મતા અને વ્યવહારદક્ષતાનો ખ્યાલ આળ્યા વગર નહિ રહે.
 શક્તિના, સરણના, દીનતાના પદો હૃદયને ડોલાવે એવા છે.

“નિશ્ચયેના મટેલમા વસે મ્હાગે વાનમેરે, વસે વ્રજયાડીયો રે

જેરે જાયે તે આખી પામેજી. ”

એ પદમા આગેયુ રૂપક કવિના ધર્મ મિદ્ધાતને આમેદુખ ખડો કરે છે.
કવિ તો પ્રેમમૂર્તિજ હતા તેથી—

“જે કાંઈ પ્રેમ અથ અવતરે પ્રેમ રસ તેના ઉરમા ઠરે ”

એમ એમણે ગાયુ છે શ્રીકૃષ્ણની અરૂપમેના ને વ્રજનીમા આગળ
તો તેમન વૈકુંઠ પલ્લ નડામુ લાગે છે ને તેથી

“વ્રજ વદાન રે વૈકુંઠ નરિ આતુ ”

એ પદ એમણે ગાય છે મનની ચચાના જોઈને કવિએ
ગાયુ છે કે—

“મારે ઢલુકતુ દોર ઢલુકે છે સડુ નયમા મીમ ખેતર ખડુ કાંઈ નમૂ”

+ + + +

“કાહેલા રાગઓ ધામ ક્યહુ કુગકા માગ ખાઈને પલ્લુ તેજ ફંગે ”
એ મન વગમા રહેતુ નથી તેથી કવિએ માગુ” કે—

“દે ગુરુ ગોપાળ મે અરધ્યુ ને આપને વગ કરી ગયો નિજપામ માગુ ”

“સાધુપણું શિખવી વૃંદાવન ચારજો મેશ મારા ટલે પાય લાગુ ”

કવિની પડિતાઈતો—

“કરે મારા પ્રશ્નો ઉત્તર શાની, પૂછુ પડિત શુદ્ધિ આલમાની કરો ”

એ પદમા જણાઈ આવે છે ખરી વગતુ સમજ્યા વિનાના એક પુરાણીને
એવીજ રીતે એક પદમા કવિએ કટકા માર્યો છે કે—

“લાગવત જાણીને શુ ક્યુ” આ લાઈ રે તે લાગવત જાણીને શુ ક્યુ ”

બીજા એક “તે ભગવદીના દર્શન દુર્લભ ” એ પદમા ભગવદી
લક્ષતના લક્ષણ કવિએ બરોબર ગણાવ્યા છે. આમ અનેક પદમા કવિની
વાણી ખાતરી રહી છે. દીનતા ને શરણના પદોનો તો જોરા નથી.

ડોહામાં દરવર્ષે લગ્નાદિ પ્રસંગે વૈષ્ણવોને ત્યા કીર્તનની એકાદા ધાય છે ત્યારે આરંભમાં “ મહામંગળકૃપ શ્રી ગુરુદેવ ” વાળું પદ અને અંતમાં “ અબ્બી શરન પર્યે મેરો કર ધરો હા શ્રી જી ” એપદ હ મેશાં ગવાય છે.

આ પુસ્તકમાં દાખલ કરેલાં ગૃંગારના પદો વાસના ઉશ્કેરે એવાં નથી પણ લલિત ભાવ ઉત્પન્ન કરે એવાં, બાધ વગર વાચવાં ગમે એવાં છે.

કવિએ અનેક ભાષામાં પ્રાવિષ્ય મેળવેલું હતું અને તેથી નમુના દાખલ થોડાં થોડા હિંદી, પંજાબી, મરાઠી પદો પણ આપેલાં છે એ બધાંજ વાંચવા અમારી ભલામણ છે.

વડોદરા

જગજીવનદાસ દયાળજી માદી

અનુક્રમણિકા.

વિષય

પૃષ્ઠ.

મોટા ગ્રંથો.

લક્ષ્મીપાષણ	...	..	..	...	૧
પ્રબોધ બાવની	...	...	...	...	૩૮
મનમતિ સંવાદ	...	...	...	...	૬૪
પ્રેમરસ ગીતા	...	...	...	...	૭૩

પેઢા.

મધુવન કુલેન્નેરે મોહનને ઝોટલું	...	...	...	૯૧
ઉદ્ધવજી વિચારો અંતર આપણે...	...	...	...	૯૧
મને અંગો અંગ લાગી લાગ્યા	...	...	...	૯૨
શેષ શાધીજીનું ધોળ-શ્રી નર્મદાજીના ત્રટ ઉપરે	...	...	...	૯૩
શ્રીનાથજીનું વર્ણન-મોહન મધુરા કૃત શ્રીનાથજી...	...	...	...	૯૫
શ્રીકૃષ્ણ અષ્ટોત્તર શત ચિંતામણિ	...	..	...	૯૮
શ્રી વલ્લભ અષ્ટોત્તર શતનામ	...	...	...	૯૯
શ્રી વિઠ્ઠલ અષ્ટોત્તર શતનામ	...	...	...	૧૦૧
શ્રી રાધા અષ્ટોત્તર શતનામ	...	...	...	૧૦૩
શ્રી પુરુષોત્તમ અષ્ટોત્તર શતનામ	...	...	...	૧૦૫
શ્રી વ્રજ લક્ષ્મ અષ્ટોત્તર શતનામ	...	...	...	૧૦૭
વ્રજ મહિમા	...	...	...	૧૦૮
પરચુરણ શ્લોક	...	...	...	૧૧૮

સરવના રિરોમણિ શ્રી નાથજીરે લોવ	...	...	... ૧૬૫
સહુ સાધન કળ બક્ષિ થીરાધા નાથની	...		... ૧૬૭
રાધા માધવ મનમા વગ્યાજી જોદને ગધામાધન	...		.. ૧૬૮
શરણ પડ્યો છુ રે શ્રી હરિ	...	...	... ૧૬૮
દરશણ ધોની રે દામને	...	...	... ૧૬૯
જે કોઈ જન કહ્યાયુ આતે ને સ્ત્રીની સગત તજજોરે			.. ૧૭૦
સહુથી સમગ્ર રાધાવરનો આગરા	...		... ૧૭૧
હૃદિનામ માળા-ગુરુગોવિંદ પાચિ ટેચવ...	...	...	... ૧૭૩
હારો અમુવખ અનસર જાયરે ગોવિંદ ગારે	.	.	. ૧૭૪
હરિ હુ શુ જરે મ રો માયા ન મુકે કોડો	...	...	૧૭૫
હરિ જોવો તેવો હુ દાસ તમારો.	.	..	... ૧૭૬
દો મનના શ્રી હરિ શરણે રહેજો...	...	...	. ૧૭૬
દામોદ-કુખડા કાપોરે પાવલે લાગુ	.	...	.. ૧૭૭
સાબળ શિક્ષા તું મન મારી તાચી કહુ એક વાત	...		. . ૧૭૮
વરીએ તો શામળીએ વરીએ	...	...	... ૧૭૯
સદા શ્રીકૃષ્ણને સેવારે સમજ્યો મુધો સિદ્ધાત	...		... ૧૮૦
સાચા સત તે કુ ખ દે તેન પણ સુખ દે મન સાચે રે			... ૧૮૧
કોટી પ્રયત્ન કયાં તોએ પણ સુખકુ ખ હાય હરિને રે...			... ૧૮૨
હરિમજન યદી હરિ મળે તે સાચુ સહુ શ્રુતિ ગાયે રે...			... ૧૮૩
કૃષ્ણ કહેતા શુ બેસે નાણુ મુરખ તને કૃષ્ણ કહેતા શુ બેસે નાણુ			૧૮૪
કૃષ્ણ કહ્યા કરી રૂપ નટવર ધરી કોટી કદર્પથી આત્મ ન્યાર...			૧૮૫
જોને સહાય શ્રીકૃષ્ણની તે તો સુખમાં મહાલે	...	.	. ૧૮૫
મીગોવર્ધનધર ભાડીલોરે સગે શ્યામા પ્યારી			... ૧૮૬

કર ચિત્તચિતન કોઇ પ્રકારે સંદાનદ શ્રીકૃષ્ણ તણુ રે...	...	૧૮૭
શ્રીદ્વારિકાધીશ છે શિષ મહારે ઘણી ...	...	૧૮૭
મહારા શ્રીપ્રભુજીરે હુ એ વર માયુ ...	...	૧૮૮
કહો કંઈ પેર કહીએ પ્રભુ કાયર ક બળીયા રે ..	..	૧૮૯
કાંઈ નથી જોતા કૃષ્ણ કપા જ્યાહા કરોછો રે ...	...	૧૯૦
હરિ મહાર અતર શુદ્ધ કરો રે ...	...	૧૯૧
નદ નદન ભજ ભજ મન મહારા .	...	૧૯૧
હો સ્વતન્ત્ર શ્રીજી ત્યમ કરો તમો જયમ ભાવે..	...	૧૯૨
હે હરિ હુ તો દાવા હાયો ને ગમે તે કરો...	...	૧૯૪
જીવનો મુવો રે મુરખા જીવતો મુવો ...	..	૧૯૪
મળવહાણુ રે વૈકુંઠ નાહ આણુ .	.	૧૯૫
હરિને ભજો ને વળી અવર આરાધે ...	...	૧૯૬
તારા સહુ દુ ખ જાશે ગોવિંદ ગારે ...	...	૧૯૭
મિથ્યા શિદને માયાકુટ માહીરે, શ્રી કૃષ્ણ શેના ભજો ..	..	૧૯૮
માહારો કર ગ્રહો કેશવરાય રે માયા દળથી મૂકાવો ...	..	૧૯૯
કહે કીયે વિચારે રે જીવ જ પ વાળીયો રે ..	..	૨૦૦
રટ શ્રી રાધા રાધાવર ગિરિધારી ..	..	૨૦૧
હરિ ભાવ વિના કેવળ કૃતિ કર્યેથી કાર્ય ના થાય ..	..	૨૦૨
ચિત્ત તુ શિદને ચિતા ધરે કૃષ્ણને કરવુ હોય તે કરે ..	..	૨૦૩
નિચેના મટેલમાહે વસ્ત્રે મહારો વાવમો રે ...	..	૨૦૪
એક વર્ગો ગોપીજન વલ્લભ નહિ સ્વામી બીજો ...	...	૨૦૫
જો વિચારી જીવ તારી શી વલે થશે ...	...	૨૦૬
ભજની શ્રી હરિ કરી સહુ કલ્પના પરી ...	...	૨૦૭

સેવની શ્રીકૃષ્ણ રસિક રાધિકા પતિ	...	...	...	૨૦૮
જો કોઈ પ્રેમ અગ અવતરે પ્રેમરસ તેના હિરમા હરે	.	...	...	૨૦૮
હરિ મોટા હરિ મોટા સહુથી હરિ મોટા હરિ મોટા	...	...	...	૨૦૯
શ્રી કહીયે શ્રીજી શરણપડ્યાને સ તાપો	.	..	...	૨૦૯
હરિ સેવા હરિ સેવા માગુ હરિ સેવા હરિ સેવા	...	..	...	૨૧૧
અધરો દિવસ એક આવશે અનમેષા શ્રીજી	..	...	...	૨૧૧
હાવા તો હરિને ભજો રે ભજો	..	...	...	૨૧૨
શ્યામ સેવીયે રે ગોવિંદ ગાઢ્યે રે કોરી કચનીથી શુ' થાય	...	...	...	૨૧૨
હરિને ભજતરિ વારે તેને તરત તજો	...	...	...	૨૧૩
હુ જૂરો જગદીશ લજ્યા માગી રાખેથી રહેશે	...	...	...	૨૧૩
તેવે હુ તેહેવો હુ તમારા રે શ્રીજી	..	.	.	૨૧૪
ભટકતા જવમારે ગયા કાળ કોટી વહી	..	...	...	૨૧૪
કૃપા સિધુ કહાવોરે કૃપા મુને કમમ ના કરો	...	...	...	૨૧૫
સીતા પતિ રામની સેવા, જાણો મન મીઠા મેવા	...	...	...	૨૧૬
ગાજો ગાજો રે ગોવિંદ ગુણ નિત્ય ગાજો	...	...	...	૨૧૭
સર્વ તજીને ભજીને શ્રી ગોવિંદને	...	...	...	૨૧૭
મારે દણકતુ દોર દણકે છે સહુ નઅમા	..	...	...	૨૧૮
મે શ્રીકૃષ્ણ વર્મા, રાધિકેશ એકમે શ્રીકૃષ્ણ વર્મા.	...	...	...	૨૧૯
એહવા શ્રીહરિને શે નવ ગાય, શાને અથડામ.	...	...	...	૨૧૯
જાણે બાકરણી વસ્તુને શુ જાણે બાકરણી.	..	...	...	૨૨૧
કરો મહારા પ્રશ્નો ઉત્તર ચાલી	...	...	...	૨૨૧
હે નાયક હુ કર ચલન માહાર ન કરુ	...	...	...	૨૨૨
જાણા રે સમજણ એહવી રાખો	...	...	...	૨૨૨

હરિ તુંને પ્રસન્ન તે ક્યમ થાય.	... ૨૨૩
શ્રી વલ્લભ શ્રી વિઠ્ઠલ શ્રીજી સ્વામી શામળીમા વહાલા	... ૨૨૪
જેના સમોવડ કોઈ ના કહેવાય રે એવા હરિજન મોટા.	... ૨૨૫
નામ સાર છે રે નામ સાર છે, જીજ્ઞા જ્યોની શ્રી કૃષ્ણ.	... ૨૨૫
તું તો સાચો રહેજે રે તું તો સાચો રહેજે જન. ...	... ૨૨૬
સાધુ શ્રમ ના કરશો રે	... ૨૨૭
કૂલ્યો શું ફરે છે રે બૂલ્યો લવકૂપમાં પડ્યો.	... ૨૨૮
ગર્ભવાસ રાખ્યો રે કૃપા તને બહુ કરી	... ૨૨૮
મહારે અંત સમય અલ્પબેલા મુજને મૂકશો મા	... ૨૩૦
માયા કાળ કરમ ભમ ભારી શ્રીજી સાથ કરો	... ૨૩૧
હે હરિ હું તો હાવાં હાઈયો જે ગમે તે કરો...	... ૨૩૨
શિરમથિ સાધન દીનતા સાચી	... ૨૩૩
સાચું તે સગપણ કે સમજ મન રયામ તર્ક.	... ૨૩૩
મન જી મુસાફર રે ચાલોની નિજ દેશ લણી.	... ૨૩૪
સાચા સગા સમર શ્રી ગિરિધર...	... ૨૩૫
શ્રીજી સાર સરવનો છે છે છે	... ૨૩૬
જેતું ધન્ય ભાગ્ય લવમાં જેણે વ્રજમહળ જોયું.	... ૨૩૬
વૈષ્ણવ નથી થયો તું રે હરિજન નથી થયો તું રે ...	... ૨૩૭
હદે આ રૂપ રંગીલું રાખો	... ૨૩૮
દુઃસ્વભાવથી જીતાડો દુર્ભતિ ટાળો માજી ...	... ૨૩૮
સરવનો સિદ્ધાન્ત સતસંગ છે	... ૨૪૦
હરિજન દુઃખ મા ધરશો રે ધીરજે હરિભજતાં તરશો રે	... ૨૪૦
તે હરિ ભાવ નથી રે ભાવ નથી	... ૨૪૨

નથી કોઇ સાધનનું રે કામ એક દીનતા માત્ર રાજી છે.	...	...	...	૨૪૪
રટની શ્રીકૃષ્ણ નામ સહુ સુખકારી રે	...	...	...	૨૪૫
કૃપાળુ કૃષ્ણ સમો નથી કોઇ રે	...	...	...	૨૪૬
દયાળુ આખલ જગમાં એક રે	...	...	...	૨૪૭
મન મોહનને ના બૂલવું	...	...	...	૨૪૭
તાદશી જન નેને જાણીએ	...	...	...	૨૪૮
શીઘ્ર કંઠે ગાયનારે છે શિર શ્રીજી મરિખા સ્વામી	...	...	...	૨૪૯
મોરલી રમ્ય મનોહર વાહ	...	...	...	૨૫૧
શ્રીજી શા માટે રે સાબળતા છે નાહ	...	...	...	૨૫૨
મન તે મોહનમા ગેં ના મોહ	...	...	...	૨૫૩
ગોપીનાથ નામ કીર્તન નિર્ભયાનકારી	...	...	...	૨૫૪
જીવના જાણવા પ્રેત એવા જન	...	...	...	૨૫૫
હરિ બાધ બજન સમો વહી આવ્યો	...	...	...	૨૫૬
રહે રાજી રાધા નાથ સહુ તજી તેજ કંઠે	...	...	...	૨૫૬
હરિ દિત કરતા કહી પાપ તે પશુ ધર્મરૂપ નિઘે જાણો	...	...	...	૨૫૭
પ્રાણ પ્રવાણ મને પ્રભુ મારા	...	...	...	૨૫૮
એવી અચલ ભક્તિ તારી આપ મુને	...	...	...	૨૫૯
શ્રીકૃષ્ણ રાધા રમણ ગુણ પુરોષોત્તમ	...	...	...	૨૬૦
હાવા ક્યાંથી મળે છોગાળા રે એ અલબેલાજી ફરી	...	...	...	૨૬૦
હરિના બજમા તેં સહે જે રે, અદ્ય પ્રાણી આ શુ કહ્યું	...	...	...	૨૬૧
મારી શી માત શ્રી હરિ કાંઈ સમજ્યો ન હું	...	...	...	૨૬૨
એકજ નામ શ્રીકૃષ્ણનું સઘળાં સુખ આપે	...	...	...	૨૬૩
ભાગવત જાણીને શું કહ્યું એ બાધ રે	...	...	...	૨૬૪

તે ભગવદીનાં દર્શન દુર્લભ	... ૨૬૫
જેવો તેવો તમ ચરણે આબ્યો	... ૨૬૬
જેણે શ્રી ગુરુ રાખ્યા રાજી	... ૨૬૭
જેની વિષય વાસના લાગી	... ૨૭૦
પ્રયાસનું નહિ પ્રમાણ સુખ હરિ આપ્યું આવે	... ૨૭૩
દુર્લભ દર્શન રે શ્રી હાકોર નાથ તણું	... ૨૭૩
ગુણનાથ ગિરિવરધારી રે સહુ પક્ષે પૂરા	... ૨૭૪
નાંદ કુંવર સરખો કોઇ રે નયણે નવ દીડો	... ૨૭૫
કોણુ જન્મ્યું એક જન્મમાં જેને માયા ન વળગી	... ૨૭૬
હરિ નામ યજી સહુજ સદ્ય કલ્યાણુ દેવી જન લાવે	... ૨૭૭
શ્રી હરિ ભજો કાઠી કલ્પના કાઠી	... ૨૭૮
હરિ સંબધ વડે અતિ અધમ વસ્તુ અતિ ઉત્તમ ચાય	... ૨૭૯
શ્રીગિરિવરધારી તમારી અકળગાત અસમેલા	... ૨૮૦
પુણ્યો શું કરેછે રે ભૂણ્યો ભવકૂપમાં પડ્યો	... ૨૮૧
સાચું તો સગપણુરે સમજ મન રચામતણું	... ૨ ૨
શ્રીવલ્લભ ગ્રથો હાથ તેનો મુને લારે લારેસો	... ૨૮૩
સાચી તે સેવા ને સેવા મનમાની હરિ દેવા	... ૨૮૩
શ્રીવલ્લભ શ્રીવલ્લભજ રતણ નાન સદ રજની દલસ જેને	... ૨૮૪
પ્રગટ મલે સુખ થાય શ્રીગિરિધર પ્રગટ મલે સુખ થાય	... ૨૮૫
સુણો સહુ હરિજન અન્નવસ્ત્ર ચિતા રખે હલ્યા રાખો	... ૨૮૫
શ્રી યમુનાજીની સ્તુતિ-જય યમુના શ્રેયમુના	... ૨૮૬
નિશ્ચે હરિનો ભાવ જ્ય તાં હરિમાનુ મૂને સર્જાધીની સ્તુ	... ૨૮૮
હે મનગીદ ચિતા કરો કહું તે વાત વિચારી	... ૨૮૯

હરિ સહુ મારી ચિતા ચૂર્ણ કરે.	...	...	...	૨૯૦
શ્રુતિ સ્મૃતિ ગાયુ તે મિથ્યા કૈ કહી શકે	...	...	...	૨૯૧
કર્મ રેખા ટાળી કાષ્ઠી ટળતી નથી	...	...	...	૨૯૨
કોમળના જાણે કૃષ્ણ ઝંખરીતે રાજ રે	...	...	...	૨૯૩
હરિ હુ મહા હુ ખીચો રે મહા હુખીચો	...	...	...	૨૯૪
હરિભક્ત તણા દોષ ન જોશો યાશો નર્ક નિવાસી	...	...	...	૨૯૪
જન જકત સમાન જાણે ભક્તને તે નર્ક નિવાસી	..	...	...	૨૯૬
શ્રીજીની જગાત અતિ અટપટી	...	...	...	૨૯૭
શ્રીહરિ સહુ જાણેરે સહુ જાણે	...	...	...	૨૯૮
શ્રીકૃષ્ણ થયા શ્રી રઘુપતિ જીને નામે અધ દુષ્પ નાસે...	...	...	...	૨૯૯
મહા કૃષ્ણ પાગલા વિના કૃષ્ણ કોને મળ્યા	...	...	...	૨૯૯
વિનતિવિના નિજજનના રક્ષક સદા છે વ્રજરાયરે	...	...	...	૩૦૧
સહુ અધ હુ ખની રેતુ અવિદ્યા	...	...	...	૩૦૩
જગીએ ગોપાળ લાલરે પ્રભુ પ્રગટ હસમાળ	...	...	...	૩૦૫
નદસુત લાડીલા દો સહુ મજજીવન પ્રાણ	...	...	...	૩૦૬
ભણુજો ગોપાળલાલ પુનર્જન્મનાઓ	...	...	...	૩૧૦
મગળ મનહર માધવ નામ	...	...	..	૩૧૨
મગળ નવધન અગ ઉદાર	...	...	...	૩૧૩
અવિનાશી અનુગ્રહ જાણો	...	...	...	૩૧૪
ચાત્રી રજમાં ઘેર ઘેર એ વાત	...	...	...	૩૧૬
ચરાવે વૃદાવન હાંડિ ગાય	...	...	...	૩૧૭
ચાટ્યાવન વાહર વાગવા જ્વાલ...	...	...	...	૩૧૭
ખાજે આવી વાત કરી ગૃહ પરતાયાં નંદ રાણી	...	...	...	૩૧૮

ગયા મોહન વન ધેનુ લાઇ	...	...	...	૩૧
આવે ગોરેણું રંજીત મોહનલાલ	...	...	...	૩૧૯
છે મૈયા તારો ગોપાળ મહા ચરો...	...	...	...	૩૨૦
સમય સાધી વૃષભાસુર આળ્યો...	...	...	...	૩૨૦
ધન્ય કાંન ધન્ય ધન્ય મજરાય	...	...	...	૩૨૧
યશોમતિ મન માંડે અટવાણી	...	...	...	૩૨૧
હથી જનની વાત કરે હરિ આજ ગયો જુદાવનમાંય...	...	...	...	૩૨૨
ગોપીના ધરમાંડી પેઠા જોઇ સાંજનું અંધારૂં	...	...	...	૩૨૨
કૃષ્ણ કૃષ્ણ કરતાં નાથ નામની અમારી	...	...	...	૩૨૩
ઉદવણ આવ્યા કેવા જોગી તમે ચંદ્રએ	...	...	...	૩૨૪
અલી જોને શ્યામ નથી કોઇનો સંગી	...	...	...	૩૨૪
ઉદવ આઝ્યા નદીજોને ઘેર	...	...	...	૩૨૫
વા'લા મજમાં લખો ગુણગ્યાતિ	...	...	...	૩૨૫
જુઓ જુઓ મધુ કરની રીતિ	...	...	...	૩૨૬
શું કરીએ જહીં સ્વામ નિહાળ્યો ત્યાંહી કશું નહિ દેખું	...	...	...	૩૨૬
જળ વીણ તરંગ ન હોય સુખ દાઇ	...	...	...	૩૨૬
ગોપાળક એને કહું હું લેઉ ન બીજુ નામ	...	...	...	૩૨૭
વિઠ્ઠલવર અમે સોંપી તમને ચઢવા જાનની ઘોડી	...	...	...	૩૨૮
અમારે છે એટલુંજ કાગ	...	...	...	૩૨૮
માધવ કોઇ ન થયું મીત	...	...	...	૩૨૯
એવું કોણ હવે છે સજની મોહનવર અહીં લાવે	...	...	...	૩૨૯
જગી એ ગોપાળલાલ જસોમતી જગાવે	...	...	...	૩૩૦
અડ્યા ઉઠ ઉઠ કુંવર કાળા	...	...	...	૩૩૦

હવે માધવ મુને ઊગારો	...	...	...	૨૪૧
મે ધનશ્યામ દીટો લાગે મને મીટો	...	...	...	૨૪૨
પાસે તેડી પુરુષોત્તમ પ્રીતે વાત કહુ વિસ્તારીરે	...	...	...	૨૪૨
અપરાધીતા અપરાધ કેવા તે હરિ ક્યમ કહીએરે	...	...	...	૨૪૨
હરિ મારો ક્ષમા કંગે અપરાધ	...	...	...	૨૪૩
ગોઠાવાળો રોટા જાપે શુ સમજોછો કાનુ	...	...	...	૨૪૪
નારાયણ જાને નરનારીરે કહુ વાત વચારી...	...	...	...	૨૪૫
કૃષ્ણ કૃપાળ ગોપાળ જાણે મનમા રાખી બાવ	...	...	...	૨૪૭
આપ અજ્ઞપતિ હરિ અજ્ઞપાળ	...	...	...	૨૪૮
જવજળ તરો જો પુરુષોત્તમ જાણો	...	...	...	૨૪૯
મૂર્ખ સમજે નાહ તે તો મિથ્યા માને	...	...	...	૨૪૯
જો જો હરિ દેવી જીગતિ, વહુસત્ય હુ રાખુ રક્તો	...	...	...	૨૪૩
છે સખી ખોટા મધુવન લોક	...	...	...	૨૪૪
શાશ્વત સમજે છે સાચુ બોલ્યુ વોલ્યુ તારું	...	...	...	૨૪૫
માધવ મારો કહી તારો બરોસો બારે બાજ્યો	...	...	...	૨૪૬
યમુનાજીની સ્તુતિ-જ્ય યમુનાશ્રી યમુના	...	...	...	૨૪૭
શ્રીજી સારા નહારા તોય તમારા	...	...	...	૨૫૦
હતુમાનગરૂડ સંવાદ-એક સમે હતુમાન ગરૂડ બેઠે એક સ્થળ ગણીયા	...	...	...	૨૫૧
અકળ કળા-હરિ તારી અકળ કળા ન કળાયરે	...	...	...	૨૫૫

શંગારનાં ૫૬

રસીવાળના મહિના	...	...	...	૨૫૭
મોહિની રંગ-ગરબો	...	...	...	૨૬૩

રાતલડી કેની સંજે જામ્યા	...	...	...	૩૬૭
પ્રીતલડી જીવજીની તોડી	...	...	...	૩૬૮
રાધિકે તારે પ્રેમે હું મોહો	...	...	...	૩૬૮
સામું જો નહના હોગાળા	...	...	...	૩૬૯
રૂપાળી રાધા તારું તનરે સહેજે તે સુદરતાનું બધું	...	...	...	૩૭૦
કાનુકો કામણુ ગાજોરે	...	...	...	૩૭૧
આપ વગેરી અવળેથી પ્યારી ગધે	...	...	...	૩૭૧
આપ અપના બામુમાનની દુલારી	...	...	...	૩૭૩
સુજને અડરોમાં રે આધા રો અવળેવા હેલા	...	...	...	૩૭૪

વજબાધાનાં પદો

નીતિભક્તિનાં પદ

હમતો શ્રી દૃષ્ટુ હમીનોદિ મ વે	...	...	...	૩૭૫
હમ સાકાર ઉપાગીવે	...	...	...	૩૭૫
રાધેદૃષ્ટુ રાધેદૃષ્ટુ ગાય લેગી રો	...	...	...	૩૭૭
દેવ જીવા ગાદવ મત સો જામ	...	...	...	૩૭૭
મેરી ગસનાતુ વે રાધેદૃષ્ટુ ક્યો નગાય	...	...	...	૩૭૮
કેવલ એક ભાવભૂષ્ય ગિરિધારી	...	...	...	૩૭૮
સુનિયે પુકાર મેરી મોહો ઉગારો અગાડી ખેરી રે	...	...	...	૩૭૯
શ્રી ગોકુલપતિ ધનગ્યામા, જય અવધનાય શ્રી રામા	...	...	...	૩૮૦
ગારે ગારે મિરિશજ ધર ન ગારે	...	...	...	૩૮૦
અમ હો રાન પર્ગો મેઝ કર ધારો રો શ્રીજી	...	...	...	૩૮૧
મીલને મુદામાજી આયે	...	...	...	૩૮૨

હરદમ કૃષ્ણ કહે શ્રીકૃષ્ણ કહે તું જાણાં મેરી	...	...	૩૮૨
કાશીપુરીની લાવણી-કાશીપુરીકી અતિ સુંદર શોભા	...	...	૩૮૩
ગફલત ટોટા બડા દિવાના	...	...	૩૮૪
સખમાયા બસ નચે નાચ કાઢ આપ બચાવે બચે	...	...	૩૮૬
સુનયેછ હરિ હજરત કે બદેકી અરછ હે...	...	...	૩૮૭
સત સગ સખનકો સાર રુનો ગુનીજન સુનો ગુનીજન	...	...	૩૮૮
હરિદાસા હરિદાસા બનજા હરિદાસા હરિદાસા	...	...	૩૮૦
સુન મેરે મનવા તોતાવે રટ શ્રી રામ કૃષ્ણ ગોપાલા	...	...	૩૮૧
શ્રી રાધે રાધે ગોવિંદ રટ સદા	...	...	૩૮૧
સખ સીરદારા શ્રી કૃષ્ણ હમારા ખ્યારા	...	...	૩૮૨
ત્રિભુવન પતિ તલવાર લક્ષ્મી ધર ધારી	...	...	૩૮૨
મેરે મનશિર નમન નિલ મિરાજે સાહત પ્રાણુખ્યારે...	...	...	૩૮૩
શ્રી ગરિધર પ્રાણુપ્રિયા રાધા નામસોં લાગે લવખાધા...	...	...	૩૮૩
ચહ માગોં શ્રી વલ્લભલાલ અપને ચરન કમળ મન મેરે	...	...	૩૮૩

શુભારનાં પદ.

આજકો દિન ધન ધન મેરી માઠ	...	...	૩૮૪
તેરી ચક્ષી ચશ્મ તક્તવાર ધાયેલ મોહે કરકારી	...	...	૩૮૫
રાંસયા રાંધ તખ્તેરે	...	...	૩૮૬
કારેને ડાહી રે મા કારેને ડાહી	...	...	૩૮૬
માઠ નેરા બાલાકું દેખનકુ મેં આચારે	...	...	૩૮૭
બોલે રાંબુ કૃષ્ણ દરશ સુખ પાયા વે	...	...	૩૮૭
હારે બનમેં ગુજરીયાં લૂટીરે	...	...	૩૮૭
બરસાનેકી ડગર બતાદે મે બૂલીરે બતાદે	...	...	૩૮૮

હરિ મેરો પન ઘટ જાઓ તો જાઓ મે તો પનઘટ જાઉંગી	...	૩૯૮
ખસી બાજી સો મેરે મન ખસ ગઈ રે		૩૯૮
એક ખૂબસુરત ગમર ગુલઝાર સાવરા		૩૯૯
મદન મોહન પ્યારે મટેજૂબ મેરા હે		૩૯૯
લગી હે માદ પ્રીતમકી તવફકે જ્યા જાવેગા		૪૦૦
નવલ સનેહી ધનશામયડો જાદુ ગારો ધુતારો કછુ કર ગયો રે	...	૪૦૦
પ્રથમ નામ લઉ શ્રી ગુર જોવિદકા		૪૦૧
મેરા પ્રભુ કૃષ્ણ ચક્ર બંકા		૪૦૧
લગન મગ મત પરીયો જાઈ રે		૪૦૧
નાગર નટરે મિત જાઓ મોહન પ્યારે		૪૦૩
સકલ સખી મુખ તાયેયા ઝોર સખી મુખ તાયેયા		
રમજુમ રમજુમ ઝણુણુ ઝણુણુ ધુર જાને હરિ કે પૈયા	...	૪૦૪
હોરી ખેલન કે દિન આયે સૈયા		૪૦૫
કયો ન પિયા સગ ખેલત હોરી		૪૦૫
રાધા આઈ ખેલન સખી જુદન સો		૪૦૫
પરો મત ઇશક કે દુદા, પરે જગ સોઈ મતિ મદા	...	૪૦૬
શ્રી રાધે રાધે જોવિદ રટ મદા		૪૦૭

અત ગરેરે ગુલાલ આંખડલી ખટકે છે	...	...	... ૪૧૦
સળકે ધારારે મીઠાળ મળકે ધારાં લોહણીયામાં બાણુ...	...	...	... ૪૧૦
ધારા નેણુરો પાનીડો માને લાગડોરે	...	...	... ૪૧૧
થે કોણુ મત્ર સાધ્યો રાધા ખ્યારીળ	...	...	... ૪૧૧
રંગ છે યાનેરે ઠેસરીયા રંગ છે યાનેરે	...	...	... ૪૧૧
મીલ જાવે તુ હી સાંમલડા ખ્યારા...	...	...	... ૪૧૨
નંદનંદન ખ્યારે જ્યું તેરી અખિવાને મુઝે	...	...	... ૪૧૩
મેડા ખ્યારાવે મેડા સાંવરા સધુણા	...	...	... ૪૧૪
મન છોડવે અસાનું મરજાદી વે	...	...	... ૪૧૪
સાડે દિલકી મહેરમ મામત, જાનદા બલાવે...	...	...	... ૪૧૪
પલાવે ભાવગ નરસિહ મહેતાચે	...	...	... ૪૧૫
શ્રી રામકૃષ્ણ ગોવિંદે મહા ભીતોની વૈષ્ણવવૃદ્ધે	...	...	... ૪૧૭
શ્રી ગોપીજનવલ્લભારે હે શ્રી વલ્લભદેવા	...	...	... ૪૧૮
મેરે મન શિર નયન નિત્ય ખિરાજો સહિત પ્રાણુખ્યારે...	...	...	... ૪૧૯
શ્રીગિરિધર પ્રાણુપ્રયા રાધા નામમાં ભાગે ભવખાધા	...	...	... ૪૨૦
વૃષભાનું સુતા રાધિકા રાહત બાધિકા	...	...	... ૪૨૦
ચિરંજીવો સુખી રોડા તુમ સકત હરિજન	...	...	... ૪૨૩

કવિરાજ ભક્તવર્ધ શ્રીદયારામભાઈ

જન્મ, સંવત ૧૮૩૩ ના
શ્રાવણ સુકલ ૧૧ સનિવાર.

ગોસાકવાસ. સંવત ૧૮૦૬
માસ કૃત્તિક ૫

(સ્થિતિ વર્ષ ૭૫-૭૬.)

Bombay No. 8

॥ श्रीमदन्तोहनो जयति ॥

॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥

શ્રીદયારામકૃત કાવ્ય મણિમાલા.

ભાગ ૩ જો.

ભક્તિપોષણ.

શ્રીગુરુ વક્ત્રલ દેવને, હું પ્રથમ કરું પ્રણામ;
શ્રીવિકૃલ શ્રીકૃષ્ણ શ્રીચમુને, મહા પૂરણ કામ;
પૂર્ણ કામ હામોદરદાસ, અષ્ટ સખા પૂરો ઉરવાસ;
શુભમતિ દો અતિ પરમ પવિત્ર, ભક્તિપોષણ
ગાઉ ચરિત્ર—સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ.

૧

૧ સંપ્રદાયના શિષ્ટાચાર પ્રમાણે કવિ દયારામભાઈ અંધાર ભે મંગલાચરણ કરી પોતાના ગુરુ શ્રીવક્ત્રભક્તાલય મહારાજને પ્રથમ વંદન કરે છે. પૂરણ કામ—કામના—છઠ્ઠા પૂર્ણ કરનાર. ભક્તિપોષણ એ ચ રચનામાં પરમ ભક્તોની સહાયની જરૂર છે, તેથી હામોદરદાસ વગેરે શ્રીમદ્દાપ્રભુજીના અષ્ટ સખાને પોતાના હૃદયમાં વાસ કરવા કવિ પ્રાર્થના કરે છે.

ચારે વેદ પદ્ શાસ્ત્રનો, વારે વારે કર્યોરે વિચાર;
 ઉપનિષદના અર્થનો, શોધતાં નીકળ્યો એ સાર;
 નીકળ્યો સાર શ્રીકૃષ્ણની ભક્તિ, સત્સંગમાં કરવી આસક્તિ;
 શ્રીપૂર્ણ પુરુષોત્તમને યુગચરણે, સર્વ સમર્પાનિ રહેવું શરણે-
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨

નહીં કોઈ જાહેનો સમોવડી, કોઈ ઈશ નહીં જાહેને શીશ;
 સર્વ વસ્તુ જે થકા થઈ, જે કોઈ કહાવે સર્વના અધીશ;
 સર્વાધીશ વંદે સહુ જાહેને, નિગમ નેતિ નેતિ કહેછે ત્હને;
 શેષ મહેશ વિધિ શ્રી અગમ્ય, તેને કહીએ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ-
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩

૨ ચાર વેદ-ઋગ્વેદ, યજુર્વેદ, સામવેદ તે અથર્વવેદ એ ચાર વેદ. પદ શાસ્ત્ર-ન્યાય, વૈરોપક, સાંખ્ય, યોગ, પૂર્વમિમાંસા અને ઉત્તર મિમાંસા એ છ શાસ્ત્ર. ઉપાનિષદ-વેદનો અંતભાગ. આસક્તિ-પ્રીતિ. યુગ-એ; જોડ.

૩ સમોવડી-અરોગરીઓ. ઈશ-ધણી; માલીક. અધીશ-ઉપરી. નિગમ-વેદ. નેતિ=નેતિ-પ્રશ્નનું સ્વરૂપ સમજાવતાં વેદમાં પ્રત્યેક વસ્તુ બતાવી " આ છે ? " એમ પ્રશ્ન પૂછવામાં આવે છે, અને તેનો જવાબ " ન " એમ મળે છે; એમ જગતની પ્રત્યેક નાશવંત વસ્તુનો જવાબ નકારમાં મળે છે; છેવટે એકજ સત્ વસ્તુ પરમાત્મા બાકી રહે છે, તે ઈશ્વર. આમ પૂછવાની રીતને નેતિ નેતિ કહે છે. અથવા ન ઇતિ ન ઇતિ કહેતાં ન સમાપ્ત ન સમાપ્ત. એટલેજેવું જોટલું જે જે પ્રદારનું છે તે સર્વ

શ્રીપુરુષોત્તમને પરહરી, જેનું અન્ય અમર મન મોહે;
 (તે) કામદુધા મળી મૂકીને, મહિષીપુત્રનું પય દોહે;
 દોહે ગાય મૂકી મૂઢ પાડે, તર્યો ગંગા તીરે ખોદે છે ખાડો;
 તેમ પૂર્ણ તણ અવર આરાધે, મેહેનત માથે પડે કાંઈ ન લાધે—
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪

રાખી ભરોંસો અન્યનો, ન કરે આશ્રય અવિનાશ;
 ઇચ્છે અખિલ દુઃખ વામવા, વળી શ્રેય થવા મન આશ;
 આશ કરે તરવા દધિ પૂર, જ્ઞાનનું હાથ ગ્રહિ લંગુર;
 તે જેવો પામશે સાગર પાર, તરશે તેવો હરિવિમુખ સંસાર—
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫

પૂર્ણ ન પૂર થઈ શકતું નથી એમ મહેશ-મહાદેવ. વિધિ-અભિ. શ્રી-વક્ત્રી.
 અગન્ય-ન ઓળખી કે સમજી શકાય એવા. (ગેય ઇત્યાદિથી). પૂર્ણ
 પુરુષોત્તમ-પ્રભુના બીજા બધા અવતારો વિષ્ણુનું દસાવ્યુદાદિ અંશાવ-
 તાર હતા; પણ શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા સોળે દશા સંપૂર્ણ હોવાથી પૂર્ણ
 પુરુષોત્તમ કહેવાય છે.

૪ અમર-દેવ. કામદુધા-મસ્તિષ્ઠ વસ્તુ મળે એવી ગાય. મહિષી
 પુત્ર-મહિષી-ભેંસ તેનો પુત્ર તે પાડો. પય-દૂધ.

૫ અખિલ-તમામ. વામવા-દૂર થવા. દધિ-સમુદ્ર. જ્ઞાન-કૃતર.
 લંગુર-પૂઠકું.

કોડી ઉપાસન મલિનનું, જનનું તામ્રમુદ્રા સમ જાણે;
 રૂપેયો સુરસેવના, વ્યૂહ કંથન મોહાર પ્રમાણે;
 કંથન મોહાર વ્યૂહ હરિ હીરો, જેમ અંશ અંશી સમજી રહો;
 સર્વજ્ઞ દ્રવ્ય હીરાધી થાય, (પણ) હીરો કંયો કોઈનો નવ કહેવાય—
 સેવો શ્રોકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬

જગત વૃક્ષ લેણું મૂળ હરિ, મૂળ પોયે વૃક્ષ પોપાય;
 પ્રતિશાખા જળ સીંચોએ, તેથી તરુ તૃપ્તિ ના થાય;
 તૃપ્તિ ના થાય વૃથા શ્રમ પહોંચે, સમજણ આવે ત્વારે
 પછી શોએ;
 સુખદ્વારા અહુ ઇન્દ્રિય અતોયે, ભોજન અંગ લેખું કોઈને
 ન પોયે—સેવો શ્રોકૃષ્ણ કૃપાળ. ૭

૬ આ કોડીમાં દિવિ ભક્તિને નાણાની લેપમા આપી પ્રજ્વલકિતની
 શ્રેષ્ઠતા બતાવે છે. ઉપાસન-ઉપાસના, ભક્તિ. મલિન-દલકા કુદ્ર (મેકા)
 પ્રદારનાદેવ, શૂત પ્રેતાદિ. જન-માણસ. તામ્રમુદ્રા-તાંગાનાથું, પૈસા, પાઈ,
 વગેરે. સુરસેવના-દેવની સેવા. વ્યૂહ-અતુચ્યુંહ, ભગવાનનાં આર રવરૂપ;
 વાસુદેવ, સંકર્ષણ, પ્રદુગ્ધ અને અનિરૂદ્ધ; અથવા હિરણ્યગર્ભ, પ્રાણ,
 તેજસ્ અને વિરાટ. અંશઅંશી-એક એકના ભાગ; જેમ હીરાથી ઉન-
 રતું નાણું એ ઉત્તરોત્તર એક એકના ભાગો છે.

૭ પ્રતિશાખા-દરેક શાખા. શોએ-દિલગીર થાય; પશ્ચાત્તાપ દેરે.

જુઓ સ્વભાવ શ્રીકૃષ્ણનો, જનના અવશુભ પણ શુભ બાણે;
 અવળું પડે અન્યદેવને, સામું દે દુઃખ થતું પ્રમાણે;
 પ્રમાણ નહિ કૃષ્ણ દેતોહો બાપ, હરિનું આપ્યું કદિ નાશ ન થાય;
 અમર અરૂપ વર અધિક પ્રયત્ન, પ્રભુ કોડી સાટે દે રતન—
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ.

૮

વેળુ પીણતાં જો તેલ નીકળે, જળ મથે નવનીત હોય;
 મૃગજળથી જો તૃપા ટળે, તોહો લકિત વિના ભદ્ર ન હોય;
 ભદ્ર ન હોય હરિ વિના કદાપિ, અભય ન હરિ વિના કે
 શકે આપી;
 હું નથી કહેનો પે.કારે છે વેદ, સમરો શ્રીકૃષ્ણ ટળે સહુ ખેદ—
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ.

૯

૮ અવળું પડે.....૯—ખી ન દેવોની ઉપાસના કરતાં વખતે ભૂલ
 થાય તો તેને અવળું પડે ને ઉક્તિ દુઃખ દે; જેમ ચંડી પાડ મળ્યાં માર્યાં
 રક્ત ને બદલે મક્ત મોલાઈ જવાથી સ્ત્રી મરી મઈ હતી તેમ; પરંતુ
 શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની ભક્તિ કરવામાં એવો કોઈ બપ રહેતો નથી, કેમકે
 એ પોતે તો અવળું હોય તોયે સવળું જ માની લે છે. અન્ય દેવો તો
 કૃષ્ણ આપણે કે નહિ તેનું એ પ્રમાણ નથી; અને આપે તોયે તે નાશવંત
 અને ક્ષુદ્રકૃષ્ણ (તુચ્છકૃષ્ણ) હોય છે વર-વરદાન.

૮ વેળુ-રેતી. મથે-મથવાથી, વયોવવાથી. નવનીત-માખણ. મૃગ-
 જળ-અંધારાનું પાણી. તૃપા-તરસ. ભદ્ર-કલ્યાણ.

મત્ર આધીન મહુ દેવતા, યોગે વિરાટ પણ વશ થાય,
 જ્ઞાની અક્ષરને જઈ મળે, પુરુષોત્તમ પ્રેમે પમાય,
 પ્રેમ ભક્તિવશ પૂર્ણાન દ, એ ન પડે અન્ય સાધન દંદ,
 શ્રીમુખે ભાખ્યુ શ્રીગીતા માહે, ના માને તો જોજો ત્યાહે -
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૧૦

અવણ નીર્તાન શ્રીખ્યાનુ, અમળુ મેવન અર્ચન,
 વદન હામન્વ મખ્યના વળો આત્મનિવેદન,
 આત્મનિવેદન નવધા કહિયે, પ્રેમલક્ષણા હશમી લિહીયે
 એ ભક્તિ મહુ માધનતાજ, જે પામે વશ થાય નજરાજ-
 મેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૧૧

અવણ પરાક્ષિત શુક કરો, ડીર્તાન સ્મરણ પ્રદહાદ,
 શ્રી સેવન પૂજન પૃથુ, વદન અદ્ભૂ આદહાદ

૧૦ નિગમ-જગવાનુ વિરાટ અક્ષર, વિશ્વરૂપ, તે પણ યોગ સાધ
 નથી-ચિત્તરૂપિના નિરોધથી વશ થાય છે અક્ષર-જ્ઞાથી પાહુ પડવુ
 ન પડે એવુ રથાન, તે જ્ઞાનથી નાપ્ત થાય છે શ્રીમુખે-શ્રીકૃષ્ણ ભગ
 વાન પોતેજ પોતાના મુખથી ભગવદ્ગીતામા કહે છે

૧૧ આમા ભક્તિના પ્રકાર ગણાવ્યા છે

૧૨ દશ પ્રકારની ભક્તિ મળે કોણે કરી તેના નામ દયારામભાઈ
 ગણાવે છે શુક-શુક્રમુનિ, વ્યાસના પુત્ર શ્રી-લક્ષ્મીજી સેવન-પાદ

આદહાદ માન્યો કપીશ કિંકરતા, સખ્યતા ભક્તિ મુલદ્રા ભર્તા.
આત્મનિવેદન ખલિએ ક્રોધી, ગોપીજને પ્રેમ લક્ષણા લીધી-

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૧૨

નામ દેશવતું દર્શુમાં, પડતા સહુ થાયે પવિત્ર,
શબ્દજાતુના મ ગથી, જેમ નિર્મળ નોર વિચિત્ર;
વિચિત્ર જળ તેમ જાતિ જાણે, સર્વ ગુણિ મધ નામે પ્રમાણે;
શુદ્ધ મુવડું જેવું અગ્નિએ થાય, માજે જોપે તેવો મેલ ન જાય-

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૧૩

નામ કીર્તન શ્રીકૃષ્ણનું, કળિમા સહુ સાધ તાજ,
લવમાગર તરવા તણી, સહુને એ મુખપથ પાજ;
પાજ ટકટ શ્રમ નહિં મળું રહેછું; હામ વિના ફળ થાય
મહુ પડેછું;

મવેં અવરથામા મહુ ઠાર, અધમ ઉત્તમ સહુને અધિકાર.-

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૪

સેવન, પગ ચાપવા તે પૃથુ-પુરાન આદિ-આનંદ કપીશ-કનુ-
માન કિંકરતા-આસ્ય, મેવક હોવાપણુ-હ્લ નદ્રા ભર્તા-અશુનિ સખ્યના
-મિત્રના ગણિ-ગનિરાજ.

૧૩ જાનિ-મનુષ્ય જાતિ ગુણિ-પવિત્ર લગવાનનું નામ દાનમા
પડતાજ નીચ જાતિ પણ પવિત્ર થઇ જાય છે.

૧૪ મુખપથ-મુખ મગે એવો રસ્તો પાજ-મુલ-તાજ-ત્યાજ્ય,
ત્યાગ કરવા યોગ્ય-સહુદાર-સર્વરચયે.

સત્સુગે જે ફળ ધ્યાનથી, આતુ' ત્રેતામાં યજ્ઞથી લેહ;
 દ્વાપરે પૂજને પામતા, સહુ ક'ળે હરિ કીર્ત'ને તેહ;
 તેથી અધિક પણ ફલ ગુણ આતાં, તો શુ' યશુ' તપ
 તીરથ(માં) નહાતાં;
 મણિ મળ્યો તે શોધે શીદ કાઢી, વિના વિચારે મરે મૂઢ દોડી.—
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૫

કલિ રૂપી આશિઃપ્રમાં, કોઈ કર્મનો નહિ' અધિકાર,
 અડે ના સૂતક ન.મને, નિર્ભય નિત્ય કરીયે ઉચ્ચાર;
 ઉચ્ચાર માત્રે અભયપદ આપે, સકળ પાપ અંતાપને કાપે;
 વેદ શાસ્ત્ર સહુ પુરાણ પુકરે, તો હરિ હરિ તુ'શે' ના ઉચ્ચારે!—
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૬

નામે અમમિત ઉદ્ધયો, નામે શિવે તાર્યા ગહુ પાપી;
 અવળે નામે વાલ્મિકી તાર્યો, અર્ધે ગાણુકા ગત્ય આપી;
 આપી ગત્ય ઇત્યાદિક ગહુને, જેણે કયો આશય તે સહુને;
 જે અક્ષરમાં બાધો સાર, જેણે લહ્યો તે પામ્યો પાર—
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૭

૧૧ આશાય સ-ક.

૧૭ અવળે નામે—વાલ્મીકિને રામ નામનો ઉચ્ચાર ન આવડ્યો
 તેથી નારદજીએ મરા મરા એમ અવળું નામ બોવવાનું શીખવ્યું ને તેમ
 કરતાં રામ રામ થઈ જવાથી ઉદ્ધાર થયો. અર્ધે—અર્ધે નામે ગુણકાનો

સ્નેહસહિત શ્રીકૃષ્ણુ, કથા કીર્તન જહાં નિત્ય થાય;
કોટિ તીર્થ આવી ત્યાં વસે, જેનું ભાગ્ય હોય તે નહાય;
નહાયો તેમાં તે પવિત્ર પ્રભાણો, તે વિના સર્વને સૂતકી જણો;
શુભના શબ સરખા સહુ તેહ, ભૂતને ભાર કયો ધરી દેહ.—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૮

નટવર છબી નંદલાલની, એહેણું ચિંતન કરે ચિત્ત માંદ્ય;
ભોર મુગટ શિર.તિલક કુંડળ, નકવેસર ચિમુક સોહાય;
સોહે કૌસ્તુભ સુકતા વનમાળ, કિંકણીકર ગ્રહી મુરલી રસાળ;
પીતાંબર કટિ મેખળા સોહે, નૂપુર નખશિખ છબિ મન મોહે—
સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૯

સોળ ચિન્હ પદ પંકજે, દક્ષણે નવ વામે સત;
સ્વસ્તિક અષ્ટકોટ્ય જંબુદ્વીપ, પવિત્ર વજ્ર ઉર્ધ્વરેખા નિષ્પાત;

ઉદાર રામ શબ્દના રા નો ઉચ્ચાર કરનાં જ યત્ન ગયો દનો. જે અક્ષર
—પ્રભુના નામના જે અક્ષર.

૧૮ શબ્દ-મહદ્.

૧૯ નકવેસર-ચિમુક—એ આ ખૂણુ છે. મુક્તા-મોતી. નેપુર-પગ
નું ઝંઝર. નખશિખા—ચસ્ત્રારવિંદના નખથી તે માથાના કેશ સુધી.

૨૦ ભગવાનના ચરણમાં રહેલાં સોળ સામુદ્રિક ચિન્હો કવિ ગણ્યા
વે છે. એ ચિન્હો જમણા પગમાં ■ નવ અને ડાયા પગમાં છ સાત છે.
સ્વસ્તિક—સાથીયો. જંબુ દ્વીપ—જમણુ. પવ—વજ્ર. પવિ—વજ્ર. ધ્રુવ—ધન.

ખ્યાત અંકુશ અંબુજ મચ્છ વ્યોમ, કળશ ઇંદ્રધનુ ને
અર્ધસોમ;

ત્રિકોણ ગોપદ પટદશ ધ્યાન, નિત્ય કરે નિર્ભય પદ દાન.—
સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૦

જેમ નટ દષ્ટિ દોરમાં, પશ્ચિહારીની બેડલા માંહે;
ચિત્ત પરસ્પર જારતું, વળગ્યું રહે ત્યાંતું ત્યાંહે;
ત્યાંહાં તેમ મન પ્રભુમાં નિત્ય દેવું, સંસારમાં સાક્ષિવત રહેવું;
જગત જાણે જે એ છે જંજાળી, રાજે હૃદે ત્રીકમથું તાળી—
સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૧

કંસ શિશુપાળ કુખંઠદિકે, વેરે કામે સમયાં સ્યામ;
એ વિના નાના ભાવથી, સ્મયે સર્થા સર્વનાં કામ;
કામ થયાં તુરંત ભાવે જયારે. (તો) થું કહેવું સ્નેહે સ્મરે પછી ત્યારે;
ચિત્ત અચળ જેતું કૃષ્ણમાં લાગ્યું, (તો) ભવ સંકટ મહું તેતું
લાગ્યું—સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૨

અંબુજ—કમળ. વ્યોમ—આકાશ. અર્ધ સોમ—અર્ધચંદ્ર. ગોપદ—ગાયતું
પગલું.

૨૨ કુખંઠ—કંસની દાસી. એ બહુ કદરૂપી અને ૩ અંગે વાંટી હતી
અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને અનુગ્રહ માત્રથી તેને રૂપવતી બનાવી હતી. રામા
અવતારમાં તે કેકેયીની દાસી મંથરા હતી ને રામચંદ્ર ભગવાન ઉપર
ધર્મીરૂપી વેર ભાવ રાખતી હતી. નાના—ગુદી ગુદી જાતના.

અન્ય સાધને શ્રેય આપણું, પણ શ્રીહરિને શું મુખ ?
 મેવામાં આનંદ ઉભયને, માટે લજ્જાનાનંદ તેજ મુખ્ય;
 મુખ્ય સેવન તે મુખી પ્રભુ કરવા, લોક વેદના ભય નવ ધરવા;
 પૂજા તે કહી એવાલે શ્રુતિ પ્રમાણ, મેવા તે જોહમાં સ્નેહ બધાણ-
 મેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૩

એકવાર આખા જન્મમાં, શ્રીકૃષ્ણ ચરણ સ્મરાય;
 તો દર્શન યમદૂતનું, કદી સ્વપ્ને પણ નવ થાય;
 થાય જો ભાવસહિત નિત્ય ધ્યાન. તો પછી શું કહું ભાગ્યનું માન;
 ઉર હરિ નહીં તો તપે શું થાય, જો છે તો કરે કષ્ટ બલાય-
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૪

આપ્યું ઉરસ્થળ મૂકીને, રમા ચરણ સેવા નવ ચૂકે;
 હૃદય રહિત કદા હરિ કરે, પણ પદ આશ્રિત નહીં મૂકે;
 મૂકે ના અંધિ છે ભક્તિ નિવાસ, માટે અવલ બે સહુ દાસ;
 એ ભક્તિ છે અતિશય દુર્લભ, પ્રાપ્ત થયે સર્વે પદ સુર્લભ.-
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૫

૨૩ પૂજા અને સેવાનો ભેદ છેલ્લી લીટીમાં ગતાયો છે. શ્રુતિ
 એટલે વેદ પ્રમાણે ઉપાસના કેવળ ક્રિયા માત્ર (જ્ઞાન કે ભક્તિરહિત)
 કરે તે પૂજા અને જેમાં સ્નેહ ભાવ મુખ્ય (પ્રાધાન્યપણે) રહ્યા હોય
 તે મેવા.

૨૫ અંધિ-પગ; પ્રભુનાં ચરણ કમળ ચરણકમળમાં ભક્તિનો
 નિવાસ છે માટે લક્ષ્મીજી તેનો ત્યાગ કરતાં નથી.

હરિ વ્યાપક લહી સર્વમાં, નવ આણવો દોઢનો દોપ;
 મન કર્મ વચને જેમ જને, તેમ કરવો સર્વને સંતોપ;
 સંતોષે પ્રાણી પ્રભુ પ્રસન્ન, તેથી સુખી પોષે હરિજન;
 સધળે દયા એ પૂજા હરિ કેરી, રહીને દુલવે તે કૃષ્ણનો વેરી-
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૬

એક પણ પ્રભુમ શ્રીકૃષ્ણને, જન્મ ધરી જેણે કીધો;
 અશ્વમેધ દશ અવલંબના, કળ ઉપર પગ તેણે દીધો;
 દીધો પગ શા માટે કે'વાય, યજ્ઞ કરે તોહો જન્મ તો થાય;
 કૃષ્ણ પ્રભુમીને નહિં દેહ, મળથી અધિકતા એહેમાં એક-
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૭

નગન ઠરું નંદલાલને, રનેહો મન કર્મ વચને જેણે;
 ધર્મ સાધન પૂર્ણ સહુ કર્યો, નિશ્ચયે બાણજો તેણે;
 તેણે કર્યું હરિપદ અનુકળ, દુખ પાપનું ટાળ્યું મૂળ;
 દોનલાવે કર્યું વંદન હરિને, તે જનની ગણ ન આવે ફરિને-
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૮

૨૭ અવબૃથ-ચરાતી પૂણોહિતિ વખતે જે મંગલ સ્નાન કરવામાં
 આવે છે તે. મખ-ચર

દાસપણામાં સૌભાગ્ય છે, પતિ પુરુષોત્તમ જેને માથે;
 ધણી છતે વિધવાપણું, બ્રહ્મજ્ઞાની માન્યું મન સાથે;
 મન સાથે માને જે હું રૂપ, જગત પૂજે બાણી રાણીનું રૂપ;
 પણ પતિ સુખ સ્વપ્ને નહીં એને, એજે એ અચકાય છે શેને—
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૬

દાસપણે (જે) આનંદ છે, તે નથી લખે જગદીશ;
 જ્ઞાનીનું સુખ એવું બાણજે, પાઘ આશે છેદાવે શીશ;
 શીશ છેદ્યા પછી મુગટ ક્યાંહાં ધારે, સહુ મૂર્ખ કોઈ મનમાં
 ન વિચારે;
 જળને તે શો જળપાનનો સ્વાદ, જન જુદો રહી પામે અઠડાદ.—
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૦

૨૯ કેવળ પોપટની પેડે માત્ર ॥ બહું વ્રજાસ્મિ ॥ કહેનારા બ્રહ્મમય
 સ્થિતિ ગુણ ધર્મો વગરનાને છતે ધણીએ વિધવાપણું; કેમકે તે જીવ
 મંથિરમાં સાદસ્યના—એકતા માને છે એટલે તેના મતે ધંધર પર (એજા)
 નથી. તે જગતને રાણીનું રૂપ, પટરાણી માનીને પૂજે છે; પણ એના
 પ્રારબ્ધમાં પતિ સુખ લખેલું નથી. જીવ બ્રહ્મના અંશરૂપ હોવાથી દાસ
 (મેવક) રૂપ છે અને પુરુષોત્તમ તો અંશી છે. તત્ત્વરૂપે અંશ પણ
 બ્રહ્મનુંજ રૂપ છે તથાપિ પરબ્રહ્મ સ્વામિ છે તે તાસ્તમ્યતો જીવ
 અને ધંધરમાં છેજ. પુરુષોત્તમના સમાન તો કોઈ પણ છેજ નહિં.

૩૦ લખે જગદીશ—બ્રહ્મમાં ભળવાથી. જ્ઞાની—બ્રહ્મજ્ઞાની. પાઘ—પાધડી.

જીવ પ્રદા થાયે નહીં, થાયે તો પ્રદાનંદ કૈહિંને ?

‘લોકતાંપણું’ જે માનશે, તો જીવ ટળ્યો કહો શાને ?

શાને કહો -ચારો નથી પ્રદા નાગી, ક્યમ બોલ્યો જનક

સાયુજ્યતા પામી;

બાલે તે બીજે કહેવાય, ઇશ્વર જીવ કદા નવ થાય—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૧

અહો ભાગ્યમહો ભાગ્ય ધન્ય, યજ જન પરમ પવિત્ર;

પૂજું પ્રદા સનાતન, પરમાનંદ યથા જેમના મિત્ર;

મિત્ર થઈ સર્વે સુખ દીધું, સર્વ ભાવે કારજ બહુ કીધું;

રોપ મહેશ વિધિ શ્રી અલભ્ય, તે ફળ શ્રી ગોપીજનલભ્ય.—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૨

‘કેહુ પ્રાણુ ઇંદ્રિ અંતઃકરણુ, ધર્મ દારા ગૃહ ધન;

પુત્ર આપ્ત આત્મા સહ, સર્વ સમર્પી જગજીવન;

જગજીવન સર્વાત્મા ભાવે, સેવા કરે સદા અહંજ સ્વભાવે;

તેજ ગમે પ્રભુ જ્યમ સુખી થાય, આત્મનિવેદન એ કહેવાય.—

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૩

૩૧ સાયુજ્યતા—મુક્તિનો એક પ્રકાર, ઇશ્વરમાં બળી જવું તે. દેવસાક્ષેત સિદ્ધાંત કરતાં શુદ્ધ હૃત પ્રદાસિદ્ધાંતની પ્રકર્ષતા કહે છે.

૩૨ વિધિ—પ્રદા. શ્રી—લક્ષ્મીજી. રોપમહેશ-ઇ.—રોપ, મહેશ, પ્રદા અંતે લક્ષ્મીજીને જે ફળ ન મળે તે શ્રી ગોપીજનોને પ્રેમ ભક્તિથી મળ્યું.

૩૩ આ કહીમાં સર્વ સમર્પણુ ગણ મંત્રનો ભાવાર્થ છે. દારા—સ્ત્રી.

સર્વ વસ્તુ છે શ્રીકૃષ્ણની, જેની છે તેને શેં ન સમરે ?
 આત્મા સહિત અર્પણ કરી, હરિદાસ થાની શીઠ ઠરપે ?
 ઠરપે છે કાળથી રહે છે ઉચ્ચાટે, (તે) પરતુ માન્યું પોતાતું તે માટે;
 જેથી બંધાયો તે વસ્તુ કે મુકી, તારી માં જાણીશ એ રાઠ
 મુકી.—સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૪

રૂપ શુણ્ય દ્રવ્ય ત્રણ એ, કારણ પ્રીતિ થવાનાં કહાવે;
 એ ત્રણ વિકાર રહિત સહજ, સ્નેહ તે શ્રીકૃષ્ણને ભાવે;
 ભાવે એ પ્રેમે વહાલો વશ થાય, તેને મુકી કણ દૂર ન જાય;
 તે જને મુખ માન્યું મન એહ, જ્યમત્યમ થાય મુખો પ્રભુ તેહ.—
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૫

પ્રેમ આસક્તિ વ્યસન એ, ત્રણ રૂપ સ્નેહનાં લહીયે;
 તે ઉપર ચોથાં તન્મયતા, તે થકી કાંઈ ના કહીયે;
 કહીયે પ્રેમનું લક્ષણ એહ, જ્યારે મળે ત્યારે તેનો તે સ્નેહ;
 વિયોગ થાય ત્યારે તપે તન, ત્યાંહાંનું ત્યાંહાં વળગ્યું રહે મન.—
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૬

એક વાર આખા દિવસમાં (પણ), મળ્યા વિના નવ રહેવાય;
 જો ના મળે તો વિકળ થાય, આસક્તિ એ તો કહેવાય;

૩૪ ૬૨૫—ખાંધે. રાઠમુઠ્ઠી—તકરાર છોડી દધને.

૩૬-૩૭ સ્નેહનાં સ્વરૂપ અને તેનાં લક્ષણ આ બે કડીમાં કહ્યાં છે. પ્રેમ, આસક્તિ, વ્યસન ને તન્મયતા એટલે સ્નેહનાં રૂપ જ્યારે હરિ દાન કરે અર્થાત્ પ્રભુ આપે ત્યારે જ મળે.

કહેવાયે વ્યસન આવું બ્યારે ધાય, સહામા સહામી હૃદય વિંધાય;
તન્મયતા તે મૃત્યુ સમાન, આ ચારે આવે અ.પે હરિદાન.-

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૨૭

પ્રેમ લક્ષણા વળિ દગ રૂચિ, સ્મૃતિ અભિલાષા ઉદ્વેગ આ-;
વ્યાધિ પ્રલાપ ને ઉન્માદ તણે, આસક્તિના પ્રકાર;
પ્રકાર વ્યસન તણા બે કહિયે, જડતા ને વળી મૂર્છના લહિયે;
તન્મયતાનું લક્ષણ એક, મૃત્યુ સાદૃશ્ય પણ મરણ ન છેક.-

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૮

જાતિ જુઓ તો આહીરની, તેમાં અળળા અધમ અવતાર;
એ વેઠાદિ નહોતી ભણી, નહોતો ઉત્તમ કર્મ અધિકાર.
| અધિકારવણ એક પ્રેમપ્રતાપ, ક્યાં આધીન શ્રીકૃષ્ણજી આપ;
તે ગોપીની પદરજ વંદે ઇશ, પ્રેમલક્ષણા તે સંહુને શીશ.-

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૩૯

૩૮ પ્રેમની જુદી જુદી દશ અવસ્થાઓ ગણાવે છે. કામસાસ્ત્રમાં
કહેલી અવસ્થાઓથી એ ભિન્ન છે. જેનો વાત્સ્યાયન કાપિનો અને
જમદેવજી ભક્તરાજ કૃત ગીત ગોવિન્દની અષ્ટપદીનો જે અપ્રાકૃત આશય
છે તે રીતે કહે છે.

૩૯ પદરજ-ચરણની રજ, ધૂળ.

‘સેવા સંગત હરિભક્તની, કરે પ્રેમ ભક્તિ ઉત્પન્ન;
 તે કરે કૃતારથ એકલી, નવ ભેદએ કોઈ સાધન;
 ભેદએ ન વય વિદ્યા વિત્ત વર્ણ, રૂપ પરાક્રમ પવિત્રાયણ;
 કેહેશે ભાયાં નથી કહો કાંયે કામ, તો સુણો પ્રગટ બતાવું’ નામ.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૦

ધ્રુવજીને ક્યાંહાં વય હતું, ક્યાં હતું સુદામાને ધન;
 કુબળને હતું રૂપ ક્યાંહાં, ઉચ્ચસેન શું પુરુષાતન;
 પુરુષાતન નહોતું ઉચ્ચરાય, ગજને ક્યાંહાં હતી વિદ્યાય;
 પારધિમાં ક્યાંહાંથી શુભ આચણું, કેવળ ભક્તિ પામ્યા ગિરિધર્જુ.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૧

દ્વાદશગુણ સંયુક્ત છે, દ્વિજ પંડિત સરખો કોય;
 (પણ) પદ્મનભપદ્મવિમુખ છે, તે થકી શ્વપચ ભલેરો સોય;
 શ્વપચ ભલો ભલેને કૃષ્ણ આસક્તિ, મનકર્મ વચને કરે હરિભક્તિ;
 દ્વલ સહિત શ્રેય પામે તેહ, વિપ્ર શકે ન કરી શુચિ દેહ.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૨

૪૦ પ્રેમવ્રજશ્રી ભક્તિ ઉત્પન્ન થવામાં હરિભક્તની સેવા અને સંગત
 એ જ કારણરૂપ છે, અને એ પ્રેમ ભક્તિ એકલી જ પ્રત્યુ પ્રાપ્તિ કરાવી
 આપે છે; બીજા સાધનની જરૂર પડતી નથી. એ સાધન ક્યાં તે નીચે
 બતાવે છે.

૪૨ શ્રીમદ્ભાગવતમાં અને અન્ય ગ્રંથોમાં કહ્યા પ્રમાણે બ્રાહ્મણમાં
 તપ, સૌમ્ય, શમ, આર્જવ, આસ્તિક્ય, સત્ય, આદિ બાર ગુણ હોવા
 જોઈએ. શ્વપચ-ચાંડાળ. શુચિ-પવિત્ર.

શ્રીકૃષ્ણની ભક્તિ અંક છે, ખીજાં સાધન સર્વે ગુન્ય;
 અંક વિના સર્વે અકૃણ છે, સહગુન્ય ગુન્ય દશગુન્ય;
 દશ ગણાં જિંદુ આદ્ય અંક એક, અંકવિના સુની ગુન્ય અનેક;
 ભક્તિ કરી તેણે સર્વ કાંઈ કીધું, ભક્તિવિના ખીજું કાંઈ ના સીધું.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૩

નૃગભૂષે ગૌદાન કર્યાં કેટલાં, કાંઈ ગણુતાં ન આવે પાર;
 એક દિવસ અણું હોય પડયો, ફકલાસ થયો અવતાર;
 અવતાર અધમ થઈ જગ હાંસી, ગૌદાન પુણ્ય ગણું કયાં હાં નાશી;
 દાન કર્યાં તો હે પામ્યો દુઃખ, શા મારે જે હતો ભક્તિ વિમુખ.
 મેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૪

પ્રાચીનખર્દિય ભૂપતે, જુઓ કીધા યજ્ઞ અપાર;
 ઉઘીં મખાંકિત સહુ કરી, તો હે કાંઈ ન દીઠો સાર;

૪૩ ગણિતના દષ્ટાંતે ભક્તિની શ્રેષ્ઠતા કવિ સાબીત કરે છે. ભક્તિ એ અંક છે ને ખીજાં સાધન મીઠાં છે; અંક વગર મીઠાં નદામાં છે, પણ અંક ઉપર મીઠાં આવે તો દરેક મીઠા દીક સંખ્યાની કિંમત પ્રથમના કૃતાં દશ દશ ગણી વધે છે. તેમ સાધન ભક્તિની સાથે હોય તો તેની કિંમત થાય, નહિ તો તે સાધનની કિંમત ગુન્ય જેટલીજ સમજવી.

(૪૪-૪૫) આ બે કડીમાં મોક્ષ મેળવવાનાં સાધનોની નિષ્ફળતા બતાવે છે. 'નૃગ-એ નામનો રાજા' એણે હજારો 'ગૌદાન દર્યાં' હતાં, પરંતુ એક બ્રાહ્મણને 'આપેલી ગાય ટાળામાં પાછી આવતી રહી તેનું' બૂલથી ખીજા બ્રાહ્મણને દાન અપાઈ ગયું, તેથી તેને દાયકાંતો અવ-

સારલાખ્યો એ જેનેપશુ પાડ્યા, તેરહ્યા હણવા નારદજી દેખાડ્યા
ભયદેખી લીધું સુરઋષિ શર્ણુ, ભક્તિ કરીને પામ્યો હરિચર્ણુ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૫

ભક્તિ તારે અંડાળને, જેમાં કોય ન શુભ આચર્યું;
શુ" પછી કહેવું તેહનું, ઉદ્ધારે અધમ અન્ય વર્ણુ;
વર્ણુ સુવે ઉદ્ધારે જકત, ત્રીય ઉંચ જે નિજ આસક્ત;
એક અંગ ભક્તિ ભદ્રદાય, અચરજ શું પૂર્ણ શ્રેય થાય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાલ. ૪૬

ભક્તિ નૌકા તારે સર્વને, જે કોઈ શરણે આવે શુચિ પાપી,
અન્ય સાધન હાફે તુંખિકા, ગ્રહે સભય તરે દો કલાપી;

તાર મલ્યો હતો. કૃષ્ણાસ-કાયડો. પ્રાચીનમહિષ-એ નામનો રાજા.
એણે ધણા યજ્ઞ કર્યા હતા; પરંતુ યજ્ઞમાં મારેલાં અનેક પશુઓ
પોતાને મારવા ટાપી રહ્યાં છે એવું નારદજીએ પ્રત્યક્ષ દેખાડ્યું. ત્યારે
ભય પામ્યો ને છેવટે ભક્તિ કરીને મોક્ષ પામ્યો. ઉર્વી-પૃથ્વી
મખાંક્તિ-મખાં એટલે યજ્ઞ, તેના વડે અંકિત, ચિન્હવાળા થયેલી
સુર ઋષિ-દેવ ઋષિ, નારદજી.

(૪૬) એક અંગ ભક્તિ-નવધા ભક્તિમાંની કોઈપણ એક.
ભદ્રદાય-કૃષ્ણાણુ આપનારી. પૂર્ણ-અર્ધાં અંગ સહિત, નવધા ભક્તિ
કર્પાથી. શ્રેય-કૃષ્ણાણુ

(૪૭) શુચિ-પવિત્ર, પુણ્યવાળી. દાર-લાકડું. તુંખિકા-તુંખડું.
લાકડું અને તુંખડાની મદદથી તરી સ્વકાપ પણ તેમાં જડવોનો ભય
રહેલો છે, તેમ બીજાં સાધનથીએ તરાવ પણ તેમાં એ જડવોનો ભય

તરે કદા બચે કામાદિ આહુથી? સમર્થ નહિ અણુ' તારવા શાથી?
વિબુધ વિચારી બુઝો નિજમંન, ભક્તિ લલી કે સાધન અન્ય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૭

ભક્તિ મણિ જ્ઞાન દીપ છે, ટાળે ઉભય ખરો અધકાર;
મણિ અલય દુતિ અચળ છે, દીપકને તો લય છે અપાર;
અપાર લય વાયુથી વામે, તેલ પાત્ર બાતી વણુ લય પામે;
જ્ઞાન સલય તો અન્યકોણુ માત્ર? નિર્ભય ભક્તિ સંકળ સુખપાત્ર.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૮

ભક્ત તે ભક્તિસ્વરૂપ છે, તેને માયા ના પીઠે લેશ;
સ્ત્રી થકી સ્ત્રી મોહાય નહીં, મોહ પામે પુરૂષનેવેશ.

ખરો. પરંતુ જેમ હોડીમાં બેસવાનો ભય નથી. તેમ ભક્તિમાં નથી.
આદ્ય-મગર. હોડીમાં બેસોને તરવામાં મગર વગેરેની બીજ રહેતી નથી,
તેમ ભક્તિ કરવામાં કામ ક્રોધ વગેરે આહતો ભય નથી. લાકડું કે
તુંબડાથી તરતાં વખતે મગર ખટકી લે તેમ બીજાં સાધન કરવામાં
કામાદિ નહે, પણ ભક્તિમાં તે ન નહે.

(૪૮) ભક્તિ મણિના ઐટલે રત્નના દીવા જેવી છે ને જ્ઞાન
તેજના દીવા જેવું છે. રત્નનો દીવો અચળ છે, પવન વગેરેથી
ઝાલવાતો નથી; તેવો દીવો પવન વગેરેથી ઝાલવાય નહિ; તેમ
ભક્તિ નાશ પામતી નથી, પણ જ્ઞાનને ચલિત થવાનો ભય છે. દુતિ-
પ્રકાશ, તેજ. બાતી-બત્તી, દીવડ.

(૪૯) ભક્તિ સ્ત્રી છે ને માયા પણ સ્ત્રી છે; ભક્ત અને ભક્તિ
એક સ્વરૂપ છે, સ્ત્રી ઉપર સ્ત્રી મોહ પામતી નથી; તેથી ભક્તને માયા

પુરૂષ જ્ઞાન વેરાગ્ય ને યોગ, તેને પીઠે અભાસીયો રોગ;
તે કારણ બ્રહ્મ થાયછે તેહ, લક્ષ્મીને અચળ હરિશું રનેહ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૪૬

નિરખે નેત્ર નંદલાલને, શ્રુતિ કથા રટે મુખ નામ;
નાસિકા સુંધે પ્રેમશું, પ્રસાદી તુળસી પુષ્પ દામ;
દામ દાણુ કરે કર હરિ સેવા, દોડે ચરણ પ્રભુ દર્શન લેવા;
મને ધ્યાન નટવર છળી શ્યામ, સર્વાંગે કરે દંડ પ્રણામ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૦

લલિત વિના કેવળ કૃતિ કરે, (તેને) કૃળ પરચોક ન થાય,
મણિધર પવન લક્ષી રહે, જીઓ મચ્છ તીર્થ જળ નહાય,
મીન તીર્થ ભિલ્લ મૃગ વનવાસી, અંધ અહે દંડ કાસદળાય કાશી;
સપ્ દંડવત નટ સિદ્ધવેશ, દરસ તપોધમ ભાવ ના લેશ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૧

પીડી શક્તી નથી. પણ જ્ઞાન, વેરાગ્ય, યોગ એ પુરૂષ રૂપ છે, તે માયા
વડે છળાય છે. અભાસીયો-માયારૂપી.

(૫૦) શ્રુતિ એટલે જ્ઞાન, તે કથા શ્રવણ કરે દામ-માળા.
દરેક ઇન્દ્રિયે શું શું કરવું તે આમાં જતાવ્યું છે.

(૫૧) કૃતિ-કામ, તપશ્ચર્યા વગેરે. લલિત વિનાની કરેલી બધી
તપશ્ચર્યા નકામી છે તે દૃષ્ટાંત સાથે બતાવે છે. મણિધર-સાપ.
મીન-માછું. મૃગ-હરણ. નટ-ગદડરૂપી; નાયનાર. દરસ-દર્શન.
તપોધમ-એક બ્રાહ્મણની જાત, તપોધન, જે હંમેશાં મહાદેવની પૂજા ને
દર્શન કરે છે. ભાવ-લલિત, પ્રેમ.

શ્રીકૃષ્ણ શ્રીગુરુ ભગવદ્દી, એ ત્રણે એક રવરૂપઃ
 ત્રયધારા ત્યમ સુરસરી, તેમાં લેદ નહીં તદ્દપઃ
 લેદ નહીં તણ નામજ માત્ર, બેતા વિચારી દિસે એકજ ગાત્રઃ
 સ્નેહ વિવેકે સેવો સદે અર્થ, અવસર અમૂલ્ય ખુચો શીદબ્યર્થ,
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૨

સત્સંગ સર્વનો સાર છે, તેનો મૂઠ ન બાણે મર્મ;
 અદીપ દીપ મળે થયો, દીપ સમતા મળી વણ શ્રમ;
 શ્રમવિના શ્રીનાથ મિલાવે, કલ્પનું અમ તે પલકે સરાવે;
 નીચ નીર મળતાં ગંગામાં ગંગ, એમ સમોવડી દે સત્સંગ.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૩

લવ હરિ સંગિના સંગના, સુખની સમતા નહીં કોય;
 સ્વર્ગ તથા અપવર્ગનું, સુખ પણ સમોવડ નવ હોય;
 નવ હોય સમતા મોક્ષાનંદ, તો ક્યાંહાં જનમિચિત સુખ મંદ;

(૫૨) ભગવદી-ભગવદ્બક્ત. ત્રય ધારા-ત્રણ પ્રવાહ. સુરસરી-ગંગા નદી.

(૫૩) અદીપ દીપ મળે થયો-જે દીવો ન હતો, તે દીવો મળવાયા દીવો થયો, દીવાવડે દીવો થયો. શ્રમ-પ્રયત્ન. નીચનીર-ખરાબ, મોરીનું પાણી. ગંગ-ગંગા, ગંગાજળ.

(૫૪) લવ-સહેજ. અપવર્ગ-મોક્ષ. મોક્ષાનંદ-મોક્ષસુખનો આનંદ. જનમિચિત-માણસો જેની ઠગા કરે છે તે, વિષય વગેરેનું સુખ. મંદ-હલકા પ્રકારનું.

અણુ અનુભવીને આશ્ચર્ય થાય, પણ અણુ સંદેહ છે નહિ રાય.
સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૪

શ્રીગંગાજી હરે પાપને, શશી તાપ હરે ગયે શણ્ઠ;
હારિદ્ર ટાળે સુરતરૂ, મળી ત્રણે કરે ત્રણ હણ્ઠ;
હિહુ કરે ત્રણ તે તત્કાળ, મળતાંમાં હરિજન દયાળ;
જ્ઞાને તાપ હરે દર્શને દોષ, દૈન્ય ટાળે ઉપજાવી સંતોષ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૫

યોગ યજ્ઞ જપ તપ વ્રતો, બહુ કીધે કષ્ટે કર્મ
જ્ઞાન ધ્યાન અતિ દાનથી, તીર્થ આચરતા ધર્મ;
ધર્મ અધ્યયન વેદશાસ્ત્ર પુરાણ, કૌટો સાધનથી ન પરમ કલ્યાણ;
ત્રેય ન થાય ઉપાય અનેક, વિના મહત્ પદ્મજ અભિષેક.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૬

હરિજન તે હરિરૂપ છે, તેને મૂરખ નિજસમ જાણે;
જેમ શશી સાગરમાં હોય, માન્યો તે મીને મીન પ્રમાણે;

(૫૫) ગંગા પાપં શશી તાપં દૈન્યં કલ્પતસ્તથા ।

પાપંતાપં ચ દૈન્યં ચ હરેત્સાધુસમાગમ ॥

આ શ્લોકનો અનુવાદ આ કડીમાં છે શશી-ચંદ્ર. સુરતરૂ-
કલ્પવૃક્ષ.

(૫૬) વિના મહત્પદ્મજ અભિષેક-મહાપુરુષના ચરણની રજ
માથા ઉપર પડ્યા વગર, અર્થાત્ મહાપુરુષને શરણે ગયા વગર.

(૫૭) નિજસમ-પોતાના જેવો, સોમ-ચંદ્ર. મકર-મગર,
વ્યોમ-આકાશ.

મી ન પ્રમાણે થયો નહીં સોમ, મકર રહું જળ તે વર્યો વ્યોમ;
તેમ વૈષ્ણવ વૈકુંઠે જાશે, અધમ તે અહાંના અહાં અથડાશે.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૭

ચાર વર્ણમાં શ્રેષ્ઠ સર્વથી, બ્રાહ્મણુવર્ણ વિખ્યાત;
તે સહુના પણ કહાવે શિરોમણિ, મ્હોટા મુનિવર માત;
તે સાતે કરે ધ્રુવની પરિક્રમા, ધ્રુવ સુત ક્ષત્રી ને તે સુતબ્રહ્મા;
વિષુધ વિચાર કરે તમો જોહ, લજ્જા મોટા કે બ્રાહ્મણ દેહ!

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૮

બ્રહ્મદિક મજલકતની, પદ્મજ વંદે શુભધામ;
દુર્વાસા ઋષિએ હીન થઇ, કર્યો અંબરીષને પ્રણામ;
કર્યો પ્રણામ ત્યારે અથડાયા, વળી શબરી પદ્મજ દિવ જડાયા;
હરિજનથી મ્હોટું નહીં કોય, દુભવે તે દુખ પામે પત ખોય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૫૯

સંત સેવ્યે નારદ થયા, જુઓ દાસીમુત હરિમંન;
તે સુરઋષિના સંગથી, શમી વ્યાસના ઉરની અગંન;

(૫૮) મુનિવર સાત-સપ્તર્ષિઓ; એ બ્રહ્માના પુત્રો છે ને આજે
પણ ધ્રુવના તારાની આસપાસ પ્રદક્ષિણા કરે છે. ધ્રુવ સુતક્ષત્રી-ધ્રુવ
ક્ષત્રીય પુત્ર છે. વિષુધ-પંડિત.

(૬૦) વ્યાસજીએ મહાભારત રચ્યું પણ સંતિ થઇ નહિ; પછી
એ વાત નારદજીને કહી ત્યારે નારદજીએ ભગવદ્ ગુણાનુવાદ કરવાનું

અગત મટી સમજાવ્યા મર્મ, શ્રીભાગવત રચ્યું છાંડીને કર્મ;
કલેશ ટળે કરે પ્રભુજન પ્રીત, હુલવેથી શાંતે સુકિત.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૦

યોગી તરે કદા એકલો, હરિજન તારે સહુ સંગી;
સિદ્ધ ઉદાસી રહે સદા, હોય સંત મુંઠર રસરંગી;
રંગે રસિક સેવે શુભ ગાય, પોતે પીયે મુધા સામાને પાય;
ભક્તસ્નેહી સૌતું સારે કામ, ધ્યાની સાથે કોઈનો નહિં કામ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૧

સરવ પ્રાણી ઉપર દયા, આણવો નહિ કોઈનો દોષ,
વશ કરવી ઇદ્રિય સહુ, યદૃચ્છા લાભ સંતોષ;
સંતોષ ધરી વહવી સત્યવાણી, દઢ આશ્રય પ્રભુ દીનતા આણી;
હુંટસંગથી રહેવું હર, વસવું મદા હરિજન હનુર.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૨

હવું એટલે શ્રીમદ્ ભાગવતનો અથ ભક્તિ પ્રધાન બનાવ્યો, ત્યાર પછી
તેમને શાંતિ થઈ. શાંતેસુકિત-સત્કર્મનો નાશ થાય. શાંતે-શાંત પામે,
ટળે. સુકિત-સત્કર્મ.

(૬૧) રસિક-રસથી ભરેલા એવા પ્રભુ. મુધા-અમૃત.
ભક્તસ્નેહી-પ્રેમી ભક્ત, પ્રેમ લક્ષણવાળો ભક્ત

(૬૨) યદૃચ્છા-પ્રારબ્ધ, જે વખતે જે આવી, મળે તે ખરું.

દુષ્ટ સંગ તેને બાણીએ, જે બૂલાવે ભગવંત;
 સ્નેહ કરાવે શ્રીકૃષ્ણ શુ, તેને કહીયે સાચા સંત;
 સંત સાચા તેની સંગત કરીએ, અસમર્પિત અન્યાશ્રયથી હરિયે;
 હું હરિનો હરિ માહરા નાથ, એ નિશ્ચયે કરવું મન સાથ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૩

અન્યાશ્રય અસમર્પિત, એ જે મ્હોટા દુસ્તર રોગ;
 સરવ વસ્તુ શ્રીનાથને અરપી, ઉચ્છિષ્ટ કરવો ભોગ;
 કરવો ભોગ હરિભક્તાની સંગે, એકજ શ્રી-કૃષ્ણ સેવવા રંગે;
 દૃઢ આશ્રય શ્રી ગુરુદેવનો ધરવો, તો વત્સપદવત્ ભવદધિ તરવો.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૪

શુણનો ઉપર શુણ કરે, એ તો રીત જગતમાં પ્રકાશ;
 (પણ) અવશુણ સામો શુણ કરે, તે મ્હોટા હરિના દાસ;
 દાસ દોષ સહુના સંતાડે, શુણ હોય અલ્પ તે અધિક દેખાડે,

(૬૩) અસમર્પિત-પ્રભુને સમર્પ્યા વગરનું. અન્યાશ્રય-ખીખતો આશ્રય.

(૬૪) દુસ્તર-ભારે, તરી ન ચકાય એવો. ઉચ્છિષ્ટ-ભગવાનને આરોગતાં વધેલી પ્રસાદી. વત્સપદવત્-ગાયના વાહરડાના પગડાની પેઠે, ચોમાસામાં કાદવવાળી જમીનમાં વાહરડાનું પગપું પડ્યું હોય તેના જેટલો સમુદ્ર સમજીને ભવદધિ-સંસાર સમુદ્ર.

(૬૫) સાગર લાંછન...છ-વિષ સાગરને લાંછનરૂપ હતું તે સિવજી પી ગયા, એવી સિવજીને પ્રત્યક્ષ યથારૂપ ચંદ્ર લક્ષણમાં મળ્યો.

સાગર લાંછન વિષ શિવે પીધું, શરીરશ પ્રગટ લલાટે દીધું.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૫

વિશ્વંલર વશ તેહને, જેનું ચિત્ત સદા પ્રભુ પાસ;

હિત ઇચ્છે સહુ જગતનું નવ ધરે કોઈનો આશ;

આશ ધરે એક શ્રોગોપાળ, વ્યતીત કરે હરિસેવામાં કાળ;

એવા ગુરૂનો લઈએ ઉપદેશ, ધરિયે માયો વૈષ્ણવનો વેશ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૬

ધ્યાન મૂળ રૂપ શ્રી ગુરૂ, પૂજનનું મૂળ ગુરૂ પાય;

મત્ર મૂળ ગુરૂ વાક્ય છે, મૂળ મોક્ષનું ગુરૂ કૃપાય,

ગુરૂ કૃપા વાંછિત ફળ આપ, હરિ રૂઠે તો ગુરૂ કરે રહાય

ગુરૂ કોપે ક્યાંઈ નહિ ઠેકાણું, અધિક આચાર્યથી કો નવ જાણું.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૭.

કોઈ ગુરૂ તો નૃસિંહજી, કામો હોય તો શ્રીકૃષ્ણ ઠહિય;

લોભ દાખે તો વામનજી, પણ હરિ સાચા એ લહિયે,

લહિયે એ પાખે દાખે જો હુકૃત્ય, તો પણ માનિયે તે થકી ગત્ય;

જેણે સોંપી આપ્યા જગદીશ, તેનો ઝણી સદા છે તે શિષ્ય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૮

લોજન વસનની ચિંતા કરી, વેષ્યવે ના થાવું ઉદાસ;

વિશ્વંલર પૂરે વિશ્વને, તે કેમ જૂલે નિજ દાસ;

(૬૮) સોંપી આપ્યા શ્રી જીમદીશ્વ-ચરણમંત્ર આપી પ્રભુનું
ચરણ પ્રાપ્ત કરાવ્યું ને બ્રહ્મ સંબંધ કરાવી આપ્યો. ઝણી-દેવાદાર.

દાસ આશ પૂરે સહુ વણ માગે, વણ કહ્યે સહાય કરે અનુરાગે;
હરિ લજતાં કાંઈ નવ રહે ખામી, નથી અભણ્યા અંતરજામી.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૬

અજમ ગુલમહેરી જળ વસે, પક્ષિણી રટે સુખ દરિનામ,
ખાન પાન માટે નવ કરે, છુટે સુખથી સુંદર શ્યામ;
શ્યામે વિચારી કર્યું તેહને સુખ, ચણે ચરવા કર્યા મોરનાં સુખ;
પૂંછે વઢન કર્યું ઉંટની શ્રીવા, શ્રી હરિ યુક્તિ કરી જળ પીવા.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૭૦

અજગરને અનાયાસ હરિ આપે, આહાર આનનમાં લાવી;
ઝઘર ખોરને સાકર, સાગર બેટમાં ઢે છે મિલાવી;
મેળવે ચાતકને જળ સ્વાતી; ગિરિશૃંગ વૃક્ષ પોષે કોઈ ભાતી,
સીસ્તને પય કર્યું પોપવા ખાળ, તે છું ને નહિ બૂલે લજ ગોપાળ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૧

લકતમનોરથ સર્વ પૂરે પ્રભુ, કઠીણ સરળ ગુરૂ નાહાના;
પૂર્યા જેહના તેહનાં નામ કહું, તું પૂછીશ જે કહોના કહોના;
કહાન ગયા કુળજપતિ થાવા, પારથ પત્ની થયા જળ પાવા,
પૂરો પુત્ર થઈ અદ્વિતિની આશ, પાંડવ કાયે કર્યા થઈ દાસ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૨

(૭૦) અજળ ગુલ મહેરી-એક જાતનું પક્ષી. શ્રીવા-ડોક.

(૭૧) આનન-સુખ. ગિરિશૃંગ-પર્વતના શિખર ઉપર.

છડીદાર દિગ્ગજસેનના થયા, દ્વારપાળ બળિ ભૂપ;
 નરસૈયાના આપતું શ્રાદ્ધ સાર્યું, સેના માટે નાપિક રૂપ,
 રૂપ માંદાર દામાણ સારું, નામાતું છાપરું છાયું ચારું;
 વારી વહુ ત્રિલોચન ઘેર, મીરાંબાઈનું પીધું ઝેર.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૩

ઇચ્છે રૂઢું પ્રભુ જગતનું, કેમ કરે રૂઢું નિજ દાસ;
 જે કરશે હરિ તે ભણું તાહરું, તું ધર દદ વિશ્વાસ;
 વિશ્વાસ રાખ્ય કલ્પના મૂક્ય, સેવા સમરણમાં નવ ચૂક્ય;
 નહિં મળે ફરી અવગર આવો, હરિ ભણ્યો મનુષાદેહ લહાવો.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૪

જો દુઃખ થાય હરિ સેવતાં, તો તે સુધા સમુ પરમાણો;
 વિષય ભોગવતાં સુખ છે, તે વિષ સરખું સહુ જાણો;
 જાણો જેમ ખસ ઘસતાં મીઠી, ક્ષણ પછી આગ ઉઠે અગીઠી;
 ઓસડ પીતાં કહુ તર્ત લાગે, રોગ ગયા પછી આનંદ જાગે.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૫

શ્રી ગિરિવરધર સેવતાં, ભય રાખવો ભૂપતિ સમાન;
 બાળક સમ વાત્સલ્યતા, ધરવો રુનેહુ તે જીવ સમાન;

(૭૩) નાપિક-હગમ. માદાર-દેડ. વારિ વાણું-પાણી
 ભૂંડું. કયા કયા ભક્તનાં પ્રભુએ કામ,કર્યાં તે કવિએ કહી બતાવ્યાં છે.

(૭૫) ખસ-એક ભતનો રોગ. અગીઠી-સઘડી.

જનર સમાન પ્રિય પ્રભુ લાગે, તો દુઃખ જન્મ જન્મનાં ભાગે;
પ્રેમ પિયુષ ખીધું તે બાણે, નથી સ્વાદ કોઈ એહ પ્રમાણે.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૬

જે પ્રતિકૂળ પ્રભુ સેવતા, તેને તણજો ના વળગીયે વ્યર્થ;
જનની જનક પતિ પુત્ર ભાત, ગુરુ છોડવા જદપિ સમર્થ;
સમરથ તાત તબયો પ્રહલાદે, ભરતે માત મૂકી હરિસ્વાદે;
પતિ ઋષિપત્ની વિલીપણુ ભાત, ગુરુના ગણ્યા બળિયે સાક્ષાત

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૭૭

દેવ પિતૃ ને મનુષ્ય ઋણ, ત્યાં લગી માણસને કહેવાય;
ન્યાહાં લગી સર્વાત્મા ભાવે, શ્રી કૃષ્ણને શરણે ન બાય;
શરણે ગયે સરવે ઋણ છુટે, ચિત્રગુપ્તનું લેખું ગુટે;
કાળ કર્મનો ભય નહીં લેને, શીશ ઘણા મમ્મથ હરિ જહેને.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૭૮

કર્તું અકર્તું અન્યથા કર્તું, સમર્થ શ્રી હરિ રાય;
ના થાવાનો કરે પહારથ, થાનારો મટિ બાય;

(૭૮) ચિત્રગુપ્ત-માણસનાં પુણ્ય પાપનાં શુભાશુભ કર્મ
લખનારા યમરાજના ગુમસ્તા.

(૭૯) કર્તુંઅકર્તું અન્યથા કર્તું-કરવાને, ન કરવાને ને બીજી રીતે
કરવાને. વશિષ્ઠ વિચાર્યું—વશિષ્ઠે મુનિએ રામચંદ્રને ગાદીએ બેસવાનું
જે વખતે મુદૂર્ણ આપ્યું હતું તેજ સમયે રામચંદ્રજીને વનમાં જવું
પડ્યું. અર્થાત્ વશિષ્ઠનું, ધારણું પ્રભુ ઇચ્છા આગળ નાશ પામ્યું.

મટિ ગણું ને વસિષ્ઠે વિચાર્યું, તે સમે વન જે સમે રાજ્ય ધાર્યું;
બ્રહ્માના સુત એ ત્રિકાળના જ્ઞાની, ઇચ્છાયે વચન તેની પણ હાની.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૯

સહસ્ર ભુજપતિ રાખશે, તેને હણશે શું એ ભુજવાળો;
તેજ પુરૂષ ન્યારે મારશે, ત્યારે કોઈ નથી રખવાળો;
રખવાળો રિપુ છે નહિં કોય, સઘળી વસ્તુ શ્રીકૃષ્ણથી હોય;
ઠર્તા હર્તા એક શ્રી મજરાય, એના કર્યા વિના કાંઈ ન થાય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૦

કર્યું થાય શ્રીકૃષ્ણનું, કોથી ઘટે વધે નહિ લવલેશ;
તેજ પ્રમાણે સુખ દુઃખ, લાલાલાલનો સ શય રેષ.
રેષ રહે નહીં તે સમે શુદ્ધિ, જેવું હોનાર તેવી થાય બુદ્ધિ;
થનાર તેતો રહેજે પણ થાય, ઠત્તો નથી તુ શીઠ પસ્તાય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૧

હરિ જન્ત્રી તુ જન્ત્ર છે, તેમ વાળે વળકે જેમ;
ઠાપ્ત પુતળા નૃત્ય કરે, સૂત્રધાર નચાવે તેમ;
તેમ વિધિ નિષેધ સહુ હરિ હાથે; તું મૂરખ તાણી લે શીઠ માથે;

(૮૨) જન્ત્રી—વાળું વગાડનાર. જન્ત્ર—વાળુ, સીનાર.
સૂત્રધાર—હાથમાં દોરી ઝાળી પુતળા નચાવનાર.

વિધિ નિષેધ—અમુક કરવાની ને અમુક ન કરવાની વેદમાં જે
આજ્ઞાઓ છે તે.

વિચાર ને જીવનું કયું હોય, તો દુઃખી જગતમાં થાય ન કોય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૨

જેહોની રચના જોઈને, ઘણો મોહ ઉપજે છે મન;

તે કર્તામાં કમી શા હશે, તુ જોની વિચારી જન;

જન થશે પૂણું મનોરથ તારા, ઘાટે શું મોહો તું જો ઘડનારો.

તેને મળ્યે પૂર્ણાંદ થશે, લવ વૈલવ તૃણ દળી જશે.

સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૩.

કરવા પ્રસન્ન ચાહે કૃષ્ણને તો, અણશું અભિમાન નાખ્ય;

શીઘ્ર દયા કેશવ તણી, ધિછે તો દીનતા રાખ્ય;

રાખ દીનતા એકજ ઠરીને, કરવા કૃપા મન યાશે હરિને;

જોતેર કોટીએ ના સર્થે કામ, દીનતા એક બંધાયા દામ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૮૪

શિક્ષાબુદ્ધિ શાલિગ્રામમાં, હરિસ્વરૂપ ત ધાતુ પ્રમાણે;

મનુષ્ય લહે ગુરુદેવને, જાતિ ભાવ વૈષ્ણવમાં આણે;

આણે મહાપ્રસાદ મંત્રિ અન્ન, હરિ ચરણોદક પ્રીછે વંતુ;
અન્યવણું સમ લહે હરિનામ, ઇત્યાદિકનો નકમાં કામ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૫

નિગમ ચાર પદ શાસ્ત્ર, અષ્ટાદશ પુરાણ ચૌદ વિધાય;
વ્યાકરણ નવ ખત્રીશે લક્ષણ, જાણે ચોસઠે કળાય;
કળા રાગ છત્રીશે ગાય, વિશદ કીર્તિ ચક્રવર્તિ રાય;

પણ નંથી ભક્તિ જો નંકુમાર, તો સહુ ધૂળ મળ્યું ધિકકાર.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૬

શ્રમ કરી સહુ વિદ્યા ભણિયો, મહા પડિત કહ્યાવ્યો જગત;
પણ તેનો સાર સમજ્યો નહિ, ન થયો ભગવંતનો ભક્ત;
ભક્તિ વિના શ્રમ એ કળ માર, જેમ રાસભ વહે અંકનભાર;
જેમ અહિ મણિદ્યુતિ મેળવે આહાર. તેમ તે ઉદર ભરે ધિકકાર.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૭

સ્પર્શમણિ ॥ પુર વિશે, રચ્યુ ચિંતામણિમય ધામ;
કલ્પવૃક્ષની વાડ ગાયંધેર, કામદુર્ગા જેનું નામ;

(૮૬) નિગમ-વેદ. વિશદ-સ્વચ્છ, ચોખ્ખી.

(૮૭) રાસમ-ગર્વેડા. અહિ-સાપ. મણિદ્યુતિ-મણિનો પ્રકાશ, તેના વડે સર્પ પોતાનો આહાર શોધી કાઢે છે.

(૮૮) સ્પર્શ મણિ-એક જાનનો મણિ, જેને અકવાથી લોદાનું મોતું થઇ જાય. પુર-શહેર. ચિંતામણિ-એ મણિ હાથમાં રાખીને જે વિચાર કરીએ તે મળે એવો મણિ ધામ-મકાન, ધર. કલ્પવૃક્ષ-સ્વ-

કામદુર્ગા અક્ષયપાત્ર અતૂલ, નવનિધિ અષ્ટમહાસિદ્ધિઅતુલ્ય;
 પણ નથી વલ્લભ શ્રી વ્રજનાથ, તો એટલું મળ્યે ઘસવા હાય.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૮૮

કૃષ્ણ કીર્તન તહિ કણમાં, તે શ્રવણ રાક્ષસ કહિયે;
 નિરખ્યા નહિ જેણે નેત્રે હરિ, કેકી પીછ ચાંદ્રતા તે લહિયે;
 લહિયે દાદુર જીહ્વા હરિ નવ બોલે, કરપદ સેવા રહિત શબ્દ તોલે;
 વૃક્ષ જીવન શ્વાસ ધમણ સમાન, ગ્રામશુકર સમ છે ખાનખાન.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ ૮૯

જગ દર્પણ જોનાર તું, સાચું દીસે જેવું તુજ પાસે,
 દુષ્ટને દુષ્ટ સાધુને સાધુ, ભવઆદર્યમાં ભાસે.

ગતિ એક જાડ, જેની નીચે જમા રહીને જે ઇચ્છીએ તે મળે. કામદુર્ગા
 -કામદુધા. સ્વર્ગની એક ગાય, જેની પાસે બેસીને જે ઇચ્છીએ તે
 મળે.

અક્ષયપાત્ર-એક વાસણ જેમાં બરેલી વસ્તુ દાઢયા કરીએ પણ
 ખૂટેજ નહિ. નવનિધિ-કુબેર ભંડારીના દ્રવ્યના નવ ભંડારો. અષ્ટમહા-
 સિદ્ધિ-યોગી લોકોની આઠ મહાસિદ્ધિઓ, અણિમા, મહિમા, લધિમા,
 ગરિમા, પ્રાપ્તિ, પ્રાકાશ, વશિત્વ, ઇશિત્વ. વલ્લભ-વહાલા,

(૮૯) કેકી-મોર. દાદુર જીહ્વા-દેડકાની જીભ, દેડકાને જીભ
 હોતી નથી એટલે ફક્ત કેકી જ બોલી શકે છે એવી પ્રાચીન માન્યતા છે.

કરપદ-હાથ પગ. ગ્રામશુકર-ગામડામાં ફરતું હુંડ, એ વિષ્ટા ખાઈને
 જીવે છે.

ભાસે તે સહુ નિજમાં છે બાણો, દોષ રહિત દુનિયા પરમાણો;
એવે વિવેકે ને રહેવાય, રાગ દ્રેષ નહિ કે થકી થાય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૦

જીવ સરવ હુરિ અંશ છે, ત્હેના વિચિત્ર ભાતી સ્વભાવ;
સર્વથી હજિમળિ આલીએ, એતો છે સંભોગ નહી નાવ;
નાવ તરંગ નહી એમ બાણો, કોથી ના ળગાડીશ બે દિવસનો
પ્રાહાણો;

સહુને સદા એક સ્થળ નથી રહેવું, કહુક વચન માટે કોઈને
'ન કહેવું'. સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૧

કાંઈ પ્રભુ પાસે ન માગીયે, માગ્યે પસ્તાવો થાય;
ઉઠાસી આવે નાથને, બ્યાપાર સરીખું જણાય;
જણાય એવું માટેરખે બાંધો, સેવો શ્રીકૃષ્ણ ધરી સ્નેહ સાચો.
! વણ માગે સહુ આપે એ સ્વામી, નથી અનલગ્યા અંતરગતમી.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૨

દાસી સુતના સહુ પિતા, રાણી સુતનો તો એક જ રાય;
ભક્તિ અંશ શ્રીકૃષ્ણ જ સેવે, ને માયિક સરવને ધાય;
ધાયે તોયે કર સાહે ન કોય, કામ પડે ત્યારે અંતે રાય;
આવાગમનમાં સદા અથડાય, કો કાળે હુરિ વિના ગત્ય ન થાય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૩

(૯૦) જગદ્ગુણ-જગતરૂપી આરસી. બરઆદશ્વ-સંસાર-
રૂપી આરસો. ભાસે-દેખાય.

નહોનો પદારથ મોટો દેખાડે, ને પાકાને ઘણે કાચો;
 ઉચ્છ હોય તેને અણુ બતાવે, ને જુઠો મનાવે સાચો;
 સાચો ભાસે એજ માયાનું રૂપ, એણે કીધા વશ રંકને ભૂપ;
 એને છત્યાનો છે એક ઉપાય, સાચું શરણુ દયો શ્રીમજરાય.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૪

મામા છે ઘંટી ખિલડો હરિ, તહેમાં જીવ ચરાચર અન્ન;
 જે પહચું તે પીસાય છે, તું જેની પ્રગટ લોચન;
 લોચન જે એક બચે છે તેહ, ખીલ સમીપે રહે છે જેહ;
 જે અણુ ત્યાંથી ખર્યો કણુ આવ્યો, તે તવકાળ દળાવા લાગ્યો.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૫

પરવારી સહુ કામથી, કોઈ મૃત્યુ ન પાર્યો જંત;
 આ કીધું આ કરવું છે, એમ કરતાં આવશે અંત;
 અંત આવ્યો હરિ ક્યારે ગાશે, ચેત ચેત નહીં તો પરતાશે;
 મરણુ નહિ આવે કાનમાં કહીને; જશે ઝોચિંતુ અંધારું થઈને.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૬

ઉત્તર વચન તે માનવું, પૂરવતું નહીં પ્રમાણ;
 છેલ્લુ રચ્યું શ્રી લાગવત, સહુ પહેલા અન્ય પુરાણ;
 પુરાણ પ્રથક પ્રથક કર્યા વ્યાસે, તોયે રહેતું ઉર ભરિયું ઉદાસે;
 મર્મ બતાવ્યો નારદ મિત્ર, સુખ થાશે રચ્યો ભક્તિ ચરિત્ર.
 સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૭

(પુષ્ટિ પથ પ્રભુ શ્રીવલ્લભકૃપા, જઈયે તહેને શરણુ;
 નામ નિવેદન મર્યાદા ધરે, સેવીયે શ્રીગિરિધરણુ;
 શ્રીગિરિધર ગુરૂ વૈષ્ણવ પ્યાર-ધરી ગતિ કરે માર્ગ અનુસર;
 મનુષ્ય જન્મનો એ છે સાર, જે માને તે પામે પાર.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૮

મહા મંદમતિ જીવ કળીના, સર્વ શાસ્ત્ર કયાં ખોળે !
 માટે સકળ સિદ્ધાંત સાર, તે-શોધી કીધો છે ટોળે;
 ટોળે કરાવ્યો પ્રભુ મંતે દીધી, નિજ જન જાણીને કરણી કીધી;
 લકિતપોષણ ધર્યું અંતરું નામ, કથે મુણે સરે સર્વનું કામ.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૬૯

એકસોને એક અંદ્રવળા, એ અંથ તણા છે સાર;
 પ્રતિપદ શુભ સિદ્ધાંત ભર્યું છે, વાંચીને કરજો વિચાર;
 વિચારતાં વલ્લભ હરિ થાયે, સર્વે કલેશ સમૂળા મથે;
 આચરણ કરતાં આનંદની હેલી લકિત શ્રીકૃષ્ણની કરજો ંહેલી.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૦૦

મહા નદી શ્રીનર્મદા ત્રહે, ચંડીપુર મહા ધામ;
 જ્ઞાતિ નાગર સાઠોદરો, દિજ લટ દયાશંકર નામ;
 નામ વલ્લભી વૈષ્ણવદાસ, ગુરૂ પ્રતાપે અંથ કયો પ્રકાશ;
 શિષ્યે સાંભળે જે જન ગાય, તેને મનવાંછિત ફળ થાય.

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ. ૧૦૧

પ્રબોધ બાવની.

કુંડળિય

“ શ્રી શુરૂ ગોવિંદ મમરતા, મકળ મનોરથ મિદ્ધ ”
સકળ મનોગ્થ સિદ્ધ, ધાય શુભ શુદ્ધિ પ્રકાશે;
મહામ ગળ આનંદ, હોય દુઃખ દુઃકૃત નાસે
જગત ઉપાણે જટિત, રચિત આ મનપ્રબોધિની;
રાધાવર ગતિ કરણી, નાત પરપંથ નિરોધિની,
નિરોધ કરવા ચિત્તને, દયે કથન આ કીધ;
શ્રીશુરૂ ગોવિંદ સમગ્તા, સકળ મનોરથ મિદ્ધ

૧

(૧) જગત ઉપાણે જટિત-જગતના ઉપાણા જેમાં જડેલા છે
એવી. જેની દરેક કડીમાં એક એક કહેવન મૂકેલી છે અને સાથે મનને
બોધ આપેલો છે એવી આ કાવ્ય રચના દસરામભાઈએ કરેલી છે.
એમાં શ્રીકૃષ્ણ લગ્નના ઉપગ્રેમ, સંસાર ઉપર અભાવ અને
ચિત્ત તે સમય ધાય એ ઉદ્દેશ રાખેલો છે રતિ-પ્રેમ

પરમય-પ્રમય, સંસાર. નિરોધિની—અટકાવનારી

“ તરસ્યો ખોદે કૂપ જળ, પ્રકટ પીએ નહીં ગંગ ’
 પ્રકટ પીએ નહીં ગંગ, વંશ શ્રી વક્ષસ કેરો;
 પ્રકટ રૂપ પરબ્રહ્મ, નિરખતાં લાલ ઘણેરો;
 વણુ સાવન એક શરણ, જતામાં અભય જ આપે
 ને સેવે શ્રીકૃષ્ણ, અચળ મજમંડળ થાપે;
 થાપે મન કુપ થમાં, હયો કહે દુઃસંગ;
 તરસ્યો ખોદે કૂપજળ, પ્રકટ પીએ નહીં ગંગ.

“ જતુ ન જાણ્યું નાગરી, મૂશળ પુંલ માંય. ”
 મૂશળ પુંલ માંય, અનુબ્રહ્મ અતિશે કીધો;
 ભજન માટ ભમવંત, હયા મનુષ્યા દેહ દીધો;
 તે તે ખોયો વ્યર્થ, અર્થ સાચો ના સાધ્યો;
 ઇન્દ્રિય પોષણ કર્યું, ન ઇશ્વર ક્ષણું આરાધ્યો;
 આરાધ્યો ઇશ્વર નહીં, જનમારામાં કયાંય,
 જતુ ન જાણ્યું નાગરી, મૂશળ પુંલ માંય.

૩

(૨) પ્રભુ પ્રાપ્તિને માટે શ્રી વક્ષસકુળને શરણ જવાનો કવિ
 આમાં ઉપદેશ આપે છે. શ્રી વક્ષસભનો વંશ પ્રકટ ગંગા સમાન છે તે
 છોડી કુવા જેવા ખીજા ગુરૂ શા માટે શોધવા ?

(૩) નાગરી-નાગરણ, ચતુર સ્ત્રી. સ્ત્રી ચતુર હોય છતાં જેમ
 સાંભળે તે પૂંજમાં જવા દે, તેમ કાલો પુરુષ વધને આપેો મનુષ્ય દેહ
 એજે જવા દીધો; અર્થાત્ ભક્તિ ન કરી.

“ પારસમણિને વાઠકે, ભટલ ભાગે લીખ. ”
 ભટલ ભાગે લીખ, નામ ચિંતામણિ હરિનું;
 સકળ મનોરથ સેજ, સિદ્ધ આપધ નથી કરીનું;
 તે તણ કૂટે કઠિણ, યોગ, તપ, વ્રત, મખ, હીશા;
 ત્યાગી નવનીત તકે શુકલ લે, જિંધી પરીક્ષા;
 પરીક્ષા ન પોતા કને, શ્રુતિ ન પામ્યો શીખ.
 પારસમણિને વાઠકે, ભટલ ભાગે લીખ. ૪

“ ગાંગડતુંજ પલાણીએ, ઉંટ તણી એ રીત. ”
 ઉંટ તણી એ રીત, જીવ જડ સમો ન બાણે;
 પિયૂષ આવિશુ પાણુ, પાનમાં આળસ આણે;

(૪) પારસમણિ- જેનો સ્પર્શ થવાથી લોહાતું મોનું થઇ જાય એવો મણિ. સ્પર્શમણિ. અહીં પ્રશ્નના નામ રૂપી પારસમણિ. પ્રશ્નના નામનો ઉચ્ચાર કરીને બીજારી બીજા ભાગે છે, પણ તે મોક્ષનું માધન કરી લેતો નથી. માટે તેના જેવો મૂર્ખ કેણુ ? કરીનું-કરી એટલે પરજેણ પાળવી ન પડે એવું ઓસડ તે પ્રશ્નનું નામ. મખ-મય. તક-હાથ. શુકલ-ધોળી. નવનીત-માખણ. માખણ હોડી દહને ધોળી હાથ લઇ લે એ માણસની ઉધી પરીક્ષા છે એમ સમજવું. શ્રુતિ ન પામ્યો શીખ-વેદનો આશય શું છે તે ન સમજ્યો; બક્ષિતમ.ગ ન સમજ્યો.

(૫) જેમ ઉંટ બસાડતું રહે તો પશુ જગર જરતી તેના ઉપર સ્વારી કરીએ તેમ શરીર આળસ કરે તોપણ જગરીથી તેની પાસે

માટે કશી કલેવર, ભય ધર્ય આજસ જોઈ;
 દયા ભભવો (શ્રી) કૃષ્ણ, પ્રેમીતો વિરલા કેઈ;
 કેઈ સમય મનથી ન રટ્યા, રસના હરિ ધરી પ્રોત;
 ગાંગહતુંજ પલાણીએ, ઉંટ તણી એ રીત.

૫

“ મશાણુ મોદકમાં કયહાં, ઇલાયચીનો સ્વાદ. ”

ઇલાયચીનો સ્વાદ, કુટુંબ બહોયું દુઃખ દરિયો;
 પટદયો બૂખ્યો રહ્યો, અર્થ એકુ નવ સરિયો;
 કલેશકૂટ દિન ભય, પલક પરવાર ન ત્યાંથી;
 પેટ પાપથી ભરે, ભજન સુખ તેને કયાંથી;
 કયાંથી સુખ સંસારમાં, સત્ય વચન સુખ વાદ;
 (દયા) મશાણુ મોદકમાં કયહાં, ઇલાયચીનો સ્વાદ,

૬

“ લકકડ લાડુ ખાય, ના ખાય બેહુ પરતાય, ”
 ખાય બેહુ પરતાય, રહે ગૃહસ્થી પરતાતે;
 અરે ! હાય ! શીદ પરણ્યો નહીં તો ગોવિંદ ગાતો;
 પેરે કુંવારો બળે, કયમે હું પત્ની પામુ ;

પ્રભુ સેવા કરાવીએ. જીવ જડ જોવો છે તેથી હાયમાં અમૃત આપ્યું
 છતાં તે પીવામાં આગશ દરે છે. કલેવર-શરીર. રસના-જીમ.

(૫) મોદક-લાડુ. બહોયું-મેળવ્યું. જેમ મસા-
 ઘુના લાડુમાં ઇલાયચીનો સ્વાદ ન હોય તેમ કુટુંબમાં રચ્યો પચ્યો રહે
 તેને ભજન સુખ કયાંથી મળે ?

નથી ઠોઈના વાંક, કૃષ્ણ માયા શીરનામુ;
નામુ શીશ દયા નિષે, લકિત દો સુખ થાય,
લકકડ લાડુ ખાય, ના ખાય બેહુ પસ્તાય.

૭

“વિવેકથી બન્યો રહે, દોણીને વળી દુધ.”
દોણીને વળી દુધ, ઘરઘણી ગોવિંદ જાણો;
સેવો સર્વ સમરખી, જન થઈ સહુ સુખમાણો;
સહજ લાભ સંતોષ, દયા સઘળે નાગરતા.

ગુરુ સંત હરિતુલ્ય, ભજન દદ આપ અકગતા;
કરતા હરિ સાખી થઈ, રહો ગૃહસ્થ વિબુધ,
વિવેકથી બન્યો રહે, દોણીને વળી દુધ.

૮

“કદા બાપના બાપને, રડતા ના'વે પાર”
રડતા ના'વે પાર, કૂટ્ય સહુ અળગી ઠેઝી,

(૭) પરણવું તે લકડસાઈ લાડુ ખાવા બરાબર છે. લકડસાઈ લાડુ ખાય તેએ પસ્તાય ને ન ખાય તેએ પસ્તાય, તેમ પરણેલો એ પસ્તાય ને કુંવરોએ પસ્તાય છે

(૮) જો માણસ વિવેકથી વર્તે તો દોણી ને દૂધ બંને રહે, તેમ સંસારમાં એ રહેવાય ને પ્રભુ ભજન પણ ચાય તેમ કરવાને માટે કવિ આમા ઉપાય બતાવે છે. ઘર ઘણી-ઘરનો ધણી, ખરેખરે માલીક, જન-સેવક નાગરતા-ચાતુર્ય, સ્વચ્છતા સાખી થઈ-પોતે સાક્ષીરૂપે રહીને અને પ્રભુને કર્તા માલીને વિબુધ-કાણા.

(૯) કૂટ્ય-માયા કૂટ, ખોટી મહેનત. સુર્વજ-સુવબ, સહેતું.

યા સમર શ્રીકૃષ્ણ, સદા જે સાચો બેઠી,
 જેથી સહુ હુઃખ જાય, સકળ સુખ જેથી સુલભ;
 બગડયું સુધરી જાય, કામના કરી ન દુર્લભ;
 દુર્લભ મનુષ્યાદેહ છે, રટ નટવર નિરધાર;
 કદા બાપના બાપને રડતાં ના'વે પર.

૯

“હાટા મારે ખાળમાં, રહે ઉઘાડાં દ્વાર.”
 રહે ઉઘાડાં દ્વાર, ખરચ કોઠી પણ વેળે;
 આવરદા વડી જાય, અમૂલ્યક તે નવદેળે;
 ટળે મળે બહુવાર, દામ મનશું લલચાવે;
 સ્થામ શ્વેત જે ચોર, ચોરશે તે નહીં આવે;
 આવે નહીં સંભાળ્ય તે, રે જડ ! કયા ગમાર
 હાટા મારે ખાળમાં, રહે ઉઘાડાં દ્વાર

૧૦

“લંકાં પામ્યો લૂંટવા, મૂશળ આળ્યું હાથ.”
 મૂશળ આળ્યું હાથ, જન્મ જન હરિપદ લહિયે;
 સહજ નામ શ્રીકૃષ્ણ, સમરતાં નિભે થઈયે.

(૧૦) સ્થામ શ્વેત જે ચોર-દિસ ને રાત્રી ડાંખી ધોળા ને કાળા
 જે ચોર આવરદા લૂટી જાય છે.

(૧૧) મૂશળ—સાંત્રિયુ. ચામ દાગે-સ્ત્રી અને ધનમા.
 લંકા લૂંટવા ને મળી છતાં સાંત્રિયુજ વાચમાં આળ્યું; તેમ મનુષ્ય દેહ
 મળ્યો છતાં હરિ સ્મરણ કરવાને બદલે સ્ત્રી અને ધનમાંજ મન લગાડયું

એ અવમરમાં દયા, ગામ દામે ચિત્ત જોડયું;
સત સંગત લગવંત, લગન દુર્લભ મુખ છોડયું;
છોડયું હેત ન કુટુંબથી, જન્મ જન્મ જે સાથ;
લંકાં પામ્યો લૂંટવા, મૂશળ આંચુ હાથ.

૧૧

“ કૃપે પડે મથાલચી, સહુનું ટાળે તમ ”
સહુનું ટાળે તમ, શુર થઈ જ્ઞાન બનાવે;
શુકિત અર્થ ઇતિહાસ, આપ મન એક ન લાવે;
ક્ષણભંગુર તન જાગે, કહે ન તું ખજા જાગે;
દયા શું અમર થયો, ભર્યું રાખે મન ઠાગે;
ઠગે લકત થઈ લવ સકળ, તુને ન તા ‘ ગમ:

૧૨

કૃપે પડે મથાલચી, સહુનું ટાળે તમ.
“ સોમણ તેલથી શું સર્યું, રહ્યું અંધારૂં ઘોર. ”
રહ્યું અંધારૂં ઘોર, ચતુરદશ વિદ્યા લખિયો;
ગાનકળા, રતિકળા, શૂન પણ તું અગ્રણિયો;

(૧૨) તમ-અંધારૂં. ઠાગે-કપટમાં. ખીજાને ઉપદેશ
આપે પણ પોતે ભવસાગર તરવાનો ઉપાય ન કરે એવા ગુરને આ
ઉપદેશ છે.

(૧૩) રતિકળા--સ્રી સાથે પ્રેમ કરવાની કળા. અગ્રણીયો-
આગેવાન કરણ-કરનાર. સહુજોવા આતુર-તને જોવાને
સદૃ કોઈ ટોપી રહે એવો તું. આતુર થઈ...૪૦-એ સર્વતુ રૂળ
હરિ ભજવા તે. તે ન થયુ તો સો મણ તેણે અંધારૂં સમજવું.

કરણ પ્રખ્યાત પ્રવીણ, સકળ ગુણસાગર આતુર;
 રૂપવંત, કવિ, અમર, દયા સહુ જોવા આતુર;
 આતુર થઈ ફળ સર્વનું, જાણ્યો ન નંદ કિયોર;
 સોમણ તલધી શું સચું, રહું અંધારૂં ઘોર.

૧૩

“ રંડાપણુ તો રોકડું, એવાતન ઉધાર. ”
 એવાતન ઉધાર, તુને કહી એ ચિત ચિંતા;
 ક્યાં ફરી મુખે આ વિષય, લઠત થઈ ગ્રે બગવંતા;
 તે સંધે માં રાખ્ય, શિરોમાર્ગે ચડુ મુખ દર્શિયદ;
 તે ક્યાં આતો વિદ્યમાન, અધણે અદને અધ;
 સદ્ય મળે સદ્યે દયા, તેથી દિવ ચિન્તન;
 રંડાપણુ તો રોકડું, એવાતન ઉધાર;

૧૪

“ જળનારીના હીકરા, ગુલાબરાયજી નામ. ”
 ગુલાબરાયજી નામ, બજન દગલેશ ન કંડુ;
 માનુભાવ હરિભક્ત, અનાવડ જાણુ બરડું;

અતિ ઠાલો અહંકાર, વિનાશુષ્ણ મનથી ખોટા;
ભક્તવેશ પાખંડ, દયા સાચા કે' ખોટા,
ખોટા નિજ સમજો નહી, હરિ જશ હિમ્મત ઠામ,
હળનારીના દોકરા, ગુલાબરાયણ નામ.

૧૫

“ ઘણા ઘરાંનો પ્રાણલો, ભૂખ્યો રહે નિદાન. ”
ભૂખ્યો રહે નિદાન, એક આશરો નહિ જોને,
ભજે દેવ દશ વિશ, અમારો કે કહે તેને;
દયા ન આવે હેત, કોઈને તેને જોઈ;
ઓળખો આસંગો, તેનો સહે ન કોઈ;
કોઈ એકપણ નિત્યે ભલો, ભૂર કાંઠા ભગવાન,
ઘણાં ઘરાંનો પ્રાણલો, ભૂખ્યો રહે નિદાન.

૨૬

“ શ્વાન પુચ્છ થઈ કોઈપણ, પડિયું સાગર પાર ? ”
પડિયું સાગર પાર, દેવ કૈયક બળ હીણા;
ખડું પ્રયત્ન ફળ તુચ્છ, કે રાચે રતિ ઝીણા;

(૫) માતુભાવ—મહાતુભાવ, ખોટા પુરુષ હળનારીના દોકરા
હોય ને નામ ગુલાબ રાયણ, અર્થાત્ જત થોડી ને આડંબર વધારે, તેમ
ભક્તનો વેપ હોય ને ભક્તના ગુણ ન દોય.

(૧૬) પ્રાણલો-પરાણો. આમાં અનન્યાશયનો ઉપદેશ છે.
ધણા દેવની ભક્તિ કરે તેમાં મોક્ષ કેણુ આપે ?

ઓળખા-કપકો. આસંગો હેત; હકક. ભૂર-વધારે. પરમેશ્વર દય.
વધારે, ઘણા છે.

સેવ દેવ દેવેશ દયા, ટાળે ભવ રુજને; | -
 શું કરશે સુર ન્યાલ, ભીખારી હરિના તુજને;
 તુજને જો અક્કલ નથી, પૂછ ભલા કો ચાર;
 ધ્યાનપુચ્છ ગ્રહી કોઇપણ, પઠિયું સાગર પાર ?

૧૭

“ તે રચનાથી રાચીએ, જે રચના ચિત્તચોર; ”
 જે રચના ચિત્તચોર, કરે ઘે'લા શુભ સાગર-
 દયા વિચારો હૃદે, હશે કેવા હરિ નાગર;
 સર્વ તણને પ્રીત, કરો તે સાથે સાચી;
 જે આ'શો તે થશે, વાત કંઈ નહીં રે' કાચી;
 રાચો વસ્ત્ર કશી જ્યહાં, સહુ ભુગતીનું જોર-
 તે રચનાથી રાચીએ, જે રચના ચિત્તચોર.

૧૮

“ જુલો અધવચ મુમના, નહીં હિંદુ નહીં તર્ક. ”
 નહીં હિંદુ નહીં તર્ક, નહીં એકોમાં પૂરો;

(૧૭) ભવરુજ-સંસાર રૂપી રોગ ફૂતરાનું પૂછકુ પકડીને જેમ સમુદ્ર તરી જવાય નહિ, તેમ કોઇ ગુચ્છ દેવનો આશ્રય કરવાથી સંસાર સાગર તરાય નહિ. દેવદેવેશ-દેવોના પણ દેવ એવા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન. ભીખારી હરિના—ખીખ દેવ માત્ર શ્રીહરિના ભીખારીજ છે, કેમકે તે તેમની યાચના કરવા આવે છે. પૂછ ભલા કો ચાર-તારામાં અક્કલ ન હોય તો કોઇ ચાર ડાલા માણસોને પૂછી જો.

(૧૮) રચના—સર્જિતની રચના. ચિત્તચોર-મનને મોહ પમાડે એવી. નાગર-ચતુર.

રામ ભજે રહેમાન, સાકર સોમલ ચૂરો;
જગત ના ગાંઠે લકત, પડે નહીં સુખ એકોનું;
દેહકટ દયા ફળેત, બને કયમ તુલસી સોનું;
સોને રોકયું મુક્તિપદ, તુલસી રોકયું નર્ક;
મુલે અધવચ સુમના, નહીં હિંદુ નહીં તર્ક.

૧૯

“ ઇંદ્રવાયણું ઉપર ભલ, બીતર લાળા હોય
બીતર લાળા હોય, દૂર દુનિયાં સુખ સાઈ;
પૂછી જોજે પડ્યાં, જો ન તું માને માઈ;
શોભિતો સંસાર, જાણીએ મહાયુગ એને;
અંતર એવી આગ, હોય ઠહોવાય ન કે'ને;
કે'ને કે' લાલુ મરે, દયા હૃદમાં હોય;
ઇંદ્રવાયણું ઉપર ભલ, બીતર લાળા હોય.
“ ઘોડે બેસી ગાહડી, માથે મૂકે મૂઢ. ”
માથે મૂકે મૂઢ, શેઠ સમ રથ શીર શ્રીભ;

૨૦

(૧૯) સુમના—અર્થો હિંદુનો ને અર્થો મુસલમાનનો ધર્મ
માનનારી એક જગત. સાકર સોમલ ચૂરો—સાકર અને સોમલનો મેળો
મૂકો ઠરીએ એવો એ ધર્મ

તુલસી સોનું-તુલસી અને સોનાને બને નહિ, અર્થાત્ સાધુ અને
ગૃહસ્થનો મેળ ખાય નહિ.

(૨૦) લાળા-અંગારા, કાવસા. સંસાર ઇંદ્રવાયણુંના ફળ જેવો
છે; તે ઉપરથી 'મૂઢ' કારો લાગે છે, પણ અંદર તો લાળ જ બરેલા છે.

ચકટ 'શ્વાનની પેર, રહ્યો શિદ ચિંતા ભીજી;
 તુજ કીધું શું થયું, વ્યર્થ કૂટે અજ્ઞાની;
 કરતા હરતા કૃષ્ણ, દુઃખ મિથ્યા લે માની,
 માની ફરે દયા મૃધા, ગતિ સમજે નહિ ગૂઢ;
 ઘોડે બેસી ગાઠડી, માથે મૂકે મૂઢ.

૨૧

“ તાર અચાનક તૂટશે, જંત્ર તણો તું જાણુ. ”
 જંત્ર તણો તું જાણુ, અચાનક થાશે જાણુ;
 સદા સર્વદા સાવધ રો' ન પડે પસ્તાણુ;
 રૂકિમણીરમણ હૃદેમા રાખી, મુખનામ ન મેલો;
 કામ અવર બેગાર, અવશ્યક આપ્યું ઠેવો;
 ઠેલ દયા માથે પઠ્યું, હરિવણ હિત કયલું ના'ણુ;
 તાર અચાનક તૂટશે, જંત્ર તણો તું જાણુ.

૨૨

“ રંગનાં ચટકાં હોય છે, કુંડાં કયલું ન હોય. ”
 કુંડાં કયલું ન હોય, સમજ આણો મનમાંથી;

(૨૧) માયા ઉપર શ્રીજીના જેવા સમર્થ સ્વામી કર્તા હતાં છે, છતાં કર્તાપણું પોતે અભિમાન રાખે છે; એ ઘોડાને બાર ન લાગે એમ જાણી ઘોડા ઉપર બેઠેલો માણસ માયા ઉપર ગાંસડી મૂકે તેના જેવો મૂર્ખ છે. ચકટ શ્વાનની પેર-ગાડા નીચે કુતડ ચાલે તો જાણે કે ડુંજ ગાડું ખેંચું છું તેની પેઠે.

(૨૨) જેમ સીતારનો તાર અચાનક ઘુટી જશે તેમ આવરદા

કાલ હતું ક્યાં આજ, આજ તે કલિ ક્યાંથી;
 સહજ મળ્યું સંતોષ-આણી અવિનાશી ભળિયે;
 ક્ષણભંગુર તન દયા, મોહ માયા દુઃખ તળિયે;
 તળિયે અલંકારેવને, અતિમાં સુખ નહીં હોય;
 રંગનાં ચટકાં હોય છે, કુંડાં ક્યહું ન હોય.

૨૩

“ નહીં ત્રણમાં નહીં તેરમાં, નહીં છપ્પનને મેળ. ”

નહીં છપ્પનને મેળ, હવે તું વૃદ્ધ નકામો;
 મેળે મોટો થઈ, પડે શીઘ્ર સહુના સામો;
 હાંકે શ્વાન સમાન, કહે ક્યાં મોત અભુજને;
 તદ્દપિ નહીં વેરાગ્ય, હરિથી હેત ન તુજને;
 તુજને દયા ન તે ગણે, તારે ભાવે લેળ;
 નહીં ત્રણમાં નહીં તેરમાં, નહીં છપ્પનને મેળ.

૨૪

“ અજગર ભાસે અજશિયું, મરદ્યું ભાસે મોર. ”

મરદ્યું ભાસે મોર, જોર હ રે માયા કેરું;
 સૌ જાણે વિષ વિષય, ઢેહ ક્ષણભંગુર ડેરું;

પૂરો થયો કે ઝોંચિતો કાળ આવશે. રક્તિમશ્વીરમણ-શ્રી કૃષ્ણ,
 નાણુ-નઆણુ.

(૨૩) રંગનાં જ્યેષ્ઠ ચટકાં હોય છે તેમ જો કંઈ સહજ સુખ આવી
 મળે તેનાથી સંતોષજ મળી લેવો. અર્થક-બાળક

(૨૪) ધણણુ આવ્યું એટલે કામ ક્યામાં ગણે નહીં છતાં મોટો
 ચકતે શા માટે ફરે છે ને પ્રભુને ભજતો નથી ?

કૃષ્ણ કથું સહુ યાય, અહુમમ મિથ્યા નાણે;
 હરિ ભજને ભવતણું, કથે આચરણે ના'ણે;
 નાણે આચરણે દયા, દામોદર અઢાર:
 અજગર ભાસે અળશિયું, મરધું ભાસે મોર. ૨૫
 “ હરિ રજને પરવત કરે, પરવતને રજ તોલ. ”
 પરવતને રજ તોલ, થવાતું હોય (તે) મટાડે;
 ના થાવાતું કરે, ઉઠકથી અગ્નિ કહાડે;
 કરે આ'ય તેણું અસંભવ, અતકું ને અકથ;
 શરણાગતતું ઉલટ-સુલટ કરવાને સમરથ;
 સમરથ સહુ વાતે દયા, (તે) ધશ્વર છે, શ્રુતિખોલ;
 હરિ રજને પરવતકરે, પરવતને રજતોલ. ૨૬
 “ વાદ્યાં તે વહેવાં ખરાં, શોચે કે સંતોષ. ”
 શોચેકે સંતોષ, કથું ભોગવણું સાચું;
 પુણ્યપાપફળ સુખ દુઃખ, યાય ન કેાથી કાચું;

(૨૫) પ્રભુની મામા એવી છે કે અજગર અળસીયું લાગે અને મરધું તે મોર જણાય; અર્થાત્ વસ્તુઓ જુદા જુદા સ્વરૂપેજ માલમ પડે. આચરણે-આચરણમાં નાણે—ના આણે. દામોદર અઢાર-શ્રી હરિના નામને અંકુર પણ આચરણમાં લાવતો નથી. અર્થાત્ સહેજ પણ ભજન કરતો નથી.

(૨૬) ઉઠક-પાણી. શ્રુતિખોલ-વેદ વચન. વેદમાં એવું કહ્યું છે ધશ્વર સર્વ વાતે સમર્થ છે.

હરિયા'ય તો શૂળી કંટક, સમૂળ મટાડે;
પણ તે ત્યારે, હયા કૃષ્ણથી ચિત્ત ન કા'ડે;
કાં'ડે ચિત્ત સઘળું ખડું, સુકૃત કરો કે દોષ;
વાઢયાં તે વેહેવાં ખરાં, શોચે કે સંતોષ.

૨૭

“ હરિ સર્વ સાફ કરે, મરમ ન જાણે જીવ, ”

મરમ ન જાણે જીવ, માટ શુષ્ક માને અવશુષ્ક;
બ્રહેવાદે નહીં વ્યાજ, બાજને તુર્ત રાય પણ;
કંઠ ગાંઠ થઇ કઠણ, માત સુતની લંગાવે;
પણ જ્યમ અરિ નથી અંબ, સમજ વણ સુત દુઃખ લાવે;
લાવે દુઃખ જ્યમ તું હયા, શ્રીજી ધારે શિવ;
હરિ સર્વ સાફ કરે, મરમ ન જાણે જીવ.

૨૮

“ વેચી ઉંઘ ઉજાગરો, મેળે લે શીદ મૂઢ. ”

મેળે લે શીદ મૂઢ, ચિત્ત પરપત્ની પ્રોતાં;
ઢાંક્યું ધીકણ થયે, પાર નહીં આવે રોતાં;
હશન શાલ જ્યમ જીવ, જીવ તેને નહીં ત્યાગે;

(૨૭) શોચે કે સંતોષ—દિલગીર થાય કે સંતોષ રાખે.

(૨૮) વ્યાજ—સાપ. સાપ પકડવાને બાજ રહે પણ તેને મા પકડવા દે નહિ, તેમ ગળામાં કઠણ ગાંઠ થઇ હોય તો તે ચોળાવે, તે ઉપરથી કાંઈ માતા દુશ્મન થતી નથી. તેમ પ્રજુ સંકટ આવે તો પણ તે બહતના હિતને મટિજ હોય છે, અરિ.—દુશ્મન. અ બ—માતા. ચિવ—મહુ, કલ્યાણ.

વિના કામનું જરકવું, તે ઘોખો આવે ઘેર.

૩૧

" નહીં નાવ સંભોગ છે, કોનું છે નહીં કોય. "

કોનું છે નહીં કોય, કોઈ કો' કયાંથી આંચું;
ત્યમ આંચું ત્યમ જશે, કર્મ સંભોગ મળાંચું;

સહુથી હુળી મળી રે'ણુ, વેર વા'લ નવ કરવું;

જન્મ મરણ જંજાળ, વધે તે માટે ઠરવું;

ઠરવું હયા પ્રપંચથી, પ્રભુ પ્રીતે સુખ હોય;

નહીં નાવ સંભોગ છે, કોનું છે નહીં કોય.

૩૨

" હરખી અજ લીલું ચરે, કસાઈ બાંધ્યો ખાર. "

કસાઈ બાંધ્યો ખાર, વિષય સુખ ત્યમ તું જાણે;

ગોળપાપડી ગરદનની, એ તું નવ જાણે;

ચેત્ય હયા હરિ સમર્થ, આવશે કાળ પલકમાં;

(૩૧) જરકવું—પુમ પાડીને બોલાવવું. ઘોખો—મૂખ. માણસ કમાવા ગયો હોય ને તેને કામ વગર બોલાવે તો મૂખ હોય તે ઘેર પાછો આવે; તેમ મૂખ હોય તે પાછો માયામાં પડે. મનુષ્ય દેહે છુટી મળી છે તો કૃષ્ણ નામ લૂંટાય તેટલું લૂંટી લેવું. ધરમારે—નકામો ખર્ચાડ કરે.

(૩૨) કસાઈને ઘેર બાંધેલો ખરો હરખથી જેમ લીલું ઘાસ ખાય છે તેમ જીવ વિષય સુખ ભોગવે છે. અજ—અકરો. ગોળપાપડી ગરદનના—ગરદન કાપી નાખશે તે. ગુણુ—દોરી. વિઘ્ન—વિજ્ઞાન. વિજ્ઞાનોને અજકારો શાય એટલા વખતમાં મન રૂપી મોતી ગોપાળ

મનમણિ ગુણ ગોખાળ, પ્રોધલે વિદ્યુત ઝળખમાં;
ઝળકારામાં ઝપટ લજ, જીવ વટલતો વાર્ય;

હુરખી અજ લીલું ચરે, કસાઈ બાંધ્યો આર.

૩૩

“ જોદે ખાડો તે પડે, સત્ય અનાદિ વાત. ”

સત્ય અનાદિ વાત, ધાત નવ કોને કરિયે;
દબો કોઈનો સગો ન, પર પે'લા નિજ મરિયે;
ભલું કરે ભલું થાય, દયા ત્યમ તે પણ બાણો;
અંધે વાત બતાવી, (હવાં) મન ભાવે તે માણો,
માણો સુખ સતસંગ હરિ, છાંડો કર્મ કુળત;
જોદે ખાડો તે પડે, સત્ય અનાદિ વાત.

૩૪

“ ગણીએ નહીં જો દુઝણી, પાટું મારે ગાય. ”

■ પાટું મારે ગાય, દુઃખે પણ સતસંગ કરિયે;
પોષણ એ કલ્યાણ, કલ્પતરૂ દઢ ચિત્ત ધરિયે;
એથો અધિકું કોઈ નથી, સાધન હરિ મળવા;
દયા ન અવર ઉપાય, ચિત્ત ચંચળતા ટળવા;
ટળવા આવાગમનરૂજ, એ ઔષધ સુખદાય;
ગણીએ નહીં જો દુઝણી, પાટું મારે ગાય.

૩૫

નામ રૂપી દોરામાં પેરેલી લેવું. આવરદા વિજળીના ઝળકારા જેવોજ છે.

(૩૫) આવાગમનરૂજ—જન્મમરણના ફેરા ફરવા રૂપી રોગ. એ—સતસંગ. ગાય, કલ્પતરૂની પેઠે પોષણ અને કલ્યાણ આપનાર છે.

“ચંચુ દીધી જે ધણી. તેજ આપશે ચેણ. ”

તેજ આપશે ચેણ, અવર જે ઇચ્છા તે પણ;
દયા સેવ શ્રીકૃષ્ણ, થઈ નિશ્ચિંત ગાની ગુણ;
વિશ્વંભર યજ્ઞપાળ, કયમ તે દાસ દુઃખવશે;
જેને નહીં વિશ્વાસ; ત્રાસ દુઃખ તે અનુભવશે,
અનુભવશે સુખ સહુ વિધે, જેને દૃઢ સમજેણ;
ચંચુ દીધી જે ધણી, તેજ આપશે ચેણ.

૩૬

“ જે પુત્ર્યું તે હુલશે, સત્ય ઉખાણો એહ. ”
સત્ય ઉખાણો એહ, ગર્વ ઠો વાત ન કરિયે;
રૂપ, દ્રવ્ય, ગુણ, મતિ, વિદ્યા કુળમહ પરહરિયે;
દીનખંધુ મધુસુદન, ખદં જે વેદ વખાણે;
જ્યાં લગી અણું આહંકાર, દયા હરિદયા ન આણે;
આણે કઢણા તે સમે, નિરખળ નિઃસંદેહ;
જે પુત્ર્યું તે હુલશે, સત્ય ઉખાણો એહ.

૩૭

“ દરમાં પેસે પાધરો, વાંઠો સઘળે બ્યાળ. ”
વાંઠો સઘળે બ્યાળ, હરિ શું સૂધા રહિયે;
મનથી સાંત્યો મનસુખો ન રહે ત્યમ લહિયે;

(૩૬) ચંચુ—ચાંચ. ચેણ—ખાવાતું.

(૩૭) દીનખંધુ અને મધુસુદન એવાં પ્રબુનાં નામ છે. દીનખંધુ એટલે મરીખનો જેલી અને મધુસુદન એટલે મધુ નામના રાક્ષસને મારનાર, અથવા તેનો નાશ કરનાર.

ટેકી ટેડાં વચન કહે, પણ રંઠ કલંકા;
 દયા ત્રિલંગીલાલ, હૃદે વંકાથી વંકા;
 વંકપણું તન તો નભે, મન સૂઝું ગોપાળ;
 દરમાં પેસે પાધરો, વાંકો સઘળે વ્યાળ.

૩૮

“ ભેંશ કુદારા તે નભે, દહ ખીલાનું જોર. ”

દહ ખીલાનું જોર, જોળ તેની નવ ઠરિયે;
 હરિવલ્લભથી રીત, અરીતે સઘળે ઠરિયે;
 નૃસિંહ મેહંતો ઢેડ-સંગ બેઠા ભલી ભાતે;
 ન્યાતે નિંદા કરી, ઢેડપણું પામ્યા જાતે;
 જાતે ગમ્યું કરે દયા, જો વશ નંદ કિચોર;
 ભેંશ કુદારા તે નભે, દહ ખીલાનું જોર.

૩૯

(૩૮) સાપ જેમ દરમાં પેસે ત્યારે સીધા થઈ જાય છે તેમ બધે
 વાંકા રહીએ પણ પ્રજા આગળ તો સીધા થઈ જાય. સાત્યો-દાંકયો
 મનમાં છુપાવેલો મનઝુબો પણ પ્રજા તો જાણી જાય છે. ટેડા-વાંકા
 દલંકા—ટેકી ખાણસ વાંદાં વચન કહે તે નભે, પણ ગરીબને તો તે
 દલંક રૂપ.

(૩૯) કુદારા-કુદકા. ભેંસ ખીલાને જોરે ફેરે, તેમ જોને પ્રજાનું
 જોર હોય એટલે પ્રજા વશ ટોચ તે જેમ કરે તેમ નભે.

જોળ-ટેકી. હરિવલ્લભ-પ્રભુના વદાવા ભક્ત. અરીતે-ગેર
 વ્યાજખી રીતે. પ્રજાના ભક્તની તો વ્યાજખી કે ગેરવ્યાજખી પણ
 ટેકી દરતાં ડરખું. જો નંદ કિચોર વશ હોય તો તે જે ગમે તે કરે.

“ કર્યું કીજીએ રીતનું, વચન વડાનું સત્ય. ”

વચન વડાનું સત્ય, શ્રવણ અન્ન શંકર જમિયા;

જગન્નાથ પહિંત, ચવનબા સાથે રમિયા;

પીધું સીસું શંકરે, તે કૃતિ કો' ક્યાં થાવી;

ના'યા પહિંત બાવન સીડી ગંગ ચઢાવી;

ચઢાવ્યે ભૂકુટી શુ થયું, દયા ન સમ્રથ હત્ય;

કર્યું કીજીએ રીતનું, વચન વડાનું સત્ય. ૪૦

“ જે સહજે બગડી ગયું, ભવિષ્ય હતું એમ જાણુ. ”

ભવિષ્ય હતું એમ જાણુ, શીચ કરવો નહીં તેનો;

તેની ચિંતા બ્યર્થ, ઉપાય રહ્યો નહીં જેનો;

તદ્દપિ ફિકર ન જાય, શરણુ હરિનું લે સે'લું;

જાણુ અજાણે વણસ્યું, સહુ સુધરે પણ પે'લું;

પે'લું સમજીને કર્યું, દયા તદ્દપિ દુઃખ ના'ણુ;

જે સહજે બગડી ગયું, ભવિષ્ય હતું એમ જાણુ. ૪૧

(૪૦) શ્રવણ-અંડાળ. ચવનબા-ચવનની છોકરી. ભૂકુટી ચઢાવે-શુરમે થવાથી. શંકરાચાર્યે આંડાલનું અન્ન જમ્યા હતા અને જગન્નાથ પહિંતે ચવની રાખી હતી, એ કરવુ તો સહેલું છે; પણ શંકરાચાર્યે સીસું પીધું, અને જગન્નાથ પહિંતે બાવન સીડી ગંગા ચઢાવી એ ક્યાં બને એવું છે ? પોતાનામાં છત ન હોય તો ભમરો ચઢાવ્યે શું થયું ?

(૪૧) જો કંઈ કામ બગડી જાય તો એમ ચવાનું હશે એમ જાણીને શોક ન કરવો; છતાં ફિકર ન જાય તો શ્રી હરિનું શરણુ લેવું.

“ માઝ્યાથી મરણું ભણું, માઝ્યે મોટી હાણુ. ”

માઝ્યે મોટી હાણુ, મુરાતબ માન મટાડે;
શ્રદ્ધા પ્રીતિ જાય, સરવ શુણ્ણમાં રજ પાડે;
દયા જઠપિ દારિદ્ર, તઢપિ હરિ આથે રે'ણું;
હરિ પ્રેરક સહુ જગત, કોઈને પડે ન કે'ણું;
કે'ણું તઢપિ ફળ નહિ, હરિ ઇચ્છા વશ જાણું;
માઝ્યાથી મરણું ભણું, માઝ્યે મોટી હાણુ.

૪૨

“ હરિ વિશ્વાસ હજુર છે, અવિશ્વાસથી દૂર. ”

અવિશ્વાસથી દૂર, દયા વિશ્વાસે રહેણું;
બર્હ વાદ નહીં કદા, કૃષ્ણનું નિશ્ચે લહેણું;
બ્યર્થ પઠણું બ્રહ્માત્મ, નિશાચર પ્રતીત હારી;
અનાવૃષ્ટિ પણ આતક, વિશ્વાસે લે વારી;
વારિ આતક જોઈને, રાખ્ય ભરોસો ઉર;
હરિ વિશ્વાસ હજુર છે, અવિશ્વાસથી દૂર.

૪૩

(૪૩) હજુર-પામે. શ્રદ્ધા હોય તો પ્રભુ પાસેજ છે. બર્હવાદ નહિ કદા-ભગવાનનાં અધ્યભૂતધારણ, દીનમધુ, વગેરે બિરદ છે તેને માટે વાદ કરવાની જરૂર નથી; કેમકે પ્રભુ પોતાનું ચરદ પાળે છે જ. બ્રહ્માત્મ-પાંડવનો વંશ નાશ કરવાને અશ્વત્થામાએ ઉતારાના ગર્ભ ઉપર બ્રહ્માત્મ મુકયું હતું, પણ શ્રી કૃષ્ણે ગર્ભની રક્ષા કરી બ્રહ્માત્મને નકામું કર્યું હતું. નિશાચર-રાક્ષસ. ગદ્ધસેને પ્રભુનો વિશ્વાસ નહોતો માટે તેમનો નાશ થયો. અનાવૃષ્ટિ-વરસાદ ન વરમે તેણું વર્ષ. વરસાદ ન વરમે છતાં આતકને વિશ્વામયી પાણી મળે છે.

“ મંત્ર તણે વશ દેવતા, ભક્તિ વશ ભગવંત. ”

ભક્તિ વશ ભગવંત, કરો સાધન કોઈ કોટિ;
હરિ નવ આવે હાથ, શક્તિ આસક્તિ મોટી;
પણ તે મળવી દુર્લભ, સુર્લભ સત સંગતથી;
સુસંગ પણ ત્યાં ફળે, દીનતા હોય મન સતથી;
સત્ય હયા શ્રીજી પ્રિયે, શ્રુતિ સ્મૃતિ કે' સત્ય;
મંત્ર તણે વશ દેવતા, ભક્તિ વશ ભગવંત.

૪૪

“ સુખદુઃખ હરિના હાથમાં, કેવા માત્ર પ્રયાસ. ”
કે'વા માત્ર પ્રયાસ, કોણ દુઃખ મૃત્યુ માગે;
સહજ મળે ત્યમ સુખ પણ, સમઝો ભટકણ ભાગે;
નિજ બચવા સુત હણવા, કૃત શ્રમ આડો આંકો;
તે હિરણ્યકશિપુ સદા (જ) મુઝો, સુતવાળ ન વાંકો;
વાંકો પાયો મૂળથી, હયા ન જો હરિદાસ;
સુખદુઃખ હરિના હાથમાં, કે'વા માત્ર પ્રયાસ.
“ જળતાં જળતાં બુકિયે, તેજ લાલ પરમાણુ.”

૪૫

(૪૪) ખીજાં કરોડો સાધન કરો પણ ભક્તિ વિના ભગવાન વશ થતા નથી. ભક્તિ એજ મોટી શક્તિ છે. સત્ય...૪૦-શ્રીજીને સત્ય પ્રિય છે એમ શ્રુતિ સ્મૃતિ સાચું કહે છે.

(૪૫) ભટકણ ભાગે-અથવાવાતું મટી જાય. નિજ બચવા ૪૦-હિરણ્યકશિપુએ પોતાને બચવા અને પુત્ર પ્રદાદને મારવા પ્રયત્ન કર્યા. ત્યારે પોતેજ મુઝો પણ પુત્રનો વાળ વાંકો ન થયો.

તેજ લાલ પરમાણુ, હાણુ છે એમ વિચારો;
 દયા થશે દદ મંને, સ્યામ સમયે નિસ્તારો;
 તે દિનતો નથી થવો, વિષયમાં ચિત્ત તો જાશે;
 તેવામાં હરિ સમર્થ, કમ તારું તો થાશે;
 થાશે તૃપ્તિ જો વિકળ મન-પણુ જમતાં ત્યમ જાણુ;
 દળતાં દળતાં ખુઝિયે, તેજ લાલ પરમાણુ. ૪૬
 “ જ્યહાં ગોળ ત્યાં ગોળ ને, જ્યહાં ગોળ ત્યાં ગોળ. ”
 જ્યહાં ગોળ ત્યાં ગોળ, સમજ ઉંધી જઠ લાવે;
 કહે પ્રહાને જીવ, જીવને પ્રહા કરાવે;
 તેતું કયા કદ્યાણુ, સદા મન ભર્યું ગુલામી;
 તું તો રહે હરિદાસ, દયા શ્રીજી લે સ્વામી;
 સ્વામીપદ શું જીવને, “ નાતરિયામાં ધોળ, ”
 જ્યહાં ગોળ ત્યાં ગોળને, જ્યહાં ગોળ ત્યાં ગોળ. ૪૭

(૪૬) બુકીએ-ખાધએ. સંસારનાં કામ કાજ કરતાં કરતાં જે પ્રભુ નામ લઈ લઈએ એજ લાભ સમજવો, નહિ તો તુલ્યાનજ છે. પ્રભુની દયા થશે એટલે દદ મન થશેજ. નિસ્તારો-અંત, છેડો. નિરાતે હરિ સમર્થ કરવાનો દિવસ તો આવવાનો નથી, અને વિષયમાં ચિત્ત તો જશેજ, માટે તેવામાં પણુ હરિ સમરી લે; કેમકે વિકળ મનથી જપતા પણુ તૃપ્તિ તો થાય છેજ.

(૪૭) પ્રહારાનીના ઉપર દટાણુ છે. ગુલામી-સંસારની ગુલામીમા. જીવને સ્વામી પદ આપવું એટલે પ્રહારપ કહેવું તે નાતરામાં ધોળ ગાવા બરાબર છે.

“ સાગર ખારો છે સદા, અચરજ મીઠી લે’ર. ”
 અચરજ મીઠી લે’ર, રાખ્ય સમજણુ એજ વિધિ;
 સ્વાભાવિક સર્વદા, જીવ સહુ દુષ્ટ દોષનિધિ;
 કિંચિત્ કયાંએક સદ્ગુણ, ત્યાં હરિ હસ્ત જાણવો;
 દયા દોષ સર્વત્રજ, ત્યાં શો દોષ આણવો;
 આણવો ન અવગુણ કયહું, ગુણ લખી કરવી મે’ર;
 સાગર ખારો છે સદા, અચરજ મીઠી લે’ર.

૪૮

“ ઘણું ઘશ્યાથી નીકળે, ચંદનથી પણ આગ. ”
 ચંદનથી પણ આગ, સાર એ સમજી લેવો;
 દુર્જન હો વા સજ્જન, કોઈનો અંત ન જોવો;
 થોડામાં છે સાર, પડે છાંચું પસ્તાવું;
 દયા ન સધરે બગાયું, ધરથી સમજી જાવું;
 જાવું હાડ ન કોઈથો, હઠ સાહસથી ભાગ;
 ઘણું ઘશ્યાથી નીકળે, ચંદનથી પણ આગ
 “ લક્ષ વાતનો વાતનો, થોડામાં કહું સાર. ”

૪૯

થોડામાં કહું સાર, ધર્મમણિ પતિવ્રત જાણો;
 પ્રીત પ્રતીતિ દૈન્ય, તોષ સત્યતા પ્રમાણો;
 સહજે પર ઉપકાર, દયા સહુ સુકૃત સાગર;
 ભક્ત દ્રોહ વિશ્વાસઘાત, અધમણિ લે’ નાગર;
 નાગર નટવર મેળવે, સત સંગત નિરધાર;

(૪૯) ધરથી-પહેલેયા.

લક્ષવાતની વાતનો, થોડામાં કહું સાર.

૫૦

“ ગજ પગલામાં સર્વનાં, પગલાં જાણો ગેબ. ”

પગલાં જાણો ગેબ, સર્વ કારણ સર્વોત્તમ;

શ્રીમદ્ ગોપીજન વલ્લભ પુરણ પુરુષોત્તમ;

નિરાકાર સાકાર, સકળ ઉત્પત્ત તેમાંથી;

નિગમ ન પામ્યા પાર, ગતિ જીજ્ઞાસે ક્યાંથી;

ક્યાંથી ગમ્ય સમજ દયા, એવણ સહુમાં એબ;

ગજ પગલામાં સર્વનાં, પગલાં જાણો ગેબ.

૫૧

“ ફરી ફરી એ કહું છું તને, સાચો થઈ લજ કૃષ્ણ; ”

સાચો થઈ લજ કૃષ્ણ, સુખી કર સહુ દેહ ધારી;

દયા લહું જો આ'ય, શીખ માની લે મારી;

બાવન કુડંજિયે ઠરી, નિજમન શિક્ષા દીધી;

દયારામ દ્વિજકૃષ્ણ—દાસ આ રચના કીધી;

કીધી ગુરૂ કરૂણા થકી, પૂરણ થઈ મન તૃણ;

ફરી ફરી એ કહું છું તને, સાચો થઈ લજ કૃષ્ણ.

૫૨

(૫૦) ધર્મમણિ—ધર્મોમાં મણિ જેવો ધર્મ તે પતિવત; પ્રેમુની અનન્ય ભાવે સેવા. તોષ-સંતોષ. અધમણિ—બધાં પાપોમાં મણિરૂપ પાપ તે ભક્તદ્રોહ, વિશ્વાસઘાત. લે—લહે. સમજે. નાગર—ચતુર માણસ.

(૫૧) ગેબ—કુખીજવું તે. હાથીના પગલામાં બધાનાં પગલાં સમાઈ જાય, તેમ સર્વના કારણ અને સર્વોત્તમ એવા શ્રી ગોપીજન વલ્લભમાં આપું જગત્; સમાઈ જાય છે. નિગમ—વેદ. એમ—એક. પ્રભુવિનાં જીવ બધામાં કંઈ કંઈ ખોલ હોય છે.

મનમતિ સંવાદ.

૦૬૦-૦૬૧-૦૬૨-૦૬૩-૦૬૪-૦૬૫-૦૬૬-૦૬૭-૦૬૮-૦૬૯-૦૭૦

શ્રી ગુરુ ગોપિજન વલ્લભ-પદ શીર નામું;
કૃપાદષ્ટિ કરી કૃષ્ણાનિધિ, ભાળે મુજ સામું;
પ્રબોધ થવા મનને, રચું મનમતિ સંવાદ;
મન ગાથે દુઃખ મનનું, મતિ શુભ મતિ ઉસ્તાદ.

મુલો પ્રશ્નોત્તરે. ૧

મન-મન કહે છે મુલ મુમતિ, મારે દુઃખ છે મોટું;
સમજું છું હરિભજન (જ) વડું, વિષય મુખ મોટું;
પણ નિશ્ચલ બનતું નથી, કામ હામ મન જાય;
કંઈ જવા તદવા બને, કયમ રીજે વજરાય ? મતિ !

કહે કયમ કરું ? ૨

મતિ-રે મનાં હું સમજી, તું દુઃખીઓ માટે રાય;
પણ એનો ક્યાં પાર, જન્મ સહુ એમાં જોય;
હજી તૃષ્ણા નથી ત્રુટતી, ક્યારે ગોવિંદ ગાશ,
" ભાણે ભર્યે ના તોખિયો, કર ચાટયે શું ધાશ. "

વિચારી જો હૃદે. ૩

મન-હે મતિ.મેં ભવમુખ નથી, ભોગમ્યું સારી રીતે;
માટે ત્યાંનું ત્યાં ચિત્ત ચોટયું રહે છે નિત્યે;

સારી પેઠે ભોગવું, તો મન પામે શાંતિ;
પછી નિશદિન હુરિને લબ્ધું, થાય વિષયવતવાન્તિ.
પછી તૃષ્ણા મરે. ૪

મતિ-રે મન તું ધારે છે ત્યંમ, ક્યમે નથો થાવું;
નિશદિન એમાં પચ્યાજ, છે રહ્યું તેને ધાવું;
ઈંદ્ર ચંદ્ર શુક્રપત્નીથી રમ્યા, ઘેર ઘણી નાર;
યયાતિ સુતયૌવન રમ્યો, તદ્દપિ ન તૃપ્તિ વિચાર.
કલ્પના કાઢજે. ૫

મન-કહી મતિ સાચી વાત, તદ્દપિ નથી નિરાંત વળતી;
હુધિત શુનીની પેર, મનસા ફરે રઝળતો;
કહી એ'ઠો કટકો ક્યહું મળે, ખાય કહો ક્યહું માર;
તદ્દપિ ટેવ તજે નહિ, ના માને ધિક્કાર.
નફટને લાજ શી? ૬

મતિ-મન એનું એ કરતાં, તરફઠયું 'ચોખાણું;
મોંઘો મનુષ્યા દેહ મળ્યો, ધિક્ક એ ફિચિ આણું;
આ અવસર ને આ શરીરે, કૃષ્ણલજન અધિકાર;
શૂકર કુકર ખર ઉંટ અજ, વિષયભોગ તેયાર.
ચેત લજ કૃષ્ણને. ૭

૧ ચોખાણું-સ્વેદન, અંકન, ઉદ્દભિજ્જ, અને જરાધુન એ ચાર

મન-મતિ, ભય વિવેકથી પણ, મન હરિમાં નથી કરતું;
 વિષય થકી જહું યત્ને, જેવે નથી નિસરતું;
 નિસરે તો કાઢે ન શું ? નથી વહાણું કલ્યાણ;
 નાક કાપીને અપશુકન, કરે જગતમાં ઠેણું ?
 પરાધીન શું કરે ? ૮

મતિ-હે મન, મનનો એજ સ્વભાવ, વિષયમાં જાય;
 પણ તનને તો ખાળ, બિગાડ ઘણો નવ થાય;
 વિકળ થાય તો થાવા દે, હરિ ભજ શખી ધીર;
 વિના અદાબે કામઠી, ક્યમ કરી વાગે તીર ?
 ચલ્યે ચિત્ત શું થયું ? ૯

મન-સદા વિષયનું ધ્યાન, અંતકાળે પણ યારો;
 મરણે યા મતિઃ સા ગતિઃ, એવ અધોગતિ જારો;
 વિષય જાણતા લક્ષી, કે તલખી મરવું સા ?
 કહે છુદ્ધિ કલ્યાણ ક્યમ, સુઝે નહિ નિસ્તાર;
 શુભવણી ૧ શું જની. ૧૦

મતિ-સાંભળ મન, ચિત્ત-વશ કરવાનો એક ઉપાય;
 જેવી સંગત કરે મન, તેવું તે થઈ જાય;
 વિષયી જનનો સંગ તે, મન જગડયાનો ઠામ.
 મુસંગથી મન શુચિ રહે, ભજન ગમે ઘનશ્યામ.

કરી જો પારખું. ૧૧

મન-મુળ પુદ્ધિ હું બેસું છું, નિત્ય હરિજનમાં;'
 ત્યાં લગી મુલ્ય પ્રભોષ, તાપ ઉપજે નહિ, મનમાં;
 બીકોને અળગો થયો, ત્યાં વળી તેનું તેહ;
 'કુંજરમજ્જન-ન્યાય' એ, નાહિ ઉરાડી જોહ.

કર્યું તે ના કર્યું. ૧૨

મતિ-કરતાં સિદ્ધ ઉપાય, હરિપાદોદકક્ષીર પીયે;
 હરિપ્રસાદ હરિ ગાય, અવિદ્યા તો ટળે;
 એમ કરે મન નિત્ય પ્રતિ, લાગે હરિ શું રંગ;
 મન રાખવું હરિચરિત્રમાં, દૂર તણ દુસ્સંગ.

હું મન કેમેકમે. ૧૩

ઘણા કાળનો રોગ, બાય નહિ થોડે. દહાડે;
 પણ ન રહે પરિણામે, કદા સમૂળો કાઢાડે;
 વણ સત્સંગ ન હરિકૃપા, કૃપા વણ ન સત્સંગ;
 નિજ કરવો જેને હરિ, ત્યાં સંગ રંગ અક્ષંગ.

મૂળ સહુ હરિરૂચિ. ૧૪

મન-તું કહે છે રધી ! મન, થોડે થોડે વશ થાય;
 તે કહેવાની વાત, પઠ્યા બહુ યોગી રાય;
 કૌશિક સૌભરિ ખરાશર, એકલશૃંગી આદિ;
 સદા સુસંગી વિરાગી, પ્રદા શિવ પ્રદાવાદી.

હુવાયા વિષયધો. ૧૫

૧ કુંજર મજ્જન—હાથીનું સ્નાન ૨ ધી-મતિ.

મતિ-સાંભળ મન નવયોગી (એ), વિષયવાસના હડી છે;
 ઉર વસિયા ચિરાવાત, તદ્વધિ શુક માત કહી છે;
 ૧ કુમારદત્ત, કપીશ, મુરઝધિ, ભૂશુદીજી ને સ્કંધ;^૧
 ગરુડ અંજની આદિ નહિ, સ્વપ્ને કામસંબંધ.

કર્યું વશ મનને. ૧૬

મન-હે મતિ મન ઇત્યાદિ થયું, વશ નથી નિજ ભેરે;
 પ્રભુ નિજ લહી નિજભલે, કાઢ્યા માયાથી કૈરે;
 એમ અવિદ્યા સર્વની, ટાળે હરિ શી વાર;
 નિજભલ કેમે ના ખળે, એવો વેગ અપાર.

જીવનું ભેર શું? ૧૭

મતિ-સુષુ મન લક્ષિત વિના પ્રભુને, અતિપ્રિય કો છે નહિ;
 હરિના થઈ હરિ ભજે, અવિદ્યા કદા દમે નહિ;
 ભજતાં અતિ હરિ ઉર વસે, પ્રકટે પછી નહિ પાપ;
 ન્યમ ન અડે રસના ચીકટ, અખંડ અગ્નિ પ્રતાપ.

વહાની વાત શી. ૧૮

મન-હે મેધા^૨, મેં વાત, વહાની પડતી મૂકી;
 પણ કહે હું કયમ કરું, વિકલ હું બાણી ચૂકી;
 મનુષ્યદેહ ન ભજાય હરિ, અખંડ તે સંતાપ,

૧ કુમારદત્ત-ગુરુ ક્ષાત્રેય. ૨ સ્કંધ-કાર્તિકે સ્વામી. ૩ રસના-જીભ.

મન ન વિષયથી નીકળે, કાળ ચઢાવ્યું ચાપ.

લહું કચા રવેતથી ૧૯

મતિ-લાખ વાતની વાત કહું, મન સાંભળ સાચી;

કૃષ્ણનામ રટ અચળ, વાત સહુ બાણી કાચી;

ચિત્ત ચ અળ, ધન, મહનદુઃખ, આદિ શોષ ધમ્મ ધીર;

સહજે સર્વ સુખ ધમ્મ જશે. જશે દુઃખ અચિર.

કાળ પલ કંપશે. ૨૦

હરિ ભજતાં ઉર અમળ, કદી બે થાય ન તાર્ક;

તો પછી એનું એ કરજે, માનીશ ન માર્ક;

સિંહ વચ્ચે જે વનમાં, ત્યાં કયમ વમે શિમાળ ?

વિષય અદ્ય સુખ, દુઃખ ધણું, સુખનિધિ ભજ ગોપાળ.

હોય હરિ પામવા. ૨૧

મન-મતિ એક સુખ પ્રશ્નોત્તર કર, જહું સંદેહ રહેછે;

કામદેહિ કયમ પાપ, અતિશે સહુ કોઈ કહે છે ?

દુઃખ કોઈને થાતું નથી, જાને રહે પ્રસન્ન;

દોષ ન બેતાં છે કથો, કયમ નિંદે સહુ જન—

હરિ પણ ના મળે ? ૨૨

મતિ-સુણ મન એનું હાર્દ, નિઃસંદેહ કહું તુજને;

વેદ સાસ્ત્ર શોધ્યે એ, નિર્લય મળિયો મુજને;

વિષયી મન પરવશ અતિ, સદા કશું નહિ લાન;
માટે મહા અપરાધ એ, લાવે નહિ ભગવાન.

કામ ઉર રામ નહીં. ૨૩

મન-મતિ, તેં તુચ્છ વિષય સુખ કહ્યું, હવાં નહિ માણું;
પણ ત્યમ મન ધનથી ન ખસે, અતિશે લપટાણું;
શા માટે કે દ્રવ્ય વણ, કશું ન નિપજે કામ;
તેને તજવું કયમ જાને? સંસારીનું ધામ.

રૂપિયો હાથપગ ૨૪

મતિ-મન એ વાત ખરી પણ, વિવેક વણ દુઃખદાઈ.
મેં આણ્યું હું લાવીશ, ધન માફ તજ લાઈ;
હે છે લે છે હરિ લહે, મનથી હવં ન ચોષ;
રીતે ઉઘમ રાખવો, સહજ લાભ સંતોષ,

પ્રાપ્ત સમ ખરચ સદા. ૨૫

ધન મેળવવું કઠિણ, કઠિણ અતિ રક્ષણ તેનું;
વૃદ્ધિ વિત્ત ત્યમ લોભ વૃદ્ધિ, લક્ષણ છે એનું;
લોભે શોભા સહુ ઘટે, જઘપિ ગુણ લંઠાર;
ધનમાં અનર્થ પંચ દશ, લિણુગીત^૧ વિસ્તાર.

નામ કહું તેહનાં. ૨૬

સા, ઠંભ, મૃષા, ચોરી, સ્પર્ધા આંત હારજન;
 ડામ, ક્રોધ, મદ, ગર્વ, લોહ, બહુ વર રહે મન;
 અવિશ્વાસ, પરત્વીરતિ, ઘૂત રમણ, મધુપાન;
 ઇત્યાદિક અનર્થ ઘણા, લજન ન રુચિ લગવાન.
 વિવર્થી તેમ ધની પણ. ૨૭

ત્યાં લગી ધનમાં મન, ત્યાં લગી લય ચિત ચિંતા
 ત્રાસ, શોક, નિત્ય વિકલ, ધનાઢય ન હોય મુખવંતા;
 ન હોય તેથી મળી ટળે, તે દુઃખનો નહીં પાર;
 પ્રગટ કર્યાં તે પોષણે, ધન સંચય ધિકકાર.
 સર્પ થાવું મરી. ૨૮

સહજે સહુ મુખ મળે, કૃપા કરી દે પ્રજારણે;
 જો તેની ઇચ્છા નથી, મસ હુ મિથ્યા જાણે;
 માટે તજી અહુ કલ્પના, હરિ લજીએ નિશ્ચિંત;
 દુલ્લભ અવસર જાયછે, લોભ તણે નથી અંત.
 પછી પસ્તાઈશ તું. ૨૯

મન-હે મેધા, તેંવાત સત્ય, કહી મુજ મન આવી;
 નામસંગ વળી કાંઈ, કરવું દે મુને જતાવી;
 સમૂળ અવિદ્યા સહજમાં, ટળે પ્રિય પ્રભુ પાય;
 ઝાઝું કષ્ટ પડે નહીં, એવો સિદ્ધ ઉપાય;
 જતાવી દે મુને. ૩૦

મતિ-રસિકવર જેવો ઉપાય, ઝુલ્લુ તેં પૂછ્યો મુજને;
 ઉપનિષત્સિદ્ધાંત કહું, થોડામાં તુજને;
 અનાયાસ મન વશ રહે, અપંચ પ્રીતિ લાય;
 પ્રેમલક્ષણા ભક્તિ દૃઢ, શ્રીહરિની સદા થાય-

સાંગ અનપાયિની. ૩૧

શરણાગતિ શ્રી કૃષ્ણનામ, હરિ ચરિત્ર ગાવું;
 બની આવે તે ટેહેલ, કૃષ્ણજન ન્યાં ત્યાં ધાવું;
 હરિ પ્રસાદ હરિપદામૃત, તે વણુ અન્ય ન ભોગ;
 બહુ ડરવું દુઃસગથી, સદા ટળે ભવરોગ.

દયા પ્રીતમ મળે. ૩૨

આ મનમાતસંવાદ, સર્વ કોષને પ્રિય લાગે;
 કરી વિચાર વાંચે તો, સધળા સંદેહ લાગે;
 વિષય વિત્તથી મન હઠે, હરિશ્ચં લાગે રંગ.
 દયારામ નાટક રમ્યું, ભવદુઃખ થાવા ભંગ.

સાર સિદ્ધાંતનો. ૩૩

પ્રેમરસ ગીતા,

પદ ૧ છંદ રાગ રામઘી.

પ્રથમ હું પ્રણમું શ્રીગુરના પાવજી, માંગલ્યરૂપ શ્રીવલ્લભરાવજી ૧
શ્રીવિઠ્ઠલ શ્રી ગિરિધરલાલજી, જેને સમરે શેયે ન્યાહાલજી.
અષ્ટ સખાને કરું પ્રણામજી, શ્રીકૃષ્ણ ગુણકેરાં ધામજી;
મુજ રૂઢિયામાં પુરો નિવાસજી, મુજ મતિ આતે જ્યમ થાય પ્રકાશજી. ૨

દાખ.

થાય પ્રકાશ તો કરું વર્ણન, પ્રેમરસગીતા તથું;
વજ્રવનિતા ઉદ્ભવતણું, જેમાં ઉત્તર પ્રતિ ઉત્તર ધણું. ૩
એક સમે ઉદ્ભવી સરખા, અવલેખી વજ્રનાથને;
પૂજીયું ત્યાંહાં તે સમે, ઉદ્ભવે જોડી દાથને. ૪
ઠાહો પ્રભુ અભિપ્રાય શો, ચિત્ત દહાસી સરખું થયું;
કૃપા કરી નિજ દાસને, કારણ જોખ્યે તે કહ્યું. ૫
ત્યારે શ્રી વિઠ્ઠલજી વણા વળણું, શું કરું અર્કચિત્ત તે કથા;
મહારા શ્રી ગોકુળના ભક્તનો, સોહ વિસરતો નથી સર્વથા. ૬
જેણે મોક વેદની લાજ તજી, મુજ માટે દુઃખસરવે સહ્યું;
દયાના પ્રભુ પ્રાણવલ્લભ, તેણે ઉદ્ભવ્યું કહ્યું.

પદ ૨ જી રાગ રામઝી

પ્રીત ત્યાહાની શું વદન વખાણેજી, નળને કહેથી એક મન મારું જણેજી;
 શિવ ખદ્ધાદિકે નવ જીતાવેજી, તે હું એમના ગુણને ગાઉંજી. ૧
 કાણું નહિ વિસરે મનની કંડાજી, વ્યાપી રહી તે પ્રેમની પીડાજી;
 ભક્ત નથી કોઇ અન્ય એવાજી, જિત્યો અજિત્ય હું કરીને મેવાજી. ૨

ઠાળા.

મેવા પ્રીતે વથ કયોં બહુ, તે કહો કેમ વીસરું;
 અરણી^૧ એનો થાય નહોં હું, કોટી કરપે કહું ખડું. ૩
 તે પશુ મ્હારે વિજેગ અતિ, દુઃખ ધરે છે તે વહું;
 અંતર્ગત^૨ વિના એક પ્રેમની, વાત કાણુધડી કહું. ૪
 અંતર્ગત તો એક છો તમે, અહિયા રાખુ કે ત્યા મોઝું;
 તો એમ મુજને જાણે છે તમે, મજ પધારો તો મધું. ૫
 તમ વિના એ સંદેશો કહો, કાણુ સંગે કહાવીએ ?
 તમ સમોવડ અવરનથી કો, આપ જઇ કહીઆવીએ. ૬
 ગુણ ગોઠમાં^૩ તમ વિના કોઇ, અવરતું દારજ નથી;
 રમાના પ્રભુ પ્રાણુવધને, વચન એમ કહ્યાં કથી. ૭

૧ દેવાધીમુક્ત. ૨ જોને અંતરની વાત કહેવાય એવો મિત્ર.

૩ મુખવાત.

પદ ૩ જી. રાગ રામઘી.

નંદ યશોદા આરે અશીષજી ૧ તેમને કરી આવો યોગ ઉપદેશજી;
અધ્યાત્મક^૨ ધર્મજ્ઞાન^૩ જતાવોજી, મજવાસીના શોક યમાવોજી. ૧
મોર મુગટ નિજ કંઠમાં સંગેજી, પીત^૪ વસન^૫ આમણુ^૬ અંગેજી;
પ્રભુએ પેહેરાવ્યાં આગંદ આણીજી, નિજ રથ આપ્યો નિજ જન જાણીજી. ૨

ઢાળ.

જાણી નિજ જન સર્જી કીધો, મોકનવા નિજ મજબજી
રથઆરોહણુ^૭ કીધું ઉદ્ધવે, આગા માગી પ્રભુતણી. ૧
ધાર્યા ધરી મોદ^૮ મનમાં, સાજ સમે પોહોતના જઈ;
જ્યાંહા ત્યાંહા સદન સદનક પ્રત્યે, ગોઠોહન શોભા થઈ. ૨
નામ લઈ લઈ વચ્ચ ગળા, ગ્વાળ બોલાવે જલા;
વેણુનાદ વિશાળ વાજે, મનોહર મુખ ૧૦ ધોણા ૩
જોતા જોતા આનિયુ એમ, નદરપનુ આગણું: ૪
નિરખી રથ નંદ યશોદા ધાર્ષ, આવિયા હરખ્યા ધણું ૪
૩૫ રથ રસિના સદૃશ^{૧૧} જોઈ જુગન^{૧૨} નોહ પામી મતિ;
દયાના પ્રભુ પ્રાણુવસ્ત્રમને, મળવા આતુર છે અતિ ૫

પદ ૪ થું રાગ રામઘી.

જાણ્યું જે આવ્યા જુગજીવનજી, આવ્યા સમીપે દીહું વદનજી;
ઓળખ્યા જે હૃદય હરિના દાસજી, બાલે યયા પ્રસન્ન અતઃ ઉદાસજી. ૧

૧ સખળા. ૨ આત્મ સંબંધી ૩ વેદાન્ત જ્ઞાન. ૪ પીળું ૫ વસ્ત્ર.
૬ ધરણી. ૭ સ્વારી ૮ આનંદ ૯ ધટ ૧૦ ગૌશાળા ૧૧ જોવો. ૧૨ બને.

મળિયાં ઉદ્ધવ ને યશોદા નંદરાયજી, ઉદ્ધવ ઉભયને લાગ્યા પાપજી,
૨ મહી લાભ્યા મધ્ય સદનજી, આસન આપીને ક્યું પૂજનજી.

હાળી.

- પૂજન કરી ચરણે નમ્યાં, બોજન દરાવ્યાં ભાવતાં;
બોધ્યાં સુખ થયું ને યશે, આજ ઉદ્ધવજી તમે આવતાં. ૧
- વાતો કરીશું વાહાલાજીકેરી, હળીમળી સુખદુઃખતણી;
કોની આમળ કહિયે જમને, એકઠી થઈ છે ઘણી. ૨
- કોહો ઉદ્ધવ કુશળ છે એ, ખાત બે હળધર હરિ;
તે કોહો ક્યારે અહિં આવશે, કંઈ વાત આવ્યાની કરી ? ૩
- કેહેછે જે કૃષ્ણે કંઈ માર્યો, સામળી સુખ પામિયાં,
બધન છૂટ્યાં દેવકી વસુદેવનાં, દુઃખ સરવે વામિયાં ૪
- આજ એક ગોકુળવિના, આનંદ આપે જતને;
દયાના પ્રભુ પ્રાણુવસ્ત્રભ, પીડે પ્રેમીમક્તને. ૫

૫૬ ૫ મું. રાગ રામઘી.

- મધુપુરમાં સહુને થયું સુખજી, ભાગ્ય હમારે હમને રહ્યું દુઃખજી;
ખાત પિતાની ભાગી બૂખજી, ફલંબ હમારે થયું એનું મુખજી. ૧
- મહાન કુંવરે હમને વાણાજી, એમ કહેતામાં નેત્ર બરાખાંજી;
દે દંધાયું નબ્બ બોલાયજી, વિન્નેગનું દુઃખ ઉર ન સમાયજી ૨

હાળી.

- સમાય નહીં દુઃખ ઉરવિષે, દંપતી અતિ વ્યાકુળ થયાં;
એવું અવલોકીને ઉદ્ધવે, વચન સુખદાયક કહ્યાં. ૧

સાંભળો શ્રીકૃષ્ણે તમને, કાઢાવ્યું છે તે કહું હવા;
 તમે સરખાં હિતકર વિશ્વમાં નથી, કોઇ ચર્ચા ને નથી થવા. ૨
 કાઢાવ્યા છે પ્રણામ તમને, ઘણુંકરી ધનસ્થામણે;
 થોડા દિવસમાં આવશે, નથી ગોઠવું તમે વણ મણે. ૩
 જે દિવસના ગયા મથુરાં, વ્રજવિના નથી ભાવતું,
 માત તમ વિના કદાન કહી, મને કોઇ નથી બોલાવતું. ૪
 ક્ષણ ક્ષણ સુખ સાંભરે, મા લાડ પાળ્યા તમે અતિ;
 દયાના પ્રભુ પ્રાણુવલ્લભે, કાઢાવ્યું છે તમને ચરોમતી. ૫

પદ ૬ કું. રાગ રામશી.

કાઢાવ્યું છે તમને સુણે નંદરાયજી, રૂડી રાખજો ઘોણા ધુમર ગાનજી;
 તમે પ્રતિપાલણ કર્યું ઘણું હમારુંજી, ક્ષણ વિસરે નહીં હેત તમારુંજી. ૧
 ઉદ્ધવજી કેહે સુણો મારી વાતજી, માગ્ય તમારું બહુ વિક્ષાતજી;
 પુત્ર તમારા કાઢાવ્યા છે પરિવ્રજજી, નેતિ નેતિ કેહે જેને નિગંમજી. ૨

હાળ.

નિગમ નેતિ નેતિ કેહે જેને, શિવ બ્રહ્મા ગતિ નવ કહે;
 શેષ નિરાદિન ગાય ગુણ તે, બોલ્યો ન મુનિજનને મણે. ૧
 જેણે સરજ્યું આ વિશ્વ સધણું, પાળીને સંહારશે;
 રથો વ્યાપી પૂર્ણ સધણે, જ્યાંહાં જશે ત્યાંહાં એ હશે. ૨
 સ્થાવર જંગમ જીવો ૧૧ સ્થળ, એ વિના ખાલી નથી;
 ભાળો નિજ ધટમાં એ વ્યાપક, અંતરજામી સર્વથી. ૩
 તે ચક્રી સુતભાવ છોડો, જણો ઈશ્વર એહ છે;
 ભાગ્ય મોટું એ જાણુજો જે, તે પુરુષથી સ્નેહ છે. ૪

ઢાળી.

- ચિત્ત ચિન્તન કરે નિશદિન, રસિકરવના રૂપનું;
 ઉદ્ધવે વજ્ર વ્યાસકત દીકું, સરવે સ્યામસ્વરૂપનું. ૧
- ધન ધન બાપગ ગોપીનું જ્વેષ્ઠ, ચક્રિત ઓધવજી ચયા;
 કૃત કૃત્ય છે એમ કેહેતા કેહેતા, સ્નાનને અર્થે ગયા. ૨
- એટલે અજવાળું થયું, સહુ જાળા નીકળી બારણે;
 દેખી રથ નંદદારે મળી સહુ, ટોળે પૂજવા કારણે. ૩
- પરસ્પર પૂછે સખી, છે કોણુ એ રથનો ધણી;
 શું અદૂરિયો ફરીરે આવ્યો, એકવાર તો ગયો છે હણી. ૪
- હોય એ દુશ્મન તો કરો શિક્ષા, ગોકુળથી કાઢાડો પરો;
 હોય દયાના પ્રજુ પ્રાણુવલ્લભ, કદાપિ નિમ્ચે કરો. ૫

પદ ૧૦ મું. રાગ રામઘી.

એવા એવા અજળા વિચાર વિચારેજી, એટલે સ્નાન કરી ઓધવ પધારેજી;
 દૂરશકી એવા દીઠા શ્રીહરિના જનનજી, દાન્તિ કરણામય પ્રસન્ન વદનજી. ૧

દંબરહિત છે નિર્વિકારજી, પ્રેમદાએ પરખ્યા કેા ભગવદી સારજી;
 એટલે તો ઓધવજી આવીને નમીયાજી, હારસ્મરણુ કરતાં ગોપીને ગમીયાજી. ૨

ઢાળી.

- ગમ્યા ગોપીને ઓધવજી, ભગવદી જાણીને લાવીયા;
 કર જોડીને ઉદ્ધવે દહીં, અમો મધુપુરીથી આવીયા. ૧
- શ્રીકૃષ્ણે મુજને મોહ્યો, તમપાસે સત્ય દહું છું કથી;
 નિશદિન પ્રજુની પાસે રહું છું, મુજથી કાંઈ અંતર નથી. ૨

- કાંઈ સંદેશો પણ દહાવિયો છે, સહુ એકતિ બેસો દહું;
 પ્રભુ દલા પ્રમાણે કરું અમો, આધીન આસાને રહું. ૩
- મુણુતામાં સર્વે પ્રસન્ન થઈ, એકાંત સ્થળમાં આવિયાં;
 પ્રાણુપતિનો પ્રિય જાણીને, એકવને ત્યાંહાં લાવિયાં. ૪
- હતરીય અંબર રચું આસન, બેસાયા હરિજનને;
 દયાના પ્રભુ પ્રાણુવસ્ત્રલ, પીડે છે ઘણું મનને. ૫

૫૬ ૧૫ મું. રાગ રામઘી.

- કહો એકવ રડા છે નંદલાવજી, સેવા કરે છે કાંઈ આણીને બહાલજી;
 કહો ક્યારે આવશે ગોકુળ ગામજી, માત પિતાને મળવા કામજી. ૧
- રૂંડે છે બિચારાં નિશ ને દિનજી, ઉદર ભરી નથી ખાનાં અન્નજી;
 પુત્ર પુત્ર કરી નિત્યે પોકારેજી, તેમની ઉપર દયા જો કાંઈ વિચારેજી. ૨

હાળા.

- વિચારે જો કાંઈ દયા તો, વાહાલાજીનું દુઃખ ટળે;
 હમારે હેમાં કાંઈ નહીં પણ, જોઈ સદા અંતર બળે. ૧
- એક સખી કેહે ઘેલી થઈ, ગયા સમજી શીદ પાછા ફરે;
 જોણે સગવળ સોવળ છોડીધું, તે પ્રીત પીતળ શું કરે ? ૨
- હમારે કાળે હમો નથી કેહેતાં, તમો રખે એમ સમજતા.
 એકને હમારે સંજંઘ રો, એ હમારા ક્યારે હતા ? ૩
- કાંઈ અણુસમજણમાં રનેહ દ્યોં એણે, હવાં બહુ પસ્તાય છે;
 ગોપીનાય દહી કાંઈ બોલાવે છે, ત્યારે ઘણું લજવાય છે. ૪

૧ માયા ઉપર એકવાનું વસ્ત્ર.

ગરજ સંબંધી વાસણી આદિક, વસ્તુ જે કાંઈ છે સહુ;
દયાના પ્રભુ પ્રાણુવક્ષસ, દેખી લાગે છે બહુ.

૫

પદ ૧૨ મું. રાગ રામગ્રી.

ગરજ વડે હૃદયં ચોકુળ સારંજી, મતલબ વિના દાર્વા ચયું અકારંજી,
માણી રસ કમળને મધુકર મુકેજી, કરે નહિ પ્રીત પછી કાષ્ઠયું કહેજી ૧
મતલબી જનતણી એવી રીતજી, ગરજ ચતાં લગી પાળે પ્રીતજી.
પારધીની પેઠે એણે બોળવીને મારીજી, સાધી નિજ મતલબ દયા ન
વિચારીજી. ૨

દાળ.

વિચારી નહિ દયા ઉદ્ધવ, નિર્દય નંદકુંવર ઘણું;
પારધી પણ એ ચકી સારો, કાંઈએક તેવું બલાપણું. ૧
મોહ પમાડી મારે પશુ પછી, ખમર જોય પાસે જઈ;
મરી ગયું કે જીવે છે જોજી, વક્ષે એની શી ચમ ? ૨
જીઓ તેવું પણ નવ કયું એણે, મારી મુખ જોયું નહીં;
વ્યાધથી પણ વધો નિર્દય, એહવો નવ્ય દોઠો કહી. ૨
આગળથી આવા કહી, હમો એહને જો જાણતાં;
તો એમ છેક જગાઈને આપણે, લગી કહી નવ્ય આણુતાં. ૪
માણી પીઠ ધર પૂજવું, એમાં હમારું મૂરખપણું;
દયાના પ્રભુ પ્રાણુવક્ષસે, ચતુરપણું કીધું ઘણું. ૫

પદ ૧૩ મું. રાગ રામગ્રી.

ના રહ્યું કહેવાનું તો શું કહેયેજી, અંતર પોતાને દાઝીને રહિયેજી,
રસના ડસાય દત્તેચોર ધવાયજી, દુઃખ વ્યાપે તોયે પોદાર ન થાયજી. ૧

ફૂપની છાયા તે સમે ફૂપમાંહેજી, મૂગો મનસુગો જમ કહે ક્યાંહેજી;
એ દુઃખ એવું તે મુખ સું વખાણેજી, પ્રીતની પીડા તે અનુભવી જાણેજી. ૨

દાળી.

જાણે તે સાચું કહે બાકી, સરવ કો એષ્ટા^૧ કરે:
માટે કોઈને કહેવું નહીર, દહેથી કોતક કરે. ૧
દોષ નથી એમાં કોઈને જાણે, જાણી જોઈ સધળું કર્યું;
હતારી વનફરેમધ્યે, વર્તેવાહાડે તેમ કર્યું. ૨
ભોગ મનના ભાવના, મધુપુરીમાં ધ્રુવિને મળે;
ભોગવે ભક્તી ભાતથી શીદ, પારકે દુઃખે બળે. ૩
ચક્રાર તલખે ચંદ્રને, પણ ચંદ્રના મનમાં નહીં;
એમ મોહનના મનમાં નથી, અમો એ માટે બળિયે અહીં. ૪
ઉદવ હરિને આ ઘટે નહીં, જોવું નહિ પાછું ફરી;
જુઓ દયાના પ્રભુ પ્રાણવસ્ત્રભે, આ હમારી મતિ કરી. ૫

પદ ૧૪ મું રાગ રામઘી.

ઉધવજી કહે મુજો મગની નારીજી, નગજી^૧ નથી કાંઈ મિરિવરધારીજી;
સ્વપર^૨ નથી હરિને સર્વ સમાનજી, ભકતને આપે અમયપદ દાનજી. ૧
સાક્ષી સર્વનાં અંતર જાણેજી, વસ્યા સમરાચર^૩ સર્વ ઠેકાણેજી;
ધંટમાં નાદ જન્મ પુષ્પમાં સુવાસજી, એમ અખિલમાં^૪ વસ્યા
અવિનાશજી. ૨

૧ મરકરી. ૨ વનનો કુવો. ૩ દોરડું. ૪ કરેલો શુભ ન માને એવા.
૫ પોતાનું પારડું. ૬ જડયેતનમાં. ૭ આખા જગતમાં.

ઢાળા.

અવિનાશી એમ વસ્થા સધજે, વિજેગ તેનો ન સંભવે;
 તમે વિવેકી થઇ એમ કયમ કહો, એહલું અચાની હોય તે કવે ૧
 પદ્માસન વાળી કરી, નાસાત્ર^૧ દષ્ટિ રાખીયે;
 ચિત એકત્ર કરીને મુન્ય,^૨ ધરી સોહમ^૩ ભાખીયે. ૨
 પ્રાણાયામ અભ્યાસ કરીને, રાજ માર્ગે^૪ ચાલીએ;
 ત્રિકુટી ભેદી ગગન ચઢીને^૫, બ્રહ્માનંદ મુખ મહાલીએ. ૩
 પોતામાં પોતાનો આત્મા, રામ નિત્યે દેખીએ;
 જોગ મારગે જાંખતાં, પરિશ્વલ પાસે પેખીયે. ૪
 એ જોગનો ઉપદેશ તમને, હું કારા હવે કહાવિયો;
 દયાના પ્રભુ પ્રાણુવલ્લભે, કૃપા કરીને જતાવીયો. ૫

પદ ૧૫ મું. રાગ રામઝી.

વ્રજવનિતા દેહે સુણો હગ્ગિનજી, લાભ્યા વધાઇ બસી સહુ થયાં પ્રસન્નજી;
 કૃપાયે કરી પ્રભુ જોગ જતાવ્યોજી, તમે અધિકારી તે માટે ભાવ્યોજી. ૧
 આપો રખે અન્યને રાખો તમે બાધોજી, ગુરુ ચેલા તમે બંધે સાધોજી
 પ્રીતિ પચેલાં અમે પ્રજવાસીજી, જોગ તે તમે સાધો જઇ કાચીજી. ૨

૧ નાકની આશી ઉપર. ૨ મૌનવત. ૩ હું તેજ આત્મા છું.
 ૪ રાજયોગને માર્ગે, જ્ઞાનમાર્ગે. ૫ સમાધિ ચઢાવીને.

ઠાળ.

- કાશી જઈ તમે જોગ સાધો, હમારે નથી કામનો;
 હમારે એક આશરો છે, એ અચળ-સુંદીર સ્યામનો. ૧
- હમારાં ઉર સ્નેહ ભર્યાં ત્યાંહાં, એ જોગ ગિયારો ક્યાંહાં કરે ?
 પાદુવાં^૧ ખાખ પ્રેમનારે, એ અઘડાઈને એળે મરે, ૨
- નંદનંદન નગદ નાણું, પ્રગટ દષ્ટે જોષ્યે;
 એ જોગ ચિંતાં ચોપડા ત્યાં, શીદ વૃથા દિન ખોષ્યે, ૩
- પતિવ્રતાનો નહીં ધરમ, તનિ એક પતિ બીજો ભરે;
 કહિયે તે બ્યભિચારીણીરે, બાંને મહે પહેલો તરે. ૪
- સત્તારૂપે જુઓ ઓઠવ, તમારે તે સાર છે;
 દયાના પ્રભુ પ્રાણુવદનમ, હમારો આધાર છે. ૫

પદ ૧૬ મું. રાગ રામઘી.

જોધવજી મુણોને સ્નેહીની રીતજી, પ્રાણુ તજે પણ છોડે ન પ્રીતજી;
 સિંહ કરે કદી ઘત^૨ અપવાસજી, તજી નિજ લક્ષણુ ખાવ ન ધાસજી. ૧

હારીલ^૩ કાઠી^૪ મહી નબ્બ મૂકેજી, પ્રાણુ તજે પણ ટેક ન ચૂકેજી;
 ચાતક કરે જળ સ્વાતીનું^૫ પાનજી, કૂપ સરિતા સહુ ઝેર સમાનજી. ૨

ઠાળ.

- ઝેર સરીખું સ્નેહ પાળે, સ્નેહ તે અમૃત ખરું;
 જેહનુ જે શું અટક્યું મન તે, પ્રાણુ ગયે ન કરે ખરું. ૧.

૧ લાતો. ૨ સો. ૩ એક જાતનું પક્ષી. ૪ કરાંડી. લાકડી.

પ્રીત કેરી રીત ઝોધવ, શીખવી નમ્ય આવડે;
 સદા તે સાચી નિભેરે, જૂઠી તેતા દીડી પડે. ૨
 જુઓ દાદુર^૧ મીન^૨ એક ઠોરના તેને, વારિ^૩ તે વહાણું કહે સહુ;
 પણ સમો આવે પરીક્ષાગે, પ્રાતપ્રીતમાં ફેર જાહુ. ૩
 જળવિના દાદુર પંકમાં^૪ પડી, રાખે જ્યમ ત્યમ દેહને;
 પણ જુઓ મજા જળથી વિછરતાં, તજે પ્રાણુ ધન્ય એ રોહને. ૪
 રાત્રી પ્રેમી બેમાં ઝોધવ, જોવો અતર એટલો;
 એ દયાનો પ્રજા પ્રાણુવલ્લભ, જે જાણે તેહને તેટલો. ૫

પદ ૧૭ સુ રાગ રામશ્રી

એમ પરપરતું^૧ મજાણું સારજી, હળિમળિ કરિયે વાત વિચારજી;
 વેહેતું^૨ પ્રગટ જળ પીણ્યે સુખેજી, વસુધા^૩માં વારિ ના આવે મુખેજી. ૧
 ભૂખ્યો ભોજનતણે ધ્યાને નધરાયજી, ચર્કરા સમરેના મુખ માહું યાપજી;
 કાષ્ટના અગ્નિએ શીત નનાહાસેજી, મન થઈ મોટા થયે મશ્ન પ્રકાશેજી.

હાળ.

પ્રકાશે મશ્ન કર્યાહાં થઈ, એમ પ્રગટ^૧ પાણે^૨ સહુ જુધા;
 જુઓ આંખો મીચે આનંદ શો, એ જોગનો જૂરો પ્રયા. ૧
 એ ઝીટા^૩ સરખા જોગને શું, પાથરીએ કે ઝોડીએ;
 પ્રત્યક્ષ પાવક^૪ પરહરી રીદ, પથ્થરમાં શીર ફાડીએ. ૨

૧ દેહકો. ૨ માણસું, ૩ પાણી, ૪ કાદવમાં. ૫ જમીનમાં રહેલું.
 ૬ પ્રત્યક્ષ. ૭ વિના. ૮ ઝરણું. ૯ અગ્નિ.

યોધવ ડહાપણ બહુ હરિનુ, હમને પત્રિકા જોગની;
 કુખાદિકથું કંચણ તો, માણે મોજ સંલોગની. ૩
 એમ કરવુ હુતું ત્યારે, પ્રથમથી શીદ પાળીયાં;
 ક્યહું કહેવાનું નવ્ય રહ્યું જૂડા, બિડયાં શીડયાં બાળિયાં ૪
 આ હસારત કરી લોકમાં, તાહરી છાપ શોરથી નવ્ય મટે;
 દયાનો પ્રભુ પ્રાણવદ્ધભ આવડું કરવું નવ્ય ઘટે. ૫
 ૫૬ ૧૮ મું રાગ રામમી.

મારવાં ધાર્યાં હતાં જ્યારે મનમાંહેણ, ત્યારે શીદ રાખ્યાં બંજારાં વનમાંહેણ
 ધરીને ગોવરધન શીદને જીવાડ્યાંણ, આ દુઃખથી લલાં મરણ પમાડ્યાંણ.
 કેટલીક વાતો તે ન પ્રગટ કહેવાયણ, ગાગરમા નવ્ય સાગર સમાયણ;
 બળી તો રહ્યાં હુતાં મેહેની આગેણ, ખીજ્યાં પ્રણાં જોગલવણાને લાગેણ.
 ઢાળ.

લાગે લવણ જેમ દાખ્યામાં, તેવો સ દેશે હરિ કાહાવિયો;
 એવામાં એક મધુપૂર બણીથી, બ્રમરે ભમતો આવીયો. ૧
 તે કરે ગુણ ગુણ શબ્દ મધુરો, અડ અજળા અંગને;
 કારણ સમજ કામિની કેહે, મરમ વાયક ભૂંગને. ૨
 અસ્યા મધુપ અડમાં આધો રહે, ઈતજાર તહારો ન આણીયે,
 તું કાળો છે તે હોય કપટી, વીત્યું માટે બાણીયે. ૩
 તે બગાડ્યાં કામજ કમજ ભમરા, તું પ્રીત કરી પ્રીમજે ગયો;
 કરી નીરસ નવીન સંધર્માં, ગરજ સરી ઉડી ગયો. ૪
 તહારં અંધે ચિત્ત માન્યું નહોં, પેલા અડસામાં વન ઠયું;
 દયાના પ્રભુ પ્રાણવદ્ધભે; તહારી પેડે સરવે કર્યું. ૫

૧ યોગના ઉપદેશ રૂપી મીઠું. ૨ ભમરો. ૩ કમજ.

૧૬ ૧૯ સુ. રાગ ગમયી.

અધ્યા તું તો મધુરામાં હોય નિત્ય ભમતોજી, શોકચના ઉ ઉપર હોય
રમતોજી;
કુમકુમે લેપેલી પ્રસાદી પુષ્પની માગાજી, સુગંધી છે સ્નેહે તે મધુકર
દાગાજી. ૧
હમને ન ભાવે, અધ્યા કરતી તું અળગુંજી, હમો તો એક પ્રેમરસને
વળગુંજી;
મધુપને મીષેકરી કડી મરમની વાણીજી, મમત્રાવ્યા ઉદ્ધવને વાત
વખાણીજી. ૨

દાગ.

વખાણી ધણી વાત ભલી, ભમરાને કેહે છે ભામતી;
તું કયા શીદ ગુણગુણ કરેછે, શોકચ મંગી સ્યામતી. ૧
અમો આગળ કેહેશમાં કાંઈ, કારજ તારું નહીં સરે;
એ જથના આતુર હોય ત્યાહાં, કથન મેં તું નબ્ય કરે ૨
એવાં વિવિધ વાયક કલાં કોટિક, પ્રેમમાં બીજ્યાં અતિ;
જોગ ત્યાહાં તો જાણો પડ્યો રે, મોહ પામી ઉદ્ધવની મતિ. ૩
જ્યાંહા સમુદ્ર ઉદ્ધવો સ્નેહનો, ત્યાંહાં જોગ કૃપનું શું ગળુ?
ઉદ્ધવ કેહે સહુ છોડીને હું, ચરણ ગોપીના ભગ્નું. ૪
ગુરુ થવા આબ્યા હતાં પણ, શિષ્ય થયા સ્યામાતણા;
દયાના પ્રભુ પ્રાણુવદ્નલ, વ્હાલા અમને છે ધણા. ૫

પદ ૨૦ મું. રાગ રામશ્રી.

ઉદવળ કહે સુણો વળનારીજી, કેઈ નથી પામ્યું દશા તમારીજી;
 રોષ ને થંકર ભક્તમાં મૂપજી, તેહ પણ ન કળે તમારું રૂપજી. ૧
 હું તો હરિ પાસે માગું છું એહજી, નિશ્ચે કહું છું ન આણું સંદેહજી;
 માં વળમાં ક્યાં લધુતણું જાતિજી, જેમાં નહિં પૂજ્યપણાની ક્ષાતિજી. ૨ ૨
 - હાળ.

વિક્ષાત નહી તરૂં તે તણો, મુને જન્મ આપો શ્રીહરિ;
 વળવાસી મુજપર પગ ધરો, હું પાવન ચાઉં નિશ્ચે કરી. ૧
 પાણુ જોડી પ્રણામ કીધો, ઓધવે અજળા સર્વને;
 જ્ઞાની મટીને થયા પ્રેમી, ગાળી દીધો ગર્વને. ૨
 પછી પ્રેમ આણી પ્રેમદાયે, ઉદવને કરણા કરી;
 સહુ દેખાડ્યાં સ્થળ રમણનાં, કથી લીલા જ્યાં જ્યમ કરી હરિ. ૩
 આંહાં ગિરિ ધર્યો આંહાં ચીર હર્યાં, આંહાં નામ નાથો નટવરે;
 અહા રાસ કીડા કરી અમશું, રસિકવર એ ગિરિધરે. ૪
 સ્થળે સ્થળે સ્વરૂ લાગેછેઓધવ, કશું મુખે નવ બણે;
 દયાના પ્રજુ પ્રાણવલ્લભ, આવે તો કુખ્યાં હણે. ૫

પદ ૨૧ મું. રાગ રામશ્રી.

ગોપી કહે સુણો ઓધવ બાતજી, કહેજો હમારી સહુ પ્રભુને વાતજી;
 ફરી ફરી વિનતી એ કહેજોની હમારીજી, જ્યમ ત્યમ બહેલા આવે
 વળમાં વિહારીજી. ૧
 પ્રાણુ ટક્યો છે કહેજો એક તમ આરોજી, કહેજો કહાવ્યું છે તમારી દાસેજી;
 નંદયશોદા સહુ એમ કહાવેજી, ઓધવજી કહેજો હરિ વળવહેલા આવેજી. ૨

પાંચ તુલ્ય છે અધિક અંતે, એ શતમાં ખટ તુલ્ય છે;
ત્રાના વક્તા શ્રીકૃષ્ણ બોલો, અધિક સહુથી પુન્ય છે.

૫

પદ ગરબી સંગ્રહ.

પદ. ૧ રાગ સારંગ

મધુમત કહેજોરે મોહનને ઐટલું, સુણ્યું તે દિવસનો હરખ ન માય;
ભાગ્ય મોહું કન્યા પામ્યા કંસની કિંકરી, પૂણ્યું પુણ્યવિના ઐવું કાને
નવ થાય, મધુ. ૧

રે મયુરાના વાસી સહુ કુખખનાં સર્ગાં, કિંકરીતું કુળ મ્હોહું ઢેહવાય;
પરણા પેહેલાં ઘોબીયે પેહેરાવી પેહેરામણી, દરજી માળી કુલ્યા તે
સમંધી જોના થાય. મધુ. ૨

જેતું મન માન્યું ત્યાં તો વેદવિધિ થઈ, રે સાસરીએ પધાર્યાં સુંદરસ્વામ;
ઉદ્ધવજી અણુવરીયું થઈ પુઠેરે ગયા, રસયોજી રીઝયા જોઈ રૂપતું ધામ.
મધુ. ૩

એ શું વહાસેરે હમને ન લખી કકાતરી, રે બહુ એક ગામ વસ્યાનો
વેહેવાર;
દમાપ્રભુને કરવો ઘટે હમારે આંદોરે, તે મોહલવાને પ્રાણુ કર્યાં છે તૈમાર.
મધુ. ૪

પદ. ૨ રાગ સારંગ.

ઉદ્ધવજી વિચારોરે અંતર આપણે, વણુ સમજે સી ઠેવી રે સીખ,
જોવા કરકંઠણુ જોઈએ સીદ આરસી, હોય વિચાર તો પાસે પરીખ.
ઓ. ૨.

ઠાળ,

આવે મળ એમ કહી સરવે, ભેટ સામગરી ધણી;
 મોકલી હરિને લેખ ઓધવ, પધાર્યા મયુરમાં બણી. ૧
 મળ્યા આવી મથુરાનાથને, પ્રણામ દીધો પ્રીતશું;
 સમાચાર કહ્યા સરવે જેમ, બકને કાઢાવ્યા રીતશું; ૨
 માહારાજ વજવાસી તણો, સ્નેહ કેમ કહું મુખે કથી;
 તેમાં ગોપિકાનો પ્રેમ તે તો, કહેવા કાષ્ટ સત્રથ નથી. ૩
 હરી હરી એમ કહું છે જે, બેઠા મળ પ્રભુ આવીયે;
 કૃપા હરી શ્રીકૃષ્ણજી, એ અરજ મનમાં લાવીયે. ૪
 ધણું વખાણે વજનારને, ઓધવતું મન ગયું છે ગળી;
 દયાના પ્રભુ પ્રાણુવલ્લભ-પ્રત્યે કહે છે વળી વળી. ૫

પદ ૨૨ મું.

જે ગાય શીખે ને સાંભળે તેને પ્રસન્ન થાય વજનો ધણી;
 પ્રેમલક્ષણા ભંકન આપે, આશા પૂરે મનતણી. ૧
 એ પ્રેમરસ ગીતાનણ્યાં, એકવાસ પદ પ્રેમે ક્યાં;
 એક એક પદમાં ચરણ નવ નવ, સુંદર સ્નેહચક્રી ધણી. ૨
 શ્રીનર્મદાગઢ ઉપરે એક, ચાર ચંડીગ્રામ છે;
 શ્રીશેવસાઈ સમીપે, કવિજન કેરો વીસરામ છે, ૩
 ન્યાતી નાગર વિગ્ર વૈષ્ણવ, વલ્લભી દયાચંકર
 ગાઇ ગીતા પ્રેમરસ, ગુરૂ કૃપાએ હરિ કિંકરે; ૪

પાંચ દુક છે અધિક અંતે, જે શતમાં ખટ નુન્ય છે;
આતા વક્તા શ્રીકૃષ્ણ બોલો, અધિક સદુર્થી પુન્ય છે.

૫

પદ ગરબી સંગ્રહ.

પદ. ૧ રાગ સારંગ

મધુવત ઠહેળેરે મોહનને એટલું, સુષ્ણું તે દિવસનો હરખ ન માય;
ભાગ્ય મોટું ઠન્યા પામ્યા ઠંસની કિંકરી^૧, પૂણું^૨ પ્રુષ્ણવિના એવું કોને
નવ થાય. મધુ. ૧

રે મથુરાના વાસી સહુ કુચળનાં સર્ગા, | ઠંકરીતું કુળ મોટું કેહવાય;
પરપ્યા પેહેલાં ધોબીયે પેહેરાવી પેહેરામણી, દરજી માળી કુસ્મા તે
સમંધી એના થાય. મધુ. ૨

એતું મન માન્યું ત્યાં તો વેદવિધિ થઈ, રે સાસરીએ પધાર્યા સુંદરસ્વામ;
ઉદવજી બલુવરીયું થઈ પુઠેરે ગયા, રસયોજી રીઝયા જોઈ રપતું ધામ.
મધુ. ૩

એ શું વહાલેરે હમને ન લખી દકાતરી, રે બહુ એક ગામ વસ્યાનો
વેહેવાર;
દયાપ્રભુને ઠરવો ઘટે હમારે આંદોરે, તે મોઠલવાને પ્રાણુ ઠર્યા છે તૈયાર.
મધુ. ૪

પદ. ૨ રાગ સારંગ.

ઉદવજી વિચારોરે અંતર આપણે, વણુ સમઝે સી દેવી રે સીખ,
જોવા કરકંઠ્યુ જોધયે શ્રીદ આરસી, હોય વિચાર તો પાસે પરીખ.
ઓ. ૨.

તમારો તો હાર વ્યાપક સર્વત્ર છે, ત્યારે કોહો અધિક ને ઓછા ક્યાંક;
નિત ઉઠી જાઉં છું જાઉં છું શીદ કરી રહ્યા, એવડું શું ડાટ્યું છે મધુપુરી-
માંક. ઉં ૧

બમરછે લોભી ગંધ કમળ ને કેતકી, દૂરથી લાવેછે સુમધી ચઢી વાય;
તેટલેથી હૃદય રંજન ન થાતુ હોયતો, શિદને ઘેરાય શીદ કંટકમાં જાય.
ઉં ૨

દરોદિશા દીસે ઉઘોતી ઇંડુ તણે, પણ જ્યાં લગી અભ રૂને ઓયે ચંદ;
સાગર કુમુદી કદી દૂલેતો પ્રલજે, પણ ચિત્ત ચક્રારને કપલે આનંદ.
ઉં ૩

વિચારો તો મનને સેહેજ રદ રૂપની, કોણ જાણે વદન વપુને શું વેર;
વ્યાપકની સાથે કરી કહો કોણે વાતડી, વાતડી વિના તે શી સુખની સ્થેર.
ઉં ૪

ત્યાહાં લગી દયાના પ્રીતમ નથી ઓળખ્યા, જ્યાંહાં લગી સત્ય નથી
સાકાર;
શ્વરસ પ્રેમનીપીઠા ત્યારે પ્રીતશે, અનુભવ થાશે ઓધવ કાઠવાર. ઉં ૫

૫૬. ૩

મુને અગોઅંગ લાગી લાલ, કાળજ કાઠ કાપે રે.
મારું પ્રેહદુઃખ સહુ નવ જાય, કાળજ કાઠ કાપે રે. ૮૬૦
મુને રોમરોમ વીંછી વળગિયા, લાગી નખચીખ તાલાવેલ;
પ્રાણનાચળ પ્રભાતે પધારશે, મારા હૃદયમાં મારી સીલ. કાળજ ૦ ૧

પિયુષ પેલાં તું તો ક્યમ નથી જાતોરે, હે મારા પાપી પ્રાણ;
 મોહનવર તો મધુપુરી વસશે પછી, તારે જીવન કાણ્ય. કાળજી ૦ ૨
 અરે દેવ મને સીદ સરજી, સીદ આપ્યો આ અજાણો દેહ;
 શે' ન કરી મુને મુરખ યાત નહી, નંદ કુંવરજીસું નેહ. કાળજી ૦ ૩
 ક્યાંકાં જમ્બુએ સખી કોને કહીયે, ને દરિયે કવણ ઉપાય;
 પાયે પડું કોઇ એવું કરેરે, જહાણજનો વિનંગ ન યાય. કાળજી ૦ ૪
 અરે વૃદ્ધ ગોપ કોઇ કેમ નથી વારતા, મૂઠ સરવ કો અજાણ્ય;
 અરે વિધાતા' તું વિધન પાડ હેવું, જે પિયુષ ના કરેરે પ્રયાણ્ય. ૨
 કાળજી ૦ ૫

આલો સખી મરજદારે સુકી, એ રાહીએ રસિયો રાય;
 તેથી ન માને તો પડો અકલ્પ વચ્ચે, એ મારીને જાય તો જાય.
 કાળજી ૦ ૬

ત્રેમે પીડાતી ને મન અલિલાખી, વજ્રલસનાઈ મજમૂપ;
 પરિરંબજી કરતાં સહુ ખારીને, હંદે રાખું નિમજ્જપ. કાળજી ૦ ૭
 દરિયથલ્લજરજ પણ રહી હિડતી, ધરણી લળી સ્ત્રીજનન;
 ત્યામ્ર'તમ શ્રી ગોવરધનધર, દીવુ સકળ હંદે દરશન. કાળજી ૦ ૮

શ્રીરોપશાધનું ધોળ.

શ્રીનર્મદાજીવટ ઉપરે, ચાર ચડીરે ગ્રામ;

મહિમા વખાણું શું સ્થળતણો, સગોવડ વૈકુણ્ઠ ધામ. ૧

૧ બ્રહ્મા. ૨ મુસાફરી; ગામ જવું તે. ૩ પૈર્ડા. ૪ વ્રજની સ્ત્રીઓ.
 ૫ આલિંગન. "

એક સમે સુરવિનતિ, સાંભળીનેરે શ્રીનાથ;	
ઢાધ કરીને જીદિયા, ચક્ર ધરી નિજ હાથ.	૨
તકમેધ અસુરને મારિયો, ફેડયો દુષ્ટનો દામ;	
ચક્ર સુદર્શનનું વપુ, તેથી દીકુંરે સ્થામ.	૩
શંકરી સલિલ શુચિ ધણું, આવી પખાડ્યું તે મૂંહે;	
ચક્રતીર્થ તે દિવસયજી, સહુ કોઈ કહેછેરે ત્યાંહે.	૪
તે દિનના દીનોનાયજી, ખિરાળે છે ચંડીરે પુર;	
નિજ જનને સુખ આપવા, દુઃખ અધ કરવાને દૂર.	૫
શોભા શી વરણું શ્રીઅંગનીરે, નખસિખ સુંદર રુપ;	
શંખ ચક્ર ગદા પદ્મ ધરી, પોદયા ભવનારે બૂપ.	૬
મસ્તક જરકસી ઢળકતીરે, પાંપેણ ઉપર પાધ;	
કેસરી તિલક સોભામણું, ઉર જુગલાંજન ઝાધ	૭
નાસિકાએ નથ વેસરજી, કુંડળ ઝળકેરે કાન;	
ચિત્રુકંચ ચાકુ ને વારુ વેળિયું, શોભે છે બીનેવાન.	૮
શોભે ગળે ગણુબધ ને, હેમ મુકતાદળ માળ.	
ખાંહે બાળુબધ ખેરખાં, કનક કડાં છે રસાળ.	૯
પીતાંબર કટીમેખળાપ, નેપુરજી રાજેરે પાય;	
અંગોઅંગ અતિ માધુરી, મનમથજી મંન લોભાય.	૧૦
ચરણસેવા કમળા કરે, શેષ ઉપર કર્યું સેન;	
ચાંત સ્વરુપ શ્રીનાથનું, કરણા બરોમાં બે નેન	૧૧

૧ નર્મદા. ૨ પ્રભુના શરીરની. ૩ વાળીનું મોતી. ૪ દાદીમાં જડેલો હીરો, પ્રત્યુનું એક આબૂપણ. ૫ કંદોરો. ૬ અંજર. ૭ કામદેવ.

શ્રીશેષશાઈ જલશાઈ નારાયણ એમનું નામ;	
લોક પિતા શ્રીમહાલક્ષ્મીપતિ, શ્રીહરિ પુરણ કામ.	૧૨
નટવર નંદકુંવર, પુરુષોત્તમ શ્રીમન્નરાય;	
નિર્ભળ યશ એહવા નાથના, જન દયાશંકર ગાય.	૧૩

શ્રીનાથજીનું વર્ણન.

ગરબો.

મોહન મધુરાકૃતિ શ્રીનાથજી, નટવર નંદકુંભાર;	
મોહ પામે સહુની માર્ત શ્રીનાથજી, નિજ જન પ્રાણુઆધાર.	૧
મોર મુગટ મણિએ જડયો શ્રીનાથજી, કુંડળ લળકે કાન;	
મનોહર મોતી વેસરતણું શ્રીનાથજી, શોભે છે બીનેવાન.	૨
મનમોહન મધુરાકૃતિ શ્રીનાથજી, નટવર નંદકિશોર;	
મોહ પામે સહુની મતિ શ્રીનાથજી, ચાતુર ચિત્તના ચોર.	૩
લાલત ત્રિભંગી છેલડા શ્રીનાથજી, મદન મનોહર રૂપ;	
આનંદધન અલખેલડા શ્રીનાથજી, અખિલભોવનના ભૂપ.	૪
જીવન ગોપીજનતણુ શ્રીનાથજી, રસિયા જનના રાય;	
નિરખે સુખ પામે ધણું શ્રીનાથજી, મન માહાઈ સોભાય.	૫
મોર મુગટ મણિએ જડયો શ્રીનાથજી, પ્રભા લગ્નવે હંસ;	
દળકે કુટિલ ^૧ ભૃગુદી અડયો શ્રીનાથજી, મુકતાણ અવતંસ.	૬
તિલક સુલગ કેસરતણું શ્રીનાથજી, પાદાકૃતિ ^૨ શોભેછે ભાલ;	
મનોહર મોતી વેસરતણું શ્રીનાથજી, શુંદર ચિરપેચ લાલ.	૭

૧ સુંદર આકૃતિવાળા. ૨ નાકની વાળીનું મોતી. ૩ તંકી.
૪ પ્રભુના ચરણ કમળના આધારનું તિલક.

શોભા સહુણા વારિજવદનાની શ્રીનાથજી, ગરુ શરદ શશી કોડ;
 ધાંતિ લગ્નવે કોટી મદનની શ્રીનાથજી, નહિ જુગમાં કોઈ જોડ. ૮
 તે ઉપર લટકે લટ અનકરની શ્રીનાથજી, માદાસરોજ^૧ અલિખ^૨જી;
 મોહની ધણીએ મધુર મલકની શ્રીનાથજી, અધર અરણ્યે રસાગ ૬
 ભૂશુદ્ધી હમાન બાણ નેન છે શ્રીનાથજી; મોહ પામે રતિરાજ^૩;
 દિંવા સારંગ રસ અત્ય છે શ્રીનાથજી, પામે કમળદળ લાજ. ૧૦
 નિરમળ દાંતિ કપોળ^૪મા શ્રીનાથજી, કુંડલનાં પ્રતિબિંબ;
 દસનવસન^૫ લાલ ચોળમાં શ્રીનાથજી, અડી બન્ધુ^૬ મુક્ત ફળ બિંબ. ૧૧
 કીરટ અંધુ સમ નાસિકા શ્રીનાથજી, બ્રમે પ્રહુ જણે ભક્ષ;
 હીરાકણી ચિત્રુકની વાસિકા શ્રીનાથજી, ઉચનાઈ ઉદયો પ્રત્યક્ષ; ૧૨
 દંતપંગત કુંદની કળી શ્રીનાથજી, તાંજુળ કોઈ એક અરણ્ય;
 કંઠ કંજુશી રેખાવળી શ્રીનાથજી, ચિત્ત ચળાવતી નિપુણ. ૧૩
 હસલું મંદ મદનશંદ છે શ્રીનાથજી, રસિયા જન ચિત્તચોર;
 મધુર વચન મોહશંદ છે શ્રીનાથજી, હરમદ ધીરજ જોર. ૧૪
 કંઠ કૈરતુમમણિ દ્યુતિ ધણી શ્રીનાથજી, ઉર જુણાંજન વામાન;
 કંચનમાળ મોતી અતિ બની શ્રીનાથજી, જંદાવન અભિરામ. ૧૫
 પીતાંબર કીમેખળા શ્રીનાથજી, શોભા નહિ કોઈ તુલ્ય;

૧ મુખકમળ. ૨ વાળ. ૩ કમળ. ૪ નાનો ભમરો. ૫ હામદેવ ૬ ગાલ.

૭ હોહ. ૮ પોપટ. ૯ શુદ્ધનો તારો. ૧૦ સુંદર.

- વલયઃ અંગદેશણિ નિરમળાં શ્રીનાથજી, મુદ્રિકા^૧ જડિત અમૃત્ય. ૧૬
- મોહન મોરલી કર મહી શ્રીનાથજી, નીલ કમળ એક હસ્ત;
- તજવિનતા મોહવાઈ રહી શ્રીનાથજી, સ્વરૂપાનંદ મન મસ્ત. ૧૭
- નેપુર ચાર ચપળ ચરણમાં શ્રીનાથજી, ધુધરીનો ધમકાર;
- લાલ ધણે છે હેનાં શરણમાં શ્રીનાથજી, રમાનંદ ભંડાર. ૧૮
- ખટદશ ચિહ્ન પાપતળ વિશે શ્રીનાથજી, પ્રગટ કરું સુણે નામ;
- ખિરાજે ચિત્ત નિરમળ વિશે શ્રીનાથજી, જન મન પૂરણ કામ. ૧૯
- સ્વરિત અષ્ટકોણ અંતુ જન પવિ શ્રીનાથજી, ઊરધ રેખા દેખામ;
- ખજ અંકુશ કમળ કવિ કહે શ્રીનાથજી, એ નવ દક્ષિણ પાપ. ૨૦
- મજી ત્રિકોણ ધનુષ ઇંદ્રનું શ્રીનાથજી, કમળ આકાશ અભિરામ;
- ધેનુપદ બિંબ અંદ્રનું શ્રીનાથજી, એ સાતે પદવામ. ૨૧
- નમો જરી પટકો પામરી શ્રીનાથજી, આજણ અતિ અનુપ;
- પ્રતિબંધે અતિ માધુરી કરી શ્રીનાથજી, સુરપતણુંજ સુરપ. ૨૨
- તેર્વા વામઅંગે બાનુનંદની શ્રીનાથજી, શ્રીરાધા શુભ નામ
- વરતુતા કૃષ્ણ ચાર ચંદની શ્રીનાથજી, સદગુણ સ્વરૂપનું ધામ ૨૩
- વલ્લભ શ્રીવલ્લભતણા શ્રીનાથજી, શ્રી વિઠ્ઠલ પ્રિય પ્રાણ;
- પુષ્પિસ્રષ્ટિને પ્રિય ધણા શ્રીનાથજી, જેમ રતિને પંચઆણ^૨. ૨૪
- નિત્ય કરે મન નિરમળે શ્રીનાથજી, ચિંતન ચંદ્રિકાનું માન;
- તેહેને વિનાશમે મળે શ્રીનાથજી, સદા રહે હર આન. ૨૫
- પાપ પરિતાપને પ્રણે કરે શ્રીનાથજી, પૂણું કરે મનકામ;
- અખિલ અમંગળને હરે શ્રીનાથજી, વસવા દે નિજ ધામ ૨૬

॥ શ્રીકૃષ્ણ અષ્ટોત્તર શતનામ ચિંતામાણિ ॥

છંદ ભુજંગ પ્રયાત.

- નમો શ્રીગુરુદેવ શ્રી કૃષ્ણસ્વામી. નમો નંદકુમાર સુપણ્ડગામી;
 નમો શ્રી યશોદાઅસુખીનવારી, નમો શ્રી બળાનુજ આનંદકારી. ૧
 નમો રાધિકાનાથ ગોપીચંદ્રદા, નમો શ્રી યમુનાપતિ મોદકંદા;
 નમો ગોકુળાધીશ શ્રી રોનધારી, નમો રાસવિહારી શ્રીજ મુગારિ. ૨
 નમો કુન્ડલી પ્રિયે રાપદાણી, નમો લાવનિજ ગી શ્રી વેણુપાણિ;
 નમો દ્વારિકાધીશ લક્ષ્મી વિહારી, નમો ભક્તરાતા મહાદેવ હારી. ૩
 નમો દેવકીપુત્ર આનંદસિંધુ, નમો દુષ્ટદેવી અતિ દીનમંદુ;
 નમો શેષ શંભુ સતીનાથ ધાતા, નમો કચકેશીરિપુ મુકિન્દાતા. ૪
 નમો ધર્મગોપ્તા હતાભાર જાગિ, નમો શેષશામી હરિ હાયભક્તિ;
 નમો વિશ્વહેતુ પતિકાળમાયા, નમો પૂર્ણાંશી વિભૂવર્દશયા. ૫
 નમો પુણ્ય શ્લોકી પ્રભુ પૂતનામી, નમો રામરૂપી શુભિ શુભામી,
 નમો દેવદેવેશ ગોવિંદ વિષ્ણુ, નમો યત્ર યોગેશ ગોપાલ વિષ્ણુ. ૬
 નમો નરહરિનાથ નિર્વાણદાપી, નમો ચક્રપાણિ ગદા નીરશાપી;
 નમો ગોપિકામિત્ર સુમત્ત લક્ષ્મી, નમો રાધિકારૂપ તિંધુ નિમત્તી. ૭
 નમો પુંડરીકાક્ષ સ્વાનંદભોગી, નમો જન્મ મૃત્યુ જરાદિ વિયોગી;
 નમો ગોપચૂડામણિ શ્રેયકારી, નમો શ્રી જગન્નાથ સ્વામી ભવારિ. ૮
 નમો કાટિકંદર્પ લાવણ્ય શૌરી, નમો પ્રાણુ જીવન શ્રીવાણીગૌરી,
 નમો સર્વશક્તિ પતિ નિર્વિનાશી, નમો પ્રથમ આમોદ શ્રીતેજરાશી. ૯

નમોઽધ્યાપિ વૈકુંઠ આનંદ હેતુ, નમો પ્રેમક્રીડા સનાતન સેતુ; ૧
 નમોગોપતિ કોટી સ્વભાંડસ્વામી, નમો શ્રીહૃદયિકેશ જ્યેષ્ઠ, અત્રયામી. ૧૦
 નમો આત્મ યોનિ નમો નિર્વિકારી, નમો પર્મ ભોગી નમો સ્વદાયારી;
 નમો સર્વસાક્ષી નમો સર્વદર્તા, નમો સર્વભર્તા નમો સર્વહર્તા. ૧૧
 નમો બાળમુકુંદ પદાવિલાસી, નમો યાદવાધીશ વૈકુંઠવાસી;
 નમો શ્રીય ચંદ્રાવલિ ચિત્તહારી, નમો સુંદરાગી વૃદાવનચારી ૧૨
 નમો વલ્લભાધીશ વાગીશયાના, નમો વિદુષાધીશ પુષ્પીશ ક્ષાતા;
 નમો ગોકુલે દુરધુનાયસીતા, નમો સત્યભામાપતિ દામ પિતા. ૧૩
 નમો અક્ષરાત્તા અચ્યુત પ્રેમી, નમો શ્રી વ્રજનંદકાથી સુલેખી;
 નમો સ્થામ નારાયણાનંત શક્તિ, નમો કેશવપાર પ્રાણેશમક્તિ. ૧૪
 ધૃતિ નામ શ્રીકૃષ્ણ આનંદકારી, નમો દામના સર્વદતા દુઃખારિ;
 મહાપાપ સંતાપકૃત્ભૂત ભસ્મી, સદાકાળ ગાળે સહુ જસ્મીનસ્મી. ૧૫
 મળે પ્રેમમકિન વ્રજધીશ ખુાસી, સદાકાળ તે વ્યાપીવૈકુંઠવાસી;
 કરેપાઠ એ શ્રી હરિ જય રીતી, દયાનાપ્રભુજી મળે તોય બીજી. ૧૬

॥ શ્રી વલ્લભ અષ્ટોત્તર શતનામ. ॥

છંદ દુવૈયા.

જય શ્રી વલ્લભ હરિ હરિવલ્લભ શ્રીમહાપ્રભુ વાગીશ;
 શ્રી કૃષ્ણાનન વિધાનર પરમાનંદ મહાવદ્મીય,
 શ્રી મદાચાર્ય દયાધીશ શુર કરુણાનિધિ આનંદ;
 શ્રી ગોપીનાથજનક શ્રી વિદુલપિતુ પરમાનંદકંદ.

- શ્રી લક્ષ્મણનંદન શ્રી ઇલંબાપુત્ર પરમહિદાર;
અદેયદાનદક્ષ દ્વીનખેષ્ટ દેવીકૃતઉદાર. ૭
- અક્ષતાચાય^૧ અક્ષતવત્સલ અક્ષતાધીન વક્ષભઅક્ષત;
અક્ષિતપથપંકજતરણિ શ્રીકૃષ્ણ સ્વરૂપાસકત. ૪
- સ્વદાસાર્થકૃતસાધનઅરોષ નિસ્સાધનજનપાળ;
માયાવાદનિરોહિત રતિપથકેતુ કૃતાંતકાળ. ૫
- સ્મૃતિમાત્રારતિનાશન વિશ્વ સાકાર બક્ષપ્રતિપાદ;
અપાર અદ્વૃત્ત અક્ષળ સનાતન આનંદધન અજ અપાદ. ૬
- વિષ્ણુધેશ્વર પ્રભુવરદરાજ સર્વેશ્વર શ્રેય સુખધામ,
પૂણ્યબક્ષ આચાર્યરત્ન પુરષોત્તમ પૂરણ કામ. ૭
- ત્રિગુણાતીત રહોરત સત્યસંકલ્પ અંતર્યામી;
પતિતપાવન અધમોદ્ધારણ હરિ પુષ્ટિપથસ્વામી. ૮
- વિરચિતઅક્ષતમનોરથપૂરક અતર્ક્યમાહાત્મ્ય અનંત;
હરગુમહરગુમ ન્યયાકરણું સમર્થ શ્રી ભગવંત. ૯
- અક્ષિતમાર્ગપ્રવર્તક સ્વતંત્ર અક્ષિતરૂપ રસરૂપ;
વિદ્વનમંડન અતિકૃપાળ તેલંગતિલક દ્વિજ બૂધ. ૧૦
- વિષયાસક્તિવિદ્વષક વિજીતકંદર્પ રતિરસમગ્ન;
પતિતસંપ્રાહક પરમેશ્વર શિરમણિ સર્વરસગ્ન. ૧૧
- સર્વશક્તિધૃક્ શ્રીભાગવતગૂદાર્થપંકજ બાનુ;
સ્વજનજીવનધન પ્રાણપતિ પ્રતિપક્ષપતંગ કૃયાનુ. ૧૨
- વિવિધ અપરાધ ક્ષમાકૃત અશરણશરણ અખિલ સુખદાય;
શ્રીગિરિરાજધરણ્ય હૃતઆતિભિત દુઃખ અર્ધાંતકાય. ૧૩

ચાલવાક્ષ મહનાભિરામ અભયપદ આનંદકારી;	
શાન્તસ્વરૂપ સ્વયંભૂ ધર્મિય સ્વકીયસકળજ્વરહારી	૧૪
કૃતદિગ્વિજય સ્વદાસસુરદ્રુમ અનુકંપાભોગ્યન;	
પ્રમેયજળવતકૃતલીલાભય પ્રણતકષ્ટભોગ્યન,	૧૫
ભાવવિધૂર્ણિત ભોગ્યન પદપંકજપાંસુદ્વેગરૂપ;	
સર્વોત્તમ નિજધામપૂર્ણ જય આત્મારામ અનુપ.	૧૬
એ અષ્ટેતારશ્ચત શ્રીઆચાર્યેષુ મહાપ્રશુનાં નામ;	
સર્વ પાપ સંતાપ હરણુ મનચાંછિતપૂરણકામ.	૧૭
મહા સંહિત સદા જોજન કરશે એ આખ્યોચાર;	
શ્રી ગોપીજનવસ્ત્રભ તેને વશ થાશે નિરધાર.	૧૮
અકથિત ફળ છે અનુભવી જો જો આનંદ થાશે અત્ય;	
મારું તો સર્વસ્વધન એ દયો હદે હદે સત્ય.	૧૯

॥ શ્રી વિઠ્ઠલ અષ્ટોત્તર શત નામ ॥

છંદ દુવૈયા.

જય શ્રી વિઠ્ઠલ શ્રીપુરુષોત્તમ શ્રી વસ્ત્રભ રાજકુમાર;	
શ્રી મહાલક્ષ્મીગભગેલ સર્વાંગચારૂ ભિતમાર.	૧
શ્રીમદ્ ગોસ્વામી શ્રી ગોપીનાથાનુજ શ્રુતિસાર;	
શ્રી હરિ શ્રી શક્તિમણી રમણુ પદ્માવતી પ્રાણાધાર.	૨
શ્રી ગિરિધરદિ સપ્તતનુજનક તેલંગતિલક રસાળ;	
પિતૃવંશ અર્ધવમચંક પ્રણુ પ્રપન્નજન પ્રતિપાળ.	૩

- કરણારસપરિપૂરિતહૃદય પુષ્ટિપથપતિ પરમેશ;
ગોત્રનાથ સહચર ગુણુમાગર સજ્જનજલદ શુભવેષ. ૪
- મહારમમાગ સ્વરૂપપ્રકાશક સર્વાન્ત કરણુચ;
ત્રેમપથકેતુ દીક્ષિત કૃષ્ણ શ્રીગોવર્ધનયમ ૫
- શ્રીગોપીજનવલ્લભ આતિવલ્લભ શ્રીવલ્લભરૂપ;
માયાવાદવિભંગન નાગર ભક્તાયાય અનુપ. ૬
- કવિકુળભૂપણુ વિધુધશિરોમણિ વન્દમણિ દુઃખહારી;
સર્વદેનદાનકુશળ કૃપાકર ગોઆહલજીહ્વિનહારી. ૭
- જગદાતિહર દીનપાગ ભક્તાધીન અતિદુર્દશ;
જ્ઞાનશાસ્ત્રપ્રાહ્લક કીર્તિવિદ્ સ્વભૂત્યદાઅનિહર્ષ. ૮
- અતિ આરૂ ધમનીયકલેવર શુભગુણસકળનિધાન;
સકળ વેદપારગ વિદ્યાલય નિર્ભયમ ભગવ ન ૯
- સોમ સુયમ પ્રતિષ્ઠાના મદાઅધમોદરમ્ અનાદિ;
શ્રી રાધિકારમણુ સેનારસ અમૃત અદ્યુતવાદી. ૧૦
- હાલિદીપુલિનાવિષ્ણુચિત્ત અતિ ગભીર ઉદાર;
હતિતપતિત ઉદ્ધારક જગદ્ગુર શુચિ શાંતાકાર ૧૧
- પ્રતિ પક્ષાબ્ધ વડવાનળ સ્વજનમોનસુખદ સર્વારિ;
અતિ દુર્લભ વિષ્ણુ ભક્તસંદેશ પન્થાનંદ રૂચિકારી. ૧૨
- રાજવલ્લભ રાસલીલારસમહોદધિ દીનબંધુ;
શ્રી ગોકુળેશ ભક્તિ પ્રવર્ધક નદાકૃપારસાસધુ. ૧૩
- અચ્યુત અકળ સનાતન ત્રીપતિ ભક્તવત્સલ લયહરણુ;
નિઃસાધનજન ચિતા થર નિજ નિવાસ આંતકરણ ૧૪

ક્ષિનિમળમંડન મહાગાહો મહા પુરુષમણિ ખ્યાતા; 1	૧૫
શ્રીકૃષ્ણરૂપ શ્રીકૃષ્ણદયિત કૃષ્ણદાન જનદાતા.	૧૫
નિરક્ષેપ જનવલ્લભ ભક્તમનોરથપૂરક નાય;	૧૬
સકળકળા પરિપૂર્ણ ગુણકર સુખકર બધું અપાય.	૧૬
સર્વશક્તિધૃક્ મહાગણ મોહન અર્ચ્યત્વમહિમા ઈશ;	૧૭
અતકથા માહાત્મ્ય અપાર અનંત સર્વસખાદિ શ્રીશ	૧૭
એ અષ્ટોતર શત શ્રીચિત્રવનાયકસ્વપ્ન નામ;	૧૮
ચિંતા સર્વ નિવર્તક નિર્ભયપદ્મદાયક પૂરગુણમ	૧૮
ભક્તિ પ્રેમ પ્રકાશક સદ્ભૂતિ ચિંતામણિસ્વરૂપ;	૧૯
ધન સર્વસ્વ દ્વયો કહે આરં શ્રીવિઠ્ઠલવજ્રમય.	૧૯

॥ શ્રી રાધા અષ્ટોતર શત નામઃ ॥

૭૬ દુર્ગા.

જય શ્રીરાધા રાધિકા, શ્રીવૃષભાણુ નંદનીશ્યામ	
કીર્તિકન્યા કમળાક્ષી પરમાનંદા સુખધામ	૧
પુણ્યા શ્રીવૃંદાવનેશ્વરી વ્રજેશ્વરી ત્રેવકરણી.	૨
હરિમોહીની પ્રગલ્ભા ચતુરા શ્રીગિરિધર મનહરણી.	૨
હામિની રામિની કૃપાસાગરી માગરી નવલકિશોરી;	૩
માધવી મંદુરા લલિતા લલના લાડની સુમંગલોરી.	૩
શ્રી કૃષ્ણાકર્પણી દેવી રસિકા વિહારિણી કાંતા;	૪
શ્રીહૃદયિકશરહૃદયનિવાસિની આનંદરૂપિણી ચાંતા.	૪
શ્રીવૃંદાવનચંદ્રભૂષિણી કનકપ્રભા જીતચંદ્રા;	૫
જીતસિંહા જીતમૃગા જીતપિકા સર્વેશ્વરી મહેંદ્રા.	૫

- મોદવતી આમોદની કુમારિકા અતિચાર સ્વરૂપા;
દિવ્યાબરા કનકમુક્તામણિવિમૂષિતા સુઅનુપા. ૬
- કુંજપ્રિયા શ્રીકૃષ્ણવસ્ત્રભા કુબરયા દ્યુતિસદ્યા;
કુંજનાયિકા જીતરંભા જીતશુકનિંબા જીતપદ્મા ૭
- બદ્રા શિવા ભગવતી કુમુદા પ્રિયા સુંદરી વામા;
શ્રીકૃષ્ણવેણુસંગીતા મુરલીહારિણી રામા. ૮
- ભક્તવત્સલા ભક્તિસ્વરૂપા નવામની વનવૃંદા,
કૃષ્ણાત્મા શ્રીકૃષ્ણસ્વરૂપા શુભા અન્ન આનંદા ૯
- પતિતપાવતી અષ્ટમોહરણી ભવભયહરણી અગમ્યા;
ષટશણી ઠકરાણી પ્રમદા મહારાણી અતિરમ્યા. ૧૦
- નિત્ય સુપુગ્ધ સ્વરૂપણી કૃષ્ણા હારિકીડા રતિકૃષ્ણ;
મંગળરૂપા માનવતી માનિની પ્રિયપુરણતૃપ્ત્ય ૧૧
- શ્રીગોવિંદસહચારિણી ચપળા સુમધ્યમા અજીતા;
ભાડીરનીવાસિની શુભા શ્રીગોપિનાથદયિતા. ૧૨
- નિગમાગમસંતતસેવ્યા ગોપિકામંડલીમુક્તા,
નદકુમારપૂજિતા રાસેશ્વરી રસસક્ષ્ણ સંયુક્તા. ૧૩
- લક્ષ્મીકાઠીવિલાસિની મદાલસા હરિકેલીધામા;
પરમેશ્વરી અષ્ટિલેશ્વરી હૃદયરી સર્વેશ્વરી શુભનામા. ૧૪
- ઐ અષ્ટોત્તરજાતપ્રીરાધા નામદામ મુખજેને;
મદ્રા સદ નિત્ય પાઠ કરે તો કૃષ્ણ શાન્તિ તેને. ૧૫
- જીગસ કિરીર સમીપ નિરંતર નિવ
દાસદયાના પ્રાણવસ્ત્રભા જે વસ્ત્રભા ૧૬

॥ શ્રી પુરુષોત્તમ અષ્ટોત્તર શત નામ. ॥

છંદ દુવૈયા.

- શ્રી પૂજ્ય પુરુષોત્તમ શ્રી ગોવર્ધનોદરણ્ય ધીર;
શ્રી રાધિકારમણ્ય શ્રી ગોપીજનવલ્લભ બળવીર. ૧
- શ્રીમદ્ વલ્લભ પ્રાણુપતિ પ્રાણેશ પ્રાણુધાર;
શ્રી વિકૃષ્ઠ સર્વસ્વ પ્રાણુજીવન ધન નંદકુમાર. ૨
- શ્રીયશોદોત્સંભ લાલિત શ્રી નવનીત પ્રિય ચિત્તચોર;
શ્રી યમુના પ્રિયતમ શ્રીચંદ્રાવળીમુખચંદ્રચકોર. ૩
- ત્રિભંગલલિત મનોહર નટવર હૃષિકેશ્વર રસરૂપ;
રાધેશ્વર રમણેશ્વર વંશીધર ધનસ્થામ સ્વરૂપ. ૪
- કોટિકમન્મથ સુંદર નાગર સકળગુણુહર સ્વામી;
અદાનંદ શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર આનંદધન અંતર્યામી. ૫
- સમયકૃત્ મહત્ મન્યથા કૃત્ મ્હરિસર્વથ;
અનંતકોટિલક્ષ્મીં શૂપ વિશ્વ નિગ્મનંદ રસમગ્ન. ૬
- દારિકેશ ગોકુળેશ મયુરાધિપ વૃંદાવનચંદ્ર;
શાખાવર ગોપીશ ગોપવર વૈકુંઠેશ મન્મેન્દ. ૭
- શ્રીગોવર્ધનનાથજી શ્રીજી શ્રીગોવિંદ ગોપાળ;
શ્રીવજ્રમૂવણ્ય વરદરાજ મન્મથસ્થભ કૃતાંતકાળ. ૮
- શ્રીગોકુળકૃત્સવ શ્રીવલ્લભ શ્રીવિકૃષ્ઠ ગિરિધામી;
ચાંછાકપતર સર્વોત્તમાવલ્લભ ગોપવિહારી. ૯

શ્રીવ્રજભક્ત અષ્ટોત્તરશતનામે હીરાવલી:

છંદ દુનૈયા

શ્રીનલિતા ચંદ્રલગ્ના ચંદ્રજા ચંદ્રલસા આનંદા,	
ચિત્રા ચંદ્રલતા ચંદ્રિકા ચંદ્રલતા મુખચંદા.	૧
ચતુરા ચંદ્રાનના ચિત્રલેખા, ચંદ્રાવળી નંદા;	
વિમલા વ્રજભંગવા વિશાખા વ્રજવિદાસિની વૃંદા.	૨

- ધુણીયમાનસોચન મદાલસ બહુકંદર્પાભિરામ;
સાક્ષાત કલાકોલમૂરતિ સર્વાધિપ સુ દરશ્યામ. ૧૦
- વૃદારણ્ય પુરંદર પ્રભુ, આબીર નાગરી પ્રાણ
નાયક ગોપી સોચન ત રક યદુકુળપંકજભાણ ૧૧
- કામકલારસ શિરોમણિ કોટી કંદર્પ લાવણ્ય;
કોટીદુલલિત છુતિ મન્મથમન્મથ વૃંદારણ્ય. ૧૨
- વલ્લર્વાગનાસકત રાધિકાગતિવંપટ વનમાલી;
યદુકુળચૂડામણિ પુનર્નાતક બકારિ મનકાલી. ૧૩
- વાસુદેવ રામાતુલ દેવકીનંદન આનંદકારી;
ભોગમુકુટ પીતામ્બર કુંડળ કેયૂર કાન્તુભ ધારી. ૧૪
- પ્રાણનાથ પ્રીતમ પરમેશ્વર બાળમુકુંદ અનાદિ;
હિવ રેત અન્યુત ત્રીપાત રાધાઅધરામૃતસ્વાદી. ૧૫
- કોટિસૂચસમપ્રભ અજીત અનંતશુભગંભીર;
અનંતસુખદાતા ચિંતામણિ સ્વનંત રતિરણુધીર. ૧૬
- મહાપુરુષ મહારાજ રાજ રાજધિરાજ રાજેશ;
અખિસેશ્વર અદ્ભુત સ્વયંભૂ વજ્રનાયકરાધેશ. ૧૭
- એ ચિંતામણિ અષ્ટોત્તરશત નામ શ્રીનંદકુમાર;
કેવળપુષ્ટ રસાત્મક પરમાનંદતણોળંકાર ૧૮
- એ ભણુતાં રાધાવલ્લભ, કરિવલ્લભ વલ્લભ ચાચે;
તેથી ફળ આગળ નથી બીજું, દાસ દયો એમ ગાયે ૧૯

શ્રીવ્રજમક્ત અષ્ટોત્તરશતનામ હીરાવલી:

છંદ દુવૈયા

શ્રીનલિતા ચદ્રલગ્ના ચપળા ચદ્રમ્લા આનદા,	
ચિત્રા ચપકલતા ચંદ્રિકા ચંદ્રલતા સુખમદા.	૧
ચતુરા ચંદ્રાનના ચિત્રલેખા, ચદ્રાવળી નદા;	
વિમળા વ્રજમંગલા વિશાખા વ્રજવિલાસિની વૃંદા.	૨
કૃષ્ણા કૃષ્ણાવેશિણી, કૃષ્ણાવતી કલકઠીરામા,	
કલ્યાણી કાવેરી કલહંસી, કુન્જરી કમલા સ્વામા.	૩
કુરંગાક્ષી કમલાક્ષી કામલતા કદવા રંગા;	
કેતકી માલતી માધવી નગ્ધા, મંજુકી માનની મંગા.	૪
મથુકુડ્યા માદની મૃદુવેણી, મન આતુરી હીરા;	
મધુરેક્ષણ મંગના મેના મન્મથમોદાધીરો	૫
મનોહરા મહિવમ મોહિની મનોરમા છબી ધામા,	
મધુરા મધુઅયની રતનપ્રભા રતનારૂપા ગમા.	૬
રૂપ વિનાસિની રતિકળા, રતિરૂપા ગુણાભિરામા	
રસલીના રસપ્રકાશિના, રસઅયની ગુણાખી નામા	૭
રસ તર ગિણી રસાત્મિકા, રસભદ્રા દર્પા શીલા;	
રસાલિકા સુરમેની સૌરભા, શુભા સરોવરી લીલા	૮
સુવાસિની સુદરી સુચરિતા, શુભાનના સતીરૂપા	
સુમદિરા શશિકલા સુનદા, સુમવરા સુઅનુષા	૯
સોનગુહી ધધરી ધંદુલેખા; ગુણયુગાકારિણી,	
દસા હરિવદની છબી સિધુ, વ્રજવિલાસિની હરિણી.	૧૦

પ્રમદા પદ્મા પ્રેમમંજરી, પ્રિયા પ્રગલ્ભા પ્રેમા.	
દિશીરી કનકપ્રભાવતી વનદેવી દુર્વા.ક્ષેમા	૧૧
તનમસ્ત્યા તિલકરશ્મી આહી, વિરળ બહુવાચની બાલા;	
નીલા નાગવેલિકા નાગરી, લક્ષણી શિવા રસાલા.	૧૨
અંબલક્ષી વૃત્યક્ષા, સુંગધરેલા ગ્રપલાનવની;	
શુભધ્રમા વસ્ત્રમા પ્રિયતમા, પદાવતી સુખઅવની.	૧૩
જે બળદોત્તરજાત ગ્રીષોપીજન, નિમળ નામ	
ઋષિ પાપ સતાપ હરણ, મન વાંછિત પૂરણ કામ.	
માતાં મુલુતાં શ્રી ગોપીજન, વસ્ત્રમ દર્શન આપે,	
હાસિમાના પ્રાણુલવન, નિબહાસી કરીને ચાપે.	૧૪

વ્રજ મહિમા

ગરબો.

મનની શોભા અપાર જલક બલિકારીને;	
ઉદ્ધવુરી આવાસ, શોભા સારીને.	૧
ધેર ધેર આનંદ અપાર, ઉત્સવ ચાપેને;	
ગોપી જોપી મનમાં, ગુણુલા ગાયેને.	૨
હામોદર દીનદયાળ, પ્રકટયા ન્યારેને;	
ત્યાં રહ્યું ન બાકી કયાંય, જાડું બલિકારેને.	૩
ઉદ્ધવુરીની માંય, નાચે ગલિકાને;	
હરે ગોપી યેષકર, વાળે મલિકાને.	૪

- ઈંદ્રપુરીની માંય, ઋષિઓ બેસેજો;
હરિનાં કરવા દર્શન, મુનિ મઠ પેસેજો. ૫
- ઈંદ્રપુરીની માંય, મુણિયલ ગાયેજો;
ગાન કરે છે ગોપ, સુખી બહુ થાયેજો. ૬
- ઈંદ્રપુરીની માંય, વીણા વાગેજો;
મુરલીના યાયેનાદ, બમણા જાગેજો ૭
- ઈંદ્રપુરીની માંય, નોતમનારીજો.
ગોપિકા સજી શૃંગાર બેઠી અટારીજો. ૮
- ઈંદ્રપુરીનીમાંય, આલસ્ય બણતાજો;
હરી વેદ ઋષ્યા ઉચ્ચાર, મુણ હરિ ગણતાજો. ૯
- ઈંદ્રપુરીની માંય, છે સિંહાસનજો;
મજમાં તેનોછે વિલાસ, સ્વામ સુખાસનજો. ૧૦
- ઈંદ્રપુરીની માંય, સુરતર સાડજો;
મજમાંહી કદબરસાળ, તેથકી ચાડજો. ૧૧
- મુરપુરીની માંય, સુરબિ સાચીજો;
ગોકુળની ગૌસાથ, થાય તે કાચીજો; ૧૨
- મુરપુરીની માંય, સરિતા ક્યાંથીજો;
પીએ જમુનાનું કણાં વાર, જય ન ત્યાંથીજો. ૧૩
- મુરપુરીની માંય, મુર તેગીશ કાઢીજો;
બહીગોપી ને ગોપ, સંખ્યા ગોટીજો. ૧૪
- મુરપુરીની માંય, નહિકર્ષ ખાવાજો;
મજમાં છે ર ગવિલાસ, સુખ ઉપજવાજો. ૧૫

સુરપુરીની માય, સમપણ શે'તું જો;	
અહીં છે લીલાલે'ર તેતું એતુંજો.	૬
ઈંદ્રપુર ની માય, નાયક ઈંદ્રજો;	
ગોકુળ નિશિનદ પવિત્ર, ચાર ચંદ્રજો.	૧૭
સુરપુરીની માય, દાદશ સુરજો,	
વૃષભાનાદિક ષોડશ, કિરણ સુરજો	૧૮
સુરપુરીની માય અમૃત વારજો,	
વાંલાજીતુ વર સુખ, એપર વારજો	૧૯
નુરપુરીની માય, અમૃત કારણજો;	
સાચવવા બેઠા નાગ નાખી કારણજો	૨૦
નહિ ગોકુળમા કંઈ તેમ અમૃત બંધિયુંજો,	
મુક્તદાર મહારાજ, અમૃત ધરિયુંજો.	૨૧
સુરપુરીની માય, છે શચિ નારીજો,	
છે યશોમતી રૂપ રસાળ, તેથી બારીજો	૨૨
સુરપુરીની માય, સુત જન્મ'તોજો,	
મળમા વિકૃલવર સાર, છે જન્મવતો જો	૨૩
સુરપુરીની માય, દિનનર વસતાજો,	
નહિ આ સ્થળ તેની ખોટ, પણ નહિ ખસતાજો.	૨૪
સુરપુરીની માય, સુખનું સમણુંજો;	
અહીં અહોનિશ તે સાર, જમણું તમણુંજો,	૨૫
છે સુરનગરની માય પડવુ ચડવુંજો;	
નહિ તેમાનું કંઈ આહી, ધટવુ ધડવુંજો.	૨૬
સુરનગરની માય, અસુરો આવેજો,	

અરિ આવે છે આંહી, દુઃખમાં લાવેજો,	૨૭
ઈંદ્ર જાય અવિધાર, પ્રજા, પાસેજો;	
તે નાસે ત્યાંથી નિરધાર, ચંકર વાસેજો.	૨૮
તે સહુ મળી જાયે જળુ, ક્ષીરનિધિ તીરેજો;	
થાયે ત્યાંથી ઉચ્ચાર, ધીરે ધીરેજો.	૨૯
જે સુણી સુર સહુ ચાંત, થઈને આવેજો.	
દુઃખ દૂર કરવાતું મન, હરિને બાવેજો.	૩૦
ધરી પછે અવતાર, અરિને મારેજો,	
અહીં તેથી લીલાતેરે, કંચલું ન ઉગારેજો,	૩૧
છે સુરપુરીની માંય, ફૂડી દૃષ્ટિને;	
વળી કારજ-કરવું નિરધાર, કરવી વૃદ્ધિને,	૩૨
અહીં તેમાતું નહિ કાંવ, સહુ મમઃશિત્તે.	
કારજ છે એક રસાળ, અમૃત હમ વૃદ્ધિને.	૩૩
સુરપુરીની માંય, ઐરાવત હાથીને;	
છે ગોવર્દન ગુણરસાળ, તેના સાથીને.	૩૪
તે મત્ત માતંગજ થાય, આ ૩૫ એકેજો;	
હરિજન મન કરે વિચાર, ધરી ત્રિવેક્રેજો.	૩૫
છે વજ્ર નામ આયુધ, ઈંદ્રને નગરેજો;	
જે કરે હરિજનની સેવ, દુષ્ટ શું બગડેજો.	૩૬
અહીં હરિરૂપ છે વર્ણ, વિહારમ્ કારણજો;	
નહીં પ્રજા હત્યા લગાર, કે લાચું ધારણજો.	૩૭
તહીં વિષ્ણુ ઈંદ્રને અંશ, વાનયા મોહાજો;	
અહીં તે વીષ્ણુ રત્નચરણ, પડયા વિપ્રમૂઢાજો.	

ત્યાં પુપ્પચાળી નૃપ લોક, આશા તોડેજો;	
અહીં તેવા નૃપતિ અપાર, આશા જોડેજો.	૪૮
ત્યાં થાયે નહિ અભિમાન, અહા છે પૂરજો;	
કડિ છે કેવલ કૃપાળ, છે ચિંતા ચૂરજો.	૪૯
ત્યાં શુર બૃહસ્પતિ જાણુ, અહીં ગર્ગચારજો;	
જાણુ જાણુ જ્ઞાન પ્રમાણુ, કાઢ્યો સારજો.	૪૧
ત્યાં નિશ્ચિન યત્ન અપાર ચતકતુ કરતોજો;	
અહીં કરે બહા તે કામ, મનમાં કરતોજો.	૪૨
એમ ઈદ્રપુરી સમાન, સર્વે સાઈંજો;	
અધિક એક છે અત્ર, જેહ ઉચારંજો.	૪૩
મુણજોં થઈ એકે કાન, સ્વર્ગથી સાઈંજો,	
નિજુવન પતિનાં દર્શન, અહીં અવિધારંજો.	૪૪
હવે જોઈએ બ્રહ્મસદન, ત્યાં શું સાઈંજો,	
હેતુ પુરસ્સર સાર, અમે વિચારંજો.	૪૫
બ્રહ્મસદનની માંય, હંસ રૂપાળાજો;	
વળી માનસરોવર સાર. મુક્તામાળાજો.	૪૬
સખા બણી રસાળ, જોવા લાયકજો;	
જ્યાં ચતુરાનન છે દેવ, સહુના નાયકજો.	૪૭
છે સાવિત્રીજી સાર, સતીમાં સાચાંજો;	
સરસ્વતી ગુણબંધાર, નહિ ત્યાં કાર્યાંજો.	૪૮
વિમાને જોડ્યા હંસ, ધોળા દીસેજો;	
સૃષ્ટિનાં પૂતળાં સાર, મનમાં હીસેજો.	૪૯

ખહા ઘડે બેદા તેહ, વાર લાગેજો;	
કરે દાનવ આદિક સેવ, દુઃખડું બાગેજો.	૫૦
સહુની છે વૃત્તિ શાંત, દુઃખને ત્યાગ્યાજો;	
તે સુખને કે' ધન્ય ધન્ય, જન અનુરાગ્યાંજો.	૫૧
આર મુખથી વેદ, ખહા બણતાજો;	
તેમાં ઈશ્વરના ગુણ, સારા ગણનાજો	૫૨
દાદિ તેનીસજ દેવ, સેવા સાધેજો,	
ઈંદ્રાદિક જઈ પાસ, વિધિ આરાધેજો.	૫૩
દઈ આવી વરદાન, ખહા બ-દેજો,	
આ કરી આગ્યા શુ દામ, મનમા ખટકજો.	૫૪
વાલખિલ્યાદિક મુનિ, ધુનિ કરતાજો;	
ડગમગ બરતા ડગ નેઈ, કરતા ડરતાજો.	૫૫
કરે ખહા કૂડીદખ, તીથે જાયેજો;	
ચાઉં કેમજ કું પવિત્ર, દુઃખડું ગાયેજો.	૫૬
સરસ્વતી દેતી સામ, ખહા બાગેજો;	
જાગેશે અતનુતાપ, ખહા ત્યાગેજો.	૫૭
સુગુનું કરતા ઈંદ્રકૃત્ય, ખહા દીસે જો;	
સમાધાન સમક્ષ, કરતા મિમેજો	૫૮
સમાવે શંકર ક્રોધ, મોટા સહુથીજો;	
રીઝવે સુરમુનિ તમામ, કરતા બહુથીજો.	૫૯
એવા ખહા ભગવાન, સુરગણ ગાનેજો;	
હવે કહું મજજનની વાત, સમજે સારેજો.	૬૦

મજામાં છે હંસ અપાર, રૂપે રસિયાળે;	
માનસ સરથી રસાળ, યમુના વસિયાળે.	૬૧
સમ્યક્ સમાના ધાટ, કુંજ નિકુંજેજે;	.
નાયક નાયિકા રાજ, ખટપટ ગુંજેજે.	૬૨
સતી રોહિણી વમે રસાળ, ગોકુલ ગામેજે;	.
સરસ્વતી રાધારામ, મહાગુણ ધામેજે.	૬૩
શકટે જોડવા સાંઠ, હંસથી મોટાજે;	.
અધિકી ધરી ધૂધરમાળ ક્યું ક્યમ જોડાજે.	૬૪
વિધિ ધડે પૂતળા જોડ, તે નિર્જવાંજે;	
અહીં ફરે અતિશે સાર, જોડું સજીવાંજે.	૬૫
યાય અસુરાદિકની સેવ કેશવકરથીજે;	
વસે વૈકુંઠમાં જઈ તેહ, જુલિ વરતી જે.	૬૬
અહીં આનંદ ધન રેલાય, શાંતિ સૂતી જે;	
સહસ્ર મુખ વેદ બણાય, ખાંપણ ખૂંતીજે.	૬૭
છાસદ કોટિથી અધિક, હરજી બજતાજે;	
સુરનાયક આવે રાજ, હરિને યજતાજે	૬૮
દે મહુપતિ વરદાન, નદિ રજ ચિંતાજે;	
આનંદે હરિ અપાર, દાનદાયિતાજે.	૬૯
અહીં વાળ ખિલ્યા અપાર, તરણી કેરાજે;	
ડગ ભરતી ડગમગ જોડ, ટાળ્યા ફેરાજે.	૭૦
અહીં ફૂડી દષ્ટિ જોડ, રૂડી યાચેજે;	
ફરે યમુના મધ્યે સ્નાન, અધ સહુ જાયેજે.	૭૧

રાધિકા દેતી, શાપ, શ્વામ સુદાગી જો;	
વિતનુ વધ્ધોતો અપાર, આરત જાગીજો.	૭૨
મજ જાનનું ટાળેદુઃખ, દેવદાસો જો;	
અમદૃષ્ટિ રાખે સાધ, આની લાગો જો.	૭૩
અહીં થાય ન શકર કોન મેલ નાચેજો,	
મુરિનર મુનિ ઠીક પનગ અદિયાં રાચેજો,	૭૪
માન દાનવ ને દેવ, હર વખાણેજો;	
મજ ધણસાનથી ચઢે, હાજન જાણે જો	૭૫
સમ્પદ શંકરનો દેશ, છે કૈનામે જો,	
ત્યાં વિધ નિધની છે વચન, વાર વિવામે જો.	૭૬
તે જોઈએ આપણ આજ, નજથી ખોડુંજો;	
નવ ખોડું કહીએ તોય, નહિ કંઈ મોડુંજો.	૭૭
ત્યાં વાર વરતી વેળ, તેરી કુંજો જો,	
ત્યા ખટપટ નમનામાર, તેક નિકુંજો જો	૭૮
ત્યા કૂન તણો નહિ પાર, અહીં અપાગીજો	
ત્યાં આત્રતર ગસાગ, અહીં પયુ લારીજો.	૭૯
ત્યા અઢાર બારે સાર, ખીલી રેતીજો,	
અહીં પ્રધુલિન થાય તેહ, સુંટો કુંતીજો.	૮૦
ત્યાં મદ મુગંધિત વાય, શીતળ સારો જો;	
અહીં કરે હરિની સેવ, ચાર નાધારોજો.	૮૧
ત્યાં પંચાનન પાસ, પંચાનન ગાળે જો.	
અહિં યૌવન હરિ અપાર, હરિથી લાગે જો	૮૨

ત્યાં વનપશુ કરતાં સોર, બય મન લાગે જ
 અહીં સુરવર લાગે સર્વ, દુઃખકાં જાગેજો. ૬૧
 કેલાસ ગિરિ દેખાય, દૂરથી સારો જો;
 ગોવધન ગિરિ કોવાય, નિકટથી ન્યારોજો.
 ત્યાં દાનવ પામે સુખ, વર વરદાનેજો;
 અહીં ટાળે તે સુખ દુઃખ, તરે વર વાને જો. ૮૫
 ત્યાં નામે ભૈરવ ભૂત, હા હા કરતાં જો;
 અહીં પશુ તેવાં છે વૃત, હાતિને વરતાં જો
 દેખાય ભૂત સમક્ષ, ચંકર પાસેજો;
 અહીં ભૂત માંહી તે ભૂત, આવે આશેજો. ૮૮
 ત્યાં ગણુ હરના ગુણુગાય, ગાજીગાજીજો;
 અહીં ગોપ કરે કીર્તન, રાજીરાજીજો. ૮૯
 ત્યાં નંદી મહાખજરાન, ચંકર કેરોજો;
 અહીં નંદી છે ઘેરઘેર, વસમો વેરોજો. ૯૦
 ત્યાં મંગલકારી દેવ, ગમનન બેઠોજો;
 અહીં ધર ધર પ્રતિ તમામ, જઈ જોઈ બેઠોજો. ૯૧
 ત્યાં વસે એક હનુમાન, મુખથી કાળોજો;
 અહીં ધણુ વસે હનુમાન, દુઃખ દૂર ટાળોજો. ૯૨
 ત્યાં પાર્વતી વસતાં મૌઢ, સતીમાં ચરુંજો;
 છે રિસાળવાં ભરપૂર, કમલું ન અવૂરજો. ૯૩
 અહીં નાધારાણી તેમ, નિહાળી જોજો જો;
 સર્વગુણ સંપન્ન, સંશય જોજો જો. ૯૪

વિતતુ વર્માળાશ્ચ ભુ દેવ, ચક્ષુ રાતીજે;

વજ્ર જડી અજબદ ભગવાન, આંખછે રાતીજે.

૫૨

૨૦૦ દગંબરી મહાદેવ, સર્વે જાણેજે,

અંબરધર ગિરિધરદેવ, શંકર ગણેજે.

૫૫

હાવાં પ્રજમાં એક અધિક, સહુને દાખુંજે;

શ્રીહરિ શ્રીવિકૃલરૂપ, કઈ પેર બાખુંજે.

૫૬

જેની જોડી નાહ જુગમાંય, દેવ મુરારિ જો;

શંકર વિધિ જેને ગાય, વાનવિચારીજો.

૫૭

પુરંદર કરે પ્રથામ, વિષ્ણુ વાંલાજે;

સ્યંધનદ ધરણીશ, છોગાંવાળાજો.

૫૮

સહુ સાધે હરિઅજપૂર, મોઠાજાણીજો;

તેને તો કની કું કેમ, શકું વખાળી.

૫૯

બ્રહ્માને બળહીન, વાણીથી વરણુંજે;

શર્પ સખીરૂપ રસાળ, વક્ત્રુ પરણુંજે.

૧૦૦

ગુણિયલ ગુર્જર શુભ દેશ, ત્યાનો વતની જો;

દર્માવતીમાં કરી સેવ, વલ્લભમતી જો.

૧૦૧

ચંડીપુરી મહા પાવન જન્મથી જામી;

નર્મદા નદી પવિત્ર, ધુસ્કી ધુમી જા.

૧૦૨

પ્રજાશંકરનો સુત, સાહોદરી નાતે;

દયાશંકર છે નામ, જગ વિખ્યાતે જો.

૧૦૩

આ નર્મ ધર્મ રસાળ, જાણી ધાર્યો જો;

વલ્લભકુળમણિમહાકેત, પાર ક્રિતાર્યો જો.

૧૦૪

શ્રીતા વક્તા સહજન, હરિગુણ ગાંજો જો;

જો તરવું બવજળ પાર, વૈષ્ણવ થાજો જો.

૧૦૫

પરચુરણ શ્લોક.

વસંત તિલકા.

સાધન ધર્મ સરવે થકી જે રહિત,
અત્યંત તરૂણી દ્રવ્યાદિક પ્રીતિ જેને,
મૂળે નાહ વિઠળ ધી ભધિ શું નિરોધ,
ભવસિંધુ પોત તેને પણ દુષ્ટ્યનામ.

પુષ્પિતામા.

નિગમ સકળ શાસ્ત્ર સાર એ છે,
મુહૂર મુહૂર વિચારી (જ) વ્યાસ ભાખ્યું.
ચરણ કમળ (નિત્ય) ચિત્ત જેતું—
મધુપર્ણ લુપ્ત તેજ ભક્તરાજ.

શિખરિણી.

સદા શ્રીજી સેવા, અદરનિશ ગાવા ગુણદરિ,
કથા રાધારવામી, અવણ કરવી સંત મુખથી;
પ્રભુરૂપાસકિત, રસિક જન સંગેજ વસવું,
હરીને દુરસંગી થકી, સતત શિક્ષા સુજનને.

સગ માધુનો, ધર્મમાં મતિ,
રમરણુ બજનનું, વ્યસન આપનું.

ઉપજાતિ

પ્રપચના કલેશ સમસ્ત ટાળો, |
કૃપા કટાક્ષે મુજ સામું બાળો, |
કૃપાનિધે ! કૃષ્ણ ! કું છું તમારો, |
તમે વિના ઠાર કયો છે ન મારો.

૫

ગરબી. ૧

નંદકુંવરજનું આણુજવન ધન, રાધા રંગીની મુગમાનેણીરે ભોલ.
અખિયાનંદદાયક અવબેસો છેસો, તુતો તેને સુખદેણીરે ભોલ. નંદ. ૧
હીરતિકુમારી બ્રહ્માનંદુલારી ખારી, શેષ મહેશની માતારે ભોલ;
તે ગિરિધર તારા ચરણ સેવે છે, જેનાં સેવે ચરણુ શિવ ધાતારે ભોલ.

નંદ૦ ૨

શ્રી મહાલક્ષ્મીજની અંશ વિજૂતિ, જમસુંદરી સિવારદિક નારીરે ભોલ;
કર્માહાલગી વણું રૂપ રૂપાળી રાધા, તે કમળાજ તે કળાજ તહારીરે ભોલ.

નંદ૦ ૩

તેજ સરીખા જેનો ભેદ ન જાણે, મોટા મુનિવર વ છે પદરેણુ રે ભોલ;
તેણે કીધી છે તુને હાર દેવાનો, મણિ મુકુટ લોચનનું ધરેણુ રે ભોલ. નંદ૦ ૪

૧ બ્રહ્મા. ૨ પાર્વતી. ૩ લક્ષ્મી ૪ અંશ. ૫ કચ્છે. ૬ ચરણુરજ.

અકોર અંદ્ર રૂણી^૭ મણિ જખટ જલ, ઉપમા શું દેહી પડ્યું ધાતુરે સોલ.
પાસે બેઠી છે પિયુ પ્રતીતનમાને જાણે સ્વપ્નદશેકે આતે સાતુરે સોલ;
નંદ૦ ૫

જેહવાં પ્રીતમજીને ખ્યાસ પ્રિયાજી, તેહેવા પ્રીતમજી છેતુને ખ્યારારે સોલ;
અકેકના છે તમે પ્રાણુ પરસ્પર, નેજુનજીનના^{૧૦} તારારે સોલ.
નંદ૦ ૬

અમૃતથી અધિકી ગસકીડા, સદા જુદાવનમાં ઠરિયેરે સોલ;
ભાંમણાં૨૧ લઘુ લલિતાદિક દહે છે, અમે રસ રૂદ્યામાં ઠરિયેરે સોલ,
નંદ૦ ૭

અખંડઅવિચળરાજે આ જોડી, અમે જીવિયે જોષ નિશ દાહાડોરે સોલ;
નિજખજથી નિજ જાણી દયાને આપો, પ્રેમ જુગલપદ ધાડોરે સોલ.
નંદ૦ ૮

ગરબી-૨

રાધિકે તારે પ્રેમે હુ મોલો, તારા સગ્ગો પ્રેમ તપડું ના જોયો;
માનની તારે પ્રેમે હુ મોલો. ટેક.

હજુ પશુ હેતરસ તારો મેં પીધો, અજીતધુ તદપિ તેં જીતી લીધો;
અનન્ય રતિ પશુ અર્થ કોઈનો ના સિધ્યો. રાધિકે૦ ૧

દયામાં ન આવે રૂપ ખ્યારી તારારું, જેનાપર કોટી રતિ રૂપ વારું;
તાહારે રૂપે સોભી રજું મન માડ. રાધિકે૦ ૨

શોચના શીદ દરે છે તું ઠાળી, ગોપી સહુ તાહારે સંજધે વહાવી;
તાહારે મેહેલે આવું તેડ્યા વિના આવી. રાધિકે૦ ૩

રૂપ માહારું નથી ચોગી હંદે વસતુ, તારું રૂપ મુજ મનથી નથી ખસતું;

૭ સર્ગ. ૮ માજીતું ૯ વિશ્વાસ. ૧૦ નેત્રકમળ. ૧૧ દુઃખડાં, આવારણાં.

ગરબી.

પ્યારી મનાવાને કારણર, મોહને મનમાં મત્ય વિચારી;
 પ્રભુજી પોતે પંધારીર, સુંદર રૂપ સુંદરીનું ધારી. પ્યારી, ૧
 નવસમ વરસમાં નૌતમ જોળન, સ્વરૂપતણો ભંડારર;
 અંગઅંગપ્રતિ અમિત માધુરી, શું વરણું શલ્યમાર. પ્યારી, ૨
 પીળા પટાળા પેહેરી પ્રેમદા, માંહે કંચુડી કાળા રે;
 મુનિજનને મન મોહ ઉપજાવે, એવી આંજી આંખ અલિયાળી, પ્યારી. ૩
 નખશિખ શોભા ક્યાં લગી વરણું, આવલુનો નહિ અંતરે;
 અનુપમની ઉપમા થી આપુ, પાર ના પામે અનંત. પ્યારી. ૪
 એહવે અદ્ભુત વેગે રામા, રાધા સમીપે આવ્યારે;
 ચકિત થઈ બ્રહ્માનન દની, બાવ સહિત જોલાવ્યા પ્યારી. ૫
 ક્યાંકાં રોહો છો સખી ક્યાંકાં જાવુ છે, શુ છે તમારૂં નામરે;
 બૂલ્યા સરીખાં શું શોધો છો, કાહો કોનુ છે કામ. પ્યારી, ૬
 શામળી સખી છે નામ અમારૂં, વસિયે અમો નદમામરે;
 નેવાને અર્થે જશું અમો, નદવર સુદર સ્વામ. પ્યારી ૭
 કામની કેહે કંઈ કપટે કું ખાજું, ને નહિતો એ નિશ્ચે જાશેરે;
 મુજ કરતાં રૂપે છે રૂડી, દેખતાં લાવ લોભારો. પ્યારી. ૮
 સ્યામા કેહે સખી એ કારજ તમો, બૂલે કદી ના કરસોરે;
 મજાનામાં મોહન ખુરડી નાખરો, તે પૂઠે પૂઠે ફરસો. પ્યારી ૯
 આપણ સાચો સ્નેહ કીજીયે, લીજીયે પરસ્પર કામરે,
 તમો કહો તે અમો કરું, તમો પાલો અમારો જોલા પ્યારી ૧૦
 શરી જોડ્યાના સમ ખાધા ને, વચન પરસ્પર લીધુંરે;

પોતપોતાના મનમાં કુદે જે, ચતુરપણું મેં કીધું. પ્યારી, ૧૧
 સ્યામા કહે સખિ કું માયું, તમે સ્યામ સમીપે ન જાશેરે;
 સખી કહે કું પણ એ માયું તમે, તે ઉપર મા રીસાશે. પ્યારી. ૧૨
 ના કલાના સમ ખાધા તે, પાળો વચન થઈ રાજરે;
 એમ કહી નિજ રૂપ પ્રકાશ્યું, જોનાં જીવતી લાજ. પ્યારી ૧૩
 પ્રભુએ પ્રેમના પ્રગટ કરી, પેમે આલિંગન દીધુંરે;
 વિયોગતાપ ટાળ્યા અધરામૃત, જાંચો પરસ્પર પીધું. પ્યારી. ૧૪
 જુટ્યું માન એકરસ થઈ પોઢ્યાં, આનંદ ઉર ન સમાયરે;
 એ હંપતીની દાસી થવાને, દાસ દ્યો ગુણ ગાય. પ્યારી. ૧૫

પ્રેમ પરીક્ષા.

ગરબો.

૧. ઓધવજી છે અગમીરે, વાન એક પ્રેમતણી;
 કોઈ અનુભવી જાણેરે, કહેતાં ન આવે અણી. ૧
 પ્રસૂતાની પીડારે, વંજા તે શું જાણે ?
 જાણ્યું કેમ આવેરે, માણવાને પરમાણે. ૨
 મૂગે સાકર ખાધીરે, ગુંગાને સ્વપ્ન થયું;
 સરથે મન જાણેરે. જીજ્ઞાસે નવ જાણ કયું. ૩
 ધાયલના દુષ્ખનેરે, કાપર તેતા શું પ્રીતે;
 એમાં રાની લહે નહીરે, રતિની ગતિ શી છે. ૪
 નેમ સપજા નાસેરે, પ્રેમ જંબારે, વ્યાપે;
 જેને નિદ્રા આવીરે, તે ઉત્તર કથમ આપે. ૫

આશક માશુકમારે રૂપ શુભ સદુ દેખે	
જેવુ બાસે છે તેહને રે, અવર તેનુ નવ પેમે	૬
જેનું ચિત્ત જ્યાંહાં ચોટયુ રે, તેને તેથી સુખ થાયે,	
સ્વાદ શો છે અગ્નિમારે, ચક્રાર બાવે ખાયે	૭
પ્રીત પ્રીતની એવીરે, તેનુ સુખ તે જાણે,	
અનુભવથી અગ્નિમારે, તેના અવગુણ આણે	૮
રનેહ સુખથી ન વાગે, દંખી કુખ ન ય ધરે,	
જેમ વૃક્ષને વળગીરે, વેલી તો ફરી ના લટે	૯
શીખે સાબળે ન આવેરે, ઓધવ ગત પ્રેમતણી,	
કરવી નથી પડતીરે, એની મેળે આવે યણી	૧૦
પ્રીત બાહે તો રહેજેરે, છુટે ના પછી પાડી,	
મનજને કુખ દેહેરે, ગળ્યા પછી અકાડી	૧૧
સાચી પ્રીત તો પ્રાણુ લેરે, સાધારણુ થા । પરી,	
દાદુર જળવણુ જીવેરે, માણ્યકા તો જાય મરી.	૧૨
મહોગી મનની મોહનીરે, પ્રીતથી બીજી ન મળે,	
જડ પણુ જુઓ ભોહુરે, અમકને દેખી ચળે	૧૩
છીપ રહે છે સાગરમારે, ધન્ય સ્વાતીયુ દતણી,	
જુઓ દ્રષ્ટિ ચક્રારનીરે, અચળ રહે ધડુભણી,	૧૪
સજ્જ સુધ બુધ સાત્રધરે, પ્રેમીજનમાં ન ટકે	
મધુકર વાસ કોરેરે, કમળ બેઠી નભ શકે	૧૫
મૃગ રહેજે મરે છે રે. પતાયણુ અબ્ય સી,	
રાગ અનુરાગ પારોરે, બાધ્યુ ન શકે નાસી.	૧૬
દષ્ટિ પ્રીતનો માથેરિ, પતંગ દીપકમાં બળે,	

જાપ પ્રાણુ પોતાનોરે, તોયે સ્નેહીને મળે	૧૭
રહે ચાત્રક તરસ્યોરે, સદા ખાર માસ લગી;	
પીએ સ્વાતીનું વારીરે, અવર પરસે ન ડગી.	૧૮
વિખના બ્યસતીનેરે, સાઠર પથુ સુખ ના કરે;	
પય પાણીથી ઉતમરે; મીન તેમાં નાખ્યે મરે.	૧૯
જેતું મન જેણું માન્યુ રે, તેને સુખ તેથી મળે.	
તે વિના તેથી સાશરે, નાવે તેની આંખ તળે	૨૦
એ વૈરાટનાં લોચનરે, ઇંદુ બાનુ ભેદ કર્યો;	
કજ કરમાય અંદ્રે રે, પુલે રવિ નેહ વસ્યો.	૨૧
કંઠે વળગી ના છૂટે રે, એ ગ્રેમતણી કાંસી;	
કાચો હોપતો તૂટે રે, સણી જગની હાંસી	૨૨
છે અગમ પંથ સ્નેહનોરે, આધવજી નથી દીકો;	
ત્યાં લગી યાન ગોઠેરે, જોગ પણ લાગે મીઠો.	૨૩
જોગ તો તેને જોધ્યે રે, જેતું મન જગમાં બમે;	
તે તો અચળ હમાઈ રે, ચિત્ત રસિયામાં રમે.	૨૪
જેતું મન માને રે, જોગ તે સુખે મહો;	
અમે તો એહ માણું રે, પ્રીતમજીશું પ્રીત રહો.	૨૫
તમારા હરિ સધળે રે, અમારા તો એક રચળે;	
તમે રીઝો આંદરણેરે, અમે રીઝું અંદ્ર મળે.	૨૬
ઇંદુને અવભોજી રે, ચક્રોરનું ચિત્ત કરે;	
તે પ્રકાશને પેળી રે, કહો શું સંતોષ પરે.	૨૭
હેવાં વચન સુણીને રે, આધવજીની ભાંતિ ટળી;	

જોગ જાળજી છૂટી રે, ગયું મન રોહમાં ગળી,
અભિમાન તણને રે, ઓધવ ગોપી પાપ પડ્યા,
હજું દયાનો પ્રીતમણ રે, નિચે એક તમને જડ્યા.

૨૮

૨૯

(૧-૨).

ચોરાસી વૈષ્ણવ.

ઘોળ.

શ્રીગુરુ પુગપદ્મભજનજ હું, વંદુ તે ધરિ તેમ;

દુઃખહરણુ સુખ શ્રે નિધિ વળી, દાયક બહિત પ્રેમ.

શ્રીવલ્લભ શ્રીવિકૃષ્ણ પ્રભુ, શ્રીકૃષ્ણપૂરણકામ;

ચોરાસી મહાભક્ત પાવન, તેનો દરે વરણન નામ.

જેહનું સન્નિધિ દર્શાવી, અન દુઃખ દસેસ પળાય;

પુષ્ટિપદ્યપ્રભુ પ્રસન્ન હોયે, મહા પતિત પાવન થાય.

મનવાંછિત હજી શિદ્ધ પામે, ગાતાં એ અભિધાન;

શ્રીમહાપ્રભુજી નિગ્ધનંદનું, કરે તેહને દાન.

ઢાળ.

ચોરાસી વૈષ્ણવના ગુણ ગાધયેરે, સદા શ્રીહરિના કહેવાધયેરે.

શ્રીદામોદરદાસ હરણાશીરે, કૃષ્ણદાસ મેઘન વદો વાણીરે.

ચંબરવાળા દામોદરદાસરે, જેનો દનોજમધ્યે નિવાસરે.

પદ્મનાભદાસ હરિભકારે, પુત્રસી પ્રભુપદ આસકતરે.

વહુ તહેની કહિયે પાવતીરે, સુત રમુનાયદાસ સુખતિરે.	૪
રત્નેબાઈ વૈષ્ણવ ક્ષત્રાણીરે, સેવ્યા ધીવલ્લભ રમિ આણીરે.	૫
વૈષ્ણવ શેઠ પુરખોત્તમદાસરે, નેનો દાણીપુરીમાં નિવાસરે.	૬
બાઈ રૂક્મિણી પુત્રી તેહેનીરે, સેવા અતુલિત દહીએ જેની રે.	૭
શેઠના મુત ગોપાળદાસરે, મેવા સત્રજીથીજ વ્હવા નરે.	૮
રામદાસ હરિરંગ રાનારે, ગદાધરદાસ જગન વિખ્યાનારે.	૯
વેણીદ મ માધવદાસ બાહરે, હરિવંશ પાઠે મુખદાઈરે	૧૦
ગોવિંદદાસ ભવા ક્યો વખાણીરે, વૈષ્ણવ કહિયે અમ્માક્ષત્રાણીરે.	૧૧
જગતપાવન રવ્યા મોરારીરે, દાસ નારાયણ બ્રહ્મચારીરે.	૧૨
મદાવતની વૈષ્ણવ ક્ષત્રાણીરે, જીવાદાસ સુરી ક્યો જાણીરે.	૧૩
ક્ષત્રી વૈષ્ણવ દેવક પુરરે, શેઠ દિનકર પ્રેમી પુરરે.	૧૪
મુકુદદાસ મહા વૈષ્ણવ મોઢારે, ક્ષત્રી પરભુદાસ જલ્દોટ રે,	૧૬
મલ્લદાસ બાટ હરિજનનરે, દાસ પુરખોત્તમ ધનધ નરે.	૧૬
ત્રિપુરદાસ વૈષ્ણવ કાપતરે, પૂરણ મન રસિક ગલમસ્તરે	૧૭
માદવેદ્રદાસ અમખતરે, ગોસાંઠદાસ સેવ્યા હરિ અત્યરે.	૧૮
માધવભટ્ટ દાદામીરમા વાસરે, વાસવાગ્રાજા ગેખાદાસરે.	૧૯
પથા રાવળની અતિ સેવારે, પુરખોત્તમ જોશી દના તેવારે.	૨૦
જગન્નાથ જોશી તેના આતારે, વળી વૈષ્ણવ તેની માનારે.	૨૧
જોશી નરહરિ હરિના દાસરે, ગામ ગોધરે રાણા વ્યાસ રે.	૨૨
વૈષ્ણવ રજપુતાણી હરિ દાસીરે, રામદાસ ગુજરાત નિવાસીરે.	
દેવે ગોવિંદ હરિરસ માતારે, રામ માધવ દેવે બેહુ આનારે	૨૩
ઉત્તમશોકદાસ સેવા બારીરે, સેવક શ્રીજીના કહેના મહતારીરે.	૨૪
મધ્વદાસ દેવે રસ મગ્નરે, હરિહરિજનનંદુ ચિત્ત લગ્નરે.	૨૫

વૈષ્ણવ છકડા વાસુદેવદાસરે, સેવા અર્થે રહેતા પ્રભુપાસરે.	૨૬
કૃષ્ણદાસ ગગરી સુખકંદરે, બાબાવેણુ રહિત દુઃખકંદરે.	૨૭
એ ઉભયના એક ખવાસરે, તેનું નામ તે જાદવદાસરે.	૨૮
ચાનેશ્વરના વિષ્ણુ જગતાનંદરે, સેવે શ્રી હરિ અતિ આનંદરે.	૨૯
બ્રાહ્મણી અડેલની વૈષ્ણવ બાધરે, આનંદાસ વિશ્વંભરદાસ બેબાધરે.	૩૦
વૈષ્ણવ ક્ષત્રાણી પ્રભુ પ્રીતરે, રામદાસ મીરાંના પ્રેમહિતરે.	૩૧
કૃષ્ણ દાસી ખવાસણી જાણીરે, જેની માની શ્રીવલ્લભે વાણીરે.	૩૨
બ્રાહ્મણી શ્રીવલ્લભવવરનારે, રામાનંદ પડિત ચાનેશ્વરનારે.	૩૩
વિષ્ણુદામ છીપા રસપૂરરે, જીયાદાસ તે ક્ષત્રી કપૂરરે.	૩૪
સારસ્વત દ્વિજ ભગવાનદાસરે, જેનું ચિત્ત સદા પ્રમુતી પાસરે	૩૫
વૈષ્ણવ ભગવાનદાસ બીતરિયારે, શ્રીજીની સેવામાં ઠંઠિયારે	૩૬
અચ્યુતદાસ સનોડીઆ દહિયેરે, ગોડ વિષ્ણુ અચ્યુતદાસ લહિયેરે.	૩૭
સારસ્વત વળી અચ્યુતદાસરે, નારાયણદાસ અંબાસે વાસરે.	૩૮
નાગાયણદાસ બાટ મથુરાનારે, નારાયણદાસ લુવાણા હઠ્ઠાનારે.	૩૯
ક્ષત્રાણી ગોરખનંદ શબરાધરે, સાસુને વહુ બે વૈષ્ણવ રાધરે	૪૦
સિદ્ધનંદના ક્ષત્રી સારરે, વૈષ્ણવ અડેલના એક સુધારરે	૪૧
એક વૈષ્ણવ હરિ ગુણ ગાતારે, દામોદરદાસની માતારે.	૪૨
સિદ્ધનંદ ક્ષત્રાણીનો વાસરે, કવિ લઘુ પુરુષોત્તમદાસરે.	૪૩
કવિરાજ બાટ ગુણ માવેરે, ગોપાળદાસ છટ્ટાડાના દહાવેરે.	૪૪
જનારદનદાસ વૈષ્ણવ ક્ષત્રીરે, ગરુડસ્વામી બ્રાહ્મણ હરિ મૈત્રીરે.	૪૫
કર્નેયાશ્રામ ક્ષત્રી પ્રદાશરે, વિષ્ણુ ગોડીઆ નરહરિદાસરે.	૪૬
બાળકૃષ્ણ બાદરાયણદાસરે, સેવા સમરણનોજ અબ્યાસરે.	૪૭
વૈષ્ણવ રામદાસ સુવાણુ રે, સેવા સમરણમાંહે સુખાણુરે.	૪૮

માણેકમંદ સિ ધુપાડે બવાનીરે, નરોગાધ હરિ મન માનીરે	૧૯
નરહર સંન્યાસી હરિજીતરે, જેની હરિપદ નિરમળ મતરે.	૫૦
ગોપાળદાસ દહિયે જટાધારીરે, વસી ધિજમાં સેવ્યા ગિરિધારીરે.	૫૧
સંત પોખ્યા સ્વતન વેચ્યું નારીરે; કૃષ્ણદાસે પરને સોખી પ્યારીરે.	૫૨
આગરે ચોપડા સંતદાસરે, સુંદરદાસે સેવ્યા અવિનાશરે.	૫૩
પટેલ માવજી વિરજે સહિતરે, પતિ પત્ની પ્રભુપદ ચિતરે	૫૪
ગોપાળદાસ નરોડાનાકહાવેરે, સેવે શ્યામને હરખે હુલ્લાવેરે.	૫૫
સુરદાસ શિરોમણિ બકતરે, ગાયા શ્રીગિરિધર જાણે બકતરે.	૫૬
સવેરોપરિ દાસ પરમાનંદરે, ગાયા ગુણનિધિ આજમુકુદરે.	૫૭
કુંબનદાસ મહારસ કંદરે, સખા બાવે સેવ્યા શ્રીગોવિંદરે.	૫૮
સુત કૃષ્ણદાસ દહ એહેવારે, છાડ્યા પ્રાણ ન છોડી ગોસેવારે.	૫૯
કૃષ્ણદાસ દહિયે અધિકારીરે, ગાયા સેવ્યા શ્રી રાસનિહારીરે.	૬૦
ગાયા વૈષ્ણવ એ ચોરાશીરે, શ્રી વલ્લભપદનિકટ નિવાસરે	૬૧
વૈષ્ણવ ચોરાશીના શુભ ગાધયેરે, સદા શ્રીવલ્લભના દેવેવાધયેરે	૬૨

વલ્લભ.

સકળ તત્ત્વનું તત્ત્વ છે એ, સારમધ્યે એ માર:	
૧ પાઠ કરતા માત્રમાં, વશ થાય શ્રી નંદકુમાર,	૧
શ્રી વલ્લભ શ્રી વિઠ્ઠલ પ્રભુને, જે પ્રસન્ન કરવા આહે;	
નથી અન્ય ઉપાય હેતે હરિભક્તના શુભ ગાયે.	૨
શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુના, અંતરંગ એ ભકત	
મુજ ઉપર દરજા કરી દો, શ્રીવલ્લભ પદ આસકત,	૩
એ વૈષ્ણવ પદ કમળ રજ રતિ તણી છે ઘણી આશ;	
ગયા શુભ હરિદાસના, દયારામ દાસનો દાસ.	૪

વલ્લભનો પરિવાર.

રાગ ભેરવ.

- પ્રથમ પ્રભાતે શ્રી શુર, વલ્લભનું લો નામરે,
 પુરષોત્તમ પૂરણામ, શ્રી મહાલક્ષ્મી પતિજ;
 શ્રી લક્ષ્મણુરાજકુમાર, (શ્રી) એલંભાજી પુત્ર ઉદાર,
 શ્રીવલ્લભ પ્રાણઆધાર, ચરણે રાખે રતિજ. ૧
- શ્રી ગોપીનાથ નિધાન, એ છે પૂરણ પુરણ પ્રમાણુરે,
 ભોગી જનને ધ્યાને ધરના દોહવારે;
 શ્રી આપક વિશ્વામાત્ર, સુખદાયક નંદકુમારરે;
 અક્ષર બ્રહ્મ અખંડ તે, ક્યાંહાંયકી સોડેલાજી. ૨
- શ્રી ગોવંધન ગદ્ગરણ, શ્રી રાધિકા રમણુરે,
 એ વ્રજગુવતી સુખકરણ, સ્વીગમુખ માનભોજે;
 શ્રી રક્તિમણ્ડીરમણુ શ્રી પદમાવતી પ્રાણજીવનરે,
 શ્રી વિદુષ તન મન ધન, તે અધિકા જાણુજેજી. ૩
- કૃષ્ણ પ્રિયે શ્રી યમુનાજી, શ્રી મહારાણીનું નામરે,
 એ સરવે સુખનું ધામ, શ્રી કાલિદીજી દલિયેજી;
 શ્રી નવનિત પ્રિયા લાલ, શ્રી મથુરાનાથ કૃપાળરે,
 શ્રી વિઠ્ઠલનાથ દયાળ, દયાસમુદ્ર લલિયેજી. ૪
- શ્રી ગોકુળપતિ દારિકાનાથ, શ્રી ગુણુર્નિધિ સો ગુણુ માનરે,
 એ અનાથના નાથ, શ્રી ગોકુળચંદ્રમાજી;
 શ્રી મદનમોદનજી, કેટીમનમય મદન સદનરે,
 શ્રી જ્ઞાનકૃષ્ણજીના શ્રીવદનનણી શી ઉપમાજી. ૫

શ્રી ગિરધરજી ગુણવંત, જેનો કાષ્ઠ ન પામે અંતરે.

શ્રી રાણી ભામ્બની વહુજને, આનંદદાયક ભાવિયાજ;

જે જે શ્રી ગોવિંદ, એ છે પૂરણ પરમાનંદરે,

શ્રી ભામ્બની વહુજના ચિત્ત વિષે બલા ભાવિયારે. ૬

શ્રી યાજ્ઞકૃષ્ણ રસરૂપ, એ છે સુગમનણાજ સુરપરે,

એ કમળાકંઠ અનંતની, ઉપમા દા નહીંજ;

શ્રી ગોકુળેશ શુભ નામ, જેની ખાળા રાખો દામરે,

શ્રી પાર્વતીપતિ કામનાપૂરણ છો સહીજ. ૭

શ્રી રઘુપતિ તેજ ભંડાર, એમના ગુણગચ્છનો નહિ પારરે,

શ્રી જ્ઞાનકી જીવનપ્રાણ, ભક્ત ચિતામણિજ;

શ્રી જદુપતિ જીમજીવન, તેહેનાં પ્રકૃત્સ્થિત પ્રસન્નવદનરે,

શ્રી મહારાણી વહુજ ધન્ય, જે સ્ત્રીર એ ધણીજ. ૮

શ્રી ધનસ્થામજીએ ગાયા, પુષ્ટિ પથ પૂરણ ચાલારે,

શ્રી કૃષ્ણાવતી વહુજનાં, નામ રહે વસોજ;

રક્ષમણી સતમામા શોભા, યમુના કમળા દહીએ રે,

દેવકી બેટીજ, સહિત પરિકર રમરિયેજ. ૯

શ્રી દામોદરદાસ, મહાપ્રેમપદપદ્મની પાસરે,

સુરંદાસ જગત પ્રકાશ, પરમાનંદદાસ છેજ;

અતિ અનન્ય કુંભનદાસ, રાધે કૃષ્ણદાસ રસરાસ,

એ ચારે ગુપ્ત શ્રી વલ્લભચરણ નિવાસછેજ. ૧૦

લીલા શ્રી ગિરિવરધારી, જ્યો ચારે જીવ સંભારીરે,

એ વૈષ્ણવ સેજો વિચારી, વસ્તુ અશેષછેજ

- શ્રી ગોવરધન શ્રી ગોકુલ ધન્ય, શ્રી મથુરા મન આનંદરે,
 શ્રી વૃંદાવન વખાણો, વ્રજ સહુ દેશનેજ. ૧૧
- ચોરાશી સંભારો, વૈષ્ણવ બસે આવનને ધારોરે,
 શ્રી વલ્લભની સૃષ્ટિ વિચારો, કાલ્યુ પવ દિનપ્રતિજ;
 શ્રી વલ્લભનો પરિવાર, સહુ સૃષ્ટિ શિરોમણિ સારરે,
 સમરો સહુ વારંવાર, ધડી પગ નેમમુંજ. ૧૨
- હુ માગું શ્રી વ્રજરાજ, મુજને એ સમરણ નિત થાયરે,
 જોહેના હયારામ જય ગાય, નહિ ધડી પગની તૃપ્તિજ. ૧૩

શ્રીકૃષ્ણસ્તવનમંજરી.

(સંકટ સંહારક.)

પદ. રાગ ટેહી.

- નંદકુંવરજ નિજ જન બાણીરે, કૃપા કરો,
 ખરદ પોતાના ઉરમાં આણીરે, કૃપા કરો. ૧૬
- છે શ્રીજી શરણગતવત્સલ પતિતપાવન સ્વામી;
 દીનદયાળ દમાનિધિ અધભોદારણુ અતરંગમી;
 અનાથનધુ દરણુમિધુ પૂરણુ કશી ન ખામીરે. કૃપા ૦ ૧
- આરતવાન બેવી બગ અતક્લિત, વિશ્વંબર વનમાળી;
 ઉદાર અવાધ સહજ કૃપાકર, સેરા સાધન ટાળી;
 આપ સમે મળમાસ કર્યો, કેવળ શરણાગત બાળીરે. કૃપા ૦ ૨

૧ ઉદારતાની બધી હદ આવી રહી હોય એવા; જહુજ ઉદાર. ૨
 સહેજમાં કૃપા કરનાર. ૩ અધિકમાસ.

અગમેળ સુતભાવ સમરતોં, કીધો વૈકુંઠવાસી;
 શુક ભણાવતાં ગુણકા તારી, કેવળ પાતિકરાશી;
 દુઃખદપારથી સ્વદેહ સ્વર્ગે, મોક્ષલયો અવનાશીરે. કૃપા ૦ ૩
 મહાપદ મિથ્યાવાસુદેવને, રે આપ્યું આપ વિચારી;
 માતાની ગતિ પામી પૂતના, પાપણી શિશુહત્યારી;
 એ દયાળુના તમવણ કયલું, દીકરી ન સુણી મિન્ધારીરે. કૃપા ૦ ૪
 આઘાતિ વાલ્મિકી અવળું, રામનમ્રમ આવાપે;
 નિજમળ ગતિ ગીધને આપી જે તતુ બરીયુ પાપે;
 એક દંસ આદિક અનિ ખળ પ્રભુ તાર્યા પ્રમળ પ્રતાપેરે. કૃપા ૦ ૫
 ભક્તાધીન ભક્તવત્સલ છે, વેદ પુરાણે ગાયા;
 જ્યાંડા જ્યાંડાં સ કટ સત પડ્યું ત્યાં, અતિ આગુરુ દહ ધાયા;
 દુઃખ સહીને પગ જન સુખ કીધું, શુભલ્લે વજરાયારે. કૃપા ૦ ૬
 જન અવગુણ મન વસે ન વિકૃત, અંતરમા અતિ પ્રીતિ;
 જયમ સુતના અપરાધ ન બાસે, અંબાને આ રીતિ;
 દોષનણા ગુણ સમરે સામા, વિદુર ત્રયાના નીતિરે. કૃપા ૦ ૭
 સ્વરૂપમાન સંભારે સંકટવેળા પણ કો પ્રાણી;
 તદપિ સાલ્ય કરે સામળિયા, અનુક્રપા ઉર આણી;
 શુભ નથી એ પ્રગટ વાત છે, નિગમાગમ વખાણીરે. કૃપા ૦ ૮
 કપોત બાળક તણ્ય રિપુથી, રાખ્યા કુજબિદારી;
 વળિ ખગ-દહાં ઉગાર્યા, ગજધંટા દોકિ ગિરધારી;

૧ પાપનો દગલો. ૨ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું રૂપ લઈ એક રાજકુ-
 મારીને છળનાર એ નામનો પુરુષ.

- અપદ્મ રાખ્યુ એક ભાંડા, ચિથુ જીવાડ્યા મંજારીરે. કૃપા ૦ ૭
 નીર હદામાં મેડીરે બાજાક, જળ રેડતાં આબું;
- તેની માન દુઃખી થઇ હરિ સમયાં, તપ્યું ન નીર તપાવ્યું;
 અરભક^૧ કુમાર્યુ માત મેળવ્યુ, નાચ્યું ગદ્ગદ મદાવ્યુ રે કૃપા ૦ ૧૦
 શ્યામ પારધી અનગ પ જાગ, એમ ઓઁસ થેરી હરણી;
 હરિ સમરનાં વારિદ વાયુ. પ્રેમાં સિચી ધરગી,
- તુંડયો^૨ ૧૬ એ મુચ્ચા પગરપર, હયા પુરાણે વરણીરે. કૃપા ૦ ૧૧
 હથરપણું અગણ્ય મુકી જ્યમત્તમ, નિગજનને મુખ આપ્યું;
 ના હરવાની કૃતિ પચ કીધી, એતું હૃદે દિત વ્યાપ્યું.
- દિશિત હડી દાણુ સાબળિયે, મોટા જ ને અવાપ્યુ રે. કૃ ૦ ૧૨
 મહારૂપ ધરી દામાજનુ, દુઃખ કીવુ હરિ દાનિ; ૭
 નથુંદ થઈ સૂતાવડ કીધી, ઓખામેય તિયા ૧૧.
- સેના સાર નાપિક થઈ નૃપ-મુડન ધરી ન ગ્યાનિરે. કૃપા ૦ ૧૩
 માધવદાસનથાં મગમૂન-પખાજવા પ્રભુ થઈ માતા;
 માંસ તોળવા દ્યું નાહ્યું, સન્ન હસાર્ધ ખ્યાના;
- અર્ધવચ્ચ રોહિદાસનથે થેગ, પેટેમાં હજધર આનારે. કૃપા ૦ ૧૪
 જનીના છાણાં વિણ્યાં દળણું દળિયુ રેવ મો-રી;
 ભાંડપાત્ર ગોરા કુંભારનાં, ધડિયાં ગિરિવરધારી;
- નામદેવનુ છાણુ છાપરું, વચ્ચું ત્રિલોચન વારિરે. કૃપા ૦ ૧૫
 દારપાળ બળિ ચોનદાર ડેસેનના સારંગપાણિ;

૧ વાસણ. ૨ રેડકી. ૩ બાજાક. ૪ કુતરો. ૫ અગ્નિ. ૬ વગસાદ.

બળમેળ સુતલાવ સમરતાં, કીધો વેકુંડવાસી;
 શુક બણાવતાં ગુણુદા તારી, કેવળ પાતિદરાશી;
 દુઃખદપારથી સ્વદેહ સ્વર્ગે, મોહાલયો અવિનાશીરે. કૃપા ૦ ૩
 મહાપદ મિથ્યાવાસુદેવને, રે આપ્યું આપ વિચારી;
 માતાની ગતિ પામી પુતના, પાપણી શિશુહત્યારી;
 એ દયાળુના તમવણુ કયહું, દીકી ન સુણી મિન્ધારીરે. કૃપા ૦ ૪
 આઘાતે વાલ્મીકી અવળું, રામનમ્રમ આપાપે;
 નિજમળ ગાંત ગીધને અ.પી જે તતુ ભરીયું પાપે;
 એઘ દંસ આદિક અગિ ખળ પ્રભુ તાર્યા પ્રબળ પ્રતાપેરે. કૃપા ૦ ૫
 ભકતાધીન ભકતવત્સલ છે, વેદ પુરાણે ગાયા;
 જ્યાંદા જ્યાંદાં સ કટ સત પડ્યું ત્યાં, આત આગ-ચઘ ધાયા;
 દુઃખ સહીને પશુ જન ગુખ કીધું, શુ નહું પ્રજરામારે. કૃપા ૦ ૬
 જન અવગુણ મન વસે ન ભૂલ, અંતગર્ભ અતિ પ્રીતિ;
 જ્યમ સુતના અપગ્રાધ ન ભાસે, અંબાને અ રોનિ;
 દોષતણા શુભ સમર્થ સામા, વિદુર ત્રયાની નીતિરે. કૃપા ૦ ૭
 સ્વસ્થમાત્ર સંભારે સંદેહવેળા પશુ કે પ્રાણી;
 તદ્દપિ સાક્ષ દરે સામળિયા, અનુક પા હિર આણી;
 શુભ નથી એ પ્રગટ વાત છે, નિગમાગમ વખાણીરે. કૃપા ૦ ૮
 દ્યોત બાળક તણ્ય રિપુથી, રાખ્યાં કુન્નગિદારી;
 યજિ ખમ-ઈકાં હગાર્યા, ગજધંટા દાંકિ ગિરધારી;

૧ પાપનો દગલો. ૨ શ્રીકૃષ્ણ લમવાનતું રૂપ લઈ એક રાજકુ-
 મારીને હજનાર એ નામનો પુરૂષ.

અપકવ રાખ્યુ એક બાંડા, શિશુ જીવાડ્યાં મંઝારીરે. કૃપા ૦ ૯
નીર હઠામાં મેડીરે બાજક, જગ રેડતાં આલ્યું;

તેની માન દુઃખી થઇ હરિ સમયાં, તથું ન નીર તપાવ્યું;
અરબક^૧ કમાયું માન મેળવ્યું, સાચું અરદ દેડાવ્યું રે. કૃપા ૦ ૧૦

શ્વાન પારધી અનગ પ જાગ, એમ ચો દેશ ઘેરી હરણી;
હરિ સમરતા વારિઃ^૨ વાયુ, પ્રેમાં સિચી ધરણી;

હુંલથો રંદ એ મુઆ પરસ્પર, હથા પુરાણે વરણીરે. કૃપા ૦ ૧૧
હથરપણું અગણ મૂખી જયમત્પમ, નિગજનને તુખ આપ્યું;

ના હરવાની કૃતિ પજુ છીધી, એકું હદે દિત વ્યાપ્યું.
કિચિત્ ઠકી દાણુ સાંભળિય, મોઢા જ ને અવાપ્યું રે. કૃ ૧૦ ૧૨

મદાર રૂપ ધરી દામાજન, દુઃખ છીકુ હરિ દાનિ; ૩
નથુંદ થઇ સુતાવડ છીધી, ચોખામેવ નિવાળા.

સેના સાર નાપિદ થઇ વૃપ-મુડન ધરી ન ગ્યાનિરે. કૃપા ૦ ૧૩
માધવદાસનથ્યાં મગમૂત-પખાજ્યા પ્રભુ થઇ માતા;

માંસ તોળવા કું નાહું, સન્ન દસાઈ ખ્યાના;
અર્જવઅ રોહદાસનજી ઘેગ, પંદેરો દગધર આતારે. કૃપા ૦ ૧૪

જનીનાં છાજ્યાં વિરૂપા દગણું દગિયુ દેવ મોઝારી;
બાંડપાન ગોરા કુંબારનાં, ધડિયાં ગિરિવરધારી;

નામદેવનુ છાવુ છાપરં, વણું ત્રિસોતન વારિરે. કૃપા ૦ ૧૫
દારપાળ બળિ ચોખદાર કેમસેના સારંગપાળિ;

૧ વાસયુ. ૨ દેડી. ૩ બાજક. ૪ કુતરો. ૫ અગ્નિ. ૬ વરસાદ.

૭ નાશ.

- પાંડવનાં દાસત્વ કર્યો બહુ, ભારત વાત વખાણી;
કુબ્જકાંત પત્ની પાગથની, થઈ પ્રભુ પાતું પાણી રે. કૃપા૦ ૧૬
- પચાળીના પટુળ પૂર્યા, ઝજનુ સમટ કાપ્યું;
ધ્રુવજી બાળક દુખિયો લહી, દામોદર દરશન આપ્યું.
ચંદ્રહાસને વિષ દરી વિષયા, રાજ અચિત્તું ચાપ્યું રે. કૃપા૦ ૧૭
- પ્રહ્લાદનુ વચન પ્રતિપાદ્યું, લીધ્મપ્રતિષ્ઠા રાખી;
અબરીપત્ર માહાત્મ્ય નધારું, દ્વિજને નીચો નાખી,
હાર હુંડી મોસાળાદિક, નરસેયાના જગ સાખીરે કૃપા૦ ૧૮
- મોપીજનના નાચ નચાવ્યા, નાચ્યા ગિરિવરધારી;
કરમા ખીચી^૧ વિદુરની બાજી, જર્મયા બહાવ વિચારી;
જૂઠાં^૨ રૂળ અબરીના ટુગ-દેનુ આરોગ્યા વારિરે કૃપા૦ ૧૯
- જોવાં અનેક મરજ બકત-તણા કીધા બગવત,
પાવન ધાવાને મેં ગાયા, હું નથી બકિતવંત,
પતિત પાવન કર્યા ધણા, તેવું મુજપર હો ચતરે. કૃપા૦ ૨૦
- ઉત્તમ અધમ અધમને ત્તમ આપ દરો શી વાર,
જોવો તેવો સદા તમારા, હું છું નદ માર;
હોઠો ત્રુઠો દરો ચાહો તે, અનર નથી આધારે કૃપા૦ ૨૧
- અખિલ દોપનો દરિયો છું હું, શુભ કૃતિ સ્વરૂપ ન મહારી,
કાઠી કલ્પે ગતિ ધરે નહિ, જોતા ન્યાય વિચારી;
તો તનાય મેં કેવળ પ્રમેયમળ,^૩ તારો ગિરિગધારીરે કૃપા૦ ૨૨
- શ્વિવ વિધિ^૪ શેષ સરીખા બેદ ન બળે જોને વેદ સમસ્ત,

કોણીમાત્ર ત્યાંહાં અલ્પ જીવ હું, મહાજન મોંઘી વસ્ત;		
શ્રી વલ્લભ ગુરુ સોંપ્યો કહાંન, વિચારી જાતો હસ્તરે.	કૃપા૦	૨૩
નધી માગતો ચક્રવર્તિપદ, સ્વર્ગસિદ્ધિ ચોમુક્તિ;		
પ્રપંચ વિસ્મૃતિ પૂર્વક શ્રીજી, આપો નિજ આસક્તિ;		
સુસંગ સંતત સુદૃઢ પ્રેમસહજ, અહિતુષ્ટી ^૨ બકિતરે.	કૃપા૦	૨૪
આ શ્રી હરિની રતવન મંજરી, શ્રદ્ધા સહ જે ગારી;		
મનકામના ઘશે પરિપૂરણ, અઘ દુઃખ સરવે જાશે;		
દયા પ્રીતમ શ્રીકૃષ્ણ કૃપાકર, પ્રસન્ન તેને યાશેરે.	કૃપા૦	૨૫

✓ ચેતવણી.

૫૬.

ચેત ચેત મન ચપલ યધને, કૃષ્ણ કૃપાનિધિ ભજની;		
આ જૂઠી, જાટ જગતતણી છે, તેથી મમતા તજની.	ચેત૦	૨૬
શું મૂરખ મિથ્યા મહારં કહે છે, તાહારં તેં સહુ જોયું;		
આ અમુલ્ય હીરો હારીને તેં, પથ્થરમા ચિત પ્રોધું.	ચેત૦	૧
આ ડહાપણ તારં અળ્યું ધૂળમાં, ચૂસે પડી ચતુરાઈ;		
તું સેવા સમરણમાં નન સમજ્યો, અન્ન જગાડ્યું ખાત.	ચેત૦	૨
તેં હેત હરિસેન ના કીધું, સતોષ્યા નહિ સાધું;		
આ ધિક્ક પડ્યો તારો જનમારો, વળુસાડ્યું તેં બાધું.	ચેત૦	૩

૧ સંસારને જૂઠી જવાબ એવી રીતે. ૨ નિષ્કામ.

- (અત્મા) તું તહારી જનનીને શેં ના, પથ્થર પડીઓ પેટે
જે કોઈ પખાણત વચ્ચેજ વાર, તુજને નાખી દેડે. ચેત૦ ૪
- તોપણ દેાનું દારજ સરતું, પણ તું તેથી માઠો;
કોઈને કામ ક્યહું ના આપ્યો, કિંચિત ક્યહું ના મારો. ચેત૦ ૫
- આ જનમ દિવસથી જરા લગી તેં, કે ત્સન કૃત જહુ કીધાં;
માતપિતા આદે અ ત મજ્જન જનને દુખ જહુ દીધાં. ચેત૦ ૬
- તું પાપથકી ખીડીઓ નહીં પાપી, વધો ન જુદા પાખે;
કાદી જીવ કલપાવે મૂરખ, જાહી પૂરી આખ. ચેત૦ ૭
- (માધ) વહું નહીં તે વદે મુખેથી, ના ખાતું તે માએ;
તું તહારા મનમા મદમાનો, ના જાણું તાંહાં જાએ. ચેત૦ ૮
- આ વિષયતણું કૃત વાહાણું કાધું, મનથી માન્યું દીક;
વેદ શાસ્ત્રનું વચન ન માન્યું, ધરી ન હરિની ખીક. ચેત૦ ૯
- કપટ કરી કોઈને લૂંટ્યા, પિંક પોતાનો પોખ્યો;
હીન ઉપર પણ દયા ન આવી, પરઆત્મા જહુ દોખ્યો. ચેત૦ ૧૦
- તું વૈષ્ણવ વેષે વાહાતો હીડે, જાનકિપદેરા જતાવે;
પોતાનું મન પથ્થર સરખું, તેહેમાં દોષ ન લાવે. ચેત૦ ૧૧
- હજો કરતાં દોષ નણ્યો નહીં, લાગ્યો જમ ત્યમ લૂંટીં;
(જો) પરમારથ કાણુ જાતો દે મે, હાહું બાંજે કૂટી. ચેત૦ ૧૨
- (એમ) કપટ કરી જા બેદ રચીને, પર વિન ધરમાં ઘાણ્યું;
એમ કરતાં મૃત્યુ આવ્યું, તેથી કપટ ન આણ્યું. ચેત૦ ૧૩
- પછી જમ કિંકરે મરદન ગ્રહીને, કહાડ્યો ધરની બહાર;
સેષ ગયા જમપુર અપાટી, દેતા માર અપાર. ચેત૦ ૧૪

- (ત્યાંહાં) જઈ ઉભો રાખ્યો ધર્મ આગળ, શી આગા છે સ્વામી;
જે વિધિ કહો તે વિધિ કુખ દષ્ટ્યે, જોત્યા મસ્તક નામી. ચેત૦ ૧૫
- (પછી) ધર્મ રામે ત્વ હાં છુજને પૂછ્યું, કહે કમાઇ શી કીડી;
તું ગયો હતો હરિ સમરણ કરવા, ક્યમ થઇ નહીં સિદ્ધિ. ચેત૦ ૧૬
- (ત્યાંહાં) એહેવું કેહેના ચિત્ર વિચિત્રે કાહાડ્યુ તાહાં પાતું;
તે વાંચનાં મનમાં લજવાણું, એહેવું તાહારં ગાડું. ચેત૦ ૧૭
- તે સાંભળી ત્યાંહાં ધરમ સજામા, સરવે ડસીયા દન;
(ભાઇ) આહાવો નિરનમ કોઇ ન દીઠો 'કદી ન આગ્યો' અર્થત. ચેત૦ ૧૮
- (પછે) કોઇ કરી ધર્મ ગામ જોડ્યા, નાખો કુબીપાક
નકટ છુજને શી શીખામણ, ૧ મળે જોડેને નાક ચેત૦ ૧૯
- ધરમે એમ કહ્યું ત્યારે તું, જોત્યો જોડી પાણ્ય,
મેં ઝખ મારી હું જાગ્યો સ્વામી, દીન વચો તું વાણ્ય ચેત૦ ૨૦
- હવા હરિ એકવાર મુજને, આપો મનુષ્યાદેહ;
હું હવાં હરિસમરણ રવિ ચૂક અન્યકશિ નહીં સ્નેહ. ચેત૦ ૨૧
- (એમ) કોગી કાવાવાવા કરતા કૃપા કરી ધર્મ બુખ,
જોજો ના બુદ્ધેશ કહી આપ્યું, મનુષ્યાદેહ સ્વરૂપ. ચેત૦ ૨૨
- એમ દશર કરી આ ચો છે, તે તું શે નવ જાણે;
તું હતા જઇ વિતર ગો આપીશ, હરિચણ ના મુખ આણે ચેત૦ ૨૩
- કોટ્ટ કમોત સીદ થાએ છે, કહ્યું માનની માહાર;
હું સાચુ કહું છું નિત્ય હરિ બજ, સીદ જગાડે તાહારં. ચેત૦ ૨૪
- {(આ) ૭ દેખે છે તે સકુ જોડુ, સાચું હરિનુ નામ;
{વધુ દામે લૂટી લે તેડેને, નથી કવ્યવું કામ. ચેત૦ ૨૫

- (બા) સુખ સંપત ધર ધણી દેખી, સીદ હરાયો હોડિ;
 તું મા જાણીશ ઝાણું જવાશે, આબુનું ટાંડે મોડે ચેત૦ ૨૬
- તું હરેચકી નર્યા હેત ધરીને, લજતો વંકુદનાય;
 તો પાછળ પરતાવું પડશે ને ધસવા પડશે હાથ ચેત૦ ૨૭
- હાં આ મનુષ્યોદ મોઘો છે, મળશે નહીં વારવારે;
 ને આ અવસર ચૂક્યો તો નિશ્ચે, લક્ષ ચોરાસી તાહારે ચેત૦ ૨૮
- ત્યાંહાં ખર સુકઠ ગંડક ગંધવ, જાતિમાં જઈ અવતરશે;
 (ત્યાંહાં) પ્રભુરમરણ કરવાની મત્ય નહીં, ગોખાણે રડવડશે. ચેત૦ ૨૯
- તે માટે મહારં કહ્યું કરીને, ગોવિંદના ગુણ ગાની;
 (આ) માયા મમતા મૂડીને તું, તાહારં ચેતી જાની. ચેત૦ ૩૦
- તું આવ્યો ત્યારે શું લખ આવ્યો જામર દશે શું લેખ;
 તું ખીણું તાહારં શું જ બતાવે, તહારી છે નહીં દેહી ચેત૦ ૩૧
- મહારં મહારં કરીને મૂરખ. મુઓ તું દોડી દોડી;
 ધયા વિટં નણા શીદ મરે છે, સગ નહીં આવે દોડી. ચેત૦ ૩૨
- (ભાષ) તહારે કીધે વતું ઓણું, લેલ માત્ર નહીં થાય;
 એ કરતા ખીજે છે તું, વચ્ચે શીદ અચડાય. ચેત૦ ૩૩
- લખ્યું ન મિથ્યા થાય કદાપિ, ભાગ્ય વિને છે જોડ;
 તે જોની મેળે વણ માગ્યું, આવી મળશે તેહ. ચેત૦ ૩૪
- માટે કાટી દલપના છોડી, ગાની શ્રી ગોવિંદ;
 એ દાસ દયાના પ્રભુને લજતાં, થાશે અખિલાનંદ. ચેત૦ ૩૫

કતવેલ.

૫૬.

- પ્રથમ પ્રણામ કર, હું શ્રી ગુરનાથને;
 મન ક્રમ વચન વડ, જોડી જુગ હાથને. ૧
 સુણો શ્રીગિરિવંધારી, તમે મહારી એક વિનતિ;
 મેં એળે અવતાર ખોયો પ્રભુ હાવાં મહારી શી ગતિ. ૨
 રખડતાં ચારે ખાણે, અખિલ ક્ષણકર્મા;
 માંધી મનુષા દેહ મળ્યો, તેમાં ભરતખ ડમાં. ૩
 જોડેને દેવ સરીખા છંદે, તેહને પશુ ના મળે;
 તેહવો તે મુને મળ્યો, પ્રભુ તમારી કૃપાખળે. ૪
 એવો સમે આવ્યો તોડ, હરિ ભજવા ન શીખ્યો;
 રંકને જયમ પાગસ મળ્યો, પણ કોટે બાંધીને બીખ્યો. ૫
 બાલાપણુ બાપછડા મેં, ખોયું અજ્ઞાનમાં;
 મારી યુવાવસ્થા તો વીતી, વિધવાના ધ્યાનમાં; ૬
 વૃદ્ધાપણુ આવી ગયું, નોહે તૃષ્ણા ન તૂટી;
 હાકે સદુ હળવો પાડ, મરં તોહો માયું ફૂટી. ૭
 ધણા બવ કસેશ પામ્યો, તોહો મમતા ના ભાંગી;
 મારે હૈયે વેરાગ ન આપ્યો, પ્રભુ તમથી સેદ ના લાગી. ૮
 કરતાં એમ મૃત્યુ આવ્યું, સગી કોઈ ત્યાંહાં ના થયું;
 હાવાં આગળ જે જે નિપન્યુ, તે તો મુખે નવ જય કહ્યું. ૯
 એવા અનેક ફેરા, હું આવ્યો ને મયો;
 પણ પ્રભુ તમેને ભજ્યા વિના, મારો છુટકો ક્યહું ના થયો. ૧૦

- હું માયાના પાશ તોડી, સેવું તમને શ્રીહરિ;
એવું બળ હુંમાં નથી, દહું છું દરગરી. ૧૧
- જાણી દીન કૃપા કરે, વહાલા બરદ પોતાનું જોઈ;
તો તો શાય દામ મારું, નહી તો મરેશ રોષ. ૧૨
- મહારાં કહું સહુ જાણી જોઈ માજ કરે;
વહાલા પોતાનો દામ જાણી, મારા સહુ મંતાપ હરે. ૧૩
- છો પતિતપાવન પ્રભુ અમમ દદારકારી;
દયાળુ દીનખંધુ, શરણાગતવચ્છા શ્રીહરિ. ૧૪
- શ્રી ગોપીજન વલ્લભ વહાલા, તમે કૃપાના સાગર ઠાલાવો;
તમે ધણને કૃપા કરી, મારે કરું છું દાવો. ૧૫
- સ્થળથી પ્રગટયા, પ્રભુ પ્રહલાદની પીડા માપી;
ધ્રુવજના તાપ ટાળ્યા, અવિચળ પત્ની અપી. ૧૬
- વળી અદ્રહાસ ઉગાર્યો, ફેડી વિગ વિષયા કરી;
સ કટથી દ્રોષદી રાખી, પૂર્યાં અહુ ચીર હરિ. ૧૭
- તળાતો તેય કદાથી, સુધનવા રાખીયો;
બળતા ખગબાળ ઉગાર્યા, ગજધંટા નાખીયો. ૧૮
- માહે મદલો હરતી, મુકાબ્યો કષ્ટથી;
શિવજીને સહાય કીધી, તમે મદાસુર દુષ્ટથી. ૧૯
- રાખ્યું યજ્ઞ બીજગરે, પાંડવનાં લાડ પાળ્યાં;
સુદામાનું દાળીદ કેડ્યું, અન્નમેઘ પાપ બાળ્યાં. ૨૦
- અહલ્યાનો આપ ટાળ્યો, વિદુરનું ગમતું કીધું;
જમદેવની સ્ત્રી જવાહી, મીરાંનું જેર પીધું. ૨૧

નામાનું છાપરું છાયું, ત્રિશોચન નીર બયું;	
દાસ દામાજી માટે, માહારનું રૂપ ધયું.	૨૨
નરસંઘયાને હાર આપ્યો, પૂર્યા મહુ કોડજ;	
મૂકયું ધર બોહાણા માટે, તમો શ્રી રણછોડજ.	૨૩
સેના સાર નાપિક થયા, જણાવ્યું જગનને;	
મધરાતે બનાત ઓરાડી, માધવદાસ બક્તને.	૨૪
તુળશીતી ટેક માટે, થયા કૃષ્ણ રામજ;	
ધનાતુ ક્ષેત્ર નિખાવ્યું, બીજવણ સ્યામજ.	૨૫
કુંતાજીની ભક્તિ દેખી, થયા આધીન હરિ;	
પ્રાણ ઉત્તરાના રાખ્યા, પરીક્ષત સાહાય કરી.	૨૬
સાંદીપનિ મુરની પત્ની, દેવકી માત કહાવી;	
એ બ ધેને પુત્ર અભય્યા, મૃત્યુ પામેલા લાવી.	૨૭
ઉદ્ધવ અરજીન બ ધેને, જ્ઞાન ઉપદેશ્યું હરિ;	
પારથને પાણી પાયું, સુભદ્રાનું રૂપ ધરી.	૨૮
રાજ વગ્ગસેનને આપ્યું, પ્રભુ છડીદાર થયા.	
બળી રાજને મંદિર, દ્વરપાળ થઇને રહ્યા.	૨૯
વ્યાસનો તાપ ટાળ્યો, નારદને મેળવી;	
હિરણ્યાક્ષ દુષ્ટને મારી, મૂકાવી પૃથવી.	૩૦
કુબ્જાળતી દામના પૂરી, રંગે રમવાતે ગયા;	
ખાહજીને કન્યા અપાવી, સાક્ષી ગોપાળ થયા.	૩૧
રઘવલા અર્ણવપણું, પ્રેમે થયું બંગજ;	
ગુણિદાનો મુકુટ લીધો, તમો માગીને શ્રીરંગજ.	૩૨
ઋષિપત્નીનું ભોજન, બન્ધુ જહુવીરજ;	

પીધું શ્રુતદેવ કેરું, નારાયણ નીરજ	૩૩
કરમાનો ખીચડો ખાધો, સમરીનાં બોરજ;	
ઉચ્છિષ્ટ આહીરનું જમ્યા, તમે શ્રીનંદકિશોરજ.	૩૪
રમાયી અધિક આપ્યું, તમે સુખ ગોપીને;	
તેહને ગમ્યા તે કૃત કીધાં, મરજદા લોપીને.	૩૫
આગે ગળ્યા ગોપ ઉગાર્યો, સરપે ગળ્યા નંદજ;	
ગિરિધારી વ્રજ ઉગાર્યું, આપ્યો આનંદજ.	૩૬
જટાયુની દહનક્રિયા, દરી રઘુરાજજ;	
વિભીષણ સુગ્રીવ બંનેને, અપાવ્યું રાજજ.	૩૭
અંબરીષને બાર કિનાર્યો, આપે અવનાર ધરી.	
ભીષ્મથી બરથ ઉગાર્યો, દેવીને પ્રેરણા મરી.	૩૮
વામન ધર્મ ભીક્ષા માગી, ઇન્દ્રનું ગમતુ કીધું;	
અમરને અમૃત પાપું, મોહની રૂપ લીધું.	૩૯
પુંડરિક વચન માટે, ઇંદ આસનજ;	
વાલ્મીક મોટો પતિત, કર્યો પાવનજ.	૪૦
આપ હાયામા સુતો, પવન કુમારજ;	
આતપમાં કિમા રહ્યા, ધડી બે ચારજ.	૪૧
કપટે પયપાન કરાવ્યું, બકી ગોપાળજ;	
તેહેને ગતિ માતાની આપી, એહેવા દયાળજ.	૪૨
પારધી અહિ સિંચાણો, માંહોમાંહે તડવ મારી;	
કરતાં એમ સમરજી હરિ, પક્ષી લીધાં ઉગારી.	૪૩
તુહારામ તમને વહાલો, સદેહ સ્વધામ લીધો;	
પીપાને હારિકા દાખી, મુદ્રા દેખ સાચો કીધો.	૪૪

જયમલની લજ્જા રાખી, રમદાસનું શ્રીફળ લીધું;	
રાખ્યું પણ કપીર કેરું, આપે સદાવત દીધું,	૪૫
ચાન સોપાન નિવૃત્તિ, મુક્તામાઘ ભક્તિ ભાવી;	
દાસની કીરતિ કરવા, માટીની બીંત ચલાવી.	૪૬
શ્વપચ મોહનાની આંધે ચઢ્યા, પ્રભુ પ્રીત જાણી;	
ગદાધરદાસકેરું, પાંચે ભોગ પીધું પાણી.	૪૭
ત્રિપુરદાસ લકતકેરી, ઊંટિથી શીત સમી;	
ભકતના કુલના ભારે, શ્રીમસ્તક રચું છે નમી.	૪૮
સૂરદાસનો નીમ નિભાવ્યો, કીર્તન પૂરા કર્યું;	
કૃષ્ણદાસના કોડ પૂર્વા, પદ તણ આપે ધર્યાં.	૪૯
દાસ આશકરખ મારે યુદ્ધ કરવાને ગયા;	
જન પદનાભ સારે, જેવડીયા આપ ચયા.	૫૦
એહેવાં જનદુઃખ દર્યા, ઘણા શ્રીનાથજી,	
પહેમા એક અધિક દયો, જાણી મહો હાથજી	૫૧
શીખે ને સાંભળે ગાયે, ભાવે ભક્તવેલજી;	
નહતે પ્રભુ પ્રસન્ન ચમ, કરે સુખરેલજી	૫૨

ચાતુરીનો ગરબો.

- સરવ કામ છોડિને પરથમ, ગુરુ ગોવિંદને બજીયેછ; 1
 સકળ કામના જ્યેથી સિદ્ધિ, વારે તેને તણ્યે. ચિન્તા સાથાને.
- મૂળથી મહેત્રી સંગત કરિયે, નીચ સંગત પરહરિયેછ; 2
 સંગત તેને વશ મન રહે છે, જ્યેથી તારિયે મરિયે. શિં ૨
 શ્વેત સુરૂપ રંગ ગુણ કામળ, સુગંધવંત કપુરછ;
- સ્થામ મરી વણુ તે ઉઠી જાયે, માટે ન રાખે દૂર. શિં ૩
 સુગંધી પુષ્પની રક્ષા દારણુ, કાંટાવાડ જ્યમ દરીએછ;
- કેવડા માંડ સુમધ રહી છે, કંટક જાણી શું પડદરાંય. શિં ૪
 ઉકરડે જે રતન હોય તો, દુર્ગંધી પણ સહેા ;
- વિદ્યાની બાળકની શિક્ષા, શિરપર ધરવા જવા. શિં ૫
 પરાપકાર મીત મૃદુ વાણી, મ્હોટા જન તે જાણેછ;
- નિર્દય આપશ્વારથી જૂઠા, તે નાચા પરમાણે. શિં ૬
 ખરી મેહેનતનું દ્રવ્ય જોડીયે, નીચ નજર ના દરીયેછ;
- પાછળથી પરતાવો ઉપજે, હાણુ હાંસીથી રિયે. શિં ૭
 સાહસ કર્મ ન કરિયે કદાપિ, હરી હરિ જગને મારેછ;
- ઉતર્યું જળ મોતીનું ન ચઢે, વળતું કોટી પ્રકારે. શિં ૮
 રીતે ચાલતાં દષ્ટ પડે ભલ, સુખ અનીતિયે કૂહંછ;
- બેસી નાવ છુડે નહીં કેહેવત, તરી ઉતરે તોહે ભૂંડ. શિં ૯
 વિના વિચાર્યું કામ કરે તે, પાછળથી પસ્તાયેછ;
- બગડી છુંદ ના હોજે સુધરે, મળે ન જે તક જાયે. શિં ૧૦

ઠરજ દાદીને ખરચ ન કરીએ, દોડી ના સહિયે; દુઃખજ;	
જેવી સંપત તેવું બોજન, સદા પાખીએ સુખ. શિં.	૧૧
પૂર્વે પેર તાંદાં સ્નેહ ના કરીયે, પૂર્વે મિત્રશું વેરજ;	
નિત્ર કોઈ દિન મુંજ પ્રકાશે, યત્રુ ના છૂટે મેહેર. શિં.	૧૨
આપ વખાણુ અવરતી નિંદા. પરપત્નીશું દાસ્યજ;	
અતિ બાપજુ કટુજન લાસ્યે, મ્હોટમપણુનો નાશ. શિં.	૧૩
સુખ આવે છાડી નર જમ્મએ, દુઃખ આવે નવ કરીયેજ,	
આપજીથી અધિકાંને જોષને, ગવ' કસેયને હરિયે. શિં.	૧૪
ભોભી જન ધનવડે સાધિયે, ગરતી જોડી પાણુજ;	
મૂરખનું મન ગમવું કરિયે, પંડિત સાચી વાણુ. શિં.	૧૫
હરિ ગુરસાહેબથી સાચા રહીયે, ઓગુ જુદું કરીયેજ;	
મોટા આગળ કોઈ સમે પણુ, મુખે મ્હોટા નવ ચમ્મએ. શિં.	૧૬
રીત નભે નહીં રંદાકિરી, વાંસલે વરવું ચાલજ;	
ઠરવતની દક્ષા અહીં રાખો, ઉભે ભોઈ સુખદાય; શિં.	૧૭
કેવળ સ્વાસ્થ્યકૃતિ વાંસુલાની, સદુ પરમારચ રંદોજ;	
ઠરવત બેપાસે સરખું છરિ, રહે ધર રહે હરિખંદો. શિં.	૧૮
લાખ ગમાવી સાખ રાખીએ, સાખે મળશે લાખજ;	
લાખ ખરચતાં સાખ નવ મળે, સાખ ગયે સદુ ખાખ. શિં.	૧૯
મળી સહેજ પોણી નવ તણ્યે, દુર મોદિક અભિલાષેજ;	
ઉછંગ સુત અળગો કેમ કરિયે, ઉદરગર્ભની આશે. શિં.	૨૦
સામાને શોભા આપેથી, આપણી શોભા આવેજ;	
પતિસુખ શોભા ઓને કરે જોમ, ઓને પતિ દરશાવે. શિં.	૨૧
બાવરહિતનું અમૃત બોજન, મુદ્ર કરીને જાણોજ;	

- સ્નેહ સદ્દિનનો મુકો રોટલો, અમૃત સમ પરમાણી. શિ૦ ૨૨
- જે કરતાં પારણામ હાની, તે કારજ નવ કરવુંજ;
આપણી પોંચ પ્રમાણે સધળે, સમજી કગલું બરવું. શિ૦ ૨૩
- જેથી પ્રીત વધ્યાની દમ્પણ, તે પર ત્રણથી કરીયેજ;
વિવાહ ધનવેહેરાર પરાણે, વામા વાત ના કરીયે. શિ૦ ૨૪.
- માતાપતાશું દિન ધરિયે એમ, દહા ન ધરિયે દોષજ;
નામરવેલ વણમે તો કમ વણસે, જો પહેલ્યું હોય સતપ્રેસ. શિ૦ ૨૫
- કૃષ્ણવિના ગાંધરી કદાપિ, જરપ્રીત ના કરીયેજ;
ગળે પડી છૂટે નહીં કમે, પાપતાપ પચી મગીયે શિ૦ ૨૬
- ચોક્કું બોલ્યાં યુગ્મ શોખા છે, બહુ બોલે પત જાયેજ;
ચો કોડીનાં ચાંદો બાળે, ચાનાં ચાયલ પાયે. શિ૦ ૨૭
- કામ વિવેકે કરિયે તદ્દપિ, કષ્ટ પડ્યું તે ખાહેજ;
તો પછી હારે ધરિયા એમ લેહેવું, હરખડ્યું નહીં તાંહે. શિ૦ ૨૮
- પાણિ વાગી ને દષ્ટિ દહ-રાખી સધળે જમ્મએજ;
મોહોટમ આવ માન પાગીયે, કહિં દુખિયાં નવ ચમ્પે. શિ૦ ૨૯
- જે ભાવે જે પૂછે તેને, તેહેવો ઉત્તર કમ્મએજ;
હાપણુમાં ભંતરનું હારદ, સહેજે સમજી લમ્મએ. શિ૦ ૩૦
- જેહ વિના ચાલે ના તેની, મરજી રાખી રહેવુંજ;
સમે આપણો સાધી લેવો, બુદ્ધ્યું બગડ્યું સેહેવું. શિ૦ ૩૧
- તન મન વસન ચત્રિમળ રાખિયે, આજસ કોધ ન કરવોજ;
પરદુઃખ દેખી પ્રસન્ન થવું નહિ, પાખંડ ધર્મ ન ધરવો શિ૦ ૩૨
- એકાદા જનની અદમ રાખવી, બાળને શિક્ષા દેવીજ;

ગુરુજન સેવા દયા દીનશું, ઝીને વચ કરી લેવી. શિ. ૩૩
 દિવસે વાત જોઈને કરવી, નિશા વિવેકે જાનીજી;
 કાઠ સમે કાઠી કેવું સાંભળે, ઉપજે મોટી હાની. શિ. ૩૪
 મોટા સાથે નવ બગાડવું, નીચ બવાઈ ન સારીજી;
 નૃપ યોગીનો નહીં આસંગો, કાજુમાં કરે ખુસારી. શિ. ૩૫
 નમીભોત પરનાજો બારી, નવ હરવું તે હોઈજી;
 બગન બચ્ત તન કળી પરનાવો, વણુ સ્વારથની વેડ. શિ. ૩૬
 જન જુગારી નરકર બચસરી, વિશ્વામે નવ રહેવુંજી;
 વેહેવારે વે'વારે લખ્યા, ના ધરવી રુદ્ર કહેવું. શિ. ૩૭
 હરિવિના કયલું લુખ્યાઈ ન જવું, જાહું સર્વ સમજવુંજી;
 કાળકપોટા અચક સાગરો, ભગવતમંજન ન તજવું. શિ. ૩૮
 જે જે વાતે મીઠું કડવું, આપણને જેમ લાગેજી;
 તેજ પ્રમાણે સમજી લેવું, જે સફને સુખ દુખ જાગે શિ. ૩૯
 દંપતીવચ્ચે દૂત ના યાવું, ફૂંડી સાખ ન ભરીજી;
 ના કરીએ અરિ ફરી સુગમી, અધર્મપક્ષ ન કરી. શિ. ૪૦
 માણસ જોઈને કામ પાડીએ, મૂરખ મિત્ર ના કરીયેજી;
 હઠ ના કરવી ખોટી વાતે, ફૂર દેવ ના રમરિયે. શિ. ૪૧
 દીન સગાને દર્જ ન માગવું, દે ધણું માગે વાળીજી;
 દાનો દુરનન ગુણે મારીએ, યકે ન ઉંચું ભાગી. શિ. ૪૨
 મરમ વચ્ચન કોઈને નવ કહિયે, જે સુણતાં સંકાયજી;
 વાટે જતાનું કષ્ટ કાપિયે, જ્યાહાંલગી આપણી પોંડેઅ. શિ. ૪૩
 મધુરા વાણી વહીએ સફથી, ઉદર રાખીએ જોડુંજી;
 મળ્યા મનુષ્યને પ્રાણુ આપિયે, કોનું ન કરીયે નું. શિ. ૪૪
 કેત ઉપકાર ના ભૂલી જઈએ, ગુણ સધાયો સેવોજી;

અન્નદાતાને આધીન રહેવું, લાલચ દ્વેષ ન દેવો. શિં. ૪૫
 મહા મ્હોટું કંઈ સંકટ આવે, તો શ્રીહરિ ઘરણે જવું;
 દિ મત રાખી ઉપાય કરવો, પ્રાયશ્ચિત્ત ના યાવું. શિં. ૪૬
 મૂરખથી કમહું મમત ન કરવો, ગાંઠ ગોઠડે દેવીશ;
 આશી ચુકાવી કામ કહાણવું, આગળ બચુશે કેવી. શિં. ૪૭
 કદળી દોલ કદિલ જન કાઠી, કાપ્યા વણ ફળ નાપેશ;
 ફુલની સામા સાધુ ન યાવું, યાતા અતિ સંતાપે. શિં. ૪૮
 કામ કપેચું આવે ત્યારે, ધીરતા યાવું જાયીશ,
 જલદ ચરાથી જોખમ લાગે, પથ્થર હઠગ પાણિ. શિં. ૪૯
 જોવો સમો વિધિ પણ તેવી, કરતાં કારજ યાવશ;
 એક રીતે અટકી નવ રહેવું, રોમ પ્રભાસે ઉપાય. શિં. ૫૦
 અગમ વિચારી સરવે કરવું, ગલત કમહું ના રહેવું;
 સફળ વચન વિચારી જોવું, રોમ રોમ ચિત્ત દેવું. શિં. ૫૧
 શુભવંતની છતરાઈ ના કરવી, વૃક્ષપણે લાલાઈશ;
 શુભાન ગરજ સમે નવ ધરવું, ભાગી જાય બલાઈ શિં. ૫૨
 બાણે બેસીને બૂખ્યો, ઉઠે, ચાકર ન રાખે માઝાશ;
 અણજાણ્યા ઉપર રીસાવે, એ રણે મૂર્ખના રાજ. શિં. ૫૩
 પરપર જાહેને દુઃખ ના રોવું, કોઈ ન યાય વિભાગીશ;
 પાછળથી પરનાવો ઉપજે, બાર જાય સફળ ભાગી. શિં. ૫૪
 પરધરમાં ન અચાનક જવું, વાત કરી નવ દસવું;
 શું જ કરતાં હોય જે જણાં ત્યાં, વણ તેડ્યાં નવ ધસવું. શિં. ૫૫
 કોવત કમ કમક વણ સંજર્જને, ફરીજન સાચ ન વડવું;
 ગજ મહેવાનો સામન લઈને, બકરી બંધન ચડવું. શિં. ૫૬

રીતે પણ મોટાને વાદ ન કરવો ખોટા સાથેજ;
 ખરાબ હામે પથ્થર નાખી, છંટાવું નિજ હાથે. શિ૦ ૫૦
 ઉલટી ગતિ ઘેલાની મીઠમે, દાસ દક્ષના થઈએજ;
 સર્વ દામથી ગુણ મંદી લેવો, એમ ચતુરતા લલિયે. શિ૦ ૫૮
 કલેશની ઉપર કલેશ રાખવો, કોધની ઉપર કોધજ;
 મદન મોહ મદ મચ્છર ન ધરવો, મનને દરવો ખોધ. શિ૦ ૫૯
 આ બ્યવહાર ચાતુરી શિક્ષા, રહેશે ઉરમાં રાખીજ;
 ભવસુખ હરિભક્તિ પદ લેહેશે, ઉમ્મી આગર રાખી. શિ૦ ૬૦
 પચ્ચીસ પચાસનું ખત ના લખીયે, અંકે આવે એકજ;
 ગળે પડે કોઈ શુભામ ખાણુસ, હાથી વિત્ત વિવેક. શિ૦ ૬૧
 સહજ ચાતુરી એક વચનમાં, કહું છું સદ્ સાંભળજોજ;
 હરિ ગુર હરિભન સેવી સમરી, જનમ મરણથી ટળજો. શિ૦ ૬૨
 આશ્રમ આર વિષે ગૃહસ્થાશ્રમ, એક વાતથી મ્હોટોજ;
 શ્રી હરિની સેવા બની આવે, માટે નહિ તે ખોટો. શિ૦ ૬૩
 મન ભાવે તે આશ્રમ માંડો, મારે નહિ સેવા દેવાજ;
 ક્યો કહે મ્હારે તે મ્હોટો, જે કરે કૃષ્ણની સેવા. શિ૦ ૬૪

મનમુખોધ.

કંકો.

દાળ ગરબો-દેશી કલ્યાણી.

કહ્યા કોટી કારણ લાગે તે, લજ સ્થો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાળ;
 નહિ તો પાછળ પસ્તાવો ચશે તે, આવી જાશે અચાનક ઠાળ. ૧
 ખખખા ખોટું સદ્ શ્રીહરિ વિના તે, આદિ મધ્યે અંત્યે દુઃખરૂપ;

- અનુભવી વાત ઠહું છું છું ખરી રે, માટે સમરો સ્વામસ્વરૂપ. ૨
 શાગા શુર હરિ હરિજન એક છે રે, રમે રાખો મનમાં બ્રાંત; ૩
 સેવો સાચે રમેહે વિવેકશું રે, સરવે શાસ્ત્રનું એજ સિદ્ધાંત.
 હાથા ધડી સાખેણી જાય છે રે, જેવું જાણી શકે તો જાણ્ય; ૪
 હરિ ભગવાનો અવતર નહિ મળે રે, ફરી થાય છે મોટી હાણ્ય,
 જાના નિર્ભય પદ નદલાલનું રે, એ થકી સફ્રુ જોણું જાણ્ય; ૫
 પક્ષ રાખીને વચન વદતો નથી રે, મુને ખાત પિતાની આણ્ય. ૬
 જાણ્યા ચતુર તું ત્યારે ઠહું રે, મિત ચરણ ચતુર્થજ રાખ્ય;
 નિત્ય સેવા સંત્રણ સત્સંગમાં રે, રહી કૃષ્ણ શ્રીકૃષ્ણ તું જાણ્ય ૭
 છઠ્ઠા હેલ હબીલા લાલશું રે, તિમે જોડો સાચા પ્રીત;
 દત્તેય કાંઈ પછી તાહારે નથો રે, તાહારી સરવે વાતે જીત ૮
 જાણું જગજીવન જાણ્યા નથી રે, જાણ્યું સરવે તોયે તું અજાણ્ય;
 પ્રેમે પુરપોતમ પૂજ્યા વિના રે, થયે પંડિત નહિ કદવાણ્ય. ૯
 છઠ્ઠા અપદ દહી હરિ ગાઠ લે રે, ફરી મળવો નથી આ દીન;
 રંદને લંક મળી જયમ હુંવા રે, ત્યમ તુને મળ્યું એ ધન. ૧૦
 કદા ટોપી તલક માળા ધરા રે, તોયે તજ્યાં નહિ કપટ કુટેવ;
 વેણુવ વેપ ધરી વાહી નિરુને રે, ક્ષણુ દીપ્તી નહિ હરિસેવ. ૧૧
 કદા કાલાં યોચાં સંસારનાં રે, કુટે કંઈએ નાવે પાર;
 અમુકમ અવસર એજે જાય છે રે, વેહેલો જણ લે નંદકમાર. ૧૨
 કદા કાલો ક્યો સંસારમાં રે, તેણે શું 'સર્વ તાર' દામ;
 માર ખાતાં મોહોડું ભાગી જશે રે, માટે જણ લે સુદરશ્યામ. ૧૩
 કદા કણકે શ્રીહરિ ગાઠલે રે, ક્યાંહાં લગી દણુકારો આ દોર;
 માથ્યા જમકિંકર તુને જૂડતાં રે, તોયે તુ ના થાક્યો નડોર. ૧૪

- રેણુ રાજપાઠ ધણાં ભોગબ્યાં રે, ધણાં ભોગબ્યાં નહીંનાં દુઃખ;
 જાણે તો બાકી કાંઈ રહી નથી રે, હાથાં તો હરિ ભજ ચામ સુખ. ૧૪
- તતા તુ તહારં ચેત્યો નહી રે, શીખ્યો સર્વં અવરતે કાજ;
 શું બળ રાત્ર બતાવે અન્યને રે, દુર્મા અંધારં ગાઝ. ૧૫
- અથા ચાવર જંગમ સર્વનાં રે, જાણી લેજે શ્રીહરિનો અંત;
 મન હર્મ વચને દયા સહુપર ધરો રે, રખે કરતાં કાંઈનો પ્વંચ. ૧૬
- હદા દોષ સર્વ નિજમાં લહે રે, જાણો સાહામાં સર્વને શુદ્ધ;
 અન્યનો અંતર અવગુણ ના આણીને રે, એ છે ભવ તરવાની બુદ્ધ. ૧૭
- ધદા ધિક ધિક ધન હગ જાણુજે રે, ધિક વિઘા ધિક સ્ત્રી ધામ;
 સુખ મુચકન ધિક વૈભવ સહુ રે તાહારં જો ન બળ્યા ધનરપામ. ૧૮
- પાપા પોષાં બાણી પાંડિત થયે રે, ધણું પૂજ્યો જગમાહે;
 જગતના પૂજ્યને તે પૂજ્યા નહી રે, અસ્થા તારં ઠેકાણું ક્યાંહે. ૧૯
- ફેરો ફેરો પડ્યો અવતારનો રે, જ્યારે ગાથા નહોં ગોવિંદ;
 એજે ખોયો દુર્લભ દેહ માનવી રે, તારં હૃદય હર્મ મતિમંદ. ૨૦
- બળ્યા બાપ તહારો ત્રિભુવનપાલ રે, જેને ધેર ત્રિશોદનું રાજ;
 પુત્રપણું જાણવી જો સેવો પિનારે, વિના સારે સર્વાં સહુ દાજ. ૨૧
- લાજમા બહિત કરી ભગવંતી રે, તેનું ધન બાપમ ભવર્માંસ;
 ધણ અર્નન કાટી બ્રહ્માંડના રે, સદા રહે તે જન ત્યાહ. ૨૨
- મમ્મા મોટાથી મોટું ધણું રે, કૃષ્ણમાં શ્રીકૃષ્ણનું નામ.
 સાધન સરવે તણું એ શિરોમણિ રે, શ્રમવિના મજે ધનસ્થામ. ૨૩
- ચળ્યા ચલે પ્રવરને નાશાને રે, તમે દુષ્ટ સમથી દૂર;
 બાવ બકિત હરિશું બુલાવરો રે, કાણુમાં ચાવી કરશે ચૂર. ૨૪
- રડો રસિક શિરોમણિ સ્વામશું રે, ટુંને લાગે જો સાચો રંગ;

સેહેજે સર્વ સુખ આવી મળે રે તહારં દુઃખ સર્વ થાય ભંગ. ૨૫
 લઈાં ભોલ તથા પરવાહમાં રે, સુખ શ્રીહરિ સમરેથી થાય;
 કૃષ્ણકૃપા પામે હાંઈ ના બને રે, બીજા કરિયે કાટી ઉપાય. ૨૬
 વળ્વા વાત સિદ્ધાંતની સુણુ કહું રે, બણે સદુચી વડા વિશ્વાસ;
 તે પ્રક જોહેને શ્રીહરિ ઉપર થયો રે, તે તો શિરોમણિ હરિદાસ. ૨૭
 સસ્તા સાર સર્વનો એ છે રે, કરવો સાચો સતસંગ;
 નીચ નીર અતિ નગરગલીતણું રે, જુઓ ગગ મળે થાય અંગ. ૨૮
 હાંઈ હાય ધસીય પાછળ ચકોરે, નિચે પળ પળમાં પસ્તાય;
 પામ લાગી કહું પાલવ ખામરી રે, વહેલો બાજુ લે ચો અવિનાશ. ૨૯
 અક્ષયા અનેક વાતની તુને એક કહું રે, જેથી થાય અતિ આશુદ્ધ;
 કોઈ પ્રાણીને કલપાવીશમાં રે, નિયદિન ગાળે તું ગોવિંદ. ૩૦
 કંકો! અસૌક્રિક મન પ્રજોધનોરે, જે કોઈ શીખે સાંભળે ને ગાય;
 કહે દયો દાસ શ્રી વલ્લભદેવનોરે, તેહેનાં સહુ કારણ સિદ્ધ થાય. ૩૧

અપરાધક્ષમાસ્તોત્ર.

પદ-રાગ લાવણી.

શ્રીગુરુ શ્રીગોપીજન વલ્લભ, પ્રાણુચવન પ્રભુ મહારા,
 કરગરી કરજોડીને કહું છઠી, વંદું ચરણ તમારા;
 હું અપરાધી કાટી કલ્પનો, ચરણ પડયો શિરનામી,
 તે અપરાધ ક્ષમા કરિયે, શ્રીકૃષ્ણ કૃપાકર સ્વામી. ૨૬૦ ૧

કામી ક્રોધી મોહી મોહી, ગર્વ મત્સરે ભરિયો,
 દુષ્ટ દુર્ભતિ દુઃસંગી છું, અખિલ દોષનો દરિયો;
 યયો નથી છે નહોં દુઃસરખો, યયો નથી અધિનામી. તે અ० ૨
 ચોર ગુરતરખમ મધુપાની, બહુહત્યાદિક કરતા,
 સંગી સહિત મહા પાપી પંચમ, તેનો કું પણ ભરતા;
 આતતામી આદેષતિતમાં, પણ મુજ કરતાં ખામી. તે અ० ૩
 નિર્દય ખળ પાખંડી જૂઠો, મિત્રદ્રોહી કડુભાષી,
 સાધુ દીનને પીડાકારી, દુર્બસની કળી રાશી;
 અધર્મ ક્રૂરમી ભયો અવિદ્યા, શું કહું અંતરયામી. તે અ० ૪
 શ્રીગુર શ્રીહરિ સંતની સેવા, કદા કરી નથી પ્રીતે,
 શ્રીભાગવત શ્રીગીતાણ, આદે ન અવધુ શુભ રીતે;
 હરિગુણગાન નામ રટણ નવ, પ્રપંચ પ્રીત વિરામી. તે અ० ૫
 શ્રીપતિ સમરણ પૂજન વંદન, સખ્ય દાસત્વ ન દીધું,
 આત્મનિવેદન કૃષ્ણ ધ્યાન ના, ચરણ કમળ ચિત દીધું;
 વિરતિશાન નથી પ્રેમલક્ષણા, ભકિત સ્વપ્ને ન પામી. તે અ० ૬
 પરાપકાર ક્યો નહિ કેા દિન, પરનિંદા બહુ કીધી,
 પરધન પરપત્નીમાં પ્રીતી, મતિ ન સુપંચમાં દીધી,
 શિસ્તોદરાદિ પોષણ બહુ રચી, રહી નિરંતર જામી. તે અ० ૭
 વર્ણાશ્રમના ધર્મ ન સાધ્યા, હરિભક્તાદિ ન નમિયો,
 હરિ અસમર્પિત અન્ન અધર્મનું, હિમિષ્ટ જાતે જમિયો,
 અસત્ અસાધ અહર્નિશ અશુચિ, નીચની કરી ગુલામી. તે અ० ૮

ચિત્તે વચને કાર્યે દર્શને બળને દુષ્ટ,
 દોષ ક્રોધ બહુતેથી બચે હું, તમથી બહિર્મુખ બધું
 જે સુખ નહોં પણ વિશેષ છે, મુજ દત્તિ સદા તે રહામી; તે અ० ૧૦
 જન્મ પ્રભૂતિ મોહ વશે, મેં અપરાધ અનંત તમારા-
 નાનાવિધિના કીધા કેરાવ, હજી ન કંઠિત ધારા;
 તે કૃત મેં કીધાં જે દર્શને, ત્રાસ નરકાનરગામી. તે અ० ૧૦
 જપ તપ તરથ દર્શન નિયમ વ્રત, યોગ યજ્ઞ સુચિ દાન,
 કીધાં નથી નિગમાગમ ચિંતન, ભકિત ત્રિવેદ ન જ્ઞાન;
 નહીં સ્તસંગાદિક કોઈ સાધન માયા મગન સકામી. તે અ० ૧૧
 મુખકરાદિ નથી તીરથ કીધાં, શ્રીમંગ્લાદિક નથી નહામી,
 ક્ષેત્રધામ હરિ બદનદરશન, આતુર થઈ નથી ધામે;
 ૪૨કુંભ સુશી દેખી નવ દાધ્યો, કંઠકરૂપ દરામી. તે અ० ૧૨
 અધ્યાયે બલભોજન ન કીધાં, પિતૃઆધ ન સાર્થ;
 રંક અતિથિને નિર્મુખ વાજના, આતુર દુખ ન નિવાર્યાં;
 માનભંગ કીધાં સજ્જનનાં, કૃપદું ન થયો હું પ્રજામી. તે અ० ૧૩
 પૂજ્ય પૂજ્યા નવ સંન સંનોખ્યા, સેવ્યા નહોં જુદેવ,
 શીતુળસી ગોપી બળી પૂજન, દીન દયા નહોં દેવ;
 મિષ્ટવાદી સત્કાર ન સધળે, જદપિ સમર્થ દામી. તે અ० ૧૪
 હવાં સહજ કૃપા કરી શુભમતિ, અખંડ દો સતસંગ,
 સ્નેહભકિત દો બંજન કરાવે, પ્રપંચપ્રીતિ ભંગ;
 એકવાર દહો દાસ દયા વૃં, માદારો સદ્ગુણગામી. તે અ० ૧૫
 કર્ત્તેડી આ સ્તોત્ર દીન થઈ, પ્રશ્ન સન્મુખ જે બહુશે,

તેહને સહુ અપરાધ ક્ષમા કરી, હરિ નિજ સેવક ગણમે;
સદા પ્રસાન દયા પ્રભુ રહેશે, બક્ષધામના સ્વામી- તે અં ૧૬

૫૬-રાગ પોળ.

ધન સરવસ્વ સદા મ્હારું છો હે મીનાયજી,
સહજે સધળાં, કારજ સુધારો દીનાનાથ;
વિવિધતણા અપરાધ ક્ષમા કરો દુઃખ હરિ દાસના,
સદાય નિરંતર કરો છો ઝગો ગેહમે હાથ. ધન સર ૧
પ્રપન્નપાળક દીનજનમયકર સદજ રવમાવ છે,
આનંદ મંગલકારી હરી અશુભ ઉચાટ;
તેજ પલકનીપેરે નિજજનરક્ષક છો સદા,
કરુણાકર અંતરજ જુઓ ન વિનતિ વાટ. ધન સર ૨
નિ.સાધનના સાધન નિર્ધનના ધન શ્રીહરી,
જનની જનકની પેરે વસે ન નિમજન દોષ;
અવગુણના ગુણુ ભાળો બૃત્પતણા ભગવંતજી,
અયોગ્ય યોગ્ય કરીને આપો આનંદકોષ. ધન સર ૩
મહાપ્રભુ અસરણ્યસરણ અનાયનાથ દીનમંધુછો,
પતિતપાવન અધમોદ્ધારણ પુષ્ટિપયેષ;
કેવળ નિજ કરુણાળ નિજસખ નિજજનને કરો,
મિંતા કોષ વાતની રહેવા દો નહિ બેઝ. ધન સર ૪

વિખ વિપત્તિ સંકટ છેલ્લે આધિઆધિના,
વણુ માગે સહુ સુખ દો વિણુ જનપૂરણામ;

આત્મસાતનું અવળું સવળું સર્વ કરો સદા,

અખંડ ભક્તહૃદયમાં નિવાસ સુંદર ગ્યામ. ધન સર ૫

નિજજન છુદ્ધિ પ્રેરક પ્રાણજીવનજી આપ છે,

તે વિધિ કૃતિ કરાવો જે વિધિ ગમતી હોય;

કરતા કરતાપણું નિજમાં તો જત્રીની ત્હરે,

જન લઘી જત્રસરીજો દોષ ન ખાનો કોય. ધન સર ૫

નિજજન સહુ સુખ જીકતાવો અલેપ રાખો સદા,

અમ રસના ન અડે ચીગટ જલ પંકજપાન;

કાંઈએક બીતિ રખાવો ઉપજવા મન દીનતા,

જેયકી કૃપાદૃષ્ટિ નિજજન ઉપજે નહિ અભિમાન. ધન સર ૭

ત્રિકાળ સત્ય સંકલ્પ સત્ય ગિરા કોવિદોએ કહી,

કૃપા કરો ત્યાંહાં પાત્ર કૃપાત્ર રહે ન વિચાર;

ઉદારઅવધિ સદ્ગુણસાગર ધણું ગંભીર છે,

જન ધણું ચૂક્યો તદપિ કૃપા અજે ન લગાર. ધન સર ૮

જનનું વણુસે કશું ન તે પણુ જલ તમેા કરો,

સરવેશ્વર સર્વાત્મા નાગર નંદકિશોર;

માયા કાળ કરમખળ દુઃસ્વમાવ ચાલે નહીં,

એહવો પ્રણળ કરો જન હમે નહીં ખટ ચોર. ધન સર ૯૦

ખાદાર સધળું બળ છે આપ એક શ્રીનાથજી,

હું છું સકળ ધરમ સદુ સાધન સદ્ગુણહીન;
 સેવા સમરણ નથી સતસંગ અવિધાએ બર્થો,
 સજ્જન દુ ખદ વિષય રતિ સકળ પાપ કરી પીન. ધન સર૦ ૧૦
 ક્રોધનિર્મળ દ્વેષ કરો માહારૂં કરણાનિધિ,
 નિત્ય નિરંતર જુગનકિશોર કરો ત્યાંહા વાસ,
 પ્રપચવિરમૃતિ નિજ આસાકિત બક્તિ અહિતુડી,
 આપો સતત સેવાવ્યસન કહી નિજ દાસ ધન સર૦ ૧૧
 મુજને સાચો સંત કરો ગુર ભગવદી ભાવ ઘો,
 ભાવે ભાવુ એહેવાં લક્ષણ આપો નાય;
 માહારા મુગટમણિ સોચનના ભૂષણ શ્રી હરિ,
 જન્મ મરણ દુઃખ ટાળો જાતો નિજ લલિ હાથ. ધન સર૦ ૧૨
 શ્રીમહાપ્રભુકૃણ સોધો છું સંજવ વિચારિને,
 શ્રીજી સહજે મુજપર કરિયે કરુણાદષ્ટ,
 સધળા સિદ્ધ દયાળા કારજ તતક્ષણ ચમજશે,
 સદુ સુખ યારો સધળાં ભાગી જાશે કષ્ટ ધન સર૦ ૧૩

ધોળ

શ્રીગુરુદેવ મન અભિલાખ જે મહારા પૂરશે, તે દિન ક્યારે આવશેરૂ;
 શ્રીજી મળવામાં પ્રતિબંધ છે તેને ચૂરશે, તે દિન ક્યારે. ૨૬૦
 પ્રપચ ધની કૃષ્ણ, આસક્તિ યારો,
 પુષ્ટભક્તિ દદ પ્રેમરસ પિયુજ પારો, તે દિન ક્યારે. ૧

નટવરરૂપરસમાં મન માણસું રમશે,
 શીરાધાપદ પંકજમાં મુજ મતિ મધુકર બમશે. તે દિન ક્યારે ૨
 શ્રીજોતુળ શ્રીવૃન્દાવનવાસી નિરાંતે રહે શું,
 મોપીજનલુથ મધ્યે રમતાં જુગલને જોશું. તે દિન ક્યારે ૩
 જનમમરણ કાળકર્મની કાંસી ટગશે,
 નિત્યે સત્સંગ સેવા રમરણમાં મન મળશે. તે દિન ક્યારે ૪
 હરિના સહુ વલ્લભ વૃજને કિંકરી કરશે રીઝી,
 ક્યા વૃ હાસી મહારી કહી કર સાહારો શ્રીજી; તે દિન ક્યારે ૫

ધોળ

સાંભળો સહુકો આ છે શિખામણુ સારી,
 જેહને પ્રસન્ન કરવા હોય શ્રીગિરિધારી. ૧
 દેવને દુર્લભ મોધો મનુષ્યા દેહ આપ્યો,
 હરિ ના જન્મ્યા તેણે એગે ગમાવ્યો. ૨
 સદાજી તો થાય છોડે માયા આસક્તિ,
 રાત્રદિવસ કરવી શ્રીકૃષ્ણની ભક્તિ. ૩
 નવધા ભક્તિ તો સહુ સાધનમણિ હરિયે,
 પ્રેમલક્ષ્મી તે તો સર્વોપરી લલિયે. ૪
 તે તો શ્રીગુરૂ વૈષ્ણવ પ્રસન્ન જો થાય,
 તેની કૃપાએ પ્રેમ ભક્તિ પમાય. ૫
 તે ભક્તિ આવે તેણું લક્ષણ આણું,
 સાંભળો સહુકો તેહની રીત જતાણું. ૬

હસ્તવડે તો કરે શ્રીકૃષ્ણ સેવા,	
ચરણ દ્રોહાવે હરિનાં દર્શન લેવા.	૭
નેત્રે તો નિરખે નંદકુંવરનું રૂપ,	
કૃષ્ણકથાશ્રુતે પૂરે કર્ણના કૂપ.	૮
નાસા પ્રસાદી સુંધે ઘુગસીની દામ,	
રસના રટે રસિક શ્રીકૃષ્ણ નામ.	૯
નટવરરૂપ રહે ચિત્ત સદા વળગ્યું,	
કોટી પ્રકારે ક્ષણ પણ ના થાય અગમ્યું.	૧૦
ચિત્ત ચિત્તનકરે સુંદર સ્વામ.	
સર્વાંગે કરે પ્રણમે દંડ પ્રણામ.	૧૧
આત્મનિવંદી હાંગેમું દાસન ર.ખે,	
તન મન ધન જીવન બહાવાપર વારી નાંખે	૧૨
ભગવદી જન સહુને બંધુ સરખારે જાણે,	
સર્વ પ્રાણીની કિપર કરણા બહુ આણે.	૧૩
પરંપકાર પ્રીતિ જાહેરી લાગે,	
કદાપિ કોઈનું હાલ ના દુખાવે.	૧૪
માન અપમાન હાતી શુદ્ધિ સમ જાણે,	
જો નિપજે તે શ્રીહરિની મંથા પ્રમાણે.	૧૫
અંતઃકરણ નિર્ભજ વાણી સત્ય જ બોલે,	
પુરુષોત્તમ પામે કપહું મન ના ડોલે.	૧૬
હરિ શુર હરિજન એક વિવેકે જાણે,	
પારકું સુખ દેખી મન દુઃખ ના આણે.	૧૭

દીનતા રાખે ન દરે નિઝના વખાણ,	
પ્રેમભક્તિ આપ્યાનું એજ પ્રમાણ	૧૮
પ્રભુની પ્રસાદી ખાનપાનમાં લાવે,	
નાયા વિષેમા ઇત્રીયો ના દ્રેડાવે.	૧૯
એ રીતે શ્રીકૃષ્ણની ભક્તિ જા કરિયે,	
તો ભવસાગર નિમિષમાં તરિયે	૨૦
એ શિક્ષા સાર ધોળાવે જે ગારો,	
તેને દયાનો પ્રભુ પ્રસન્નજ ચારો.	૨૧

ધોળા,

(૨)

શ્રીમદ વલ્લભ કરચારસ સમુદ્રની, નિર્મળ રત્ન નિમળ્યા દશચાર,	
ક્રિયા ક્રિયાં તેહ વિવેકે વરણવુ, સાંભળો સદ્ દેવી જવ નરનાર	૧
પહેલું તે રત્ન શ્રીનવનીતપ્રિયા, મિશ્રું શ્રી-યુગ્મ નિર્મળ નામરે;	
ત્રીજું તે રત્ન શ્રીવિકૃલ્લેશ રામજી, ચોથું તે દ્વા રક્ષ પરજી કામરે.	૨
પાંચમું રત્ન શ્રીગોકુળનાથજી, છઠું શ્રીગોકુળચંદ્રનાથ કહિયેજી;	
સાતમું તે રત્ન શ્રીમદનમોહનજી, આઠમું શ્રીબાળકૃષ્ણજી લહિયેજી.	૩
નવમું તે રત્ન શ્રીનટવરરામજી, દશમું શ્રીજમુનાજી મહારાણી;	
એકાદશમું રત્ન શ્રી ગિરધરરામજી, બારમું શ્રીગોવર્ધન લો જાણીજી.	૪
તેરમું શ્રીદામોદર શેષહી સંગે, ચૌદમું શ્રીગોકુળેશ રહે વ્રજરે;	
આદ્ય રત્નમાળા મધ્યે એક દુગદુગી, મધ્યે મોતી લળકે જોખીનાથરે.	૫
એ માળા કઠે ધરી સુંદર શોભિયા, ચિતામણિ શ્રીવિકૃલ્લેશરે;	
એ માળા જે ગાય ને સાંભળેરે, બલિહારી જામ દ્યો દાસરે.	૬

ગરબી.

ત્રિશેષ સુંદર મુગટમણિરે, તમે રસિયા રાધાનાથ, મારા વાલાજી;
 શરણાગતવત્સલ શ્રીજી, તમે ગ્રાસ્યો માહારો હાથ, નંદલાલાજી. ૧
 શ્રી વલ્લભનું રૂપ ધરીને, તમે પ્રગટ કર્યો પંચ પુષ્ટ, મારા વાલાજી
 કેવળ કશ્યાપજી તાર્યા, શરણાગત જે ખળ દુષ્ટ, નંદલાલાજી. ૨
 જે મોંઘી મુક્તિ મુનિજનને, તે તો સદાવ્રતને ઢામ, મારા વાલાજી;
 મોક્ષ નહીં જી શકને, આપ્યાં તેને વૈકુંઠધામ, નંદલાલાજી. ૩
 મહી સાટે મુક્તિ આપી, અહો ભાજી સાટે ભક્તિ, મારા વાલાજી
 મહા પ્રભુદાસ જલોટા દાસગદાધર, અતુલિત શક્તિ, નંદલાલાજી. ૪
 પુષ્ટસાષ્ટ નિજ ઇચ્છા વશ, નહિ ઠાળી કર્મનું જોર, મારા વાલાજી;
 બાધક કર્મ ક્યાં સાધક, જ્યમ યાવ વળાવા ચોર, નંદલાલાજી. ૫
 શ્રી મહાપ્રભુ મારગ અગમ્ય, જ્યાંહાં શિવ બ્રહ્મા ન પ્રવેશ, મારા વાલાજી
 આપ અનુમદથી પ્રાપ્તિ, નહીં સાધન બળ લગ્નલેશ, નંદલાલાજી. ૬
 દેવીજીવને પૂરણ કૃપા કરી, બહુ પોતાનું જોષ, મારા વાલાજી;
 સહેજ ઐશ્વર્ય નિ.સાધન, નહીં શાસ્ત્ર નિયામક કોષ, નંદલાલાજી. ૭
 પુષ્ટ પદનો પ્રભાવ વશ્યી શકે ન સેવ અદ્રુવ, મારા વાલાજી;
 દાવો દયાનો તેથી તમપર, સોંપ્યો વક્ષભક્તગ, નંદલાલાજી. ૮

ગરબી.

શ્રી વૃંદાવન સુખકારીરે, સમરે નાહાસે સહુ પીડા;
 જ્યાંહાં શ્રી રાધા ગિરધારીરે, સદા કરે છે રસકંડા. ૧
 જ્યાંહાં રસમય ગિરિ ગોવરધન રે, રસમય શ્રી જમના રાણી;
 રસરૂપ વૃક્ષ ને વેલ્યોરે, પૃથ્વી રસમય લ્યો જાણી. ૨

રસરૂપ ચંદ્રમા અચળિતરે, રસમય છે દવસરેણી;	
રસરૂપ સર્વ સામગ્રીરે, યુગલ રૂપને સુખરેણી.	૨
જ્યાંહાં ખટખટ સદા વમેણેરે, જે મન ઇચ્છે તે થાયે;	
છે સર્વ સમય હરિવાધીનરે, દિવસ રાત ધન ચર્ષ જાયે	૧
જ્યાંહાં પ્રવેશ નહિ કોઇ પરનોરે, નવ ચાહે કોઇની માયા;	
ગોપી પથ તે સદુ ગોવિંદરે, જ્યમ કાંઈ સ્વરૂપ ને જાયા.	૫
જ્યાંહાં પુરુષ એક પુરુષે તમરે, બાકી સર્વ મજનારી,	
તેમા લલિતા મુખ્ય સખી છે રે, મધ્ય જેહુની અધિકારી.	૬
જ્યાંહાં જુગલ દિતોર રમે છે રે, નવરસઘીના નિય નવી;	
અનુભવીતું અંતર જાણુરે, શકે વર્ણવી કેમ કવિ.	૮
જ્ઞાનીની ગતિ નવ પોહોચેરે, પ્રેમરસ પ્રેમીને જરે;	
જ્યમ ક્ષધ સિંધણીકેરે, સિંધુસુત હોય તો જ દરે.	૮
એ પ્રેમ પરમ આનંદરસરે, રખે વિષય રસ સમ આણે.	
એમાં શુદ્ધ મુનિ ને તિવ જાણ્યારે, તે શુ કામી જન જાણે.	૯
જેણે કામને મોહ પમાડ્યોરે, તે પ્રભુ કામવશ ક્યમ થાયે;	
કૃષ્ણરસકીડા ગાતારે, કામરોગ ઉચ્ચી જાયે.	૧૦
માહા અધમનો ઉદ્ધાર કરવારે, જૂતગ લીલા દરી નાયે;	
જ્યમ ધૃત વિષ જનરવાજાનેરે, તે જ અમૃત આપધ સાથે,	૧૧
હોય જીવની અરણી શુદ્ધિરે, માટે એ ચિંતા લાખી,	
સમજી અનુભવતાં નિર્મળરે, ચારી શ્રી ભાગવન સાખી.	૧૨
એ ભાવે હરિરસ માતારે, સુખતાં હરિ વહાલા ચારે;	
બળે દાસ દયાના પ્રીતમરે, સદુ સુખ રહેજે ચર્ષ જારો.	૧૩

ગરબી.

ગિરિવરધર ગોપી, રૂપએક ગિરિવરધર ગોપી.

એ ભુગલનાં ચરણકમળ ધોપી, રૂપએક. ૨૬.

જ્યમ પ્રતિબિંબસંગ ખેલે બાળક, એમ લીલા ઓપી, રૂપએક ૧.

કાશીમા મુદિત ને શ્રી ગોકુળ વહાલે, વહાલ વેલ રોપી. રૂપએક ૩

મગવિનતાને વદ્ય શામ વિકૃલ, વેદવચન લોપી. રૂપએક ૪

શુદ્ધ ચિત્તે પ્રેમરસ ના પીધો, શુદ્ધ ચિત્ત પહેરે ટોપી. રૂપએક ૪

દમાપ્રભુલીલાએ મુખ મરડ્યું, તેને કાગસેના કોપી. રૂપએક ૫

ગરબી.

{ એ. હોટાલું વચન સુખધામ, કૃતિ રીતે કરિયે;
તે કરે ચહાય તે કામ, આપણે તો નરિયે. મોટા ૨૬.

પરનારી કીડા કરી કૃણ્ણ, તે તો આપણે ચાપરે;

ઉર્ધ્વરેત અગ્નિ પીવો, ગોવરધન કેમ ધરાય. કૃતિ રી. ૧

શિવ અર્ધાંગે. ઉગ્રિયા રાખે, પશુ આપણને બીહિવરે;

ત્યમ કરિયે જો કામ બાળિયે, ક્યમ જણે હળાહળ પીવું. કૃતિ રી. ૨

રુધિરમાંસને ભોગે બવાની, આપણુ હઠીયે ત્યાંધારે;

સિંહ ચઢીને દાનવ દળવા, કાઢિયે તે બળ ક્યાંહાથી. કૃતિ રી. ૩

ખરું ખેલું પશુ પુત્રી લાંછન, જહાને કહેવાવરે;

તે જોઈને ત્યમ કરિયે પશુ આ, સષ્ટિ કેમ રચાય. કૃતિ રી. ૪

ચંદ્ર ઈન્દ્ર ગુરુપત્ની રમિયા, ત્યમ કરવું નો સુલભરે;

અંડ પ્રકાશ અમીટિ, નગર્પાખ્યો હેદન દુર્લભ, કૃતિ રી૦ ૫
 અમિ ભક્ષણ સર્વ દરે પશુ, કાષ્ટ કહે નહિ મેલોરે;
 તે જોઇને છું તેમ હરિય તો, સરવે કહેશે મેલો, કૃતિ રી૦ ૬
 કમેય પ્રિય નારદને છે જોઇ, રજેવું ચેલાં કહાડેરે,
 તેહેનો સંગ ભવભયભંજન ને, તદારો સંગ ભવ પાડે. કૃતિ રી૦ ૭
 અમુરપ્રતિમહ સુરાપાન, શુક્રાચાર્ય નવ જોશોરે;
 દિગ્ધ દ્યુતિ મૃતસંજીવનવિદ્યા વેળા પછિ રોશો. કૃતિ રી૦ ૮
 મંગામધ્યે મુનિ પરાશર, હીમરતન્યા જોગીરે;
 વ્યાસ પ્રગટ મહર્ગંધા મૃગમદગંધા કરી એ ચોગી. કૃતિ રી૦ ૯
 કુંતા કુંભ્યા પંચપતિ પશુ, સતી શિરોમણિ કહાવેરે;
 તેહેનું જોઇ સ્ત્રી અન્ય દરે તો, નિઐનકર્મમાં જાવે. કૃતિ રી૦ ૧૦
 શંકરવામીનું જોઇ શિષ્યે, અપયના દુઃખા ખાધારે;
 સીસું નવ પીવાયું સગે, થયા બહિમુંખ બાધા. કૃતિ રી૦ ૧૧
 પુત્રનણી એ પુત્રી કશ્યપ, ચક્રને પિતામહ વરિમારે;
 તેહેનો દોષ આપણે ના જોવો, તે ધર હરિ અવતરિયા. કૃતિ રી૦ ૧૨
 જાવની રાખી જગજાય પંકિતે, તે તો સહજ બની આવેરે;
 બાવન સીદી ગંગા ચઢાવી, તે તો વેવલાં વિચ્છાવે. કૃતિ રી૦ ૧૩
 મેહેતે અનામિકને ઘેર ઓઝવ કીધો, તે આપણુ નવ જોઇયેરે;
 હરિએ હાર મેહેતાને આપ્યો, તે વેળા પત જોઇયે. કૃતિ રી૦ ૧૪
 માટે પ્રમાણ વાટે ચાલવું, મજવા ગિરિવરધારીરે;
 મ્હોટાની ગતિ મ્હોટા જાણે, ક્યા દીનતા સારી. કૃતિ રી૦ ૧૫

ગરબી

ધન્ય જોજો હરિ ગુણ ગાથા, સંસારમાં ધન્ય જોજો હરિગુણ. ૨૦.
 જાધા સંસારમાં તે જન જીત્યો, ખીજ સહુ જાણ્યો વહવામારે, સં ૧
 જામના ઝપેટાથી નવ ચેત્યા ત્યારે, ધૂગ મળ્યું ડહાપણ ડાહ્યારે, સં ૨
 હુંને ગહારં જોમાં પંડિત પણ જૂઝ્યા, કામદામમાં લલચાપારે, સં ૩
 દાથી ઘોડા ને સુખ પાળે બેસે શું ચણું, શું ચણું મેળવી ધણી માયારે, સં ૪
 કંક સાહી તુંને કહાડશે પલકમાં, દૂર રહેશે સગાં વિત્ત જામારે, સં ૫
 ક્યા જાપો નિત્ય નામ નંદુરંવરનું, સફળ થશે ત્હારી કામારે, સં ૬

ગરબી

અરવના સિરામણી શીનાજીરે લોલ.
 આપના સ્વરૂપ વિશે સર્વ, મારા બહાણાજી હો, સર્વે સેવાયું તમોને
 સેવતારે લોલ.
 સંગે હો બૂધણ આયુધ છેરે લોલ, સેવામાં રહુ તણ ગર્વ, માં ૦ બહા ૧
 બ્રહ્મલોક મુગટ મહારાજનોરે લોલ, સાંખ્ય જોગ કુંડળ બેહુ કરણ;
 માં ૦ બહા ૦
 છત્ર છેવેકુંડ ચમર ધર્મ છેરે લોલ, વિંજન જસરૂપ ગિરિધરણ, માં ૦ બહા ૨
 ચમ્રુ સુરજ ચંદ્રમા છે મન વિશેરે લોલ, બૂકુટી ચમરાજ કેરં જોન,
 માં ૦ બહા ૦
 ઉર્ધ્વ અધો અધર લજ્જા લોભ છેરે લોલ, દંત કાંતિ તત્વ કમળનેન.
 માં ૦ બહા ૦ ૩

માયા વનમાળા હારખને વિશેરે લોલ, વૈજયંતી ભક્તિનો નિવાસ;
માં ૦ ૦૬૧૦

કેશ મેઘ દિશા અવલંબે વિશેરે લોલ, વદન વહ્નિ નાસા વાયુવાસ માં ૦ ૦૬૧૦
પ્રભુવ તો જનોઈ પ્રાણનાથજીરે લોલ, પીનાંબર સ્વર હંદ સાત, માં ૦ ૦૬૧૦
મીવત્સલાંજન મહાલક્ષ્મીજીરે લોલ, જીવતસ્ત્ર કેરતુલ સાક્ષાત. માં ૦ ૦૬૧૦
વેદ ત્રણ તત્ત્વ છે ગરૂડજીરે લોલ, શેષ સધ્યા રૂપે કરે સેવ; માં ૦ ૦૬૧૦
કોમુદકી ગદા મહાદાળ છે રે લોલ, મોરલીનુ સ્વરૂપ મહાદેવ.
માં ૦ ૦૬૧૦ ૬

છે ખટ ઐશ્વર્ય દળા દમનમારે લોલ, મુદિદા છે અભય વરદાન;
માં ૦ ૦૬૧૦

ચક્ર તેજ સાર સખીલ શંખ છેરે લોલ, કમળ વિશ્વ ધનુષ દાળસ્થાન.
માં ૦ ૦૬૧૦ ૭

અહા જોષિદાને શૃંગી છદ્મ છેરે લોલ, તિલક શુદ્ધ સ્નેહનું સ્વરૂપ, માં ૦ ૦૬૧૦
નખદીપ્ત આભૂષણ સદૃશ ભક્ત છેરે લોલ, વનસ્પતિ રામાવલી રૂપ.
માં ૦ ૦૬૧૦ ૮

વીર છે સમુદ્ર નદી નાડિયેરે લોલ, પરવત છે પતિધર અસ્ત; માં ૦ ૦૬૧૦
અગણિત અસાંક રામરૂપમાં રે લોલ, ઉદરવિશે જગ્ન છે સમસ્ત,
માં ૦ ૦૬૧૦ ૯

શુદ્ધ ભક્તિરૂપ રાણી રાધિકાંરે લોલ, જશોમતી મુક્તિ મુક્તિમાન, માં ૦ ૦૬૧૦
મોપી ઋત્યા વેદમંત્ર ગોપ છેરે લોલ, રામ શેષ સામ્રાજ્યે ગાન, માં ૦ ૦૬૧૦
નિગમ વસુદેવજીને જાણિયેરે લોલ, અહાવિદ્યા દેવકીજી માન, માં ૦ ૦૬૧૦
પત્યાદિ સદળ સદિત શ્રીહરિરે લોલ, હાસ દયાના પ્રભુ વિકાસ.
માં ૦ ૦૬૧૦ ૧૧

ગરબી.

સહુ સાધન ફળ ભક્તિ શ્રીરાધાનાયની, પદ્મપુરાણે બ્યાસે કથા વખાણીને;
 પારવતી પ્રત્યે શ્રી મહાદેવે કહી, તેનું વચ્ચન કરી દેખાડું વાણીને. સહુ ૦ ૧
 પંચ જન્મ સગી બાળે અન્ય અવતારને, હયમીવ ભક્તિ પછે ઉદ્ભવધાયને;
 હયમીવ ભક્તિ દસ જન્મ કર્યા પછે, નરસિંહ ભક્તિ ઉદે થાય શ્રુતિ
 ગાયને. સહુ ૦ ૨

સહુ જન્મ શ્રીનરહરિઆરાધન કરે, પ્રગટ થાય શ્રીમન્નારાયણ ભક્તિને;
 ગંડી જન્મ સગી શ્રીનારાયણને બળે, તવ ઉપજે શ્રી રઘુપતિ આસક્તિ
 ને. સહુ ૦ ૩

અનંત જન્મ સગી સેવે શ્રી રામને, તવ શ્રી કૃષ્ણ ભક્તિ થાયે ઉત્પન્ન ને;
 તેમની પ્રાણુવક્ત્રબા શ્રી રાણી રાધિકા, તેમના પદપદ્મને કુન્ધે પછે
 મન ને; ૪

રોમાંચિત ગદગદ થાયે પદ સેવતાં, પ્રેમસક્ષણુ ભક્તિ કહાવે તેનું નામ ને;
 પશુ છવતું હહાપણુ એમાં નથી કરું ચાલતું, એ ફળ કેવળ કરુણામળ
 ધનસ્પામ ને. સહુ ૦ ૫

કોટી જન્મ સગી ધ્યાન સમાધિ તપ આચરે, કરતાં કરતા ક્ષીણ પાપ
 નર થાય ને;

શ્રી કૃષ્ણ વિશે ભક્તિ તે જનની ઉપજે, એક પદ પશુ છે એ થાત્ર
 મવાય ને સહુ ૦ ૬

અંશ વિમૂર્તિ દળાવેશ શ્રીકૃષ્ણતણા, એ સરવે અવતાર હરિ દહવાય ને;
 જન્મ દ્વિતીયાથી ચડતી કળા ચથીનામ સહુ, પશુ રાહા ચથીમા તે સર્વ
 સમાય ને. સહુ ૦ ૭

જુગે જુગે કૃષ્ણાવતાર પશુ થાય છે, દસ સારસ્વત પુરાણ કૃષ્ણ તે
 ન્યાસ ને;

શ્રી વાલ્મીકી સેવ્યા શ્રી ભાગવતે બળ્યા, અદ્યપ્રતિ શુ' જાણે છેવ
 બચારાં જો. સદ્ગુ ૮
 શ્રીછ જે બકિત વશ તે બકિત સદા, આપો દયાને નિજ લહી શ્રીગુ દેવ જો;
 બવોભવ મને જોવો સાચો સંત દરે સદા, નિરંતર કરૂં ગોપીપતિ
 સેવજો સદ્ગુ ૯

ગરબી.

રાધા માધવ મનમાં વસ્તાં છ, જેહને, રાધા માધવ મનમાં વસ્તા. ૧૯
 આઠે પ્રહર તે આનંદમાં માહાસે, તે પ્રાણીને પાતક દર્શાં છ જેહને ૦ ૧
 સુખ સદુ આવી મળે સેહેજે સમીપે, દશેશ અમંગળ અળખાં વસ્તાં
 છ, જેહને ૦ ૨
 કારજ સિદ્ધ થયાં સદુ તેના, તીર્થ સદુ તેના પગમાં ધસ્તાં છ. જેહને ૦ ૩
 પૂર્વજ તેહના વસ્તા વૈકુંઠમાં, માતપિતા ચામુદ્રોદ્ધમાં લસ્તાં છ. જેહને ૦ ૪
 તે સંતને સેવનારા સેવક પણ જાપ નહિ કાળ સાપના કર્યાં છ. જેહને ૦ ૫
 તે ભગવતીની નિંદા કરે તેહનાં, નિમે કર્મ સાહારે ધસ્તાં છ. જેહને ૦ ૬
 તે ભગવતીનાં દરશણ માનો, દયાપ્રીતમ શ્રીકૃષ્ણનાં જસાં છ. જેહને ૦ ૭

ગરબી.

કારણ પડ્યોછું શ્રીહરિ, નથી માહારે અવર આશ વિશવાસ;
 શ્રીવલ્લભ વરનારે લાડીલા, અનન્ય આપતણો કુંદાસ. શ ૧
 નહીં કોઈ દેવીરે દેવતા, નહીં કોઈ આપ તણા અવતાર;
 ધરનો ગુલામરે રાવલો, મનકમવચને નંદકુમાર શ ૨
 (મહારે) નથી જળ સાધનરે ધરમનું, નથી બકિત જ્ઞાન વિવેક;

સેના સમરણુરે ના મળે, (મેં) નથી સતસંગે કર્યો ક્ષણુ એક. શ્ર૦ ૩
 (પણુ) ખાતું તમારે જોઈને, મુજને જગત કહે હરિમકત;
 હું છું જૂઠારે જીવણુજી, નથી મારું મન તમથી આસકત. શ્ર૦ ૪
 (તે) અંતે ઉધડીરે વામશે, પાસું દેશે જો મહારાજ;
 ખળવંત ખાતુરે લાજશે, હું નિરલજને જ્ઞાની લાજ. શ્ર૦ ૫
 (પણુ) એક ભરોસોરે એક છે, અંતરજામી છે તમે સાક્ષ;
 ખરઃ વિચારીરે કૃપાનિધિ, સહજે કરશે કૃપાકટાક્ષ. શ્ર૦ ૬
 મોઘમ રાખેરે મોઢમ ધણી, ઉધડું પાડે ઓછમ જણાય;
 સાચો સંઘડ રે સહુ કરે, જૂઠું નભવે જગ જશ ચાપ. શ્ર૦ ૭
 જોહેવો તોહેવો છું હું રાજનો, દીન લહી કરિયે કરજીદાન;
 દાસ દયાનીરે વિનતી, કૃષ્ણ કૃપાનિધિ ધરજો કાન. શ્ર૦ ૮

ગરબી

(૨)

દરજીયુ ઘોનીરે દાસને, મારા ગુણનિધિ ગિરિધરલાલ;
 નાથ નિવારેરે ત્રાસને, આપો આપકપર અતિવહાલ. દર૦ ૧
 શ્રીનંદવર નંદનરે નંદના, ભાવે મુને માન મનોહર રૂપ;
 ચિતના ચોહોટિરે માહેરું, અનુભવ વ્યાપક બહા અનુપ. દર૦ ૨
 જપું નહીં અજપારે જાપને, ન ગમે સુણુવો અનહદ નાદ;
 ચત્ર સમાધિરે ના ગમે, ન ગમે સ્વર્ગ મુક્તિના સ્વાદ. દર૦ ૩
 અન્ય ઉપાસનરે ના ગમે, વિના એક પૂરણુ પુરષોત્તમ;
 હ્રીંકાં લાગેરે સાધન સહુ, પડી મુને પ્રેમમહિતમાં ગમ. દર૦ ૪
 (મુને) શ્રી વલ્લભસુતરે ગુર મમ્મા, સહુ વિધિ શ્રીકૃષ્ણુજી સમાન;
 જીવનાં સાધનરે ના જીવે, વાહાલો નિજજાળે કરે નિજનંદદાન. દર૦ ૫

સરવ તપાસ્યુંરે હરીહરી, કિંમિત કપડું ના દીઠા સાર;
 સુખ એક દીકુંરે સરવથી, સેવા સમરણ નંદકુમાર. ૬૨૦ ૬
 શ્રી માહાપ્રભુનીરે કહેણથી, મુજ્જર રીઝા રાધાનાથ;
 સમૂળ અવિધારે તો રળે, હરિજી આવો જે મુજ હાથ ૬૨૦ ૭
 શ્રી ઇંદાવનનીરે કુંજમાં, જાંઠાં કરી જીગલકિશોર વિલાસ;
 દાસ હયાનીરે વિનતી, મુને) દાસી કરી રાખો નિજપાસ. ૬૨૦ ૮

ગરબી-

જે દાઈ જન કલ્યાણ ચાહો તે, જીની સંગત તજજોરે;
 દુઃખનો દરીયો પાપ પૂતળી, શાશ્વ સમજી બજજોરે. ૧
 જહ જૂઠી નિરદે ભોળી ને, ગંદી છળ રચનારીરે;
 સાહસ કરતી નીચ હકીલી, સદાકાળ સહુ નારીરે. ૨
 સ્વારથ થાતો હોય તદા જી, પતિ પુત્રાદિક મારેરે;
 ના કરવાનું કરે વિહરતાં, વિધિ નિષેધ ન વિચારેરે. ૩
 પત્ન્યા પછી પાછુ શ્રામ નહોં, જર જથ તપની હાનીરે;
 હરિની વાત હદેમાં ન કરે, અનુભવી ભેજો માનીરે. ૪
 સ્થળ ન મળે પરવાર જાંઠાં લગી, ગમતો પુરુષ નવ લાધેરે;
 નાશદને હરિ કહ્યું પતિવ્રત, તાંહાં લગી જી સાધેરે. ૫
 અશીષુને અખળા જે સરખાં, ગળે પડ્યાં નવ છુટેરે;
 તન ધન સુધર્મ સહુ વચસાડે, નરક પડે ધરપૂટેરે. ૬
 પ્રેમદા પુણ્ય સરીખાં સમજો, નિરખે મન મોહોવાઓરે;
 ચોખ્યા પાછળ તેવાં ન રહે, ચિત પસ્તાવો ચાઓરે. ૭
 કષ્ટગારી તરવાર ઉપર સારી, પશુ અંતર હત્યારીરે;

તેમ સુંદર સ્ત્રી મોહન વચની, ઠાળજીમાંહિ કટારીરે. ૯૦ ૮
 કામે કામે ચિત ન ચાહે, સંત સંગ વાહાલો નેહનેરે;
 ક્યો કહે સાધુ તે સાચો, ગ્રીહરિ ન તજે તેહનેરે. ૯૦ ૯

ગરબી

સકુચી સમરથ રાધાવરતો બાસરો,
 જોડેના જનને દુખતી સહે નહી કાપજો;
 જમતું જોર ન ચાહે દોષ કરે કદા
 કામા કરે કે હરિ ચહાયે તો જોયજો. સં ૨૧. ૧
 શુકો હરિનો ભક્ત જઠતમાં થઈ દરે,
 જોઈવાનું પણ માધવ રાખે માનજો;
 ખાતું પોતાનું જોષ ખાજે જરદ તે,
 જ્ય જડ પ્રોહિતને પોખે જજમાનજો. સં ૨
 બીજા સકુ મોહોટા પણ હરિના કુકમમાં,
 સુર બહા ગચ્છપતિ સહેત સિવ સેવજો;
 કેસવ કાપે કોઈનું બળ ચાહે નહી,
 એ સકુ રહે હરિજન ડરે ન લેયજો. સં ૩
 રાવણ હિરણ્યકશ્યપુ બહા દિમાયતી,
 દુરજોષનને પણ હતો બળરામજો;
 કાપ્યા કૃષ્ણ તદા સરવે જોતા રહ્યા,
 હરિજનનું કોઈ લેષ થકયું નહી નામજો. સં ૪
 કરણ કુંવર સર્પનો અણુંને મારીયો,
 મળળ સુયોધન બીમે મરણ પમાડ્યોજો;

હરિ રાખ્યા સુર ગણેશ વિમ્બ ઘડું નહીં,
 ચિત્રકેતુ સદા પડ્યો ન અંબા પાડ્યોત્તે. સં ૫
 માયા કાળનણે ભય કોપથી ના દળે.
 અભય અચળ કરવા સમરથ નહીં કોયત્તે;
 વિના જોઈ શ્રી ત્રિરિવરધારી લાલજી,
 કોણ સરજી જાતાંમાં સનમુખ જોયત્તે. સં ૬
 સેવા કરતાં અવળું પડે અન્ય દેવને,
 પીળડું કાંતું પળમાં યાવ કપાસત્તે;
 કોપી કષ્ટ પમાડે તે વળી લાભમાં,
 બહુ શ્રમથી કાંઈ ફળ આપે હોય નાશત્તે. સં ૭
 શીજી જનના અવશ્યુષ્ણ તે પણ શુણ્ણ મણે,
 સહજ કરે સરજીગત આપ સમાનત્તે;
 સમેવડ કીધો સરજી જતાં મગમાસને,
 આપી દીધું પુરષોત્તમ અશિધાનત્તે. સં ૮
 જોહેવા કરજીનિધિ સમરથ શ્રીનાથજી,
 દાસ દયાના પ્રીતમ પ્રાણ આધારત્તે;
 જોહેને મૂકી અન્યતણે આશ્રય કરે,
 તે નિર્ભાગી મૂરખના સરદારત્તે. સં ૯

હરિનામમાળા.

છંદ સવૈયા એકત્રીશા.

- ગુરુ ગોવિંદ કૃપાનિધિ કેશવ, કમળાનાથ કૃપાળ;
 કમળનયન કરણાસાગર, શ્રીકૃષ્ણ હરે ગોપાળ;
 ગોપીજન વલ્લભ ગિરિધારી, ગોપીનાથ ગોવિંદ;
 ગોકુલેશ ગરુડ્ધવજ, ગોવરધનધારી વલ્લભંદ. ૧
 ગોકુળચંદ ગદાધર, ગોમતીપ્રિય રમેશ;
 નારાયણ નરસિંહ, નિરંજન નિરાકાર નરેશ;
 નરહંતક નરવીર નરોત્તમ, નંદલાલ નરરૂપ;
 જગન્નાથ જળાશયી જનાર્દન, જ્યોતિર્મય જગદ્ગુપ. ૨
 જગદાધાર જશોદાનંદન, જમણવન જગનેશ;
 શ્રીજમુનાવલ્લભ જગવંદન, જુગદીશ્વર જમુનેશ;
 ચક્રપાણિ ચતુર્ભુજ અમ્યુત, ચિદાનંદ શુભકંદ;
 ચતુર્ગાંઠ ચાલુરતનમદંન, શ્રીધર પરમાનંદ. ૩
 દયાસિંધુ દામોદર દિનપતિ, દીનાનાથ દયાળ;
 દીનબંધુ પ્રભુ દેવકીનંદન, નરપતિ સુરપ્રતિપાળ;
 શ્રીપતિ પદ્માપતિ રાધાપતિ, કમળાપતિ બલેશ;
 દક્ષિણપતિ રૂક્મિણિપતિ સાગરમુતાપતિ હૃષિકેશ. ૪
 પદ્મનાભ પુરષોત્તમ પરિષ્વર, પરમપુરુષ પરમેશ;
 પુષ્કરાક્ષ પરમાક્ષ પરમપ્રભુ, મધુસૂદન મધુરેશ;

ધરણીધર અવનીધર ભૂધર, વસુમતીધર મહિધારો,
 કૈરતુભધર પીતાંબરધર, બંસીધર કુંજવિહારિ. ૫
 ખાધવ મુરમદન મધુ મરદન, ત્રિવિક્રમ સુખધામ;
 મુકુંદ મેધવણુ મહાબાહુ, જદુપતિ સુંદર સ્વામ;
 રામચંદ્ર પ્રભુ દશરથનદન, દયાસિંધુ ભગવંત,
 માં પાહિ માં પાહિ પાહિ મા પૂર્ણાનંદ અનંત ૬
 અષ્ટોત્તરશત નામ કૃષ્ણનાં, ગણિ ગણિ જે જન ગાય;
 રાગ દોષ દુષ્ટ કલેશ જશે, વળિ પળમાં પાપ પળાય;
 મનવાંછિત હજી તેને મળશે, દયો કહે કુવ વાણી;
 કેટલિક કાજ તજિને જનિયે, દહ કરિ સારંગપાણિ. ૭

પદ. /

તારો અમુલ્ય અવસર જયરે, ગોવિંદ ગારે;
 ગોવિંદ ગા ગોપાળ ગા, ગોપીજન વલ્લભ ગારે;
 જ્ઞેને ક્ષણે ક્ષણે હાનિ થાય, ગિરિવરધારી ગારે ૮૬૦
 મૂરખ છું સમજે નહીં, આયુષ્ય ઝાણુ થાય;
 જયમસરોવરની માછલી, સમજે નહીં સલિલમુકાવરે. ગો. ૧
 તેણું તે ભાસે છુંને, બોર બયોર સરીર;
 વહીજાણું જાણે નહીં, જયમ નદીઓ કેરુંનીર રે. ગો. ૨
 અમુલ્ય લટકું લાભણું, ચેત્યા તે પામ્યા ખાર;
 ચાર દિવસની ચાંદની, જતાં નહિ લાગે વારરે, ગો. ૩
 માવાની મધલાલણી, કાણુ ધરાણું છું ધરાણ;
 કુવવામાં જન્મે જશે, પાછળથી પરતાચરે, ગો. ૪

દાહ્યાં ચોથાં ફૂટતાં, ખૂટ્યું દીપક તેલ;
 મનના મનોરથ રહિ જશે, ઝોચિંતો તૂટી જશે ખેલરે. ગો. ૫
 માયા મેવો મીઠડો, જ્યમ જવરમાંહે ધીજ;
 હરિ રસાયણ ગુણ ધણો, ઝોપધ જાણીને પીજરે. ગો. ૬
 વૈભવ તુમને મૂકશે, કે છું મૂકી જશ;
 એ જૂઠા ફેરા સંગથી, તું સાચાં ગોથાં ખાશરે. ગો. ૭
 પ્રભુ પામે હે પ્રાણિયા, ક્યહું માં પ્રીત કરીશ;
 તારું હંકયું અંતર ધીકશે, ઠટળીને તલખી ખરીસરે. ગો. ૮
 અંતે આવી પણ નહિ મળે, જો કરે કોટી ઉપાય;
 વિચાર વિઠૂલ વણ મળે, વૃથા વહું સહુ જાયરે. ગો. ૯
 તને હક્ષ વાતની એક કહું, સમખાઈ માળાપ;
 હયા નામ શ્રીકૃષ્ણચક્રી, સમશે સહુ પરિતાપરે. ગો. ૧૦

૫૬.

હરિ હું શુ દર્શ રે, મારો માયા ન મૂકે કંડો. ૨૬.
 કોટી દ્રવ્ય હળી એણે લખાવ્યો, લમું હથ્થુ નહિ છેડો;
 મુજથી ન છૂટે ન આપ છોડાવો, મારો કીયે હાજ નિવેડો. હરિ. ૧
 સેવા સમરણ ક્યમ કરું, મારો દણ એ ન જાંડે હેડો;
 શું ગળું મારું જોહું ઝટી અવિદ્યા, કરું ચરણ કમળમાં નેડો. હરિ. ૨
 આપ વિના એના સહુ ચેલા, તે કોને કહું દુઃખ ફેડો;
 દાસી તમારી જ્ય પ્રેરો ત્યાં, પાછી ફરે જ્યારે તેડો. હરિ. ૩
 કરગરી કહું છું કૃષ્ણ કૃપાનિધિ, ચરણ પડ્યો ન ખસેડો;
 માયાહાળ અગ્નિથી જાયે દયો, કૃષ્ણ કૃપાજળ રેડો. હરિ. ૪

૫૬.

હરિ જોવો તેવો હું દાસ તમારો, દરણાસિધું મહો કર મારો. હરિ. ટેક.
 સાંદડાના સાથી સામળિયા, છો બગડ્યાના બેલી;
 શરણ પડ્યો ખળ અમિત કુકરમી, તદ્દપિ ન ચૂકે ઢેલી. હરિ ૧
 નિજજન જુઠાની જાતી લજ્યા, રાખો છો જા રણુછેડ;
 શૂન્ય બાઝ્યને સરણ કરો છો, પૂરો બરદ મળ કોડ. હરિ ૨
 અવળાતું સુવળું કરો સુન્દર, જ્યારે જન જામ હારી;
 અયોગ્ય યોગ્ય ખતિત કરો પાવન, પ્રભુ દુઃખ દુકૃતહારી. હરિ ૩
 વિનતિવિના રક્ષક નિજ જનની, દોષતણા યુથુ માનો;
 સ્મરણ કરતાં સંદેહ રાજો, રણુ ન મોટા નાનો. હરિ ૪
 વિકળ પરાધીન પીડા પ્રેમજો, અંતરુનું દુઃખ જાણો;
 આસ્ત બંધુ સહિષ્ણુ અભયકર, અવગુણ ઉર નવ આણો. હરિ ૫
 સરવેશ્વર સર્વત્રમા સ્વતંત્ર, દયા પ્રીતમ ગિરિધારી;
 શરણાગતવત્સલ શ્રીજી વ્હાલા મારે, મોટી છે જોય તમારી. હરિ ૬

૫૭ રાગ ખમાચ.

હો મનવા, શ્રીહરિ શરણે રહેજે,
 અવર ઉપાય નથી કંઈ ખીજે, કૃપા કૃપા મુખ કહેજે. હો મ. ટેક.
 અકળ અવિદ્યાની જાળમારે, પડિયા પડિત શર;
 જાની વૈરાગી જોગી જતીરે, ચાલી ક્યાં ચક્રચૂર. હો મ. ૧
 સ્ત્રી એજ મોટી મોહનીરે, મીઠુ સહુ એની હેડ;
 પોહોમેલાને પણ પાડે પલ્લકમાં, હેઠની સીડીલગી ઠેક. હો મ. ૨

રાત વૈરાગ્ય ગોઠે નહોરે, ન ઉપજે હરિશું હિત;
 જાન વિવેક વિકળ રહેરે, જ્યારે ચતુરા ચોરે ચિત્ત હો. મં ૩
 ધંદ્ર ચંદ્ર પરાશર મુનિરે, એકલતુંગી મુન્ય;
 સિવ શ્વાહિક બૂલિયારે, એથી મોટા કોણ અન્ય. હો. મં ૪
 મન તો બ્રહ્મ બધી વિશ્વનુરે, પણ તનથી ન રહેતું સ્ત્રીપાસ;
 પીરાને ચંચળ કરેરે, કાણમાં ધાત્રે સત્પાનાશ. હો. મં ૫
 ચતુરાષ્ઠ સહુની ચૂલે પડીરે, કાઠનું ન આત્રે જોર;
 દયા જગતમાં તે બચે, જોનો કર અડે નંદકિશોર. હો. મં ૬

પદ.

દામોદર દુખડાં ઠપોરે, પાવલે લાગું;
 નંદમાત્ર નિજનંદ આપોરે, એ વર માયું. ૨૬.
 વહાલાજી હું છું, પળપળનો અપરાધી;
 બરેભો આધિ વ્યાધિરે, પાવલે લાગું. દામોદર ૧
 વહાલાજી હું તો, તમારા બળથી ધણો માણું;
 જણોછો કહું થું ઝાણુરે, પાવલે લાગું. દામોદર ૨
 વહાલાજી હું, જોવો તેવો તોએ છું તમારો;
 આધાર અવર નહિ માહારોરે, પાવલે લાગું. દામોદર ૩
 વહાલાજી મારું, જોર નથી જો તરછોડો;
 શુ રૂડી કરે મકોડો રે, પાવલે લાગું. દામોદર ૪
 વહાલાજી શ્રી મુખ, પોતાનો કાહોછો માટે લાડું;
 બીજું બળ ક્યાંથી કાહાડુરે, પાવલે લાગું. દામોદર ૫

વહાલાજી જનનું, માન જગતમાં વધારે;
 ગમે તો ધરમાં મારેરે, પાવશે લાગું દામોદર ૦ ૬
 તુપનાં ગજ ઘોડાં, મસ્તીખેરતે માન મોહોદુર;
 મારે ના માને ખોટુરે, પાવશે લાગું દામોદર ૦ ૭
 દંપતી પ્રીતમ, પાણિ ત્રયો છે તો નિભાવે;
 મારે દાસપણનો દાવો રે, પાવશે લાગું દામોદર ૦ ૮

પદ-રાગ લાવણીનો.

સંભળ શિક્ષા તું મન મહારી, સાચી કહું એક વાન;
 અનુખ્યા દેહ દુર્લભ ભજ દરિને, જ્યાંસગી તન કુશળાત;
 સમે ગમે પસ્તાયે પાર કળાં, ચોપાંથી અચકાતાં;
 તે કરતાં શું દુઃખ ધણું છે, ધરમાં ગોવિંદ ગાતાં. ૧
 ખર અવતાર થશે હરિ જુલ્યે, પીઠ લાદશે તારી;
 જૂખ્યે તરસ્યે કો નહિ પૂછે, સીત જ્વાળાપ ભારી;
 પાછળ માર ઘડાધક પામે, કાંઈ એક મંદ અસાતાં;
 તે કરતાં શું દુઃખ ધણું છે, ધરમાં ગોવિંદ ગાતાં. ૨
 આન થઈશ ભગવાનને જુલ્યે, હંદામ્મ ઘેરઘેરે;
 મળમૂત્રાદિક આનપાન બહુ, કષ્ટ સહિય શી પેરે;
 કમળું નહોં આદર જન્મ જશે એમ, લાત લાકડી ખાતાં;
 તે કરતાં શું દુઃખ ધણું છે, ધરમાં ગોવિંદ ગાતાં. ૩

ધણું મંદુ તન વિટવરાહનું, હરિ ન બળે તો યારો;
 મૂન પુરીપના આદાર વાસ ત્યાં, તને અડી સહુ નહારો;
 નહારો દીડે ચાની ભૂંડા, જ્યાં ત્યાં ફરે અથગતાં;
 તે કરતાં શું દુઃખ ધણું છે, ધરમાં ગોવિંદ ગાતાં ૪
 કૃષ્ણપ્રીતને આગસ આણે, અજ કુઈટ પડે યાવું;
 વણ વણ પાળે તે વેચે, હસાઈ કરમાં જાવું;
 અઠાળાટલુ શબ્દમાર પીડા, અતિશય કંઈ કષાતાં;
 તે કરતાં શું દુઃખ ધણું છે, ધરમાં ગોવિંદ ગાતાં ૫
 હરિ વિસર્થે ઇત્યાદિ અધમ તનુ, ગણતાં ન આવે પાર;
 નરકકુંડની અકથે યાતના, તે દેમ કહું ઉગ્યાર;
 દેશવ વણ કાઠ સકે ન છોડી, જામકિંકર લઈ જનાં;
 તે કરતાં શું દુઃખ ધણું છે, ધરમાં ગોવિંદ ગાતાં ૬
 દયાપ્રિતમ વિસર્થે વળ્યું કંઈ, એન હજુ જો ચેતાવ;
 વિપવ સુખ સહુ યોનિમાં ત્યાં, કૃષ્ણ ભજત નહિ ચાવ;
 આ અવસર સમરીલે સમરી, યજી પાર નથી પરતાતાં;
 તે કરતાં શું દુઃખ ધણું છે, ધરમાં ગોવિંદ ગાતાં ૭

રાગ-કાફી.

વરિયે તો સામળિયો વરિયે, વરિયે તો પાનળિયો વરિયે,
 વરિયે તો છબીલો વરિયેરે, અતુરવર—૨૩.
 સંસારીનું સગવળ કાચું, પરણીને રંડાવું પાણું;
 એને ઘેર શીદ પાણી ભરિયેરે અતુરવર ૧

મંસાર તો સરવે જૂઠો, શું યારો રૂઠો કે તૂટો;
 તેહને તુચ્છ જાણી દરિયેરે. યતુરવર ૦ ૨
 જોહને પરણે દુઃખ જાય, અખંડ હેવાતણુ યાય;
 તેની સાથે પ્રીત દરિયેરે. યતુરવર ૦ ૩
 સંસાર તો સરવે ખોટો, પાણી માંહેનો પરપોટો;
 ઝુટી જશે નાહાનો મોટોરે. યતુરવર ૦ ૪
 દયા પ્રીતમકેરો વહાલો, નામર નંદલાલો;
 તેહેનો સાથો કરી મ્હાલોરે, યતુરવર ૦ ૫

રાગ-સારંગ.

સદા શ્રીકૃષ્ણને સેવારે, સંમજી સો સુધો સિદ્ધાંતઃ
 વાત કહું તે વિચારમાં લાવો, લાગો મનની ભાંત. સદા ૦ ૧
 સહુ જરાખર કૃષ્ણ છે, નંથી કૃષ્ણ જરાખર કાચ;
 સાગર છોળ્યોને દૃષ્ટાંતે, શાણા સમજી જોય. સદા ૦ ૨
 વિશ્વ ક્યું હરિ રૂપ એ રીતે, સાચું સરવે કાળ;
 આઈ ન તે ગોપાળથી પણ, ન્યારા ખરા ગોપાળ. સદા ૦ ૩
 કાયાથી થઈ રહી કાયા સંજ ધે, કાયા માંહે સમાયા;
 કાયાથી છાયા છાયાથી ન કાયા, કાયા કંઈ લહે છાયા. સદા ૦ ૪
 મુખ ઉદિયો થડ ને ડાળાં, એમ હરિ સંસાર;
 વેળ્યવ વાજે દયા કાંઈ ન બાકી, વેદ પુરાણ વિચાર. સદા ૦ ૫

૫૬-રાગ ગુજરી.

- જાયા સંત તે દુઃખ દે તેહેને, પણ સુખ દે મન સાચેરે;
 રોષ ન રાખે દયાળુ તેહનું, પ્રભુની પાસે જાચેરે. સાં ૧
- વણ અપરાધે પ્રહલાદ પીડયો, હિરણ્યકશિપુ અનાગીરે;
 શ્રી નરહરિ પામે પ્રહલાદે, તેની પણ શતિ આગીરે. સાં ૨
- અંદાસને દુષ્ટમતિ, વણ વાંકે કષ્ટ પમાડયોરે;
 તેહેનો દોષ ગણ્યો ન, સુવેલો દેવીપાસ જાચ્યોરે. સાં ૩
- પાંચ પુત્ર પંચાળાકેરા, અમર્યામા ખળ આગીરે;
 ભીમસેન હર્ષતા હુતા, ધરી દયા દ્રોષદી વાર્યાં. સાં ૪
- નારદની મર્યાદ ન માની, કૃષ્ણેસુત બે દાખીરે;
 શ્રાપભિષે શ્રીહરિ મેઘર્ષિયા, હરખ્યા બહિત પાગીરે. સાં ૫
- ગોવિંદ સ્વામીને છુવરાખ્યા, મુતર્યો કુકર ખાપીરે;
 તેહને હંડ કસો નવ દીધો, હરિની બહિત આપીરે. સાં ૬
- નંદદાસને વૈશિક કસિયો, વારે વારે હરિનેરે;
 તેહને જમુના જળમાં છુડતો, રાખ્યો કરૂણા હરિનેરે. સાં ૭
- અખરીય તૃપ ભક્ત હરિનો, તેને દુર્વાસા ધણ દમિયોરે;
 વર્ષ એક દુઃખ કૃષ્ણ ભોગચ્છં, સુનિસુખી કરીને જામિયોરે. સાં ૮
- જપદેવને છુંદી કર દાખ્યા, દો કૃપમાં નાંખ્યોરે;
 તે દગને તૃપ પાસ પૂજાયા, મ્હોટો સંતછે બાખ્યોરે. સાં ૯
- બાદમીતિયા વાનરિયો, પાંધિ ગણ્યો દુઃખ રોપીરે;
 અતિ અપરધ સહી સુખ દીધું, રાગ પમાડ્યો દોષીરે. સાં ૧૦

હરિજન વનમાં લુટતાં, નાખ્યું અગ સહુ કાપીરે;
 તદપિ દોષ તેહેનો નવ માન્યો, પ્રસન્ન કર્યો મણિ આપીરે. સાં ૧૧
 ઠગ વૈષ્ણવ વેશે નારાયણ, દાસતણી ઓ મારીરે;
 પ્રભુ સમજ્યા તદપિ ન નડ્યા, ઓ જવાડી ગિરિધારીરે. સાં ૧૨
 સાધુપણું છું શોખ જલથી, પીડાં સહી પર પોખેરે,
 દયા પ્રીતમને તે જન વહાલા, રિયુ રંજે ચિત ચોખેરે. સાં ૧૩

પદ-રાગ-ખીલાવલ.

કોટી પ્રયત્ન કરોં તોયે પણ, સુખ દુઃખ હાથ હરિનેરે,
 ચાવાતું સેહેજે પણ ઘાશે, હરિમજ્જા ગાવ ધરીનેરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૬૬.
 અંદાસને વિષ વિપયા કરી, દુષ્કર્મ પછી હાથોરે;
 વણુ વિચારે મદન મારિયો, કોણે એ મરવો ધાર્યોરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૧
 આજમેગ સરખાને વણુ અમે, તેજ દેહમાં મુક્તિરે;
 માધવ પ્રગટ મળ્યા મુચુકુંદને, તદપિ જન્મ કહાં મુક્તિરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૨
 ધીરજ ધરે કે કરે ઉતાવળ, કોણુ લહે સુખ શેમાંરે;
 મતુજનમે પણ કાંઈ નવ સમજે, હરિસમજે એક એહેમાંરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૩
 સુખ હવમથી મુનો મુપક જુવો, સર્પ સહજ સુખ પામ્યોરે;
 જોજન જળીયું ને બંધન છટકું, જીવતાં સંતે વામ્યોરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૪
 કર્મદિનું ત્યાંહાંલગી જળ, હરિ જ્યાંલગી જનમાં નાખ્યોરે;
 નહિ તો દૃષ્ટાનિધિ ધર્મરપન, શાને વેદ વખાણેરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૫

અહશાપ જેતાં વણુવાકિ, સંહુ વાદવને લાગ્યોરે;
 વિદ્વ વગ્ગનાબ વંચાબ્યા, મનસ ધે સહુ બાગ્યોરે, કોટી પ્રયત્ન ૦ ૬
 કર્તુ અકર્તુ અન્યથા કર્તુ, સમરથ દશ હોવેરે;
 સર્વેશ્વર સર્વોત્તમા સ્વતંત્ર, તેમ કરે જ્યમ બાવેરે, કોટી પ્રયત્ન ૦ ૭
 સુખ થાવા સહુ દુઃખ જાવાનો, એજ ઉપાય એક સાચોરે;
 મન કમ વચને કુપ્યુભજે દયા, અવર વિચાર સહુ કાચોરે, કોટી પ્રયત્ન ૦ ૮

પદ-રાગ-લલિત,

હરિ ભજનચક્રી, હરિ મળે તે સાચું સહુ શ્રુતિ ગાયેરે;
 પથ સ્વતંત્ર છે, દિવસ પ્રમાસ પ્રમાણ ન કાચકી થાયે. હરિ ભજન ૦ ૧
 જ્યમ પાડ્યો દાવ પાસે ન પડે, પડે સહજ શ્રમે કદી અતિશે અડે,
 નાખી દીધે દાવર દર્ધ ક્યમે ન જડે, હરિ ભજન ૦ ૨
 રૂપ જે દર્તા નિહજે પાણી, કેવું કેટલે કર કા શકે જાણી,
 જ્યમ ત્યમ જમદીશ ગનિ જો નાણી, હરિ ભજન ૦ ૩
 વિધિ પ્રાણી સુતપા શ્રમ બાળો, જોઈ ધ્રુવશ્ચ નરસંઘ મહેતો ન્યાળો,
 જોઈ તારતમ્ય સંશે દાળો, હરિ ભજન ૦ ૪
 ખટવાગ અગ્નમેજ ગુહુકા ગુંગો, પારધિ પુતના જોઈ સદેહ પુગો,
 બય પ્રાચીનજદિય નુમ પાગ્યો કુગો, હરિ ભજન ૦ ૫
 રુચકુંદ ભર્તને વિલાંબ કરી, ગજગીધાદિક તાર્યા ગુન હરિ,
 ગંભી ગોવિંદને તે વાત ખરી, હરિ ભજન ૦ ૬

હરિજન વનમાં હુટતાં, નાખ્યું અગ સહુ દાખીરે;
 તદપિ દોષ તેહેનો નવ માન્યો, પ્રસન્ને કર્યો મણિ આપીરે. સાં ૧૧
 ઠગ વૈષ્ણવ વેશે નારાયણ, દાસતણી સ્ત્રી મારીરે;
 પ્રભુ સમજ્યા તદપિ ન નડ્યા, સ્ત્રી ઝવાડી ગિરિધારીરે. સાં ૧૨
 સાધુપણું તું સીખ દક્ષથી, પીઠા સહી પર પોખેરે,
 દયા પ્રીતમને તે જન વહાવા, રિપુ રંજે ચિન ચોખેરે. સાં ૧૩

પદ-રાગ-ખીલાવલ.

કોટી પ્રયત્ન કરો તોયે પણ, સૂખ દુઃખ હાથ હરિનેરે,
 થાવાનું સેહેજે પણ ચારી, હરિમજા જાવ ધરીનેરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૧
 ચંદ્રાક્ષને વિષ વિપયા કરી, દુઃખનિ પછી હાથોરે;
 વણુ વિચારે મદન મારિયો, કોણે એ મરનો ધારોરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૨
 અમલમેળ સરખાને વણુ શ્રમે, તેજ દેહમાં મુક્તિરે;
 માધવ પ્રગટ મળ્યા મુચુકુંદને, તદપિ જન્મ કહાં મુક્તિરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૩
 ધીરજ ધરે કે કરે ઉતાવળ, કોણુ લહે સૂખ શેમાંરે;
 મનુષ્યમયે પણ દાંધ નવ સમજે, હરિ સમજે એક એહેમાંરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૪
 સૂખ ઉદયમથી મુને મુપક જીવો, સર્વ સહજ સૂખ પામ્યોરે;
 લોજન મળીયું ને જાંઘન છૂટ્યું, જુણતાં સંવે વામ્યોરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૫
 દર્શાદિનું ત્યાંહાંલગી જળ, હરિ જ્યાંલગી જનમાં નાણેરે;
 નહિ તો દરજીનિધિ ઈશ્વરપદ, યાને વેદ વખાણેરે. કોટી પ્રયત્ન ૦ ૬

પદ-રાગ-રામઝી.

કૃષ્ણ કરણા કરી રૂપ નટવર ધરી, કોટી કંદર્પથી 'અત્ય સાઈ',
 આપો દરશન તો યાગિં પરસન હું, ટમટમે નિરખવા મન મહાર. કૃં ૧
 લજન સમરણતણું વીર્ય મહારે નહીં, જેથી હુ તાદરી દાંતિ દેખું,
 ઇંદ્રાદિક દેવને સ્વપ્ને આવો નહીં, જે આગળ માહાર કાણુ લેખું.

કૃં ૨

બકિતથી હીન હું દીન દામોદરા, અન્ય એકુ નથી મહારે દાવો,
 મનતણા કોક તે મન વિસે રહી જશે, નહિ મુણા નાયજી મહારી રાવો.

કૃં ૩

કર્મ જોશી મહારાં તો કશું નહિ જણે, દીન હોસો તો કાંઈએક દળશે,
 ભેટાની બૂધરા રંક જણી મારું, કાર્ય સરશે ત્હારું બદ પૂજશે.

કૃં ૪

કોટીક ભકત બકિતથી આવી મળ્યા, સરણુ શ્રીકૃષ્ણ મુચ્છ ગાતેગાને,
 તેમાં એક અધિક મુને પતિત, લધ પાળજો, એમ જણો દશે ધર્મખાતે.

કૃં ૫.

પદ-રાગ-રામઝી.

જેને સહાય શ્રીકૃષ્ણની, તે તો સુખમાં મહારે,	
વૈર પડે બાધા વિશ્વસું, કોઈનું કાંઈ ન આવે.	જો ૧
દોષના ગુણ માને કરિ, જેહેને કીધો પોતાનો,	
વ્હાલથી બાંક વડે નહીં, એ સ્વભાવજ માનો.	જો ૨
અવળાનું તે સહુ સવળું કરે, માનવની મેડેરે,	
ભકત મણે લક્ષણ વિના, પાંડાની પેરે.	જો ૩

પાંડવ કુખ્જ મધુપુરી માળા, તેને સ્હેજમા રીઝવા વનમાળા,
 બીજાં સાધન નેધિ રહ્યાં લાળા. દરિ ભજન ૦ ૬
 સેહેજે દુર્લભ જ્ઞાન કદરજને મળ્યુ, ગોપી સહજ પ્રેમ મન હરિમા ગળ્યુ,
 અવરને એવું ફળ થયે ન દળ્યુ. દરિ ભજન ૦ ૭
 કોઈ સાધન બણે ન રૂપ્યા ફરશે, નિ સાધની હરમડી માં મરશે,
 દયા દીનતાએ હરિમન હરશે. દરિ ભજન ૦ ૮

૫૬-રાગ રામઝી

કૃષ્ણ કહેતાં શું બેસે નાણું, મુરખ વને કૃષ્ણ કહેતાં શું બેસે નાણું. ટેક.
 મિથ્યા લવરી કરે મનગમતી, નહિ તેનું દામ ને ઠેકાણું. મુરખ ૦ ૧
 દામનું દામ નહીં નહીં પરિશ્રમ, ગાતા ગોવિંદ ગુણગાણું. મુરખ ૦ ૨
 કિ ચિત્ત શ્રમ ને લાલ ધણેરો, નાંહ કોઈ એક સમાણું. મુરખ ૦ ૩
 ખાતો ન હોય તો નમણો કહત તને, જોઈએ બગેરુ બાણું મુરખ ૦ ૪
 હરિ ભજતા તુંને આગસ આવે, ભવ મટકણું નિશ વાકાણું. મુરખ ૦ ૫
 ત્યારે તુંને પશુમાં તે અંતર નાનોડું પણું પશુ પુરું વાણું. મુરખ ૦ ૬
 કો દાહાડો તુંને કોડન મયો જે હુ, રૂપ્યુ દિરતન મુખ આણું મુરખ ૦ ૭
 પ્રતુસમરણવિના ભવ ન તારાયે, તે હુ નિચે કર નેરે જાણું મુરખ ૦ ૮
 દયો કહે હરિ ભજ મન મહારા, ફરી નહિ મળે આ ટાણું મુરખ ૦ ૯

પદ-રાગ-રામકળી.

દર ચિત્ત ચિંતન કોઈ પ્રકારે, સદાનંદ શ્રી કૃષ્ણ તણુરે;
 પરમાનંદ હોયે ચાપ અંતર, ન રહે પાપ સંતાપ અણુરે. કર૦ ૧.
 સુંદર બાળકરૂપ રસાળું, ચરણ લંગરી વાગેરે;
 હણ્યણુતો જશોદા પાસવ મહી, હડ કરી માખણ માગેરે. કર૦ ૨
 નાકે મોતી લહે લટુરી, સુંદર મુખપર ઝુમેરે.
 હૈયે હેત વધ્યું જોઈ જશોમતી, લેઈ લેઈ શ્રીમુખ ઝુમેરે. કર૦ ૩
 સુંદર મુખપર રૂપિ લપટાણું, નિરખે લાગે બહાણુંરે;
 નહીં ખાજીં બાઓ ધારીય માડી, બોલે તોનહું કાનુરે. કર૦ ૪
 કપડું એક ગુણ કરે કામનીશું, ફુટ દૃષ્ટિ બચાવેરે;
 દે, વાસલડી વાનો નિકુલ, ગોચારી લેર આરેરે. કર૦ ૫
 શ્રી ગોપીજનના ધરમાંહે, મનમમતું સુખ મહાલેરે;
 કોઈ સમે ચોરી મહી બહાસે, કદા બોપિકા ઝાલેરે. કર૦ ૬
 શ્રી વૃંદાવન રાસ મંડપમાં, નાચે જુગલકિશોરે;
 ઇત્યાદિક લીલા ધર ધ્યાને, હયા તું નિશદિન બોરેરે. કર૦ ૭

પદ-રાગ રામકળીનું પ્રભાત.

દારિકાપીશછો કીશ મહારે ધણી, ઇશ નહીં અવર તુમ વણુ વિશ્વનાથ;
 ગરિધરણુ તવ ચરણને ચરણ છુ, જન્મને મરણ હરિ મહેળે
 હાય. શ્રી૦ ૧

૧ અણુમાપ ત્રય તાપ સંતાપ સૌ કાપવા બાપ છે નામ તાહારં;

૨ સાધન રાજનં અજિધાન તવ, અન્ય પ્રમન્ન નહિ મન માહારં.

શ્રી૦ ૨

કૃષ્ણ કૃપા થઇ તે થઇ, કૃષ્ણ જાણે ના શીડી,
 લાંતી પટોળે રંગચોળની, જ્યમ કરતલ લીડી. જ્ઞાને ૪
 નિજજન મતિ હરિ હાયમં, ગમતું હોય તે કરાવે,
 જંત્રની જુગતિ જંત્રીનોજ છે, દોષ શી પેરે લાવે. જ્ઞાને ૫
 સહુ વાતે સત્રય શ્રી હરિ, વાણી વેદે અલાપી,
 તદપિ અહિત નિજ બકતનું, હરિથી ચાય ન દહાપિ. જ્ઞાને ૬
 સત્ય સંદેહપીરે શ્રીપતિ, સદા સત્ય છે વાણી,
 તદપિ અગાધ મતિ અઠળ છે, કાપી જાણે ન જાણી. જ્ઞાને ૭
 કૃષ્ણ કૃપા ધણી દેખીને, જનને છાદી ના જાણું,
 દયા દીનના મુક્તિ, ખડે ગોધુરે ખાણું. જ્ઞાને ૮

પદ-રાગ-રામઝી.

શ્રી ગે વરદનધર લાડીદોરે, સંગે શ્યામા પ્યારી,
 જુગમ સ્વરૂપ જા જોડેને, દરે આંખડી માહારી. શ્રી ગોવં ૧
 અવતાર અંધ બહુ આપના, સધળે તેજ તમારું.
 પંથુ આ રંગીલી જોડીવિનાં, મન માને ના માહારું. શ્રી ગોવં ૨
 દીપજ્યોત એક અગ્નિથી, સધળે જુઓ જાગે,
 તદપિ ચક્રોરજુવા જુઓ, એક અગ્નિથી જાગે. શ્રી ગોવં ૩
 આગળ ભીતિ હતી, મજે પરમર પતિવ્રત દુરે;
 હાવાં થયું ધ્રુવપુતળી, ચિત્ત હોયું ના છૂટે. શ્રી ગોવં ૪
 ચાનાર તે વેગેથી ચંજો, જાણું જગડીરે જાળો:
 પથુ દયાનીએ દંપતી વિના, મતિક્યાંદાં ના લે. જાળો. શ્રી ગોવં ૫

પદ-રાગ-રામકળી.

- કર ચિત ચિંતન કોઈ પ્રકારે, સદાનંદ શ્રી કૃષ્ણ તણુરે;
 પરમાનંદ ઉદે યાય અંતર, ન રહે પાપ સંતાપઅણુરે. કર૦ ૧
- સુંદર આળકરપ રસાળું, ચરણુ લંગરી વાગેરે;
 હણુહણુતો જશોદા પાલવ મહી, હડક કરી માખણુ માગેરે. કર૦ ૨
- નાકે મોતી લટે લહુરી, સુંદર મુખપર યુમેરે.
 હૈયે હેત વધુ જોઈ જશોમતી, લેઈ લેઈ શ્રીમુખ યુમેરે. કર૦ ૩
- સુંદર મુખપર દધિ લપટાણું, નિરખે લાગે ન્હાણુંરે;
 નહીં ખાજીં ખાખો ધાવીય માડી, બોલે તોનહું કાપુરે. કર૦ ૪
- કમલું એક શુભ કરે કામનીશું, દુષ્ટ દષ્ટિ બચાવેરે;
 દે વાસલડી વાનો નિહુલ, ગોચારી લેર આલેરે. કર૦ ૫
- શ્રી ગોપીજનના ધરમાહે, મનમમતું સુખ મહાલેરે;
 કોઈ સમે ચોરી મહી ન્હાસે, કદા ગોપિકા આલેરે. કર૦ ૬
- શ્રી વૃંદાવન રાસ મંડગમાં, નાચે જુગલકિશોરે;
 ઇત્યાદિક લીલા ધર ધ્યાને, દયા વૃં નિશદિન બોરે. કર૦ ૭

પદ-રાગ રામકળીનું પ્રભાત.

દારિકાધીશ છો કીશ ગદારે ધણી, ધસ નહીં અવર તુજ વણુ વિશ્વનાથ;
 ગરિધરણુ તવ ચરણુને સરણુ છું, જન્મને મરણુ હરિ મહંત્રે
 હાય. શ્રી૦ ૧

પ અણુમાપ તવ તાપ સંતાપ સો કાપવા બાપ છે નામ તાહારે;
 સાધન રાજન અજિધાન તર, અન્ય પ્રસન્ન નહિ મન માહારે. શ્રી૦ ૨

દામ ને ધામ તન વામ શું દામનું, દામ વિશ્રામ નહીં સ્વામ પાપી;
તહારો હું દાસ અવિનાશ તુજપાસ રહું, વાસ વૈકુંઠનો શું અભિશ્રામી.

શ્રીઃ ૩

અચળ તર અકિત રસયુક્ત સતસંગ દો, જગતી દૂર આસક્તિ માહારી;
નિધિ દયા ધરી દયા જન દયા પર દયા, કરે હૃદય તહારો ગિરિવરધારી.

શ્રીઃ ૪

પદ-રાગ-રામકળી.

મહારા શ્રીમહાપ્રભુજી રે હું એ વર માયું, સહજે કૃપા કરી આપો રે
પાવસે લાગું માં ટેક,
પ્રિયસહ પ્યારા થઇ પ્રસન્ન હો રાખો, નિજનો જાણી નિત્ય શ્રીમુખ
દાખો રે માં
ચિત્ત માહારું રાખો સદા તમારે બે ચરણે, અગમ કરી અવિધા
રાખો સદા ચરણે રે માં
આપનું ઉચ્ચિત્ત સદા માહારે ખાનદાન, નિત્ય જ્યાંહાં સેવા પૂજ
ચામે શુભગાન રે માં
અભય નિમનદં સતસંગ આપો, લીલાસકિન વાસ મુજ ગર ચાપો રે માં
આપને રૂચે નિત્ય કૃતરે તે કરાવો, દોષ માહારો એકે મનમાં ન
લાવો રે માં
નિરજિમાન પ્રેમવક્ષણા અકિર, સદા રમણી કૃષ્ણ વાસન આસકિન
રે માં

સદા રહુ સમીપે નાથ નિત્ય મજવાસી, દહાવું પ્રભુ તમારી અચળ
દાસદાસી રે, માં
અખંડ આશ્રમ મુને તમારો જ હોજો, સેવક દયાને કરણાદ્યે નિત્ય
જોજો રે, માં

પદ-રાગ-રામકળી.

હહો હહપેરે હહિયે પ્રભુ હાથર કે બળિયારે; ૮૬.
નિર્દય હોતો કાંત હયમ થાઓ કંસદાસીરે; દયાળુ તો કંયમ તરસાવ્યાં.
મજવાસી રે. ૬૦
અઘચારી હો તો કયમ દહાવો ગોપીકંથરે; કામી હો તો કાલિદી ના
આપે સ્ત્રીને પંથરે. ૬૦
નાગપારો બંધાયાને લીલા નાથો કાળીરે; તમને ના કહેવાય કાંઈ
નમિયે વાળીવાળીરે. ૬૦
કાળને કંપાવો કૃષ્ણ બચકર એહેવારે; કામને લંગવે રૂપ કહોતી
કહિયે કહેવારે. ૬૦
જુદા કહેતા દોષ લોગે વેદ અવળીનરે; સાચા છો તો બાધ્યો કેમ
બિચારા બળીનરે. ૬૦
કાંત શા વસિંહરૂપ કોપના બંડારરે; કોપી હો તો સહો કેમ જુગપદ
પ્રહારરે. ૬૦
(સંવળું તમોમાં છે ને કશું પણ છે નહિરે; એથી પણ અગ્ર દહું પર છો
એ બેનીરે. ૬૦

દામની મન વાણી નવ પોહોંચે, અનિર્વાચી દેવારે; નિમે ના બોલાય
 દાંધ આહાવા હો કે તેહેવારે ૬૦
 નેવા હો તેવા હો મહારા સ્વામી આપો મેવારે; દાસ દયો નિજનો
 નાણો દાંધ નથી લેવા દેવારે. ૬૦

પદ-રાગ-રામકળી.

દાંધ નથી જોતા કૃષ્ણ કૃપા જ્યાંહાં દરોહોરે; ૧
 ફડી કૃતિ તેહેની સદૃ રડી માની લોહોરે. દાંધ નથી ૦ ૧
 પાંડુસુતે વેદથી વિરહ દ્યો કર્મરે;
 તમારી પ્રસન્નતાએ દ્યો તે સુધર્મરે. દાંધ નથી ૦ ૨
 વાલી મારો જંધુસંબંધને પાપેરે;
 તેજ દીધું વિભીષણ સુગ્રીવે જોયું આપેરે. દાંધ નથી ૦ ૩
 કહો શું ચૂકી સુર્પનખા નાક તેહેનું દાખુરે;
 સાધન શું કુમળ દીધું પતિસુખ આખુરે. દાંધ નથી ૦ ૪
 સેહેજે અરધે નામે શુભ્રકા વેકુંડ પમાડીરે;
 સંત ખીજ પડ્યા રહ્યા રહતા નામ દહાડીરે. દાંધ નથી ૦ ૫
 નહિ તેહેનું નહીં, બાવ્યું તેહેનું સરવે લાવ્યુરે;
 વાંદ શો હમારો પ્રભુ તમથી ચાલ્યું આવ્યુરે. દાંધ નથી ૦ ૬
 એહવી દયા દયાકર કર્યારે કરશે હરિજીરે;
 દરજાના સમુદ્ર મારા પ્રાણપતિ ત્રીજીરે. દાંધ નથી ૦ ૭

૫૬-રાગ-ભેરવી.

હરિ મહારં અંતર શુદ્ધ કરોરે, હરિ મહારી નિર્મળ શુદ્ધ કરોરે. ૨૬.
 હરિ શુભે પ્રપંચ વિસરાવોરે, શુભ મન નિજ છત્રી લોભાવોરે. હરિં ૧
 હરિ હું ભાવું એહવો કરોરે, હરિ મહારાતનમન તાપ સમાવોરે. હરિં ૨
 હરિ મહારી દુર્ભતિ દૂર કરોરે, અંતર ભક્તિમાર ધરોરે. હરિં ૩
 હરિ નિજની લીલા દરયાવોરે, નિશ્ચયિન સંતસંગતિ ભાવોરે. હરિં ૪
 હરિ મહારં ચિત્ત ચરણે રાખોરે, દયો છુ મહારો પ્રભુએ ભાખોરે. હરિં ૫

૫૬-રાગ-ભેરવી.

નંદનંદન ભજ ભજ મન મહારા, કોટી કલ્પના કલેશ ચમેરે. ૨૬.
 જનમમરણુનો ભય ભય ભાગી, યમદંકર સ્વપને ન હમેરે. નંદં ૧
 આનંદસિંહુ ઉદે લાય અંતર, જો તુને સેવન શ્રીસ્થામનું મમેરે. નંદં ૨
 જ્ઞાનાદિક તહાઈ ભાગ્ય વખાણે, ધંદાદિક સુર દુઃખ હુમેરે. નંદં ૩
 આરે પદારથ દારે રહે હિમા, ચાહલોક તુને ચંરણે નમેરે. નંદં ૪
 ખાણું સીડી ચિર શુન્ય ધરે, તાહં ચિત્તશુદ્ધ ઉધાર જમેરે. નંદં ૫
 અપમાસિક નવેનિધ સંપત્ય, અનાયાસ તહારી પૂઠે જમેરે. નંદં ૬
 નિરભે પદપંકજ પુરુષોત્તમ, જોતે શેષાદિક સમા નમેરે. નંદં ૭
 તે છુજને અરપે દયા પ્રીતમ, નિશ્ચયિન તહારા રહિયામાં રમેરે. નંદં ૮

હો સ્વતંત્ર શ્રીજી ત્યમ કરો તમે જયમ બાવે.

૨૬.

ધર્મરક્ષાને વેર કોઈનું નહિ કાવે,

શરણ પડ્યાને પણ માયા અકળારે.

હો સ્વતંત્ર ૧

નડવું કોઈનું નાથ કરો નદી વેદ ગાયે,

જીવ અશક્યે નિજ બળે કશું નવ થાયે,

કહો તદા જીવ દુઃખ ભુક્તે છે કિયે ન્યાયે.

હો સ્વતંત્ર ૨

શ્રુતિ સ્મૃતિ યાત્ર સરવ એમ ગાય,

હરિ સમરતાં સઘ સકળ દુઃખ જાય,

તે સર્વ ખરું પણ દૃષ્ટે કશું ના દેખાય.

હો સ્વતંત્ર ૩

હરિગુણ ગાતાં કુણ્ડિ રહે નહિ નામે,

ગાતાં ધરકા થયા મોહોવાય કામે કામે,

કેહેતાં કાંઈ કાવણું નથી એણે કામે.

હો સ્વતંત્ર ૪

રામ રટતાં દેહ તબ્યો દશરથ હજી સ્વર્ગે,

શુકનીય નામાલાસે ગુણકા ગર્ભ અપવર્ગે,

નામ જપતાં છટકું કપાળ નહિ બર્ગે.

હો સ્વતંત્ર ૫

એકજ મહારે નામે કું સરખો નર થાય,

નિત્ય નિરંતર નામ તમારું ધણાં ગાય,

શું કહિયે આધિઆધિ વિષે તે પીડાય.

હો સ્વતંત્ર ૬

કૃપા કરો છો કમલું એક અક્ષાદિકથી ઝાજી,

તદપિ તેહેને સંતાપે માયા મનમાં બાઝી,

કાળજ કૂટાયું ક્યાંહાં લગાડે નિસાસાજી.

હો સ્વતંત્ર ૭

તમારો છું એકજવાર કહે કોઇ,
 શ્રીકૃષ્ણ તેહેને આપો અગમ બરદ જોઈ,
 તે પણ અધુના નથી દેખાતુ રહિયે રોઈ હો સ્વતંત્ર ૮
 સ્વસ્થ ધર્મ પણ મહારો મદા બધથી રાખે સાચું,
 શ્રીકૃષ્ણ આપ જોત્યા દહેવાય કયમ દાયું,
 બધ સદા રહું આપ કુનિમાં જદપિં નાયું હો સ્વતંત્ર ૯
 મુજો બજો વાચ આદરે દારિ વખાણો,
 વિશ્વદ્રોહી પાવન થાય તેમ રાણો,
 સમર્થ તદપિ સાધુ ના સાથી કેણ જાણો, હો સ્વતંત્ર ૧૦
 નામ નાદાસે ના પાપ નાસે નાસે,
 શ્રીકૃષ્ણ કહું છજી શી પેરે પાપ હદેમાં વાસે,
 ક્ષાપી મજના છો નહીં કેમ દોષ મારા બાસે, હો સ્વતંત્ર ૧૧
 વેદાદિનાં વચન સહજ સત્ય કહાવે,
 પણ તે ત્યારે જ્યારે તમારા મનમાં આવે,
 કરો આહો તે સર્વેશ્વર યંઠા કોહોતી લાવે, હો સ્વતંત્ર ૧૨
 શરણાગતનું સાધન સાધુપણું નાં જોવું,
 નિજનગથી નિજગન જાણી દુઃખ અથ જોવું,
 દયા પ્રીતમગ્ર નહીં રોએ જોવું મહારં રોવું, હો સ્વતંત્ર ૧૩

હરિ હું તો હાવાં હાર્યો, જે ગમે તે કરો.
 અતિશે અઝળામણનો માર્યો, જે ગમે તે કરો; ટક.
 હરિ હું સદુ શુભ કૃતિથી હીણો, અતિશય અદૃષ્ટનો પણ ઝીણો. જે ૧
 પડી આવધા મહારો પડે, મુધર્યાંમાં નાખે મૂકે. જે ૨
 બ્રહ્મ હો મારે નહિં શિક્ષા, જગમાં લજવી વૈષ્ણવની દીક્ષા. જે ૩
 ભવકેદેગ અતિશે પીડે, મૂકવાં ઉચિત કર્મ સદુ મીડે. જે ૪
 શરણાગત જેવું મતિ માડી, શ્રદ્ધા કાંઈ હતી તે નાડી. જે ૫
 બહુ દુઃખ જે કૃતિ નિચઢિન દરિને, જાય મન ત્યાં ફરી ફરને. જે ૬
 તન તો જહુ થવું મન જાળક, ઉપર ઉજવળ અંતર દાળક જે ૭
 અંતકાળ દુઃખથી કાંપુણ, સત્ય વચન સમરી જાંધું છું. જે ૮
 પ્રભુ જ્યમ રાખ્યો છે તેમ રહું છું, જે શિર પાડે હો તે સહું છું. જે ૯
 જાણું છું કરશે મુજ સદુ સાકે, પણ વણસમજે વાટકે છે મન મહારં. જે ૧૦
 જીવયકી નિજમળ કશું નથી થાવું, સનેપાતમાં ગાંડું નાવું. જે ૧૧
 જેવો તેવો શરણ પડ્યો છું, મહાપ્રભુ રાખ્યો અટળ અડ્યો છું. જે ૧૨
 મનુષ્ય કોઈથી નાવ ન હાલે, ગગન પવન સદ મરાર્ધજ આલે. જે ૧૩
 વિનતિ દયાની એ ફરીફરીને, મગદ પ્રજ્યા જેવું હું દરિને. જે ૧૪

જીવતો મુએરે, મૂર્ખ જીવતો મુએ;
 તેં ભજ્યા નહીં ભગવાન, મૂર્ખ જીવતો મુએ. ટક.
 પેટને અથે પાપ કરતાં, દીલમાં ના કર્યા;
 પાકોશીને ઘેર પુણ્ય કરતાં, આડો જહ પડ્યોરે. મૂર્ખ ૧

ફેડની માળા કોટમાં ધાડી, કોધી મુઝ કયોરે; મૂખ'ં ૨
 ત્યારે મેયુન કરવા લાગ્યો, અંતર ના ડયોરે
 બહુનામીતે ઝોળખ્યા વિના, અંતર બહુ થક્યો;
 દયા પ્રીતમ દિલમાં વસ્યો, કારજડો સયોરે. મૂખ'ં ૩

૫૬.

મજ વહાણુરે વેકુંક નહિ આણુ, મને ન ગમે ચતુર્થજ ધાણુ;
 ત્યાહાં થી નંદકંવર ક્યાંહાથી લાણુ. મજ વહાણુરે ૧
 જોધમે લલિતનિમંગી મહારે ગિરિધારી, સંગે જોધમે થી રાધે ખારી;
 તે વિના નવ આખ્ય દરે માહારી મજ વહાણુરે ૨
 ત્યાં શ્રીજમુના ગિરિવર છે નહોં, મુને આસકિન છે ધણી એ રોની,
 તેવિના મહારો માણુ પ્રસન્ન રહે નહોં, મજ વહાણુરે ૩
 ત્યાંહાં થીવંદાવન રાસ નથી, મજવનિતા સંગ વિવાસ નથી;
 વિષ્ણુ વેણુ વાયાનો અબ્યાસ નથી. મજ વહાણુરે ૪
 જ્યાંહાં વૃક્ષેટ્ટકે વેણુકા ધારી. પત્રે પત્રે છે હરિજીવ ખારી;
 એક મજરજ ચોમુકિન વારી. મજ વહાણુરે ૫
 જ્યાંહાં વસવાને શિવ સખીરૂપ થયા, હજી અજમજરજને તરસતારેરલા
 ઉદવ સરખા તે વૃણુ કૃષ્ણ મયા. મજ વહાણુરે ૬
 સુખ સ્વર્ગાનું કૃષ્ણવિના કડવું, મને ન ગમે થહા સદન અડવું;
 મિલક સુખ જોને પામી પાણું પડવું. મજ વહાણુરે ૭

યુ' ઠર' શ્રીજી હું સાચુજય પામી, એટલામાં તમે ના રહો રામી;
 મ્હારે દાસપણમાં રહે શી ખામી. મજ વહાલુરે ૮
 મનનન વેકુંદ સુખ બેઠ વળ્યાં, ના ગમ્યું ત્યારે જાહાનંદમાં બળ્યાં;
 ઘેર રવરપાનંદ સુખ અતિરો ગળ્યાં. મજ વહાલુરે ૯
 ગુરુગે ગોકુળવાસી ચાશુ, શ્રીવલ્લભ શરણે નિત્યે નાશુ;
 દયા પ્રીતમ એવી રસ જસ ગાશુ. મજ વહાલુરે ૧૦

પદ-રાગ-હારી.

હરિને બજે ને વળી અવર આરાધે, અનન્ય બકિત ના કહાવેરે;
 અ તે તો સદાય શ્રી કૃષ્ણ કરે, પણ આગળથી અચડાવેરે. ૧૬.
 બજતાં બગવત કાંઈ ન રહે બાકી, મૂળતું પાણી સુધળે પોંદોએરે;
 શાખાઓ છટિ તરતૂપિત ન થાયે, શ્રમ પામે સમજે ત્યારે શોએરે.

હરિં ૧

ઘેર ગોવિંદ નદે અંબા આરાધ્યાં, અજગરે ગળ્યા પીડા પામ્યારે;
 છૂટયા તો જ્યારે શ્રીકૃષ્ણે હોડાવ્યા, દેવીથી દુઃખ નવ વામ્યારે.

હરિં ૨

પાંડવો ઘેર પ્રજાપ્રમદ વરયા પણ, શિવાદિદેવોની શ્રદ્ધા મનમારે;
 કુંતાસંજધે કેશવ કષ્ટેરે ધાયા, પણ વિાવધ વિટંબણા પામ્યા.

વનમારે. હરિં ૩

અમયનો આશ્રય કીધો અંબરીષ બકતે, દુર્વાસા દ્વારા દુઃખ દીધુંરે;
 રક્ષણ સુદરશણરૂપે પ્રભુએ કર્યું, કુધાકષ્ટ વરસ એક વેઠ્યુંરે. હરિં ૪
 એવા ઇતિહાસ સરળમાં સમજેરે, અન્ય આશ્રય કીધે એવું
 થાયરે.

મહુધરનો પ્રાણુલો જપમ જૂએ મરેરે, ઓળંગો કાણને ન દેનામરે, હરિં ૫
 એક આસક્તિ વિના ચિત્ત ના ચોરાયરે, થંસે ત્યાંહાં લગી સિદ્ધિ યાનીરે
 કૃષ્ણનો અંશ દયો કૃષ્ણને સેવેરે, એના નાળાને આસા બેનીરે. હરિં ૬

૫૬.

‘તારાં સહુ દુઃખ જાશે, ગોવિંદ ગારે, સેકેને સહુ મુખ યારે ગિરિવરધારા
 ગારે, કુંજનિહારી ગારે. ટેકં

હુને મ્હાફે એમાં તું મુઓ અચકાધ, હરિ નહિ બળે તો અંતે ત્હાફે
 નહિ ફાધ રે ગિરિં ૧

જવના વૈભવનો ચિત્તમાં એ કોઠ્યો છે રંગ, એના એ વોગ કરડી ખારો
 ભુજંગ. ગિરિં ૨

ધણીરે ‘ગુચ્ચવણીની એ અંવિલા જાળ, નાહાસવા ખારી એક સરુ
 જે. પાળ. ગિરિં ૩

દા સમે મોહ તને દા સમે શૌક, એ એમાં અચકાતો તું ગોચિંતો
 ફાકે, ગિરિં ૪

જેમાં તેં સુખ માન્યુ ને છે દુઃખનો ખંડાર, પડનાં પેળાં ખાતા નહિ આવે
 પાર. ગિરિં ૫

ચાંક શો ત્હારો મામાએડી અમંગ, વજ્ર અમે છૂટેલ કરજો સાચો સતસ મરે.
 ગિરિં ૬

પરધન પરદારા મ કરીશ પ્યાર, એ પ્રિય ક્ષેત્રે પ્રાણુ જેમ ખાટટારે.
 ગિરિં ૭

કેવળ કલેશ ભર્યો આ સગર સંસાર, નાવ તરવાની એક નામ નંદકું-
 માર. ગિરિ. ૮
 આવ્યો આવારો પાછો વચમાં વહીજાય, દયા પ્રભુને ભૂલે પાછળ પસ્તા-
 શરે. ગિરિ. ૯

પદ.

મિથ્યાં શીદને માથાદેટ માંડીરે, શ્રીકૃષ્ણ શેં ના ભજે;
 તહારા મનચઢી દેને સર્વ છાંડીરે, તો તહારું કામ નીપજે. ટેક.
 તું દહીશ કે ધન મળ્યોવિના, મારી કામના કયમ પૂરી થાયે;
 જોની મનુષ્ય પણ આવે મજૂરી, તો ઇશ્વર કયમ ભૂલી જાયેરે. શ્રીકૃષ્ણ ૧
 તું દહીશ કે ધંધા વિના ધન ક્યાંથી લાવું, ધન વિના ધર કમ ચાલે;
 તેતો આધુધ્ય લગી પોહોઆડે પ્રારબ્ધ, મિથ્યા હું પદમાં શીદ મદાસેરે.
 શ્રીકૃષ્ણ ૨
 તું દહીશ કે નિવૃત્તિ આગળ ધડી પંજાન બેસાય, માહારી દેહી થાકેડે કમાનાં;
 તો હસ્ત ચરણે તું કરની કારજ, વદને શું થાય વિકૃત ગાતારે. શ્રીકૃષ્ણ ૩
 વિશ્વભર બધી વિશ્વતું પૂરે, ખાન પાન અંબર જે વિચારી;
 તુંતે શું વિશ્વથી રહે છે અગગો, જે નહિ હે ખમર પ્રભુ તાહારીરે.
 શ્રીકૃષ્ણ ૪
 નિવૃત્તિ ગ્રહે કષ્ટનું નુન નહિ થાય તારે, ઉલ્લસે અધિક નહિ દેખે;
 તો વૃથા વિટ જણા શીદને કરે છે, તારો એ શ્રમ તે કીયે લેખેરે. શ્રીકૃષ્ણ ૫
 તોહો તાહારું મન ન જાને તો, આરે પોહોર કમાની;
 તણુ પોહોર નિદ્રા કર નિર્ધિત થઈ, એક જામ હરિગુણ ગાનીરે.
 શ્રીકૃષ્ણ ૬

જે જે વાતના ખાંચા તે કહાડયા, તેના પહેલા માર્ગ મેં બતાવ્યું.
કેશવ કિર્તન ને બકિત ન ખાવી, તો અદ્યાવીણ તાહારે ભાગ્યે આવ્યારે.

શ્રીકૃષ્ણ ૭

દામ ના લાંગે ને હાડ ના ભાગે, ગાતાં ગોવિંદ ગોપાળ;
દ્યો ભણે તોહે જેને બકિત ન ખાવી, ત્યારે તેહને લલાટે લખિયા છે
લાગારે શ્રીકૃષ્ણ ૮

પદ—રાગ કાલિંગડો.

- માહારો કર થહો કેશવરાયરે, માયાદળથી મુંઠાવો,
સરજાગત વત્સવતણું પદ પાળો, માટે માહારો દાવો. માયા ૦ ૧
દેવાતી હોળી કોને કહું, કહું તોહે કામ શું ચાપ;
આપ તો અંતરજાગી છો હરિ, મહા સમર્થ સુખદાયરે. માયા ૦ ૨
કહેનાં કાંઈ ખનવું નથીરે, ધણું શું અવધીવું કુખ;
જેણે સોધ્યો તેની કહાણીથી, કર જાલો તો સમજું સુખરે. માયા ૦ ૩
કષ્ટ પામીને દાયર થયોરે, નંદી મહારે એકું ઉપાય;
કાન ધરો કહું તો બનું, નહિંતો માહારું શું ખળ મજરાયરે. માયા ૦ ૪
કથા ગોચ્ય કું છું નહીંરે, જેહવો તેહવો તમદાસ;
અકળાયો છું અવિદ્યા કુળે, માર્યે કાળનો મોટો ત્રાસરે. માયા ૦ ૫
પ્રસન્ન થાઓ તમો એહથી, મારી પાસે નથી કાંઈ વસ્ત;
નિજ બગથી નિજનો કરો, તો તો અખિલ કષ્ટ હોય અસ્તરે. માયા ૦ ૬
કરગયું કામ આવ્યું કશુરે, ઉતર્યું ન આપને મન;
પણ રિચારોને કું કોને કહું, તમપાળે મહારે કોઈ અન્યરે. માયા ૦ ૭

દયાના પ્રીતમ દીનાનાથજી, મદારી સામું જુઓ ઝોટવાર;
 દાન નિમ્નનંદનું કરો, પાઓ પ્રેમરસ પ્રાણુઆધારે. માયા ૭

૫૬-રાગ મેવાડો.

ઠહે કાથે વિચારે, જીવ જંપ વાળિયોરે, સુખે સુતા મોહ નિદ્રાનીરિમાંય;
 જાગી જો વિચારીરે, પુજી ખોધ ગાંઠનીરે, દરજ દરી આદ્યો બરીને
 ભાંય. દહે ૦ ૮૬.

લક્ષ કોટી ફેરાંરે, ક્યોં ચારે ખાણુમારે, ઝોટવાર મનુષ્ય ક્યોં કૃપાનાય;
 રંકને લાંઠ આપીરે, જમમ લૂંટવારે, અકરમીને આવી સાવરણી લાય.
 દહે ૦ ૧

અમુલ્યઃ આવસારે, આંચો હરિભજનનોરે, જેથી છૂટે ભવગંધન દર્મપાશ;
 તે મૂકી તે કાધુરે, કર્મ ચમારનુરે, તેજ તારૂં ધાણું સત્યાનાશ.
 દહે ૦ ૨

મોહ છૂટે ખોટારે, કાપંતે કામનોરે, તેતા છે જન્મે દેશ નકીના કુંડ;
 ફળ તેહેનું હમણારે, જમતની જીતીયોરે, અંતે પાણું નકો દેશ કળ
 મુંદ. દહે ૦ ૩

વીતી તે તો વીતીરે, રહી સંભાળનીરે, હરિભંજલાવે ભૂદ્યે યાય ભંગ;
 દયા દયા કરશેરે કૃષ્ણ કૃપાનિધિરે, જમમ દરી મુહુરતમાં ખટવાંગ.
 દહે ૦ ૪

૫૬-રાગ-સોરઠ.

- ૨૨ શ્રી રાધા રાધાવર ગિરિધારી,
 શું પૂરણ પ્રેમ ધરી, પ્રમાદ દૂર કરી, આ સમય ક્યાંથી ફરી;
 એવું મન ધારી ધારી-૨૮ શ્રી રાધા રાધાવર ગિરિધારી ૨૬.
 પાપ અતુરવિધિ પલકમાં પળારો,
 ત્રિવિધ તાપ તુર્ત જસગીચત થારો,
 અમય પરમાર્નદ સિંધુ હરે ઉભરાશે,
 તે વિના જ્ઞાન ધ્યાન ધર્મ, દાનકર્મ, તપ ન ધર્મ, તીર્થધર્મ,
 મિથિતિ હર્મ, આભદ્યર્મ, વસ્તુવ્યર્મ, મયીનર્મ, પ્રાપ્તિધર્મ,
 શ્રુતિ પુકારી પુકારી-૨૮ શ્રી રાધા રાધાવર ૨
 અવિદ્યા ટળે કૃતાંત કંપ આયે,
 ભૂંડા ભાળ અંક અટળ પણ ભુંસાયે,
 વૃંદ વૃંદારકમાં તુ પ્રસંસાયે,
 માટે એત રનપકાળ, ગા ગોપાળ, નંદમાળ, દીનદયાળ, પ્રણુતપાળ,
 કંસકાળ, મહાકૃપાળ, રૂપરસાળ, શ્રીવનમાળ, હર્ષમાળ
 કટહારી હારી હારી-૨૮ શ્રી રાધા રાધાવર ૨
 રોષ એજ નામ રટે પળ ન જૂલે,
 ઉમા શંકર મન મનન કરી કૂલે,
 નારદાદિત આનંદ ડોળ જૂલે,
 વળિ અતુર સનહુમાર, નિમગચાર, સ્પષ્ટિકાર, ગિરાદાર,
 શુક્રશ પ્યાર, ધી શૃંગાર, ધનાગાર, ભા અંજાર, વિદ્યાધાર, સુરસરદાર,
 શ્રીમુખકારી કારી-૨૮ શ્રી રાધા રાધાવર ૩

વધુ પ્રયાસ મન પ્રપંચ મોહ ત્યાગે,
 ધર્મ અર્થ કામ મોક્ષ રક્ષ લાગે,
 એવી પ્રેમભક્તિ સહજ હૃદય જાગે,
 તદુપરાંત નિત્યરાસ, જીવવિદ્યાસ, શ્રી અવિનાય, આનંદરાસ,
 કેલિહાસ, જ્યોત્સ્ના પ્રકાશ, ત્યાંહી નિવાસ, અનોપાસ, નિપટપાસ,
 દયો દાસ, કે વિહારી વિહારી-૨૪ શ્રી રાધા રાધાવરં

શ્રી પદ.

હરિભાવવિના કેવળ કૃતિ કયે'થી કાર્ય નાં થાય;
 જ્યમ અભિવિના, બરમમાં ધૃત હોમે તે એજે જાય.
 જીઓ સર્પ સમિર ભક્ષીને રહે, જીઓ ચાત્રક નિત્ય પિપાસ સહે;
 જીઓ ઉલુક અખંડ ઉભય રહે. હરિ ભાવ વિનાં ૧
 જીઓ મીન તીર્યંજનમાં ન્હાયે, જીઓ મુષ્કે વૃત્ત કરે ગાયે;
 જીઓ પ્રાંદાશે પોખે શું સુખ થાયે. હરિ ભાવ વિનાં ૨
 જીઓ મૃગઆદિક પશુ વનવાસી, જીઓ ગુનેગાર સહે છે હાંસી,
 જીઓ કાસદ પશુ જાય છે કાંથી. હરિ ભાવ વિનાં ૩
 જીઓ તેલીનો જંજાદ પરિકંખા કરે, પન્નગ પેટે ચાલે દંડવત ન દરે;
 જીઓ તપોધન દેવજે દેવજા હરે. હરિ ભાવ વિનાં ૪
 જીઓ વટ જટાનો બોજ સહે, જીઓ અંધ સદા કર દંડ'ગડે;
 જીઓ ખર તન રાખમાં રોળ્યું રહે. હરિ ભાવ વિનાં ૫

જુઓ નેટવો અગ્રધૂત વેશ ધરે, જુઓ જગલો દંડ મધ્યધ્યાન ધરે;
 જુઓ મૂક વચન મુખ નવ ઉચરે. હરિ ભાવ વિનાં ૬
 નહિ વૃંદલ વિધયતણી આપદા, ઉભું વૃક્ષને કોષ મળે ન કદા;
 જુઓ અજગર નિહોળી છે સદા. હરિ ભાવ વિનાં ૭
 ભાવે પ્રધ્વાદને સ્થંભમાંથી મળ્યા, નામદેવને ભાવે ભૂતમાંથી નિહળ્યા;
 વણુ ભાવે મંડળીકને કાળ ફળ્યા. હરિ ભાવ વિનાં ૮
 હરિ તેહેવા યાવ જેવા નાણે, નિજ ભાવ પ્રમાણે ફળ માણે;
 દયો કહે જુઓ સર્વ ઠેકાણે, હરિ ભાવ વિનાં ૯

✓ પંદ.

ચિત્તું શિશને ચિત્તા ધરે, કૃષ્ણને કરવું હોય તે કરે. ૨૬.
 સ્થાવર જંગમ જડ એતનમાં માયાનું બળ કરે;
 સમરણ કર શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનું, જન્મ મરણ ભય હરે. કૃષ્ણને ૧
 નવ માસ પ્રાણી કૃષ્ણચંદ્રનું, ધ્યાન મર્ભમાં ધરે;
 માયાનું આવણુ કયું ત્યારે, લક્ષ્યોરાશી કરે. કૃષ્ણને ૨
 તું અંતર ઉદ્દેગ ધરે, તેથી કારજ શું સરે;
 ધણીનો ધાર્યો મનસુઓ, હેર બ્રહ્મથી નવ શરે. કૃષ્ણને ૩
 દોરી સર્વની એના હોયમાં, બરાચું કાણું ભરે;
 જેવો જન્મ વગાડે જન્મી, તેવો સ્વર નીસરે. કૃષ્ણને ૪
 યનાર વરતું યયાં કરે જ્યમ, શ્રીફળ પાણી ભરે;
 જનાર વરતું એણિપેરે જાશે, જ્યમ ગજ કોહું ગરે. કૃષ્ણને ૫

જેહલું જેહલું જે જ્યમ કાળે, તે તેહને કર કરે;

ક્રાથી ફેર પડે નહીં તેમાં, શીદને કુટી ખરે.

કૃષ્ણને ૦ ૬

ત્હારું ધાયું થાતું હોત તો, સુખ સંચી દુઃખ હરે;

આપપણું અસાન પૂલ એ, મૂળ વિચારે ખરે.

કૃષ્ણને ૦ ૭

ચાવાતું અચ્ચિનચ્ચું ચાશે, ઉપનિષદ ઓચરે;

રાખ ભરોસો નાધાવરનો, દયા શીદને ડરે.

કૃષ્ણને ૦ ૮

૫૬.

નિશ્ચિના મેહેનમાં વસે મંદારો વાલમો રે, વસે વજલાડીસોરે,

જે રે જાયે તે આંખી પામે છરે;

બૂલા ભમે તે બીજા સદનમાં શોધેરે, હરિ ના મળે એકે કામે રે. નિં ૧

સતસંગ દેશમાં ભડિન નગર છે રે, ગ્રેમની પોળ પૂછી જાગેરે;

મેહેનાપ પોણાઆને મળા મ્હોસે પેશજોરે, સેવા સીડી ચડી ભેળા

ચાગેરે. નિં ૨

દીનતા પાત્રમાં મનમણિ મૂકીરે, ભેટ ભગવતછને કરજોરે;

હુંભાવ પુંભાવ નોઝાવર ફરીનેરે, શ્રીગિરિધર વર તમે વરજોરે. નિં ૩

જોરે મંડાચુતું મૂળ હરિ મગ્ધારે, કૃપાવનાસિદ્ધિ ન થાઓરે;

શ્રી વલ્લભચરણચાલી સહુ પડે રહેહુરે, દેવીજનપ્રતિ દયો ગાઓરે. નિં ૪

એક વર્યો ગોપીજન વસ્ત્રાંજ, નહીં સ્વામી બીજો;
 નહીં સ્વામી બીજો, મ્હારે નહીં સ્વામી બીજો. ટેક.
 અવર કોઇનું દામ ન મ્હારે, રીતે કે બીજે;
 કૃષ્ણ કરે તે પ્રમાણ, કારજ વણસો કે સીજે;
 પ્રાણ જાય પણ અન્ય કૃતિમાં, મન રખે બીજે. એક૦ ૧
 સુખી દુઃખી જેમ ગમે તેમ રાખે એના શુચ ગાઉ;
 વિના મૂલનો ધર શુભામ, વેચે ત્યાં વેચાઉ;
 એજ ગમ્યો એથી મન માન્યું, બીજે નવ માહું;
 એના અતિ અવતાર હું કોઇનો, દાસ ન કેહેવાઉ. એક૦ ૨
 કૃષ્ણવિના શિર અવર નમે, તો છેદનનો દંડ;
 નંદકુંવર વણ નામ જપે તો, શબ્દા કરું શતખંડ;
 અવર દેવની આશ કરે, અથ બજે બ્રહ્માંડ;
 અન્ય અમર દરશન દોડે પગ, તો પાહું પિંડ. એક૦ ૩
 હું ચાતક જળ સ્વાતી શ્રીજી, હું જખ હરિ વારી;
 હું હારીલ કાઠી હરિ દલવત, ધારી તે ધારી;
 અનન્ય પતિવત્તજેને નહીં, તે કંઠીયે બ્યભિચારી;
 શ્રીગુરુદેવ નમવજો કહે દયો, સદા ટેક મારી. એક૦ ૪

જો વિચારી જીવ તારો શી વલે ઘરો; શી વલે ઘરો મૂરખ શી ગતિ
ઘરો. જો ૦ ટેક,

જન અમૂલ્ય જનમ વ્યર્થ મયો કયડું હશે.

ચેતના હજી ન દાગ અચિંત આવશે; ના બળ્યા શ્રીકૃષ્ણ કોણ ત્યાંહાં
છાંડાવશે; જો ૦ ૧

જીવ કરો અધર્મ દ્રવ્ય મેળવ્યું દુઃખે; પોષ્યું નિજ કુટુંબ દષ્ટ પડ્યો
ન પરમુખે;

નિત્ય હાથ દેવ પવક ના દ્યો સુખે; સધિકારમણ બળ્યા ન રહ્યો શ્રી
રખે રે. જો ૦ ૨

સ્કંધ પંચમે પોકારી નકંડુઃખ કહ્યું; ત્રાસ ઉપજે સુરોથી કયમ જશે સહ્યું;
માટે હજી એન કૃષ્ણ સેવ કર કહ્યું; ત્યાંહાં તો પગી વાક્યું તેહેને જોઈશે
વશું રે. જો ૦ ૩

જાણે તું 'જ'નાગી છું તે કયમ બજન કરું; પણ વિચારી વેઠ સર્વ
મનથી કર પડું;

તું રામ નામ રટણ ચિત્ત રાખ આવડું; જાળને ઝુંપડેથી જેથી કાઢાડ્યું
તે ખડું રે. જો ૦ ૪

બજનવિના વાત સર્વ જાણુને ટથા; મૂકી કૃષ્ણી ને સાંભળ કૃષ્ણની કથા;
આત્મપ્રાતી તુંજ તાલશે ન થા ન થા; દવા પ્રીતમ વિના ગતિ નથી
સર્વથારે જો ૦ ૫

બજારી શ્રી હરિ કરી સહુ કલ્પના પરી; કલ્પના પરી કરી સહુ કલ્પના
પરીરે. બ૦ ૧૬.

તાહારી કલ્પનાએ વાગ કહે કથી સરી.

નિત્ય નાણી જોય તોહે સિદ્ધ મથે મરી; આ અમૃત્ય સમય ગયો નહા
મળે ફરીરે. બ૦ ૧

જોતી દુઃખ મૃત્યુ કોણ માગવને જાય છે; તે જો સહેજ સમય આવી
પ્રાપ્ત થાય છે;

તેજ રીતે સુખ સર્વ સાધ્ય ગાય છે; હૃપદ માની તું સિદ્ધ દરદમાં દળાય
છેરે. બ૦ ૨

જેહેને નિમિત્ત નિમિત્ત જેહ તેહ ત્યાહાં જશે; અમે પણ કદા ન કોઈ
કોઈનું હશે;

ધાર્મિક ધર્મીએ તેજ થયુ થાય છે થશે; તું વ્યર્થ વિટંબણ; કરશે તેજ
ઉગરશેરે. બ૦ ૩

કરશે ઉચમ કલો છે પણ રૂકો રીતનો; તું તો છેક બજાર ખૂલી કરે
અનિત્યનો;

એકો અંશ પ્રભુવિષે તુને ન પ્રીતનો; હાજર ના પ્રિયાર ચિત્ત રાજે
જીતશેરે. બ૦ ૪

રાખ દંડ લારનો એક નાથજી તરો, જેદયજી લાલ ઉભય લોકમાં થશે;
વિપ્રિત મુપ્રિત કરશે જાણી જન આપણે; ટેક ધર દયા જણો તે

ફળુથી જણોરે. બ૦ ૫

સેવની શ્રીકૃષ્ણ રસિક રાધિકાપતિ; રાધિકાપતિ ગોવિંદ ગોપિકાપતિ.
 સેં ૦ ૧૬.
 મહાવાક્ય તત્ત્વમસિ, મર્મી તે તજ્ઞા મુનીન્દ્ર; લીન જોડમાં રવરૂપ તેથી
 પરચ્છતિ. સેં ૧
 અત્યાવિષયુ ભવ અનંત, અંત ના લહેઅચિન્ત; અર્થ સાધને ન રાખ્ય
 યોગી ન તું રતી. સેં ૨
 આત્મારામ પૂરણ કામ, ધામ ધામ વામ આમ; શ્રેય સત્ર નામ શામ
 અદ્વૈતાર્પિત. સેં ૩
 રવયંભૂ રવતંત્ર, શરી શકે ન કોપિ મંત્ર તંત્ર; પ્રાપ્ત શુદ્ધ પ્રેમાનન્દ્ય
 ભક્તિ દીનમતિ. સેં ૪
 છબી લલિત ત્રિભંગીલાલ, મદનમોહન અતિકૃપાળ; જોડને નિરખી તૃપ્તિ
 દયાને નથી થતી. સેં ૫

/જે કોઈ પ્રેમઅંસ અવતરે, પ્રેમરસ તેના
 'સિંહણકેર' દ્વધ હોય તે, સિંહણ સુતને જરે;
 દનકપાન પાખે સડુ ધાણુ, ફેડીને નીસરે. પ્રેમરસ ૦ ૧
 સકરણોરતું સાકર જીવન, ખરતા પ્રાણજ હરે,
 ક્ષાર સિંધુતું માછલકું જ્યમ, મીઠા જગ-ની ગરે. પ્રેમરસ ૦ ૨
 સોમવેલી રસપાન શુદ્ધ જે, આશણ હોય તે દરે;
 વગળવંશીને વમન કરાવે, વેદવાણી ઉચ્ચરે. પ્રેમરસ ૦ ૩

હિતમ વસ્તુ અધિકારવિના મમે, તદ્વપિ અર્થ ના સરે;
 મત્સ્યભોગી બમત્રો મુકનાશળ, દેખી ચંચુ ના ભરે. પ્રેમ રસ૦ ૪
 એમ કોટી સાધને પ્રેમવિના, પુરષોત્તમ પૂઠ ન કરે;
 દયાપ્રીતમ શ્રીગેશવરધનધર, પ્રેમમહિતયે વરે: પ્રેમ રસ૦ ૫

૫૬.

હરિ મોટા હરિ મોટા, સહુથી હરિ મોટા હરિ મોટા;
 બીજા જુઠા સર્વે અપોટા, સહુથી હરિ મોટા હરિ મોટા. ૨૨૦
 હરિ સમાન બુદ્ધિ સહુ સુરમાં, તેજ અસુર મહા ખોટા;
 એક વ્યાઘ્ર હરિ સદા સ્વયંબૂ, બીજા સહુના જોટા. હરિ૦ ૧
 માયા દાખાતીત અનાદિ, બીજા જળ પરખોટા;
 આપ્તુ અવરતુ અનિત્ય હરિવશુ, માટે સમજો છોટા. હરિ૦ ૨
 શેષાદિક પશુ હરિથી હેઠા, વિચારો પંડિત મોટા;
 હરિમાયા કૃત મોહ હીડાવે, સરવે ખાધા જોટા. હરિ૦ ૩
 પ્રતિ બ્રહ્માડે બ્રહ્માદિક સુર, બ્રહ્માડ અગણિત કોટા;
 દયા પ્રીતમ શ્રીકૃષ્ણ બજનવિશુ, નવ છૂટે જન્મ સોટા. હરિ૦ ૪

૫૭.

શું કહિયે શ્રીજી, શરણ પડ્યાને સંતાપો.
 એ મોટું કાતક, કુષ્ટ વિમુખને સુખ આપો. શું કહિયે૦ ૨૬,
 યજ્ઞનો પરિકર અતિ વલ્લભ, તેને વેદમાં બાળ્યો,
 વેધ્યુવવેરી અતિ વિવધી વાસવ, તેહને પાળ્યો. શું કહિયે૦ ૧
 વધુ વાંકે પ્રહ્લાદને પીડ્યો જડન તેજાવે,
 અસુર પાપી કોઈ ના પીડ્યો તે પ્રમાણે. શું કહિયે૦ ૨
 ૧૪

- પોતાના કીધા પાંડવ, સાધુને સંતાપ્યા,
અતિ ખજ દુરિજન કારવને, સધળા વંભવ આપ્યા. શું કહિયે ૦ ૩
- હરિશ્ચંદ્રને વિશ્વામિત્રે, મહા દુઃખીયો કીધો;
તે કૌશિકને દડ તમે, કરો ના દીધો. શું કહિયે ૦ ૪
- માધવ તુલસીદાસ દુઃખ, વ્યાધિનું ના ખોધું;
પાપ પૂતળું પારધી પામ્યો સ્વર્ગ, કશું ના જોયું. શું કહિયે ૦ ૫
- દરથણુનો ભોભી અ ગદ, તેને દૂર કઢાડયો;
નાંદિક સત્તુ શિશુપાળને, વેકુંઠ પમાડયો. શું કહિયે ૦ ૬
- દોષ કોણ કળીમાં તેહેને, રાજ્યાસન દેવું ભામ્યું,
ધર્મધામ પરિક્ષિત તેહને, રાજ્ય મૂકાવ્યું. શું કહિયે ૦ ૭
- અજમેળ ગુણિકા વસ્ત્રાં, બે વેકુંઠ ગમે છે,
બહોલો વેખ્યુવ હનુમાન તે, જૂતળમાં ભમે છે. શું કહિયે ૦ ૮
- નિજ દુઃખદાયક અધાસુર, તેહનું તેજ પીધું,
પિતા પોતાના દશરથ તેહને, ના નિજપદ દીધું. શું કહિયે ૦ ૯
- પાપપૂતળી પુતના ઉપર, દયાભાવ લાવ્યા,
શુક મુનિ સરખા સાધુ, વેકુંઠ ના વસાવ્યા. શું કહિયે ૦ ૧૦
- સહિત જંતુ જ્ઞાન મુવેલો, મહાપદ લીધો,
નિજસમ ઉદ્ધવ તેહેને, જૂતળમાં મહી દીધો. શું કહિયે ૦ ૧૧
- સંત પીડવાની ટેવ, તમને પડી છે,
કોણ જાણે રૂડી વસ્તુ તેમાં શી જડી છે. શું કહિયે ૦ ૧૨
- તમને ઠપકો દેતાં, કાળજડું માહારૂ મૂજો,
દયો કહે મુને બહુ દુઃખમાં, હરિ ભજવા નવ સૂજો. શું કહિયે ૦ ૧૩

૫૬.

હરિ મેવા હરિ મેવા, મારું હરિ સેવા હરિ મેવા, મુને દા દેવાધિવા	માં ૦ ૨૬.
મંહ સોઠ તથા પરનોકે, રહે એનો એ એહેવા, ધરમ અરથ ને કામ મોક્ષ, તેથી નહાં વેવાદેવા	માં ૦ ૧
રૂએ ન તમને જેહ પદારથ, મુને હજી વિપ જોવા, તમને પ્રિય જે તે સહેજે, હુ થી બનજો તતખેવા	માં ૦ ૨
અવર મારું નિજ સુખી સખત, જાંહા ભક્તિરસ મેવા, દયા દયાને એજ કરો મન નિશ્ચય તમપદ રહેવા.	માં ૦ ૩

૫૬.

અધરો દિવસ એક આવશે, અલખેલા શ્રીજી. ત્યાહાં શુધ વેળે માહારી, અલખેલા શ્રીજી.	૨૬.
તે વેળા સગા વાહાલા સહુ રહેશે અજગા, જ્યારે જમના દિકરો ઝગડાવશે, અલખેલા શ્રીજી	ત્યાહાં ૦ ૧
અવસરે આવી કર સાહસો નહીં કૃષ્ણજી તો, દુશ્મનનો દાવો ફાવશે, અલખેલા શ્રીજી	ત્યાહાં ૦ ૨
દોષ કેમ્પી જો દીનાનાથ એસરશે તો, તે સમે કોણુ છોડાવશે, અલખેલા શ્રીજી	ત્યાહાં ૦ ૩
કુપુત્ર રેરા અવગુણુ લાકે ગોલા પિત્તાલી, પ્રકાશે પોતાને લખાવશે, અલખેલા શ્રીજી	ત્યાહાં ૦ ૪
તેહેવો તેહેવો પશુ દયો કહા-યો તમાને પ્રભુ, તમવિના કોણુ નિભાવશે, અલખેલા શ્રીજી.	ત્યાહાં ૦ ૫

૫૬.

હાવા તો હરિને જાગેજે લગ્ને, મન હાવા તો હરીને લગ્ને. ટેક-
આવીને ક્યો ક્યો તે સંસારસુખ, હાવા એકમાં નથીરે મજોરે
મજોરે; મન ૦ ૧

સાદી મહને સંકેતી આવી જીઓ, કાષ્ટતા લાગ્યાથી લગ્નેરે લગ્નેરે.
મન ૦ ૨

જુદ નકામો જાણી સહુ તુને લોકેરે, તોહે તૃપ્ત્યા ન મેં તજોરે તજોરે.
મન ૦ ૩

ટાણું ટળી જાશે પછી પરતાસોરે, માટે કાંઈ વેહેલા સમજોરે
સમજોરે; મન ૦ ૪

કાજ કંપે ને જમનું જોર ન આસે, દયા એવી સજાઈ સજોરે
સજોરે. મન ૦ ૫

૫૬. ૨.

શ્યામ સેવીયેરે ગોવિંદ ગાધ્યે, કોરી કથનીથી શું થાય. સ્થા ૦ ટેક.

વિપતણ વખાણ કરે કોઈ, કહે ના મરાય;

તેલ ઊઠું ધૃત મોઢું કહે, પિંડ પુષ્ટિ ના પમાય. સ્થા ૦ ૧

ત્યાંદા લગી લાલ શો મોહોટી, મીઠી વસ્તુ મુખે ગાય;

ગુણ ને સ્વાદ તો ત્યારે પામે, જ્યારે ખણસે ખાય. સ્થા ૦ ૨

સહુકેને સ્ત્રીખામણ દે ને, આપ ચાલે અન્યાય;

શિષ્યને સ્ત્રીનો દોષ બતાવે, પોતે લાગે પાય. સ્થા ૦ ૩

લખી અંગારા દારૂમાં ચાંપે, ક્યમે ન લાગે લાય;

કેહેણી તેવી દયા રેહેણી મળે નહીં, ક્યમ રીઝે વજરાય. સ્થા ૦ ૪

પદ-રાગ-કાશી. ૮૬

હરિને ભજતારે, વારે તેહેને તરત તજે;
 અતિ રતિ આણીરે, શ્રી રાધાવરને ભજે. હરિને ૦ ૮૬
 હરિ હિતકારણ માત મૂકવી, તાત નિજનાર સ્વસ્વામ;
 સખાતણી નિજ સમિપ ન રહેવું, આચારજ ગુણધામ,
 સર્વ દાર્દ જાડીરે, બળનની લેવી મજા હરિને ૦ ૧
 જનુની ભરથ જનક પ્રેસહાદે, તજ્યો વિભીષણ શ્રાત;
 હિમસેન સુત પતિ ઋષિપત્ની, ગણિયે ગુર સાક્ષાત;
 શાન્ત તેહના સાખીરે, તોયે તેમા નવ સમજ્યો હરિને ૦ ૨
 જે પ્રતિદૂજ હોય શ્યામ સેવતા, તેને ન વળમવું અર્થ;
 અવસર એજે જાય આપણો, મહા દુર્લભ વણ અર્થ.
 સમજે સવારારે, ભટબણા સહુ વરજ્યો હરિને ૦ ૩
 એપણાના અમકારા મધ્યે, મુકતા ગ્રોવું જેમ,
 મનુષ્યારેહમાં હરિ બળ્યા તે, જાણી શીઘ્રતા તેમ;
 દયા ઘોની ડોકારે, બાંકિકથકી શને લજે હરિને ૦ ૪

પદ-રાગ લીમપલાસી.

હું જુઠો જગદીશ, લજ્યા માહારી રાખેથી રહેશે;
 હો સત્રય ધણી શીશ, લજ્યા માહારી રાખેથી રહેશે. ૭૬.
 જગત તો મહત કહે જોઇ બાહાનું, લક્ષણ જોતા હું તો કીશ. લજ્યા ૦ ૧
 સરણાગતની લાજ લાગશે, જે નહીં સાંભળો ગ્રીસ લજ્યા ૦ ૨
 પ્રભુ હું તો પાખંડી છું પૂરો, માળા તિલક તો ગ્રીસ. લજ્યા ૦ ૩
 દુષ્ટ સ્વભાવિકા શ્રવ સદા હું, તમે ગોઠુનાધીશ લજ્યા ૦ ૪

સિંધુ સલીલ સંસારને પાણું, કયું સુધા હવું અનિ વિધ. લગ્ન્યાં ૫
 વિનતિ વિના રક્ષક નિજ જન જ્યમ, રક્ષક નેત્રની મીધ. લગ્ન્યાં ૬
 મહા પ્રજા માતપિતા સંભાળો, હું બાળક છું શ્રીશ. લગ્ન્યાં ૭
 મહા સહિષ્ણુ સહુ ભયભંજન, શરણુ પડયા અજન્મશિ. લગ્ન્યાં ૮
 સદા ભૂમંડાર મૂરખ છું, આપ લક્ષણુ બત્રીસ. લગ્ન્યાં ૯
 ખોટા ખતના દામ દાસને, આપ્યા હરિ મધ્યદીપ. લગ્ન્યાં ૧૦
 દ્યો અધમ પણ મહાપ્રજા સોખ્યો, નહીં બને રાખે રીશ. લગ્ન્યાં ૧૧

પદ-રાગ કાલંગડો.

જેહેવો છું તેહેવો હું તમારો હે શ્રીશ,
 બરહ વિચારી બાંલ જાણોની રીઝી. જેહેવો છું તેહેવો. ટેક. ૧
 દોષના કાષ દેખી જાણો મા બિહિશ;
 ગુરુ સોખ્યો પાળો દ્યાને, કરુણારસ ભીશ જેહેવો છું તેહેવો. ૨

પદ-રાગ કાફી,

ભટકતાં ભવમારે, ગયા કાળ કોટી વહી;
 હવે વધ હાવાંરે, રાખો હરિ હાથ મહી. ભટકતાં ટેક.
 આવ્યો શરણુ ત્રિતાપનો દાધ્યો, શીતળ કીજે શ્યામ,
 કરગરી કહું છું કૃષ્ણ કૃપાનિધિ, રાખો ચરણે મુખધામ;
 કરુણા કટાક્ષે રે, કીલમીષ કાષ હહી. ભટકતાં ૧.
 જો માહારાં કૃત સામું તમે જોશો, તો કરશે બરાબરી;
 રત્ન ગુંજ કમલ હોય સમતોલ, હું તો રંકને તમે હરિ.
 માટે મન મ્હોંડું રે, કરો મુને રંક લહી. ભટકતાં ૨

આશા ભર્યો આલ્યો અવિનાશી, સમર્થ લહી તમપાસ;
 ધર્મધોરિંધર તમ દારેથી, હું કયમ જાણિં નિરાય;
 નિજનેા કરી છોરે, ના તો મુને કેહશે નહીં. ભટકતાં ૩
 અરજ સાંભળો અનાથ જનની, શ્રવણે શ્રીરણુછેડ;
 એકતાર સનમુખ જુઓ સામળા, પ્હોંચે મારા મનના કેડ;
 હસીને બોલાવો રે, દયા તુ મ્હારો કહી. ભટકતાં ૪

૫૬-રાગ કાફી.

કૃપાસિંધુ કહાવોરે, કૃપા મુને કયમ ના કરો;
 આવડી શી અડખીરે, રંકપર રાજ ધરો. કૃપાસિંધુ ૦ ટેક.
 અનેક ભકતના પૂર્વાં બનોરથ, મનમજ્જ્યા તત્કાળ;
 એક મુને ટાલ્યો તેમાંથી, તે ના ધટે ગોપાળ;
 બરદને છે બદોરે, દાસને કરતાં ખરો. કૃપાસિંધુ ૦ ૧
 દોષ દયાનિધિ ક્યાં લગી જોશે, મારા ગણતાં નહિ આવે અંત;
 છો સુકુમાર શ્રમિત ધરો માટે, ભૂલી જવો ભગવંત;
 બંધને ગુણ ચાશે રે, એજ છે ઉપાય ખરો. કૃપાસિંધુ ૦ ૨
 મારીરે આશા પૂરણ કરતાં, નાણું નહિ જોશે નાય;
 છો ઉદાર અતિ અંતર જાગી, હું છું દીન અનાથ;
 સમુદ્ર નહીં ખૂટેરે, જિંદુ એક કરતાં વરો. કૃપાસિંધુ ૦ ૩
 પ્રમાણ મૂઢી જળ પ્રેમનું ધારો, ત્યારે સીધે માહારાં કાજ;
 હું કહું છું તેની કેહેણુ વિચારો, તમેા મન સમજો મહારાજ;
 દયાનાં દુઃખ કાપોરે, રંગીલા રૂપામાં હરો. કૃપાસિંધુ ૦ ૪

સીતાપતિ રામની સેવા, જણો મન મીઠા મેવા.	૧
કમાઈ શી કમાયો, ગિરિધરલાલ ના ગાયો.	૨
બેઠા બેઠાં ફેરવ્યું નાણું, ન જાણ્યું રાત ને વહાણું.	૩
માળા તને ન ગમે હીડી, નિંદા તને લાગે મીડી.	
હાપણે તો ડાટ વાળ્યો, ધર્મના આરમ ટાળ્યો.	૫
ચતુરાઈ ચૂને પડી, હરિ લજવાની આ ધડી.	૬
જોખનીયું ચટકું લટકું, ઘડી એક ચારનું ચટકું.	૭
જવાનીના જોરમાં માતો, હાડે છે રંગમાં રાતો.	૮
કાયા તારી કાચનો કુંપો, હાડે તારે દેશનો સખો.	૯
પરપોટા પૂટી જશે, શી ગતિ તારી થાશે.	૧૦.
આવ્યો ત્યારે લાભ લેવા, જશે ત્યારે મૂળગું ખોવા.	૧૧
આવ્યો ત્યારે બાંધી સુકા, જમડા લેશે લૂંટી.	૧૨
ઠકું છું તો કર્મના પટમા, કરી લે અધૂરાપૂરા.	૧૩
રાવજી સમ લંકાપતિ, મદોદરી રાણી સતી.	૧૪
પવન ઘેર ભરે પાણી, નવે મહ બાંધ્યા તાણી.	૧૫
એવા નર ગયા ઉડી, પછાડી ધૂળની મૂડી.	૧૬
સચું તારા સુખનું બેલી, રહેશે નાણાની ચેલી.	૧૭
અલંકાર અળગા રહેશે, કાષ્ટમાં કુંકી દેશે.	૧૮
કદોરો તો છોડી લેશે, પછાડી રડીને રહેશે.	૧૯
રામ દાસ કહે છે, બજે તેનો તોલ રહે છે.	૨૦

- ગાજો ગાજોરે ગોવિંદ ગુણુ નિત્યે ગાજો. ૨૬.
- હસ્ત વડે કરજો હરિ સેવા, ચરણે, હરિદરશન ધાજોરે. ગાજો ૧
- નેત્રે નિરખજો નંદનંદનને, હરિજયસ થવણુને પાજોરે. ગાજો ૨
- ઘ્રાણુને પુષ્પપ્રસાદી છુણશી, પ્રણુનો પ્રસાદ સાધુ સંગે ખાજોરે. ગાજો ૩
- નમન કરે શિર હરિહરિજનને, તીર્થનાં તીર્થમા નિત-હાજોરે. ગાજો ૪
- મન મધુવ્રત પદક્રમજે રાખે, દાસદાસ હરિના યાજોરે. ગાજો ૫
- સત સંગ વિના પલક ખોશ માં, દુષ્ટ સંગચડી દૂર જાજોરે. ગાજો ૬
- દેહધારી સહુપર દયા રાખી, હરિ ગુર હરિજનસમ ચહાજોરે. ગાજો ૭
- સાચો સ્નેહ રાખ કૃષ્ણ સાચે, છળકરી વિશ્વને મા ંહાજોરે. ગાજો ૮
- દયો દહે જો એ સધી આવે તો, વણુગમે વૈકુંઠ જાજોરે. ગાજો ૯

પદ-રાગ ગરબી.

- સર્વ તજીને ભજીલે શ્રી ગોવિંદને,
જે નારાયણ નોધારનો આધારજો;
ભાગે સંકટ કૂડારે સંસારનાં,
(તેનાં) નામ ચડી તો ઉતારયે ભવપારજો. સર્વ તજીને ૧
- અપરમાને વચ્ચે ક્રુવજી વન સાંચ્યાં,
નારદજીયે દીધો છે ઉપદેશ જો;
જ્ઞાન દર્શિ વૈરાગ્ય તે મનમાં આણિયાં,
હરિ ભજ્યા તેણે જાણે વેશજો. સર્વ તજીને ૨
- દૈત્ય પુત્ર પ્રહલાદજી જે આગે ચલા,
શાગ્યો છે કંઈ પિતા પુત્રને વાદજો;

રતંભયડી પ્રમટયા રે નૃસિંહરૂપથી,
 શ્રી મહા પ્રભુજીયે દીધી તેને સાદજ્જો. સર્વ તજીને૦ ૩
 લાખાગૃહેમાં પાંડવને વાળિ બાળિયા,
 ભકતજનને દીધી છે ઘણી ધીરજો;
 સમરણ પેહેલાં આવ્યા છે તમે સદા,
 ભકતજન ઉગાર્યા પાંચે વીરજો. સર્વ તજીને૦ ૪
 સુદામાનું દારિદ્ર જળ્યું ઘણું,
 મુષ્ટિ એક તાંદુળ આરોગ્યા મહારાજજો;
 એમ દાસ દયાના પ્રભુજી કરણા છીજીયે,
 ભકતજનનાં કીર્ધાં કોટીધા કાજજો. સર્વ તજીને૦ ૫

પદ-રાગ કેહારો.

મહારં દણ્ડકતું ઢોર દણ્ડકે છે સહુ નગ્રમાં, સીમખેતર ખળું કાંઈ ન મૂકે;
 ના જાવું જાય ત્યાંહાં ના ખાવું ખાય તે, રખડવું નિત્ય તેહેમાં ન ચૂકે.
 મહારં૦ ૬૬.

વાળા લાવું ઘેર ને ધોતું માંકું ગળ્યું, લીધું નીરંજ પણ તે ન સુંધે;
 કોહેલાં રાડાંઓ ધાસ ક્યહું કસકા, માર ખાઈને પણ તેજ હુંગે.
 મહારં૦ ૧

હેડલો હોડરડો મહારો માન્યો નહીં, થયું હરાયું હાવાં હું તો હાર્યો;
 વશ મહારે નથી તદ્દપિ મહારં કહાવ્યું માટે, રહું છું બચબીત ચિંતાનો
 માર્યો. મહારં૦ ૨

હે ગુરુ ગોપાળ મેં અરખું એ આપને, વશ કરી રાખો નિજપાસ માયું;
 સાધુપણ શીખવી વૃંદાવન ચારજો, કલેષ મહારા ટોળે પાય લાય.
 મહારં૦ ૩

હે રૂપીકેશ એ કલેશ મુજ મન તણ્યા, આપ ટાળો કરો શુદ્ધ સાયુ;
સ્મરણુ સેવન જને અહરનિશ આપનુ, અચળ આનંદ માણે એહ જાયુ.

મહાર્. ૦ ૪

મનમતિ બગડતાં સર્વ કાંઈ બગડિયું, ડરતું બહુ નાથજી દયા આણો;
જનદયાનાર પ્રિતમ શ્રીગોવરધનધરણુ, કરણાદષ્ટે જીઓ નિજનો જાણો.

મહાર્. ૦ ૫

પદ. -

મેં શ્રીકૃષ્ણજી વર્ધા. રાધિકેશ એક મેં શ્રીકૃષ્ણજી વર્ધા. મેં ૬૬

{ ૬૬૫ સારરવત પ્રગટ પૂરણુ સ્વયમેવ,

શ્રી ભાગવત ગાય સેવે શ્રીવલ્લભદેવ.

મેં શ્રીકૃષ્ણ ૦ ૧

{ ત્રિગુણપર પ્રધાન પુરૂષ કાળાક્ષર ઇશ,

સર્વેશ્વર સર્વાત્મા ડોણુ જોહને શીશ.

મેં શ્રીકૃષ્ણ ૦ ૨

મન કર્મ વચન ત્યાંહાં જન મન તેમનો આધાર,

તેમને સંબંધિ સમે સહુનો સત્કાર.

મેં શ્રીકૃષ્ણ ૦ ૩

નિદા નહિ રતવન અન્ય આશ નહીં ત્રાસ,

દેવ દેવી સરવ લહું મુજ પ્રભુના દાસ.

મેં શ્રીકૃષ્ણ ૦ ૪

{ પુરૂષ એક દયાપ્રીતમ અવર સરવ વામ,

બળે વામ વામનું શું સરે કોહો કામ.

મેં શ્રીકૃષ્ણ ૦ ૫

પદ. -

એહવા શ્રીહરિને શેં નવ ગાય, શાને અથગાય; હારે શાને ૦

૦. જતાં શ્રીકૃષ્ણ સર્વ સુખ યાય, અવસર વહી જાય. એહવા

શ્રીહારને ૦ ૧

જેહેને પૂતના દુઃખ દેવા આવી, સ્તન વિષ લપટાવી; હારે સ્તન૦
તેહેને જનુની પદ દીધું ધાવી, ઉર દરણા લાવી. એહવા

શ્રીહરિને૦ ૨

જેણે મહા ગરલ મીરાનું પીધું, ધ્રુવ ધ્રુવપદ દીધું; હારે ધ્રુવ૦
બળિનું જેણે દારપાળપણું કીધું, અમરીષ દુઃખ લીધું. એહવા

શ્રીહરિને૦ ૩

દામાજી મારે મહાર કહાવ્યા, જનતાપ સમાવ્યા; હારે જન૦
સેના સાફ નાપિકે થઈ આવ્યા, નવ દાસ દુઃખાવ્યા. એહવા

શ્રીહરિને૦ ૪

હરિ ! નજ બીખ પ્રતિજ્ઞા રાખી, જન વસતા દાખી; હારે જન૦
નામાનુ છાધું છાપડું પરપાખી, પ્રિયહિત અભિલાખી. એહવા

શ્રીહરિને૦ ૫

મૂઠી પ્રભુતા પરી લધુતા લીધી જૂત્ય, જૂત્યતા કીધી; હારે જૂત્ય૦
થઈ ને દીનજંઘુ અબયતા દીધી, અવગુણતા પીધી. એહવા. ૬

જેહેનો વિધિ વેદ પાર ન પામે, પદ્મા રસ નામે, હારે પદ્મા૦
સ્તવતાં શિવ શેષ ન કાણુ વિરામે, સમરે દુઃખ વામે.

એહવા શ્રીહરિને૦ ૭

નયીરે નયી કૃપણુ સમે પ્રભુ કોઈ, નિશ્ચય કૃપું જોઈ. હારે નિશ્ચ૦
જૂઠ્યા તે અતકાળ ગયા રોઈ. કહું શ્રુતિ વચન દોહાઈ.

એહવા શ્રીહરિને૦ ૮

નયીરે નયી એમાં એકુ પક્ષની ખામી, સર્વે ગુણધામી; હારે સર્વે૦
સજરે એવા દાસ દયાના સ્વામી, પ્રભુ અંતર જામી.

એહવા શ્રીહરિને૦ ૯

૫૬.

શું જાણે વ્યાકરણી વસ્તુને, શું જાણે વ્યાકરણી,
 મુખ પર્ણિત લખું ધૃત તદ્દપિ, સ્વાદ ન જાણે જરણી. વસ્તુ ૧
 સુંદર રીતે શાક વગ્રાણું, ભોગ ન પામે ભરણી;
 અતરમાહે વમે અભિ પણુ, આનદ પામે ન અરણી. વસ્તુ ૨
 નિજ નાભિમા કસ્તુરી પણુ, હર્ષ ન પામે હરણી;
 દયો દહે ધન કાટયું ધણુ પણુ, ધનવત કલાવે ન ધરણી. વસ્તુ ૩

પંદ-રાગ અસાવરી

કરો મહારા પ્રભનો કિતર યાના, પૂણું પડિત જુહવભિમાની. ટક.
 હરિએ કરી નથી શી એક વસ્તુ શ્રીહરિ શુ નવ્ય જાગેજી;
 હરિના ધરમા શુ નથી, શું ના નીપજે વિશ્વને રાણે. કરો ૧
 શ્રીહરિ નામ કેને નવ તારે, ધર્મ પાપ યાપ કે હોનેજી,
 પાપ તે ધર્મ રૂપ કલાવે કપકાં, જાણીજૂઝે યાથી સાધુ માને. કરો ૨
 આંહાર પોતાનો કેણુ નવ જાણે, કયાહા યાવો ધર્મ અધર્મજી;
 પ્રેત ઉદ્ધારના પરમકાન કહા, હરિભક્ત દોહી કહા નર્મ. કરો ૩
 સંચિત ક્રિયમાણુ પ્રારબ્ધ, એ ત્રણમાં કેણુ આદિજી;
 દેહ પ્રથમ કે કર્મ પ્રથમ કહેતા સંભવે નહિ એ અનાદિ. કરો ૪
 કરવું જીવ કરે કે ધમર કરે, નિશ્ચય બતાવો કોમજી,
 જીવનું કર્યુ યાવ તો, હરિમાં ન્યૂનતા હોય. કરો ૫
 હરિ કરી મૂઝવું છે તે ખરું, કે કરશે તે ખરું કહેનીજી;
 અકથ અકળ ગતિ દયાપ્રીતમ, ન્યારી સર્વની કહેણી. કરો ૬

૫૬-રાગ-કેનારો.

હે નાય હું ગુ કર, ચવન માહાર ન કરું, બુદ્ધિ પ્રેરક તમે શાય મહારે;
 મન પવન અખંધ એ, રોઆ કહો અમ રહે, એ એની રાકણી કર
 તમારે, હે૦ ૧

ના જવું જાય ત્યા, મનની પ્રકૃતિ, અવળગડી જેની રીત એની;
 મંત્ર ડાકણીતણા, એના મેળે આવડે, ભૂયે બુલાય ના સ્મૃતિ તેહની. હે૦ ૨
 કાપે કુતર્ક સહુ, શુભ મતિ ઘા સદા, સત સાચો કરો મહેન શ્રીશ;
 કલેશ સધળા હરો, યુગલ મુજપર હરો, હરિ અવિઘાટણા પ્રગટ શ્રીશ. હે૦ ૩
 સ્ફુટ કરી શું કરું, કરું અજ્ઞપ્યું નથી જાણી સંતાપો શું કૃપાસિધુ;
 દીનના દુઃખ હણો, જન દુઃખો તમ તણો, અરદ કેમ વીસરું દીનખંધુ. હે૦ ૪

૫૬-રાગ સોરઠ.

શાણારે સમજણ એહવી રાખો,

પાત્ર આ રીતે ઓળખી તેથી તેહ બાખો. શાણારે૦ ૧૬.

હરિના હિમાયતી હરિ સરખા, તેને નાના ના જણો;

જેને આશ્રય હોય જેહનો, તેહને તેહેવા પરમાણો. શાણારે૦ ૧

નાનાને નાના મોટે મોટા, એવી આશ્રમની રીત;

વેદે પણ વરણુન કર્યું, સાલણો ધરી પ્રીત. શાણારે૦ ૨

મધ્યમ દેવના દાસનું, વર્ણુ ગણ જોજો,

અમીત બળ ધણું તેયકી હરિજન મન પ્રોજો. શાણારે૦ ૩

ચંદ્રશું પ્રીત ચકારને, અગ્નિ ચાહે છે ચારે;

અમૃત જડીના જોરથી, નોળ નાળો મારે. શાણારે૦ ૪

તાંગ વિરતી બળ પંદજ, જુઓ પાણી નવ પરમે;
 રસના ચીગટ નવ અડે, ઓજ અનળનુ દગમે. શાશ્વારે૦ ૫
 મેષ મિત્ર મહિમા યદી, મોઝ વૃથિક ચાવે;
 અબળા અનંગ પ્રભાવથી, બળીઆ નર નચાવે શાશ્વારે૦ ૬
 સુવર્ણ શુક શયાંકિનું, સ્યામતા નવ લાગે;
 જળ બળ જખ કિબું ચડે, પાછું નવ લાગે. શાશ્વારે૦ ૭
 માયા કાળે કંપે સહુ, બ્રહ્માદિક બય ધારે,
 યેલામાં કહું તે બહુ, હરિ ભક્તથી હારે. શાશ્વારે૦ ૮
 ઉત્તમ અધમાશ્રય થકી ઓસિયાળા થાયે,
 પ્રગટ વસ્તુને પ્રમાણુ શું, મેહેજે સમજાયે. શાશ્વારે૦ ૯
 અશ્વ શ્રવ હરિ આસરે, હરિસમ બળ દાખે,
 દદ આશ્રય શ્રીજીતણો, દયા શેં નવ રાખે શાશ્વારે૦ ૧૦

૫૬.

હરિ તુને પ્રસન તે કમ થાયે, તાહરા મનનું કપટ નવ જાયે;
 તાહરા દીલનો ડળ નવ જાય, પ્રભુ તને પ્રસન તે કેમ થાય. ટેક.
 હરિજીર્તન હરિનામ રટણમાં અતિમે આળસ તાહારે;
 કાચાકૂટ લવ પરનિંદામાં, આખા દિવસ નવ હારે. હરિ૦ ૧
 પ્રભુનું પૂજન કરતી વેળા, કાયા તાહારી કંપે,
 ગંજીશે સોકટાં કૂટતાં, આઠે પોહોર નવ ઝપે. હરિ૦ ૨
 પ્રભુનું અંદન નવ ધસાય, તુજ અમથી સરીર જમડે;
 કૂડી કૂતકે મરી મસાલો, લાવે ભાગ તુ રગડે. હરિ૦ ૩
 એકાદશી ઓઝળનું જાગરણુ, અતિ અધરું તુને લાગે;
 બવાઈ કે મુણિકાન્ય નારીસંગ, જામિની આખી જામે. હરિ૦ ૪

એ પંસાની ગુરૂમેવા જતાવે, ત્યાં ગણગણતું જોલે;
 ઘઘની સ્ત્રી મેજ માગે ધરેણું, ત્યારે હરખ મગન થઇ ડોલે. હરિં ૫
 ખોટાં મોતી કાચ કીડીયા, ભગવન જૂથણ ધાલે
 મોનું રૂપું મણી મુક્તાવિણ, સ્ત્રીમુતને ના ચાલે. હરિં ૬
 હરિના ભક્તને હુણું સુકું, વેદ વળગી હોય જાણે;
 સગાં સંબંધી ઘેર પ્રાંદાંણા આવે ત્યારે, મિષ્ટાન્ન પ્રીમે પ્રાણે. હરિં ૭
 જન્મ દેખે તાંદા જપને ખેમે, બાકી નાહાય નાં ખાવા;
 ગળાં કાપે ક્યહું ધાએ ગગગળો, એ વંચ્યવતા વાહાવા. હરિં ૮
 આ કરવું આ ના કરવું, એમ સહુને શિક્ષા દે છે;
 તેમાંનું તું કાંઈ નથી કરતો અનુચિત કરમ કરે છે. હરિં ૯
 અંતરનો ઇગ અન્ય ન લાહે, પણ જાણે અંતરજામી;
 એ તો સાચાના સગી છે, દાસ દયાના સ્વામી. હરિં ૧૦

પદ. ૧

(૨)

શ્રી વલ્લભ શ્રી વિઠ્ઠલ શ્રીજી સ્વામી, સામળિયા વાહાલા;
 સવળું સમજેછો અંતરજામી; નંદલાલારે ૧
 ભય તો લાગે છે મુજને ભારી, સામળિયા વાહાલા;
 અંતકાળે શી વલે યારો માહારી; નંદલાલારે ૨
 સેવા સમરણુ આવે ના કીધું, સામળિયા વાહાલા
 રંદ સાધુને દુઃખ કીધું; નંદલાલારે ૩
 હીણો સાધન સહુ ધરમે, સામળિયા વાહાલા;
 પરિપૂરણુ છું કુકરમે; નંદલાલારે ૪
 જદત જાણે છે સંત સાચો, સામળિયા વાહાલા;
 પણ પાખંડી પૂરો તમથી કાચો, નંદલાલારે ૫

શ્રી ગુરુ સાધ્યો તે વિચારી, સામળિયા વાહાલા;
 તે સમે લેજો શુદ્ધ માહારી; નંદલાલારે૦ ૬
 બાહે થલાની લાજ ધરજો, સામળિયા વાહાલા;
 પીઝા ના પાચું એહેવું કરજો; નંદલાલારે૦ ૭
 માહારાં મન, મુખ, લોચનમાં આવી રહેજો, સામળિયા વાહાલા;
 દોષ ન જોશો દરશણ દેજો; નંદલાલારે૦ ૮
 શ્રી મુખ બોલ્યા તે સાચું કરજો, સામળિયા વાહાલા;
 તે સમે દુઃખ દયાનાં હરજો; નંદલાલારે૦ ૯

પદ. ૮૧

જેહેના સમોવડ કોઈ ના કહેવાયરે, એવા હારજન મોટા,
 જેના જય જગદીશ મુખે ગાયરે, એવા હરિજન મોટા; ૨૬-
 અનંતકોટી બ્રહ્માંડ જેને ઉદરે, એવા વેદે હરિ બાપ્યા,
 તે હરિને હો કમળમેં નિશદિન, હરિજને જુઓ રાખ્યારે. એવા૦ ૧
 શિવ બ્રહ્મા પદ્મા જેનો પાર ન પામે, વેદે સહસ્ર ફેણાધારી;
 તે હારિ વશ કરી રાખ્યા હરિ બકતે, અમ પતિપતિવ્રતા નારીરે. એવા૦ ૨
 શ્રી ભાગવત એકાદશમાં બાપ્યું, શ્રી મુખે અવિનાશે;
 ભક્ત પુકળે રૂંદે પદરજ માટે, જકતે પવિત્ર યવાની આરોરે. એવા૦ ૩
 માયા કાળ ચક્રી સહુ કોઈ, કપે તેહને અસ્તકે પમ ખરિવા;
 એવા હરિજન દયા પ્રસન્ન થયા તેહના, સકળ અર્થ સરિયારે. એવા૦ ૪

પદ. ૮૨

નામ સાર છેરે નામ સાર છે, જીહા જપોની શ્રીકૃષ્ણનામ સાર છે. ૨૬-
 હામ ના લાગે ને હાડ ના ભાગે, જાવું પડે નહીં વન;
 ખાતાં પીતાં પ્રુખી કરંદા, તપવું ના પડે વન. નામ૦ ૧

સકળ ધરમ સકળ સાધન, નામેથી સુદ્ધ થાય;	
એકા ઉપસ્કર એને ના જોઈએ, સેહેલું સેહેજે ગવાય.	નામ૦ ૨
એથી ચોવિધિ તાપ ને પાપ ત્રિવિધના, સઘ સમૂળાં જાય,	
કાળ અવિધાનો ભય ભાગે, કામાદિક પગાય.	નામ૦ ૩
ત્રણ કરમ ને ચારો વિધિ ત્રણ, છૂટે દુઃખ સંસાર,	
અષ્ટમાસિધ નવે નિધ હાજર, હાથમાં મુકિત ચાર.	નામ૦ ૪
રાધા કૃષ્ણ વસે હૃદયમાં, યુદ્ધિ કદા નહાં વક,	
સંગે દરે નિત્યે રક્ષણ કરવા, ચતુરશુભનું ચક.	નામ૦ ૫
જપ તપ તીરથ ધરમ નેમ વ્રત, જનમ અનેક સધાય,	
તેનું ફળ એ કામ્યએક જનમે, નામે પ્રીતિ થાય.	નામ૦ ૬
કદાપિ કૃત્સિત કરમ બને તો, જમ ના પૂછે જવાપ,	
મીર્તન સુધુવા દેશવ ઉભા, પાસે જાણે પાપ.	નામ૦ ૭
ચાર તથા ખટ અષ્ટાદશ, પ્રતિકાસનો એ સિદ્ધાંત,	
જાવન ઉપનિષદ જોણે પછે, ભષ્ટ જે રાખે ભાંત	નામ૦ ૮
પ્રેમ લક્ષણા ભક્તિ પ્રગટે, પુરષોત્તમ પમાય,	
આઠે પ્રહર આનંદમાં વીતે, દયા ગુરૂજન ગાય.	નામ૦ ૯

પદ. ૧૧,

તું તો સાચો રહેજે રે, તું તો સાચો રહેજે જન,
 શ્રી ગિરિવરધરલાલ સંગે, સાચો રહેજે જન;
 તું તો સાચો રહેજે રે, સંગી સત્યના ગોપાળ,
 સમજ સમજ મન, તું તો સાચો રહેજે રે;
 છળવાને સંસાર શીદ, મરે જી મથી,
 એ અંતર જાગીને કશું, અજાણ્યું નથીરે: તું તો સાચો ૧

પુંચડી નહીં ચાય કશી, અધિક ન્યૂન વસ્ત,
 કાળજની કુંચી સફૂતી, શ્રી હરિને હસ્ત; પું તો સાચો ૦ ૨
 મરમ જરો ધન નહીં મળે, અનમના જગતાત
 વટલીશ ને કુધિત રહેશ, ખગડો બેઠુ વાત; પું તો સાચો ૦ ૩
 કયા પ્રભુ પ્રસન્ન રહેતાં, જે મળ્યું તે લાખ,
 અવરથી કશું ના બને, બન્યું તે પણ રાખ. પું તો સાચો ૦ ૪

૫૬.

સાધુ શ્રમ ના કરોશોરે, સાધુ શ્રમ ના કરોશોરે,
 કોઢી પ્રયત્ને ગરખવ ચરો નહીં ગાય, માટે શ્રમ ના કરોશોરે,
 કંઈ બોલી કાળજ બાળે; હરિ ભજન શૂલાય,
 માટે શ્રમ ના કરોશોરે,

૨૬

કામળાદેરી કાળક સો મધુ, સાણ્થી ના જાન,
 શ્વાનની પૂછડી ચાય ના સંધી, કરે કોઢી ઉપાય
 કુલકણ્થી શીથળ પડ્યો, પુરુષ પુરુષ સાથ,
 પણ મંદલ મરદ હોય ન કદા, સોમણ પારો ખાય
 કસ્તુરી ક્યારે વાવે તોહે, લસણ તો ગંધાય,

માટે ૦ ૧

માટે ૦ ૨

માટે ૦ ૩

બોશડ આખડી માનતા માને, વાંઝણી કમળું ના બ્યાય, માટે ૦ ૪
 રજે ના કુમે ન નેતર, સુધા જો સિંચાય,

માટે ૦ ૫

આઠે પ્રહર જિઠાણીયે તોહે, કાંકણું ના બ્રહ્મ.

માટે ૦ ૬

વાંસ ઝેરડો ચાય ન ચંદન, મળીયાચળને વાંચ,
 જેહેને કાળે જે સરખ્યા છે, તે તેહેમાં લોભાય.

માટે ૦ ૭

પરાપૂરવથી પ્રભુના છે તે તો, પ્રભુતણા ગુણ ગાય,
 ક્યો દુષ્ટને કાળા ગ્રહી, બળે શ્રી મજરાય.

માટે ૦ ૮

૫૬ રાગ કાફી. ૧

દુઃસ્થો શું કરે છે રે, ભૂલ્યો બનકુપમાં પડ્યો,

મનુષ્યા દેહ રૂપીરે. ખોયો મણિ હાથે ચડ્યો. ૨૬-

શું થયું જો સંપત્તિ ધણી મેળવી, શું થયું મોટે ધરખાર,

નિશ્ચય થઈ હરિને ના ભળ્યા, ભુંડા ધિક્ક તારો અવતાર,

ધિક્ક તારું જીવ્યું રે, દેવે તને યાને ધડ્યો.

કુલ્યો ૦ ૧

હાલો થઈને દુનિયામાં ફર્યો તું, તેણે શું સર્વ તારું કાજ;

તું શી ન જાણે જે જાણું પત્રકમાં, ત્યાં મ્યમ રહેશે ત્હારી લાજ;

ડહાપણુ તારું ત્યારેરે, જ્યારે જમને કર ના ચડ્યો. કુલ્યો ૦ ૨

વરણાગીમાં વાટજ હડી, જ્યારે નર્કનિવાસ ફર્યો,

મિથ્યા જનુની બારેરે મારી, અમ્યા જન્મ ધર્યો ન ધર્યો,

માટે જોની જાગી રે, અવસર આવી અડ્યો. કુલ્યો ૦ ૩

સમજ માન્ય મન મારી શિખામણ, મમતા મુકી પરી,

સ્મરણુ કર પરબ્રહ્મ પુરૂષોત્તમ, રાધાકૃષ્ણ શ્રીહરિ;

દ્યો ત્યારે જાણેરે, તું સૌથી સરસ તનવડ્યો. કુલ્યો ૦ ૪

૫૬ રાગ કાફી.

ગર્ભવાસ રાખ્યોરે, કૃપા તને બહુ કરી;

સદા સુખ આપ્યું રે, તેને કેમ ગયો વિસરી. ૨૬-

હય પંદર સુધી પૂરણ પાળ્યો, પરણાવ્યો બહુ પેર,

તોયે એક ઘડી છધર ના ગાયા, મનમાં ન આણી કાંઈ મહેર;

વિશે વલ્લો પૂરોરે, હેમાં ન લાલ્યો હરિ. ગર્ભ ૦ ૧

વરણાગીમાં વાંકો હોડિછે, પચીસ થયાં પરમાણુ,
 છેલાઈમાં તું છાટી ફરેછે, અહંકાર ને અભિમાનઃ
 ત્રીશે મોલો સ્ત્રીનેરે, ઘણા ઘણા નેહ ભરી. ગર્ભ ૦ ૨
 નાત જાતમાં નામજ કાઢ્યું, કુબુદ્ધિ જાત કઠોર;
 ધનને કાળે છુતતો ફરે છે, જેમ હરાયું ઢોર;
 ચાળીશે તું ચાલીરે, જીતમાંહિ રહો છરી. ગર્ભ ૦ ૩
 ધરધધામાં ઘેલો ફરે છે, ગાયા નહિ જાપાળ,
 પરાક્રમ તારાનો ખાર ના આવે, પૂઠે બહુ યધ જાંજળ;
 પચાસે જાજ પોહોંચ્યોરે, ઠેકાણે ન બેઠો ફરી. ગર્ભ ૦ ૪
 દયા દાન ને પુણ્ય ન લાબ્યો, જ્ઞાન અને ગરીબાઈ,
 અહંકારમાં તું ગયો અજ્ઞાતો, લોભ લાલચમાં લેવાઈ;
 સાઠે બુદ્ધિ નાહીરે, તારણ કંઈ ન આબ્યું તરી. ગર્ભ ૦ ૫
 સિતેર થયાં ત્યારે શુદ્ધ ના રહી, બાચ્યો પોતાનો ભાર,
 કુકુબ કપીસો કોઈ નવ માને, તોયે ન મેલે અહંકાર;
 સુમારગ ન ચાલ્યોરે, ડગલું નવ મેલ્યું ડરી. ગર્ભ ૦ ૬
 એંસી થયાં ત્યારે આંખે ન સૂઝે, ચરધર મુજો તારી કાથ,
 કાયામાં કંપવાયુ પ્રગટ્યો, તોએ ભંજન નહિ સાય;
 મરખ નર ચેત્યોરે, માયાએ તને લીધો ઘેરી. ગર્ભ ૦ ૭
 ધરડો થયો ત્યારે ગતજ લાગી, ગાયા નહીં પરશ્વત્ત,
 જ્ઞાન પુણ્યનું નામ ન જાણ્યું, સમજ્યો નહીં કંઈ મર્મ;
 મારું મારું કરતોરે, વર્ષ નેવું ગયાં વહી. ગર્ભ ૦ ૮
 કુકર્મનાં બહુ બંધન છુટવા, આપ્યો મનુષ્ય અવતાર,
 સોએ વધે તારી જીવધન આવી, ભર્યો બુંડાઈનો ભાર;
 જૂલ્યો બાધા ભવમારે; ફેગટનો ફેરા ફરી. ગર્ભ ૦

ધર્મરત્ને અંતર નવ ધાર્યા, જાણ્યા ન જુગદાધાર,
 અંત્ય સમે જ્યારે જાંધીને આણ્યો, પડ્યો કરશે પોકાર;
 દારણુ દુઃખ દેખીરે, રોશે બહુ નયણું ભરી. ગર્ભ ૧૦
 સત્ય પુરૂષે સિદ્ધિમાં જોયું, તારું પાતું પુસ્તક નિરધાર,
 ખાતામાં ઘણી ખોટજ દીઠી, નાખો નરકમોઝાર;
 પાપી એ છે પૂરોરે, પૂછો એને ખોટી ખરી. ગર્ભ ૧૧
 કાચર થયો ત્યારે કાલાવાલા, કરવા માંડ્યા અપાર,
 હરિ હવે બજન નવ ચૂકું તારું, એક વાર કાઢોને પ્હાર;
 દાસ દયારામનેરે, હરિ હાથે આલો ફરી. ગર્ભ ૧૨

૫૬.

મહારે અંત સમય અલખેલા,	મુજને મૂકશે માં;
મહારા મદનમોહનજી છેલા,	અવસર ચૂકશે માં. માં ૧
હરિ હું જોવો તેહેવો તમારો,	મુજને મૂકશે માં;
શ્રીગુરુ સોંપ્યો સંબંધ વિચારો,	અવસર ચૂકશે માં. માં ૨
મહારા દોષકોષ સંભારી,	મુજને મૂકશે માં;
શરણાગતવત્સળ ગિરિધારી,	અવસર ચૂકશે માં. માં ૩
હરિમહારે ધરમ નથી કોઈ સાધન,	મુજને મૂકશે માં;
નથી સતસંગત સ્મરણ આરાધન,	અવસર ચૂકશે માં માં ૪
શ્રીપતિ સર્વાત્મા સર્વોત્તમ,	મુજને મૂકશે માં;
મહારા પ્રાણજીવન પુરૂષોત્તમ,	અવસર ચૂકશે માં. માં ૫
સમરથ કરુણાસિધું શ્રીજી,	દયાને મૂકશે માં;
મહારે જોય નથી કોઈ બીજી,	અવસર ચૂકશે માં. માં ૬

- માયા કાળ કરમ ભય ભારી, શ્રીજી૦ સાલ કરો; બાંધ મહાનરીલાજ
વિચારી, શ્રીજી૦ ૧
- મુજને સંગી મળ્યા સહુ બાધક, શ્રીજી૦ આપ કૃપાવિષ્ણુ કોઇ ન સાધક,
શ્રીજી૦ ૨
- વિષય વિષે ચિત્ત જાય નિરંતર, શ્રીજી૦ ખજે ન તદ્દપિ કલેશાન્યંતર.
શ્રીજી૦ ૩
- કહેણી મોહોટી કરણી ખોટી, શ્રીજી૦ આપ કૃપા વિષ્ણુ શ્રમ મિથ્યા
કોટી. શ્રીજી૦ ૪
- કદી તન ખાણું મન નયો ખળણું, શ્રીજી૦ રહે છે હૃદય અહરનિશ
ખળણું. શ્રીજી૦ ૫
- હરિ વંદુ તદ્દપિ હર ગંદુ, શ્રીજી૦ આપ વખાણું પરને નંદુ. શ્રીજી૦ ૬
- દોષ મુખરતાદિક સહુ ટાળો, શ્રીજી૦ માહારૂં મન તમ ચરણે વાળો.
શ્રીજી૦ ૭
- દુમ્મતિ દુષ્ટ સ્વભાવ નિવારો, શ્રીજી૦ અપોઞ્ય છું તદ્દપિ ભવ તારો,
શ્રીજી૦ ૮
- શ્રી વસ્ત્રજની કહાણુ વિચારી, શ્રીજી૦ દાન નિજનંદ દો કર ધારી.
શ્રીજી૦ ૯
- માહારી વિનંતી હૃદયમાં ધરીને, શ્રીજી૦ જનની જહર મા દેશો ફરીને.
શ્રીજી૦ ૧૦
- સહુ મુજ પાપ તાપ ભયકેડો, શ્રીજી૦ કરણા ખજ નિજ નિકટે તેડો.
શ્રીજી૦ ૧૧
- દગ શુચિ હૃદય તપે નિજ મળવા, શ્રીજી૦ હાવાં ન લો દયાને
મળવા. શ્રીજી૦ ૧૨

- ઢે હરિ હું તો હાવાં હાર્યો, જે મમે તે કરે; અતિસેં અઘળામણુનો
માર્યો, જે ૧
- હરિ હું સહુ શુભ કૃતિથી હીણો, જે અતિસેં અદૃષ્ટનો પણ
હીણો. જે ૨
- થડી અવિલા મારી પડે, જે સુધર્યામાં નાખે મૂઠે. જે ૩
- બ્રહ્મ હુદે માને નહોં સિક્ષા, જે જગમાં લજવી વેધુવી દીક્ષા. જે ૪
- અવ ઉદ્ભવ અતીસેં પીડે, જે મૂઝ્યાં ઉચિત કરમ સહુ મીડે. જે ૫
- શરણાગત જોઈ ગતિ અતિ માઠી જે અઢા ઠાંઈ હતી તે નાઠી.
જે ૬
- તદપિ મન મળવા અવિનાશી, જે સહુને સુલુતા આવે હાંસી, જે ૭
- અહુઃકૃષ્ણ નિશદિન જે કૃતિ કરીને, જે જાયે મન તાંહાંનું તાંહાં
ફરીફરીને. જે ૮
- તન જેમ વૃદ્ધ થયું મન બાળક, જે ઉપર ઉજ્જવળ અંતર કાળક. જે ૯
- અંતકાળ કૃષ્ણથી કાંપું છું, જે સત્ય વચન સમરી અંપું છું. જે ૧૦
- પ્રભુ જેમ રાખેછો તેમ રહું છું, જે જે સિર પાડો છો તે સહું
છું. જે ૧૧
- જાણું છું કરશે સહુ સારું, જે પણ વણુ સમજે બટકે મન મારું.
જે ૧૨
- અવધાની નિર્જાળ કશું નથી ચાહું, જે સનેપાતમાં ગોડું ગાવું.
જે ૧૩
- જેવો તેવો શરણ પડ્યો છું, જે મહા પ્રભુ મોખ્યા અટળ અડ્યો
છું. જે ૧૪

મનુષ્યકુંઠથી જહાજ ન હાલે, જેઠ ગગન પવન શદ બરાઈ, ચાલે

જેઠ ૧૫

।વનતિ દયાની એ ફરીફરીને, જેઠ પ્રગટ મન્યું સેવું હરિને. જેઠ ૧૬

પદ. ૮૬

શિરમણિ સાધન દીનતા સાચી, દીનતા સાચી એક દીનતા સાચી.

શિર. ૨૬.

સહ સાધનમળ મનચકી નાસે, આપણી યોગ્યતા નવ ભાસે;

નિજના દોષ સ્ફુરે ગુણ ગાવિદ મનકમ વચ નિરભિમાન,

એક આશ કરણાદગ પ્રભુપદમતિ રાચી. શિ. ૧

એક નહીં નહીં ઉપાય કોઈ બીજો, રાધીકારમણ હૃદયકી રીજો;

ખોહોતેર કોટી દામ ના સર્પ કામ, રયામ બંધાયા દીનભાવ

પ્રાપ્ત યદા માત વાત વ્યાસનંદન વાંચી. શિ. ૨

સકળ પદારથ કૃષ્ણસદન શોભે, નથી કોઈ નવલ ભેટ જેથી નાથ લોભે;

નૂતન એક એજ દીનતા ન પ્રભુપાસ મારે પ્રસીદ્ધ હોયે દત,

પ્રપન્ન દીનભાવ પરિવૃદ્ધ છે અવર વાત કાચી. શિ. ૩

દીન દયાળ હરિ વેદ વખાણે, સાધને સાધ્યથી સરવ જાણે;

નિજનાં બળ ઉપર જળનિધિ તરામ નહીં તદપિ કરવું સરવાર્પણ

અગર્વ રહેવું દયારામ સદા હરિ રચિ સમ નાચી. શિ. ૪

પદ રાગ કાફી. ૮૮

સાચું તે સગપણરે, સમજ મન સ્થામતણું;

બાકી સહુ બૃહુરે, કશું નથી કામતણું; રેક.

આત તાત સુત બ્રાત ને ભગની, સગાં સહોદર મોય;

કુળ કુટુંબ સખા ગોત્ર ને ગતિ, એહેમાં તાર' તે છે નહીં કાષ્ઠ;
 સગું એ તો સગવં રે, દામ ને દામ તણું. સાચું તે० ૧
 જનુની જનક એમ કંઈ કંઈલાં, તેં જોટલી ધરી દેહ;
 દેહણુદેહીનો સંબંધ છૂટ્યો, ત્યારે મૂકી ગયા સહુ તેહ;
 કાષ્ઠએ ના બતાવ્યું રે, ઠેકાણું વિશરામતણું. સાચું તે० ૨
 જોની આ હરિવણ હેત ધરીને, કાણુ આપે મનુષ્ય અવતાર;
 પશુ પક્ષી ફેડીને આપ્યો, તને ભજનતણો અધિકાર;
 ભજે તેને આપેરે, પદ નિજ ધામતણું. સાચું તે० ૩
 અણું આસક્તિ કમહું મા રાખીય, માયા મનથી છોડ;
 નિશ્ચિત થઈ સહુ સોઠ તજીને, પ્રીત પ્રભુજીસું જોડ;
 દયા દિનરજનીરે, રટણુ કર રામતણું. સાચું તે० ૪

‘પદ રાગ કાફી. ’

મનજી મુસાફરે, ચાલો નિજ દેશ બણી;
 મુલખ ધણા જોયારે, મુસાફરી થઈ છે ધણી. ટેક-
 સ્વપુર જવાનો પંથ આવ્યો છે, રખે ભૂલતા ભાઈ;
 ફરીને આ મારગ મળવો છે નહીં, એહેવી તો છે અવળાઈ;
 સમજીને ચાલો સફારે, ના જાશો કાળા કે જામણી.
 મનજી ૧
 વચ્ચે ફાંશીઆ વાટ મારવાને, બેઠા છે બે બેચાર;
 માટે વળાવા રાખો બે ત્રણેક, ત્યારે તેનો નહીં ભાર;
 મળ્યો છે એક બેઠુરે, બતાવી ગતિ સહુ તે તણી.
 મનજી ૨

માલ વોહોરો તો વોહોરો શેઠના નામનો, થાય ના કયલું અટકાવ;
 'આપણો કરતાં જોખમ આવે, ને ફાવે દાણીનો દાવ;
 એટલા સાફરે, નાં થાવું વોહોરતના ધણી.

મનજી ૩

જો જો જીગતયજી જાવું છે, કરજો સંભાળીને કામ,
 દાસ દયાને એમ ગમે છે, હવા જમ્મએ પોતાને ધામ;
 સઝે છે હાવાં એવું રે, અવધ થઈ છે આપણી.

મનજી ૪

ધન-રાગ-હેરા.

સાચા સગા સમર શ્રીગિરિધર, કાષ્ઠ સમે નવ મૂકે;
 આકૃતવેળા સહુ રહે અજાણું, કાષ્ઠ ન આવે દૂકેરે. સાચાં ૨૬.
 સહુથી વાહાલ ધણું માતાણું, વેઠ પુરાણે વાંચ્યું,
 ગદે રાગે તેહેણું હેત પશુ, મેં દીધું છે લાચુરે. સાચાં ૧
 પુત્ર પિતાનો આત્મા કાઢાવે, લખ્યું વેદને પાને;
 અન્યાય અનૃણ અતિસેં કરે ત્યારે, તે પશુ કર દે કાનેરે. સાચાં ૨
 પુત્રી પુત્ર બેન ને બંધુ, તું જાણે મુજબેલી;
 માઈ તાઈ તંત ક્યારી, તે પશુ મૂકે ઢેલીરે. સાચાં ૩
 સહુથી વાહાલી ધરધણિઆણી, જે માટે સહુ છોડે;
 પુરુષાર્થ પૈસો ન હોય ત્યારે, તે પશુ કરડા મોડેરે. સાચાં ૪
 તેમ પત્નીને પતિપશુ સ્વાસ્થ્ય, સધે તાંહાંવગી પાળે;
 કદા કુરપણી ટળી કામથી, પછે સામું નવ જાણેરે. સાચાં ૫
 કાષ્ઠથી સાચો રનેહ હોય, જેનો વિશ્વાસ ન છૂટે;
 કુવચન કપટ લોભદેખાડે ત્યારે, તેહેણું હેત પશુ દુકેરે. સાચાં ૬

જાતિ જગજન રાજજનાદી કાષ્ટનું, હેત રખે મન મારે;
 ચોરી હત્યા અન્યાય યાય કદી, સરવ જીતીઓ મારેરે. સાચાં ૭
 ધનમાં પણ મન ધણુ ન સારું, પરિણામે દુખદાતા;
 પ્રાણુ ખોય કે પ્રેત કરે કદી, દક્ષેશ સુહૃદ પિતૃ બ્રાતારે. સાચાં ૮
 એ સરવે અવસ્થાયા યાય સગી. વાત કહું છું વીતી;
 અરે દયા તું તે પ્રભુ મૂઢી, શીદ કરે ક્યહું પ્રીતિરે. સાચાં ૯

પદ-રાગ કલ્યાણ.

શ્રીજી સાર સરવનો છે છે છે,
 શ્રીજી શ્રીબ્રહ્માનનંદની એક વસ્તુ છે, નથી બે બે બે. શ્રીજી ૦ ટેક.
 પ્રાપ્તિ અનન્ય ભક્તિથણી તેરેની, તે શ્રીગુરુ જ્યારે દે દે દે,
 દીનભાવથી દાસપણું ગ્રહી, એક આશ્રિત થૈ રે રે રે. શ્રીજી ૧
 દુષ્ટ સંગથી દૂર પળાવું, અહિસરખો લગી બે બે બે,
 તે સહુનું મૂળ દયા સર્જનની, પદરજ શિરપર લે લે લે. શ્રીજી ૨

પદ.

જેનું ધન્ય ભાગ્ય ભવમા, જેણે પ્રજામંડળ જોયું;
 જેણે પ્રજારજમાં તન રોળ્યું, તેણે જનમ મરણ જોયું. જેનું ૦ ટેક.
 શીદ દાવન રાસરમણ સ્થળ, જેણે નયણે નિરખ્યું;
 તેના ભાયગમાં કેટલુંક સુખ છે, તે કાષ્ટએ ન જાય પરખ્યું. જેણે ૧
 શ્રીજમુનાજળ રનાન પાન મેહેજે, તેહેને તૂતન તનુ મળિયું;
 કદાપિ કુશિત કર્મ બને તોએ, જમણરી જાવું ટળિયું. જેણે ૨
 ચોરાશી કોરાની પરિક્રમા કીધી, તેને ચોરાશી નથી લાભું;
 વૃન ઉપવન જોઇ આનંદ આણ્યો, તેને હરિસંગે કહું રમણું. જેણે ૩

શ્રી ગોવરધન શ્રીમહારાણી, જોણે પ્રેમ ધરીને પૂજ્યા;
 તેહેની એકોતર ચત પેહોડી તરી, તેને હરિના ચરણ સજ્યાં. જોણે ૪
 સેવ્યા સમયાં જોણે શ્રીનંદાનંદન, શ્રીગોકુળમાં વસીને;
 હમાનો પ્રીતમ તેહેને પ્રેમે પોતાનો કરી, હાથ મહેશે હસીને. જોણે ૫

૫૬.

વૈષ્ણવ નથી થયો તું રે, હરિજન નથી થયો તું રે, શીદ ગુમાનમાં
 મુખે; વૈ ૦ રેક.

‘હારજન નેજોઈ હમકું’ ન હરખે, દ્રવે ન હરિ ગુણ ગાતાં;
 કામ દામ ચટકી નથી છટકી, કોષે લોચન રાતાં. વૈ ૦ ૧

દુનસંગે કોઈ વૈષ્ણવ થાયે, તો તું વૈષ્ણવ સાયો;
 તારા સંગનો રંગ ન લાગે, તારાં લગી તું કાયો. વૈ ૦ ૨

પરદુઃખ દેખી હડે ન દાઝે, પરનિદા નથી ડરતો;
 વહાલ નથી વિકૃલસું સાચું, હડે ન હું કરતો. વૈ ૦ ૩

પરોપકારે પ્રીત ન દુનને, સ્વારથ છૂટ્યો છે નહીં;
 મેહેણી તેહેવી રેહેણી ન મળે, કાંઠાં લખ્યું એમ કેહેની. વૈ ૦ ૪

ભજનારૂઢ નથી મન નિચે, નથી હરિના વિશ્વાસ;
 ભગતતણી આચા છે ભાંહાલગી, જક્ત ગુરુ તું દાસ. વૈ ૦ ૫

મનતણો ગુરુ મન કરેશ તો, સાચી વસ્તુ જડશે;
 ક્યા દુઃખ કે સુખ માન પથ્ય, સાચું કહેવું પડશે. વૈ ૦ ૬

૫૬.

હૃદે આ રુપ રંગીલુ રાખો, શ્રીકૃષ્ણનામ સતત મુખ બાખો. ૨૬.
 મોર મુગટ ઢલકતો શિર શોભે, મહારાકૃત કુંડલ મન લોભે;
 તિલક સુકેસર, નાસિકા સુવેસર, કોટિચંદ્ર મરદનમદ મદન
 વદન સદન સુધારુપ રસિક આખો. હૃદે ૧

પીતાંબર રસના કટિ બાળે, કૌસ્તુભ ઉરપર વૈજયંતી બિરાળે;
 છુજ અંગદ કર કંકણ મુદ્રિકા, નેપૂર પદતળ સુલક્ષ્મ
 ખટદશ શિવ સીમ સદા હૃદય દષ્ટિ ઝાંખો. હૃદે ૨

નટવર નાગર લલિત ત્રિભંગી, મદન મનોહર રસિક રાસરંગી;
 ગુંજગુણ પીછકૃત વતંસ છેલ, અલખેલો મંદસ્મિત કુટીસેશુભ;
 કમળનયન મધુરી મોરલી ગાન વિશ્વ આંખો. હૃદે ૩

સર્વેશ્વર સર્વાત્મક સ્વામી આત્મારામ, સ્વયંભૂ અંતરળમ્બી;
 કોટિ બ્રહ્માંડ અવતારી, તે દયા ઘુજ પ્રીતમ પ્રાણ,
 ધન્ય બાળ્ય તન મન ધન વારી વારી નાખો, હૃદે ૪

પદ-લાવણી.

હૃદસ્વભાવથી જિતાડો દુર્મતિ ટાળો માણ;
 શ્રીગોપીજનવર્ણી અતિવર્ણી મુને કરો શ્રીયમુનાણ. ૨૬.
 અખંડ અનપાયની આપો મા સુદદ પ્રેમભક્તિ;
 પ્રપંચ વિસ્મૃતિપૂર્વક દો મા શ્રીકૃષ્ણસક્તિ;
 માનસી સેવા મુખ્ય વ્યસન દો શરણુમતિ સાચી;
 શ્રીકૃષ્ણ કૃપા હેતુ દો દીનતા નહિ કિંચિત કાચી;
 દદ આશ્રય શ્રીવર્ણીભવરનો અચલિત ગુણ ગાળી;

સતત રહે શ્રીકૃષ્ણનામ મુખ દુ સંગી ન યાગી;
આપ સમાગમથી મા સકળ સિદ્ધિ અંગાળ.

શ્રીગોપી૦ ૧

કામક્રોધ મદ લોભ મોહ મત્સર કરો દૂરા;
શ્રીકૃષ્ણ મીલનમાં અંતરાય જે તે કરીએ ચૂરા;
અસુર દુષ્ટ કળિકાળ કરમ પ્રતિમધક લાય ટાળો;
માકુતક કુલાવ કુવાસના કુશિચત કૃતિ ઝટ ખાળો;
દુઃસ ગદોષ મુને જળ પંકજ પ્રમાણ નવ લાગે;
બળી વિભીષણ પ્રેહેલાદની પેરે લય પામી લાગે;
કરો કૃપા એવી વધ મુજપર બિરદ બળે રાળ.

શ્રીગોપી૦ ૨

મહારી ચૂરણ કરો સહુ ચિંતા જનમ મરણ લય કાપી;
માયા મોહચક્રી મૂકાવો નિજનંદ આપી;
સાધન ધરમ ન દિયિત છે અનુચિત કૃતિ તનમનની;
સેવા તે સમરણ તમારું કરવા અશક્ત છજી જનની;
જેહેવો તેહેવો દાસ ક્ષમા અપરાધ કરો માય;
કુપુત્ર તો કદિ હોએ કુમાતા કદાપિ નવ ચાય;
શરણ પડ્યો સંતાપ હરોશ્રી વિનતિ કરું જાળ.

શ્રીગોપી૦ ૩

દુર્ધાપ્રિયા શ્રીકૃષ્ણવલ્લભા યમુને જગમાતા;
મનરક્તનિવારણી જમયભયહરણી ભવતારણિ ક્ષાન્તા
સ્વભાવ દુર્જય વિજયકરણી નિજ દાસ દુઃખ હરણી;
સકળ પાપ સંતાપ નિવારણી અતિ અદ્ભુત કરણી;
શ્રીવલ્લભ શરણાગત લહિ મારી પૂરણ કરો તૃણ્યા;
જીગલરુપ મમ હૃદે વસાવો કૃપા કરી કૃષ્ણ્યા;
દાસ દયો મારો સુત શ્રીમુખ સકૃત કહો ગાળ.

શ્રીગોપી૦ ૪

ગરબી.

(રાધા માધવ મનમાં વસ્તાંજી) એ રાગ.—

સરવનો સિધ્ધાંત સંતસંગ છે;

માનોની તમે સરવનો સિધ્ધાંત સતસંગ છે. ૨૬.

ધન્ય ભાયગ તેનું ત્રિભોવનમાં;

જેને હરિના સગીનો સંગ છે, માનોની તમે. ૧

નિજ સરખો તે કદે મળતાં ન્યમ;

નીચ જળ ગંગ મળતાં ગંગ છે. માનોની તમે. ૨

એમાં સરવ જપ ઘત તીરથ ધર્મ;

નેમ યોગ અષ્ટાંગ છે. માનોની તમે. ૩

અધમ પતિત મહા થાય સર્વોત્તમ;

એવો જેનો સખળ પ્રસંગ છે. માનોની તમે. ૪

ગોખરકીટને સુધાડે પરિમળ પુષ્પનો;

એટલો પ્રતાપ તુછ જુગ છે. માનોની તમે. ૫

વણસું કામ કલપનું તે પલકમાં સુધારે;

એવી જેની શુધ્ધઓ દિતંગ છે. માનોની તમે. ૬

અવળાનું સવળું કરી નાખે;

ભાગે અધ દુઃખ જે અભંગ છે. માનોની તમે. ૭

રાત દિવસ સતસંગમાં ગમે દયા;

તે ખેડા શ્રીહરિને ઉતંગ છે. માનોની તમે. ૮

પદ—રાગ પરજ

હરિભા ! દુઃખ મા ધરશે રે, ધીરજે હરિ મળતાં કરશે રે;

દુઃખ મા ધરશે કૃષ્ણ સમરશે તો ભવદધિ સહ તરશે રે. હરિભા. ૨૬.

- ગુણ ધણો છે દુઃખ સલામાં, કરવો એમ વિચાર રે;
 નહિ તો હરિ હિતુડું દુઃખ સહે કંથમ, સમરથ કરુણાગાર. હરિજન. ૧
- પાપ સકળ સંતાપ નિવારે, એક હરિતું નામ રે;
 હરિ રટાય નિત્ય તદપિ મટે નહી, તો ગમતું ધનસ્યામ. હરિજન. ૨
- માયા મોહ વધે સુખ પામે, વિષય વિષે મન ચૂર રે;
 કૃષ્ણ પામે દુઃખ કુંતાએ પ્રાપ્યું, દુઃખે હરિ નહીં દૂર. હરિજન. ૩
- તેજ કુસંગ જે હરિને ભુલાવે, સમરાવે તે સતસંગ રે;
 સુખ ભુલાવે ને દુઃખ સંભરાવે, મટે ન કરે હરિ ભંગ. હરિજન. ૪
- લૌકિક ક્લેશ અંગીકૃત લક્ષણ, અલૌકિક મેળવે નાથરે;
 શ્રી હરિરાયજી વાઙ્મય વિલોકે, શિક્ષાપત્ર જોઈ ગાય. હરિજન. ૫
- કાહેને મળ્યા કૃષ્ણ કષ્ટ પામ્યા વિના, સામજો શાસ્ત્ર પ્રમાણુરે;
 વિષત પડે તોપે હરિ ના વિસારે, તેને ગળે હરિ પ્રાણુ. હરિજન. ૬
- સુખ આવે છાછી નવ જમએ, દુઃખ આવે નવ હરીયે રે;
 આપણથી આધકાને જોધને, ગર્વ ક્લેશને હરીયે. હરિજન, ૭
- તપે દીપાય કનક સહે મોતી છેદ ધરે નહીં સાંસ રે;
 તો મહિપતિ મન લાવે જૂણુ. આપે હૃદયર વાસ. હરિજન. ૮
- અંતરનામી નથી અજાણ્યા, વલ્લભ છે ધણું દાસ રે;
 દયાપ્રીતમ સહુ સારુંજ કરશે, રાખજો દ્રઢ વિશ્વાસ. હરિજન. ૯

જો હરિભાવ નથી રે ભાવ નથી;

હારે સહુ શ્રમ મિથ્યા જાણુ,

હું કહું તેણે પરમાણુ.

જો હરિ ૦ ૨૬

કામ જીત્યો ત્યારે વધ્યો એક બ્યંડળ,

ક્રોધ જીતે વધ્યો વૃક્ષ રે;

લોભ જીત્યો ત્યારે વધ્યો એક અજબર,

યોગી કહે નહીં દુષ્ટ.

જો હરિ ૦ ૧

મોહ જીત્યો ત્યારે વધ્યો એક શરે,

વ્યસની વધ્યો જીત્યો ૦ વરે;

મત્સર જીતે ત્યારે ઉન્માદ વાધ્યો,

સમજી જોશે સર્વ

જો હરિ ૦ ૨

પવનહારી તો વધ્યો એક ખનગ,

પય આહારી તો વત્સ રે;

મધુરભાષી તો મધૂર વધ્યો એક,

તીર્થ સ્નાની તો મત્સ્ય.

જો હરિ ૦ ૩

વેદ ભણ્યો ત્યારે વધ્યો એક શવણ,

વિવિધસાસ્ત્ર ચંડાળ રે;

જૂળ્યો ત્યારે વધ્યો એક મહિષધર.

વણુ માત અધ રંગ રાણ.

જો હરિ ૦ ૪

શૂન્ય સમાયે વધ્યો એક કેશી,

વધ્યો શૂન વાસે રાનરે;

અલ્પ આહારી તો થુક વધ્યો એક,
અલ્પ નિદ્રા તો ચાન.

જો હરિં ૧

હાન આપી એક વધ્યો યશસોભી,
વધ્યો અશક્ત થયે શાંતરે;
ત્યાગી થયો ત્યારે વધ્યો એક દળદ્રી,
અહિ વધ્યો વસે એકાંત.

જો હરિં ૫

શીત ઉષ્ણરૂપા સહે વધ્યો એક તરુવર,
તૂપા તબ્યે વધ્યો ધુણુરે;
નિઃશંક થયો ત્યારે સાંઠ વધ્યો એક,
રોગી વધ્યો તબ્યે હુંથ.

જો હરિં ૭

વધ્યો ષતંગ હોય તન અસિ,
બુઝ્યે જળ વધ્યો એક દુખીયોરે;
વડો ફ્યો ત્યારે દીપ ઝોલાયો,
મહાજન કહે નહીં મુખીયો.

જો હરિં ૮

સહિત ભાવ હરિ સરવ સફળ છે,
અંક સહિત જગમ શૂન્ય રે;
ફ્યો કહે હાર લાજ સ્ત્રો ભાવે,
કદી રહે નહીં નૂન્ય.

જો હરિં ૯

૫૬-રાજા હલારી

નથી કોઈ સાધનનું રે કામ, એક દીનતા માત્ર રાજી છે;
 ગરવભંજન છેજી ધનરયામ, એક દીનતા માત્ર રાજી છે. ટેક.
 રાસ રમતાં ગોપી ગર્ભ ચયો ત્યારે, હરિ ચયા અંતરધાન જોઈલ્યો;
 અમ કરી થાક્યાં કાંઈ અર્થ સર્થો નહિ, આવી દીનતા મળ્યા
 ભગવાન, એકં ૧

મશામતી પરમ પ્રયાસ સુત બાંધવાને, બોતેર હથ મેલ્યાં દામ, જોઈલ્યો;
 હારી ગયાં તોએ હરિ ન બંધાયા, આવી દીનતા ત્યારે સર્થ દામ.
 એકં ૨

અરજીનું અભિમાન હરવાને હરિએ હરાવ્યા આહાણના બાળ,
 જોઈલ્યો.

અતિ ઉદ્ધમ કરી થાકી કામર ચયા, ત્યારે આણીને આપ્યા ગોપાળ.
 એકં ૩

આદિપુરાણે કથા સ્વાયંભુવનુએ, ક્યાં કોટી સાધન વસી વન,
 જોઈલ્યો;

હારીને આવ્યા મેર રૂળ નવ દીકું, કાંઈ આવી દીનતા મળ્યા મોઠન
 એકં ૪

મધવાતલો મદ મર્દન કરવા, કૃષ્ણે કરાવ્યો ગોવર્ધન યત, જોઈલ્યો;
 અમ કરી હાર્યો, આવી દીનતા પામ પડ્યો, હરિએ હર્યા અમ ભાન.
 એક. ૫

જદ્રિ જીવાનો અહમેવ કુ તો રાજ્યાવ્યાસને, હરિએ જૂઠાવી ક્યો ભંમ,
 જોઈલ્યો;

વિધ્યા માધવદાસે દીન થઈ જાજી અરણી, એટલે પ્રસન શ્રી રંમ.
 એકં ૬

અતિશે સેવા ગોવિંદદાસ લલાએ છીધી, મદદેખી હરિ ના પ્રસન્ન,
જોઈલ્યો;

ત્રિપુરદાસ ભક્ત કેરી છીટેથી શીત સમી, આવી દીનતા હર્યું હરિ મન.
એક ૭

સધળાં સાધન અહંકાર બગાડે, અંતરાય મોટા એ જગખ્યાત,
જોઈલ્યો;

સહેજે દયાના પ્રભુની પ્રાપ્તિ કરાવે, એવી દીનતા એક વેદે વાત.
એક ૮

૫૬-શાગ ભેરવ

રટની શ્રીકૃષ્ણ નામ સહસ્રખંડારી રે;
પરમ આનંદરૂપ અધદુઃખંડારી રે. રટની. ૧૬.
મોઠા મોઠા મુર મુનિ લોભી રહ્યા જોમાં રે;
તે તે સહુ સાધન આવી ગયા એમાં રે. રટની. ૧
સકળ ધરમ હરિનામ કેરો અંશ રે;
એરી ના પ્રવરે કોઈ વેદમાં પ્રશંસરે, રટની. ૨
અવળું હશે જે તે પણ સવળું થઈ જશે રે.
પ્રભુજી પ્રસન્ન એથી થોડા માંહે થાશે રે. રટની. ૩
આગય મા કર ધર દહાવશ્વાસ રે,
કાચર મા થાય તારો પૂરશે એ આસ રે. રટની. ૪
કોટી ચિંતામણિ વારું એવું છે એ નામ રે;
દયા જેજે જાણ્યું તે તે થાય પૂરણ કામ રે. રટની. ૫

પદ-રાગ વેરાડી

- કૃપાળુ કૃષ્ણ સમો નથી દોષરિ. મેં તો નિશ્ચે જાણ્યું છે;
 કૃપાળુ કૃષ્ણ સમો નથી દોષરિ. ૨૬:
 વેદ્યા વિરુદ્ધ લીલા કરી નાચેરે, બિચારાં અધમ સાંમું જોષરિ,
 મેં તો નિશ્ચે જાણ્યું છે. ૧
 જેણે બંધાયો તે કૃતિ કેયળીરે, ગાતાં તે તો પાપ ને નાજો ઘોષરિ;
 મેં તો નિશ્ચે જાણ્યું છે. ૨
 ધૃત વિષ જવર વાળાને તેનું તેરે, જ્વરાંકુશ સંગે અમૃત હોષરિ;
 મેં તો નિશ્ચે જાણ્યું છે. ૩
 પદપુરાણમાં પ્રગટ વચન છેરે, સુશીને સહુ સદેહ નાખતો જોષરિ;
 મેં તો નિશ્ચે જાણ્યું છે. ૪
 વેદ વિહંગવર બાવ તે ઔષધ, કહાડે મહાદુઃસહ રાગ નીચોષરિ;
 મેં તો નિશ્ચે જાણ્યું છે. ૫
 જાતલ દયાનો પ્રભુ પ્રગટ ના થાત તો, ખરેખરા પતિત અરત રોષરિ,
 મેં તો નિશ્ચે જાણ્યું છે. ૬

પદ-રાગ વેરાડી

- દયાળુ અખિલ જગમાં એકરે, માહારો પ્રજનો વહાલો છે;
 દયાળુ અખિલ જગમાં એક. ૨૬:
 પારધી સ્વદેહે સ્વધામ મોઢ રે, કામા કર્યાં સહેજે દોષ અનેકરે
 માહારો પ્રજનો વહાલો છે, ૧
 પૂતનાને ગતિ માતની આપીરે, જેણે મહા કીધો કપટ વિવેકરે;
 માહારો પ્રજનો વહાલો છે; ૨

સાચો શત્રુ કંઈ મુક્તિ જમાડ્યોરે, ના મૂઢી કૃપાની ટેકરે;
 માહારો વ્રજનો વહાલો છે. ૩
 પાપી અન્નમેલને જન્મથી મૂકાવ્યોરે, જ્યમ કાઈ બુજ્જમ મુખથી બેકરે
 માહારો વ્રજનો વહાલો છે. ૪
 ઝેવી દયા દયા ઉપર કરજોરે, પ્રભુ ! હું છું સહુ સાધન રહિત છેકરે;
 માહારો વ્રજનો વહાલો છે. ૫

પદ-રાગ ધૌળ

મનમોહનને ના બૂલ છું. દેખી માયાનો રંગ,
 અતે પસ્તાવો બહુ થશે, કોઈ નહીં આવેરે સંગ,
 મનમોહનને ના બૂલ છું. ટેક.
 દુર્લભ મનુષ્યા દેહ દેવને, ઇચ્છે ભરતખંડ ઝોલવાર;
 તે પામી તેં હરિને ના ભળ્યા, ધિક્કધિક તારો અવતાર.
 મનમોહનને ના બૂલ છું. ૧
 અઠાવીથ નરકની યાતના, સુષુતાં આવેરે ત્રાસ;
 તે ભોગવવાં પડશે તુને, જો નહીં સમરે અવિનાશ,
 મનમોહનને ના બૂલ છું. ૨
 આ ચાંદરણું દિન ચારનું, તેમાં શોધી લે વસ્ત;
 અધકાર ઝોલિતો થઈ જશે. આયુષ ઇંદુનો અસ્ત,
 મનમોહનને ના બૂલ છું. ૩
 લાહાવો લીંચુ લેહેકાવતાં, રાજ્યાસનનો આનંદ;
 શાશ્વત હોય તે સમજ કરીને, વહેલા ગાળો ગોવિંદ;
 મનમોહનને ના બૂલ છું. ૪

આધે મધ્યે અંતે લગી છે, દુઃખરૂપ સંસાર;
સુખ એક શ્રીકૃષ્ણ શરણુમા, બાકી ક્યહું ન લગાર.

મનમોહનને ના બૂલ તું, ૫

જમકિંકર બ્યારે ઘેરશે, કંઠે આવશે પ્રાણ;
સ્નેહ નથી કરતો શ્રીકૃષ્ણ શું, ત્યાંહા છોડાવશે દાંણ,

મનમોહનને ના બૂલ તું. ૬

માટે વાત અનેકની, કહું છું એક વચન;
પ્રેમે ભજી લે શ્રીકૃષ્ણને, દાસ દયાના જીવન.

મનમોહનને ના બૂલ તું. ૭

પદ-ઢાળ રાજ્યાની

- તાદશી જન તેને જાણીએ, કે જેમાં એવા ગુણ હોયરે;
નિંદાસ્તુતિ ના કરે કોઈની, સધળે સમઘટિ જોયરે. તાદશી જન.
- દરશન કરતા માત્રમાંરે, બૂલાવે પ્રપંચનું બાનરે.
સ્મરણ કરાવે શ્રીકૃષ્ણનું, નસાડે અધ અજ્ઞાનરે. તાદશી જન. ૧
- સકળ ચરાચરને વિશેરે, વરયા દેખે ભગવાનરે,
શુભ ધન્ય સર્વ જગતનું, લેશ નહીં અભિમાનરે. તાદશી જન. ૨
- ગુણ ગાતાં ગોવિંદનારે, પુલકિત તનુ ચાપરે;
નેત્રે પ્રવાહ વહે પ્રેમના, હરખે હૃદય રુંધાયરે. તાદશી જન. ૩
- પરદુઃખે દાઝે ધણરે, કરે કોઈનો ના દ્રોહરે;
ઈદ્રિજિત સાચા સદા, ના પામે માયામાં મોહરે. તાદશી જન. ૪

અકળ લીલા નદલાલનીરે, તેમાં લખ જેનું મનરે; ૧
 પ્રીત બહુ પર ઉપકારમાં, સદા પ્રસન્ન વદનરે. તાદશી જન. ૫
 નટવર ઝળકે નેત્રમાંરે, કાન્તિ કરુણા મધ્યે હોય રે;
 આંત સ્વભાવ સંતોષ બહુ, દોષ કોઈના ન જોયરે. તાદશી જન. ૬
 વહાલા લાગે સહેજે સર્વનેરે, અતિ ઉદાર જેનું ચિત્તરે;
 અનન્ય ભાવે બને કૃષ્ણને, જેને વહાલું નહિ વિતરે તાદશી જન. ૭
 હરિ, ગુરુ, વૈષ્ણવને વિષેરે, જેને સદા અતિ વહાલરે;
 દૃઢ વિશ્વાસ અતિ દીનતા, બોલે વચન રસાલરે. તાદશી જન. ૮
 સેવા સ્મરણ સતસંગમાંરે, જેની આસક્તિ અતિરે;
 કપટનો ભેશ નહિ છુદે, હરિ ચરણે સદા ભતિરે. તાદશી જન. ૯
 વ્યસનાવસ્થા વિદૂલેશશ્ચરે, સદા મુખે કૃષ્ણ નામરે;
 રૂંટે જગવદી તણા દાસનો, સદા દાસ દયારામરે. તાદશી જન. ૧૦

પદ-ગત અદાની

(હરિ ! હું શું કરું રે, મારો માથા ના મુકે કેડો રે; એના જોડાવું.)
 || શીદ કરે શોયનારે, છે શિર શ્રીજી સરિખા સ્વામી;
 માહા કૃપાળ જનવત્સલ, સમર્થ ધૃશ્વિર અંતરમામી,
 શીદ કરે શોયનારે. ટેક.
 (આત્માદિક સહુ કૃષ્ણ સમરખું, કહે જૂહું કે સાચું;
 જો સાચું તો તારે શી ચિંતા, જો ચિંતા તો કાચું,
 શીદ કરે શોયનારે. ૧

જે થકી કર્મ શુભાશુભ ઉપજે, તે મતિ હગ્નિ અરપી;
પછી તેની કૃતિ તારી શાની, શીદ મરે છે કરપી,
શીદ કરે શોચનારે.

૨

અથ ચક્રીને ખામે ખડીયો, કહે ચામાટે વહે છે;
વાહનને શો વિરામ તેથી, મૂરખપણે દુઃખ સહે છે.
શીદ કરે શોચનારે.

૩

તદા કહેશે તું કુકૃતિ કરાવી, હરિ કેમ કહેવાયે;
તે સાચું પણ વુજ કૃતિ કહેતાં, સહુ કર્તાપદ જાયે,
શીદ કરે શોચનારે.

૪

જાણી જુગુપ્સિત સજ્જન ન કરે, અશક્તતાએ થાયે;
જાણી જોઇ અનુચિત આરંભે, તે પછી શીદ પસ્તાયે,
શીદ કરે શોચનારે.

૫

ખીછી પાપ કરે પસ્તાએ ન, તે તો કહીએ પાપી;
અથવા નારદાદિ પણ નિર્ભય, નિત્રે હરિ મતિ આપી,
શીદ કરે શોચનારે.

૬

તદા કહેશે એટલા ઉપર, મેં કહ્યું બાસે શા સારું;
તે પણ ઇચ્છા સમજ હરિ, તારું કરશે સહુ વારું,
શીદ કરે શોચનારે.

૭

અકળ અટપટી ઇશ્વર ઇચ્છા, હારદ નવ સમજાયે;
સહુ કરવા સમર્થ શ્રીજી પણ, નિજજન અશુભ ન થાયે,
શીદ કરે શોચનારે.

૮

કદિ વ્યવહાર વાણી મોટાની, ચિંતા સરખું બાસે;
પણ સુદમ સમજણ છે માટે, અંતરથી નવ ત્રાસે,
શીદ કરે શોચનારે.

૯

સ્મરણ સમરણ ના રહે નિરંતર, માટે હપજે ચિંતા;
જો રહે તો હુંપદ હારે સહુ, કૃતિ લાસે લગવંતા.

શીઠ કરે શોધનારે. ૧૦

{ ચિંતા કોઈ વાતની પણ ન કરવી, શ્રી મહાપ્રભુ બાપ્પયું;
દયા પ્રીતમ પુષ્ટિ ફળ સંબંધ, મંત્રે નિજજાગ દાખ્યું.

શીઠ કરે શોધનારે. ૧૧

પદ-ગત દાદરાની

(“ રૂઢ્યા રૂપ રંગીયુ રાખો, શ્રીકૃષ્ણ નામ સતત મુખે બાખો, ” એ રાગ.)

મોરલી રમ્ય મનોહર વાછ, મનોહર વાછ,

મોરલી રમ્ય મનોહર, મનોહર વાછ. મોરલી ટેક

ભવ ત્રય તાપ હર્યો રે સાંભળતાં,

ચંચળ મન હરિચરણે જ વળતાં;

લાગ્યો ખ્યાસ ઉદાસ પ્રપંચથી. (૨)

કમળનેમન કમળવદન પરમ રસિક-

સંતે સ્વર તણુ આમ વેદ કુની ગાઈ. મોરલી. ૧

વિધિ સુર ગદન ગતિ નવ જાણે,

શુદ્ધ સનકાદિક હીરતિ વખાણે,

તપ કરે સંકર નારદ પુંમર, (૨)

સારીમમપધની ધપમગરી સસારીરીરી

ગગમરીરીરીરી, સંગીત ચતુરાઈ. મોરલી. ૨

શ્રી હરીનો દયા જરા રંગ લાગે,
 આ સંસારનો ભયસહુ ભાગ્યે;
 ફરી ફરી જનમ નથી અવતરું, (૨)
 અવણુ મનન હરિ કીરતન ભજન—
 પૂજન રામનામ નવનાથ સુખદાઇ, મોરલી. ૩

પદ-રાગ સોરઠ, ગત દીપચંદી

શ્રીજી શા માટે રે સંમિળતા છે નહીં;
 મારી વિનતિ વહાલાજી મુને તે કહોની,
 ઠહેરો સુણીએ છીએ તો ઉત્તર દોની, શ્રીજી શામાટેરે. ૧
 ગમુ તમને તેવો હુ તો ક્યમ થાઉં;
 માયા બળમાં ઘેરાયો છું તે ક્યાં બાઉં,
 તમે વિના નથી બળ ક્યાં અથડાઉં. શ્રીજી શામાટેરે ૧
 સેવું ક્યમ સમરું અગ્નિ બળતાં;
 ઓ દયાળુ દયા ના આવે ટળવળતાં,
 કૃપા કરે તો વિલંબ નથી હુ;ખ ટળતાં. શ્રીજી શામાટેરે. ૨
 બણી બેઠતે નાખોલો ત્યાં હું'શું કહું કથી
 સ્વામી છે તદપિ કલા વિના રહેવાતું નથી
 મારું કંઈ ન ચાલે હું તો મરું છું મથી. શ્રીજી શામાટેરે. ૨
 જીવ દુષ્ટ સ્વાભાવિક તે તમે બણો;
 મારા શામાટે અવગુણ આણો,
 નથી આણતા તો આવડુંશીદ તાણો. શ્રીજી શામાટેરે. ૪

જેને પ્રાણ સરીખું, પ્યારું કહીએ;
 તેને પોતાનો જાણીને પાણિ ગ્રહીએ,
 એમ તેથી છેક અળગા નવ રહીએ. શ્રીજી શામાટેરે. ૫
 હરિ હું હાર્યો હાવાં કરગરતો રહ્યો;
 તેનો જવાબ હજી કાંઈ નથી જડતો,
 રખે પતિત જાણીને મુકયો દોષ પડતો. શ્રીજી શામાટેરે. ૬
 મારા વહાલા મારી અઠગામણ ટાળો;
 કૃપાદ્રષ્ટિએ કરીને મારા સામું બાળો,
 જેવો તેવો છે દયો તમારો પાળો. શ્રીજી શામાટેરે. ૭

પદ-રાગ સૌરઠ, ગત દીપચંદી

મન તે મોહનમાં શેં ના મોહ, તેને કાળે શીદ ચિત્ત ગ્રોય. મન તે
 મોહનમાં ૦ ટેક.

જગ મનમોહન મદન છે ને, મદન મનોહર કૃષ્ણ;
 જો તેમાં મન મોહ પામે તો, પૂરણ થાય શ્રીત લૃષ્ણ. મન તે
 મોહનમાં ૦ ૧

દ્રવ્ય દેખી સહ કાંઈ ધાય તે, દ્રવ્ય જેનો અંદર;
 તે કમળા મોહ પામી રહી છે, સહ મોહન અવતાર. મન તે,
 મોહનમાં ૦ ૨

નારી નરચિત્તચોર છેરે, નર નારીચિત્તચોર;
 તે બન્નેનું મન મોહ પામે, નદર નંદ કિશોર. મન તે
 મોહનમાં ૦ ૩

જેને દસી નહિ કામનારે, એવા જોગી જન;
તે જોના મોહ પામી રહ્યા છે, સોંપી તન મન ધન. મન તે
મોહનમાં ૪

જોની રચના જોધનરે, મોહ પામે સહુ જન;
તે કરતાના કમી દસી રહે, દયા તવચારે મન. મન તે
મોહનમાં ૫

પદ-ગત ચાલતી લાવણીની ' (

“એક વર્યો ગોપીજન વક્ષસ, નહિ રવામી બીજો,” એ રાહ.

ગોપીનાથ નામ કીરતન નિર્ભયાનદારી,
પાપ સહજ સંતાપ દુર્ભાતિ, મહાસંકટહારી. ગોપીનાથ નામ ૦ ટેક.
ગોમતી ગંગા યમુના અરણ્ય તત્ર નર્મદા ગો;
ગોપાલ બાલ કીર્તિ સરતી યત્રોચ્ચારતી ગો,
ગો વચ્ચુતે કૃષ્ણ કીર્તને પ્રાપ્તિ લો વર ગો;
ગોત્રનાથ ગોત્રના તુલા ફલ, દાન કોટી જો ગો. ગોપીનાથ નામ ૦ ૧
પિતા માતા ગુરુ ગોબ્રાહ્મણ, મહા પવિત્ર સ્વાદો પી,
પિશ્તાચ પ્રેતાદિ નામે, હરિ નામેથી હરપી;
પિનાકી ગો નિઃસાધની પદ પામ્યા, કૃષ્ણ નામ જલપી;
ધીકા બવ ભવ માયા કાળથી, છૂટે કૃષ્ણ જાપી. ગોપીનાથ નામ ૦ ૨
નારાયણ નામે તર્યો દિજ, પાપી પ્રેમ વિના,
નામાભાસે સુગતિ પ્રાપ્તી, પામી અમિત ગુના;

નાથ અનાથ તણા એ રીતે, સમજી લે તું મના,
 જારદાદિ અણું નામ તણ, ઉપાય બહુ વિધિના. ગોપીનાથ નામ૦ ૩
 ચરચર કુળે કાલ અબ્દ, હરિ નામે સમરથ,
 થવું ન કબ્દી વન ન જાવું, સહેજે સરે અરથ;
 થક મૂઝી ડાળાં સિ યો, શું સમજે સુભમ પથ,
 થશે પરમ પદ ભોગી દયા, ગાતાં ગોપીનાથ. ગોપીનાથ નામ૦ ૪

પદ-રાગ પ્રભાત

જીવતા જાણુવા પ્રેત, એવા જન જીવતા જાણુવા પ્રેત;
 સાધુની સંગત રવરને ગમે નહીં, હરિ ઉપર નહીં હેત. એવા જન૦ ૧
 પૂરા પ્રવીણુ માયા મમતામાં, ધરમની વાતે અચેત;
 ચાડી ચુગલી કરે અરીબા, દહે તે રચે નહીં ઉગ્રેત. એવા જન૦ ૨
 અડિ પ્રહર વિષયમાં રહે વળગ્યા, વિવચીશું સંકેત;
 હગો કરે નહીં કરે દોષથી, એ જ આપને (સર્વને) છુડાવેત. એવા જન૦ ૩
 મલિન કરે કૃત્ય મમ રહે, કદી કામ કરે નહીં શ્વેત;
 કહે દયો આપે છુડે ત્યાં શું અચરજ, બાળે કુદુ બ સમેત. એવા જન૦ ૪

૫૬-રાગ શ્રીપદ

હારે બાઈ બજન સમો વહી ચાલ્યો, હાવાં ક્યારે ગોવિંદ ગારો;
 હવડાં તો હહેતા નથી બાઈરે, પાછળ બહુ પસ્તાગોરે. બજન૦ ૧
 જ્યારે તું લક્ષ ચોરાશીમાં બહુ ભટક્યો, દયા પ્રભુને આવી;
 કૃપા કરી મનુષ્યાદેહ આપી તે, તેં વૃથા ગમાવીરે. બજન૦ ૨
 પ્રભુએ આ અવસર વળતે આપ્યો છે, કરવા અનુમત તારો;
 ઉઠા જળમાં શીદ ધસે ફરી, ચક્રીને ઓવારોરે. બજન૦ ૩
 મન તું કામ ક્રોધ અહંકાર તજીને, સંભાળની કંઈ તારું;
 આ તો ચાર દિવસનું ચાંદરણું, પાછળ ધોર અંધારુંરે. બજન૦ ૪
 મન તું હરિ બજ હરિ બજ, હરિ બજ, હરિ બજન વિના સહુ કાચું;
 જે માને તે મહા સુખ પામે, દયો કહે સહુ સાચુંરે. બજન૦ ૫

૫૬-રાગ બરુઓ અથવા લીમ પલાસી, ગત હુમરીની

રહે રાજ રાધાનાથ, સહુ તજી તેજ કરો એક જેમ બને;
 જેથી બગડ્યું સુધરી ભય, અર્ધર્ધ ધર્મ થાય, સહુ વસ્તુ કને.
 રહે રાજ૦ ૧
 અંદ્રહાસને વિષ વિષયા ચર્ષ, વણુશ્યું સુધર્યું કાળ,
 અનાયાસ આનંદ પાગીયો, જે રમણી ને વળી રાજ;
 સહુ તજી તેજ કરો. રહે રાજ રાધાનાથ ૨
 અહાદિકને ભય ઉપજાવે, એવું કાળનું ભેર;
 તે દુષ્કર્મનું ચયો પગથીયું, જેમ વળાવા ચોર. સહુ તજ૦ ૩

દીતિએ ઈંદ્રનો અરિ ઉપજાવ્યો, તેજ મસ્ત ગણુ મિત્ર;
 અધર્મ ધર્મ થયા પાડવને, કૃષ્ણ પ્રસાદ ચરિત્ર સહુ તજી ૪
 શીમસેનને પર્યરુપ વિષ, ચર્ચુ શાસ્ત્રમા વાત;
 વિનતિ વિના બચ દુઃખ હરિ, હરિજનના વિક્ષાત. સહુ તજી ૫
 એવાં છે ઇતિહાસ ધણા પણુ, સમગ્રે સ્વરૂપ જ માણ;
 શ્રીજી સન્મુખ હોય દયા જ્યા, સર્વ સન્મુખ તાંબ. સહુ તજી ૬

પદ-સાહ ઉપરના પદની

હરિ હિત કરતા કહી પાપ તે પણ ધર્મરૂપ નિશ્ચે જાણો;
 જેમાં ઇશ અનાદર થાય તે, પાપ રૂપને પગમાણો. હરિ ટેક ૧
 નિજ વાક્ય પાળ્યું તપ દશગ્રંથ, કર્યો અનાદર રામ;
 દયાનિધિ હરિ માટે ગર્ભ પણુ, પુરિજન સગવ સ્વધામ.

તે પણુ ધર્મરૂપ નિશ્ચે જાણો. હરિ. ૨

વસુદેવ વચન આપ્યું કેસને, આણી આપીશ સર્વ જાલ;
 કર્યો અધર્મ પણુ ધર્મ કર્યો, ઘજ પધરાવ્યા ગોપાલ.

તે પણુ ધર્મરૂપ નિશ્ચે જાણો. હરિ. ૩

ઋષિપત્નીએ પતિ વચન અલોપ્યું, પ્રભુ પોષ્યા થયો ધર્મ;
 મરુ વિધિ હરિને દુભવ્યા તે, મુનિનું કર્યું કુકર્મ.

તે પણુ ધર્મરૂપ નિશ્ચે જાણો. હરિ. ૪

અબ્જુને પાપ કર્યું દિનહત્યા, કરી ઋષિ પંકજનેન;
 ક્ષત્રી ધમ સાધ્યો પ્રભુ પીડ્યા, માટે બીજ પડ્યા શરસેન.

તે પણુ ધર્મરૂપ નિશ્ચે જાણો. હરિ. ૫

ગુરુ ઝોળાંધી બળિએ હરિ સતોખ્યા, પાપ ઘર્ષ ગણુ પુન્ય;

ધર્મ ક્ષિપ્ત હિત હરિ અવમાન્યથી, અધર્મી ઉશના મુન્ય.

તે પણુ ધર્મરૂપ નિત્રે જાણો હરિ. ૬

પરમ ધર્મ તે એ જ જાણુવો, પ્રભુ પ્રમત્ર જે વાત,

દયા દયાનિધિ શ્રી મુખે બાખ્યું, તે મેં વર્ણવ્યું ખ્યાત.

તે પણુ ધર્મરૂપ નિત્રે જાણો. હરિ. ૭

પદ-રાગ ભેરવ ૧

પ્રાણુ પ્રયાણ મમે પ્રભુ ભાગ, મુને દેશો ના જન્મ દર જાવા રે;

જેવો હું રે થયા ભાગ વાહાણા, તેવા તમેા ચોખ્ખ નહિં થાવા રે.

પ્રાણુ ૧

સકળ દોષનુ પાત્ર પતિત હું, અધમ સરવથા ઇશ રે;

સેવા સમરણુ સાધનહીનો તોયે, રાખી લેજો જુગહીશ રે. પ્રાણુ ૨

સરણુ આવ્યો છું સમર્થ જાણી, ઉગરવાની આશે રે;

ખરદ વિચારી ખાંઠા ગહો, હું કંપુ છું કાળને ત્રામે રે. પ્રાણુ ૩

મારી પાસાઢું સહુ કાચું છે, તે સાચુ રખે માણો રે;

કિંકર જાણી કેસવજી મારું, સરવે આપ સંભાળો રે. પ્રાણુ ૪

આપ કરો તો શું નવ થાયે, જે ન કરો તે ખાટી રે;

રંદ જાણી મુને રાજ નિવાળે, ઘણો ગણો છું ચાકી રે. પ્રાણુ ૫

હીનખંધુ છો માટે દાવો, ખાટી ન મળે જ્વેર રે;

દાસ દયાના પ્રણુ કરણાનિધિ, નટવર નંદ કીશોર રે. પ્રાણુ ૬

પદ-રાગ કેદારો (૧)

ઐવી અચલ ભક્તિ તારી આપ મુને મોહન, કરુણાનિધિ ગિરિધારી રે;
 કાયા વાયા મનસાએ કરી, સેવા કરું સદા હું તારી રે. ઐવી૦ ૧
 નેત્રે મારે મુને નખ ચિખ નિરખું, નોઠાવર કરું પ્રાણુ રે;
 માલ્ય ઘૂંઘા દલ અંધિ પ્રસાદીની, લેડું સુગંધી ઘાણુ રે. ઐવી૦ ૨
 રસનાએ તારા મુલ્યુ યથ વરણુ, રંક અખંડ અભિધાન રે,
 તારું કથામૃત અવણુ મારે, પ્રેમે કરું નિત્ય પાન રે. ઐવી૦ ૩
 હસ્તે હરિ કરું તારી સેવા, મન પ્રીતે કરુ ધ્યાન રે;
 ચરણે ચાલી તારે મંદિર આવું પણુ, વ્યાપે નહી અભિમાન રે. ઐવી૦ ૪
 સર્વાંગે કરી કરું મુને હંડવત, સદા રહું તારે શરણુ રે;
 ||કહે હયો આપોશ્રીકૃષ્ણુ ઐટ્યું, મારું ચિત નીન રહે તમચરણુ રે. ઐવી૦ ૫

પદ-રાગ પ્રભાત

શ્રીકૃષ્ણુ રાધારમણુ, પૂર્ણું પુરુષોત્તમ, ગોકુળાધીશ, મુજ રુદયા વાસો,
 શ્રીનંદનંદન નરાકૃતિધરણુ નાયજી, તમતણી લક્ષિત મુને અચળ લાસો.
 શ્રી૦ ૧

શ્રીગુરુ શ્રીવલ્લભનાથ શ્રીવિઠ્ઠલ પ્રણુ, કરી કૃપા સદા મુને શરણુ રાખો;
 કેટી કંઠર્પ લાવણ્ય નડવર વણુ, મધનમોહન નિત્ય વદન દાખો. શ્રી૦ ૨
 ગોપીપતિ અંસીધર ત્રિલંગ લલિતાકૃતિ, તમથું મુજમન સદા રાખો ચાહુ;
 યમુનાવર શ્રીસુંદરસ્થામ સર્વે અવણુ, રુચો રખે અન્ય મુને દષ્ટે ભલું.
 શ્રી૦ ૩

વ્યાપી વૈકુંઠદાયક શ્રી લીલાપતિ, અખંડ લીલાનું મુને સુખ આપો;
કેશવ કરુણાનિધિ દામોદર દીનપતિ, સદા સ્વભૂત્ય કરી મુજને થાપો...

શ્રી૦ ૪

શરણાગત વત્સળ પુષ્ટિ રમાપતિ, તમ ચરણશુભ્રેમ અચળ જગાવો;
હે પરમાનંદ પરબ્રહ્મ મુને તમ વિષે, આપો અનન્યતા રખે ડગાવો...

શ્રી૦ ૫

એટલી વસ્તુ મુને શિદ્ધ આપો પ્રભુ, તમે કરો મારું જેમ શ્રેય થાય;
શ્રીમુખે દહો મુને 'તું' છે મારો દયા,' હે સ્વામી ત્યારે મારા તાપ જાપ...

શ્રી૦ ૬

૫૬

(“ સાસુ” તે સગપણરે, સમજ મન સ્થામતાણું. ” એ રાગ.)
હાવાં ક્યાંથી મળો છોમાળા રે, એ અલખેલાણુ ફરી, ટેક.
ધણે દહાડે મારે હાથ ચડયા છો, મન ગમતું સુખ લેશ;
ખટપટ મુઠ્ઠી ખુશી થઈને, ગમશે ત્યારે જાવા દેશ,
જોર ફરી જાશે રે, હું તતક્ષણ જામશ મરી. હાવાં ક્યાંથી૦ ૧-
જે કંઈું તે જગજીવન છો, મારે નથી અન્યનું કામ,
પ્રેમ પયોધિ પાતળિયા, મારા વિરહ દુઃખના વિશ્રામ;
ઝાઝું કહેવું રાંને રે, બેજો તન તાપ હરી. હાવાં ક્યાંથી૦ ૨-
તન મન મારું તમશું બાંધ્યું, પ્રભુ હાવાં શું કહું વિશેષ,
મારા ભાગ્યમાં છો તમે જૂઠર, લખ્યા વિધાત્રા લેખ;
કરું ના દુરિજનથી રે, લજ્જા મેં તો મૂકી પરી. હાવાં ક્યાંથી૦ ૩-

આતુર જનની આસ પૂરવી, ચતુરનું લક્ષણ એહ,
 દાસ દયાના પ્રભુ હું છું તમારી, મે તો તમને સમરપી દેહ;
 પૂરો કોડ મનના રે, અમર મેહેર કરી. હાવાં ક્યાંથી૦ ૪

પદ. . ૧.

(“ સાચું તે સમપણુ રે, સમજ મન સ્થામતણું. ” એ રાગ.)
 હરિના ભજ્યા તં સહેજે રે, અરપ પ્રાણી આ શું કર્યું. હરિં ૧
 ફેરો પડ્યો ફોગટ રે, મનુષ્યા જન્મ ધર્યું ના ધર્યું;
 શો કરાર હરિ આગળ કાધો, આંહાં ક્યમ વિમુખ થયો,
 ધણા કાળ બટક્યો ભાઈ ભવમાં. માયામાં પચી રહ્યો;
 કહેને કશું કારણ રે, અધમ તારું તેથી સર્યું. હરિં ૨
 વિપયતણું સુખ સધળે છે, તુ ભ્યાં જન્મ જનમ ધરેશ
 મનુષ્ય દેહ પાપે મુરખ હરિ, સમરણુ સુખ ક્યા લેશ;
 જશે રત લક્ષી રે, પછે હવું તેમનું તેમ કર્યું. હરિં ૩
 તારા ભવનમાં ચોરી થાય છે, તું નવ જાણે કશું,
 જો સમજે તો જોને સંભાળી, ધણું એક દ્રવ્ય ખસ્યું;
 શેષ સાચવી લે રે, પહેલું ધન હવું તે કર્યું. હરિં ૪
 કાયર થઈને કૃષ્ણ ના સમર્થો, ભાવં જુગતો સંસાર,
 જાવું પૂરવ દિશા ને ચાલ્યો પશ્ચિમમાં, તેનો પછી ક્યાં પાર;
 ક્યા જો વિચારી રે, ભજન વિના કોણુ તર્યું. હરિં ૫

૫૬—રાગ અસાવરી. (૧)

મારી શી ગતિ શ્રી હરિ દાંધ સમજ્યો ન હું, મુરખ કેવળ ને અહમેવ
મોટો;

બગતણી જોડ હું હોઠ્ય કરું હંસની, એ જ આ દેહ માહા રાય ખોટો.
મા. ૧

પૂરણ હું પતિત, પણ પુનિતતા ના મળે, મિથ્યા મનની મહતા ન જાણે,
પતિતપાવન પ્રણ, બરદ તો સત્ય પણ, હુંજ ખોટો કોને ક્યમ કહેવાયે.
મા. ૨

કહેણ મોટી ક્યું, રહેતો અલ્પ નહાં સમો, લોક સાચો લહે પણ હું
જુઠો;

હું એવો પ્રગટ, કહું હું પ્રણ છો ધણી, રંક હું રાજ રોઠા કે તુઠો.
મા. ૩

મારી પુરવ કરણી અધમ તેથી આ અધમ, સ્વભાવ મારો હું નિષ્ઠે
લહું છું;

તમતણો વાંકે હું એમાં કાહું ક્યમ, મેંજ વાદમાં છે તે હુંજ વહું છું.
મા. ૪

દોષ અવગુણનો માર ક્યહું છેજ નહીં, ઉગરવાનો નથી એક આરોઃ
જુક હું ભવ વિષે, કર શ્રદ્ધા કૃષ્ણજી, તમ વિના ક્યહું નથી હામ મારો.

મા. ૫

જેવો હું તેવો તવ શરણ આવી પડ્યો, હરિ જમે તેમ કરો રાખો મારો;
બણે દયો દાસ શ્રીકૃષ્ણ હું તમતણો, હું તમારો તમારો તમારો.

મા. ૬

પદ—રાગ ળીલાવર. ૧ ૧

એકજ નામ શ્રીકૃષ્ણનું, સધળાં સુખ આપે;	
મદનમોહનજીતે મેળવે, દુઃખ દુકૃત દાપે.	૧
વળી એવું પણ સાંભળ્યું, સદા હરિ હરિ કહેવું;	
વિરુધ્ધજેભેડ વચનમાં, હારફ કહ્યું તેવું લેવું.	૨
આતુર અરજ કરે સદા, ફળ તો સાંભળે સ્વામી;	
કહ્યું વચન સુણી માનશે, છે એ સમજની ખામી	૩
માટે નિરંતર નાયનું, નામ રહતાં રહેવું;	
કોઇ એક દિન મેન આવશે, સધળું ફળ ત્યારે લેવું.	૪
ધણીએ ધાણું હશે તે સમે, ભોગ સપળો મળશે;	
ખોયા દિવસનો ખંઠ સી, એક પળકમાં રે વળશે.	૫
કોણ જાણે કબજે કેટલે, અગ્નિ ચક્રમક પડશે;	
કદ ગોળા ક્યું તીર જઈ, તે નિશાનને વ્યક્તશે.	૬
પાકયા દાવ પાસે ના પડે, જાણે સી નથી જાને;	
પાસા પેરે પ્રભુ સમજવા, મરજી હોય ત્યારે માને.	૭
હરિ મરજી નથી હાથમાં તદપિ વગર્યું રહેવું.	
નહીં નિરાશ કરે નાયજી, નિદાન એવું લહેવું.	૮
કયડું ફળ અમ કયડું સહજમાં, ધધર કરે મનગમતું;	
ઉદાહરણ કહું સાંભળો, સુણતાં કરે મન ભમતું.	૯
ગજગુણકા અજ્ઞામેળને, સદા થી હરિ ફળીઆ;	
ધણા દાળ અજ્ઞાદિક તપ્યા, તોહે તાપ ન ટળીઆ.	૧૦
સદા સ્વતંત્ર ઔનાયજી, ગમશે તેમ તે કરશે,	
પણ એટલું તો નિએ ખરું, શરણે આબ્યાં તે તરશે.	૧૧

જેમ જેમ આતુરતા આત, તેમ ફળ પામે લ્યો બેઠ;	
જેટલી પાવકની પ્રગળતા, તેટલી સિદ્ધ રમેઠ. ૧૨	
‘સિદ્ધ મળવું’ તેને શ્રીહરિ, આતુરતા બહુ આપે;	
એ ફળ સહુ સતસંજથી, સુખ બહુ દુઃખ દાપે. ૧૩	
સાધન શૂન્ય સગાં સહુ, નામ અંકને દામે;	
અંક વિના સુનાશૂન્યસહુ, અંક સ્વયમ આવે દામે. ૧૪	
ભાવે કભાવે કયમે કહીએ, નામ ફળ નહીં કાચું;	
ઉલટ સુલટ પડ્યું ક્ષેત્રમાં, બીજ ઉગે એ સાચું. ૧૫	
કયા પ્રીતમ શ્રી કૃષ્ણનું ચિંતામણિ નામ;	
નન્ય નહીં કાંઈ ઉચર્યે, મન પૂરણુ કામ. ૧૬	

૫૬—રાગસોરઠ

(“ શ્રવ તું સદાએ સજાઈ રાખ રે, અચાનક જવું થારે, ” એ રાગ)
 ભાગવત જાણીને શું કીધું એ બાધ રે, તે ભાગવત જાણીને શું કીધું;
 મારે જંતુ અહીં મણિ અજવાળે, તેમ તે ઉદર પોખી લીધું રે. ઓ ૦ ૧
 ‘પારસમણિતું’ પાત્ર હાથમાં, ઘેર ઘેર બિદ્યા ભાગે;
 જ્યાં લગી વસ્તુગાન ના ત્યાં લગી; દુઃખ દારિદ્ર્ય ના ભાગે. ઓ ૦ ૨
 દુઝણી ગાયને ગોત્ર માંડીને, જય જેમ પર લેઈ જાય;
 તેમ તું બોધ કરી પૂજા પામે, આપ ધાવ્ય કોઈ થાય. ઓ ૦ ૩
 જેમ મલિયાગર પોહી લાધ્યો, તે સુગંધી શું જાણે;
 જ્યાં લગી સાર ના સમજ્યો, ત્યાં લગી તું પણ તે જ પ્રમાણે ઓ ૦ ૪

રતિ કૃષ્ણની ધર્મ તો મન, દયા અખિલ પર આવે;
 ત્યારે હું બધું ભાગવત ભણ્યો, ગર્વ છૂટ્યાં નવ આવે. ઓ ૫
 જર જશાદિ તૃષ્ણા મન બ્યાલગી, ત્યાલગી હરિનવ રીઝે;
 આટલા ઉદ્ધમ તેમા વધ્યો એક, સુણી સમજી નવ ખીઝે. ઓ ૬
 દયા પ્રીતમ શ્રીજી શ્રી ભાગવત, એક રૂપ છે બધે,
 નિરપેક્ષ અણુ અબ્યાસ કરેથી, જીવન મુક્ત નહીં જાય. ઓ ૭

૫૬—રાગ કેદારો.

તે ભગવદીના દર્શન દુર્લભ, જેનું ભાગ્ય હોયે તેને ત બેટ રે;
 અવલોકન માત્રે અધ જાણે, તાપ ત્રિવિધના મોટ રે. તે ૧
 પ્રેમ ભક્તિમાં પચેલા પૂરા નિદા કરે નહીં કોની રે,
 અંતરમાં અવિનાશી વસેલા, નિમળ મતિ સદા જેની રે. તે ૨
 સર્વસ્વ જેનું સ્થામનુંદર તેનું, નિશ્ચિન ધ્યાન ન મુકે રે;
 શ્વાસ ઉશ્વાસે શ્રીકૃષ્ણને સમરે, નિમિષેક નામ ન મુકે રે. તે ૩
 ક્ષમા દયા સમદષ્ટિ જેમાં, સત્ય પ્રયાગે ચાલે રે,
 સતોષી સાત્વિક ને વિવેકી, ભજનાનદમા ઝહાસે રે. તે ૪
 જેનું સરવ સમર્પણ હરિને, સેવા કરે સ્નેહે સાચી રે;
 દૃઢ વિશ્વાસ ધરે નિજ ધણીનો, બુદ્ધિ ન ગણે કાચી રે. તે ૫
 અન્ય પ્રસાદી અન્યાશ્રય વરજે, ઘણું શુરુ વૈષ્ણવ પર હેત રે,
 પ્રાણી માત્ર તાણું હિત ધમ્મ, પરગણુ ખેલ સમેત રે. તે ૬

ઈદ્રિજિત અભિમાન રહિત શુચી, મોહ માયાથી અળગા રે;
 જ્ઞાની ત્યાગી સુખ દુઃખ સમ લહે, સત્સંગને રહે વળગ્યા રે. તે૦ ૭
 તે હરિજનના દાસના દાસનો, દાસ પ્રભુ મુને કરજો રે;
 દયો લણે તેના ચરણની રજ, મારા શિર પર સદા ઠરજો રે. તે૦ ૮

પદ—રાગ ભેરવ

જેવો તેવો તમ શરણે આવ્યો, શ્યામ સભારી લેજો રે;
 મારાં કૃત રણે છતાં કરો પ્રભુ, જેમ તેમ ગુપ્ત કરજો રે. જેવો૦ ૧
 જલુની જનક નવ જુએ કદાપિ, અર્લાકના અપરાધ રે;
 તે ગતિ લહી મુને માફ કરો હરિ, મારા કોટીક બાધ રે. જેવો૦ ૨
 મુરખ સુત ઉપન્યો ત્યારે તાતને, અવગુણ ઢાંક્યે પાર રે;
 પ્રગટ કરે તો પોતે લાજે, જાણે સદુ સંસાર રે. જેવો૦ ૩
 ડાહ્યો હોય તે દુકૃત ન કરે, કરવો એમ ભવ્યાર રે;
 ઘેલાને તો ગતિ નહીં ત્યારે, તેને તે શો માર રે. જેવો૦ ૪
 મેઘ ધાર મહી રજ નલ ઉડે, ગણે કે લહે તેનો અંત રે;
 તેથી મારા દોષ ઘણેરા ગણતી નહીં અનંત રે; જેવો૦ ૫
 સમર્થ ધણીનો ભારે ભરોસો, બાકી પાર ના પામું રે;
 મારા કામમા કલ્પી ન કરશો. હરિ તમારે શિર નામું રે. જેવો૦ ૬
 પોકળ અંતે પ્રગટ થશે ત્યારે, સર્વે જુઠો કહેશે રે;
 દાસ દયાના પ્રભુ લજ્જાતમો કર, જેમ રાખો તેમ રહેશે રે. જેવો૦ ૭

શિક્ષા.

છંદ-ચોપાઈ.

જેણે શ્રીગુરુ રાખ્યા રાજ, તેણે જીતી સધળી બાજ.	૧
જેને પરમેશ્વર શું પ્રીત, તેની સધળી વાતે જીત.	૨
જેને હરિજન વહાલા યાવ, તેને વશ શ્રીવિઠ્ઠલરાવ.	૩
જે કોઈ પરદુઃખ દેખી બળે, સધળાં સાધન તેનીતલે,	૪
જેને પરના અવગુણ કહેવા, તેને વેડે ઉકરડા વેહેવા.	૫
જેને સધળે ઉપજી દયા, જાણો હરિ હમયામાં રલા.	૬
સેજે સહુને જે જન વહાલા, તેથી દુર નથી ન દલાલા.	૭
હરિજન વહાલા તો હરિ વહાલા, નહીં તો સધળા લટકા ઠાલા.	૮
જે કોઈ હરિભક્તને નડે, નિર્ભય પદથી તે નરકે પડે	૯
જેને જેની ઉપર નેહ, તેને લેહેજો તેની દેહ.	૧૦
જેને ધત્રાઈ શું મિત્રાઈ, ભાઈ ખરા તે જમ પિત્રાઈ.	૧૧
મૂઢ બણાને મન મોટાઈ, સગા શેખશલ્લીના ભાઈ.	૧૨
જેમાં આગળ મોટી હાણી, તેમાં પ્રથમ રેડવું પાણી	૧૩
સહુ સમજ્યો ને હરિ વિસાયા, તે જન નિથે હાર્યા હાર્યા.	૧૪
જે કોઈ પર નારીથી હસે, જાણો ભાટ કટારી ધસે,	૧૫
જે કોઈ કોધાન દેવ્યાધ્યા, તે જન ધર બાળીને તાપ્યા.	૧૬
જેનું મગન રહે મન લોભા, તે જન ક્યહું ના પામે શોભા	૧૭
જેને પ્રપંચ પ્રીતિ ધેરી, જાણો હાથે ખેડી પેહેરી.	૧૮
તેમાં બહુ કુખ જેમા અહંકાર, જેમ કંઈ ભરતા માથે ભાર.	૧૯
જે કોઈ પરસુખ દેખી દાધા, તેને સુખ મળવાની બાધા.	૨૦

- જેના મનમાં અખંડ આસ, તેની કાષ્ઠના આવે પાસ. ૨૧
- જે કાઈ પરસુખ દેખી બળે, તેનું દુઃખ મુવેથી ટળે. ૨૨
- સજ્જનને સૌથી સુખ મળે, પણ ન અદેખાનું દુઃખટળે. ૨૩
- સંતત જેને મન સંતોષ, તેનો કાષ્ઠને ન આવે દોષ. ૨૪
- સહુ બળ છે ને બહુ ગમ ખાપ, સૌથી મોટો તે કહેવાય. ૨૫
- સેહેજે વાણી ત્રિપતી ભરી, જાણો કૌટિક હત્યા કરી. ૨૬
- જે જન સૌને યથો અકારો, તેણે સ્વપચ સમજાવે સારો. ૨૭
- જેને હરિવંશ કરી ન બૂખ, તે જન સધળે પામે સુખ. ૨૮
- સમજ્યો સૌ કર્તા હારઆપ, તેને કરો ન કહીં સંતાપ. ૨૯
- જેને કૃષ્ણ નામનો જાપ, તેને કશું અડે નહિ પાપ. ૩૦
- જે જન સમજી મૂકે પાપ, તેજન ક્ષયદુંએ ના પસ્તાપ. ૩૧
- જેનું મન હરિમાં ઠહું, તેણે વણ કાષે સૌ કહું. ૩૨
- નણી આજસનુ સુખ એવું, માણો મોજ કરીને દેવું. ૩૩
- જેના મનમાં મોટો ગર્વ, તેને પાછળ નિંદે સર્વ. ૩૪
- જે કોઈ મોત યજી ના હરે, તે જે મન આહે તે કરે. ૩૫
- જે જન હરિ યજી ના હરે, તે જન સધળું નીચું કરે. ૩૬
- જેમન સર્જે વાતે નાગા, તેણે હારી હરિએ આધા. ૩૭
- જેનો હઠ હઠયાથી ગયો, તે જન સૌથી મુખીયો થયો. ૩૮
- દુઃખ દે તેને પણ સુખ કરે, તેનું દર્શન અધ દુઃખ હરે. ૩૯
- જેના દરમાં આવ્યું મન, તેને સરખું ઘર ને વન. ૪૦
- દુરાચારી તોયે હરિજન બધા, હરિથી ત્રિમુખ ત્રિપ્ર પણ બન્યા. ૪૧
- જેને જે શું લાગ્યો નેહ, તેને મન પરમેશ્વર તેહ. ૪૨
- જેને જે અતિ વહાલું લાગે, તે માટે તે સધળું ત્યાગે. ૪૩

જે મોઢેયા ખોલે મીઠું, વેહેણું કપટ પડે નહિ દીઠું	૪૪
જે ખોલે વણસમજે કડવું, હઠએ હેત પણ દીસે અડવું.	૪૫
વિચાર સમ કોઈ લાભ ન મોટો, ગદગત સમ કોઈ ન મળે ટોટો.	૪૬
હરિ કહી પ્રથમ સૌ દામ, તેમાં જિગાડનો નહીં ઠામ.	૪૭
પહેણું આપ વિચારી લેવું, વળતું ખીજને કાંઈ કહેવું.	૪૮
મેઢિ મીઠા મનના મેલા, તેની કરે પ્રતીતિ ઘેહેલા.	૪૯
હરિ સંબંધી વાલવસત્ય જાણુ, તે વણ સૌ રાવણની કાણુ.	૫૦
ગઢ તે ગઈતેને સીદ રડે, સમજે તો હરિ ભજ રહી વડે.	૫૧
હરિવણુ હરખ હરસનો રોગ, હરિવણુ ભોગ તે લાગ્યો ભોગ.	૫૨
હરિવણુ દ્વિજ તે દ્વિજ જયમ પક્ષી, હરિવણુ સુરતે સુવર્ણ અક્ષી.	૫૩
હરિવણુ રાણો મોસો રાણો, વડો વડો જયમ દીવો, જાણો.	૫૪
હરિ દે સુખ તો શ્રીફળ તોય, મજ કપિત્વ ગતિ જાતું જોય.	૫૫
હરિ રાખે તો જયમ પ્રલહાદ, મારે હિરણ્યકશિપુ સમવાદ.	૫૬
હાર સમરે અવળું તે સવળું, હરિ બ્રહ્મે સવળું તે અવળું.	૫૭
જે દેખે પોતાનો દોષ, તેને કોપથી નાવે રોષ.	૫૮
મગન ન જાણે જેમ નિજ અંત, તેમ નિજ પાર ન લહે ભગવંત.	૫૯
જે કારણ હરિ કરવું હોય, ત્યાંથી પ્રતીતિ ન ડગવે કોય.	૬૦
જેને પ્રસન્ન થયા શ્રી વસ્ત્રભ, તેને અલખ્ય તે પણ સુસ્ત્રભ.	૬૧
નિત્યે બ્રહ્મે સાચો જીવ, સદા ક્ષમા તે સાચા શિવ.	૬૨
સ્વતંત્ર એક ગતિ હાર દેવા, તેણે જે માની તે સેવા	૬૩
તે કૃતિ લાસે જેથી હરિ રીઝે, કશું પ્રયોજન કારણ ખીજે.	૬૪
દેવ વર્ધિનો હડ નવ ધરવો, બોલ હરિનો ઉપર કરવો.	૬૫
હરિ વિમુખે સાધન કીધું, સાંકળ બ્રહ્મીને તાળું દીધું.	૬૬

પરીક્ષા પ્રદીપ.

જેની વિષય વામના બાગી, સાચા તે જોગી વેરાગી.	૧
જેટલી વસ્તુ દગ્ગી ટાકી, તેટલી સપ્તળી જાણો વાકી	૨
જેવી વિષય વિરામે મતિ, તેવી સદા રહે તે યતિ.	૩
જીને પ્રસવ સમે ગતિ યતિ, સદા મર્વદા તેમ તે સતી.	૪
જેની મન વૃત્તિ રમણાનની, તેની સદા ગહે તેજ જ્ઞાનની.	૫
નિત્ય જે મન એક દુઃખ આસક્ત, તેને કહીએ સાચા ભક્ત.	૬
સદ્દુ સુખ છે પશુ મન નહી ગગી, તેમને કહીએ સાચા ત્યાગી.	૭
જેનું મન હરિ પદ બાગી, તેમને કહીએ માયા યોગી	૮
ધર્મ ના મૂલ આકૃત આવે, તે તે સાચા દુઃખી કહાવે	૯
શત્રુની પશુ માઈ વિચારી, તે તે માયા પરવશારી	૧૦
ધડધી અત્ય લગી મતિ એક, તે તે કહીએ સાચી ટેક	૧૧
જેણે જેગ્ગી આકૃત આપી, તે તે ક્ષીરજ્ઞાન નિગમણી	૧૨
જેને કનુ ગ્યુ નહી જ્ઞાન સમાધિ માચી વા આચાર.	૧૩
સેહેજે છૂટે સગા નેમ, તે તે મમજે સાચો પ્રેમ	૧૪
મન બદનાય ના સુત દુઃખ દાતા તે તે કહીએ માચી માતા	૧૫
જદપિ મરી ગઈ ગાય માત, પ્રીતે પોખે સાચો તાત	૧૬
અશક્ત માતા પિતા દોષ વૃદ્ધા, સાચો સુત તે એવે શ્રદ્ધા	૧૭
વૃદ્ધ પતિ વળી દોલલ આવે સાચી સ્ત્રી જે નાકી નિભાવે	૧૮
કુરૂપ વૃદ્ધ થોડી મતિ, તદપિ પોખેએ સાચો પતિ	૧૯
કપમે ધટે નહીં મન હિત સિધુ, તે તે કહીએ સાચો બધુ.	૨૦
દેખી દોષ પશુ ખુશી ના ખામી, તે તે કહીએ સાચો સ્વામી	૨૧
જેમ તેમ સ્વામી સુખ અભિલાષ, તે તે કહીએ સાચો દાસ.	૨૨

૧. ના પામે કાંઈ તોહે હિન મળી, તે સાચી પુત્રી ને ભગતી. ૨૩
 ૨. આપત વેળા મન ન કાચું, તેનું મિત્રપણું તે સાચું. ૨૪
 ૩. જે હરિ સંગ લગાડે રંગ, સાચો કહીએ તે સતસંગ. ૨૫
 ૪. કરી કલ્યાણુ ચાહે નહાં સેવા, તે કહીએ સાચા ગુરુદેવા. ૨૬
 ૫. શરણુ જીવે સાધન નવ જોય, પાળે સદા પ્રભુ તે જોય. ૨૭
 ૬. મન પાણુ ક્રોધ ન મુછી કટુવાણી, તેની ચાંતતા જાય વખાણી. ૨૮
 ૭. સમર્થથી પણ રોશ ન રોધ, તે તે કહીએ સાચો ક્રોધ. ૨૯
 ૮. મર્થ મળે તદ્દપિ જહાં ભક્તિ, તે કહીએ સાચી આસક્તિ. ૩૦
 ૯. સુંદરી જાણે ચિતના ચળે, સાચુ અન્નચરણ તે પળે. ૩૧
 ૧૦. કુવચન કપટ અતિજ અનીતિ, તદ્દપિ ટળે ન તે સત્ય પ્રીતિ. ૩૨
 ૧૧. જેનો સંગ હરિ, તેડજ દુઃખ સંગતિ ખરી. ૩૩
 ૧૨. ત્રિલોક વૈભવ મળતો મુકે, વૈષ્ણવ રક્ષણુ હરિ નવ ચુકે. ૩૪
 ૧૩. જેને દોઢે હરિ સાંભર્યા, તેહ જ તાદશી જન તો કર્યા. ૩૫
 ૧૪. હરિ જૂલે માયા મધયાલા, તદ્દપિ કાઢાવે પંડિત ખાલા. ૩૬
 ૧૫. સહુ સમજ્યાહરિ વિના વવાલા, સહુ તજી હરિ ભજ્યા તે ડાલા. ૩૭
 ૧૬. ધાકું કરે અસંભવ કામ, જાણો વસ્ત્રા હ્રદય ધનસ્થામ. ૩૮
 ૧૭. ત્યારે પાપ રહું નહીં રતિ, જ્યારે મક્ષીન ચર્ચનહિ મતિ. ૩૯
 ૧૮. જ્યારે સંત વચન વિશ્વાસ, જાણો પ્રસન્ન થયા પ્રભુ ખાસ. ૪૦
 ૧૯. જ્યારે સૌ ચિત્તા ચર્ચનાશ, જાણો દ્રઢ પ્રતીતિ અવિનાશ. ૪૧
 ૨૦. અનુચિત બોલતા નવ કરે, નહીં વિશ્વાસ દુઃખ ત્યમ કરે. ૪૨
 ૨૧. સ્ત્રી વિશ્વાસ ધરે તે દગો, નિથે કો દીન પામે દગો. ૪૩
 ૨૨. જમ્યા ઉપર જયમ જલવિશ્વાસ, તેવો હરિ શું તે હરિદાસ. ૪૪
 ૨૩. જેના ભવ કલેશ સહુ ટળ્યા, જાણો નિથે માધવ મલ્યા. ૪૫

રંડા આંખો આંજે તેહેવી, ઠાડી પાંખો ઠાઠાડે જોહેવી.	૪૬
જે ઉપર કરણા ગોપાળ, સાધન ફળ દાખે તત્કાળ.	૪૭
જેને શ્રી ગુરુ હરિ સન મુખ, તેહેને વણુ સાધન સદુ સુખ.	૪૮
હરિ વિમુખ સૌ સાધન સાધે, તદ્દપિ દિગ્ચિન ફળ નવ વાધે.	૪૯
દુઃખ દે દર થઈ નવ ગમે, તેદજ માયા સૌને દમે.	૫૦
નિત્ય ચૂકે નિત્ય ચિંતા મન, જીવ ધરમ માયા મન મન.	૫૧
કામ દામ જય રસના ભોગી, તેથી અજગો તેજ નીરોગી.	૫૨
જેને શુભ કૃતિનો મદ નાસે, તેને બ્રજ દોષ નવ લાસે.	૫૩
જે ઉપર હરિ મન આસકત, તે સરવનો શિરોમણી ભકત	૫૪
જેને પુરણ પ્રસન્ન અવિનાશ, તેનું લક્ષણ દ્વવિશ્વાસ.	૫૫
ત્યારે સાચો હરિ વિશ્વાસ, હરિવણુ અવર આશ નહીં લાસ.	૫૬
અતિ ઉપાય સુખ દુઃખ ના સમ્યુ, તે નિશ્ચે જાણો હરિગમ્યુ.	૫૭
સહેજે જહાં વેર વાહેત, તે દહીએ પૂરવ સંકેત.	૫૮
જે વરણુ જે જોહેવી પરખે, તે દેખી તે તેહેણું હરખે.	૫૯
કયે ઉપાય મલ્યું નહીં જોહ, જાણો હરિનું ગમણું તેહ.	૬૦
પૂર્વાર્ધમાં દહી શુભ શિક્ષા, ઉત્તરાર્ધમાં વસ્તુ પરીક્ષા	૬૧
સરલ સ્વરૂપ મોટું સિધ્ધાંત, વાંચે સુણે ઠગે મન બ્રાંત.	૬૨
શિક્ષા વસ્તુ પરીક્ષા પ્રદીપ; મંથ વિચારે હરિ સમીપ.	૬૩
દયારામ બ્રાહ્મણ હરિદાસ, ગુરુ ગોવિંદ બલ મય પ્રકાશ	૬૪
હરિ સનમુખ જન સમજે સાર, મંથ સરણને ગૂઢ વિચાર.	૬૬

પદ-રાગ કાશી.

- પ્રયાસનું નહીં પ્રમાણ, સુખ હરિ આપ્યું આવે. સુખ૦ ૧
- સમજે નહીં અજાન, માટે મન તન તપાવે. સુખ૦ ૧
- પરમ પ્રયાસ પુસવત દીતિયે, ક્યું સર્વું નહીં કામ, સુખ૦ ૨
- શત્રુ તે મિત્ર થયા મધવાને, વસ્ત્ર દાસ થઈ ધામ. સુખ૦ ૨
- સુધા માટ શ્રમ અસુર કર્યો અતિ, તે પાપું હરિ સુર, સુખ૦ ૩
- સહજ સુકિત હરિ અસુરને આપે, ચોગી દમે દેહ પૂર. સુખ૦ ૩
- પરમ પ્રયત્ન ન બળિ ઈદ્રાસન, આપ્યું સહજ સુદામ; સુખ૦ ૪
- હજી હનુમાન કરે પૃથ્વી પર, ગણિકા ગર્ભ મહા ધામ. સુખ૦ ૪
- હાડી કણ સાંચે કપ્પે, આવે તેતરને ઉપયોગ, સુખ૦ ૫
- મુપક પડે શ્રમ મિથ્યામ દિર કરી, મરે કરે અહિ બોમ. સુખ૦ ૫
- કપડું ઉઘમ સુખરૂપ કાપ ને, કપડું ઉઘમ દુઃખ રૂપ, સુખ૦ ૬
- માટે મનશ્રમ મરે ન સૌનો, અકલ ગતિ વ્રજશૂષ. સુખ૦ ૬
- સદા સ્વતાંત્ર દયાનો પ્રીતમ, કહેતાં ન બને કાંઈ; સુખ૦ ૭
- કાઢી કલ્પના રાખે ત્યમ રહી. લજ્જે જગત ગોસાઈ. સુખ૦ ૭

પદ-રાગ કાશી (૧૧૨)

- દુર્લભ દર્શનરે, શ્રી કાકાર નાથ તણું; દુર્લભ૦ ૧
- જેને મળી આંખીરે તેનું ઉગ્ર બાગ્ય ધણું. દુર્લભ૦ ૨
- એ પ્રભુને કો ન જો તે જાણુશો, એ છે પૂરણ પુરોહિતમ; દુર્લભ૦ ૩
- હરવિધિ શેષ રમા જેને વદે, નેતિ નેતિ પુકારે નિગમ; દુર્લભ૦ ૪
- તે તો વસ્ત્ર એ છે રે, સંશય રખે રાખો અણું. દુર્લભ૦ ૫
- ચાર ધામ પૂરી સમ તાથ રહ્યાં, અનંત જેને ચરણ, દુર્લભ૦ ૬
- તેનીશ કોટી ને સહસ્ર અઠવાસી, સદા રહ્યાં છે જેને ચરણ, દુર્લભ૦ ૭
- પવિત્ર પદારથ રે, એથી નથી દૂર કાણું. દુર્લભ૦ ૮

મળ વેકુંઠ ગોલોઠ સરીખું, લહેળો ડાઘેર ગામ,
 અષ્ટમાસિદ્ધ નવનિધ સુખસંપત, તેને વસવાનો એ ઠામ;
 મહિમા મહત છે રે, એક રસના યુગ બહુ. દુર્લભ ૦ ૩
 આનંદનો નિધિ એ અલખેલો, સમરે અતિ શુભ થાય,
 ચિંતામણિ અગુર્જન વાહાલો, મનવાચિત ફલદાય,
 તેહ પ્રભુ કેરું રે, માગે દયો દાસ પહુ. દુર્લભ ૦ ૪

પદ-રાગ ધૌળા. (૧૬૬)

ગુણનિધિ ગિરિવરધારીરે, સદુ પક્ષે પૂરા,
 સમર્થ સૌ વાતે રે, ક્યદું પહુ ના અધુરા. ૧
 કોટી બ્રહ્માંડના નાયકરે, સર્ગે પાળે ને મોડે,
 જથ વથ કરણીરે, માયા જેને કર જોડે. ૨
 ભય ભક્ષણ દરનારોરે, જેને કાળ દહે છે,
 જેનો લંચ માનીરે, સદા વથ થઈ રહે છે. ૩
 શેષ સહસ્ર મુખથી રે, જેનાં તે ગુણ લાખે,
 જેનું પદજલ શિવશ્ચરે, સદા શિરપર રાખે. ૪
 પદ્મા કરે પદ સેવારે, નેતિ નિગમ પુકારે,
 બ્રહ્માની શી ગણતીરે, ધણા સેટેજે સંહારે. ૫
 ઈદ્રાદિક સુરમુનિ જનરે, જેને ચરણે રહેછે,
 નીર્થ સકલ જેને ચરણે રે, સદા વાસ વસે છે. ૬

સહુ જનને સુખકારીરે, નિજજન અતિ વહાલા,	
સેવા સમર્થ લાભકરે, એક આનંદલાવાં.	૫
અમલ અખંડ અનાદિરે, હરિ અંતર જાગી,	
દાસ દમાને મસ્તકરે, એવા સમરથ સ્વામી.	૮

૫૬-રાગ ધોળા. - ૩૫ મંદ્ર

નંદકુંવર સરખો કોઈરે, નયણે નવ દીઠે	
પ્રાણધન પ્રિય લાગેરે, અમૃતપે મીઠો.	૧
ત્રિભંગ લલિત નટવર છબરે, રસીયો રૂપાળો,	
કેટલક મનમથ સુંદરરે, છબીનો છોગાળો.	૨
વઠિ છેલ અલખેનેરે, સેટ્ટેજો મોહ લાગે,	
સદા તરણ એક રસ છેરે, જોના દુઃખ ભાગે.	૩
ગાનકલા રસ પૂરણરે, ધણું મધુર બોલે,	
સ્વભાવ અતિ મળેા સુંદરે, કોઈ નહીં જોને સોલે.	૪
અતિ ઉદાર અલગક દગરે, ચિંતામણિ નાગર,	
અંતરજાગી દમાળુરે, હરિ કરણા સાગર	૫
મક્કા વલ્લભ દીન બંધુરે, મહા પતિત પાવન,	
નિર્ભય, આનંદ દાપકરે, સદા પ્રીત નીભાવન.	૬
પૂર્ણકામ સંતોષીરે, એક લાવે રીઝ,	
અકિં કરે સહુ લાવેરે, એક નહીં ખીચે.	૭

રાઈ સમો ગુણદેખેરે, મેર સમ જાણે,
 અવગુણ સાગર સમ હોયરે, બિંદુ ના પ્રમાણે. ૮
 એને તણ અન્ય લજશેરે, કેવળ નિરભાગી,
 દયો કહે એ પરબલ શું રે, મુજને લેહે લાગી. ૯

પદ-રાગ બીલાવર.

કોણ જન્મ્યુ એક જન્મમાં, જેને માયા ન વળગી,
 કૃપા કરી કૃષ્ણે તારીઆ તેથી, કાંધી છે અળગી. કોણ. ૧
 નખશિખ લગી ધણીને ગળ્યાં, બહુ રહી લપટાઈ,
 કેટલાકને લપટી ખસે ખરી, પાછી ભેટે કાઈ. કોણ. ૨
 કેટલાકને ડરપાવે દુરથી, કોઈને દોળી પાડે;
 કોઈને હડશેલે હળવી રહી, કોઈને કર અડકાડે. કોણ. ૩
 કોઈ પૂરણુ કોઈ પોણામાં, કોઈ અરધા કોઈ પામાં;
 ક્યહુ આનો ક્યહુ અંશ પણ, નહિ કોઈ વણ પરસ્પામાં. કોણ. ૪
 ચિત્ત હરિમાં ના દે લાગવા, લાગ્યું હોય તો છોડાવે;
 ક્લેશ નિરંતર દાળજે, અવિદ્યા એજ કરાવે. કોણ. ૫
 હું તું મારું તારું જ્યાં રહું, ત્યાં સમજ લેજો માયા;
 તે તો નથી એક કૃષ્ણમાં, બીજા જ્યાં કૃષ્ણદાયા. કોણ. ૬
 મોહ પ્રપંચ તો સામટો, છુટી હરિમાં તે લાગે;
 આશા લાસ સહુથી મટે, જ્યારે પ્રભુ બળ જાગે. કોણ. ૭
 દયા પ્રભુ નિજ બળ દાખવે; જ્યાં સીધારસ સમળી.
 તે તો શ્રીવલ્લભદાસને, બીજી સહુ કૃતિ નખળી. કોણ. ૮

પદ-રાગ કાફી.

- હરિ નામ થકી, સહજ સદે કલ્યાણુ થવી જન ભાવે.
 લંબ દહિન વિના, પ્રાકૃત જનને અલપે થદા નાવે. હરિ. ટક. ૧
- કૂષ ખોદે દુષ્ટ જનહવી તીરે, ઉપજે ન ભાવ મંગા નીરે.
 મોઝાર ઉદર ન ભરાય ખીરે. હરિ નામ થકી. ૨
- હૃદ અતિ પ્રીતે કાઠેળ ચાવે, તેને આમ કુખળી ના ભાવે;
 કાઠે પાછી અળથે ઉદર આવે. હરિ નામ થકી. ૩
- ભલી વસ્તુ અભાગી ન ભોગ પડે, પાકે પ્રાક્ષ કાગ મુખ રોગ નડે;
 તેનું ઉદર ભરાય લીંબોળી વડે. હરિ નામ થકી. ૪
- સાગર મગ્ધ સરિતામાં ન કરે, વિખનો હીટ સાકર માંહે ભરે,
 મિસરી જેમ ખરના પ્રાણુ હરે. હરિ નામ થકી. ૫
- જવર વાળાને ધૂત વિષ જેવું, મક્ષિકા તેજળથો તેવું,
 એહ દીપક જ્વન જેઈ લેવું. હરિ નામ થકી. ૬
- આસુરી ન રૂએ હરિની ભક્તિ, ક્ષુદ્ર દેવ ભજે કર્માસક્તિ;
 રાની મુનિ યોગી અસુરનો ભક્તિ. હરિ નામ થકી. ૭
- ફળ શ્રેષ્ઠ નામ હરિ ત્રમ ન કર્યો, શ્રુતિ વશ નિશ્ચ હરિદાસ વસ્યો;
 વણુ દહિણુ વિમુખનો ભાવ ખસ્યો. હરિ નામ થકી. ૮
- દક્ષિમાં કોઈ નામ વિના ન તર્કું, ક્યમ જેઠર અચળ અવિદ્યા ભર્કું;
 તેવાનું પણ નામથી કાયં સર્કું. હરિ નામ થકી. ૯
- સર્વ દાસ વળી કૃતિ પાપ કરે, તદવિ જો નામ મુખ ના વિસરે;

બગલા મુકતાફળ ચોખ્ય નથી, મરે મચ્છ માટે, નિશિ દિવસ મધીઃ
 ધની બીજ તદપિ પ્રીતિ પીતળ થકી. હરિ નામ થકી. ૧૨
 ધૂત છતે તેજ તેલી ખાયે. કૃપિવલ કમોદ રૂચિ ના બાયે;
 ત્યમ વિમુખ ન હરિ કીર્તન ખાયે. હરિ નામ થકી. ૧૩
 સિદ્ધાંત કલાનું એજ ઠયુ, નામે દેવી જનનું કાર્ય સધુ;
 દયાનું મેન કૃષ્ણ કૃપાથી હયુ. હરિ નામ થકી. ૧૪

૫૬-રાગ કાલાગડો.

શ્રી હરિભજે કાટિકલ્પનાં કાઠી, વળગા રહેશે કર્મના કૃત્ય એ તા દાઢી
 નિજ બજે કોઈ રાકયું ન મૂળ વાઢી. શ્રીહરિ ભજો. ૧
 દુઃખ સુખ નિર્મયુ જે નંદકુમારે, તે ધટયું વધ્યું કોઈ થકી કહો કપારે;
 શોક હરખ શીઠ ધરો છો તેનો ત્યારે. શ્રીહરિ ભજો. ૨
 દુઃખ સુખ જન્મ મરણની બેડી, નિશ દિન શું ખલા કોણ ચક્રે ત્રોડી;
 છૂટે ત્યારે કૃષ્ણ કૃપાળ નામે છોડી. શ્રીહરિ ભજો. ૩
 દેહ વડે કર્મ કર્મે દેહ આવે, કારણ હવું પહેલું તે કોઈ ના ખતાવે
 એ શું ચણી ધમ્મા ગોપાળની ચમાવે. શ્રીહરિ ભજો. ૪
 સંચિત ને ક્રિયમાણ પ્રારબ્ધ બહુવિવાદી, જોલો પંડિત કોણ ઠરાયું
 એમાં આદિ;
 ધમ્મિય વિના શું કહિયે અપો! એ અનાદ. શ્રીહરિ ભજો. ૫
 કેટલા કર્મે સુખ દુઃખ કહ્યે કેટલા બણે, મનસ્વમારે કહેલાનંદ
 કેટલા પ્રમાણે;
 મૂળ સર્વેનું હરિ ધમ્મિય માન્યું સંત શાણે. શ્રીહરિ ભજો. ૬

હુઃખનું સુખ ને સુખનું હુઃખે કૃષ્ણ કરે તો થાયે, તે કરવા પણ
સમય જેનો નહિ ઉપાયે;
પણ નિજ જનનું અહિત બને ના મજરાયે. શ્રીહરિ બળે. ૭
અકળ ગતિ છે અટપટી ઇશ્વરના એવી, મોટાથી મોટાની ના પ્હોંગી
મતિ તેવી.
રાખે ત્યમ રહે દયા પ્રીતમને સેવા. શ્રીહરિ બળે. ૮

૫૬.

હરિ સંબંધ વડે, અતિ અધમ વસ્તુ અતિ ઉત્તમ થાય;
કાંઈ ઠહી દાખું, સાંભળજો સજ્જન મન સંદેહ જાય. ટેક૦ ૧
ઉત્પત્તિ અધમતા સરવ ગણ, અગ્નિ મુત હરિ સ્ત્રીઓ જ થઈ;
રમી રાસ કૃષ્ણ સંગ કૃષ્ણ મથી. હરિ સંબંધ વડે. ૨
નથી સરકાર સાધન બાળો, હરિ શરણ ગયો મહાદુઃખ વાળો;
મળ માસ તે પુરુષોત્તમ ન્યાળો. હરિ સંબંધ વડે. ૩
મધુ દૈત્યરથ જ મધુવન થયું, તે મજરજ અટી તેનું પાપ ગયું;
ધ્યાનરૂપ શિવ સરખાને બયું. હરિ સંબંધ વડે. ૪
જુઓ કુશાસુર રથ જ દ્વારાવતી, ન્યાહાં અસ્થિ ચક્ર તે પૂત્યે ગતિ.
એ જગ સહુ સંબંધ લક્ષ્મીપતિ. હરિ સંબંધ વડે. ૫
મળે ગંગા અધમ જગ થાયે ગંગા, ક્ષત્રી રૂધિર તીર્થ રામપદ સંગા
વાયસ વિઠપી રથ જ અતિયંગા. હરિ સંબંધ વડે. ૬

શુચિ નામ અસુર અરિ અ તે મળે, પૂજ્યો વાલ્મીકિ પાંડવે ભક્તિબળે;
 મળમૂત્ર પવિત્ર ગૌ ઉદર લેળે. હરિ સંબંધ વડે. ૭
 હરિ નામાભ્યાસે પુંચલી તરી, ભક્ત સંબંધ એકોત્તર શત ઉદરી;
 ગીધ વ્યાધ તર્યા દર્શને હરિ. હરિ સંબંધ વડે. ૮
 સત્સંબંધ બળ સહુથી મોટું, જેથી અતિ ઉત્તમ હોય અતિ ખોટું;
 દયા સહુ સાધન એથી છોટું. હરિ સંબંધ વડે. ૯

. ૨૯૧

આગિરિવરધારી, તમારી અઠળગતિ અલખેલા;
 મતિ મતિપતિ હારી, જેના ચતુર સરવ છે ચેલા. ૨૬૦ ૧
 પ્રભુ આવરણુ બેઠી જળ શ્રીફળમા ક્યાં થકી આવે;
 મહા પંડિતની મેઘા ચાકી, પરને શું સમજાવે. શ્રીગીરિવ. ૨
 ગજ કપિત્થ ભક્ષી ત્યાગે તે વાત હૃદયમાં પેડી;
 છોડ અદ્ય ગર્ભભરમ કહે, આન્ય ક્યાંલાં થઈ પેડી. શ્રીગીરિવ. ૩
 દ્વાર નથી કોશીટ કીટ જીવે છે તે શી રીતે;
 કાઠના સમજ્યામાં નાવે પ્રભુ તેને પોખે પ્રીતે. શ્રીગીરિવ. ૪
 સકરખોર ખગ સાકર જીવન સાગર મધ્યે રહે છે;
 વિચારતાં સંભવે ન ત્યાં પણ નિત્યે અહાર લહે છે. શ્રીગીરિવ. ૫
 સર્વ કંસુકી ચાર ચોકડી જની ચિતારે નાવે;
 સહજે એવી કથમ થાય સહુને અચરજ ઉપજાવે. શ્રીગીરિવ. ૬

વિવિધ વર્ણનાં ધુળ પીછ મયૂરનાં મનોહર બાસે;
 સુંદર સદન સુધરીતું જોઇ સુધડ મતિ મદ નાસે. શ્રીગીરિવ. ૭
 મોંઝા અક્ષર પાઘ પ્રકૃતિ સાદાદિક સહુ ત્યારે;
 સરખું છે કમળ જાણાયજ નૃદું સહે નહિ વિચાર્યું. શ્રીગીરિવ. ૮
 ખંડુક રંજક બડક લાડકો, અરણ્ય ગોળી અરિ પાતા,
 પાવક પદ્મકમાં સહુ એકસંગે, અનળ જન વિખ્યાતા. શ્રીગીરિવ. ૯
 કમળનાળ જળ સંગે વાષે ઝાઝું થોડી વારે;
 ગુપ્ત નથી એ પ્રકટ વાત છે, કોતક વડુવિચારે. શ્રીગીરિવ. ૧૦
 તુષાર બાળે નાગ વેલી, બળે પત્ર પહોંચ્યું શતકોશે;
 કૂર્મ કરે સમરણ રહી દૂરે, પુષ્ટ બાળ વણ પોષે. શ્રીગીરિવ. ૧૧
 સાધુ કુષ્ટસુત કુષ્ટ સાધુસુત, ઉપસેન પ્રહ્લાદા;
 મણિ સર્પથી દીપથી ઠળ્લ, ખાદા નર નર માદા. શ્રીગીરિવ. ૧૨
 કોતુક રૂપ કૃષ્ણલીલા સહુ ઠહેતાં પાર ન આવે;
 દયો ઠહે ગાતાં અથ નાસે, હર આનંદ ઉપજવે. શ્રીગીરિવ. ૧૩

પદ-રાગ કાફી.

પૂલ્યો શું ફરે છેરે, બૂલ્યો બવ કૂપમાં પડ્યો;
 મનુષ્યા દેહરૂપીરે, જોયો મણિ હાથે ચડ્યો. પૂલ્યો. ૨૬
 હાલો ચંદને દુનિયામાં ફર્યો તું, તેણે સર્વું શું તારું દાન;
 શેનવ જાણે જનુ પદ્મમાં, ત્યાંહાં કમળ દરી રહેશે લાન;
 હાપણ તારું ત્યારેરે, જ્યારે ના જમ હાથે ચડ્યો. પૂલ્યો. ૧

વરણાગીર્માં વાટજા ઉઠી, જ્યારે નહીં નિવાસ ક્યો;
 મિથ્યા જનુની ભારે મારી અલ્યા, જન્મ ક્યો ના ક્યો;
 માટે જોતી બગીરે, અવસર આવી અડ્યો. ૧૫૯. ૨
 શુરે થયું સંપત ધણી મળે, શુરે થયું મોટું ઘર દાર;
 નિશ્ચિંત કષ્ટને હરિને નબળ્યા, તારો ધિક્ક પડ્યો અવતાર;
 ધિક્ક તારું જીવું, દેવે તને જાને કહ્યો. ૧૬૦. ૩
 સમજ મન માન મારી શીખામણ, મમતા મૂકી પરી;
 કર સમરણ પુરુષોત્તમ ક્ષણનું, રૂઠ રાપે કૃષ્ણ હરિ;
 ત્યારે દયો જાણે, સર્વથી સરસ તું નિવડ્યો. ૧૬૧. ૪

પદ-સંગ કાશી ૧૧૧૧૧૧

સાચું તો સમજણરે, સમજ મન રચામતણું;
 બાકી સહુ જીવું, કશું નથી કામ તણું. સાચું. ૧૬૨
 માત તાત સુત ગ્રાત ને ભગિની, સ્વામા સહોદર સોખ;
 કુળ કુટુંબ મખ્યા ગોત્રને જાતિ, તારું છે નહિ કોય;
 તણું છે એ તો સર્વે, સુખ ને દામ તણું. સાચું. ૧
 જનુની જનક એવા ક્યાં તેટલા, તેં ધરી જેટલી દેહ;
 લેણાદેણીનો સંબંધ છૂટ્યો ત્યારે, મૂકીને આવ્યો તેહ;
 કોઈએ ના જતાવ્યું, ઠેકાણું વિગ્રામ તણું. સાચું. ૨
 જોતી આ હરિ વિના હેત કરીને, કાણુ આપે મનુષ્ય અવતાર;
 પરુ પાંખી ફેડીને આવ્યો, તને ભજન તણો અધિકાર;
 ભજે તેને આપે રે, પદ નિજ ધામ તણું. સાચું. ૩

આણું આસંકિત કયલું નવ રાખીશ, માયા મનથી છોડ;
 નિશ્ચિંત થઈ સુદૃશ શોક તંજને, પ્રીતિ પ્રણયે 'શું' જોડ;
 દયા દિન રજનીરે, રટણ કર રામ તણું. સાચું. ૪

૫૬.

શ્રી વલ્લભ પ્રેમો હાય, તેનો મુને ભારે ભરોસો.
 મેળ્યો મુને તાદશી સાથ, તેનો મુને ભારે ભરોસો. તેનો. ૧
 પ્રમેય બળ વડે પોતાનો કરી, સોખ્યો ગોવર્ધન નાથ;
 સાધન હીન પીન સહુ પાપે, તદપિ ચચ્ચુરજ માથ. તેનો. ૨
 હિમય શોક થઈ ચૂરણ ચિંતા, બળિયું બરદ શ્રુતિ ગાય;
 ખેતી કર્યાનો ખપ ન રહ્યો મને, સિદ્ધ સહજ મળ્યો મુને ભાય. તેનો. ૩
 જનની જહરમાં હાવાં જવું નથી, હંરિપદ વસવું જાય;
 મહા પ્રભુ ખોલ્યા રોગ ગ્યો ભવ, વણુ ગોળી વણુ ક્વાય. તેનો. ૪
 અનાયાસ મુને પાર પમાડ્યો, દુસ્તર બરનિધિપાય;
 દયામિતમશ્રીજી શ્રીમુખ નિજનો. કલો ભરી નિતિ ખાય. તેનો. ૫

૫૬.

સાચી 'તે સેવા તે સેવા, મન માની' હરિ દેવા. ૨૬ ૧
 નિકટ વાસી જયં વિજય પાર્શ્વદ, અસુર કર્યા શુચિ એવા;
 દોષ માની શુણુ સુરપતિને કરી, આપ્યા લેવા દેવા.

નારાયણ છળવા સ્મરસાન્ય, એથી અવર ખળ કેવા.
 તેને ઉલટી ઉર્વશી આપી, ટેહેલ ગણી તતખેવા. સાચી. ૩
 ગોવિંદદાસ બલાની સેવા, અતુલ ન ઉપમા દેવા;
 ત્યાં ખીજ્યા રીજ્યા ભાણથી, માધવ કો કળે એવા. સાચી. ૪
 ભરત દુઃસંગી ઠર્યો શું કરીએ, કો બલિ કક્ષા મેહેવા;
 શિશુ હત્યારી વિષદ બહી, ગુણ માન્યા નિજ જન જેવા. સાચી. ૫
 તેજ ભદ્રુ'ને ગમિયું ગોવિંદ, પ્રમાણુ હઠી જડ હેવા;
 દયાપ્રિતમ દહેગતિ અકળ અટપટિ, કોઈ ન સમય લેવા. સાચી. ૬

પદ-રાગ કેદારો.

શ્રીવત્સભ શ્રીવત્સભ શ્રીવત્સભજ, રટણ રતિસહ રજની દિવસ જેને.
 પુષ્ટિપથ સકળ સિધ્ધાંત વણુત્રમસદા, વાસ પૂરી રહે હૃદયતેને. શ્રી. ૧
 સહજ સેવા સિદ્ધ માનસી મુખ્ય ફળ, પ્રેમ આસક્તિ વ્યસન ભકિત;
 સતત નિરોધ મન નંદ નંદન વિગે, શ્રીગુરુ દદાત્રય ભવ વિરહિત. શ્રી. ૨
 શ્યામ શ્યામા સુધા રૂપ રંજિત મતિ, વ્રજ પતિ હોય વશ વણુ પ્રયાસે;
 હેતુ કરણા કૃણુ દૈન્ય દાસત્વ દહ, ઉચિત વસ્તુ અખિલ સહજ પાસે. શ્રી. ૩
 વાસ વિશ્વાસ ઉર શરણુ ખળ શુદ્ધ મુખ મંત્ર ગુણુ માન મતિ શુદ્ધ ધર્મે;
 પાપ સંતાપ પ્રતિબંધ પ્રલ્હે સકળ, જય નહિ ધીકદાપિ કુકર્મે. શ્રી. ૪
 લુપ્ધ સત્સંગ મન મોહ દપતી અતિ, ગમતિ ગોવિંદ દૃનિ સદ્ય ભાસે;
 નિર્ભયાનંદ નિજ હૃદયસર નિરંતર, પ્રસીદ પ્રીતમ દયા મનહુલામે. શ્રી. ૫

પ્રગટ મળે સુખ યામ, શ્રી ગિરિધર પ્રગટ મળે સુખ યામ.
 અંતર યામી અખિલમાં તેથી, કહો કેલું દુઃખ જાય. શ્રી ગિરિધર. ૧
 તૈલ વિના સ્ફુટ તિલપુરેથી, રીપક ક્યમ પ્રગટાય;
 પ્રકટ પાવક વિના કાષ્ટને ભેટે, શીપેરે શીત રામાય. શ્રી ગિરિધર. ૨
 પૃથ્વી ચાટ્યે તૂપા ટળે નહિ, અંતર જળી શ્રુત ગાય,
 હીવાશળી પાપાણુ સ્પર્શથી, કે કહે જવાળા જણાય. શ્રી ગિરિધર. ૩
 સુરભિ પેટમાં પય તેમાં ધૂત, તેથી પુષ્ટિ ન પામે ગાય;
 દોહી મચી માંખણુ તાબ્યે, સર્વિ બક્ષણુ સુખ દાય. શ્રી ગિરિધર. ૪
 વ્યાપકથી વાતો નવ થાયે, તે વિના હવ અકળાય;
 રસિયાજન મન રંજન નટવર, દયા પ્રીતમ મળરાય. શ્રી ગિરિધર. ૫

સુણો! સહુ હરિજન, અન્ન વસન ચિંતા રખે હદમા રાખો;
 નિશ દિશ નિશ્ચિંત યજ્ઞ સેવા, શ્રીકૃષ્ણ નામ નિત્ય લાખો. રેક. ૧
 વિશ્વંસર શ્રી પતિ બરદ સદા, જગ પોષણુ જેને જ્યમ જદાતદા;
 તે નિજજન નહિ જુલેજ દદા. સુણો! સહુ. ૨
 વણુ ઉદમ અજગર આહાર મળે, નિય સાકર સકકર ખોર મળે;
 તદપિ મન સંદેહ શે ન ટળે. સુણો! સહુ. ૩
 ગિરિ શિખર વૃક્ષ જે સદા હયાં, હરિવિષ્ણુ ત્યાં સિંચન દોણુ કર્યાં;
 સકે વાહી વિંટપ જન પોખ્યાં ડ્યાં. સુણો! સહુ. ૪

જે સમય ન ઉતરતું અન્ન ગ્રીવા, ત્યારે ઉદય કર્યું સ્તન પય પાવા;
 આજ મુઘ્ધ પણે બેઠો બીહીવા. મુણે સહ. ૫
 પ્રારબ્ધે આમંત્રણ દીધું, જીવિત લગી નિજ નિજતું લીધું;
 એમ સમજી લજન જોઈએ દીધું. મુણે સહ. ૬
 પે'લી ચુગણી રચી પછી ચચું કરી, ધર્યું નામ સત્ય ભવભરણ હરિ;
 બળવણ પણે બેસે શીદ ધરી. મુણે સહ. ૭
 મુખ મેરી અજબગુલ રટણ કરે; પૂછે પાણી પીએ ને પ્રગે ત્યારે ચરે;
 જીવિત કરી હરિજન દુઃખ હરે. મુણે સહ. ૮
 પીયે સ્વાતિ જળ ચાતક વિશ્વામે, લગવંત લરોંસાથી પામે;
 વધુ પ્રતીતિ ભર્યું રહે ઉરનામે. મુણે સહ. ૯
 પડી સુદૃઢ પ્રતીતિ દયા પ્રીતમતણી, જાણે સર્વ સાધન આવ્યાં તેથી બાળી;
 તેને જાણે સત સહુ મુકટ મણિ. મુણે સહ. ૧૦

પદ શ્રીયમુનાજીની સ્તુતિ.

. આર્યા.

જય યમુના શ્રી યમુના, માને દરશે ન ક્રિંકર યમના;
 પુનરપિ આવાગમના, નિજપદ દાતા નિજબળ જળ યમના. ૧

છંદ-ભુજંગ પ્રયાત.

નમો શ્રીયમુને મહારાણી દેવી, સુરાસુર અહા શિવાદિક સેવી;
 ધ્રુવા દિ યયા ધ્રુવ ધગિ નિવાસી, પ્રિયા ગોપિકા કૃષ્ણચંદ્ર આપ દાસી, ૨

સરિતા સહુ સ્વામિની શ્રેષ્ઠ ગંગે, મહાસિદ્ધિ પામી તમારા પ્રસંગે;
 અહો અત્ય અદ્ભુત મહિમા શું બાપું, સમુદ્રેથી ખિંદુ સમુ જલ્પીદાપું. ૪
 થયું હોય જોણે પ્રયત્નપાન માતા, કદા તેહને યમ નહિ દુઃખ દાતા;
 કદા દુષ્ટ તોએ સ્વસાસુત દાવે, વિચાર્યું મમે માતનામાં ન આવે. ૫
 કરે સ્નાન નિશ્રે નવો દેહ થાયે, તદા ચોગ્યતા સેવવા કૃષ્ણરાયે;
 જગત્પાવની જાહનવી વેદવાણી, શિવે સીરા રાખી પરાપૂત જાણી. ૬
 ત્રિવિક્રમ પ્રદોદધી એજ હેતુ, સદાનંદ શ્રી કૃષ્ણ તે મૂળ કેતુ;
 રવિજા તમે તેતણું પદરાણી, શકું કેમ કરીતે તમારી વખાણી.
 પતિ નામ જો કૃષ્ણ કૃષ્ણા તમારૂં, રૂપે એક વસ્તુ કશું છે ન ન્યારું;
 રંગે શ્યામગાં સ્નાનયા શ્વેત પ્રાણી, વડું એજ આશર્ષ અદ્ભુત દહાણી. ૭
 કૃપા સાગરા નાગરી જન્મ માતા, હરિ વક્ત્રલા ધમિરી ભદ્રદાતા;
 સદા સત્ત સિંધુ યદ્રી નીર ન્યારું, અને કાણુયા કર્મ અદ્ભુત સારું. ૮
 નદી નવસેતે નવાણું નવાયે, સમુ પ્રુષ્ય ગંગા વસં એક નહાયે;
 વિધિ દેવ ગંગા ભજે મંત્ર ગાત્રે, રમે યુક્ત તે યમુના ક્રમર્ધ માત્રે. ૯
 મીનાદિ રૂપે દાક્ષીણિ કં નિરાસી, થયાજીવ જે પૂર્વ મ્હાપુષ્ય રાશિ;
 ગિરા ગોમતી ગોમતી નર્મદાજી, બીમા ગત્વકી સર્વ આદિ રાજી. ૧૦
 કુશક્ષેત્ર ઠાણી મયા પુષ્કરાદિ, વસે નિમિષારણ્ય જ્યાં જલવાદી;
 નદી તીર્થ ઇત્યાદિ સંગે સમાજા, તમેમાં કરે સ્નાન પ્રયાગ રાજી. ૧૧
 ઘણા જન્મનાં પાપના ઓષ દાપે દહા વર્ગુ કો નામ યામી અલાપે;
 ધરે પાપ તે પૃથિવિ પૂત માનું, કુળે યુક્ત પાવન ત્યાં ચિત્ર શાનું. ૧૨
 કરે સ્નાન સૌ તીર્થમાં નિત્ય કેઈ, દહુ પુષ્ય તે તીર્થ રાજેથી હોઈ;
 રાવ પર્વ કાર્તિક સિંધુ ભજેથી, મળે તેટલું પુષ્ય કૃષ્ણા રજેથી. ૧૩
 નદી ક્ષેત્ર સૌ તીર્થ પ્રત્યેક સાધે, અયુતાજીથી જોટલું પુષ્ય લાયે;

પરિક્રમ પંચાસ કોટિ ફરેથી, ફળે પુણ્ય તે મથુરા સાંભરેથી. ૧૪
 મધુપૂર ગોકુળ જંદાવને વા, વસે પ્રાણી તે પ્રાણી પ્રાણેય લેવા;
 વડુ મહાત્મ્ય સહજે વસી માત્ર રેવું, વસી કૃષ્ણ કૃષ્ણા ભજે તો શુકેવું. ૧૫
 તટે રાસક્રીડા સદા કૃષ્ણ ગોપી, લીલા લાડિલી લાલ એકાંત ઓપી;
 જહાં વૃક્ષ વૃક્ષે વરયા વેણુ પાણિ, પત્રે પત્ર ઓજુજ છે વેદ વાણી. ૧૬
 અલ્પાદિક આનંદ દાતાર માણ, દયો દાસ મહારો મુખે દો'ની ગાણ;
 ભણે વા સુણે સ્તોત્ર આ પ્રેમ આણી, કૃપા દષ્ટિ તેને કરે કૃષ્ણ રાણી. ૧૭

પદ-રાગ ગાડી.

નિશ્ચે હરિનો ભાવ જહાં ત્યાં હરિ ખાનું, મૂર્તિ સંમધીની વસ્તુહો;
 ફળી ભૂત હોય હરિમાન્યાથી, હરિરૂપ છે જ જકત સમસ્તુ હો. નિ. ૧
 જ્યાં ભાવ ભગવદી ત્યાં નહીં, વેદ વિધિ ન પ્રમાણ;
 નરહરિ પ્રગટયા સ્થંભથી, ત્યાં કરી પ્રતિષ્ઠા કાણુ હો. નિ. ૨
 ઓ અરુચી મૂર્તિ તે હરિ વિશ્વાસે, પડે સાચી વાત;
 જુઓ મૃદા મૂર્તિ રચિ દ્રોણીની, પોતે વિદ્યા ભણીયો ફિરાતંહો. નિ. ૩
 અલીખાન પડાણની દીકરી, પાયો ખોદતાં જડયું પ્રભુરૂપ;
 તે સાચે પ્રીતિ ઉદય થતાં, રંગે રમવા લાગ્યા ત્રજ જૂપહો. નિ. ૪
 શ્રી કૃષ્ણ અન્યનું રૂપ ધરે, વા અવર ધરે કૃષ્ણ રૂપ;
 મયૂરદ્વજ ધેરે હરિ યયા દિજ, કાળી હરિ યયો દ્વયા જગ
 ભૂપહો. નિ. ૫
 રાસ ધારી જુગલ રૂપ ધરી, ત્રજલોલા કરે લો લાળી;
 તેનું સત્ય ગુણ સનમાન કરે, શ્રી વલ્લભ કુળ શંકા ટાળીહો. નિ. ૬

હમ વૈષ્ણવને રૂપે દાસ નારાયણની સ્ત્રી મારી;
 બહાનું સત્ય સમજે તે જીવી, પ્રસન્ન થયા ગિરિધારી હો. નિ. ૭
 દળ લલિયાને વૈષ્ણવ વેપ કર્યાથી પૂજ્યો રામ;
 વેશ માત્રે તણ હત્યા નીસરી, બાનું સત્ય શ્રુતિ ગાય હો. નિ. ૮
 હરિ સંબંધી વસ્તુ સર્વ તે, હરિ સમાન લેવી બળ્થી;
 પતિપાદ સાથે પશુ સ્ત્રી બળે, ખાંડું પરણે પશુ રાણીહો. નિ. ૯
 જૂતમા ભગવંત રૂપ માન્યું, નામ દેવે થયું તેવું દર્શ;
 કેવલ લાવથી નિકટ નંદસુત, સમજણવાળાને સ્વરવહો. નિ. ૧૦
 નિથે લાવ હરિ કરણાથી આવે, અવર ઉપાય ન કોઈ;
 જેવું લાવનું બળ તેવું કળ, દયા તું લેજે જોઈ હો. નિ. ૧૧

પદ-રાગ બિલાવલ

હે મન સીદ્ધ ચિંતા કરો, કહું તે વાત વિચારી;
 જીવ કે ઇશ્વર પ્રકૃતિ ન ફરે, અનાદિ છે એ ધારો. હે મન. ૧
 જીવ અણુ વસ્તુ છે તે ભમે, સૌના માન્યામાં આવે;
 ઇશ્વર કોટિ બ્રહ્માંડથી મોટા, તેને કોણુ ડાલાવે. હે મન. ૨
 પ્રજુ કરણાબળે દાસને, મોહું પરદાન આપે;
 તદપિ ચિંતા પુરી ના મટે, મનમાં અધીરતા વ્યાપે. હે મન. ૩
 માંડાળાને રાજા પાત્રી કરે, તદપિ પ્રતીતિ ના બાજે;
 અતિશે અધમ હું રાણીપણું, મારે શી પેરે જાજે. હે મન. ૪
 પોતાની પતિવતા જોઈને, જીવનું મન ડોલે;
 તેને દોષ હરિ ના મળે, પાળે વચન જે બોલે. હે મન. ૫

સહજ વચન સવપુરપનું, જેવી પાપાણે લીટી;
 અસહ વચન લીટી જળ જિ, ચાતામાં જાયે ફીટી. હે મન. ૬
 આપ્યુ પાછું પ્રભુ લે નહિ, નિજનો કહી ના મૂકે;
 આત્મ સાત અપરાધ જોઈ, હરિ ખરદ ના ચૂકે. હે મન. ૭
 કુંતા, ગંગા ડાકોરમાં, વિઘ્નીવણુ મેહેતો ચળિયા;
 ભગવંતે ભૂલ જાળી નહીં, બોલ્યા તે રીતે ફળિયા. હે મન. ૮
 સર્વે સર્વાત્મા વિશુ, દક્ષ સર્વેશ સાચા;
 નિજજન કો છળી ના ચૂકે, જગકર ખાય તમાચા. હે મન. ૯
 નિજજન કિત નિજમાં નથી, હરિ મધનું કરે છે,
 નેત્રપત્રક પેરે ભક્તના, પ્રભુ રક્ષક રહે છે. હે મન. ૧૦
 કુંતિસંબંધે ભક્ત સહુ, પાંડવ કાહાળ્યા ના કાચા;
 તેમ શ્રી વલ્લભના સંબંધથી, વલ્લભી ભક્ત સાચા. હે મન. ૧૧
 અઠલ ગતિ દયાનાથની, કોઈના સમજ્યામાં નાવે;
 તદપિ અહિત નિજ ભક્તનું, હરિથી ના બન્યા આવે. હે મન. ૧૨

પદ-રાગ હૈરવ

હરિ સહુ મારા ચિંતા ચૂકું કરો;
 પાપ તાપ પરસે ન કદાપિ, જ્યેવી વસ્તુ મુજ હૃદયે ધરો. હરિ સહુ.
 ૨૪ ૧

વિવેક ધૈર્ય અખંડ નિજાશ્રય, મુજ મન માંહે બરો;
 માયા કાલાતિક ભવ બાધા ભવ હિરેગ હરો. હરિ મન. ૨

અધર્મ સ્વભાવ જાનત દુષ્ઠ છેદો, ઝહી હરિ કૃપાછરો;
 દુષ્ટ વચન વિષ સરખાં સુણી મુને, યાશો માં અજરો. હરિ સહુ. ૩
 શ્રીવશ્લભ શરણાગત હહી મુને, કાઢો પ્રપંચ પરો;
 દયા પ્રીતમ પરમાનંદ સાગર, અંતઃકરણુ ઠરો. હરિ સહુ. ૪

પદ-સાગ કેહારો

અતિ રમતિ ગાયું તે મિથ્યા કેા કહી શકે, રહ ન બારો માટે લાગે કાચું;
 જ્યેષ્ઠું જે સમેહરિના મનમાં વસ્યું, તે સકલ બાસેછે માટે સાચું. શ્રુ. ટેક
 ધાએ નારાયણા એક વારજ કંતું, તે અજ્ઞમીલ વેકુંઠ વસીયો;
 રામ શ્રીરામ કહી દયારયે તન તજ્યું, તે હનૂરવર્ગસુખમાંજ રસીયો. શ્રુ.
 વિપ્રના જન્મવિધુ મુક્તિ નહી અતિ કહે, હરિ તે મુચકુંદ વેળા વિચાર્યું;
 નામ આબાસ બળગણિકા વેકુંઠવસી, ત્યાં પ્રભુદિજમણું મેં ન ધાર્યું. શ્રુ.
 કાશોત્સલધન અલ્પ અધ તેવહી અસુરસુત, દિતિ જેર ઉપજ્યા કસ્યપવામા;
 મધ્યગંગા પરાશર દિવસ હીમરજ, વણુવરી બોગી સુત વ્યાસ પામ્યા. શ્રુ.
 દાસ માધવનું મળ મૂત્ર પ્રભુ પખાળ્યું, પ્રારબ્ધ બોગવ્યાં માન્યું મોટું;
 પારધી પાપી તન સહિત વેકુંઠ વસ્યો, ત્યાં ધયું પ્રારબ્ધ કેમ ખોટું. શ્રુ.
 સનકાદિક શ્રાપ જ્ય વિજ્ય અસુર થયા, બૂતજ પડીયા હુતા વેકુંઠવાસી;
 દુર્વાસા શ્રાપ અંબરીષને નવ અડયો, નમિયા ત્યાં વિપ્ર બલ ગયું નાશી. શ્રુ.
 એવા ઇતિહાસ છે શાસ્ત્રમાં અતિ ઘણા, સ્વલ્પમા સમજિ સ્યો વાત સાચી;
 હરિ ઇચ્છા આમગ બજ ચાલે નહિ કોઈનું, શાસ્ત્ર વાયક જુગતી
 સર્વ ઠાચી. શ્રુ.

દયા પ્રભુસ્વતંત્ર છે સર્વ સામર્થ્ય સહિત, જેમ ગમે તેમ કરે તેણું બાણી;
 પણ અહિત નિજ બક્ષતું કરી ના શકે, એ વાત ખચીત છે વેદવાણી. શ્રુ.

પદ-રાગ કેદારો.

કર્મ રેખા ટાળી કોઈથી ટળતી નથી, હરિ ટાળે તો ટળે નન્તી સારી;
 ક્ષમણ બળ આગળ અદ્રષ્ટ અજણ રહે, ના થવાનું કરે ગિરિવર ધારી.
 કર્મ રેખા. ૧

જીવો મલમાસ પામ્યો પુરોત્તમપણુ, મુનિ મુદામો વૈભવ ઈંદ પામ્યા;
 એ જેના કરમમા એહેણું કાંઈ લખ્યું હતું, જોઈ ઉદાહરણુ સર્વે વિરામ્યા.
 કર્મ રેખા. ૨

પુત્રિ લાંછન જ્ઞાનાભાગ્યમાં ક્યાં હતું, શિવકર્મ ક્યાં હતું જ્ઞાનકપાળ;
 જ્યવિજ્ય કરમમા અસુર અવતાર ક્યાં ધ્રુવ ભાગ્યમાં પાપ ક્યાં શીશકાલ.
 કર્મ રેખા. ૩

સંચિત ક્રિયમાણુ પ્રારબ્ધ નવ સંભવે, દુઃખ પામ્યા પાંડવ કયે કરમે;
 ક્યાં હતું ધ્રુવને ધ્રુવપદ જીવો કર્મમા, દૈત્ય સુખ પામિયા કીમે ધરમે.
 કર્મ રેખા. ૪

અસુરના કર્મમાં મુક્તિ ક્યાં લખી હતી, પ્રજ્ઞાદને કર્મ ક્યાંઈ દુઃખ મોડું;
 વિદુરદ્વારા દૈત્ય મંગલ મિથ્યા કયું, કુરુક્ષેત્ર સુમટેકયું આપુ જોડું.
 કર્મ રેખા. ૫

‘કર્મ સાચું’ ખરું હરિ વિમુખ જીવને, હરિ સુમુખ સુખ દુઃખ હરિના કરમાં;
 નિજ ભક્તનું અહિત દયા પ્રભુ થાય ના, ગાય એ વાત નહીં હરિના ધરમાં.
 કર્મ રેખા. ૬

પદ-રાગ દેવગાંધાર.

(કોઈએ ન કળાય ગતિ અકલ તમારીરે, એ દાગ.)

કોઈ ના જાણે કૃષ્ણ, કેઈ રીતે ગજરે;

આ રીતે પ્રસન્ન, કોઈએ કહેવાય ના ગાજરે.

કોઈં ૧

ધુનાદિને સાધન કરેથી મન્યા આપરે;

પ્રાચીન બાહ્ય નૃપ, સાધને સંતાપરે.

કોઈં ૨

સહેજે દ્રેષ્ટ સાન પામ્યા, લિહુ મહા ભ્રષ્ટરે;

તેવુ બીજા પામ્યા નથી, સહે બહુ કષ્ટરે.

કોઈં ૩

સહેજે પ્રેમ ભઠિત પામ્યો, મયુરના માળીરે;

તેવી કે બીજાં ના પામ્યા, દેવ વાણી પાળીરે.

કોઈં ૪

વિશ્વામિત્રાદિકં અસિમા, અપહરા છળીવારે;

સંસારમાં સરસ્યા નજવાસી, પ્રભુ મળીવારે.

કોણું ૫

ધણા હરિ શરણે ગયા, નથી સુખ દાનરે;

શરણે મળ માસ ગયો, થયો હરિ સમાનરે.

કોઈં ૬

અરધે નામે સહજે ગણિકા, ગઈ હરિ ધામરે;

હજી લગી સ્વર્ગે દશરથ, અંત્યે રટયા રામરે.

કોઈં ૭

સત કથહું અસંત સુખી, દુખી કથહું બધેરે;

બન્ને વાત હરિને હાયે, રખે રાખો સંધેરે.

કોઈં ૮

અમે ક્યાંહી સહજે સહુને, ચાવાનું તે ચાવે;

હરિ પ્રસન્નતાનો, હરિ પામે હપાયરે.

કોઈં ૯

તારવા હારએ ધાર્યા, કેમે નહીં છુડેરે;
 નથી ધાર્યા નહીં તરે, કોટા કર્મ રૂડેરે.
 પ્રમાણમાં ચાલવું, સુકૃતિ તણ મર્વરે;
 દયા પ્રીતમ સ્વતાંત્ર છે, તેના કરમાં સર્વરે.

કોષ ૧૦.

કોષ ૧૧

૫૬-રાગ લાલત

હરિ હું મહા દુખિયોરે, મહા દુખિયો;
 પ્રભુ કૃપા કરે યાજી સુખીયો. હરિ હું ૦ ટેક. ૧
 ત્રિતાપ તપ્યા તપે છે, તપને તે સહુમે હું મુખિયો;
 સ્પર્શસ્પર્શે તોહે સ્વર્ણ થયો, જોજન મળે. રહ્યો બુખીયોરે.
 હરિહું ૦ ૨
 આત્મ સાન કીધો છે, તોહે અભાગ્ય કૃપા કટાક્ષે પ્રુખિયો;
 દયા પ્રીતમ વચને ન યજ્યા, મુજ માટે સ્વભાવ રૂખિયોરે. હરિ હું ૦ ૩

૫૬-રાગ કાફી.

હરિ ભક્ત તણા, દોષ ન જોસો ચાસો નઈ નિવાસી;
 પ્રભુ સમણ ધર્યા, જીવ જાતની તે કેમ જાહે નાથી. હરિ ૦ ટેક.
 હોય કર્મ જનિત દુખ દોષ કદા, કેમ ટળી શકે જહાં મજન સદા;
 રવિ હોયો રહે કેમ તિમિર તદા. હરિ ભક્ત ૦ ૧
 કારણ ન જડે શા માટે ધર્યા, કરવા ન ધટે ત્યાં અચણ દર્યા;
 હરિ રચિ વણ કોષથી કેમે ન કર્યા. હરિ ભક્ત ૦ ૨

- નિજદોષ દેખી દીનતા આવે, પરદોષ તેના મનમાં નાવે;
દીનજન સાચા હરિપ્રિય કહાવે. હરિ ભક્ત ૦ ૩
- ન્યૂનતાથી દીનતા મરવ હરે, જેમ ખાતર ખોટે ખેતર સુધરે;
રૂચિ જનિત દોષ હરિ જનના ધરે. હરિ ભક્ત ૦ ૪
- જે દોષે હરિ હણીયો વાળી, કૃતિ તેજ રામ સુમીવ ભાળી,
નિભીયણ પણ નાજ શક્યા ટાળી. હરિભ ત ૦ ૫
- દુઃખ દૂપણ પાંડવને ધામે, જેને પ્રિય કીધા સુંદર સ્થામે;
કોણ જાણે હરિ રાખ્યા શા કામે. હરિ ભક્ત ૦ ૬
- મોટા ભક્ત જુશંડી રામ તણા, જેને ગરડ નમ્યા તેમાં શી મણા;
તદપિ વપુ વાયસ ગુણી તો ધણા. હરિ ભક્ત ૦ ૭
- મુનિ નારદ કલેશ પ્રિયે ભાગે, હનુમાન સુણો સ્તુતિ બળ ભાગે;
પિતૃ દશરથ કામ રૂચિ ન ભાગે. હરિ ભક્ત ૦ ૮
- મન માધવદાસ ગુણિકામા ગચ્છું, નિજબળ ચક્રી તે શીકું ન પચ્છું;
તેને હરિબળ ભક્તિ રત્ન જડચ્છું. હરિ ભક્ત ૦ ૯
- બ્રહ્મ કપાલ શિર શિવ સતમણી, સભવે કેમ સગતિ પ્રેતતણી;
ધણું કોધી એ છઠ્ઠા આખિલ ધણી. હરિ ભક્ત ૦ ૧૦
- ગયાસુર અસુર ગુણ સાધુ કર્યા, કલિ દોષ તેમા શું ગુણ ધર્યા;
દયા પ્રીતમ તાર્યા તેજ તર્યા. હરિ ભક્ત ૦ ૧૧

પદ.

જન જકત સમાન, જાણે ભકતજનને તે નર્કનિવાસી;
 સમ તનુ આકાર, ધર્મ કાંઈક પણ અંતર પદ અવિનાશી. ૧૬.
 જળ અવર ગંગાજલ સમ નાવે, જલ ધરમે કાંઈ સમતા કાઢાવે;
 ગુણ પ્રતાપ સમ ક્યાંથી લાવે. જન જ. ૧
 ભવવિપયી જન બંધન રોગી, હરિજન સંસારી પણ ચેગી;
 જેમ અણેપ રસના રસ બોગી. જન જ. ૨
 ત્યાં લગી રાગાદિક ચાર નડે, ચહ કારાચહ મોહ બેડી પડે;
 જ્યાં લગી હરિ દાસપણું ન જડે. જનજ. ૩
 લોહ ખડગ કનક જેને સ્પર્શ અડે, કૃતિ પૂર્વ દાધ તદપિ ન પડે;
 થાય વિક્રમ ઝાઝા મૂલ્ય વડે. જન જ. ૪
 જુઓ પદ્મ પત્ર પાણી ન અડે, સમડાનું કાષ્ટ જલમાં ન સડે;
 એ બલ રવિ અગ્નિ સંબંધ વડે. જન જ. ૫
 રતિચંદ્ર ચકોરખાય અંગારા, જુઓ ધ્રુવજી અચલ ચલ સહુ તારા;
 પતિ પંચ સતી પાંડવ દારા. જન જ. ૬
 ક્યાં ફેરી ક્યાં આઠાડોડો, ક્યાં ખચ્ચર ને તેજી થોડો;
 ગુણ સમ ક્યાં આકાર છે થોડો. જન જ. ૭
 ક્યાંહાં રત્ન કાચ સમતા બાળો, હંસ બદ્ધ ક્યાંહાં રંગ ઉજવલવાળો;
 જોઈ તારતમ્ય સંશય ઠાળો. જન જ. ૮
 સદા પવિત્ર રહેભવ ભકત વસી, હરિનાગન જાણે દાણું હૃદય ખશી;
 દેવ મણિ તુરી ખોડ નડે ન કશી. જન જ. ૯
 શશિ સનમુખ લેઈ જે પ્રયાણ કરે, તેનું બળ અવયોગ અનેક હરે;
 તેમ હરિ સનમુખ થકી દોષ કરે. જન જ. ૧૦

ખેલુ બળદ સાંઠ સુત ગાયતણા, એક સાધુ એકમાં દોષ ધણા;
 હરિખાંના બળ નિર્ભય ન મણા. જન જ. ૧૧
 અપરાધથી વ્યાસ પિતા ન કર્યો, અતિપૂજ્ય જનસૂય ધ્રુવજીએ કર્યો;
 તેણે હરિઅક્ષ પગ શિર કાલ ધર્યો. જન જ. ૧૨
 હરિ ચરણ ગતિ દયા બલ મહોદુ, તેની આગળ સાધન સહુ ખોદુ;
 તે અસુર એ વચન જે કહે ખોદુ. જન જ. ૧૩

પદ-રાગ જોગીયા આશાવરી.

શ્રીજીની જગતી અતિ અટપટી, કશું કરી શકે ન કોય;
 મનને વાણી ચક્રી વેગળી, જાણે અનુભવી હોય. શ્રીજી. ૧
 પાંડવ છે પ્રિય પ્રભુ પ્રાણીથીરે, તેને દુઃખનો નહીં પાર;
 સંચિત ક્રિયમાણુ પ્રારબ્ધ તો, એમને છે નહીં લગાર. શ્રીજી. ૨
 હરિ ગુરુ સંત દ્રોહી શુકનોરે, ગણ્યો ન એકો અપરાધ;
 જે માટે ભક્ત બળી બાધ્યો, હેતુ કે લહે અગાધ. શ્રીજી. ૩
 કય જીવાડ્યો બહુ બહુ જુક્તિ કરીરે, વિદ્યા સંજીવન અપાવી;
 નિજ રચિ કે અરચિ સમજાઈ ના, નિષ્ફળ ત્યાની ત્યાં કરાવી. શ્રીજી. ૪
 બહુ થમે ન ફળ તે સહજે કયદુરે, રીત અંસભવિત બાળી.
 વિધિ સુતપા પ્રાણી સાધન જુઓ, કુળજ ફળ મયુરો માળી. શ્રીજી. ૫
 પ્રતિવ્રતા જીવતી જીલંધરનીરે, શ્રીજી સત્યથી છોડાવી;
 અધમ મામડી જાત પુંશ્વલી, શુકગીરો વૈકુંઠે વસાવી. શ્રીજી. ૬
 સુખ છે કહીં સંતને અસંતનેરે, દુઃખ પણ સંત કહીં અસંત;
 કહેતાં કશું બનવું નથી, આપ ઇચ્છા બળવંત. શ્રીજી. ૭

દણા દોષ કોપ નકે ક્યાં પડ્યોરે, ધર્મે ક્યાં વેકુંડે વાસ;
 કદર્થ ને જ્ઞાન પ્રેમ ગોપીને, પિંગળા સહજે વિશ્વાસ. શ્રીજી. ૮
 આતે શા માટે હરિ ક્યું હશેરે, કેમ ક્યું હશે આ દામ;
 એવું તમને દહેવાય ના, વિરૂદ્ધ ધર્માશ્રય શ્યામ. શ્રીજી. ૯
 સધળું કરવાને સમર્થ ખરારે, ધ્વિર કોઇનો ન ભાસ;
 પશુ નિજ જન અહિત દરીના શકે, નિથે ગાય દયોદાસ. શ્રીજી. ૧૦

પદ-રાગસોહણી.

શ્રી હરિ સહુ જાણેરે સહુ જાણે;
 મન મનસુખા પ્રમાણે; શ્રી હરિ. ૧
 વ્યાપી રહો છે વ્યોમ વાયુની પેરે સર્વ દેહાણે;
 સુખ દુઃખ દે કોઇ પ્રેરક પોતે, કશું ન જાય અજાણે. શ્રી હરિ. ૧
 અચિંત્ય અતકર્મ દાર્મ કૃષ્ણનું, નિથે યાય ન ચાણે;
 ભુધિ પ્રમાણે કરે કલ્પના, મન ગોઠે તેમ તાણે. શ્રી હરિ. ૨
 આ શા માટે એમ ક્યું પ્રભુ, જુજવું સાંજે વાહાણે;
 હરિ દાસ સમજ્યામાં નાથે, અકલિત વેદ વખાણે. શ્રી હરિ. ૩
 અતિ અટપટી અસંભવ લીલા, તે જાણે જે માણે;
 સહુ કરવા સમર્થ પશુ નિજ જન અહિત ન યાય વજ્રરાણે.
 શ્રી હરિ. ૪
 લવનતિ ત્રિના રક્ષક નિજ જનના, અવગુણ હરમાં નાણે,
 સહુ વાતે જળ રાખ દયા પ્રજ્ઞ, સાવધાન સહુટાણે. શ્રી હરિ. ૫

પદ-રાગ કાફી કે લલિત.

- શ્રી કૃષ્ણ યયા શ્રી રઘુપતિ, જેને નામે અરુઃખ નામે,
સુખી સર્વ પ્રજા કુષ્ટ દુર્ભતિ કલેશી કહીં નવ ભાસે. શ્રીકૃષ્ણ ૧૬
- કહીં દુષ્ણ કહી રામ વિયોગતણું, હરિ સ્મરણું ચળે ચિત્ત કનૈશ યણું,
પ્રભુ નિમિત્ત અથ કહીં ધર્મ બળુ શ્રીકૃષ્ણ ૧
- માર સોગરી દક યતિ કરમા, ગચ્છ બધન પુસ્તક જે ધરમા,
હાથ લય સ્વામી વશ અનુચરમા. શ્રીકૃષ્ણ ૨
- જુડી ગરા વિતોડ વિષે બણી, કમ પોડા કણ પડીયા ધાણી,
શત્રુ છેદ મખ પથ શ્રુતિ વાણી. શ્રીકૃષ્ણ ૩
- એક મોરી સદગુણીજ હતી, એક લોક રાખતા પુણ્ય કૃત્તિ,
હરિ વિમુખ હતી કુષ્ટમતિ શ્રીકૃષ્ણ ૪
- હરિ સનમુખ જન સરવે સારા, દયા પ્રીતમ જેના દગતાગ,
હરિ દેખી દુર્ભતિ ને દારા શ્રીકૃષ્ણ ૫

પદ-રાગ કેદારો.

- મહા કષ્ટ પામ્યા પના કૃષ્ણ કોહોને મળ્યા
ચારે યુગના જુઓ સાધુ શોધી,
વહાલ વૈષ્ણવ વિષે વિરલાને હોય બહુ,
ખીડનારાજ બકિત વિરોધી મહા કષ્ટ પામ્યા ૧

ધ્રુવજી પ્રસાદજી બીજી બળિવિભિષ્ણ
વિદુર કુવંત કુંવર સહિત દુ.ખીયાં;
વસુદેવ દેવકી નંદજી યશોમતિ
સહસ્ર નજીમકત દુઃખિં ભકત મુખિયાં.

મહા કષ્ટ પામ્યા. ૨

નજી દમયંતી હરિશ્ચંદ્ર તારાનયનિ
રૂકમાંદ અંબરિપાદિ કાષ્ટ;
નરસિંહ મહેતા ને જયદેવ મીરાં જની
પ્રથમ પીડા પછી સુખની જાણ.

મહા કષ્ટ પામ્યા. ૩

વ્યાસ આધિ વ્યાધિ તુલસી માધવાદિક
શિવકપાલી વિધિ વિશ્વ નિદે;
જગ જનની જાનકી દુઃખ દુસ્તર સચું
પાપવણુ તાપ જેને જકત રહે.

મહા કષ્ટ પામ્યા. ૪

સંચિત ક્રિયામાણ પ્રારબ્ધ જેને નથી
તેને ત્રય તાપ આવી નડે છે;
અઠસગત ઇશ હેતુ ન સમજ્યું પડે
પ્રભસ ઇચ્છા સરવ તે પડે છે.

મહા કષ્ટ પામ્યા. ૫

છે કથન માત્ર એ પાપ ને પુણ્ય બે
નયન્યું નંદકુંવરનું જકત નાચે;
દયાપ્રિય રચિવના પત્ર દાસે નહોં
જાણુ ન ભાગે ભગણા મન કાચે.

મહા કષ્ટ પામ્યા. ૬

૫૬-રાગ ગુજરી.

- વિનતિ વિના નિજ જનના રક્ષક સદા છે વજ્રરાયરે,
કાંઈ એક સ્થલ કહી દાખું સધળે, નિર્ભય નિએ ચાયરે. વિન. ૧
- જગન્નાથ જોશીને રજપૂત, શસ્ત્ર મારવા આવ્યોરે,
પાછળયા પ્રભુએ કર ઝાલ્યો, અએત દાસ બચાવ્યો રે. વિન. ૨
- શેનાનાઈ સાધુ સેવા કરી, નૃપમય દર નાંખ્યો રે,
નાપિકરૂપ ધરા હરિ નૃપમુંડન કીધું જન રાખ્યો રે. વિન. ૩
- દામાજીનું દુઃખ હરવા હરિ, રૂપ માહારનું લીધું રે,
બાદશાહને પોતું ભરી આવ્યા, નિજજન રક્ષણ કીધું રે. વિન. ૪
- સતીને છગવા અસુર ભલ્લધર, શિવનું રૂપ ધરિ આવ્યોરે,
ચળીશ મા એ શંકર છે નહીં, પ્રભુજીએ બેઠા બતાવ્યોરે. વિન. ૫
- રામદાસ હનું દ્રવ્યનું સંકટ, હરિના મનમા આવ્યું રે.
મોદીનું નામું નિજ મનથી, આપે જઈ સુદાવ્યુરે. વિન. ૬
- સુરદાસને ગ્રાસ ગળામાં, અટક્યો નવ જોલાણું રે,
સંકટ સમજી પોતાની ઝારીનું જળ પ્રભુ એ પાણું રે. વિન. ૭
- પરિવેપણ કરતાં પંચાળી, ચોળી થઈ ગઈ છુટીરે,
પક્ષક પેહેલી પ્રભુએ જટવાળી, સમય ગયો નહીં તુટીરે. વિન. ૮
- અંબરીપને દહવા કૃત્યાનલ, દુર્વાસા કીધોરે,
વણુ પ્રાર્થના આવ્યું સુદર્શન, દંડ મુનીને દીધોરે. વિન. ૯
- બીજના ગોધમ ધને ભક્ત લેઈ, સાધુને સંતોષ્યારે,
વણુ વાવે પ્રભુએ ખેતર નીપાવ્યું, જન પોતાના પોષ્યારે. વિન. ૧૦
- મીરાંને હણવા રાણે તલવાર, કમર થકી દાઢી રે,
પોતાની ગણી પુરૂષોત્તમ, મીરાં ચાર દેખાડીરે. વિન. ૧૧

નરસંહીયાનું રૂપ ધરી પ્રભુ, ધૂન લઈ ધગમા આવ્યારે,
 શ્રાદ્ધ પિતાનું સાર્યું પોતે, એવા જનમનમાવ્યા રે વિન ૧૨
 પ્રહલાદે પ્રભુ સધળે જતાવ્યા, સત્ય કૃષ્ણે તે કીધું રે,
 સભા સ્થમ તાડન કીધો તહાં, નરહરિ રૂપ પ્રસિધ્ધું રે વિન. ૧૩
 માધવ જન હુષ્કાળાણી માધવ આપ જનાત ઓરાડીરે,
 ના કરવાની કેહેર કરી જગ જણુવી પ્રીતિ ગાઢીરે. વિન. ૧૪
 અંદ્રહાસને વિષ વિપયા કરી, પ્રાર્થના નથી પોહોચીરે,
 જન ગાહલ ધણુ સાવધ શ્રીહરિ, સત મરો સીદ શોચીરે. વિન. ૧૫
 એખામેલની ચિતા પ્રભુએ, પોતાને ગીર લીધીરે,
 નથુંદ થઈ સુવાવડ સ્ત્રીની, નિજ કરી જગત પ્રસિધીરે. વિન. ૧૬
 જળસ્થળ વન વસ્તીમાં સરળે, આપી રચા વ્રજરાયરે;
 પોતાની મેળેજ ભકતની ભીડ બાગવા બધરે વિન ૧૭
 વિગપ્તિની વાટ જૂએ નહીં ભક્ત બધું કરે મનથીરે;
 સચેત પયજોમ અચેત લોચન, એમ સાવધ હરિજનથીરે. વિન ૧૮
 સહુ કરવા સત્રથશ્રીજી પણ નિજ જન અહિત ન થાયરે;
 જન અસાન ના હારદ સમગ્રે, માટે અવગુણ ગાયરે. વિન ૧૯
 કોઈનું અહિત કરે નહીં કેલવ, (તો) કરે દાસનું કેમરે,
 જીવ સ્વભાવિક દુષ્ટ ધરે દુષ્ટ, બાલ માતપર જોમરે. વિન ૨૦
 માત પિતાના અવગુણ બાલક, સમજણ પાળે ગાયરે,
 માત પિતાને દોષ ન આવે, એમ દાસ વ્રજરાય રે. વિન ૨૧
 જોમ બને તેમ સમરોશ્રીજી, દયા દોષ મા ધરશેરે,
 રાધાવર સહુ રૂકું કરો, સહજ શરણુથી તરશેરે. વિન ૨૨

પદ-રાગ ગુજરી.

સહુ અધદુઃખની હેતુ અવિદ્યા, હરિ આપ મટાડો તોજમટે;
કોટિ કોવિદે કોટિ ઉપાયે, તવ કરણા વણુ કદી ન દટે. ૨૬.

અનેક ભાતના અનેક ઉપદ્રવ, ઉપખવી દે કલેશ રે;
થાય વિકળ સહુ રાની વિવેકી, વિવેક રહે નહીં લેશરે. સહુ ૧

ઢાંક્યું ધીકણુ શાણા સરવને, સુભકૃતિ મનમાં લાગેરે;
રહે ઉદ્દેગ અખંડ હૃદમાં, કેમે કરે નવભાગે રે. સહુ ૨

ધણી ગુંથવણી અકથ આરતી, કશું કરે નવ ફાવેરે;
સહજ સદ્યસુખ થાય સવ પ્રભુ, દયા તમેને આવેરે. સહુ ૩

દુઃસહ દુઃખદ સ્વભાવ મળ્યો છે, કશું કેહેવાતું છેનીરે,
શ્રીજી તમવિણુ નથી કોઈ મારે, માગું સહાય કહો કેનીરે. સહુ ૪

બાધો જન્મ ગયો કરગરતાં, હજી લગી નથી સુખ દહાડોરે;
હવે તો હિંમત હારી ગયો છું, રખે અથડાવી કાઢોરે. સહુ ૫

અહુ પેરે પીડાયો હરિ હું, પ્રતિદિન પીડા વાધેરે;
આપ તો કાને કર દઈ બેઠા, સુખનો દિન કેમ લાધેરે. સહુ ૬

વેદાંકણુ પણુ મેં નવ દીધું, શરણે અધન કાપોરે;
વણુ ભોગવાવે નથી છોડવવાં, સહન શક્તિ મુને આપોરે. સહુ ૭

હીધો શરણુ મુને પ્રાપ્ત નાથ તમે, સાધન જેવા લાગ્યારે;
સદાવ્રત એ કેવું માંગણુ પાસે પૈસા માગ્યા રે. સહુ ૮

સર્વસમર્પિ શરણે પડ્યો જે, ગુલામ પરનો કાહાળ્યોરે;
તેને જૂનાં ખત ખાતાં કાઢી, સીદ જોઈએ દખાળ્યોરે. સહુ ૯

ભજન વિના દુઃખ ટળે ન કહે સહુ, વિકલ લજન બની નાવેરે;
જદવા તદવા બણે ન રીઝ્યા, અચકા કહે કેમ ફાવેરે. સહુ ૧૦

સદોપ તદપિ સહાય કરી, કેયવ મુજ સામું ભાગોરે,
 દુઃખ જશે સહુ સુખ આવશે, બરદ વચનનિજ પાળોરે. સહુ ૨૨
 ઘણી વાર કરગરીને યાક્યો, માફ જળ શું ખીજુરે;
 અહ્યં છવ મતિ ધૈર્ય કેટલું, દુઃખદાઘ્યો પ્રભુ ખીજુરે. સહુ ૨૩
 પ્રપંચ વિસરાવી પુરષોત્તમ, સેવા સ્મરણ કરાવોરે;
 ભક્તિ પ્રેમ આસક્તિ આપો, દાસ દયાનો દાવોરે. સહુ ૨૪

- દેખી ઉપેક્ષા નાથ તમારી, દુસ્મન દુષ્ટ દમે છે રે;
અતિ દુઃસહ દુઃખ પામું અહનિય, દયાળ કેમ ગમેછેરે, સહુ ૧૧
- કુમતિ કુતર્ક કુદૈય કુકર્મ, બળે કરી સહુ બાઝયુરે;
કુમક કૃષ્ણ નમારી ના દીઠી, નિર્ભય થઈ ઘણું ગાઝયુરે, સહુ ૧૨
- નિજનો કહી નિર્ભય કીધો, તેમાંનું કાંઈ ન દીકું રે;
ઐયું લાગે છે સહજે, વિવેક રાખ્યો બેઠી મીકું રે, સહુ ૧૩
- ચાંકાળી નૃપપત્ની કહે તેમ, તમે કૃપા મુને કીધીરે;
ધમ્મિર થઈ ન ઘટે તદ્દપિ તે, પાછી ખેંચી લીધીરે, સહુ ૧૪
- દુઃખ દાવાનલ બળતો બેઠું, દોષ રખે મુજ માનોરે;
નંવો તેવો પણ પાળ્યો પાળગો, છેડે સાહું હું કોનોરે, સહુ ૧૫
- દુષ્ટનું બોજન નિદ્રા નાઠી, વિકલ સરીખો વરતુરે;
હું વતણું આગળ મું દરશો, આણું મા તીપતે નરતુરે, સહુ ૧૬
- માયા દમે મર્યા મુકી, કલિકાલ લય કંપુરે;
કૃષ્ણ સ્મરણ મહિમા સંતાડ્યો, પ તત જીવ કેમ જમ્પુરે, સહુ ૧૭
- સ્વરૂપ કૈલેશ માગે નવ સેહેતા, પેહેલા એવા હતારે;
દુઃસહ દુઃખ જાણો છો હવડાં, ઉદાસ જાગત સૂતારે, સહુ ૧૮
- શો અપરાધ વશ્યો અંતર પ્રભુ, એકાએક બદલાયારે;
સત્ય સંકલ્પ સત્ય વાચી મહા, સદિષ્ણ શ્રુતિએ ગાયારે, સહુ ૧૯
- આત્મસાતને અસુર આરતી દે છે, દેખો છો (તમે) સ્વામિરે,
સર્વેશ્વર સર્વતમા છો નવ, લાગે મોટી ખામીરે, સહુ ૨૦
- સદલ ધર્મ સાધન હીણો હું, અપરાધે નથી આછેરે;
પણ શ્રીવલ્લભ સુત સોંપ્યો છું, તે સંજ્ઞ ન છોછોરે, સહુ ૨૧

સદોપ તદપિ સહાય કરી, કેશવ મુજ સામું લાગોરે,
 દુઃખ જશે સહુ સુખ આવશે, ખરદ વચન નિજ પાગોરે. સહુ ૨૨
 ધણી વાર કરગરીને થાક્યો, મારું બળ શું બીજુરે;
 અલ્પ જીવ મતિ ધૈર્ય કેટલું, દુઃખદાખ્યો પ્રભુ ખીજુરે. સહુ ૨૩
 પ્રપંચ વિસરાવી પુરષોત્તમ, સેવા સ્મરણ કરાવોરે;
 ભક્તિ પ્રેમ આસક્તિ આપો, હાસ હયાનો દાવોરે. સહુ ૨૪

પદ.

જાગીએ ગોપાળલાલ રે, પ્રભુ પ્રગટ દંસમાળ;
 જો મટી ગયો છે અંધકાર, જીતી જનની મુખ દશાવિ. ટેક. ૧
 મુકુલિત થઈ કમળજાળ, - કુમુદવૃંદ વન વિરાળ;
 રે મટી ગઈજાળ, ત્રિવિધ તાપ તન સમાવે. જાગીએ ૨
 જીભા સહુ સખા દાર, જોડે ક્યહું નંદકુમાર;
 નિહાળતા વાર વાર, ક્યારે જોડે કા'ન ભાષ. જાગીએ ૩
 પય પીવાની બટી બા'ર, તાજી દોહી લાવી ધાર;
 વત્સગણ કરે પુકાર, વુજ વિશ્વ ચદુરાઈ. જાગીએ ૪
 વુજ વિશ્વ કું અટકી ગઈ, મંદમતિ ગતિ થઈ;
 જોડ જોડ ઉંધે કંઈ, જોલ બળભાષ. જાગીએ ૫
 મુખથી ખટ આશુ' કરી, ચંદ્રવદન દાખ્યું હરિ;
 જામ જનની બલિકારી, વારિ લોચન સુખદાષ. જાગીએ ૬
 ધેનુ દો'વા ચાલ્યા ધાષ, બળદેવના લઘુભાષ;
 દોણી દેની મહાભાષ, ગુણગણ પણુ કાષ. જાગીએ ૭
 મૂકી વત્સ પય પાસ, વત્સ દો'તા ચદુરાય;

હસે જોઈ નંદરાય, ચાડ ચતુરાઈ.	જગીએ૦ ૮
ગાયત્રી ગ્રહોજી ધાર, શીખવે નંદ વાર વાર;	
પ્રજુ પાત્રી જાય ધાર, નંદરાય મન રાજ.	જગીએ૦ ૯
દળધર કે' જીઠ ઠા'ન, ધેતુ ચાલી જાય રાન;	
હરતા સખા સુસાન, જેમ સમજે નહિ માજ.	જગીએ૦ ૧૦
જમતા બજારામ સ્યામ, જે સંતકેરા સુખ ધામ;	
ધેતુ ઠાજ ના વિશ્રામ, યશોદા જમાડે.	જગીએ૦ ૧૧
સ્યામ રામ મુખ પખાણી, ગ્રાસ બાળને હંકારી;	
પમુનાતટ મન વિચારી, અસુર જઈ તાડે.	જગીએ૦ ૧૨
શુંગ વેણુનાદ કરે, મુરલી અધર ધરે;	
મહિલાકેઈ મન હરે, હરિવર જાય રણમાં.	જગીએ ૧૩
દંડાવન તરત જાય, ધેતુ કુમળી ઘાસે ખાય;	
દાસ હયો ગુણુ ગામ, યાય શુંય વનમાં.	જગીએ ૧૪

૫૬.

નંદસુત લાડિલા હો, સહુ પ્રજા જીવન પ્રાણુ;	
વાર વાર માતા કહે હો, જગો જગો સ્યામ સુજણુ.	ટેક. ૧
યશોમતી શ્રીકૃષ્ણ જમાડે, જીઠો પરાડ યયો પરમેશ;	
મંગના સાથી આવીને જિભા, જીઠી જે તેમનો દુ' વેશ.	નંદસુત૦ ૨
સુંદર વદન દેખાડી મુજને, હરણુ કરો નયનનો તાપ;	
નમનકમળ મુખ પખાણો પ્રીતમ, કાંઈ કલવો ઠીજે આપ.	નંદસુત૦ ૩
માખણુ પોણી પ્રજુ જગો, રચિર દૂધ દાધ લીજે;	
પદ્મસ મિષ્ટાન્ન મેવા મીઠાઈ, તાણુ' દૂધ ત્રિકમજી પીજે.	નંદસુત૦ ૪
મારી પાસે માગી લેજો વિકૃષ્ટ, જે જે જોઈએ ખાવા;	

નાળરામ ને રયામ સાથે જન્મજો, પછે ન હિંદેડે ભૂખ્યા જાવા. નંદસુત ૦ ૫
 સુણી રયામ શ્યામથી જાળ્યા, પ્રભુએ પાલવ ઉઘાડ્યો
 જાણે પયનિધિ મથન દેન ફેટી શુ શીતળ ચદ દેખાડ્યો નંદસુત ૦ ૬
 સખા શબ્દ સુણી જોવા આવ્યા, જાણે હરિવર નયન ચક્રાર,
 સુગલ હમજ જાણે ઈંદુ ઉપર, વિરાગ રહ્યો મહાસો ૨ નંદસુત ૦ ૭
 એવે કા'નવર જાહી આવ્યા, શીતળ જળથી વદન પખાલ્યુ,
 રયામ રામે શુ જ કરી, સખાતુ વદ નિહાળ્યુ. નંદસુત ૦ ૮
 વે'લી વે'લી માતા આવી, મુખ માગ્યું જમવા દીધુ,
 માખણ પોળી આપી ભાવતી, પપ પીવાય તેટલું પીધુ. નંદસુત ૦ ૯
 જળ લેધ મુખ પોષ ઊઠ્યા, બળ મોહન એ બાધ
 ગાય રેરી સનન વન આઘ્યા સખા સંગ વ્રજગર્જ નંદસુત ૦ ૧૦
 મોગલી સાલણી બળ મોહનની બીજા બાળ્ય આવ્યા ધાઈ,
 ઘેરી ગાયને આગળ કરતા, જોતા ક્યહા જદુરાઈ નંદસુત ૦ ૧૧
 સરવે કહ્યુ આજ જાણુ આપણે, વદાવનગે માય,
 યમુનાતટ તણ્ય અતિ ચાર, સુરભિગણ્ય જઈ ચાર ત્યાય નંદસુત ૦ ૧૨
 ગોપ ગાય સહુ લેઈને આઘ્યા, વદાવનમા ત્રિભુવન રાય,
 અતિ સધન વન જોઈને રીઝ્યા, ગોપ વત્સ ને ગાય નંદસુત ૦ ૧૩
 કોઈ ખૂમ પાડે કોઈ ગાયે, સુરભિ ગણ્ય ચરાવે,
 કોઈ કોઈ માહોમાહી પોકારે ગાયે, કોઈ રયામને વિદ્યા શીખાવે નંદ ૦ ૧૪
 અ તરયામી વિચારે મનગા, સખા મુજને સમજાવે,
 લીલા હકર અનુપમ એ-રી બકનતુ મુખ મન બાવે નંદસુત ૦ ૧૫
 કોઈ મોગલી વગાડી વેણુ, શબ્દ શૃંગીના પૂરે,
 કૃષ્ણે મનમા ધ્યાન કરું જોઈ, જાણુ નહિ અમુરે. નંદસુત ૦ ૧૬

- ખાળક વત્સ લેધને જાઈ, જોઈ દરે શું જોઈ;
અગાન એને દેખાડુ હમણાં, પછે દરાશું નિઃસદિહ. નંદસુત૦ ૧૭
- અસુરકુળ સંહારવા કારણ, ધર્યો ધરણી અવતાર;
કપટરૂપ રચી બેઠો તે, જાણ્યું દેવ મોરાર. નંદસુત૦ ૧૮
- ગિર સમાન ધરી આગળ વન બેઠો, વર વદન વાન પસારી;
મુખ માહી વન ધન નદી સર્વે, દર્યો માયાનો જાળ ભારી. નંદસુત૦ ૧૯
- પેશી ગયાં મુખમાં સહુ બાળક, ધેનુ વત્સ સમેત;
દેખી માયા વન ભૂમિમાં, આણ્યું મોહવૃત્તિએ હેત. નંદસુત૦ ૨૦
- માહો માંહે કે'વા લાગ્યા, સુરભિ આજ ધરાય;
જાણે પર્વતની દદરા માંહી, પડતો મેઘ સમાય. નંદસુત૦ ૨૧
- સહુ મુખમાંહી ગયાં જગારે, તવ અસુરે બીડ્યું મુખ;
અધિકાર થઈ ગયો જાણે, વત્સખાળને પ્રગટ્યું દુઃખ. નંદસુત૦ ૨૨
- અતિ ઉઠ્યાં અકળાઈ સર્વે, ગોપ વત્સ સહુ ગાય;
ત્રાહિ ત્રાહિ મુખથી પોકારે, રાખીએ મહાપ્રભુ રાય. નંદસુત૦ ૨૩
- વાર વાર કહ્યું કા'નજીએ અમને, એ કંદરા નહિ કે'વાય;
અણજાણે અમો મુખમાં આઘ્યાં, કમારો ત્રિભુવનરાય. નંદસુત૦ ૨૪
- શબ જાશે જહુવર અમારો, કોણુ લેશે ઊગારી;
માહરિ મુખ મધ્યે આઘ્યા, અસુરે વાત વિચારી. નંદસુત૦ ૨૫
- અધર બંધ દરે જોવામાં, હગિએ વધાર્યું રૂપ;
મુખનું દાર રંધ્યું અસુરનું, વાધ્યા ત્રિભુવન ભૂપ. નંદસુત૦ ૨૬
- જન્મ દરે અગાધ અધાસુર, વાર વાર મુખ પોકારે;
રણા અધર ચાંપી અવનિપતિ, અસુર કપટ મન માંહી વિચારે. નંદસુત૦ ૨૭
- અઘાદાર શિર ફેડી નિકળ્યા, ગોકુળના મહારાય;
જાહેર નિકળી આવો સર્વે, કરી મેં સહુને સાંભ. નંદસુત૦ ૨૮

ખાળક વત્સ ધેનુ સહુ, અતિ મનમા પૂલાય;
 હરિ દેખતા અંધકાર મટી ગયો, કહે જય જય વ્રજરાય. નંદસુત૦ ૨૯
 આવ્યા બારણે નીકળી સર્વે, તન મન યયા પ્રસન્ન,
 અમે અગાન સર્વે જાણો, મુખ જાણી પેઠા ચાર વન. નંદસુત૦ ૩૦
 ધન્ય કા'ન ધન્ય નંદરાયજી, ધન્ય યશોદા માત;
 ધન્ય સીધો અવતાર આવનારી, ભક્તપાળક યર્ષાધ્યાત. નંદસુત૦ ૩૧
 ગિરિ સમાન તનુ અતિ અગમ, પન્નગશુ અનુદારી;
 જોત જોતામા માર્યો દનુજ તમે, હરિવર મહાઅહંકારી. નંદસુત૦ ૩૨
 હરિ હથીને એમ જોલિયા, યાય સવ ના જળથી સા'ય,
 તમે જો વનમાં હો નહિતો, દુઃખ દે મુજને મહાકાવ. નંદસુત૦ ૩૩
 અમે તમે મળીને ખેસું, કરું જોજન મન બાવું,
 ખંસીતઠમાં ખેસું જાઈ, જુઓ મુજકાળે જોજન આવું. નંદસુત૦ ૩૪
 જોપ પરમ સુખ પામા કરતા, મુખથી કોટિ પ્રથંસા,
 આશૂષણ એક એકનાં જોયે, જોતાં મનહર અવત સા. નંદસુત૦ ૩૫
 ચઢી વિમાનમા સુર સહુ દેખે, આનંદ મંગલ ગાય;
 જય જય ધ્વનિ નમમા રહી કરતા, હરખે પુષ્પ વરમાય. નંદસુત૦ ૩૬
 બ્રહ્માએ સુણી વાત અજાયમ, આવ્યા જોવા નિવાની;
 ગોકુળમા હરિએ જન્મ લાધો, એ વાત અને નવ જાણી. નંદસુત૦ ૩૭
 નિશ્ચય એનો કરી હું આવું, એમ કરી આવ્યા ત્યાય;
 દાસ દયાનો પ્રીતમ પ્રેમી, નીકળ્યા ઘણું મન માય. નંદસુત૦ ૩૮

પદ-રાગ બિલાવર.

લજ્જે ગોપાળવાલ પુનર્જન્મ નાઓ, જાણો જન તમે માનુષી લાઓ.
 જેણે ગુરુ સેવા કરી ભક્તિ જાણી, મટી તેને ચોરાશીતણી ખાણી. ૧
 ધારી દેહ તો સમરો ગુરુદેવા, સમરપો સ્યામને સારી જ મેવા;
 સુણો સત હરિજન તેની રીતિ, કરે દીનને કૃપા ગખો તે પર પ્રીતિ, ૨
 જીઠી સવારમા ગુરુને સિર નામો, વલ્લભકુળ વિણ અન્યને વામો;
 મનવાચિત કૃણ એહ તમને આપે, દુષ્ટ દ્વિતા તમાગ સહુ દાપે. ૩
 જેણે ગુરુ વલ્લભનું દર્શન કીધું, તેણે જીવતરનું સદૃશ કરી લીધું,
 જે કરે નીરાજન નિત્યે, તે જાણે નહિ કદી કૃત્ય અનિત્યે. ૪
 જે કરે ગુરુ કૃષ્ણ પ્રણામ, પામે વિષ્ણુલોકનું તે વગ ધામ;
 જે કોઈ હરિનું સ્મરણ કરે નામ, તેના મનવાચિત ફળે કામ. ૫
 જે જીઠી હરિનું ધ્યાન ધારે, વસે ધ્રુવ પ્રહ્લાદ પદવી અવિધારે,
 જેણે વલ્લભકુળનું ચગચામૃત પીધું, તેણે વિષ્ણુધામ સંગૃહ કરી લીધું. ૬
 જે હરિ આગળ વૃત્ય કરી નામે, ગોલોકમા જન્મ તે રામે,
 જે જન વિદુલેશ ઉચ્ચારે, પુનરપ ગર્ભવાસ ન ધારે ૭
 જે હરિને નિત્ય ધરાવે ધૃંગાર, તેના ગોલોકે ચાપ સ્વીકાર,
 જે પ્રથમ દર્પણ ગુરુને કેખાડે, તેને ચંદ્ર સ્પર્ષ ચક્ષુમા લેખાડે. ૮
 જે હકારને તુલસી ચક્રાવે, તેનું સુખ કહેતા સત ન કાવે;
 જે કીર્તન હાકોરના ગાયે, નિકટ રાખા કરે હરિ સાથે. ૯
 હરિ મદિરમાં દીપક જન્મ કરે, અધકૂચથી તેનર નિશ્ચે તરે;
 જે શ્રીછંને સચ્ચા સૂચાડે, હરિજન યમ અગ્રમૃતિ વા'ડે. ૧૦
 જે હરિને પાલણે ઝુલાવે, તે વૈકુંઠને ખેચી ઘેર લાવે;
 જે વલ્લભકુળને ઝુલાવે ડોળ, તે નિત્યલીલામા કરે કવોલ ૧૧

- જે મહેલસર કરી આસ્તી કરે, તેનું કુળ હર મંજીરિ ધરે;
 જે દાદારને ઇખનએમ ધગવે, તે ચરમખંડી મલાલખી રાખે. ૧૨
 જે ચુચુમાની સગોદામાલા, તેવા ચણ કરે જે કાખનાના;
 ખામે મુકિતમણિ તે અમૂલી, દરો સોઝપદમથી અધિક દેહ રૂલી. ૧૩
 ગોપ સદિન એપાગ જમાડે, તે હરિ મિત્ર સખ અધને નસાડે;
 જે મીઠને નૈવેદ્ય ધરાવે, તેનું ફગ વર્તી જોવામા આવે. ૧૪
 જે ગોવર્દન ગિરિ ઉરમા લાવે, જોસોકમા મુખ્ય કલાવે.
 જે કરે યમુના જળનું પાન, તે રહે મીઠીની નિધાન. ૧૫
 જે માત્યો જોષ વૈષ્ણવ સમાજ, જર્ઘબેસે વિસરી મરત્યુ હોય રાજ,
 તે તો પરમપદારથ પામે, જે હરિજન જોષ શિવ નામે. ૧૬
 જે ગીતા બાગવન સુણે આન દે કમી, તેને હૃદયે વસે બીહારિ;
 જે સ્વશરાર શ્રીજીને સમરપે, તે સાન પેઢીના પિતૃને તરપે. ૧૭
 જેણે હરિના જગની ગાગર શિવધીધી, તેણે સ્થિર કરીયેકુંઠ સ્થિતિ કિરી;
 જે જર્ઘશ્રાજીનું મહિર સમારે, તેને જમ કહી માર ન મારે. ૧૮
 જે શ્રીજીને સીધું જર્ઘ આપે, તે આસડ તીર્થ વિણ અપને કાપે;
 જે શ્રીહરિ માળા પરાવે, તે જોષ જમને કહી ના રાવે. ૧૯
 જે કૃષ્ણ કાજે ચદન ધરી લાવે, નિવિધિ તાપ સંતાપ તેને નાપે;
 જે શ્રીહારનાં પાત્ર પામ્યાંજે તે આવે નાહકુ ખતી ગાયે. ૨૦
 જે વદનમકુગનું કીતન મુખ કરે, તેના ચરણ ચારે મુક્તિ પારે;
 જે સેવા પૂજામા આગસ કરે, થાન થઈ વાટકી બટકી મારે. ૨૧
 જે મનસા સિદ્ધે સેવા આગરે, તે બવસામર, શેંજે તરે;
 જે એક સેવાનો આશ્રય સાધે, અવર દેવને કહી ન આરાધે. ૨૨

તે થાયે શ્રીજી સમક્ષ, વસે ગોલોકમાં ચપ્પ દક્ષ;	
જે હરિસેવામાં આજસ કરે, જડ જન્મ પ્રેતનો ધરે.	૨૩
વેદ પુરાણમાં એવું લાખ્યું, સેવારસ વિણ અમૃત નવ ચાખ્યું;	
સેવાની એવી અદ્ભુત રીતિ, રાખે શ્રીવિકૃદેશમાં ઘણી પ્રીતિ.	૨૪
શ્રીઆચાર્યજીએ સેવા સાધી, પ્રભુતા સેવાયકી લાધી;	
સેવાનું ફળ વરણ્યું ન જાયે, સાધે સેવા તે સુખી થાયે.	૨૫
સેવાનું ફળ સેવા છે એક, મૂકે જાણે ત્રીજે વિવેક;	
દયા પ્રીતમને જાણે ભાવે, સત્વર મુક્તિ આપી જણે ભાવે.	૨૬

૫૬-રાગ ભૈરવ.

મંગળ મનહર માધવ નામ;	
મંગળ માધવ જી માયાધવ, મંગળરૂપ સદા ધનરયામ.	ટેક. ૧
મંગળ પૂતના મંગળ કીધી, મંગળ અસુરતણા સંહાર;	
મંગળ ખેલ્યા મંગળ રેલ્યા, મંગળમય સદુ વૃંદવિહાર.	મંગળ૦ ૨
મંગળ બંધન મંગળ મુક્તિ, મંગળ દેવકી માત વિશાગ;	
મંગળ વસુદેવકારી મહામુન, મંગળ કંસ સંહારણ કાળ.	મંગળ૦ ૩
મંગળ શેષશાળીનું છત્તર, મંગળકારી યમુના ભાગ;	
મંગળ પાદ સ્પર્શ મનોહર, મંગળ યમુના ચપ્પ ખે ભાગ.	મંગળ૦ ૪
મંગળ ધારી માવને મૂક્યા, મંગળ લીધી સુંદર જાળ;	
મંગળ સુગમ કપાટ બીડાર્યા; મંગળ શૂષ ધાયો તલકાળ.	મંગળ૦ ૫

મંગળકારી માયુ' પૂટયું; મંગળ ગાઠ આકારો બાળ;	
મંગળ દેવ વાણી મહામનહર, મંગળ શૂપને લાગી બાળ.	મંગળ૦ ૬
મંગળ યશોમતી ગૃહ જામ્યું, મંગળ લા'વે લેણી નાર	
મંગળ ગીત ગાય મળી ગોરી, મંગળ નામ કરે ઉચ્ચાર.	મંગળ૦ ૭
મંગળ દધિનો કદંબ આંગણુ, મંગળ ગોષ્ઠી ગાતી ત્યાંય;	
મંગળ નંદજી મળવા ચાલ્યા, મંગળ જોયું વિદ્યની માય.	મંગળ૦ ૮
મંગળ માધવ વિધનહારી, મંગળકારી નામોચ્ચાર;	
મંગળ આનંદ મંગળ સુણતાં, મંગળ તરણ બવની બાર.	મંગળ૦ ૯
મંગળ ગુણ મુરારિ ગાતાં, મંગળ ગોષ્ઠદત્ત સંસાર;	
મંગળ દયામિતમની મૂર્તિ, મંગળ આ ઉચ્ચારો નરનાર.	મંગળ૦ ૧૦

૫૬-રામ ભૈરવી.

મંગળ નવધન અંગ વિદાર;	
મંગળમય શીર્ષ કેશ સહુ, મંગળ વાસિત સુગંધ ધાર.	ટેક ૧
મંગળ મનહર છે અંગોડો, મંગળ પુષ્પ ગુલ્યાં અવિધાર;	
મંગળ તારા ચાલ્યે ખરતા, મંગળ વાસુકિ વર નિરધાર.	મંગળ૦ ૨
મંગળ માંગ સમાયો મનહર, મંગળ સિંદૂરકેરી ધાર.	
મંગળ બાળ વિદ્યાળ વિરાગિત, મંગળ ચંદ્ર ચંદ્રઆકાર.	મંગળ૦ ૩
મંગળ વચર મંગળ ભેટે, મંગળમય મોટે વિચાર;	
મંગળ અશુ કરણે લાગ્યાં, મંગળ દીસે એકાકાર.	મંગળ૦ ૪
મંગળ મૃગમદ મૃગનયનમાં, મંગળ કાન્તળ દીસે સાર;	
મંગળ રેખા મંગળ વેષા, મંગળકારી વર શૃંગાર.	મંગળ૦ ૫

નિરોધ કરે નારાયણ! મનનો, તોય ન આપને જાણે;
 રોષ જીહ્વાએ રે રમાપતિને, તોયે અગુણી પ્રમાણે, અવિના ૩
 અહત આપ અવિનાશી હાથે, તો પણ હરિ છતાંયે;
 હરિનન લક્ષણુવંતો જોઈ, તેનાં દુઃખ સમે તમે ધાઓ, અવિના ૪
 રંગ પરિભ્રમ કરે ન હ રંગન, અનન્યાશય ધારે,
 તો એ ચિદમ તેને તું જઈ, ઝટપટ પાર કિતારે, અવિના ૫

કલ્યાણુદારી નદી છે કેશવ, આપના અંતર માંડી;
 પ્રવાહ ભકિતરૂપી વહે છે જ્યાં, તમે ચિદમ જાએ ત્યાંડી, અવિના ૬
 યક્ષગાનમાં ભટકાં મારે, પ્રેમલક્ષણા છોડી;
 દોનમાં લેખને શાગજ મૂકે, નાખે અંધન આંખાં તોડી, અવિના ૭
 અદૈતનું અવશેષ એ જાણે, બીજું મળે નહિ બેશું;
 સધારમણ નહિ ભગિત જાણે, જાણે નહિ આવશે કેશું, અવિના ૮
 યોગ સાધે યોગીજન મોટા, પાછા પડ્યા પરમાણુ;
 પ્રેમલક્ષણાએ તાપાં પુરોષોત્તમ, રાત્રે કંઈ તેહ જાણું, અવિના ૯
 એવા પણ હરિ કીર્તન કરતાં, પ્રેમલક્ષણા સમજે પૂરી;
 અવિનાશી તમે મુકિત આપો, આરત રે ન અધરા, અવિના ૧૦
 ઇદ્રિવનિગ્રહ કરનારા જન, આપ રહિત હરિ લેખે;
 આકાર વિણ કહે જન કેહાં, પણ સધારમણ ન પેખે, અવિના ૧૧
 આત્માકાર યથેચ્છ એવા, સ્વયંપ્રકાશક કહે છે;
 ચિદાત્માસ અવિચલપણે તે, નિર્ગુણ રૂપને લહે છે, અવિના ૧૨
 પણ પરિપૂરણ સગુણ ન જાણે, તેના ગુણ અચિંત્ય અપાર;
 પ્રેમલક્ષણા પૂરી હોય તો, ભવસિંહુનો પામે પાર, અવિના ૧૩

- ચરાવે ઇંદાવન હરિ ગાય. ૨૪ ૧-
- સંગે લીધા સખા અતિશે, બેલે શ્રીદામાશુ સુખદાય;
કીડા ઠરે જ્યહાંત્યહાં મળી, અતિ આનંદ ઉર પ્રગટાય. ચરાવે ૨
- વધી ગઇ ગાયો બહુ આગળ, મનમાં મોહન પરતાય;
કોઈ ગયા આલખાજ ઘેરવા, નવ દોડયા માધવરાય. ચરાવે ૩
- હળધર વિષ્ણુ હરિ એકલા બેઠા, જોઈએ ત્યાં શું થાય;
બંસીબટ શીતળ યમુનાતટ, કામ દયો હરિ ગુણ ગાય. ચરાવે ૪

- આદ્યા વન વાછરું વાળવા આવ્યું;
ઈંદાવન સહુ મૂંઝીને ગયા, જ્યાં ઉઝ્યા બહુ તાય. ૨૫ ૧
- પરમ સુંદર ભૂમિ જોઈ, હરખ મન ઉભરાય;
જોઈ ખેલવા લાગ્યા ખાતે, ખુશી તન મનમાં થાય. આદ્યા ૨
- ગોપ જાણી હળધર આવ્યા, બાળક વત્સની પાસ;
રોહિણીનંદન જોઈ હરખ્યા, તજિયો તનનો ત્રાસ. આદ્યા ૩
- તાલ રસ બગદેવ ચખાડો, ન દન દનના ભાંધ;
બગદેવ કે' વાછરું હાંપી ચાલો, બેઠા જ્યાં જહુરાઈ. આદ્યા ૪
- એવે તાલવનમાં દનુજ આવ્યો, ધરી વત્સનો વેષ;
ખોળતો ફરે સ્યામ રામને, પ્રબળ પ્રગટી દેષ. આદ્યા ૫

ગોપ વાછરું ઘેરીને લાવ્યા, વત્સાસુર ન ઘેરાય;
 મહા મહા માયાફોડ કરે પણ, અસુર હાથ ન ચાલ્ય. આત્મા ૦ ૬
 જોઈ બળદેવ વાળવા આત્મા, અસુર મન વિચારી;
 આમળ જાતા મારવા આવ્યો, જોતો વક્ર દૃષ્ટે ધારી. આત્મા ૦ ૭
 પુત્ર ઝાલી શિર ફેરવિયો, બળદેવજી અહંકારી;
 તાલકૃષ્ણમાં આકૃષ્ટ્યો વેગે થયો સખદ મહાભારી. આત્મા ૦ ૮
 તાલકૃષ્ણ પડિયાં બૂમિ ઉપર, રીઝ્યા અસુર સંહારી;
 તાલકૃષ્ણ બાળે બહુ લીધાં, પટ પાત્રવ પસારી. આત્મા ૦ ૯
 હળદર સંગે આત્મા હળવે, રંજનંગ રમતા રાસ;
 દાસ ક્યો ગુણગુણ શુ ગાયે, રૂપ રોપસાથી પ્રકાસ. આત્મા ૦ ૧૦

૫૬

બાળે આવી વાત કરી ગૃહ, પસતાયાં નંદરાણી;
 જાવિ નવ મટે ઠંદાપિ, દર્શાની ગતિ જામ ન જાણી. ૨૬. ૧
 જન્મ થયો મજામાં મજાપતિનો, પ્રગટી શું દુઃખ નિશાની;
 સ્થામ ઉગરે કેમ કેમ પેરે, કરે રક્ષણ દેવી જવાની. બાળે ૦ ૨
 કેમી શકટ જપભાસુર પુતના, તૃણાવર્તિણી કરી દાનિ;
 મુરારિને માતા રાખે, મુન મહાગુણ બાણી. બાળે ૦ ૩
 જોલાવી હૃદયાશુ ચાંખ્યા, હરખી સ્થામ રામ નંદરાણી;
 બૂખ્યા ગયા પ્રાતરમાં તેથી, રાણી મન પસતાણી. બાળે ૦ ૪

ગોપ મંડળી મધ્ય વિરાજે, વગાડે વેણુ રસાળ;
 મનબન જોષ મોહવશ થઈ, લસરતાં નિજ બાળ. આવે૦ ૩
 દયાનો પ્રીતમ પ્રાણુવસ્ત્રજ જોષ, જનની જૂઠવતાં ઝાળ. આવે૦ ૪

૫૬

હે મૈયા તારો ગોપાળ મહાધરો;
 જ્યા ત્યાં બાથ ભીડે જઈ ભારી, પડે અસુરદળને પૂરો. રેક. ૧
 વૃષભરૂપ દાનવ ધરી આવ્યો, તેને કરી નાખ્યો ચક્રનૂરો;
 જગ પટ્ટી ભૂમિમધ્ય પછાડી પ્રાણુ ન રાખ્યો અધરો. હે મૈયા૦ ૨
 ઝેનો ચિંતામાં માથ ન રેણું, જનની જરા નવ ઝુરો;
 દાસ દયાનો પ્રીતમ પૂરો, શુરા માંહે છે શુરો. હે મૈયા૦ ૩

૫૬

સમય સાધી વૃષભાસુર આવ્યો, મજ માંહે મહા ત્રાસ જણાવ્યો,
 મયો સમાઈ ધેનુની મીઠી, ફરતો લાગ તપાસી ત્યાહી. ૧
 હરિયે લખી લીધો લક્ષણવંત, સજ મયા મારવા બળવંત;
 દેહ પેરે માર્યો તેહ જાણુ, લહે લીલાનું દેણુ પ્રમાણુ. ૨
 ભાં ચન્દ્ર કરી પોઠારે બયો, વરાસે વિદુલ સામે વળ્યો;
 વૃષભ શૂંગ ધરણીમાં ધારી, જાણુ મારી ચેક મુરારિ. ૩

આલો ચતુરાઈ મધ્યે ચાંપી, આસા તૃષ્ણા ગોપની કાંપી; ;
 ફેડી પડ્યો હરિ ઉપર આવી, નિમ્નું નવ મટલું કપડું લાવિ.
 ગેડી લેછ ગોપ વારે ધણું, ચાલ વિકાળ રૂપ તેહનાણું; ,
 જોઈ જહુપતિ બુક્તિ સાર. પાછળ જાતાં લગાડી ન વાર. ૫
 બે પદ મહી ફેરવિયો શિર, હાં શબ્દ કરી ગાજતા વીર;
 પૃથ્વી માંહી પછાડ્યો જૂર, ગયા પ્રાણ પડિયો અમુર. ૬
 ગોપ રાજી યયા તતકાળ, વિઠુંસે વડાર્યો વિકરાળ;
 ત્રાલ ત્રાલ કરાવિયું જોહ, સાંચ સાંચ શામે કરી તેહ. ૭
 રીઝ્યા ગોપ ગયા સહુ ઘેર, મોહનવરની માણી પેર;
 દયાનો પ્રીતમ મંહાદાતાર, માધવ મુન્દિધર મોસાર. ૮

૫૬

ધન્ય કાંન ધન્ય ધન્ય તજરાય;
 આજ ઘેર આવ્યા અવાનપતિ, તે તો તારી કૃપાય. ૧
 મહાઅમુર મહા મહમાતો, કેવ પેરે બુજમાં રાખ્યો;
 મહાપરાક્રમ બજ પરિપૂરણુ, કરી ધર ધરણી નાખ્યો, ૨
 અણપિ અમે તમને નવ જાણ્યા, પ્રભુ જગતપ્રતિપાળ;
 દયાપ્રીતમનો મહિમા મોડો, સમજ્યા સત્ય ગોપાળ. ૩

૫૬

યશોમતી મન માંહે અટવાણી;
 સુણી કરણી જપલાસુરના કર, ગોપે દેહાં મુખ વાણી. ૧

ગોવર્દન માંહી આવી સમાયો, કા'નને મારવા ધાયો;
 મહામતિ મોહનવર તદા, ચરણે જઈને સાચે. યશોમતી૦ ૨

સુણી યશોદા મહાદુઃખ પામી, જોઈ હરિનો ખ્યાલ;
 પર્વતતુલ્ય દેહ ધરી આવ્યો, શું પગમાં કયો જેહાલ. યશોમતી૦ ૩

શું અમારે રક્ષણ કરવા આવ્યો છું, બાગપણે ગોરાળ;
 દમાનો પ્રાતમ પ્રાણ અમારો, માતું હું અમથી બાળ. યશોમતી૦ ૪

૫૬

હથી જનની વાત કરે હરિ, આજ ગયો વૃંદાવન માંય;
 અતિ રમણિક ભૂમિ કુમવેલી, કુંજ સધન જોયું જઈ ત્યાં. ટેક. ૧

યમુનાને તટ ધેનુ ચારતાં, મન પ્રકુલિત થાય;
 ભૂખ મટે વનફળ ખાતાં ઘણી, યમુનાજગથી તૃપ્તિ જાય. હથી૦ ૨

સુણી યશોમતી સુતની વાતો, મનમાં થાય મગન;
 દાસ દમાનો પ્રીતમ ખાસો, હરિજનને લાગે લગન. હથી૦ ૩

૫૬

ગોપીના ધર માંહી પેડા, જોઈ સાંનું અધારૂં;
 માંદરમાં સમાયા સ્થામળ, દેહ જેહથી રૂપ ન અગેરૂં. ટેક. ૧

હીપક કાઠ ગૃહમાં જોતી, દોઠો ચાર ભુજબો દેવ;	
અંકત ચકિત ચર્ધ ચતુરા ચાલી, જઈ કરવા લાગી સેવ.	ગોપીનાં ૨,
સ્થામ હૃદય અતિ વિશાળ રાજે, ચિન્હત ચાર જ્યોત;	
સહસ્ર સૂર્ય નિશિપતિ પ્રગટયા, એવા ચયા ઉદ્યોત.	ગોપીનાં ૩
શુવતીજન મન રંજન ચમ્ર અનિ, જોઈ ગરવા ગોપાળ;	
દયાનો પ્રીતમ પ્રાણુથી પ્યારો, જોતી જઈ નંદલાલ.	ગોપીનાં ૪

૪૬-રામ વિહાગ.

કૃષ્ણ કૃષ્ણ દરતાં જાપ, જામની અમારી;	
સુતાં દોડી અંધુ, જોડે સેનમાં મુરાર.	૨૬. ૧
છોડી તને પ્રીતમા કું, ચાકે કોની પ્યારી;	
પધારીએ મેરલીયાળા, સેજ તો સમારી.	કૃષ્ણ ૨
ભાગ બગીચાની માંવ, જોડે કુંજભારી;	
ઠરી નવ ચતુર્વદને, આંખાલી મારી	કૃષ્ણ ૩
જાવ સખી જાવ વે'લાં લાવો ગિરિધારી;	૪
સ્થાપ્રીતમની પીડા, જોઈશું વિચારી.	કૃષ્ણ ૪

૫૬-રાગ સારંગ.

ઉદ્ધવજી આવ્યા કે'વા, જોમ તમે યમએ;	ટે. ૧
શું ગુણકાને વિસારી મૂકી, નંદજીને છમએ.	
નિર્ગુણનું જ્ઞાન કાંવું, બજારામને ભમએ;	ઉદ્ધવજી ૨
સગુણ તો સારં લાવું, જમને એવું કહીએ.	
સગુણ સતીને સેવો, અમો નિર્ગુણ થમએ;	ઉદ્ધવજી ૩
જવ જવ જમયા જૂઠા, એણે પય નહિ જમએ.	
અખર આભૂપણ કાઢી, નમ થમ રહીએ;	ઉદ્ધવજી ૪
ભસ્મ અંગ શીશ જઠા ધરી, ખતા નહિ ખમએ.	
મથુરામાં બેશી કાંવે, કે'ને ગાયું નહિ ગમએ;	ઉદ્ધવજી ૫
ફેહ બળી ભસ્મ થયો, તેને અમૃત શું દમએ.	
વિષય વ્યાધિ ખીડે પાપી, હવે પય શાં પમએ;	ઉદ્ધવજી ૬
દયાપ્રીતમે દયા તણ, વિરહનું દુઃખ સહીએ.	

૫૬-રાગ મહારા.

અસિ જોને સ્વામ, નથી કાઢના સગી;	ટે. ૧
બેની કે'ની એની, જાતલડી તેહ કાણે રગી.	
સ્વામલડી કાતિવાળો, ગરજમાં ઉભંગી;	અસિ ૨
જાત એવી હદે લાત, બેની ખરોખર વ્યંગી.	
કાર્ય કારણ વિચારી, થાય કેવો એ ત્રિભંગી;	અસિ ૩
ધણા જોયા જોશું અસિ, ક્યહું એવો નહિ જંગી.	
રાત દિન રડું જાણે, ધન તન ઉભંગી;	અસિ ૪
જાઉં ક્યહું બેસું સખી, હું ગાત્રતણી ભંગી.	

કેસરિયા આઝ ખુંચે, હરે ખુંચે બંગી;
દયાપ્રીતમનો ધ્યારો, શું હોશે અસંગી.

અલિ૦ ૫

પદ-રાગ મહહાર.

ઉદ્ધવ આબ્યા નદજીને ધેર:
કૃપાનધિ કા'ન આબ્યા, જાણ્યું થઇ લીલાતે'ર.
યોગી થઇ યોગ સાધો, એવો જાણ્યો નહિ કે'ર;
જાણ્યું નહિ એકાએકી, મૂકે માધવ મે ર.
સાબ્યા ક્રિયા જન્મતણું, સંદેસારપી ઝેર;
અમે કોઇના માર્યાં નથી, શેનું લેવા આબ્યા વેર.
સુશૃતામા જીવ જાશે, યશે કાળો કે'ર;
છે દયાપ્રીતમની વિરહી; એજ જાણે પેર.

ટક. ૧

ઉદ્ધવ૦ ૨

ઉદ્ધવ૦ ૩

ઉદ્ધવ૦ ૪

પદ-રાગ મહહાર.

વા'લા! મનમાં લખો ગુણુ ખ્યાતિ;
નંદનંદન ! લખવી હોય તો લખજો વિરહની કાતી.
નયન સજ્જ કાગળ અતિ કોમળ, બીજો નહિ કોઇ ખાતી;
કાગળને કાળજશું રાખું, બીડી પીકું નાહ જાતી.
પકાવિયે પુરગોત્તમ બલી, એક કિવસ તો ખાતી;
દયાપ્રીતમ પર દયા ધરીને, યાશો નહિ હરે ધાતી.

ટક. ૧

વા'લા૦ ૨

વા'લા૦ ૩

૫૬૦

જુઓ જુઓ મધુકરની રીતિ;	
નીરસ જાણી તમે કાણ માંહે, નવલ કુસુમ પર પ્રાપ્તિ.	ટક. ૧
તેનાં સંગી શેં થઈએ, શેં આવે પરતીતિ.	
અમને જાંઘી છેલ્લી શોધી, રણુ આઘ્યા નહિ જીતી.	જુઓ ૨
જેની વાતો મધુરી સુણતાં, તેની લાગે બીતિ;	
ખેની કે'ની આવે ક્યારે, જાય વિરહ વેદના વીતી.	જુઓ ૩
કવણુ કહે અલિ આવી ઉભતી, નાવરૂપી નવકા છીતી;	
દયાના પ્રીતમ દાસ સંભારો, વિસરતાં જાય નીતિ.	જુઓ ૪

૫૬-રાગધનામી.

શું કરીએ જહીં સ્થામ નિહાળ્યો, ત્યાંહી કરું નહિ દેખું;	
વિરહ વનિહ મૂઝ કુમળ, તે ધૂમગોઠ પુરષોત્તમ પેખું.	ટક. ૧
વળી વળી શું સખી મારી, કિંકરી કુમળ ઉવેખું;	
દયાપ્રીતમના ગુણગણ ગાતાં, લાગે નહિ કાંઈ લેખું.	શું કરીએ ૨

૫૬-રાગ સારંગ.

જળ વિષ્ણુ તરંગ ન હોય સુખદાઈ;	
એ તન વિના જલો સરવે, ચૂલે પડી ચતુરાઈ.	ટક. ૧
ઓધાન નહિ તો આવી શું કરશે, કાઠી ધણી ધણી દાઈ;	
નિર્ધનના ગુણ ગાવા, તેમાં, મળે ન પદસો પાઈ.	જળ ૨
પુરુષ વિષ્ણુ પ્રકૃતિ રહે કમ્પ, શું ન જલો જડરાઈ;	
રાઈની કીમત લાખ થતી પ્રભુ. તે રખડે આ રાઈ,	જળ ૩

મન ચોટી રહી માધુરી શ્રુતિ, ગર્વદ કુંદ ક્રસાઈ;
દાસ દયો શું વળી વળી વિનવે, તુજ વિણ સરવ દુઃખદાઈ. જળા ૪

૫૬-રાગ મારૂ.

ગોપાળક એને કહું કું, લેડું ન ખીલું નામ;
કંસારિ કૂળડી કહે બેની, સર્વુ એથી એનું કામ. રેક. ૧

સ્વામ સુદર સખી કહું ના, કુચળ પ્રકટે કામ;
મલ્હારિ માધવ કે'તામાં, શું બેની બેસે ન દામ. ગોપાળક ૨

વાસુદેવ કહું કેઇ પેરે, નંદજીનું જાયે નામ;
વિઠ્ઠલ કે'તાં વઢે વાતડી, રાતઠાઓ રણુ રામ. ગોપાળક ૩

ધરણીધર કે'તામાં દુજે, ધર્યુ વિરહે તન ધામ;
દેવેશ કે'તા દમ ચઢે છે, જાય ગુણુનિધિ કે'તાં ગામ. ગોપાળક ૪

દામોદર મયુરામાં કહીએ, દેવડાવે એ કામ;
ઠાઠાર કે'તાં ઠઠકારે સખી, રોનાં કહીએ ઠાસો દામ. ગોપાળક ૫

સુરહીધર મધુપુરમાં કહીએ, જાય તેમાં આપણી મામ;
ફરથીધર કે'તામાં ફાકટ, ફૂલી ફળી બજે કામ. ગોપાળક ૬

રામા અન્ય તણા બે રસિયો, કવણુ કે' સીતારામ;
જમતપતિ કે'તામાં જાણે, જીવને વીતે નહિ જામ. ગોપાળક ૭

અવિનાશી કે'વો સખી મારે, વળી કે'વું આવો આમ;
દયાપ્રીતમ દાસ વિલપે, વિહારો વિરહાગ્નિ ધનસ્વામ. ગોપાળક ૮

પદ-રાગ વસંત.

તિલ્લવરઅમે સોંપી તમને, ચઢવા ચાનની ધોડી;	
અમને કા'વ્યું તેહ શીખવીએ, નાગરી નવલકિશોરી.	ટેક. ૧
ક અનકુરંગ કામિની દેખે, જાણે નહિ જે જરો છોડી;	
ક અનકુરંગ કારમો બાધ્યો, ગયો કારમી દોરી તોડી.	વિલ્લવર૦ ૨
વિરહ અગ્નિચક્રી થઈ છે, આ તનની ગખોડી;	
જોગ જણાવી આપજો વાંસા, ચોળી બેસે જોડી.	વિલ્લવર૦ ૩
કા'ન કાળાને કુમળ મળિયાં, વળી લોક કે' પાગે ખોડી;	
દયાપ્રોતમ વળજન વિરહી જે, રડે છે આધું ઓડી.	વિલ્લવર૦ ૪

— — —

પદ-રાગ સારંગ.

અમારે છે એટલું કાજ;	
ગિરિવરધર ગોપાળજી આવે, પાખ્યાં ત્રિયોડી રાજ.	ટેક. ૧
કમળ નયનને કવચુજ લાવે, જેહ અમારો મારાજ;	
તાડણીતો ત્રિકમ જાણ્યો, જુગોજુગ શિરતાજ.	અમાર૦ ૨
કાકિલા ટળવળતી મુકી, જુઓ ઝડપી જાય ન બાજ;	
શું કરીએ હરિને નવ આવે, ખાંચ ગ્રથાની લાજ.	અમાર૦ ૩
પે'લેથી જગજીવન જાણું, તો ખાંધું પાણી પે'લી પાજ;	
જોગ જોગ જગજીવન સ્વામા, કાંઈ વિચારો વધુ રાજ.	અમાર૦ ૪
અપાર દુઃખમાં અનર્વિદ મુખી આવી, દેખાડો દુઃખાગ્નિકેરી માજ;	
નખશિખ સુલગ સ્યામા વદતા, આપો જોગ આવે દેવાને દાજ.	અમાર૦ ૫

પદ-રાગ સારંગ

માધવ કોઈ ન થયું મીત;

સંગ રંગ કરી સ્યામા ઠરાવી, ઠાણુકમ કે'વું એક ચિત્ત. ૨૬. ૧

મોહ પામી નયનકમળ જોઈ, વળી સુણી મુરલીનું ગીત;

જોતા જોતામા તરછોડી ત્રિકમ, બાધી પિંડોડી પ્રીત. માધવ ૨

ઈંદ્રવારણા જેવું થયું હરિ, શું જાણું યશે વિપરીત;

કહો ક્યાં જઈ શીખ્યા શાણા, આવી અદૈત્તિક નીત. માધવ ૩

જીવતીજનને જહુવર ઠગતા, રાખો યમતણી કંઈ ભીત;

વિશ્વાસવાતનું પાતક મોહું, શાસ્ત્ર વદે છે ખચીત. માધવ ૪

ધર્મ ઉલ્લસન કરો ધરણીધર, એ તે ક્યાંની રીત;

દયાપ્રીતમ કાંઈ એવું કીજે, જેમ આવે પરતીત. માધવ ૫

પદ-રાગ ધનાશી.

એવું કોણુ હવે છે સજની, મોહનવર અહીં લાવે;

એકવાર દરશન કરી લીજે, જેને માખણ મધુરૂં ભાવે. ૨૬. ૧

પાય લાગીને લલના ભારી લગની અમની સુણાવે;

નિશિ નિકુંજ સુખકેસિ પરમ રચિ, રમાર્પાતને જઈ જણાવે. એવું ૨

અવર વિધિ કાંઈ કે'વી રહી ગઈ, સખી સજ થઈ તે તું કા'વે;

પુનિ પુનિ સુરતા સ્યામમા લાગી, દયાદામોદર આવે ન આવે. એવું ૩

૫૬-રાગ ખિલાવર.

જાગિએ ગોપાળલાલ જશોમતી જગાવે;	
ટોળે ટોળાં મળી જો ત્રિકમ, ગોપના બાળક આવે.	ટક. ૧
કા'ન કાલાં કાઢે શાં એવાં, મુખ ઢાંકે ઉપાડે;	
વારે વારે જગાડું વિઠું, પટ ઓઢી મુખ સંતાડે.	જાગિયે ૦ ૨
ઉંધતો હરો એમ હું જાણું, કમહું કપટ ના કા'વે;	
હું જોતાં આંખાલી મીએ, વળી ઉપાડે મનમાં આવે.	જાગિયે ૦ ૩
જો ઉદયાચળે રવિ ઉગ્યો, લે માખણુ જો તેને ભાવે;	
ઊઠે નહિ દયાનો પ્રીતમ, લાલ લાલચે ના લપટાવે.	જાગિયે ૦ ૪

૫૬-રાગ ખિલાવર.

અસ્યા ઊઠ ઊઠ કુંવર કાળા;	
અગ્રજ બંજરેવ ઊડ્યા જો, બાળ સખા ગોવાળા.	ટક. ૧
અસ્યા તેમને શું નિદ્રા ન આવે, ઊડી આવ્યા છે તુંથી બાળા;	
વાટે વિટાળી નાખું વિઠું, ચતુરાધના મુક્ય થાળા.	અસ્યા ૦ ૨
લે આ દાતણ પાણી આવ્યું, તારાં છોગ્યાં ધાલ છોગાળા;	
મુરલી તારી લપને જા તું, રમવાને મુરલીવાળા.	અસ્યા ૦ ૩
ગુંજહાર ગુંજધર ધાલો, લકુટી લીજો લકુટીવાળા;	
દાસ દયાના પ્રીતમ પ્યારા, નવ ઊઠતાં કોમળે બાળ્યા.	અસ્યા ૦ ૪

૫૬-

હવે માધવ મુને જીધારો:

મઝ થયો ભવસિંધુ માંહી, કૃપાસિંધુ હરિ તારો.	ટેક. ૧
નીર અતિ ગભીર ન દન દન, માયા મોહ લહર તરંગ;	
વાસના મીન તો મસ્તજ થાયે, મહા મોહ અનંગ	હવે ૦ ૨
ઈદ્રિયાદિક જળચર બીજાં, દેતાં દુષ્ક અપાર,	
મોહનવર મુને તારો વિફલ, તમ શિર સોખ્યો ભાર.	તવે ૦ ૩
ક્રોધ દંભ ભય તૃષ્ણા કહીએ, પવન અતિ ઝકઝોળ;	
નહિ ચિત્ત ચતુર્ભુજ ચરણે જવાદે, ધાય નાકા નારી અડોળ	હવે ૦ ૪
એવા સિંધુથી તારો ભવસિંધુ, એમ કરગરે સંત સુખણ;	
દયા દુષ્ટ તો કાષ્ઠ ન જાણે, રહે જન્મોજન્મ અજાણ	હવે ૦ ૫

૫૬-

મે ધનસ્થામ દીઠો લાગ્યો મને મીઠો, રસિયો મહારૂપાળો રે;	
મેધના પેરે સ્યામજી સારો, વીજવસ્ત્ર ધરે છોગાળો રે	ટેક. ૧
કર્ણભૂષણ શુંજના ધાર્યા, મોરપિન્ન મુકુટાળો રે;	
વનમાળા વનમાળી પેરે, ભાગો દુ ખને ટાળો રે.	મે ૦ ૨
ક્રોમળ કમળ ચરણ છે મનહર, જોષ જોષનિ મન વાળો રે;	
લગ્નિજ્જભાવ પરો કરી પ્રભુજી, આહીર ભેગા મા'લો રે.	મે ૦ ૩
જેષ્ટિકા શીંગડી વેણુ અલી, હરિ દુષ્ટના દુષ્ક ટાળો રે,	
એવા રૂપને નમન કરૂં હું, અધ મારાં પરજાળો રે.	મે ૦ ૪
દાસ દયાના પ્રીતમ કા'બ્યા, અધના ઓધને ખાળો રે;	
હું પાપ પુણ્યનો પારખ જાણુ, નરતું નાચ નવારો રે.	મે ૦ ૫

પદ

- પાસ તેડી પુરુષોત્તમ પોતે, વાત કહું વિસ્તારી રે;
 કૃપાપાર પામું નહિ ક્યારે, જોડું શું ધારી ધારી રે. ૨૬. ૧
- તપ કરી કરી તન તો તાપ્યું, તોય ત્રિકમ ના મળિયા રે;
 જપ જપતાં જહુવર જડયા નહિ, કાનજી ક્યાંહી ન કળિયા રે. પાસ૦ ૨
- કેમ મળે તે અમેા જનાવું, મળ્યા અમને જે પેરે રે;
 તપાદિ નહિ કલેસ વેઠ્યો જરી, જપ આદિક મૂક્યાં વેરે રે. પાસ૦ ૩
- આસક્તિ છોડી સ્વકર્મ ફળને, ભોગવિયાં ભલી ભાતે રે;
 મન વાણી શરીરથી જાણે, જહુવરને એક જાતે રે. પાસ૦ ૪
- એવું જીવતર જે જીવ ધારે, તેને માધવ મુકિત આપે રે;
 પ્રેમલક્ષણા સમજે પૂરી, કષ્ટ કૂડાં હરિ કાપે રે. પાસ૦ ૫
- બાળમુકુંદને બારણે બેસી, દયો કીર્તન બોલે રે;
 ત્રિકમજી તન મનથી ત્હારે, તોલ તે ત્રિવિધ તોલે રે. પાસ૦ ૬

મહરથી ઘાટા અધકારે, આંધળો જઈ અધળાય રે;
 ધધરથી જૂદી ધધરતા, ન માની તે શું મનાય રે. અપરાધીનાં ૫
 તોય હરિ તમે કૃપા કરો છો, મૂઠ સમજે ને થાય રે;
 પથ્ય અંધ્યા તુને હું પૂછું એક, મહત્વ તે શું મનાય રે. અપરાધીનાં ૬
 પ્રકૃતિ મહત્વ અહંકાર ને નમ, વાસુ અગ્નિ જળ ને જગતિ રે;
 તેથી કરી કરવાનું ન કરતો, વેંતી મુકે તુ ભક્તિ રે. અપરાધીનાં ૭
 સાત વેંતનું કલેવર તારું, અગણિત માપનો માધવરે;
 તું ને તેમાં અંતર એવો, સત્ય કહું કર ના રવ રે. અપરાધીનાં ૮
 બેઠ બણ્યો નહિ તેહ બાણ્યો, હવે ન ભૂયે મટકે રે;
 દાસ દયાનો પ્રીતમ સાચો, જે જાણે તે નવ ફટકે રે. અપરાધીનાં ૯

૫૬

હરિ મારો ક્ષમા કરો અપરાધ, બળિયા બંધનથી ઠાળો બાધ. રેક. ૧
 ગર્ભવાસમાં બાળક સૂતો, મારે માતાને લાત;
 પગ ઉછાળવો પ્રેમે જાણે તે, જાણે દુઃખ ન વેઠે માત. હરિં ૨
 તેથી શું જનની એમ જાણે, બાળકે દીધું બહુ દુઃખ;
 જકત માંહે અમે જોઈ જોઈ ચાલ્યા, માત ધરે ન એવું દુઃખ. હરિં ૩
 એણી પેરે હરિ ઉદર વસિયો, અચાની હું મૂઠ;
 રચૂળ સૂક્ષ્મ કાર્ય કારણ જાણો, ગોવિંદજી ગતિગદ. હરિં ૪
 એવે સખે હરિ જકત કેવાયે, ઉદર અંતરગત આપ;
 તે માંહેનો હું એક અપરાધી, નમાવી દ્યો મુને બાપ. હરિં ૫
 પ્રલયકાળે આપે નિપાવ્યા, નામિનાળથી જાણ;
 પ્રહ્લા હરજી તેહ કેવાયા, કરું શું આપ વખાણ. હરિં ૬

તેહ પુત્રને પાળો પોપો, કામા કરો સાક્ષાત;
 તેવા તનુજ ત્રિકમ તારા, વિસ્તારી કહું શી વાત.
 જ્યેવો તેવો પણ જન તમારો, ઉગારી છો અવિનાશ;
 દાસ દયાની આશા પૂરવી, ફૂડ દપટનો કરી નાશ.

હાર૦ ૭

દરિ૦ ૮

૫૬

ગોઠાવાળો ટોઠા જાયે, શું સમજે છે કાચું;
 ગાતાં ગાતાં ગોથાં ખાઓ, તેણે બજશે કાચું. ૧
 નદદ નહિ માને નિર્લજ થઈ, તો તો તનડું તૂટે;
 છેલ બનીને છોગાં ધાલો, છેલપણું તો છૂટે. ૨
 માઈ તાઈ મે'લો મૂર્ખા, જમડા ઝાડે બાધે;
 ધમધમતી અંગીઠી માંહે, સાંધેસાંધો સાંધે. ૩
 જણાય નહિ જુગટાનુ જીત્યું, મૂરખ મનમાં મા'સે;
 ચાળા ચસકા ચૂલે પડતો, જમડા ઝાળી ધાલે. ૪
 અગદખંબ અલખેલા થઈને, નહિ બચો કો કાળે;
 પ્રિદ પ્રેમ જો પૂરો ધારો, માધવ મુશકા ટાળે. ૫
 જોરાળા સોરાળા સાચા, કાચા કાચા કરડે;
 ટંકાવેલી તાતી ધંટી, માંઠી તમને ભરડે. ૬
 કાલા ડોઠરહો કમ કમતા, ધમ ધમતા જઈ જાલે;
 અંગે તો ઉઝરડા ચારો, હળવા તોમ ન ચાલે. ૭
 જોને તેને ઝાસો કરતા, ઝાલી ઝાલી ઝીકો;
 જમડા તમને એમ મસજશે, મસજી લાખો લીખો. ૮

તરિયા તમને કાંઈ ન તારે, તરિયા શા ફટારો;
શસ દ્યાનો પ્રીતમ ધ્યારો, ભગતાં નહિ ભયકારો.

૫૮

૫૬

નારાયણ ભલે નર નારી રે, કહું વાત વિચારી;
નાર શબ્દનો અર્થ જણાવું અવિધારી રે, સુણો વાતની મારી. નાર. ૧
નાર એટલે જીવ સમૂહ જુઓ ધારી, મન માંહે સત્ય વિચારી;
અયન આયન છે અવિધારી રે, ભાર ભવિષ્યનો ભારી. નારા. ૨
નારાયણ નામ એવું વિચારી, સમજો સમજ કંઈ સારી;
આત્મારામતણી આ વારી રે, સત્ય કહું અવિધારી. નારા. ૩
વળી નાર તે જીવ સંખ્યા સારી, માટે કહું અમો મોરારી;
અયન પ્રવર્તે માંહી પસારી રે, ગુણ ગાઢ તારા ગિરિધારી. નારા. ૪
એમ પણ નારાયણ નર નારી, ભવ તરવાકેરી બારી;
હયો દાસ જાયે બલિદારી, ગુણ ગણ ગાયે વિસ્તારી. નારા. ૫

૫૬

હરિ હરિ મજા લે પામર પ્રાણી, દુઃખ થવાનું સિર પર જાણી;
તું સમજ શીખામણ સાણી રે, હરિ હરિ. ૧
જીવ જોને તું પાછું વાળી, મુર્ખ દેશે તુને પરજાળી;
તારાં સગાં દેશે તને ટાળી રે, હરિ હરિ. ૨
તાશ પુત્ર તે ખાધે લેણ, તારી પાછળ રામ રામ કેશી;
અસ્થા તને દેન આવી તે દેશે રે, હરિ હરિ. ૩

- તારો પુત્રી રહે સાદ મોટે, તને ગણ્યો જમડા જોટે;
 તાં સગું નહિ કોઈ ખોટે રે, હરિ હરિં ૪
- તારી ધરણી ચુડા બાગે, તું ગયો કે તાં ત્યાગે,
 વળા એને ખીજા ધણીનું જાગે રે, હર હરિં ૫
- તારા સગાં આવી આવી જાશે, પડ્યો નરકે ખતા તું ખાશે;
 અલ્યા ! મહિન અર્પણ દુઃખ તુને યાશે રે, હરિ હરિં
- માઈ માઈ તે મહીમાં રે'શે, કોઈ કશું આવી નહિ કહે,
 તારા જાનિયાં મળી સહુ બેશે રે, હરિ હરિં ૭
- તારી પૂઠે નાત્યો કરશે, અજ કો'વડાવી કીટ માંહી ધરશે,
 તું જણે તેમાં કાંઈ સરશે રે, હરિ હરિં ૮
- એ નો તરંગના પુલ્કણ, જાકમહોળના જણા છંદા,
 તમે તો થયા તે થયા જૂદા રે, હરિ હરિં ૯
- નામ નિશાન જાશે નાશી, જ્યમ અન્ન વળ્યું હોય વાશી,
 સમજ કરો પ્રયામ ને કાશી રે, હરિ હરિં ૧૦
- નામ તેનો તો નાશજ યાશે, જાવાનું જે તે નિજે જાશે,
 મૂઢ માયા તને સત્ય વાંશે રે, હરિ હરિં ૧૧
- તાઈ તાઈ તાજવું દુટે, આશાપાશ ખૂટાડ્યો ન ખૂટે,
 આ માઈ માઈ નવ છુટે રે, હરિ હરિં ૧૨
- સંત સમજાવે તેને બાંડે, સમજ ખેલવું તારે ખાંડે,
 મિથ્યા રમત શી મદ મારે, હરિ હરિં ૧૩
- એવું જાણી સેવા વિઠ્ઠલેશ, ધારો વૈષ્ણવજનનો વેશ,
 જણે તારકનો તંત્ર તેશ રે, હરિ હરિં ૧૪
- દાસ દયાનો પ્રીતમ પરખો, હરિજન યઈ તમે હરખો,
 રૂબે ચોરાશીનો જેહ ચરખો રે, હાર હરિં ૧૫

૫૬.

કૃષ્ણ કૃપાળ જોપાળ બજી લે, મનમાં રાખી ભાવ, બાણજો નિમે તારા મનમાં, જમડા ન ચુકે દાવ.	૨૬. ૧
સગું વા'લું કોઇ કામ ન આવે, તરશો માધવને નામ, સંસારસાગરે નૌકા મૂકી, ખેડો વિચારય કામ.	કૃષ્ણ ૦ ૨
પાપરૂપ ખડક લે'વાયો, પુણ્યરૂપી દીવાદાંડી ત્યાંય, પાપીજન તો પૂરા થાયે, ઉગર્વા હરિજન માંય.	કૃષ્ણ ૦ ૩
પાપીના સ્પર્શે અર્ધદંડ મરતા, હરિજન સ્પર્શે તરતા પાપી, શું કરીએ સમગ્રવ્યુ' ન માને, નાંગર નાખે કાપી.	કૃષ્ણ ૦ ૪
રમાપતિ નિજ રથમાં ધાલી, ફેરવવા ધણું આ'ય; પાપી કે' કયમ હરિજન થઇએ, સુખ સંપત્તિ વિસરાય?	કૃષ્ણ ૦ ૫
રથના રેવંત રહવડી જાયે, કે રથનો થાયે નાશ: સુખ આપ્યું તો શેણે ન માણું, કરે સેવા દાસી દાસ.	કૃષ્ણ ૦ ૬
અમે પણ ભાઇ એમજ કહિયે, માણો સુખ વિલાસ; કૂડ કપટને ઝપટથી ઠાળી, મેવા કરો હરિદાસ.	કૃષ્ણ ૦ ૭
અરાની કે' સરવે સરખા, નહિ કો ઉચ કે નીચ; હરિજનને શું આવે ન ભાઇ, કાળ ખૂટયાથી મીચ.	કૃષ્ણ ૦ ૮
જો એમ છે તો સહુ જન સરખા, વતું આણું નહિ મંઇ; સાહેબને મન સર્વે સરખા, દુલ્લા મુલ્લા ને સાંઇ.	કૃષ્ણ ૦ ૯
નનો એવુ બોલે તેમાં, સમજે નહિ તલભાર; બીજને પૃથ્વી સર્વે સરખી, પણ કમલુ ક ઉદે રસાગ.	કૃષ્ણ ૦ ૧૦
પૃથ્વીમાંથી પાણી નીકળે, ખણતાં દૂન નિરધાર; ખાડું મીડું કયમ કરી થાયે, એક પૃથ્વી એક વાર.	કૃષ્ણ ૦ ૧૧

ધ્યાન રજનતાં રણમાં દેખો, શેરીએ શેરીએ સોય,	કૃષ્ણ ૦ ૧૨
છતરપલંગમાં સુઈ રહ્યાં કોઈ, એની શી જુગતી જોય.	
પંચભૂતનાં માણસ સરવે, તેમાં દુઃખી સુખી નિરધાર;	કૃષ્ણ ૦ ૧૩
તેનું કારણ આપો છો કાંઈ, કરી હોડો વિચાર.	
વાર વારે અમે શું રે સમજાવું, સમજે નહિ લગાર;	કૃષ્ણ ૦ ૧૪
હરિજને સાંચ્યું પૂર્વે સાદું, તેથી વિક્ષે કીધી વાર.	
વક્ષમકુળ મણિ પ્રકટયા પોતે, શ્યામ સ્વરૂપે આપ;	કૃષ્ણ ૦ ૧૫
હાસ દયાના પ્રીતમ કાળ્યા, કાળ્યા ભરના તાપ.	

૫૬.

આપ અજપતિ હરિ અજપાળ;	૨૬. ૧
સુજપર મેર કરા રે, માધવ ગોપાળ.	
હરિ સત્ય સંકલ્પી શોભો નવરંગ;	રે માધવ ગોપાળ. ૨
સત્યે પ્રાપ્ત થાઓ વા'લા ધરી ઉમંગ.	
હે હરિ પંચભૂતે તમ વાસ;	રે માધવ ગોપાળ. ૩
સર્વત્ર વસિયા હે અવિનાશ.	
જો હરિ થાય પંચભૂતનો નાશ;	રે માધવ ગોપાળ. ૪
તોપણ આપ રહો અવિનાશ.	
વા'લા સમદષ્ટિ તમારું સ્વરૂપ;	રે માધવ ગોપાળ. ૫
મૂઢમતિ લહે કેઈ પેરે રૂપ.	
મધુરી વાણી મોહનજી જોઈ;	રે માધવ ગોપાળ. ૬
પવિત્ર વાણી પણ આપનો દેહ.	

તેના પ્રવર્તકે પણ પ્રભુ આપ;	૩ માધવ ગોપાળ. ૭
હરિ ભક્તજનનો ટાળો સંતાપ.	૩ માધવ ગોપાળ. ૮
સત્યયુગમાં સાક્ષાત શૂરેવ;	૩ માધવ ગોપાળ. ૯
નભ સુર આદિ કરતા મેવ.	૩ માધવ ગોપાળ. ૧૦
પાતાળમાં હરિ કીર્તન ચાય;	૩ માધવ ગોપાળ. ૧૧
શુભ ગોવિંદના હોસે ગાય	૩ માધવ ગોપાળ. ૧૨
આકાશમાં અવિનાશી આપ;	૩ માધવ ગોપાળ. ૧૩
હરિ તેજસ્વ યજ્ઞ કરતા તાપ.	૩ માધવ ગોપાળ. ૧૪
ભૂમિમાં વસુધરા જાણ;	૩ માધવ ગોપાળ. ૧૫
શાં શાં કરે ગુદમતિ વખાણ.	૩ માધવ ગોપાળ. ૧૬
વાયુરૂપે વમો વિઠ્ઠલ રાય;	૩ માધવ ગોપાળ. ૧૭
વળી પંચ રૂપે દુરંધર દાય.	૩ માધવ ગોપાળ. ૧૮
વારે વારે કહીએ શુદેવ;	૩ માધવ ગોપાળ. ૧૯
જન્મ મરણ તરે જે સાધે સેવ.	૩ માધવ ગોપાળ. ૨૦
વક્ત્રભક્તમાં વસિયા શૂપ;	૩ માધવ ગોપાળ. ૨૧
નારકીસ નવ નિરખે રૂપ.	૩ માધવ ગોપાળ. ૨૨
દાસ દયા પર કીધી મેર;	૩ માધવ ગોપાળ. ૨૩
અથ ઓથ પર કરી કાળો કેર.	૩ માધવ ગોપાળ. ૨૪

પદ.

- લવળળ તરેા ને પુરુષોત્તમ નાણો;
 દેહ કૃતાર્થ કરેા ને ગોવિંદગુણ મન આણો. ૧
- હરિ બ્રહ્માંડભાર શિર પર ધાર્યો;
 અમ કાળે સમૂહ પાપી માર્યો. ને ગોવિંદગુણ મન આણો. ૨
- વા'લા વૃક્ષરૂપે તમે વસતા;
 હરિજન કાળે તમે પદથી ખસતા. ને ગોવિંદગુણ મન આણો. ૩
- આપ વૃક્ષરૂપે જદા થાઓ,
 આશ્રય પ્રકૃતિરૂપ લહો લા'ઓ. ને ગોવિંદગુણ મન આણો. ૪
- સુખ દુઃખ ક્ષણરૂપે જે સા'વો;
 સત્વ રજ તમ ન તમે મૂળદા'વો. ને ગોવિંદગુણ મન આણો. ૫
- ધર્મ અર્થ કામ મોક્ષ રસ ઉપજાવો;
 પંચેન્દ્રિય નાણુ પૂરા થાવો. ને ગોવિંદગુણ મન આણો. ૬
- પદ્મ સ્વભાવનો હવે લઈએ લા'ઓ;
 રાગ દ્વેષ ક્રુધા ખાંતે ખાઓ. ને ગોવિંદગુણ મન આણો. ૭
- પિપાસા લોભ મોહે લજાઓ;
 સપ્ત ધાતુ છાંતે છાઓ. ને ગોવિંદગુણ મન આણો. ૮
- હાવા આઠ ચાખાતણી સોહી;
 પંચભૂત મન સુદ્ધિ અહંકારે નોંધ. ને ગોવિંદગુણ મન આણો. ૯
- ૪૧ દાર ઊંઘ બસાં ન્યાણું;
 દશ પ્રાણુ પાંદડાં ભાણું. ને ગોવિંદગુણ મન આણો. ૧૦
- શુવ શિવ પક્ષીડાં પરમાણું;
 હરિ વૃક્ષ હૃતપત્તિ આપથી મન આણું. ને ગોવિંદગુણ મન આણો. ૧૧

લય લાધવતા હરિ ॥ તમમાં;	
સત્યારથ સમજાએ છે સમમાં.	જો ગોવિંદગુણ મન આણો. ૧૨
કેાઈ દૂલી જાય નહિ હરિ દમમાં;	
તેને જાણે જોર નહિ લાસે જમમાં.	જો ગોવિંદગુણ મન આણો. ૧૩
હરિ હરિ જાને સહુ આ લવમાં;	
મુક્તિપુરી વસે એક માધવમાં.	જો ગોવિંદગુણ મન આણો. ૧૪
દાસ દયાનો પ્રીતમ વક્ષલ ઘરમાં;	
સેવે તેહ તરે લવજળસરમાં.	જો ગોવિંદગુણ મન આણો. ૧૫

૫૬.

ઝૂર્જ સમજે નહિ તે તો મિથ્યા જાને;	
જે રયામ સમજે સહી તેહ બજે ગોવિંદ ગાને.	૮૬. ૧
તમારી માયા હરિ મહા મોટી;	
એને કેવાય નહિ હરિ કાંઈ ખોટી.	તેહ લજે ગોવિંદ ગાને. ૨
તમારી માયાથી મૂઠ જન જે થાયે;	
તે તો માધવ મૂઠી માયા ગાયે.	તેહ બજે ગોવિંદ ગાને. ૩
તે તો જાણે તમે હરિવર દાતા;	
જેહ માયામાં જઈ ખતા ખાતા.	તેહ લજે ગોવિંદ ગાને. ૪
હરિ જગત્ તમારે છે રૂપે;	
સહુ પ્રગટ્ય પુરષોત્તમભૂપે.	તેહ લજે ગોવિંદ ગાને. ૫
જગત્ જગજીવનકેરી એકી;	
મૂઠ મતિ જાણે બેમાં બેકી.	તેહ લજે ગોવિંદ ગાને. ૬

મુક્ત જાણેછે સાચે સાચું;
 હરિવં જન્મરૂપે હું તો રાચું.
 સર્વના આત્મા પરમાત્મા પોતે;
 સ્થાવર જંગમ દીપ દીપ જ્યોતે.
 સત્વગુણસ્વરૂપ હરિ ધારો;
 ધાર્મિક જનને જઈ તારો.
 અધર્મી અકર્મી સંહારો;
 હરિજનના વિદ્ય જઈ વારો.
 જોગી સમાધિ જઈ સાધે;
 તેમાં પશુ હરિ તમને આરાધે.
 આશ્રય અવિનાશીનો સાચો આણે;
 તો તો જોગની શુક્તિ રૂઢી જાણે.
 વૈષ્ણવ ભાવિક તરે વેલા;
 ચરણારવિંદ વાળુમા ટાળી વેલા.
 સંસાર સાગર તેમને ભામે;
 વલ્લભ અંતર ઉરમાં વાસે.
 દાસ દયો તરે અતિ ઉલ્લાસે;
 વલ્લભમણિ પ્રીતમ જ્યારે ભાસે.

તેહ બજો ગોવિંદ ગાને. ૭
 તેહ બજો ગોવિંદ ગાને. ૮
 તેહ બજો ગોવિંદ ગાને. ૯
 તેહ બજો ગોવિંદ ગાને. ૧૦
 તેહ બજો ગોવિંદ ગાને. ૧૧
 તેહ બજો ગોવિંદ ગાને. ૧૨
 તેહ બજો ગોવિંદ ગાને. ૧૩
 તેહ બજો ગોવિંદ ગાને. ૧૪
 તેહ બજો ગોવિંદ ગાને. ૧૫

૫૬.

જેજે હરિ કેવી જુમતિ, વહું સત્ય હું રાખું નાહ રૂઢી;	
મક્તિ ભવિષ્યમાં ભુક્તિ, હરિ માધવ આપો મુક્તિ.	૨૬.
હરિ હરિજન પશુ આપના જેવા;	
જાણે સાધીએ નિશ્ચયન તેની સેવા.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૨
જુઓ હરજી ઉપકારી કેવા;	
હું તો જાણું અહાં જેવા તેવા.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૩
મહાદયાળુ એ મહાજન મોટા;	
જેવા નહિ જુમમાં બીજા જોડાં	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૪
તેમણે સેવક સાઈ શું શું કીધું;	
દુસ્તર ભવસાગરમાં વા'લું લીધું.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૫
કાષ્ટએ સાથે સમજી તે નવ લીધું;	
તેથી મૂઢમતિનું કારણ સીધું.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૬
પ્રજા પુણ્યે હરિપદની નવકા;	
તઈ નારાયણ જાણી નવકાં.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૭
હરિજનના ઉપકારી ચાશું;	
માધવ મુરારિના ગુણ ગાશું.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૮
આપ અનુમહીનો અનુમહ સા'શું;	
સમજી શાણા યજ્ઞ બળવા જાશું.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૯
અમે મુક્ત છીએ એમ નહિ કહિયે;	
એવા મૂઢમતિ અમે નહિ યજ્ઞએ.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૧૦
જ્યાં ત્યાં ગોવિંદજીના ગુણ ગાઈએ;	
હરિજનની સેવા સાચી સહિએ.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૧૧

ભજન કરોંસો દહ તો કહીએ;	
જહુવરની જાત્રાએ જમ્યે.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૧૨
હરિ વિઠ્ઠલ વલ્લભ ગુણ મધ્યે;	
તારિયે નહિ જાણીએ છોડી ઇમ્યે.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૧૩
ભાગ મૂક્યો સુર્યો નહિ કોઇ ભમ્યે;	
તાપાં નહિ પદ તરણ કોઇ બમ્યે.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૧૪
માઇકાંગસા તો કીધા મહીએ;	
ક્યાપ્રીતમ ગુણ ગાજી મધ્યે.	હરિ માધવ આપો મુક્તિ. ૧૫

પદ-રાગ સારંગ.

છે સખી ખોટા મધુવન લોક;	
ઉપાય આણવા આપણ કીજે, કરી નાખે સહુ દોક.	ટક. ૧
જાણે નહિ જે વિરહે વ્યાકુળ, મરશે પંખિણી કોક;	
જાશે જીવનની મૂઠે જીવ, વસશે વસમે ચોક.	છે સખી ૦ ૨
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળ ન રમે, વ્યર્થ ત્રિભંગી વિણ ત્રિસોક;	
ક્યાના પ્રીતમ દામોદર જેવો, યાચ ન કયલું આ લોક.	છે સખી ૦ ૩

શાણી તું સમજે છે સાચું, બોલ્યું તોલ્યું તાઈ;	
ભુંડા તું તો બવિધ ન જાણે, જોલ્યું પેલું માઈ.	૧
એમ કરતામાં મરણો વે'લા, માડી છેડા વાળે;	
રંડા તારી રા'ડે ચડશે, રંડાપો ના જાળે.	૨
ડાકાર ને રેવાજી જાશે, જોદાવરીએ ચાલે;	
તેં કરિયાં જો પુણ્યજ પૂરાં, રંડા પાછાં વાળે.	૩
એવી કે વળી તેવી દાળે, મૂંઝી જાવું શેતું;	
હાપે કરશે સાથે આવે, કૃપ કલ્પ આ તેતું.	૪
શાણો તો તુજને સમજાવું, બાપી પયરો આપુ;	
કપાળ ફૂટે તેની સાથે, ચૂકવો ચોરી દાપું.	૫
વારે વારે વિનવિથે શું, આપી વિસર્થા અમને;	
સમદષ્ટિ રાખી હરિ સેવો, જથ્થાવીં દીધું તમને.	૬
છાવાળે છાકરડા એવા, દીકરીઓ તો દાટે;	
બંધવ ખૂશ માનો સર્વે, આવોને ઉચ્ચાટે.	૭
પૂરતો વાંક ન તારો પો'એ, માયા મારે સફુને;	
સાસુડી જેવી સતાપે, પ્રીતમ પ્યારી વફુને.	૮
તેવી માયા તેવી દાયા, જાયા તેવી જાણો;	
વા'યા કે વહવાયા માનો, કે જઈ તરિલાં તાણો.	૯
દાસ દયાને એમાં દાંધ, નહિ લેવું નહિ દેવું;	
સાઈ જોઈ રીઝે મનકું, તેથી દાંધક કેવું.	૧૦

માધવ મારો કહી તારો, બરોસો મારે બાળ્યો;		
હરિજનને પાર ઉતારો, સમરો શ્યામળીઓ સારો.		૩૬. ૧
જે જન જાણે છે તમને દેવા;		
તે તો સાધે તમારી સેવા.	સમરો શ્યામળીઓ સારો.	૨
નવ બ્રહ્મ થાયે તે ક્યારે;		
એક હરિવર હરમાં ધારે.	સમરો શ્યામળીઓ સારો.	૩
પ્રભુપદ પુણ્ય મન વિચારે;		
બીજા ધર્મમાંથી મન મારે.	સમરો શ્યામળીઓ સારો.	૪
મુખે વક્ષમ વિદુલ ગાયે;		
સખી ચર્ચ વૃત્તે જાયે.	સમરો શ્યામળીઓ સારો.	૫
તે ગોલોકનો વાસી થાયે;		
કરે શ્યામળીઓ વર સાથે.	સમરો શ્યામળીઓ સારો.	૬
ગોપીરૂપ ધરે જન જેહ;		
તરે સ્વદેહે નિઃસંદેહ.	સમરો શ્યામળીઓ સારો.	૭
તન મન ધન અર્પણુ કરે જ્યારે;		
તારકમંત્ર હાથ લાગે ત્યારે.	સમરો શ્યામળીઓ સારો.	૮
મનને મોહમ માર જે મારે;		
અદૈત આમહોલ વિચારે.	સમરો શ્યામળીઓ સારો.	૯
સમે સાચો ત્યારે તે સારે;		
સ્વર્ગથી બ્રહ્મ થાય ન ક્યારે.	સમરો શ્યામળીઓ સારો.	૧૦
મારો કલો તેને મુરારે;		
પશુ એ સહુ દહાઘ્ય જો ધારે.	સમરો શ્યામળીઓ સારો.	૧૧

અહો ! અત્ય અદ્ભૂત મહિમા શું ભાણું?

સમુદ્રેયી ભંડુ સમુ જાલ્ય દાણું.

૩

ચક્રું હોય જોણે પયઃપાન માતા,

કદા તેહને યમ નહિ દુઃખદાતા;

કદા દુષ્ટ તોયે સ્વસાસુત દા'વે,

‘વિચાર્યું’ યમે યાતનામાં ન આવે.

૪

કરે સ્નાન નિશ્ચે નવો દેહયાયે,

તદા ચેત્પતા સેવવા કૃષ્ણ રાયે;

જમતપાવની જનહવી વેદવાણી,

શિવે સ્તીર રાખી પરાપૂત જાણી.

૫

ત્રિવિક્રમ પાદોદ્ધી એજ હેતુ,

સદાનંદ શ્રીકૃષ્ણ તે મુળ કેતુ;

રવિજ તમે તે તણું પદરાણી,

રાકું કેમ કીર્તિ તમારી વખાણી.

૬

પતિ નામ છે કૃષ્ણ કૃષ્ણા તમારું,

રૂપે એક વસ્તુ કશું છે ન ન્યારું;

રંગે રચામળાં સ્નાનથી ચેત પ્રાણી,

વહું એજ આશ્ચર્ય અદ્ભૂત દા'ણી.

૭

કૃપા સાગરી નાગરી જગતમાતા,

હરિ વલ્લભા ધૃતિરી ભદ્રદાતા;

સદા સપ્ત સિદ્ધિયદી નીર ન્યારું,

જને કોણથી કર્મ અદ્ભૂત સારું;

૮

નદી નંદમે' ને નવાણું નંવાળે,
 સમું પુણ્ય મંગા વરાં એક નાળે;
 વિધિ દૃષ્ટ મંગા બળે મન માત્રે,
 કહે યુક્ત તે યમુના સ્મર્ય માત્રે.
 માનાદિ રૂપે દાર્દ્રીદીક નિવાસી,
 થયા જીવ ને પૂર્વમાં પુણ્ય રાસિ.
 મિરા ગોમતી ગોમતી નર્મદાજી.
 ભીમા ગાંધકી સપ્ત આદિક રાજી.
 કૃષ્ણેત્રે કાશી ગયા પુષ્કરાદિ,
 વગે નિમિષારણ્ય જ્યાં ઘઘવાદી;
 નદી તીર્થ ઈત્યાદિ અંગે સમાજ,
 તમેમાં કરે સ્નાન પ્રયાગરાજ.
 પશ્ચા જન્મનાં પાપના આપકાપે,
 કદા વર્ષ કો નામ યાગી અલાપે;
 ધરે પાપ તે પૃથિવી પૂન માનું,
 કહે યુક્ત પાવન ત્યાં ચિત્ત ધાનું.
 કરે સ્નાન ના તીર્થમાં નિત્ય કોઈ,
 દૃષ્ટ પુણ્ય તે તીર્થગાળેથી હોઈ;
 રવિ પર્વ કોટિક સિંધુ બળેથી,
 મત્રે તેટલું પુણ્ય કૃષ્ણ રળેથી.
 નદી ક્ષેત્ર સૌ તીર્થ પ્રત્યેક સાધે.
 અપુતાન્દથી જેટલું પુણ્ય લાધે;

૫

૧૦

૧૧

૧૨

૧૩

પારકંમ પંચાસ કોટિ કરેથી,	
ફળે પ્રુણ તે મથુરા સાંભરેથી.	૧૪
મધુપુર ગોકુલ વંદાવને વા,	
વસે પ્રાણી તે પ્રાણી પ્રાણેય લેવા:	
વડું મદાત્મ્ય સહેજે વસી માત્ર રે'વું,	
વસી કૃષ્ણ કૃષ્ણા બને તો યુ' કે'વું	૧૫
તટે રાસકીડા સદા કૃષ્ણગોપી.	
લીલા લાડિલી લાલ એકાંત ઓપી.	
જહાં વૃક્ષ વૃક્ષે વસ્યા વેણુપાણિ;	
પત્રે પત્ર ઓણુજ છે વેદવાણી.	૧૬
અલોકિક આનંદદાતાર માણ!	
દયો દાસ મારો મુખે કો'ની ગાણ;	
ભણે વા સુણે સ્તોત્ર આ ગ્રેમ આણી.	
કૃપા દષ્ટિ તેને કરે કૃષ્ણરાણી.	૧૭

૫૬-રાગ સારંગ.

શ્રીજી સારા નહારા તોય તમારા.	
પાપ પ્રુણની ગરજ નહીં જો શ્રીજી થયા અમારા.	
ચરણસરોજરૂપી ઓજા જોયું સંતાપ ગયા સવારા.	૨૬.
લાલનું લાલિત્ય રૂપ હૃદમાં તેણે સળગ્યા પાપના ભારા.	શ્રીજી.
ધીર સમુદ્રમાં પ્રીતથી પેઠો દષ્ટે જોયા નહિ સાયર ખારા.	
બુદ્ધઅંધિ ચિન્હ હૃદે. જોઈ મારા કપાયા કર્મના ભારા.	શ્રીજી.

રહેનો રાજા તમ કૃપાથી યજ્ઞ ગયો હું દેવ મોરચ.
 શિવ યજ્ઞાદિતિ નારદ સારદ સાગે ન કોઈ મને સારા. શ્રી ૭.
 એવો દદામય જો મલો ત્રિકમ આલ્યા નિરૂતિના ઓવારા
 કુડી કુડુંબ ને લોક પ્રભુ સુન્દર મરજન શ્રી ૭ તમે ।
 ગુણમયનો પાર ગેય ન પામે હે નરદરિ રૂપ નોધાગ.
 દયા પ્રીતમ હું દાસ તમારો યયો ત્યારે પામ્યો ભવપાશ. શ્રી ૭.

પદ.

હનુમાન ગરૂડ મંવાદ.

લાવણી.

એક સમે હનુમાન મારૂ બેડ, એક રથને મગિયા,
 કોઈ કોઈના ગાળ્યા ન ગાય, એમ એકકરે બળ્યા. ૨૬.
 નિકટ દારીકાગ્રીકૃષ્ણ તલો, એક બામ હતો ચાર;
 ચોટી ત્યાંદો મારૂ હતો, પતિને પ્રિય સાર.
 દરિદ્ર-જા હનુમાન ત્યાંદો, નેહદા કૃપા ભગ્યાં;
 આવી અચાનક રૂગ બહી, તરુ કેંદ્યાં સાગમ્યાં;
 તણ વિવેક વારિકા બિગડી, ગરવ પડ્યો લાવી;
 જોઈ અનીતિ વિદમમપતિએ, દસ્ત મલો આવી;
 જોઈ સમોવદ સુમત વિકાર્યો, વૃક્ષવટી પગિય. ૩૭૦ એ. ૧
 મારૂ હદે અસ્થા ઉભો રહેજે, હે અનુચર કદનો;
 વિના હદે એમાં કેમ પેહો, બામ વિગે હતો,

એ વાડી શ્રીકૃષ્ણતણી છે, તેહેની તને દુહાઈ;
 નિકળ બહાર કે શિક્ષા કરી હું, દહાડીય કર સદાઈ;
 એમ સુણી કપિરાય કાપીઓ, રીસ ધણી આણી;
 રહે અળગે શ્રીકૃષ્ણ હીમાયતી, વચારી વદ વાણી;
 શ્રીરામદત્ત ને હજી નથી દીક્ષા, અવણે નથી સાંભળિયા. કાં. એ. ૨
 શ્રીરામદત્ત જાણ્યા દાંકયા રોહો, શું જાઓછો દુલી;
 અહીરાવલુના પ્રતિહારનો, માર ગયા ભૂલી;
 શ્રીકૃષ્ણદાસથી હાર્યા માટે, ધ્વજપર પડ્યું રહેવું;
 મનમાં જાણો છો પણ કુર્મ્યા, માટે પડ્યું રહેવું;
 જાણ્યું બળ વાલીના ભયથી, વસ્યા હતા વનમાં;
 કુંભકરણ ગળાં ગયો હતો, વળી વિચારી લો મનમાં;
 ત્રણ તાત ને માત કુંવારી, એવા કુંવર કળિયા. કાં. એ. ૩
 અરે ગરૂડ તહારા જય કહું હું, સાંભળી રહે છાનો;
 શોકતણી દાસી તહારી મા, તું તે મુન કાહેનો;
 ભાષ બિચારો એક પાંગળો, નહિ કંઈ ઠેકાણું;
 મુરજ તણો સારથિ થઈને, બટકે નિશ વહાણું;
 ઓરમાઈ પણ ભાઈ પોતાનો, તેહેને તું મારે;
 વાહાવાનો વેરી તું તેવો, સ્વામી પણ તહારે;
 માતપિતા બંધનમાં પોતે, આહિરમાં ભળિયા. કાં. એ. ૪
 ગરૂડ કહે કપિ તહારે પતિએ, જય જાળે હાથો;
 પરણી સ્ત્રી એકલી અજાણે, બહારવટો દીધો;
 સહિત ગ્રેમદા પુત્ર પોતાના, બાહ્યે પાત્યા;
 નમ સર્વ વૈકુણ્ઠ વસાબ્યું, આપ તાત ટાળ્યા;

વહાલ ધરી એક વિનતા આવી, વરવાને દાજે,
 તે નારીનું નાક છેદાવ્યું, ત્હારે રધુગજે;
 વૃંદા રૂણ ચમરીના ખાધાં, પવિત્ર પણ ચળિયા કેાં એ ૫
 મ્હારા પતિના લાલન કહો શો ત્હારે ઘેર ટોટો,
 તુજ પતિ અ હિરડાનું એકું, ખાઈ થયો મોટો;
 મારી પૂતના અમળા નતિ, જેનું પય પીધું,
 વરૂં પ્રલબ્ધ બક અમળર માર્યો, અઘટિત કૃત કીધું,
 ભિક્ષુકે બ્રાહ્મણની પણ ભિક્ષા, માગીને જમિયો,
 વણ પરણી બહુ બાળા સગ, રજે પણ રમિયો;
 વ્યભિચારી વ્રજનાથ, રધુવર એક પત્ની વરીયા કેાં એ ૬
 મુજ મતિને મહુ સ્ત્રી પણ, સહુને સખ લીલા દરમ્મી,
 ત્હારા પતિને એક પ્રેમદા, પણ ન શક્યો રાખી;
 રધુન દન રામાનો રસિયો, નથી તે પણ જોયો.
 મહિલા માટે હે સીતે, હે સીતે કરી રાયો;
 મોટો અધર્મ પણ વાકે, વાળી વાનર તાડ્યો.
 ક્ષત્રી યજ્ઞ બ્રાહ્મણની વિનતાને પગ અરકાડ્યો.
 બ્રાહ્મણકેશ દેવત્ત લીધું, એમા નું રળિયા કેાં એ ૭
 ત્હારે કૃષ્ણે ચમના આબણ, ઉતરાવી લીધા;
 વ્યકળનો રથ હાંક્યો, પાડવ દાસપણા કીધા;
 શિશુપાળની ગાળો ખાધી, પરાક્રમી પૂરા;
 કાળયવનથી રણુમા નાહા, જાણ્યા બહુ યરા;
 ત્હેની આપના હું નહીં માનું, એમ કહ્યું જ્યારે;
 ૨૩

પ્રેર્યો દૂત પ્રભુની પાસે, વિહંગપતિ ત્યારે;
 શ્રી કૃષ્ણે કહાવ્યું રામ આણુ દો, દેતામાં ટળિયા; કા.૦ એ. ૮
 હરીશ કહે શ્રીરામ ક્યકાં છે, મુજને દરશાવો;
 વૈનતેય કહે દ્વારામતીમાં, મુજસંગે આવો;
 જહુનાયક રઘુનાય થયા, રકિમણિ જાનડી જોડે;
 પવન પુત્રે પરણામ કરીને, સ્તવન કરું દોડે;
 એજ કૃષ્ણ શ્રીરામ થઈ, માર્યો લંકામૂપ;
 જુગત્ર નામ પણ જોતાં દોસે, ઉભયે એક સ્વરૂપ;
 હવ્યા મળ્યા હનુમાન ગરૂડ એ, સંધે સદ્ગુના ટળિયા. કા.૦ એ. ૯
 આ વાણીવિવાસ કર્યો છે, નથી નિંદા ઉચ્ચારી;
 ઉપર અવળું લાગે અંતર જોતાં સ્તુતિ બારી;
 ઉપાસનાની ટેક બતાવી, નથી ગાયું અવળું;
 ભક્તવત્સલનો ભેદ સમજશે, તે લહેશે સવળું;
 એ રામ કૃષ્ણ મુજને પ્રિય હોજો, પ્રાણજીવન મ્હારા;
 સદા હોના નિર્ભય મશ, મુજ વદન વહે ધારા;
 દાસ દયાના પ્રીતમ, શ્રીસીતાવર સામર્જિયા. કા.૦ એ. ૧૦

અકળ કળા.

ગરબો.

હરિ તાહારી અકળ કળા નાં કળાયરે,
 મોટા સમય જેમાં વ્હવાય. હરિ. ટેક.

- ભૂલ્યા હળધર તાલીગણુતારે, દાખી લીલા તે નાં બણે બણુતારે;
 વરવું દીસે છે આજું હણુતાં. હરિ તાહારી. ૧
- ભૂલ્યાં લક્ષ્મીજી આપ અરધંગરે, હળ્યાં રૂપ દેખી ત્રીનરસધરે;
 કળે કોણુ નવા નિત્યે રંગ. હરિ તાહારી. ૨
- ભૂલ્યા શંકર મોહની છેકરે, ન રહ્યું જ્ઞાન ધીરજ વિવેકરે;
 તારી માયાથી વંચે તું એક. હરિ તાહારી. ૩
- ભૂલ્યાં હિમિયા રામલીલા જોધરે, બ્રહ્મા ભામની રોધે ન રોધરે.
 સીતારૂપ ધરી પત જોધ. હર તાહારી. ૪
- સુરાસુર મળી સિંધુ વરોળ્યોરે, ત્યારે ગણેશે મંદ્રાચળ જોળ્યોરે;
 શીઠા પડિયા કચ્છપરે તેળ્યો. હરિ તાહારી ૫
- હરિ પ્રગટાવ્યા પ્રાર્થના કરિનેરે. વળી ગર્ભ સ્તુતિ કરી ફરીનેરે;
 તે બ્રહ્મા ગયા વાછરૂ હરિને. હરિ તાહારી. ૬
- ભૂલ્યા નારદ નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારીરે, હરિ રૂપ માંજી વરવા નારીરે;
 જ્ઞાની પામ્યાત્યાં આપ્યા મોરારી. હરિ તાહારી. ૭
- ભૂલ્યા ગરૂડ નાગપાશ બાળીરે, ભુવંડીજીએ બ્રમણી રાળીરે;
 કહો મોહ ન પોતાનો વાળી. હરિ તાહારી. ૮

ભૂલ્યા જનક વશિષ્ઠ મહા સંનીરે, મુખ્યા ગ્રામી પરસ્પર ધ્યાનીરે;
 જુઓ દંત દ્યુતિ ક્યાંહાં હાની. હરિ તાહારી. ૯
 શિક્ષા પામ્યો છે ધનં વરસાવીરે, માંચું પારિજાત ના આધ્યું લાવીરે;
 પ્રહાર પામ્યો ત્યારે શુદ્ધિ આવી. હરિ તાહારી. ૧૦
 ભૂલ્યા શુક્રાચારજ ચંદ્ર શાણીરે, હરિ જાણી ભૂલ્યા ગત્ય વાંદાંણીરે;
 ધર્મશિષ્ય ક્યેં થયા દાણી. હરિ તાહારી. ૧૧
 અજમેલ વેળા કહી દીન વાણીરે, શુર મુત માગ્યો ન આપ્યો આણીરે;
 જમને ઝડ્યો ત્યારે જોડયા પાણી. હરિ તાહારી. ૧૨
 રામાનુજ ભૂલ્યા ઇશ વખાણીરે, અટક્યા સ્વામીથી હઠ વેદ વાણીરે;
 નાખ્યા દૂર દરમ જડ જાણી. હરિ તાહારી. ૧૩
 ઝાઝું મણનાં તો નિંદા બાસેરે, અન્યાયિતને અવળું વાસેરે;
 સધું સમજતાં સંધે નાસે. હરિ તાહારી. ૧૪
 તારી માયાનું બળ છે અપારરે, ઠાહોને કહિયે ભૂલ્યો સંસારરે;
 તાહારે સરણે આવે નિસ્તાર. હરિ તાહારી. ૧૫
 હરિજન માયાથી ન મોહોવાયરે, અહંકારે આખડિયું ખાયરે;
 ક્યો, દીનતાએ હરિ માય. હરિ તાહારી. ૧૬

શૃંગારનાં પદ.

રસીયાજીયા મહિના.

ગરબી.

- આગર વસ્ત્રભ દેવને ચરણે લાગરે રસિયાજી,
 તેર માસ દરિયુજી ગાવા મતિ માગુ હો રંગ રસિયાજી. ૧
- કારતક માસે ક્રમ ગયા હો મૂળરે રસિયાજી,
 પ્રાગુજીવન પ્રજી શી વાતે હુ ચૂકી હો રંગ રસિયાજી ૨
- ચૂકી તોપણ દાસી દોષ સમાવેરે રસિયાજી;
 મહાગસમ જો મનમાં કાઠ એક લાવો હો રંગ રસિયાજી. ૩
- અમળા જન અગો અવગુણુકેરી ખાણુરે રસિયાજી,
 તોપણ નાથ નિભાવો જાગો પાણુ હે રંગ રસિયાજી. ૪
- જેવી તેવી કિકરી કહારું તમારીરે રસિયાજી,
 દાસ દયાના પ્રિતમ દ્યો શુધ્ધ મહારી હો રંગ રસિયાજી. ૫
- માગસર માસે મળવા મન અઠળાયરે રસિયાજી,
 પ્રીતતણી પીડા કપડુ નવ કહેવાય હો, રંગ રસિયાજી. ૬
- મિડયુ શિડયુ પણ અતર ભડકે લાગેરે રસિયાજી;
 કાળજ છેટે કદપના ચર વાગે હો રંગ રાસવાજી. ૭
- વિરહ વિકળ થઈ કમ ન પડે નિશ્ચિનરે રસિયાજી;
 તાનસેવી લાગી મહારે તન દો રંગ રસિયાજી. ૮

- દુઃખદાવાનળ પ્રગટ્યો ક્યમ સહેવાયરે રસિયાજી; ૪
 ધીરજ રાખું પણ દહાલગી રહેવાય હો રંગ રસિયાજી.
 નિશ્ચે જીવ જશે તલખી આહાં આવોરે રસિયાજી; ૫
 દાસ દયાના પ્રાતમ પ્રાણ બચાવો હો રંગ રસિયાજી.
 પોપ મામે તો રાય રૂથો મૂકારે રસિયાજી;
 અપ્પગાના આધાર ના અવસર ચૂકા હો રંગ રસિયાજી. ૧
 ધણુ પ્રગટ શું કહિયે સમજી લેજોરે રસિયાજી;
 વિગેગ પાખે દડ બીજો દહ દેજો હો રંગ રસિયાજી. ૨
 સીને દુખ નહિ પતિ નો સ્થાને મારેરે રસિયાજી;
 તેથી કષ્ટ ધણું તે મન ઉતારે હો રંગ રસિયાજી. ૩
 એથી અદકું હાવાં તે શું કહિયેરે રસિયાજી;
 ચતુરાશરેમણિ ચતુરાનું દુઃખ કહિયે રો રંગ રસિયાજી. ૪
 આ જોખન આમો મોર્યો શુક મુખ મારોરે રસિયાજી;
 દાસ દયાના પ્રીતમજી તક જલો હો રંગ રસિયાજી. ૫
 માહા માસે તો મહારા સમ ઘેર આવોરે રસિયાજી,
 આ રતમ તો રૂપતી લે મુખસ્થાવો હો રંગ રસિયાજી. ૧
 પ્રથમ અમો એમા કંઈએ નવ સ્થેનારે રસિયાજી;
 શિખવી સમગ્રવી શું મેલ્યાં બેઠા હો રંગ રસિયાજી. ૨
 બહાણા યજ્ઞને વેર શુ વાટ્યું આવુરે રસિયાજી;
 આવડુ ગિઃ ક્યું જ્યારે હૂવું જીવું હો રંગ રસિયાજી. ૩
 પ્રેમપંથમા કાટિ કષ્ટ ન સારોરે રસિયાજી,
 પ્રથમથી પોખી હાવાં શું મરે હો રંગ રસિયાજી. ૪

- ત્રેહવાળાં ધીકું છું નિચ દહાડોરે રસિયાજી,
દાસ દયાના પ્રીતમજી મુને કહાડો હો રંગ રસિયાજી. ૫
- દામણ કેસુ ડૂંધ્યાં હું કરમાણીરે રસિયાજી,
વનમાળી પિયું સીસું ન પૂરું પાણી હો રંગ રસિયાજી. ૧
- વસંતઋતુ તો સદુને વ્હાલી લાગેરે રસિયાજી,
તમપાપે મુને બાણુ રહેમાં વાગે હો રંગ રસિયાજી ૨
- ઉડે અખિલ ગુલાલ કેસર રંગ ઘોળારે રસિયાજી,
વિલાસસુખ નવ લીધું મુજ ઉરહોળા હો રંગ રસિયાજી. ૩
- આ સુખની ઋતુ શોઢની સગે સોદાયેરે રસિયાજી,
મુસદ્દે રાવું તો હમારે જોધએ હો રંગ રસિયાજી. ૪
- પ્રથમથકી પ્રભુ શેં નવ નાખ્યાં મારીરે રસિયાજી,
દાસ દયાના પ્રીતમ આ ગતિ ધારી હો રંગ રસિયાજી. ૫
- ચૈત્રે અંકુરિણુ સદુને સુખધારીરે રસિયાજી,
મુજ એકલડીને લાગે તેહ કટારી હો રંગ રસિયાજી. ૧
- સુખધારી દૂતા તે સહુ દુઃખ દે છે રે રસિયાજી,
જોધ જોધ સંભારી સુખ આંસુ બે છે હો રંગ રસિયાજી ૨
- કરે કાઇ શું કર્મતણો એ દોષ રે રસિયાજી,
વહવદન નિજ દર્પણ પર શો રોષ રો રંગ રસિયાજી. ૩
- આ દહાડા દયા મૂક્યા હતા સંતાડીરે રસિયાજી,
જોળન અવસર આવ્યે આપ્યા કહાડી હો રંગ રસિયાજી. ૪
- તમો દહેતા તે અગો માનતાં સાચું રે રસિયાજી,
દાસ દયાના પ્રીતમ કીધું કસું હો રંગ રસિયાજી. ૫

- ચૈશાખે મળ સનું સઘળું દીસેરે રસિયાજી,
 જન ઝાઝા પણ કોને જોઈ મન હીસે હો રંગ રસિયાજી. ૧
- સર્વ સરોવર સૂકાં ચાતક લેખેરે રસિયાજી,
 ચકોર ચંદ્ર વિના જગ ઉજડ દેખે હો રંગ રસિયાજી. ૨
- વીત્યું હોય તે સાચું એ પરમાણેરે રસિયાજી,
 પીડ પ્રસૂતાની થું વં । જાણે હો રંગ રસિયાજી. ૩
- વિરહવેદના ધણી કડિણ સહુ દુઃખથીરે રસિયાજી,
 વેઠે તે જાણે કહેવાય ન મુખથી હો રંગ રસિયાજી. ૪
- રોહતલો ધા મલમયકી ન રૂઝાપરે રસિયાજી;
 દાસ દયાના પ્રીતમથી મુખ થાય હો રંગ રસિયાજી. ૫
- જોઈ માસે સહુ સરોવર સૂક્યાં કહેછેરે રસિયાજી,
 મુજ લોચને ધારા નવ સૂકી વહે છે હો રંગ રસિયાજી. ૧
- યાજ્ઞમજ્જાને તાપે સહુ અઠળાયરે રસિયાજી
 પવન કુવારાથી તે સઘ સમાય હો રંગ રસિયાજી. ૨
- ગ્રીષ્મતાંપ ને દીપ વાયુથી વામેરે રસિયાજી,
 વિરહવાદ્ધ આ પવને વૃદ્ધિ પામે હો રંગ રસિયાજી. ૩
- પય ઉમરું તે જાટે નીર સમાપરે રસિયાજી,
 તાણું તેવ મજે જળ ભડકે થાય હો રંગ રસિયાજી. ૪
- પ્રેમપાવકની પીડ સહુ દુઃખથી અજગીરે રસિયાજી,
 દાસ દયાના પ્રીતમ તે મુને વળગી હો રંગ રસિયાજી. ૫
- અપાડ માસે અતિ ઉડું દુઃખ સાલેરે રસિયાજી,
 ચંખીડાં પણ મળિ જુગ માળા ધાલે હો રંગ રસિયાજી. ૧

- કોહોને કહિયે કલો અદેખાં દારવેરે રસિયાજી,
અંતરઆગે દાંક્યાં ધીછી મરિયે હો રંગ રસિયાજી. ૧
- કીડો કાષ્ટ જ્યમ ખોખું કરે ખાઈ બાધું રે રસિયાજી,
ત્યમ વેહેકીડે કાળજ કેરી બાધું હો રંગ રસિયાજી. ૩
- ઉપરથી તન સારું સહુ કોઈ દેખેરે રસિયાજી,
બીતર ભડકો પ્રાણ પોતાનો પેખે હો રંગ રસિયાજી. ૪
- જે જાણે તે મુરખ કહે એ વાતેરે રસિયાજી,
દાસ દયાના પ્રીતમ દુઃખ સહુ બાતે હો રંગ રસિયાજી. ૫
- આવણુ સગવડે વરસ્યો તરસે મનરે રસિયાજી,
પાવસનતુ શોભા થઈ ટુંદાવન હો રંગ રસિયાજી. ૧
- વૃક્ષે વળગી વેલ છુટે નવ છોડીરે રસિયાજી,
દેવે મ્હારી ખેલ તો નાખી તોડા હો રંગ રસિયાજી. ૨
- એક દિવસ આપણુ ત્યાં વાતે વળગ્યારે રસિયાજી,
ધન વરસ્યો શીજ્યા પણ ન થયા અળગાં હો રંગ રસિયાજી. ૩
- મેં પધી શીત સડેવાઈ નહીં ધણું કાંપીરે રસિયાજી,
ત્યાં તમે મુને લઈ રહ્યા શું આપી હો રંગ રસિયાજી. ૪
- સંભારી તે સુખ કાળજકું ફાટેરે રસિયાજી,
દામ દયાના પ્રાતમ તથા શામાટે હો રંગ રસિયાજી. ૫
- પુરુષોત્તમ માસે આજા તો મ્હારીરે રસિયાજી,
પૂરો પુણ્ય થશે જુઓ મન વિચારો હો રંગ રસિયાજી. ૧
- આતુર જન સંતોષો કરિ સનમાનરે રસિયાજી,
અધરામૃત પણ આપો જીવતદાન હો રંગ રસિયાજી. ૨

- આ એક માસ તો પુણ્યદાનનો દહાડો રસિયાજી,
પ્રભુ પધારો સેવી કરું કર ટાહાડો હો રંગ રસિયાજી. ૮
- અન્ય દેવ સેવ્યાની શ્રદ્ધા છે નહિ રસિયાજી,
પુરુષોત્તમ પરણીને અવર ઘટે નહિ હો રંગ રસિયાજી. ૪
- પ્રાણુ જરો તોય તમ વિના નહીં ભળિયે રસિયાજી,
દાસ દયાના પ્રભુ અમો એમ સમજિયે હો રંગ રસિયાજી. ૫
- ભાદરવો ભર વરમે ચપળા અમકે રસિયાજી,
એક સમે હું આવી પાવજ અમકે હો રંગ રસિયાજી. ૧
- હું બીની સુણી ગરબ્યો ધન આકાશે રસિયાજી,
પીતાબર હોગડી લીધી પાસે હો રંગ રસિયાજી. ૨
- સમણું સુખ કાંઈ પ્રગટ નથી કહેવાતું રસિયાજી,
વિકાપણે ઠાઈ કહું છું નથી રહેવાતું હો રંગ રસિયાજી. ૩
- પાલવ પાવરી કાલાવાલા કરીને રસિયાજી,
પાયે લાગી કહું છું હું ફગ ફરીને હો રંગ રસિયાજી. ૪
- ત્રેહકુંખ નથી રહેવાતું હલ થઈ આવે રસિયાજી,
દાસ દયાના પ્રીતમ શું તલસાવો હો રંગ રસિયાજી. ૫
- આર્થિન આવ્યો શરદ માસ સુખકારી રસિયાજી,
વામ આખવડી પણુ ફરકે છે મ્હારી હો રંગ રસિયાજી. ૧
- ગસરમણની ઝાણુ આવી તમો બણે રસિયાજી,
લાવ વિહારી લલના શું રંગ માણો હો રંગ રસિયાજી. ૨
- શરદ પુનમ નિશા પૂરણુ ચંદ્ર પ્રગળશે રસિયાજી,
તમથી રમતા સહુ હુંખ મ્હારા મટશે હો રંગ રસિયાજી. ૩

કરુણાનિધિ છો માટે કરુણા કરશોરે રાસયાજી,
 વડાલાની લવલી રૂદ્યામા ધર્યો હો રંગ રસિયાજી. ૪
 આનંદ ઉપન્યો ઉરમા વાલમ વાળયારે રસિયાજી,
 દાસ દયાના પ્રીતમજી મુને મળિયા હો રંગ રસિયાજી ૫

મોહની સ્વરૂપ.

ગરબો.

અકળ કળા શ્રાવ્યવિનાશનીરે, તેહનો પાર ન પામે કાલ,
 શિવ સરખા જેમા ભૂલા પડ્યારે, તેથી કાણુ વહેર હોય અં રેક.
 એવ સમે શ્રી મહાદેવજીરે, આગ્યા વૈકુઠ વિષ્ણુની પાસ;
 દર્શન કરી હરિના હર બોલીયારે, એક ચરિત્ર જોવા ચિત્ત આશ. અં ૧
 વાત ભમે મિને વહાડી મહાવ્રદજીરે, પ્રભુ સમુદ્ર મથાળ્યો જોવાર,
 ત્યાહા તમે! મોહનીરૂપ કહો ક્યમ ધર્મુરે, સુર અસુર જળ્યા શે પ્રકાર.
 અં ૨

એજ ઇચ્છા છે મહારે બહુ દીનનીરે, મુને દેખાડોને તેહ સ્વરૂપ,
 એવા વચન શિવજીતણા સાબળીરે, વળતા મોત્યા ત્રિભોવનરૂપ, અં ૩
 સાબળો રૂઠર વાત વિવેકનીરે, તે છે મોહની માયાનું અંગ,
 તે નાગપ્યાની ઈચ્છા રખે નાખતારે, તે તે પ્યાન ધીરજ કરે ભગ અં ૪
 ત્યારે ઉમાધવે માધવને કહ્યુ રે, ના ના હુ નહીં ચણુ લગાર,
 જાણુ છુ માટે કદાપિ નહિ બૂલુરે, દેખાડો મુને હોસ અપાર અં ૫

એહેવું કથું શિવે ત્યારે હસ્યા હરિરે, બપું દેખાડીયું કાઈ દિન;
 એમ પરસ્પર બેહુ જણા બોલતારે, ત્રીણું રૂપ ધર્મ મોહન. અં ૬
 એક અનુપમ પુષ્પની વાટિકારે, તેની મધ્યે દીડી એક નાર;
 સુંદર સોળ વરસની સુંદરીરે, સ્વામા સ્વરૂપતણે ભંડાર. અં ૭
 ચપકવરણ તન ને ચપગ ધણીરે, સામુદ્રિક લક્ષણ પૂર્ણ;
 ગુણગબીર ગોરી ગરવે ભરારે, કરે મહા મુનનાં મન ચૂર્ણ. અં ૮
 જરકસી કારનો સુંદર સાહુડારે, જેનો જીણો કસુબલ રંગ;
 અનુપમ રીતે આદ્યો અલબેલિયેરે, જેમાં બાસે ગોઈ સહુ અંગ. અં ૯
 વેણી લાખી શપ શેષ સરીખડોરે, ફેણ મણિ જાણે છે શીયકૂલ;
 સંધો તિંદુરે પૂર્યો છે સોહામણોરે, ઉપર દામણી દીપે અમૂલ. અં ૧૦
 મોતીજડિત મનોહર ચોહોટણુંરે, મૃમમદના દીલી ચિત્તચોર;
 સુંદર બાળ વિશાળ બિરાજણુરે, મદમાનીનું જોગન જોર. અં ૧૧
 ભૂકેટી કમાન સમાન છબીલડીરે, રતનાળાં લોચન રસકૂપ;
 દીર્ઘ અણિયાળા ચપગધી મન હર્ષુરે, છે કટાક્ષ કટારોનું રૂપ. અં ૧૨
 વાળી હુમણુ હુમે હુમણેરે, વેસર મુકતા છે લાંબુ સુંદાળ;
 અરણ્ય અધરની ઉપર સુંદર લગકણુરે, જેતાં જોગી અજે તત્કાળ. અં ૧૩
 મંદ મધુર મધુઈ હાસ્ય કરે રે, જંગલે દાડમજીજશા દંત;
 કુંદનરેખા બે દંતમાં દીપતીરે, ચમકારામા ચોરે ચંત. અં ૧૪
 ચાર ચિમુક મધ્યે છે હરૂં ટળકણુરે, બીણું ગાલે ત્રીણું અદલાલ;
 તથા તિંદુની શોભા હું શી કહુરે, ત્રાજૂંડું ત્રિજોડી મનમળ. અં ૧૫
 નૃસ જુગલ મણિજડિત કનકતણીરે, કર્ણકુલ પાંદડીઓનો હુમ;
 ચોટસો ગોફણો ગોરીનો ધમકતોરે, ધણો ધુધરીકેરો ધચૂમ. અં ૧૬

કાટી સરજ શયિ વદને ઓવારિયેરે, સુંદર મુખડું સ્વરૂપનિધાન;
 અલકની ઘટ બુટી રહી ગંડપરેરે, મધુરૂં મધુરૂં કરતી ગાન. અં ૧૭.
 રંગ તંબોળ ચોંટ્યો મુખે ચોળશોરે, મુખાનેણીના વાંકા મોડ;
 જરકસી બુટાની છે કાળી કંચુહીરે, કસકસતી પહેરી કરી કોડ. અં ૧૮
 તુશી તનમનિયાં કંઠે હેમ હાસડીરે, માંદળિયાં અરીસો ચિનમાળ;
 અંપકળી અંદનહાર ચોમેરનોરે, મુકતાણ માળા વિશાળ. અં ૧૯
 કંકણસહિત કનક કર ચૂડોરે, મનગક જવ તે બળોદાની સાથ;
 વાંક વીંટી બાળુબંધ બેરખારે, છલાઆરસી રહી હસી હાથ. અં ૨૦
 સિંધસમાન કટીએ કટીમેખળારે, પાયે નેપુરનો અણુકાર;
 સાંકળાં કહ્લાં કાંખી અણુવટ વીંછીયારે, નહિ નખશીખ શોભાનો પાર.

અં ૨૧

અલખેલી આંખ આંજી અનુપમ બનીરે, પુષ્પહાર કંઠે ગજરા પાવય,
 ભાસે ગુલાલ બે દો મહાવર પાનીયેરે, મેંદી મરદી હયેળીમાં બળુ.

અં ૨૨

કીડા કંદુક કર કુસુમનો કામનીરે, અહી લીલા કરે તેની સગ;
 જાસે જિછાળે પૂઠે ફરે પ્રેમદારે, તેહને મીઠે નયાંવે છે અગ. અં ૨૩
 મંદ સુમધી સમીર શીત વહેરે, શશી હરિયો રવિ પામ્યો અસ્ત;
 તે સમે શિવજીએ દીડી એ સુંદરીરે, ચાહ્યા હરિથી છોડાવીને

હરત. અં ૨૪

મોહની જોતાં મોલા મહાદેવજીરે, પૂછ્યું નહિ પ્રજુને જો છે એ કોણ;
 જૂલી ગયા શુધ્ધ જુધ શરીરનીરે, લાઝ્યાં નેનકટાક્ષ મોહબાણ. અં ૨૫
 સમજ્યા નહીં જો મેં કહી તે એ મોહનીરે, એવો વ્યાપો છે અંગ અતંગ;
 પુષ્પના બાગમાં પેઠા બળે કરીરે, લજ્જા મૂઢી દ્રોણા કરવા સંગ.

અં ૨૬

એવામાં વાયુ વાયો ત્યાં વેગે ઠરીરે, હ્રિયું વજ્ર દીકું સહુ શરીર;
ત્યારે તો આતુર અતિ મળવા થયારે, રૂપ જોતાં રહી નહીં ધીર.

અં ૨૭

દોડતાં અંગનું અંબર રજું ક્યહુરે, નથી તોપણ શરીરનું બાન;
એમ વિકળ મેદેવિન્દ્રણ થઈ ગયારે, લાગ્યું મોહની મળવાનું તાન.

અં ૨૮

જોર દરે તોયે જીવતી ઝડાય નહરિ, ઠહાડે હડી તોહે આવે ન હાથ;
પાસ દેખે પણ સ્પર્શ થતો નથોરે, બહુ અમિત થવા સ્ત્રીનીસાથ. અં ૨૯

એવામાં આવી ગઈ ઘટા વૃક્ષનીરે, તેવામાં આવ્યો વળી પવન;
વિનતાનાં વજ્ર ગયાં સહુ નીસરીરે, અતિ લજ્જા પામી સ્ત્રી જન.

અં ૩૦

વામા ત્યારે વૃક્ષઓયે ઉભી રહીરે, શંકર સમીપે આવ્યા જરવા પાથ;
ભાવરું બેઠતાં રૂપ પ્રગટ કર્યુંરે, મુખ જોયું તો વેકુંઠનાથ. અં ૩૧

આધવ જણી ઉમાપતિ લાજિયારે, હરિ બોલ્યા હસીને વચન;
મોહનીરૂપ જોયું મહાદેવજીરે, સણી શિવે ક્યું નીચું વદન. અં ૩૨

નળતી તો ગાન આણી બોલે બાળિયુરે, પ્રભુ માયા તમારી અપાર;
અઠળગતિ તમારી તેતો તમે લહોરે, બાકી કોઈ ન પામે પાર. અં ૩૩

ગરબો એ ગાય શીખે તે સાંભળેરે, તેને માયા ન પીડે કો વાર;

વલ્લભી વૈષ્ણવ જન દયાશંકરેરે, ગાયા જશ જગદીશના સાર. અં ૩૪

ગરબી.

રાંતલડી કેની સંગેરે જગ્યા, ધાએલ છોજી, નેનળાણુ કેઈનાં વાગ્યાં. ટેક.
વાંકલડું તમ સામું કેઈએ જોયું, મોહન છો કંઈ મોહિનીએ મન મોહ્યું;
કેઈ પ્રાણુ ખારી કરી ચિત્ત પ્રોયું. રાત૦ ૧

જલા ભગવંત વચનનારે સાચા, કોહોની કાલે કેવી વઘાતા વાચા;
તુરતના તુરત જણાયા કાચા. રાત૦ ૨

જુઠાશું તંત ન કરવો ઝાળે, જોલ જોલી શકતા નથી એકે સાળે;
જુઠા સમ ખાતા લગારેક લાળે. રાત૦ ૩

હારનાં ચિન્હ દે છે ઉર દેખા, અધરપર દીસે છે અંજનરેખા;
મળી મળી જાય છે નેત્રની મેખા. રાત૦ ૪

જેશું રમ્યા રજની લાગી તે અમોલી, જુલ્યે તેવું નામ જવાય છે જોલી;
તેના સમ તમને કહો દિલ જોલી. રાત૦ ૫

અમિત છો આવો લગારેક પોહોડો, પલોડું પાય મટે શ્રમ થોડો;
આંગણુલે ઉભા આજસ શીદ મોડો. રાત૦ ૬

રાખ્યું મુખ પ્રસાન હટેમાંહે દાધી, જશે ખસી વસ્તુ અમોલિક લાધી;
સમજણી શ્યામા લીધું કામ સાધી. રાત૦ ૭

સામાસામી નેણુ નેહનાં મળિયાં, જૂથું માન સુખસિંધુમાં લાળિયાં;
દયાના પ્રીતમ જોહુ પલંગે દાગ્યાં. રાત૦ ૮

ગરબી.

- પ્રીતલડી શુવણજીની તોડી, નટવર નવલી કોની સંગાયે જોડી.—ટેક.
 નેનમાંથી નાથજી નીર સુદાણાં, હઠયામાંથી હેતલડારે ચોરાણાં;
 કેશવરાય મનજી ક્યાંહારે ચોરાણાં. પ્રીતલડી. ૧
- ચતુર હોમ તે ચતુરાઈ જણાવે, હપરથી વાત મીઠીરે બતાવે;
 હઠયામાંતું તુરત જણાયામાં આવે. પ્રીતલડી. ૨
- ચાનેકાજે ક્યામ થાઓ ઓશિયાળા, હમેનથીકેહેતાં ગોરાકેકાળા;
 જેવા બિયાં હોમ તેવા પડે જાપા. પ્રીતલડી. ૩
- જાંણોહોજી શુવણ રસની રીતિ, પરાંણે ન ચાયે મોહી તમ પ્રીતી;
 ક્યાના પ્રિતમ બણે નીત નીતિ. પ્રીતલડી. ૪

ગરબી.

- રાધિકે તારે પ્રેમે હું મોલો, તારા સરખો પ્રેમ કહીં ના જોયો;
 માતુની તારે પ્રેમે હું મોલો. ટેક.
- હજી પણ હેતરસ તારો મેં પીધો, અજીતજી તદપિ તેં જીતી લીધો;
 અનન્ય રતિ વણ અર્થ કોઈનો ના સીધો. રાધિકે ૧
- કલ્યામાં ન આવે રૂપ પ્યારી તાહારૂં, જેનાપર કાઠી રતિરૂપ વારૂં;
 તાહારે રૂપે લોભી રહ્યું મન મારૂં. રાધિકે ૨
- સોચના શીદ કરે જીવું ઠાલી, ગોપી સહુ તાહારે સંબંધે વહાલી;
 તાહારે મેહેલે આવું તેડ્યા વિના ચાલી. રાધિકે ૩

૩૫ માહારં યોગીહરે નથી વસતું, ૨૫ તારં મુજ મનથી નથી ખસતું;
મોહું, મુખ દેખુ વદન તારં હસતું. રાધિકે ૪

આંખ અણીમાળી તારી ઉર સળકે, કાળજહું કોરાય વચનને બળકે;
કહું મુખ ક્યમ મંદ મધુરં તું મળકે. રાધિકે ૫

રાધે રાધે અચળજપે મુજ વાણી, આતુરતા અંતરની ન જાએ વખાણી;
કેવી બહાલી છે કેઇથી ન જાએ જાણી. રાધિકે ૬

અનંગવિષ મુજ તુજ સગ હરે છે, લોચન મારાં તુજ મુખ દેખી હરે છે;
સ્મરણ તાહારૂં મન માહારૂં ના વિસરે છે. રાધિકે ૭

{ તું તે હું ને હું તે તું વેદમાં વાણી, મોટા ભાગ્યવાળા સકે કોઇ જાણી;
{ જીગલ છખી દાસ હમે ઉર આણી. રાધિકે ૮

ગરબી.

સામું જે નંદના છોગાળા, મારું ચિત્ત ચોરલુવાળા ૨૬.

નંદ છોગાળા કામલુગાળા, મોહું તેં બાળાઈંદરે વાલમ. સામું ૧

તારી હસણી મદના હંદમાં પેરી, માર્યા નેનતણા તેં બાલારે
વાલમ. સામું ૨

દીનદયાળ પુરાણે પુકારે, ઓલ્યા પુરાણી કાલારે વાલમ. સામું ૩

મુને જખમી કરીને કુલતી મેલી, ન જાણ્યું જે જીવશે ક્યમરે
વાલમ. સામું ૪

મારી તો મુખ દેખાડતોજ, તું ને મારા ગજાના સમરે વાલમ. સામું ૫

મારો મદ્રથી ચોથો જપતો છે નહીં, વણ જોયે મુખ ચંદરે
વાલમ. સામું ૬

એન નહિ ક્યહુ લાવે ન ભોજન, આવે ન નેનમાં નિંદરે વાલમ. સામું ૭

મારા કાળજીનું દુઃખ કાઠ ન જાણે, જાણે જે વીતતું હોયરે
 વાલમ. સામું ૦
 જાણવેથી જાંજાળ વધે પત જાય, કાઠ પીડ ન જોયરે વાલમ. સામું ૦ ૫
 મારી આખના બાબ્યા મનના માન્યા, માગ કાવજડાની કારે
 વાલમ. સામું ૦
 હુ પીડની માગી પોકારું દયામણુ, બીજું શું મારું જોરે
 વાલમ. સામું ૦ ૬

પદ-રાગ કાશી.

રૂપાળી રાધા તારૂં તનરે, સેહેજે તે શું દરતાનું બધું છે. રૂપાળી રાધા ૦ ટેક
 વિના અંજન દીમે આખાણી આંજરે, સલૂણી રયામા;
 ર આવાના રકન દસન વસનરે, બાળબિંબ મુધા માનનું બધું છે. રૂપાળી ૧
 વિના મુગધ બહેકે શ્રીઅંગ તહારે, સલૂણી રયામા;
 વિના સકળ શુભ રૂપ નિધાનરે, અનુપમ્ય કાઠ ચિતડું હયું છે. રૂપાળી. ૨
 વિના અંગરાગ દીસે કનકલતા શુંરે, સલૂણી રયામા;
 વિના મહાવર ચરણ અંજલરે, બિંદુ કપાળે અજબ હયું છે રૂપાળી. ૩
 દયાનો પ્રીતમ પ્યારો વિશ્વનું મોહનરે, સલૂણી રયામા;
 તે મોહો મોહો મહનગોપાળરે, લઈ કરીને મનડું હયું છે રૂપાળી. ૪

૫૬-રાગ ઝાંરી.

કાનુડો કામણુગાળોરે, સાહેલી આ તો કાનુડો કામણુગાળોરે ૨૬
 કાનુડો કામણુગાળો, રસભર્યો ને રૂપાળો,
 આ શુ' આખડવીનો ચાળોરે, સાહેલી આ તો કાનુડો. ૧
 રંગે ગતો મદમાતો, વાસણડીમાં ગીત ગાતો,
 નેણાશુ કરે છે વાતોરે, સાહેલી આ તો કાનુડો. ૨
 ભરવા હુ ગર્જતી પાણી, પ્રેમ પીકા ભરી આણી,
 ઘેલી થઈ હુ આવી શાણીરે, સાહેલી આ તો કાનુડો. ૩
 તે કથું તે મે ના માન્યુ, આજે મારી જાતે નાણ્યુ,
 આવડુ મે' નોતુ જાણ્યુ' રે, સાહેલી આ તો કાનુડો. ૪
 ખેની તાહારે પાયે લાગુ, વ્હાયા વિના ઘેતુ લાગ્યુ,
 દયાનો પ્રીતમ માગુ રે; સાહેલી આ તો કાનુડો. ૫

૫૬ રાગ સોરઠ

ચાલ હેલી અલખેલી ખ્યારી ગધે;
 તને તારો કાન જોલાવે તને ધનસ્શામ જોલાવે,
 તને તારો પીયુ જોલાવે, સરસ સમય સાધે સાધે, ખ્યારી રાધે ચાલ, ૨૬
 નથી તુજ સમ કોઈ અખિલ વિશ્વ વામા,
 શચી સાવિત્રી ઉમા રમા રમા,
 તે પશુ નહિ સમોવડ અવર કોણુ દામા,

તહારી તુલના, તહારી તુલના, એકે તુંજ, કે પ્રગજૂપ;
 તું તકુપ, શુષ્ણ સ્વરૂપ; વાસકૂપ, અપ્ય વૃપ;
 સકૃત રૂપ, બેહુ અનુપ, ગતિ, અગાધે અગાધે, પ્યારી ગધે. ચાલ. ૧
 કેસરી આમિય તજી વૃણ કેમ ખાય;
 સ્વાતિ સલિલ વણુ ન ચાતકે તરસે જાય;
 વન વિશાખા અગ્રજજ શીપ ચ્હાય;
 એ દૃષ્ટાંત, એ દૃષ્ટાત, અર્થ આણુ, ધ્યાન જાન;
 મુખી માન, પ્રિતમ કહાન, દે રસદાન, અધરપાન,
 લાગ્યવાન, નકો આન, તું સમાન, સુતા બાન;
 તજી ઉપાધે ઉપાધે, પ્યારી ગધે. ચાલ બહેલી અલગેલી. ૨
 સલિલહીન મીન શુવે ન કોય;
 જપવિહિન થયું બગડે તે તોય;
 તડિત મેઘ મેઘ તડિત વણુ ન સોય;
 કરિ જો વિચાર, કરિ જો વિચાર, વાર વાર, એજ સાર;
 માર્ય માર, ધારધાર, સહુ શૃંગાર, મકર વાર, નંદકુમાર;
 પ્રાણ્યુઆધાર, ને ઉરહાર, કર અગાધે અગાધે, પ્યારી રાધે. ચાલ બહેલી. ૩
 એમ કહિ આતિ રતિસ્મૃતિ દરાવી;
 સજબ્યા શૃંગાર જેમ તેમ સમજાવી;
 માવી લલિતા પટરાણીને પધરાવી;
 સોંપી રયામા, સોંપી રયામા, સુદરશ્યામ, કરિ પ્રણ્યામ, વળી વામ.
 કુંજધામ, પુરણકામ, નિગમ યામ, સો વિશ્રામ, તે શુભ્રામ;
 કથે આમ, દયારામ, હર્ષ વાધે વાધે, પ્યારી રાધે. ચાલ બહેલી. ૪

૫૬-રાગ સોરઠ

ચાલ ચપળા બ્રહ્મભાનની દુહારીઃ
 તુંને ધનસ્થામ બોલાવે, તુંને ત્યારે લાલ બોલાવે,
 તુંને તારે પિયુ બોલાવે, પ્રાણુકેરી ધ્યારી ધ્યારીઃ ચાલ ચપળા. ટેક.
 રૂદમા તંત્રદોષ વિપ્ર છે શામાટે;
 નહી ત્રિપા વર્ષ માસ રહે ઉચાટે;
 હરિરિપુપતિ જીએ છે ત્હારી વાટે;
 તે માટે ચાલ રયામા, શુશુમામ, બહુનામ, સ્નેહારામ,
 મનકામ, પ્રીત વિચારી વિચારી; ચાલ ચપળા બ્રહ્મભાનની૦ ૧
 જા સખી હાવાં નહિ બોલું એની સાથે;
 ચંદ્રમુખી કલંક દીધુ મારે માથે;
 એવા નાચને ક્યમ બીડું ભરી બાથે;
 કે સુણુ સુતામાન, વળીવાન, અતિધ્યાન, મઠી માન, કર હોં વારીવારી;
 ચાલ૦ ૨
 હારે એમ કહી કરી જેમતેમ સમજાવી;
 સમળ્યા શૃંગાર કંચુકી દાગી;
 કટાક્ષમાત્રમાં પુરૂષ નાખે ઢાળી;
 કે એટલુ બેઠું પ્રકાશ, પુજનાશ, કુંજઅવાસ, દાસદવાના મોરારી
 મોરારી; ચાલ૦ ૩

પદ-રાગ સારંગની હોરી.

મુજને અડશેમાં, રે મુજને અડશેમાં, આધા રોહો અલખેલા,

હેલા અડશેમાં. ટેક

અંક ભયાના સમ ખાઓતો, અધરતણો રસ પાકે લાલ;

કહાને કુવર કાળાછો અડતા, હું કાળી થઈ જાઉં. મુજને૦ ૧

હું મુજ અડતા સ્યામ થાસે તો, હું ક્યમ નહિ થાઉં ગોરોરે;

ફરી મળતા રંગ અદલાપદલી, ત્યારે મુજ મોરો વુજ તોરો.

માટે વડશેમાં'રે વામા વડશેમાં; મળ્યા વના નહિ ચાલે

વામા વડશેમાં. ૨

કાળી થયાનું કષ્ટ નથી પણ, લગન લોકમાં ફરશે લાલ;

આ લધુ વયમાં લાંછન લાગ્યાથી, ખીજો વર ક્યમ વરશે; મુજને૦ ૩

ખીજ વરનું કામ કશું છે, હું વર હું વહુ ધન્યારે,

જેહેનું લાંછન તેને વરિયે, એમાં શાનો અન્યા. માટે વડશેમાં૦ ૪

સુણી એમ હરિવદની હસી ભેટયાં, પ્રતિકર ના દીધોરે;

હોળીની હાંસીમિયે દયાપીતમ, ખેલ્યે આને દરસ લીધો. મુજને૦ ૫

વંજ ભાષાનાં પદો.

નીતિભક્તિનાં પદ.

પદ-રાગ ભેરવી.

હમતો શ્રીકૃષ્ણ ઇખીલોદિ ગાવે, નિર્ગુન અલ્લ હમે નહિ ભાવે; હમતો. ૧
ગિરિધર ગુન રુપકે રાસિ, અલ્લ કહે જે કોઈ હોય ઉદાસી; હમતો. ૨
જલકુંઢા સુખ હોય જલપાના, લવન કહા સુખ સિંધુ સમાના;
હમતો. ૩
જામે દાસભાવ ઉઠ જાવે, જુગલ નહાં વહા કહા સુખ પાવે; હમતો. ૪
પાદ વ્યાસ શિર છેદાઈ હારે, સીસ ગયે પધિયાં કહાં ધારે; હમતો. ૫
દાસ સદા હમ શ્રીજી સ્વામી, માગે દયો ગુરુપદ શિરનામી; હમનો. ૬

પદ-રાગ ભેરવી.

હમ સાકાર ઉપાસી વે, સખ-ગોકુલકે બાસી વે. ૧
ઉઘાં તુમ અદૈત અલ્લ કહો, નિરાકાર ગુનહીને;
પ્રેમીજનકો પંથ નહીં, હમ શુષ્કચાની તુમ ચિન્હે. હમ. ૨
મીલવો અરસપરસ ભલ કહિયે, દિલમિલ જાનિ બિચારા;
મુદે નેનાં મૃતકે બરાબર, ઉદાસ ધ્યાન તુમારા. હમ. ૩

- લલિત ત્રિભંગી છેલ શંકડે, નટવર નાથ હમારે;
 નિર્ગુન બ્રહ્મ સો ધામહે ઉનકા, સમુદ્રત સમઝનવારે. હમ. ૩
- બ્રહ્મરૂપકો જીવ કહત જ્યોં, જીવ બ્રહ્મ ઠહરાવેં;
 ઐસો જ્ઞાન બસત જાકે હિય, દયુ દહ્યાન નહિં પાવે. હમ. ૪
- જગદ્ગર્ભકું ૩૫ નહિં તો, જગદું દહાંતેં આયા;
 કારન જંસા કારજ હોવે, ન્યાયદાસ્યમેં ગાયા. હમ. ૫
- નિરાકાર કહે દૂરનિવાસી, નિકટી અવયવ દેખે;
 તેજોમય રવિ જગત કહત પરિ, અરન ૩૫કોં પેખે. હમ. ૬
- ૩૫ ખિનાં કર્તૃત્વ બને નહિ, દિવ્ય૩૫ શ્રુતિ ગાયા;
 કરમુખખિન કયોં બંસી બળહ, પાંડિખિન કયોં બન ધાયા. હમ. ૭
- તુમ જો જાહે નહિં બ્રહ્મતેં, તો કો બ્રહ્માનંદ બોગી;
 બોગ્ય બોગતા નહિં તુમરે મન, તમ જોગી કયા રાગી. હમ. ૮
- અશ્વર્થાદિ ખટ ગુન સંયુત, નિર્ગુન કેસેં કહિયેં;
 અજ ત્રિગુનપર શુદ્ધ સત્વ હરિ, નિરખત સખ સુખ લહિયેં. હમ. ૯
- ભકત નેત્ર ભૂપણુ શ્રીમત. રાધાવર કુંજબિહારી;
 દાસ દયાકે પ્રાનજીવનધન શ્રી ગોવર્ધનધારી. હમ. ૧૦

પદ-રાગ ભેરવી.

રાધેકૃષ્ણ રાધેકૃષ્ણ ગાય લેરી હો, રાધેકૃષ્ણ.

એરી મેરી રસના રાધેકૃષ્ણ. ટક.

શ્રીવલ્લભ શ્રીવિકૃલ શ્રીજી, નિસદ્દિન ચેહી રટી મહાપદ પાયલે. રા. ૧

જપ તપ તીરથ ધર્મ નેમ મત, નામકો ન અસ એ સબ સંસે સરકાયલે.

રા. ૨

ધ્યાન મરા પરિચર્યા ફળ કલિમે કિરતનહીતે. શ્રી ભાગવત વંચવાયલે.

રા. ૩

અતિ દુઃસાધ્ય ભક્ત્યાદિક પંથ, કવિ ચરન ચરન ગિરિધર શીર નાયલે.

રા. ૪

ક્યાકી જીવન જોરી રંગીલી પ્રીતમખારી, હ્રદય કમલ મેં તું દિતસો

જસાયલે. રા. ૫

પદ-રાગ કાલંગરો.

હેજી જ્યા ગાફલ મત સો જાગ, જાં કોઈ નહિ હેરે તેરા તેરા. ટક.

માત પિતા સુત ધરની બંધુ, ઝાર કંડુ બ બહોતેરાવે;

સખ અપની મતલબકે બેઠી, હે ઉલટા ડર ઝેરાઝેરા. કોઈ. ૧

મેહેલ ખજના દુનિયા દોલત, તું માનવ મન મેરાવે;

દેખત રહેગા કુંજ ન ચલેગા, તેરા લુંટા જાયગા ડેરાડેરા. કોઈ. ૨

જો તું તેરા બલા ચહેતો, એડેમક સમજ સવેરાવે;

કુજ્જ હોયગા ફિર ક્યા હોના, તેરા નગર જાયગા ઘેરાવેરા. કોઈ. ૩

કયા ઓરનકું અઠલ ખતાવે, તેરે ઉર અધેરા વે;
 નહિં કધુ દેરી આખર આયા, તેરા મુદ્દલ કરવે ફેરાફેરા. કોઈ. ૪
 ભજ ભગવંત સંતસગત કર, બન સતગુરુદા એરાવે;
 માયા પટક અટક દયા હરિપદ, કરશે કૃષ્ણસોં મેરાનેરા. કોઈ. ૫

પદ-રાગ જંગલો.

મેરી રસના તુંવે રાધેકૃષ્ણ કયોં ન ગાય, સ્વામા સ્વામ કયોં ન ગમ્ય;
 આયુરદા તેરા આપરલોરી, માહી બલોબાયરે. મેરી રસના. ૧ ટેક.
 મેરા જયરાજ વે દુરિજનસગ મતબાય, દુરિજન સંગ મતબાય;
 ચેહી ખડો દુઃખદાયરે, દયા દીલધર વે દયાનિધિજુકે પાય;
 દયાનિધિજુકે પાય, જો બલો તેરા આય વે. મેરી રસના. ૨

પદ-રાગ જંગલો.

કેવલ એક ભાવજૂબ ગિરિધારી, કોઈ બસતુ ના હરિ મનહારી. કેવલ. ટેક.
 ગરુડસોં આસન કેસતુબ જૂખન, લગ્નમી લલના પ્યારી;
 સરસ્વતીપતિ સ્મૃતિ કા કરે કોઈ, ધરત ધ્યાન સદા ત્રિપુરારી. કેવલ. ૧
 કીર્તન શેષ શુકાદિ પરમહંસ, સેવે સતત પાદ શ્રીનારો;
 તપ દુર્વાસા બગદાલબ્યસે ચોંગી, શ્રુતિ પુરાન સ્મૃતિ બારી. કેવલ. ૨

અઠવાસી સહસ્ર મુનિ સ્મરણ કરત અરુ, સનકાદિક બ્રહ્મચારી;
 જનકાદિ શાન દાન બલિ પ્રાચિનપરહીય યત અધારી, કેવલ. ૩
 તુલાદિ સાધન ધર્મ દેખી તેરો, સાધન મદ દે કારી;
 દયાપ્રીતમ એક પ્રીતિપરાધીન, દેખી લે, ગોપકુમારી, કેવલ. ૪

પદ-રાગ સોરઠ.

સુનિમેં પુકાર મેરી, મોહે ઉખારો અગમી ખેરીરે. સુનિ. ૧
 કરેના સખ નિજ કર રાખ્યો, મોહે કયો બંધનમેં નાખ્યો;
 યહ ન્યાય તો નહિં ગિરિધારી, તુમસો કહો ચને હમારીરે. સુનિ. ૨
 મોહે માયા કેશ ખવાઈ, કહો બિડલ હોય મત જાઈ;
 યહ કંસી ખાત બિચારો, મોહે બિના ધુને કયોં મારોરે. સુનિ. ૩
 તુમ પ્રથમ જિય પ્રમદાએ, કહો તમ કરની કહોતેં લાયે;
 દિર ધરી જાયે સીર જૈસી, અગત્યોં ભુક્તતહેં તેસીરે. સુનિ. ૪
 તુમ બડે બિલગ જિન માનો, યહ હેં દુઃખકો ઉભરાનો;
 દયો સરન તિહારે આયો, પ્રભુ અગ ચહિયે અપનાયોરે. સુનિ. ૫

પદ-રાગ સોરઠ.

શ્રી ગોકુલપતિ ઘનસ્યામા, જય અવધનાથ શ્રોશમા ૮૬
 ગધાવર કસ વિહારે, સીતાપતિ રાવન મારે;
 ઈતિ ઉગ્રસેન વૃષ હીનો, ઉત રાજ્ય મિત્રીખન દીનો શ્રી ગોકુલ ૧
 છત કૌરવકુલ સધાર્યો ઉત નિશ્ચિયરસમૃદ્ધ વિહાર્યો,
 છત ગોપમાલ સગ લીને, વહા બનચરકો જૂત હીને શ્રી ગોકુલ ૨
 બંસીધર યદુ અધિપા, ધર શર ધનુષ રથુકુનદીપા;
 હૃષિકેશ શ્રી હલધર વીરા, લઘુમન અગ્રજ રતબીગ શ્રી ગોકુલ ૩
 પુષ્ટિ મર્યાદ સ્વરુપા દોઉ પૂર્ન મનોહર રુપા;
 જન વાસલ ઉદધિ કૃપાકે, પુરપોત્તમ પ્રભુ દયાકે શ્રી ગોકુલ ૪

પદ-રાગ સોરઠ.

ગારે ગારે ગિરિરાજધરન ગારે, ગાધિકેશ રાધિકેશ,
 પ્રાનધ્યારે ધ્યાતે ગારે ટકે.

ત્રિગુણ અજ્ઞ દાસ અક્ષર પમ્પવામીરે,
 ઈશ્વરિ આત્મારામ અતગ્જમીરે,
 જગત ઉદલન રિયેનિ લયપ્ર બહુનામીરે,

વિભુ, પ્રધાન પુરપ્રેશ્વર, અન્યુત, સન્નિધાનદ, સકલરુપ,
 અકલ સમ્ભ ન્યારે ન્યારે, ગારે ૧

વાણી મન અમમ્ય અનિર્દેશરુપારે,
 અકલગતિ સ્વય પ્રદાશ શ્રી અનુપારે,

જામી લલિત ત્રિભંગી નટવર વ્રજશૂપારે;
 નંદામજ, યશોદાસંગલલિત, વ્રજશૂપણુ વ્રજવલ્લભ,
 વ્રજરત્ના દગતારે તારે. ગારે. ૨

પૂર્ણ પરમાનંદરૂપ રૂપરાશિરે;
 આદિ વૃંદાવન રાસરસવિલાસીરે;
 દયાપ્રીતમ પ્યારે નિકુંજવાસીરે.

પૂર્ણાનંદ, પુરુષોત્તમ, અદ્ભુત આનંદકંદ;
 મ-મથ મનહરન, બંસીવાદે વારે. ગારે. ૩

પદ-જોગી આસાવરી.

અબ હોં સરન પયોં મેરે કર ધારે હો શ્રીજી;
 તમ મેં જામ તયોં નિજ બલસોં તારે હો શ્રીજી. ટેક.

સાધન ધર્મ સકલ મેં દેખ્યો બહુત કઠિન ફલ શીકાજી;
 અમ છોટો ફલ મોટો જિનમેં સરન તિહારે નીકાજી. તબ. ૧

અબલ જીવ એક અનેકરિપુ કયોં શુધ સાધન બની આવેજી;
 ચિત કમેશ બની જદવા તદવા સો કા તુમકું સીઝાવેજી. તબ. ૨

કષ્ટ કોડિ બહુત કિયો અમ સાધન સુફળ કષ્ટ કોડિ હોઈજી;
 લલિત ત્રિભંગી મોહન મિલાવે સો સાધન નહિં કાઈજી. તબ. ૩

એક બેર કોડિ દહે તિહારે, તાહેં અબલ કર ઝારેજી;
 હ્યો દહે લખ કોટી બેર કહું, હું શ્રીકૃષ્ણ તિહારોજી. તબ. ૪

૫૬-કેરબો.

મીલને સુદામાજી આયે, સુદામાજી આયે

જાકર કહિયો સમાચાર. મીલને૦ ટેક.

મુઠિ એક તાદુલ લાયે, લીને જમલ દુપાય. મીલને૦ ૧

દાદે તુદે બસતર પેને, જાનો બાબાબુકે મેહેલ. મીલને૦ ૨

હસહસ પૂછે રાની રુકિમની, કોન દેશ તુમહારો કોનગામ. મીલને૦ ૩

બાલાપનકે મિત્ર હમારે, બનતેયે એક નિસાલ. મીલને૦ ૪

દાદી વુદી કુંપડી હમારી, ગુન ગાયે દયાલાલ. મીલને૦ ૫

૫૬-રાગ ખંભાયતી રેખતો.

હરદમ કૂખ કહે શ્રીકૂખ કહે તું ક્યાં મેરી;
યેહી મતલબકે ખાતર કરતા હું ખુશામત મેં તેરી. હરદમ૦ ટેક.

હહા એરે દુધ સકંકરે દેતાહું હરવખત તુએ;

તોબી હરશોઝ હરિ નામ સુનાતી ન મુઝે. હરદમ૦ ૧

કરે ગુનગાન ગોવિંદકા તો મુખ પરી વે ભલા.

નહિ તો મેં એંચ નિશગુંગા કયા મુખ ચામળલા. હરદમ૦ ૨

ખોઈ નિંદગાની સારી સોઈ ગુના માફ તેરા;

દયાત્રીતમ નામ જૂલો મત આખર વખત મેરા. હરદમ૦ ૩

૫૬-કાસીપુરીની લાવણી.

કાસીપુરીની આત મુદર શોભા ફાલ સકે ગાઈ,
 મોક્ષદેની જવજવહરની શિવ નિજ કં બંનાઈ.
 બનારસી સપ્તપુરીનાયક ભૂતલતે ન્યારી,
 ગેપથીયપગ નહિં સંકરને ત્રિલક્ષપર ધારી;
 પંચકોસી પગ્ગાન કાસીકો મહિમા હે બારી,
 પ્રદોષે નહિ જગમ પુગી ગ્ગમેંગે ત્રિપુસારી,
 સદાકાજ વ્હા બમે બિમેસર ચિતસો લગી ખ્યારી;
 દુખહરની સુખહરની દગશતેં અન કાન્ત જરો;
 મર્મ અર્થ અરુદામ મોક્ષ સમ દાયક સુતિ ગાઈ
 એસી કરના બીનગ પ્રાની મરંન જો પાવેં,
 તારક દે શિવ મો જિયકો પદ પગમ પહુંચાવે;
 જન્મ મરન જ જાવ દુ ખ સમ છિનમે મિટ જાવે,
 આવાગમન અધાર જલમે સો ફિર નહિ આવે;
 પદ કાસીકો અગાધ મહિમા અગમ નિગમ જાવે,
 વિમુક્તિપુરી એમો નામ જગતમેં કહાવે.
 હહા હતર જન કયા મુનિ સુર મરન સમે વ્હાઈ.
 પતિતપાવની નિહટ કાસી ગંગા યેરી છાગે;
 માન કુંદન જ્યો મિલે સંગ એસી શોભા છાગે;
 ભાગીરથી જલ પરસ કિયેતેં જવસંદટ લાગે,
 પાન દિયો જળ તોય વાહિડુ જમ અનુચર ત્યાગે;
 મર્દનતેં અધ કાટિ જન્મકે સદલ હોત પ્રાગે,

૨૧.

મોક્ષદેની૦ ૧

મોક્ષદેની૦ ૨

ધેત વારિ મગધકારી મેળા ઝૈસી રાજે;
 બહકમંડકી હરિપાદોદકી વિષ્ણુદેહિ કહાઈ. મોક્ષદેની૦ ૩
 કાસીકે મહારાજ બિસેસર અનુપુરના ગુની,
 કાલભૈરવ કોટવાસ ઔર છડીદાર દંડપાની;
 સાક્ષી બિનાયક સુધધુધનાયક સગ ગુનકી ખાની,
 હુંડિમિનાયકકે દરસનને પાવન હોત પ્રાની;
 દેવી સંકટા કરે દરસતે સંકટકી હાની,
 આત્મ બિસેસર આદ્ય બસે વહાં પાવનપુરી જાની,
 અધિક અમરપુરી મોહ માની બસે વિષ્ણુધરિ સગ આર્જ. મોક્ષદેની૦ ૪
 સદેશ્વરી ઔર બિંધ્યાસની દુર્ગા રુપરાસી;
 પંચગંગપર બિહુ માધાં આપ અબિનાસી;
 બડે મુનિ યોગિ ધ્યાની બસે દરસન અભિલાષી,
 મનીકર્નિકા તટ મકે સુંદર બેડે સંન્યાસી;
 દ્વિજબદ્ધનરુપ સદન કરી સરસ્વતી કાસીમેં આસી,
 ઝૈસી બિંધબિંધ શોભા શિવને નિજપુરી પ્રકાસી;
 સકૃત બિલોકન માત્ર જાત સગ મનસા લોભાઈ. મોક્ષદેની૦ ૫
 કૈલાસતે સુખ અધિક ઇશિને કાસી નીપાઈ,
 કલ્પદ્રુમ જૈસે તેસે મનવાંછિત ફલદાઈ;
 કાસીસેવન કરે વાહિકું મુક્તિ પાન આઈ,
 યહ કારન સગ શિવકાસી શિવકાસી જપો લાઈ;
 કૃષ્ણ ચરન અભિલાષ દયાને લાવની ગાઈ,
 શિવકાસી ગંગાગુન સંખ્યા કિને નહિ પાઈ;
 શ્રદ્ધાસોં નિત આસ બસેતે હરિહરપદ પાઈ. મોક્ષદેની૦ ૬

પંદ-રાગ લાવણી.

ફલત ટોટા ખડા દિવાના, ક્યોં ગફલતમેં પડા દિવાના ક્યોં ૦ ટેક-

કર્મકૃતમેં જન્મ મમાયા,

કામદામસેં ચિત ન અધાયા,

સગ્યા એલી કૃષ્ણ ન ગાયા.

અચક અપાટા આય લગેગા, કાલ શીરપર ખડા; દિવાના ૦ ૧

કરતાહે દુઝનકા ધંધા,

અપને હાથ જાત તું બંધા.

અહેમક દેખ હોત ક્યોં અંધા,

લીય મોચતેં ક્યોં ઉચરેગા, મનમોહન નહિં ગડા; દિવાના ૦ ૨

પેટ ભરા પશુકૃતિ કર મોયા,

ખાયા પુરાના નયા ન બોયા.

પારસ પાયા થોહી ખોયા,

ફરિ ન બજત ક્યોં કુટિલ જાયગા, પાઉં જાંજિરા જડા; દિવાના ૦ ૩

ઔર જાતમેં દિલ નહિં દેના,

નિશદિન સતસંગતમેં રહેના;

જો કહ્યુ આય પરે સો સેહેના,

મા નામ રટ કર ચિત ચિન્તન, મનમોહન ફાંકડા; દિવાના ૦ ૪

૫૬-રાગ લાવણી.

સખ માયા બસ નચે, નાય કોઈ આ બચાચે બચે બચે ૧૬
 કોઈ કંચન કોઈ કામની લપટે,
 વહાતે બચેમો જશને ઝાટે.
 ક્યુ કોઈ બાગે રસના રપટે,
 પેં ખટાદિ ખટપટ છૂટી ન જયોં લોં ત્યો લોં સંત ન સચે-નાથ ૧
 જોગી તપસી કોધને ફટે;
 રાની ત્યાગી સિદ્ધિને લૂટે;
 અહ મમતાતે કોઈ ન છૂટે,
 સિદ્ધ બપે સખ જગ પૂજયે પે કૃષ્ણભક્તિરસ કચે; નાથ. ૨
 કિતનેક પંડિતતાને પકડે,
 બુધબલ જાનપને બહુ જકડે,
 કોઈ કુલીન ગુન ગુમાન અકડે,
 રૂપ રાજ્ય કોઈ છુડે બ્યસનમે, દરશતાપ નહિં તચે; નાથ. ૩
 પ્રભો અકલ બલ તિહારી માયા,
 ક્યુ ન છૂટે ગિન નિજ દાયા,
 કથન માન હેં ઔર હિપાયા,
 દયો જતન તથ સરન પર્યો, શ્રીજી એક આપદિ જચે; નાથ ૪

૫૮-રેખતો.

- સુનિયે જી હરિ હરજત કે બગેરી અરજિહે,
 ખેદલ હુઈ સમ શાહી સાહેબખી કયા મરજિહે સુનિયે. ૭૬.
- નિસ કામકું લેખયા સો કુજ બી નહિ કીયા,
 મે કયા કરુ એકેલા કીસીને ન તન દીયા. સુનિયે. ૧
- મનાજી સુખેદાર મો ફરમનકું જા મીલા,
 ઉમરાવ દમો થે સો ઉસકી સગમે ચલા, સુનિયે. ૨
- મના નહી કીસીને એક હુકમ હમાગ,
 દગાખાજ હુઈ ફોજ કીયા દામ નદારા. સુનિયે. ૩
- જોરા મેવાસીકા હે કહોગે જી ના કહા,
 લૂટે જાતહે પેશાન તોષાખાનમે રહા, સુનિયે. ૪
- કહે મુજબ દામ ન દરમાર જાયગો,
 ધુનેગારીમેં ગુલામ બહોત માર ખાયગો. સુનિયે. ૫
- દો બાતકા રુકકા વિખકેં મનાજી ફિરાવના,
 નહિ તો હજૂર કદમ મે દયાકું ખુલાવના. સુનિયે. ૬

પદ-રાગ લાવણી.

સતસંગ સજનકો સાર સુનો યુનિજન, સુનો યુનિજન,
 સો મિલે તાહિકુ જાકું હરિ પરસનજી. ૨૬.
 સતસંગતમેં પરતજી મિલે ભગવાન,
 સતસંગતમેં અગાની પાવે જ્ઞાન;
 સતસંગતસોં મરખલુ પાવે જ્ઞાન,
 સતસંગતમેં જલખીય તરે પાખાન;
 સતસંગતસોં કટે ચિત્રગુપ્તકે પાન,
 સતસંગતમેં લગે અટલ ધૃષ્ટિપર ધ્યાન;
 સતસંગતસોં ધર બેડે ગંગાસ્નાન,
 સતસંગતખિનાં કહો તરે જગતમેં કોન;

આલોકર.

સતસંગતમેં બલ બારી, બલ બારી,
 અહો બલા સતસંગ મૂલ સજ ડારી, સજ ડારી,
 અહો બલા સતસંગતકી મત ન્યારી, ગત ન્યારી,
 અહો બલા સતસંગત તારે ખિતા ધર્મ સાધન. સોભમેં. ૧
 સતસંગ જરાજર કરમકાંડ ન કહાવે,
 સતસંગ જરાજર જ્ઞાન ધ્યાન નહિ પાવે,
 સતસંગ તુલ્ય અષ્ટાંગ યોગ હ નાવે,
 મતસંભ જરાજર જપ તપ નહિ શ્રીતિ ગાવે,
 સતસંગ જરાજર તીર્થ નેમ ન બતાવે,

સતસંગ તુલ્ય થત મંત્ર જંત્ર કયો આવે,
સમ સાધન શિરમનિ મો સતસંગ સુકાવે,
સતસંગ બડો સુન બેદ નિધાન બબાવે,

આલોકેર

સતસંગત શાસ્ત્ર બખાને, હો બખાને
અહો ભલા સતસંગત પોથિ પુરાને, હો પુરાને;
અહો ભલા સતસંગ પ્રગચ્છ પરમતિ પરમાને
અહો ભલા સતસંગત તુલ્ય નહિ સ્વર્ગ મોક્ષ ભુવન સો મિથે. ૨
સતસંગ કીયો લોહાને પારસમનિકો.
ત્રિદ ગયો રૂપ નિજ લાયો કનક અતિ નીકો,
સતસંગ નીચજલ કિયો શ્રીમગાચકો,
ભયો પરસમાત્રમે પાનમેગ સમ હમકો,
સતસંગમો ભયો કાષ્ઠ રૂપઅગ્નિકો,
ભયો સ્વાતિવારિ કરપૂર સગ કદલીકો,
સખ તરુ ભયો ચંદન મુસગ અવયાદ્રિકો,
સતસંગ બિના સમ કદ્દ જાનિયે શીકે,

આલોકેર.

સતસંગતમો કાઠ હરિ ઉરપર, હરિ ઉગર,
અહો ભવા શીઘ ચડયો શીઘ મહા મુરપર, મહા મુરપર,
અહો ભવા અહુમી પર્યો ધનિસ્વરપર ધનિસ્વરપર,
અહો ભવા સતસંગ અગમર નહી કથુ સુનવે મંત્ર. મો મિથે. ૩

સંગતમે ગજ ગજ ગોડ દોય ભોગી,
 સંગતમે ભોગી તથ ભોગ બને ભોગી;
 સંગતમે જ્ઞાનિન ઉત્તમ દોય અમુર,
 સંગતમે અમુર અધિક પૂજ્ય શૂસુર,
 જ્યો કવાય ધર પય પિયે મુરા મમ કેહે,
 જ્યો ગોરીનિકટ મધપાન દૂધ મમ લેહે;
 પદ દુષ્ટમગ સતસંગદી મતિ બતાઈ,
 દુઃમગ જાહે મતસંગત દરયે બાઈ,

ચાલકેર

સતમંગ સુધામે બારા, હો બાગી,
 અહો બલા રાહાડી ગતલેહો મિયાગે, હો મિયાગી;
 અહો બવા સુસંગ દેહો મોગરી, હો મોગરી,
 અહો બવા ગાઇ નગલાવની દયારામ હરિજન. મો મિતે ૦ ૪

૫૬

હરિદાસા હરિદાસા, બનજ હરિદાસા હરિદાસા. ૨૬.
 સુધાસિધુકે સમીપ બસકે, મૂઢ રહત કયો પ્યાસા;
 દીન હોત કો દુખ પાવતહે, બસન પરસકે પાસા. બન ૦ ૧
 કામધેનુ સુગ્રમ ચિતામનિ, ઇશ્વર અખિલ નિવાસા;
 વિનકુ હોડ જોરકુ પ્યાવે, મો તો વૃથા પ્રવાસા. બન ૦ ૨

મનસાદેહ દુર્લભ છિત્તમંગુર, જ્યુ જળગીચ જતાસા;
 અચળ સત્ય એક સેવા હરિકી, સગકુંઠ તુરત તમાસા. જન૦ ૩
 સરનાગત વત્સળ શ્રી બિઠૂલ, કેયુ મન રહત હિદાસા;
 દયાગમ સતગુરુ જતાયા, હે મનસુઆ ખાસા. જન

પદ-રાગ ધનાસરી.

સુન મેરે મનવા તોતા વે, રટ શ્રી રામકૃષ્ણ ગોપાલા, ટેક.
 ઇસ પીજરેમે પદા જાયગા, ઓર પાંજરે મુખતાલા;
 સુક સુક કલમલ મત કર મૂરખ, આયા બીનાક કાલા. સુ. ૧
 ખાનપાન દે ખુશી રખતાવે, જીન સગ પાંજરપાલા;
 અમ તું ખુશકર તેરા ખાવિંદ, દયાપ્રીતમ નદલાલા. સુ. ૨

પદ-રાગ કાલિંગડો-ગત હુમરી.

રાધે રાધે ગોવિંદ રટ સદા, હેજ મેરી રસના બીસર જીન કદા,
 શ્રી રાધે રાધે ગોવિંદ રટ સદા.
 વલ્લભ શ્રી બિઠૂલ શ્રીજી, રટત કટત આપદા. શ્રી રાધે૦
 ચતુર બિધિ તાપ ત્રિવિધિકે, તુરત હી માગત બીદા. શ્રી રાધે૦
 પ્રીતમ ગોપીજન વલ્લભ, હૃદય જસત મન મુદા. શ્રી રાધે૦

પદ-ગત લાવણીની ચાલતી.

સખ સીંગદારા, શ્રીકૃષ્ણ હમાગ પ્યાગ, ગોપાલ હમાગ પ્યારા. શ્રીકૃષ્ણ
 અગનિત અ ઉકે કરનેવારા, પાલન પોખન ફિર નિરતારા;
 સમમે ઐર સમનતે ન્યાગ, કેકે ન પાવત છનકે પારા. શ્રીકૃષ્ણ
 મોર મુગટ પીતાબર ધારા, મહન મનોહર મોરલી બારા;
 નખરિખ નટવગ રખ અપાગ, ત્રિલોક મુદર ભવ સિનગારા. શ્રીકૃષ્ણ
 પ્રપન્ન પારિગત દુ ખદારા, અધમ ઉદારન દીન ઉદારા;
 અનન્યમકેતકે તારનબારા, સખ સુખદાયક અતિ ઉદારા. શ્રીકૃષ્ણ
 સલિત ત્રિભંગી ન દકુબારા, ગધાછ હે છનકી દાગ;
 નિત પ્રિદાયન કરત પ્રિદાગ, જન દયારામ ઉગદાગ. શ્રીકૃષ્ણ

પદ-છંદો

ત્રિભુવન પતિ તવયાગ, લાવ ધરણીવર ધારી,
 કેશવ તીર કમાન, બાધ લે કૃષ્ણ કટારી.
 ધર બખતર બવમીગ, નામ ભગવતકે ભાલા,
 બનવારી બંદુક, ભગ્ને ગોલી ગોપાલા.
 સત સંગ તુરી ચક્ર દના, ધર્મ સગ જોડ લે,
 કાવ મહેનાસી માગેકું, કર્મકિન્ના તોડ લે.

પદ-રાગ ભાવણી

ધાંસો

મેરે મન શિર નવન નિત્ય મિરાજે સહિત પ્રાણપ્યારે,
 ન દની શ્રીવૃષભાનુકીજી,
 શ્રી ગુરુ બલનમલાલ કૃપા દષ્ટિ કીજે,
 યહી આશ હે મોકુ દાન દીજે જી.

તોરો.

શ્રીગિરિધર પ્રાણપ્રિયા ગધા, નામમે ભાગે ભવ બાધા,
 કૃપા સાગરી તું કલ્યાણી બ'નભા પ્રિદાબન રાણી,
 પિતા વૃષભાનુ કીરતિ માના, શેર સિવ જનની સુખદાતા,
 હયા કરી દયો રાગણુ ગખો, દાસ તિહારો શ્રીમુખ બાખો જી.

પદ-રાગ-કાનડો

ચહ માગો શ્રીવલ્લભવાન, અપને ચરણકમલ મન મેરો,
 હૃમ રહે જ્યો મધુનત બાન ચહ૦ ટેક.
 ન દન દન વૃષભાનુન દિની, મેવુ સનન સમ સુખખલ;
 મતમગન શુન ગા અકરનિય, રચે નાહિ કછુ અનુચિત ખ્યાલ ૧;
 શ્રીવલ્લભ સમ વ'નમ સહ મોહો, અતિવલ્લભ રહો જ્યો મનિ મ્યાન,
 શ્રીમુખોધિની અવણુ વાસ વ્રજ, નિત્ય જમુનાજલપાન રમાન ચહ૦ ર

હક આશ્રય શ્રીમહાપ્રભુપદો, મિના મો ન ચેરો સમ દાવ,
 દાસી દોરતી કુંજમેલેલમે, દંપતી પ્રસન્ન દેખી હોડિ નિહાવ. યહ૦૪
 યુગલ ઉગ્રિષ્ટ આહાર નિત્ય પાડિ, ચતુ અનુપ્રતિ પ્રિયા ગોપાલ,
 દાસ દયાકો યહ કૃણ દીને, સહજ કૃપા મેટી મગ સાવ. યહ૦૪

શૃંગારનાં પદ.

પદ-રાગ-ભેરવી.

આજકો દિન ધનવન મોરી માર,	
દે મે છે ન છમ કુવર કન્હાર	આજકો દેક-
મદ મુસકાનિ ચિત મેરો ચોર્યો,	
કુટલ કટાક્ષે કનેળે કોયો	આજકો ૧
શ્રીમુખ દેખત સખ સુખ શીકે,	
મધુર બચન ભયે જીવનગકે.	આજકો. ૨
અજ અજલ પદરજ નહિ પાર્ષ,	
મો લાલન મોહે લાડ લરાઈ.	આજકો ૩
કહત બને નહીં જો સુખ પાર્ષ,	
મો મન જનનત કે અજરાઈ.	આજકો. ૪
જોત દિનનકી આશાપૂજ,	
દયા પ્રીતમ દહી તોસી નહિ દૂજ	આજકો ૫

પદ-રાગ ભેરવી

તેરી ચલી ચરમ તનવા	ચાયલ મોહે કરડારી.	
ખગી નેન કઠારી હિયપાઝ,	ધાયલ મોહે કરડારી	૨૬.
લાગે તમ જાને નહીં, અહો રસિક નેનકે માન,		
અખતો હિયમિય ગડિગયે, વાકું એ ચત નિકસે પ્રાન	ધાયન. ૧	
રુપનગરકે બીચમે અહો ચલી ચરમતયવાર,		
મૂરખ હેં મો બચ ગયે, વહાં ચાતુર ખાયો માઝ	ધાયત. ૨	
સહજ ગાત સુધી ચને, તિરછે પર જિય લેન,		
ભયે છુદ્ધનકે પદાતિ, અહો નદકુવર તેડારે નેન	ધાયલ. ૩	
લોહબાન સો ડુઝ નહીં, વે તો સુધો ચહાય નિમાન		
નેનમાન તિરછો ચને વે તો લાગત થેવે પ્રાન.	ધાયન ૪	
રસિક નેનકે બાનકી અહો અલમ અનોખી રીત,		
દુલ્મનકું પરસે નહીં, વે તો મારે અપનો મીત	ધાયલ ૫	
રસિક નેનકે બાનકું લાગત લખે ન કોય,		
જો મારે સો જાનહી કે જાને લાગેં મોય	ધાયન. ૬	
છેનઝમીને સાવરે, નઠવર નદકિશોર,		
મૃદુ મુસમાન ચિત ચોર લિયો, મેરો કાર્યો કયેજ કોઝ	ધાયત. ૭	
અગઅગ પ્રત માધુગી, નખશિખ છમી અતોય;		
દયાકે પ્રીતમ તિહારી બાનકહિષર, બીક ગ) મિનમોય.	ધાયન ૮	

પદ-રાગ લલિત.

રસિયા રાય તન્નેરે.

મેરે જ્યેખન રસ ઝવઝાય, રસિયા રાય તન્નેરે,

પિયાઝ મેરી સુખાઝી બહાર બેહેજાય, હેલાઝ મેરીં રસિયાં ટેક.

તુમ મધુકર હમ કેતકી, પ્યારે સદા બન્ધો જાન્નેગ;

કંટક હોય પિયારિયે, તોવે કેમેં અને રસભોગ. રસિયા. ૧

હમ કપૂર તુમ મીરચ મોહન રાય, તુમ મિન હમ હડ જાય;

હમ મિન તો તુમ સદા સુખી પ્યારે, કહીએ સોં કહત લખાય. રસિયા. ૨

લલિત ત્રિભંગી છેલ છપીસે, નટવર નંદકિશોર;

લઈ મો મધ્વ અપ્પ બહોત ન આહો, જીવતી જન દહા જોર. રસિયા. ૩

પિછલિ બાત પિયા ચિત્ત ના ધરિયો, અમવા હાંસી હોય;

પિના મોલકી મેં દાસી નિહારી, થોં કહ દીનો રાય. રસિયા. ૪

દેખી દીનવા રતિ હોદેહી, પ્રસન્ન ભયે અજરાય;

હયાકે પ્રીનમ દસ દોરી અંક બરી, અધર કપોલ છુતાય. રસિયા. ૫

પદ-રાગ ધનાસરી.

કારેનેં ડસી રે મા, કારેનેં ડસા.

નેત નોક દિયે હંખ વિરદ દુઃખ, નખશિખ ગયો હેં ધસી રે મા. ૧

ઝોખદ અંગ નહીં લાગેરી મોકું, કયોં જડો પાવન હો ધસી. રે મા. ૨

દયા પ્રભુ મોહોરા મોકું છોવાતો, સય દુઃખ જાવેગો નસી. રે મા. ૩

પદ-રાગ કાશી

માર્ધ તેગ બાલાકું દેખનકું મેં આયારે.	માર્ધ ટેક.
ચાહું ન અંબર હમ હેં દિગંબર, પીતાંબર ચિત્ત ચાલાવે.	માર્ધ ૧
ચાહું નાં અંદન લગાય તેરે નંદના, હમ તો જુલુત બગાયાવે.	માર્ધ ૨
ચાહત ન બિચ્છા અગ્નચક દિચ્છા, પરમાનંદ અધાયાવે	માર્ધ ૩
ચિરંજીવો માર્ધ તેરા બાલક, મેરે નિમ સુખ છાયાવે.	માર્ધ ૪
દયા પ્રીતમ જુલુકે ચરનપરસ રજ શંકર શીશ ચલાયાવે	માર્ધ ૫

પદ-રાગ કાશી

બોલે શંભુ કૃષ્ણહરસ સુખ પાયાવે	ટેક..
મહાદ કંઠ બયે પુલકિત તતુ, તેંનન નીગ બલાયાવે	બોલે૦ ૧
તાંડવ વૃત્ય કીયો સુમગન મન, શિંગી નાદ બગાયાવે	બોલે૦ ૨
જૂઠું ન જાની ગીરાઈ જન ઝવન, મો શંકર સુખ લાયાવે	બોલે૦ ૩
દે આસીસ દયાપ્રભુ જુલોકાં, અલખ જમાય સધાયાવે.	બોલે૦ ૪

પદ-રાગ કેરબો.

હારે બનમેં સુઝરિયાં લૂંટીરે, અહિરીયાં લૂંટી, અહિરીયાં લૂંટી.

૫૬-રાગ કેરબો.

બગસાનેકી હગગ બતાદે, મે બૂલીરે બતાદે;

પીરે પટકેવારે દેલ; બરમાને. ટેક.

બેલે ગમ સખ સંગડી સાહેબિયા, મે તો બૂલી પરી ગેલ. બગસાને. ૧

અખુલાન ગોપડી મ બેટિયા, હાહારિ હો મ બેટીયાં જાનો બાળાવુકે

મેહેવ. બરસાને. ૨

દયાપ્રીતમ કહે ભાઈરે અબેરિયા, મેં યાદી ગહો કગ ટેહેવ. બરસાને. ૩

૫૬-રાગ હુમરી.

દારે મેરો પન ધટ જાઓ તો જાઓ, મેં તો પનપટ જાકંગા. ટેક.

નાગર નટ મોહે દેહુ ચકામ ધટ, વદા દધુ ઓગહી લાહો;

છુટેં નેનમેનકે ધાયે, તામું બીનામોત હું બેચાપ ગધરી. મેરો. ૧

બડી પ્રીત જગ રીત ગહી ન મેપિં, લાલનકો આત ચાહો;

મોહકો વિન બિનતન દાહો મોહન, દયાપ્રીતમ મોયે મોદ લખરી મેરો. ૨

૫૬-રાગ હુમરી.

બંસી બાજી સં મેરે મન બસ ગધરે, લેગ લેગ ખીરજે

બંચયેમે. બંસી. ટેક.

નાજી નાજી મોહ દિગમે લાબિરે, ગસ લુંટયો રસિકખર

જંગલેમેં બંસી ૧

રીઝી બીજી દયામણુ બાતનમેં, ધર આપ મો ગતિ

રસરંચયેમેં. બંસી. ૨

੫੬-ਰੇਖਮੇਲੋ.

ਐਕੇ ਘ੍ਰਿਸ਼ਟਰਤ ਗ੍ਰਿਸ਼ਟਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਮਾਂਵਰਾ;	
ਤਾਰਿਖ ਕਥਾ ਕਰੇਂ ਉਸੀਫ਼ੀ ਹੇਂ ਸਮ ਲਾਂਤਸੇਂ ਭਲਾ.	ਟੇਕ.
ਮਮ ਨਗਰਫ਼ੀ ਫ਼ਗਰਮੇਂ ਮੇਰਾ ਬਿਤ ਧੁਰਾ ਘਲਾ;	
ਫ਼ੇਰੇਤੀਥੀ ਸਮ ਆਲਮ ਧੇਰੇ ਨਾਂਫ਼ੋ ਲਲਾ.	ਐਕ. ੧
ਵੇਖੀ ਮੁਝੇ ਨਿਧਾਭਰ ਤਪਸੀ ਐ ਫੁਲ ਫ਼ੇਲਾ;	
ਬਿਤਵਨਮੇਂ ਕਥੁ ਟੋਨਾ ਫ਼ੀਭ ਕਥੁ ਕਲਾ.	ਐਕ. ੨
ਅਨੰਗ ਆਗ ਲਗੀ ਵੇ ਤਨ ਜਨਹੇਂ ਭਲਾ;	
ਭੁਧ ਜਧਗਾ ਭਰਰ ਸੈਧਾ ਸਜਨ ਨਹਿ ਮਿਲਾ.	ਐਕ. ੩
ਧੁਝਤੀਯੇ ਮੇਂ ਅੰਸਾ ਵਧੇਂ ਭਿਰਕ ਹੇ ਭਲਾ;	
ਤੋ ਮੇਂ ਉਸੀ ਪਲਕੇ ਜਧ ਪਛਰਤੀ ਪਲਾ	ਐਕ. ੪
ਮਿਲਾਯੋ ਫ਼ੀਭ ਮੇਰੇਯੁਧ ਦੁਸਰੀ ਨ ਹੇਂ ਸਲਾ;	
ਧਮਾਕੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਿਨਾ ਮਰੇਂਗੀ ਮੇਂ ਕਾਠਕੇ ਗਲਾ.	ਐਕ. ੫

੫੭-ਰੇਖਮੇਲੋ.

ਮਦਨਮੋਹਨ ਧਾਰੇ ਮੇਰੇਯੁਧ ਮੇਰਾ ਹੇਂ;	
ਦਿਵਾਰ ਫੁਆਂ ਜਧਮੇਂ ਦੀਵਾ ਦਿਵਮੇਂ ਤੇਰਾ ਹੇਂ	ਮਦਨ. ਟੇਕ.
ਫ਼ਰਕੇ ਜਧਮਫ਼ੀ ਮਾਰੀ ਮਧ ਮੇ ਦੀਵਾਨੀ;	
ਫ਼ੀਭ ਯੇਲੀ ਨਹਿ ਸਾਹੇਲੀ ਸੋਧੀ ਦਿਵਫ਼ੀ ਯੇ ਜਾਨੀ.	ਮਦਨ. ੧
ਫ਼ਰਕੇ ਮਧੇ ਉਸੀਪਰ ਹੇਂ ਆਭ ਮੇਰਾ ਭਰਨ;	
ਫੁਧ ਪਫ਼ਕੇ ਸਾਰੀ ਧਾਰੀ ਕਥੁ ਲਗਤਾ ਹੇ ਨ ਮਨ.	ਮਦਨ. ੨

આવં યાદ મીઠી બતિયાં છતિયાં ફટ જતિહેં;
 કછુ કહેમે નહિં આતા નેનાં ભરખર આતીહેં. મદન. ૩
 મતલમકે ગરજી આલમ સગ જન દેહેલાતેહેં;
 દયા પ્રિતમ બેપરવાહી બલિદાર કેહેલાંતેહેં. મદન. ૪

પદ-રેખનો.

લગી હે યાદ પ્રીતમહી, તલકે જિયા જાવેગા;
 મુજે સો કહો સૌમાં મેરી, મેરા જની કબ આવેગા. લગી. ટેક-
 લગા મેરે કલેજમેં ધરકકા જખ્મ તો બુલ્મહેં,
 હૈં મેરા મેહેરમ માલુમ, આલમ સારા બેમાલુમહેં. લગી. ૧
 ખિલા ગુલશન જોખનકા, બેલીકા બહાર જતાહેં,
 મુદત તો ચલી ઝાંપે પર, દિલભરતો હજુ ન આતાહેં. લગી. ૨
 ઉતોને મુઝે હેમકે બુઝી, કીધો કીને ભરમાયા હેં,
 કહેગી કબ ઝાં મેરી, દયાકા પ્રીતમ ધર આયાહેં. લગી. ૩

પદ-રાગ સોહિણી.

નવલ સનેહી ધન સાંમલડો, જાદુગારો ધુતારો કછુ કર ગયોરે. નવ. ૧
 દેખ દિવાની છેલ ગુમાની, વનમાલી મુરત હર ધારી ગયોરે. નવ. ૨
 જીવનપ્રાન સુગનહે હમારો, પ્રભુ વન ભુવન રસ ભર ગયોરે. નવ. ૩
 કામનગારી છબી મતવારી, હસી હેલ દેખાઇ ચિત્ત હર ગયોરે. નવ. ૪
 દાસ દયાકો પ્રાનસનેહી, ધિમ્નારી મેરાસી બસ કર ગયોરે. નવ. ૫

પદ-લાવણી.

ધોસિ.

પ્રથમ નામ લઈ શ્રીગુરુ ગોવિંદજી, આનંદ મંગલકારી;
ધ્યાન શ્રી ગોકુલચંદ્રકાજી, પાછે ચરનસરોજ ચિત લગાઈ,
સકલ સંતજનકે, યેહિ સિદ્ધાંત શ્રુતિછંદકાજી, ૧

તોરે.

મેરા પ્રભુ કૃષ્ણચંદ્ર ખંડા, જગતમે હેં જિનકા કંડા;
બ્રહ્મશિવ શેષ શીશ તોરા, ઉસીપર નહિં કોઇકા જોરા;
શીશપર મોર મુકુટ રાજે, મધુર ધુનિ મુખ મુરલી બાજે;
દેખી મુખ દામ કોટિ લાજે, ગોપિકા મહલમધ્ય ગાજે;
નામસોં પાપતાપ જાવે, ધ્યાનસો મનબાહિત પાવે;
યહી ફાંકડા મેરા મારૂક, દયો ઉસીપર અખંદ આશુકજી
૨૮ ટુંકી ટુંકી. મેરા. ૨

પદ-રાગ લાવણી.

લગનમગ મત પરિયો લાઈ રે, લગનકી અગન ખુરી લાઈ;
મત પરિયો જરિહોં બુઝવનકી દવા ન કોઈ પાઈ.

લગન હે એસી સખ માઈ, રે લગન હેં

રસિક છેલ પ્રજ્વરાજ કુંવરજિન, સખકી દુખદાઈ. - લગન ૧

- સોહિ લગન ફેરીન આવનકી,
જાહે લીયે સુનો મેરે પ્યારે, લાજ જાય તનકી. લગન. ૨
- ઐર ફિર દાની બડપનકી,
ધર્મ જાય જગ હસે પીર કહિ જાય ન નિશદિનકી, લગન. ૩
- લગે પ્રિયસી શિખ સજજનકી,
કહિ ન જાય ચટપટી લગી, રહે, યાર દરસનકી. લગન. ૪
- લગી સો જાને બેદરદી કહાં પહિયાને,
સખ જહાંન મુરખ જાને, કહે કટુ રહનો ગમ ખાઇ. લગન. ૫
- ખાન અરુ પાન બાન જાવેં,
દિન નહિ ચેન રેન નેનમેં નિંદ્રા નહિ આવે. લગન. ૬
- પ્રાનસોં પ્રિય પ્રિયજન પેખે,
રુપ શીલ ગુન સખ બિધિ આશુકે માશુકમેં દેખે. લગન. ૭
- બિહલ ચિત કામ ન કછુ સુઝે,
ઐક સનેહિ સખસ બિન સખ જગ ઉર્ફક બુઝે. લગન. ૮
- ગેરયાર ઉદાસી આવે, બોલ્યો ન કાકુકો ભાવે,
સખ સુખિ બખી દુખ શય લાવે, પેરે પલપલ ફુતિકે પાઈ. લગન. ૯
- પ્રીત પ્રજુસોં એસી લાગે,
બિન સાધન બિન ધર્મ નેમ મત, ભવસંદેહ લાગે. લગન. ૧૦
- મિલે તોં પરમાનંદ પાવે,
સુમર સુમર હાર તલપેં તકુવે બડભાગી કંઠાવે. લગન. ૧૧
- અજહુ અજ ઐસી રતિ પાવે,
બિન દરિજન કેરના મહ મસ્તુ, કાપે બનિં આવે. લગન. ૧૨

જને તખ જનો, હાર પૂર્વ અલુમહ માનો;		
તાહે લકતરાજ પહિયાનો, તાસું નહિ દૂર થકુરાઈ.	લગન.	૧૩
પ્રેમ જો જન્મ મરન હેતું,		
સોહિ કૃષ્ણપે મયો, લયો તખ લવસિંધુસેતુ.	લગન.	૧૪
દોષ કહ્યુ જસ્ટુમેં નાંહી,		
તક ખાંડ પય સોંન મિલાવેં, બિન બિબેક માંહી.	લગન.	૧૫
સાચે હરિદાસ સરન જૈયેં,		
લવ અરુચ ભગવંત ચરન રચ, ભક્ત બજન પેયેં.	લગન.	૧૬
સીખ મહ સાચી, સખ પ્રેદ પુરાનન બાંચી,		
જન દયારામને જાચી, પરી હરિદી જાપેં છાંઈ.	લગન.	૧૭

પદ.

નાગર નટરે, મિલ જાવો મોહન પ્યારે.		૩૬
તુમ મોહન બેનુ બગાઈ, કહો સાચ હમેં ન પુલાઈ.		
હમ સખ તજ ધાઈ આઈ આપ નિટરે.	મિલ જાવો.	૧
હમ રૂપા સકન અજબાસી, નહિ બ્યાપક અક્ષકપાસી;		
તાહે ક્યોં છાંડો અબિનાસી તુમેં અધટરે.	મિલ જાવો.	૨
હમ નિપટ મુઘ અજબાના, તાસું ક્યોં ગરન નંદલાલા,		
મો હમા કરહુ અજબાલા હોઈ પ્રગટરે.	મિલ જાવો.	૩
ક્યોં કુડંબ સહોદર બેરી, ભઈ બિનામહ તુમ ચેરી;		
તુમબિન કોડ હમેં ન હે રી બિચાર હુ ધટરે.	મિલ જાઓ.	૪
યોં કહ રોઈ સમ બામા, તખ દયા પ્રગટ ધનરયામા;		
સખ સ્થાય લઈ હર રામા ચમુનાં તટરે.	મિલ જાઓ.	૫

સકલ સખા મુખ તાયેયા, ઐર મખી મુખ તાયેયા;
 રમજુમ રમજુમ જલુણુજલુણુ, લુધરુ બાજે હરિકે પેયા. સકલ ટેક.
 શરદમાસ દિન પૂનમકા યા, સોલ કલા સુથી અજ્ય ખિલી;
 ન દલાલ બ્રહ્માનનદની, ઐર સખી સખ સાથ મિલી;
 પૂદાખનકી કુંજમનમે, રચી કૃષ્ણને રાસલીલા;
 સાલસહસ્ત્ર બજકી બજનારી, કુંજબહારી એકીલા; સકલ. ૧
 એક સખી કરતાલ બજલે, કોઈ કિંગતાલહી બજવતી;
 પખવાજ નાદ ધ્રુમકાર કરે, કોઈ સારંગી મુર મુનાવતી;
 ત્ય કરત શૃંગાર રાજતો, કોઈ નેનમે કાજલ લગાવતી;
 લાલ કંઠ કર ડારી સખી, કોઈ તાન માનમે મિલાવતી; સકલ. ૨
 ત્ય કરત સખી હાવભાવસોં, હસહસ કર દેતી તાની;
 દો દો સખી મિલ દિરે કુદડી, રાસરંગ બઈ મતવારી;
 બહોત ખેવ પ્રભુ લીએ સખી દો બિચબિચમે રહે બનમાલી;
 સુરનર મુનવર દેખ કંગ બયે, એમે પ્રભુ તુમ હો ખ્યાલી; સકલ. ૩
 છે મહિનેકી નિસા બનાઈ, તબ રાસ બાલ સન સુખ પાઈ;
 સકલ મનોરથ સિદ્ધ બયે જ્ય, આપ આપકે ઘર આઈ,
 ચરનકમલકી આસ દયાને, રાસ લાવની બનાઈ;
 હરિગુન પાર પાવે નહીં સુરનર, કેમે બરુનું હું લાઈ; સકલ. ૪

૫૬.

ત્રાકે દિન આયે, સૈયાં હોરી૦

લેયે ક્યામ મનભાયે, સૈયાં હોરી ખેલ૦

ટક.

નકુમ કુસુંખી રંગ કુલે, કળ કુલ અંબદુમ છાયે;

મન અલીગન ખૂમે, મીઠે કોઠિલ મોર સુનાયે. અખ. ૧

નરનારી મન મોહ બદયો હે, સખ અંગ અનંગ ધુમાયે;

દયાકે પ્રીતમબુને બંસીમે સખ તજ, તાન ખસંતકે ગાયે. અખ. ૨

૫૬-રાગ દાશરીની હોરી.

કયોં ન પિયાસંગ ખેલત હોરી.

ખેલત હો બૃષ્મભાનકિશોરી; કયોં ન પિયા૦

ટક.

રંગીલી રી તુમે માન ન આછો, પરમ પ્રખીન ભઈ કિત ભોરી, કયોં ૧

દિર પછતાયગી સમજ સયાની, માનત તું ન કહી અખ મોરી; કયોં ૨

લાખન લક્ષના બદી ન ઠાઠ તેરી. નિપટ તગ્ની ત્રિભુવન કેરી, કયોં ૩

દયાકે પ્રીતમમાં તું ઉઃ અલહિલમિલ, રગરસ બરી લે લાલ ચિત્તોરી.

કયોં ૪

૫૬-આસાવરીની ધુમાર.

રાધા આઈ ખેલન સખી ચૂંદનસોં કહેરી જય નંદ નંદનમાં.

ટક.

અખીર શુલાલકી આંધી બનેગી, મયેગો કીચ ચુવા ચંદનનોં,

પીચકારીનકી ઝર જરખેંગી, કેસર રોરી બદનસોં.

કહેરી ૧

ચંદ્રાવલી આઈ લલિતા બિશાખા. ચંદ્રલગા નીકી ચંદનસોં;

ચંપકલતા ચંદ્રિકા ચપલા, ખેલેગી ઈર આનંદસોં.

કહેરી. ૨

તાલ મૃદંગ ઝાંઝ ડક ખંજરી, મહુવરી સુખકંદનમાં;
 ઢોલ વદામા ડિમિડિમિ ગિડી ગિડી, લાજ કુળતોડ નિઠંદનમાં. ઢેહેરી ૩
 સુનત આયે બલમોહન તૈમેંઢી, સખ ગિધિ સાજ અમ દનમાં;
 સુબલ સિદામા તોઢ રૂપલ આદિ, ચતુર ખેલ રસ કંદનમાં. ઢેહેરી. ૪
 મિલિ ફુલ આચર ચાર બયો રંગ, ઠસો ન જાય શ્રુતિઠંદનમાં;
 વ્યુગલ અપર વારી લોન, બલહારી દ્યો જગમંદનમાં. ઢેહેરી. ૫

પદ રેખતો

- પરે મત ધનકે હંદા, પરે જમ સોડ મતિ મંગા;
 ઠકિન હે ઠરકકા કિલ્લા, લેવે ક્રોડ જગતમેં બિરલા. ૧
- આગે મોં સિર અપના દેવે, સોધ મદ ધરકકા લેવે;
 સહે સખ ખરકકી હાંસી, સો તોડે દુઃખકી હાંસી. ૨
- પિયા છતે પ્રેમકા ખાલા, સદા વે રહત મતખાલા;
 ખુશીમેં દીન સખ રહેના, માશુકકા દે ચરન નેના. ૩
- મોહન મેહેખુબ વુંઢી મેરા, ચશ્મ ખીચ દીછયે ડેરા;
 સજન તેરી સાંવરી મુરત, માષો તેરી માધુસી મુરત. ૪
- વુંઢી સિરદાર મેરે સિરપર, તેરે દીલ આહે સો વું કર;
 આશકકી યેહી હે અરજી, ન ખુશ્યે માશુકકી મેરજી. ૫
- લખ બીનમોલરી દાસી, ખારાકે દરસકી ખાસી;
 નભાવનવારે તુમ ચારી, દયા કે પ્રીતમ ગિરિધારી. ૬

૫૬ રાગ કાલીંગડો.

શ્રી રાધે ગુધે ગોવિંદ રટ સદા—એ રામ

માધ મેરે લગે મોહનસોં નેન, મોહનસોં નેન, ઠહત ખને ન,

માધ મેરે લગે મોહનસોં નેન, માધ મેરે. ટેક.

મંદ મુસકાની ચિત બીચ ચુબ રહી, સહકે સનેહકી સેન. માધ મેરે. ૧

આહ પ્રહર મોહે એહી ચિતોની, કલ ના પરે દીન રેન. માધ મેરે. ૨

રામ રામ મેરે રમી રહ્યો રસીયો, ખહોત સતાવત મેન. માધ મેરે. ૩

દયાકે પ્રીતમ કાહ મોકા મીલાવે, તખ ઉપજે ચિત એન. માધ મેરે. ૪

૫૬.

ઓરોંકી મેં નહિ નહિ નાહ નહિ,

કાહુકી મેં નહિ નહિ નહિ નહિ;

તેરી મેં તો એરી મોહન.

ઓરોંકી૦ ટેક.

રેન ઘોસ મોહે કલ ન પરત વે;

દિલ ડાલત વે તિહારી મોહન.

ઓરોંકી૦ ૧

માત પિતા સસુરાર સતાવત;

તહુ ના તબુ કબુ ડારે જો હન.

ઓરોંકી૦ ૨

દયા પ્રીતમ તુંમ ઐસી કરે મોહે;

તુંમજીન ઝોર ન પાવે છોહન.

ઓરોંકી૦ ૩

એરી એરી એ બેંદા કાં સમારદીની વે, ટેક.
 લાહલી લાલ બેંદા બીચ મૃગમદ,
 મુંદર સ્યામ પિરે હિયરા હર્યો વે. એરી એરી૦ ૧
 માલ બીચ મિત્ર જનુ અલી અલી બાલ બસે,
 મુધુમા લજી સોતીન હિય ગરવ ગર્યો વે. એરા એરી૦ ૨
 નખશિખ પ્રતિ અતિ અંગરુપ માધુરી અકથિત અનુપ,
 લખ લખ્યો મનોજ ચંદ મંદ હર્યો વે. એરી એરી૦ ૩
 અતિ પ્રબીન જાન રાખ, લક્ષિતા લહી ન જાય,
 સો દયા પ્રીતમ તેરે હંદ પયો વે. એરી એરા૦ ૪

બટ કાસોં કહુ પીર, મેરા મન માન્યો મોહન સું,
હર્યો હિયરો બલબીર, મેરા મન૦ ટેક.
 પિયાઠે દરશ બિના પલક કલપ સમ,
 નહિ ચેન પરે મન બયોરે અધીર. મેરા મન૦ ૧
 મેં બઠ મીન જીવન દયા પ્રીતમ,
 નખ શિખ મુંદર મુઘા સર નીર. મેરા મન૦ ૨

પદ રાગ-ધનાશ્રી ગત હુમરીની

મોહો કીત લ્યાઈ સધન બનમેં (૨)

૧૦ સધન બનમેરે સધન બનમેં.

મોહો ૦ ૨૬.

તેરી સોં મેં તો ડરપત હું, રૂન પછીનકે સોર;

કહાં સકેત કહાં વે રસીયા, નાગર નંદ કિસોર. મોહો ૧

માતો કઠીન ડગર વે દૈયાં, ક્યોં આવે વહા છેલ;

તું ના બને મેં તો માતું, નિચે જૂલી ગેલ. મોહો ૨

તું તો બડી ડરે નાંહિ આલી, મેં તો છોડી બાલ;

ઇતને મેં મીલ આવે અચાનક, દયા પ્રિતમ નંદલાલ મોહો ૩

મારવાડી પંજળી તથા મરાઠી ભાષાનાં પદો.

— ❦ —

પદ-રાગ રામડલી. ચાલતી ગત લાવણીની

મીઝજેણુ અલજેલી હો રાધે, મધેલી હો રાધે,

જાને મારો ગિરધર બોલાવેરે. મીઝજેણુ. ૧

ગીરધર બોલાવે રે, પ્યારી તું ક્યોં નહીં આવે,

નીત હઠ રૂપણો ક્યોં બાવે, ક્યોં તરમે ક્યોં તરસાવે રે. મીઝજેણુ ૨

લાખન લલના બનઠનઠાડી, બાલમજરી આગે દાય ન આવેરે;

ં ખીન દુશ્શ હીલ નહીં લાવે, વેતો ચારોઈ સીઝણો માગેરે. મીઝજેણુ. ૩

ી રાધે, શ્રી રાધે, રાધે, મોહન મુખ રટ લાગી.

ઠ ચલ હીલ મીલ પ્રાનપિયાસું, તો માંતુ બડમાગી. મીઝજેણુ. ૪

મારા પ્રોતમરી રતેહરી બાતાં, સુણુ હઠ જેગી ચાલી;

ેલી રસીકણી રસિકબિહારીસું, દાલજડામાં ઘાલીરે. મીઝજેણુ. ૫

પદ-હોરી-ગત દીપવ્યંદી

મત ડરોરે ગુલાલ આંખડલાં ખટકે છે.	મત૦ ૨૬૦
આંખડલાં ખટકે ॥ રંગત ચુંકની ચટકે છે,	
કેસર બીની દેખી મોસુ નાવલીઆ ખટકે છે.	મત૦ ૧
દુરજનિયાંરા ડરસો મોકો મન ઘોરો જટકે છે,	
દયા પ્રીતમ કિયરો તો મોકો ચાલાઈખટકે છે.	મત૦ ૨

પદ-રાગ કાલીંગડો-ગત દાદરાની,

સળકે ધારાં રે મીજાજ સળકે ધારાં,	
સોહણીયાળા બાણ માકા હિરમાં.	સળકે૦ ૨૬૦
લગત ન જાણે વારી ગડ ગયે ચિત્તમેં,	
ઉંઠાસત નિકસી આવે પ્રાણ, માકા હિરમાં.	સળકે૦ ૧
પ્રણી કરદરો રે કાઠ આખડ ન જાણે વારી,	
એક થાં જાણાં જાં માકા માજી સુજાણ, માકા હિરમાં.	સળકે૦ ૨
દયારા પ્રીતમ માકે મહોલે પધારે વારી,	
રાવરી દાસી જાં મેં માકો યહ આસાન, માકા હિરમાં.	સળકે૦ ૩

પદ-રાગ કાલિંગડો-ગત હુમરીની

ચારા નેણારો પાંતીડો માને લાગડો રે.	ચારા૦ ૮૬.
કાંઈ કરે ઝોખદ બેદ બિચારો,	
ચારા બિરહડો લાગ્યો માને દાઢડો રે.	ચારા૦ ૧
કલ ન પરે પલ જીયો મોકો તલસે,	
ધસો પીડે ચારો અનુરાગડો રે.	ચારા૦ ૨
દયારા પ્રીતમ થેં જીવાઈ તો જીવાં,	
થાકે હાયે માકો તાગડો રે.	ચારા૦ ૪

પદ-રાગ સોહણી.

થેં દેણુ મંત્ર સાધ્યો રાધા પ્યારીજી.	૮૬.
દેવારા દેવથેં તું સેવા કરાવત. એસો કેન દેવ આરાધ્યો.	રાધા૦ ૧
સિંધુસુતાકો મિલત નહિ મંત્ર એ, કેન ગુરુ સો યાને લાધ્યો.	રાધા૦ ૨
દયારોપ્રીતમપ્યારો અજીત થેં જીત્યો, રંગજેજી અજંધ થેં બાંધ્યો.	
	રાધા૦ ૪

પદ-રાગ કાલિંગડો-ગત દાહરાની.

રંગ છે ધાનેરે કેસરીયા રંગ છે ધાનેરે,	
મોહિ જગ બળડી બેનરે મોતી.	રંગ છે.
બહાવરી બાલા વ્રજરી ભમ્ભાં, દેખી ચારાં નેણરે મોતી.	રંગ છે.
બહા આદિ બેદકે ચારો, કેહિ ન પામે પાર;	
સોં થેં પ્યારા સાંવરા થેં, દોરાં ગોપી લારરે મોતી.	રંગ છે.

શેષ મહેશ વિધિ સુર નારદ, પૂજે જલિલે પાય;	
સોયેં ચારી રાધીકાજીરે, કર જોરી શિર નાયરે મોતી.	રંગ છે.
અક્ષલ કલા જલ ન દલી, પદોંચે નાહિ મન ખાય;	
તાલીયાં દેઠ આહિરણી ઉક્ષાં. યેષ નયાવે નાયરે મોતી.	રંગ છે.
નેહરે કારણ નાયજી ચાને. તોરી બેઢરી રીત;	
દાસ દયારા પ્રિતમજી થાને. પ્રાણસું ખારી પ્રીતરે મોતી.	રંગ છે.

૫૬-રાગ રેખનો-ગત દીપચંદી.

ગિજ જલે તુંહિ સ્થામવડા ખારા, દોસ્તીદર રહેદા ક્યોં ન્યારા.	
તુંદિ હે જીવન હે સારા, તેરે બિના ખશ્ક સમો ખારા.	મિશ્ર. ૧
મેરા સખ મોહી સોહે તેરા, જીવની એક હે તુંહિ મેરા,	
દિદા દિલ મોં કચકા ટેરા, હુવા દિલ કદમોદા ચેરા.	મિશ્ર. ૨
ધરકદા દેશ હે દુરા, નહિ કોક ખાતકા પુરા,	
હોવે દિલ દરદી જ્યોં ચુરા, દેખે નોહી શિર ખીના સૂરા.	મિશ્ર. ૩
મેરા દિલ હે એસા દરદી, જૂપે નહિ પ્રેમદી જરદી,	
કરું જો શુમાનદી ગરદી, મિત્રે મહેજુમ તો મરદી.	મિશ્ર. ૪
સુનો સખ ખશ્ક કહું તુમકું, અંસી જીયા જુદું હે હમકું,	
કરું કુરખાન તન દમકું, ન છોડુંગી પ્રાન પ્રીતમકું.	મિશ્ર. ૫
ધરક ભગવાનદા સાચા, જગતકા જુઝના કાચા,	
એહી આગમ નિગમ જાંચા, સુનત દિલ દયાકા રાચા.	મિશ્ર. ૬

પદ-રેખાનો.

નંદનંદન પ્યારે જીં તેરી અખિયાને મુઝે,

ક્યા ખુશું તેં ક્યા કીતા;

તું સાંડે બેનાને સુરાય મેંડા દિલ લીતા,

તું સાંડી હુઈ દીસબર, તન મન ધન દીતા;

સદા દિદાર દાસબાવ માનું કર મીંતા.

નંદનંદન. ૧

તેરી જીદાગી અખ મેં જાન પદ્મબર બી ન સહંગી,

તેરે બિનમોલ દી જાની બંદીમે હો રહૂંગી;

તેરે બિન કદમ પ્યારે ઓર સુખ સપનમેં ન ચહૂંગી.

તેરી સખ જહાંન કહે મેંબી અપને સુખ કહૂંગી.

નંદનંદન. ૨

ઇસ્ક જખમકા દર્દ નિસકું લગા મોહી ખુઝે,

લગન દા ધાવ ઓર દવા દારુમેં ન રહે;

દિવાની હુઈ દિલબર તેરે દરસ મિના ન કુછબી સૂઝે,

કરું પુકાર મેહેર કયોં ન આતી હેં બે તુઝે.

નંદનંદન. ૩

તું સાંડે દરદદા દારુ મિત્રના હેં તું સાંડા સજન,

ચેહિ બંદી દી અર્જ હસ્કેં ટક બતા જા બદન;

તેરે બિન વેખન મુઝે બહોત સતાતા હેં મન્ન,

ચરમાં હજૂર રહેનાં દયાપ્રીતમ સુખકે સદન.

નંદનંદન. ૪

પદ-રાગ જિઝાદી ગત રઘાની.

મેડા ખારા વે, મેડા સાંવરા સકુણા,
 મેડા મોહના મીઝાજી. હો મેડા ખારાં ૦ ટેક.
 તુમરે દરસદી તો ખ્યાસી મેરી આંખિયાં વે,
 મોહન મોરલીવારા વે. હો મેડા ખારાં ૧
 મન મહેપ્પુખ દયાકે પ્રીતમ વે,
 તુહી ચસ્મોદા તારા વે હો મેડા ખારાં ૨

પદ રાગ ઠાફી-ગત કુમરીની.

મત છોક વે અસાનુ મરજદી વે,
 સુન બનવારી વે. અસાનુ-મત ૦ ટેક.
 હુવા ડોંખો બેદરદી છું કરદવાસે ફિલતુ,
 દયા સોઈ ડોંખો વે મહેર ના દેવે. સુન બનવારી. અ ૧

પદ-રાગ ઠાફી-ગત કુમરીની.

વાણી હોડિની પરિણ્ણ આલે, ચૌધાંલા મીળાલે;
 પુસલેં તુલ્લી જુનાગડાડુની આલા શ્રીકૃષ્ણ હાણાલે;
 હુંડી દાવી પેસે ધ્યાવે, આહી શામળ ગુમાસ્તે નરસદયાએ. પાહાવેં ૦ ૭
 દિલે રૂપે સાતશબર, તપાવર જાલે મગ અદરમ વિશંબર,
 બહન સુખકર, યાત્રી આપુલે હામ પાહિલે, ન કળલે ચરિત્ર ચતુર્થનએ. પાહાવેં ૦ ૮

પુત્રાએ લગ્ન કૃષ્ણે કરવીલે, મોસાળા દીલા;
 વચનાસાડી પાઉસ પાહિવિના પિતૃત્રાહ કેલા,
 દિલી દક્ષિણા મોહર મોન્માચી, વિપ્ર તોપલે યજ્ઞ બંતાએ. પાહાવેં ૦ ૯
 પુષ્પાંચી દિધી માળ અવિનાશી, પાહાના સંન્ધાસી;
 પાણિ પાજિલે નિશા મજવામી, સી હોડિની ખાસી;
 મંડલીક આદિ સારે હરવિષે, કેલેં સત્ય વામ્ય દાસાએ. પહાવેં ૦ ૧૦
 મેહેતાજીએ નિંદક નાગ, કાર કેલા અપકાર;
 તેહાં સમજે જાહલે માહાર, પાહા અમલાર;
 જક માહની જોકુનિ આલે કર, પડ્યે પારી નિંદક હોતે ત્યાએ. પાહાવેં ૦ ૧૧
 ઐએ કોટયાવધિ કેલેં હામ, મેહેતાએ ધામ;
 જાલે વધીમૂત સુદરશ્યામ, હાણે જન દયારામ;
 કામ સાંચુ બકિન નરસિંહાચી, સખીઅપ્રિયત્રીકૃષ્ણાએ. પાહાવેં ૦ ૧૨

પ્રખંધ,

શ્રી રામં કૃષ્ણ ગોવિંદે, ક્ષણા મિળોની વૈષ્ણવ વૃદે.

૨૬.

કેશવ કરણાલય સુખકદે,
નગધર નટવર નંદનદે,
માધવ મુરારિ પરમાનંદે,
ખંસીધર વ્રંદાવનચદે

શ્રી રાધિકારમણુ ગોપિકેશ, ગુણુનિધિ ગાકુલેશ, ગોપેન્દ્ર મદાધર, ગરુડ-
ખંજ ગોપાળ ગુણાકર, ગોવલ્લભ ગોવર્ધનવલ્લભ, નદલાય નાગર
હતાયક, લલિત ત્રિભંગી મનોહર મોહન, મોદાકર મદનાભિરામ અગ્નિ-
શેશર આનંદકદે.

ક્ષણા મિળો ૧.

પ્રભુ પરમેશ્વર પૂરણાનંદે,
પદ્માશ્રિયતમ પદારવિંદે,
સ્મૃતિમાત્ર હરતિ દુષ્પદંદે,
અજ અક્ષરાતીત જગવંદે,

ગુણાતીત, નિત્ય સર્વાત્મા સર્વંદ મન્ન, ગતિ રસસ, રસમય પૂર્ણકામ,
રધામ નામ, રમિ આત્મારામ, અન્યુત અદ્વૈત અકલિત અપાર,
હાંતસાર, પરબ્રહ્મ પરાતપર, પદ્મનાભ, પરમહંસ પુરુષોત્તમ
બાલમુકુંદે.

ક્ષણા મિળો ૨.

શેષ મહેશ્વર રહતિ આનંદે:
સનક સનંદન સનત સનંદે,
સતત પ્રથમ સકલ શ્રુતિ હદે,
ત્યાસી સોડિલા તે મતિમંદે,

હરિનામામધી સમયે તીર્થ, નેમ વત ધર્મ કર્મ તપ જાપ, યજ્ઞ અષ્ટાંગ
 યોગ, અધ્યયન બ્રહ્મ. શુચિ દાન ગાન વિજ્ઞાન ધ્યાન, અવધે ઐક્યિયે
 નિગમયે વદની, હા વર દુસરા સમુલ્લ પાપ સંતાપ મેટાયા, દરિ બેટીયા
 હિપાય નાહી, ભાવ કુમારે ઓકૃષ્ટુ છીર્તની વાંપે જાત, નાહી, અતુલિત
 પ્રતાપ, દયારામ હાથે ત્યાસાહી મજ મનાસિ પડિલા કૃણુનામગ્યા છંદે.
 હાથા મિગોની વેલ્યુવ વૃદે. શ્રી રામકૃષ્ણ ગોવિદે. હાથા મિગો ૧

પદ-રાગ ખમાવચી, ગત કુમરી

શ્રી ગોપીજન વલ્લભારે, હે ઓ વલ્લભ દેવા,
 વિકુલ માય બાપા, માતા કરું છાવી નિજ સેરા. શ્રી ગોપીજન ૧
 અહોદેવાતુલા અખંડ સમ્રથ, અચલિત સત સંગ;
 પ્રેમ ભક્તિ સાંભાવે, અનપાયની શ્રીરંગ. શ્રી ગોપીજન ૨
 દાસત્વ અનન્ય ભાવ, નિજત્રય પરિપૂર્ણ;
 પ્રપંચ વિસ્મરણ, કરી દુઃસંગ ચૂર્ણ. શ્રી ગોપીજન ૩
 દેવા એવડી કૃપા કરાવી, શ્રીહરિ કૃપાવંત;
 પ્રતિત પાવના રે, આઈકિ ભગવંત. શ્રી ગોપીજન ૪
 સકળ વેદાને સાંગિતકા, સર્વોત્કર્ષ ગોવિંદ;
 તેસીય ચોર ભક્તિ, માલા ત્યા સાહી છંદ. શ્રી ગોપીજન ૫
 મહા દુસ્તર ભવરોગ, હા દુઃખાયા ઉદધિ;
 હરાવયા સમર્થ, ત્યાસી ભક્તિ આખધિ. શ્રી ગોપીજન ૬
 વશીજૂત તુલા કરીતો, તુઝી ભક્તિ હે દેવા;
 એસી સંમય કળુન, ચેતલી મંહાદેવા. શ્રી ગોપીજન ૭

શિવ ધરીતો નિરંતર, તુજે રખાયા ધ્યાન;
 શેષ કરીતો સદા, કૃષ્ણ કીર્તિયા ગાન. શ્રી ગોપીજનનં ૮
 પદ્મા પદ્મસેવન, કેલી શૃંગાનિ વાસ;
 ચરણ શરણ તુજે, આલે કોટ્યાવધિ દાસ. શ્રી ગોપીજનનં ૯
 દેવ બ્રહ્મા સનકાદિક, નારદ કપીવ સુધ્યાની;
 પ્રત્લાદ વેદગ્રાસ, શુક પ્રેમસિંધુપાની. શ્રી ગોપીજનનં ૧૦
 દેવ પરાશર પુંડરિક, વિગ્રીયણ અબરીય,
 શૌનક ભીષ્મ પ્રથુ, ભજતો જુગદીશ. શ્રી ગોપીજનનં ૧૧
 ધર્મ અણુન રુકમાંગદ, વાલ્મિકિ કુવ વશિષ્ઠ;
 પ્રથા પાંડવ ઉદ્ધવ, આદિ કેલે કૃષ્ણ ધણ. શ્રી ગોપીજનનં ૧૨
 સર્વોચ્ચ હૃદયાહુન, તુમી કેલી શુભ ભડિન;
 તેહાંચ તુજવર, ત્યાજ્યા ઝાલી આસક્તિ. શ્રી ગોપીજનનં ૧૩
 તેસે માઝે હૃદયાહુન, અવિદ્યા કાઠાવે;
 તીથે આપુણ્ય અસાવે, હેય સંપત્તિ ઘાવે. શ્રી ગોપીજનનં ૧૪
 તું કરસીસતરો નહે કાય, વજ્રેશ નિર્મલે બ્રહ્માંડ;
 અનંત કોટી નિમેષ, તેહાં ઝાલે પ્રયંક. શ્રી ગોપીજનનં ૧૫
 દક્ષ મહા સત્રથાસી, આમ્હી કાય સીકવાવે;
 બાળ મી તું માફલી, દોષ દામા કરાવે. શ્રી ગોપીજનનં ૧૬
 દેવા નકો પાહુ માઝી કરણી, પાહા ગર્દ તોતુઝા;
 અનાયાસ આત્મસાત, મજા કરું વીણ પૂજા. શ્રી ગોપીજનનં ૧૮
 હેય પ્રાર્થના રાવિકેશ, પૂર્ણ કરા પ્રજરાજ;
 એકદા સાંગ ગાલા, દયા તું દામ માઝા. શ્રી ગોપીજનનં ૧૮

પદ-ગુણ લાવણી

ધોંસો

મેઝે મન શિર નયન નિત્ય ગિરાજે સહિત પ્રાણુધ્મારે.

ન દની શ્રીવૃષભાનુકીચ;

શ્રી ગુર અવનનાય રૂપાદૃષ્ટિ કીજે,

ગહી આસ હે મોકુ દાન દીજે જી.

તોરે

શ્રીગિરિધર પ્રાણુપ્રિયા રાધા, નામસોં બાજે ભવ આધા;

કૃપા સાગરી તું કલ્યાણી, બલ્લભા બ્રંદાબન રાણી,

પિતા વૃષભાનું કીરતિ માતા. શેષ ગિવ જનની સુખકાતા;

દયા-કરો દયો શરણુ રાખોઃ દાસ તિહારો શ્રીમુખ ભાખો જી.

ગત ચાલતિ

વૃષભાનુ સુતા રાધિકા, રહિત બાધિકા,

કૃણુચ દ્રાચી પ્રાણુવલ્લભા ચગ્નુ કમળી—

ચરણુકમળીં માઝી મતિ લુભા—

પરબ્રહ્મ અક્ષરાતીત સુચન્ન સ્તવિતે,

હોત બિચે મનવાણી પાંચુજે,

મતિ જાઈ ન દદા કોણી કળે,
 અક્ષાંક કોટિ અધિપતિ, નિત્ય મહામતિ;
 ત્રિગુણપર કાળઅન્ન ચરચરી,
 સ્વયંભુ સદાનંદ શ્રીહરિ;
 સર્વેશ અનુપ સર્વાત્મા અપરિમિત મહાત્મા,
 વિધિ શિવ જાણે પદ વંદિતે.
 સહસ્ર પદના વાણી ગુણ ગીતે,
 એસે પ્રભુ શ્રીભૂષણ, વિનિત દૂપણ
 મહાશુભ શ્રીમુખ રાધે મમ રોમા-ચરણકમળી
 ચરણકમળી માઝી મતિ હુમા-
 ચંદ્રભાગા અંધકલતા લલિત અમૃતા,
 ચંદ્રિકા ચપલા ચતુરા રમા
 મુરમા ગુમાનના સુખધામા
 મધુવીણા મલિકુંડલા મેના મંગળા,
 માધવી માલતી મન આતુગી.
 પ્રમદ્ભા પ્રિયા પ્રેમ મજરી,
 હંસા હરપા ભગવતી, સ્વરૂપારતિ,
 કેતકી કમળા કૃષ્ણાવતી,
 ગોપિકા રત્નારૂપા સતી,
 મૃત્યાદિક વ્રજસુંદરી, વશ કેલે હરિ,
 હેતુ હા સકળ સ્વામિની આભા-ચરણકમળી
 ચરણકમળી માઝી મતિ હુમા—

મા વૃપમાં ૧

મા વૃપમાં ૨

પદ-રાગ લાવણી

ધોંસો

મેરે મન શિર નયન નિત્ય બિગળે સહિત પ્રાણુધ્યારે.

ન દની શ્રીવૃષભાનુકીઝ;

ઓ ગુર મનમનાવ કૃપાદષ્ટિ કીજે.

યહી આસ હે મોકુ દાન દીજે ઝ.

તોરે

શ્રીગિરિધર પ્રાણુપ્રિયા રાધા, નામમેં બાગે ભવ બાધા;

કૃપા સાગરી તું કસ્યાણી, બદ્ધબા બ્રંદાબન રાણી,

પિતા વૃષભાનુ કીરતિ માતા. ગેય શિવ જનની સુખદાતા;

દયા-કરો દયો શરણુ મખા: દાસ તિહારો શ્રીમુખ લાખો ઝ.

ગત ચાલતિ

વૃષભાનુ સુતા રાધિકા, રહિત બાધિકા,

કૃણુચંદ્રાચી પ્રાણુવદ્ધબા ચરણુ કમળીં-

ચરણુકમળીં માઝી મતિ લુલા-

યા વૃષભા૦ ટેક.

પરશ્વક્ષ અક્ષરાતીત સુઅન્ન સ્તવિતે,

હોત બિરો મનવાણી પાંચુલે,

મતિ જાઈ ન કદા કોણી કળે,
 અક્ષાંક કોટિ અધિપતિ, નિત્ય મહામતિ;
 ત્રિગુણુપર કાળઅન્ન યરયરી,
 સ્વયંભુ સદાનંદ શ્રીહરિ;
 સર્વેશ અનુપ સર્વાત્મા અપરિમિત મહાત્મા,
 વિધિ શિવ જાગે પદ વંદિતે,
 સહસ્ર વદના વાણી ગુણુ ગીતે,
 એસે પ્રભુ શ્રીભૂષણુ, વિજિત દૂપણુ
 મહાશુભ શ્રીભુખ રાધે મમ રોળા-અરણુકમળી
 અરણુકમળી માઝી મતિ હુમા—
 અંદાગા અંધકવતા લલિત અમૃતા,
 અંદ્રિકા અપવા અતુર રમા
 સુરમા ગુનાનના સુખધામા
 મધુવીણા મણિકુડલા મેના મમળા,
 માધરી માલતી મન આતુગી
 પ્રમસ્મા પ્રિયા પ્રેમ મજરી,
 હંમ્મા હરયા ભગવતી, સ્વપારતિ,
 કેનકી કમળા કૃષ્ણાવતી,
 ગોપિકા રત્નારૂપા સતી,
 મૃત્યાન્ધિક વ્રજસુદરી, વશ કેવે હરિ.
 હેતુ હા મદન આમિની આભા-અરણુકમળી
 અરણુકમળી માઝી મતિ હુમા—

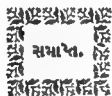
યા જુપમા ૧

મા જુપમા ૨

મહારુપવતી ધન્યકા, નાગકન્યકા,
 ઉર્વશી રંભા તિલોત્તમા,
 સામ્ય કોણી ના સાગે આગમા,
 દમયન્તી અરુન્ધતી તારા, રોહિણી સુદારા,
 ઐસી શુધયુધ સુંદર બાયકા,
 ઐસી અધિષ્ઠી સાંગુ આયકા,
 શચિ સાવિત્રી સરસ્વતી, ઉમા રેવતી,
 રતિ દ્રૌપદી રમાદિક બાળા,
 ઠીરતિજ સકળા શ્રીવર્યા, અતુલ સુંદર્યા,
 મહાશુભી કાય આતા તીચી પ્રભા-ચરણકમળી
 ચરણકમળી માઝી મતિ લુખા— યા વૃષભા૦ ૩
 શ્રીકૃષ્ણ પ્રભાવતી સુતા, સકૃત વસ્તુતા,
 રાધિકાશ અસુ અવિનાશીયે,
 કૃષ્ણ આત્મા શ્રી રાધિકાશયે,
 યુગમરપ લીલાળા તાટી, બડાસું પુરણ ગોડ વાટી,
 માલા ઘાવી પ્રેમ દહ બકિન, બસન આસકિન,
 કનની પ્રભુ સરણામત આપુલ્યા,
 અવિદ્યા રુપી કાલવી બળા,
 દામાનુદાસ દયારામ, યુગવ્રત્યા શુભામ,
 મહાજે ચરા દાર પૂઠે નિજ ઉમા-ચરણકમળી,
 ચરણકમળી માઝી મતિ લુખા — યા વૃષભા૦ ૪

આશિર્વાદ-સાગ ચિકિત્સા.

- ચિરંજીવો! સુખી રહો દુઃખ સકલ હરિ જન,
 આનંદ મંગલ અખંડ હરિમે રહો મન. ચિરંજીવો! ૧
- ભક્તિ પ્રેમ આસક્તિ વ્યસન શ્રીચજ્ઞેશ,
 શુર ભગવદી બાવ સદા દુઃખ કદા ન લેશ. ચિરંજીવો! ૨
- કરમ દાસ માયા લય જનમ ચરન જાગે,
 શુભ મતિ રહો સતત મન કુપય કપ્પુ ન ધાગે. ચિરંજીવો! ૩
- સદ્ગુણ સતસંગ સદા રહો પૂરન કામ,
 એહી આશીસ દેત દાસ દંવારામ. ચિરંજીવો! ૪

પૃષ્ઠ સીધી

૧

૧૨

અશુદ્ધ

પોતાના ગૃહ

વસતલલાસળ

૮

૩

પૃથ્વીરુપણ્ય

તે ક્ષીએ આસે

૧૧

૪

મૃદા

૧૫

૫

કાચે

૧૭

૪

પ્રમાનભ

૧૭

૧૨

શુચિ

૧૮

૨૦

શ્રીધ્વ

૨૬

૮

વસપદ્ધત

૨૬

૬

તારા

૩૨

૫

મા

૫૩

૫

પડિત

૬૪

૧૦

જવા

શુદ્ધ

શ્રીમદ્વાયર્ગ

શ્રીવદ્વાભાધીશ

મહાપ્રભળ

રુણહરિયથ

તે આસે

સુદી

દીશે

પ્રમાનભ

શુચિ

શ્રીધ્વ

ગોવસપદ્ધત

વાદો

દયા

પડિત

જવા

પૃષ્ઠ સીધી

૬૮

૭૫

૭૬

૭૬

૮૦

૮૦

૮૫

૮૬

૮૭

૮૮

૮૮

૧૦૦

૧૦૨

૧૦૪

૧૦૬

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

૨

૭૫

૭૬

૭૬

૮૦

૮૦

૮૫

૮૬

૮૭

૮૮

૧૦૦

૧૦૨

૧૦૪

૧૦૬

શુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

૧૮

૧૬

૧૮

૧૩

૩

૫

૧૪

૮

૭

૧૧

૧૨

અશુદ્ધ

ચિરાતાત

ધર

૧

પૃષ્ઠ સીટી	અરીક	શીક
૧૦૭	૧૧	મોદિની
૧૦૮	૧	પદ્મા
૧૦૮	૩	તનુમધ્યા
૧૦૯	૧૮	સ્ત્રીવાર
૧૧૧	૩	વાસે
૧૧૧	૬	લે'ર
૧૧૧	૨૨	વાસયા
૧૧૩	૧૨	જે'ર
૧૧૫	૮	હરિન
૧૧૮	૫	નાક
૧૧૮	૧૮	આપણે
૧૨૧	૧	કારણેર
૧૨૨	૫	જોતાં
૧૨૩	૨૦	દી
૧૨૬	૬	હારંગ
૧૨૭	૮	શ્રીવલ્લભવરના

પૃષ્ઠ સીટી	અરીક	શીક
૧૨૭	૧૫	ક્ષેત્રલો
૧૨૮	છેલ્લી	ગયા
૧૩૧	૧૮	અવાધ
૧૩૨	૧	મોકાસયો
૧૩૪	છેલ્લી	જે'ર વેદ સ્તમ્ભસ્ત
૧૩૮	૫	ભા'ર
૧૩૯	૧	સ્તવેલ
૧૪૪	૨	મ્હોદી
૧૪૪	૧૧	ભાળક
૧૪૫	૬	કુદ્દુજન
૧૪૬	૨	પારણામ
૧૪૬	૬	માતાપતા
૧૪૬	૧૦	બોલ્યા
૧૪૬	૧૭	ભતરનું
૧૪૮	૯	લાગ
૧૫૦	૧૬	તિલક

પૃષ્ઠ સંખ્યા	અંગૂઠું	શુદ્ધ	પૃષ્ઠ સંખ્યા	અંગૂઠું	શુદ્ધ
૧૫૧	૫ સર્વ રે	સર્વમારે	૧૭૯	૬	તે
૧૫૨	૧૦ સુધડત	સુધડતા	૧૮૪	૧૬ કરગરે	કરીગરે
૧૫૩	૧૧ પોથ	પોથાં	૧૯૧	૧૨ ધુગરે	ધુગરે
૧૫૪	૧૧ થયે	થયેા	૧૯૮	૧૩ કહીચકે	કું કહીચકે
૧૫૫	૧૫ ત્રિભુવનપાત	ત્રિભુવનપતિ	૨૦૧	૯ આભદવર્મ	અભિદવર્મ
૧૫૬	૭ તરથ	તીરથ	૨૦૫	૧૩ બળે	બાળે
૧૫૬	૬ કરવા	કરાવો	૨૧૧	૩ એહિવા	હેવા
૧૫૭	૬ આસાકિત	આસાકિત	૨૧૧	૪ નહા	નહીં
૧૫૭	૧૩ કરણુદબ્ધ	કરણુદબ્ધ	૨૧૪	૪ મહ	મહા
૧૫૭	છેલ્લી પુષ્ટભાકિત	પુષ્ટિભાકિત	૨૧૬	૧૩ મુક્ષ	મુક્ષી
૧૫૯	૧૧ હારદુ	હરિદુા	૨૧૭	૧૬ ઉતારયે	ઉતારિયે
૧૬૦	૧૨ શ્રીધુરેશ	શ્રીમધુરેશ	૨૧૮	૫ તમે	તમે
૧૬૦	૧૪ કહયે	કહિયે	૨૨૦	૧૦ નનજ	નિજ
૧૬૦	૧૯ ચાદ	ચોદ	૨૨૧	૯ ગાના	ગાની
૧૬૫	૧૨ સેવત	સેવતા	૨૨૧	૧૫ પરભક્ત	પરભક્ત
૧૭૧	૧૨ જમ	જમમ	૨૨૫	૯ હારજન	હરિજન

પૃષ્ઠ લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ	પૃષ્ઠ લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨૨૬	૭ નહા	નહી	૨૪૭	૩ ભેકરો	ભેકર
૨૨૮	૧૪ તવડો	તિવડો	૨૫૩	છેલ્લી પામે	પમાર
૨૨૯	૭ જપાળ	જપાળ	૨૫૮	૧૬ કંકર	કિંકર
૨૩૧	૨ શ્રીજી	શ્રીજી	૨૬૧	૧૬ સેર	સેતર
૨૩૧	૧૪ દુભતિ	દુર્ભતિ	૨૬૧	૧૬ હ્યું	હ્યું
૨૩૬	૫ અવસ્થાઓ	અવસ્થામાં	૨૬૨	૯ નહાં	નહી
૨૩૭	૭ હારજન	હરિજન	૨૬૪	૧ આત	અતિ
૨૩૯	૧૮ મનરકનિવારણી	મા નરકનિ	૨૬૫	૧૧ નિમળ	નિમળ
	જમખમલરણી	વારણી	૨૬૭	૭ વડે	વડે
૨૪૨	૩ હારો	જમખમલરણી	૨૬૮	૭ તેથા	તેથી
૨૪૨	૧૩ પવનહારી	ત્હારો	૨૬૮	૧૭ તેથા	તેથી
૨૪૨	૧૭ વહ	પવનાહારી	૨૬૯	૭ સો	સો
૨૪૨	૨૦ માત	વેહ	"	૧૪ હાર	હાર
૨૪૩	૧૭ હાર	મતિ	"	૨૦ હાર	હરિ
૨૪૬	૧૯ મોકાર	હરિ	"	૨૨ ત્યામ	વિધિ
		મોખલિયાર	૨૭૧	૪ નહા	નહી

૨૭૧	૬	સિધ્ધા	સર્ણી	૨૮૬	૧	પાવા	પીવા
"	૭	સમર્થયા	સમર્થયા	૨૮૭	૧૦	સ્નાનયા	સ્નાનયા
"	૧૧	સંગહરિ	સંગવૃક્ષાવે હરિ	"	૧૧	સામરા	સામરા
૨૭૨	૧૩	વાહિત	વા હેત	"	૧૨	કોણયા	કોણયા
૨૭૩	૨૨	તામ	તીર્થ	"	૨૨	રોવ	રોવ
૨૭૫	૬	દીર	દીર	૨૮૦	૧૪	બના	બની
૨૭૭	૧	મદે	સઘ	"	૧૬	આરા	આરા
"	"	ઘવી	દેવી	"	૧	જાનત	જનિત
૨૭૮	૭	શાસાગરો	કાસામરો	૨૮૧	૬	બહિષ	બહિષ
"	૮	બળગા	વળગી	૨૮૪	૧	હાર	હરિ
૨૭૯	૬	સેવા	સેવી	૨૮૪	૨	કોટા	કોટા
૨૮૦	૧૮	સર્વ	સર્વ	૨૮૪	૫	ભાસત	ભસિત
૨૮૪	૧	સ્મરસેન્ધ	સ્મરસેન્ધા	૨૮૮	૮	ગરા	ગિરા
૨૮૪	૮	સમઘ	સમઘ	"	૧૦	દાંકા	દાંકા
"	૧૫	કરણા	કરણા	૩૦૦	૧	વિભિષ્ણ	વિભીષણ
૨૮૫	૯	સાવ	સાવ	"	૨	કુત	કુતિ

પૃષ્ઠ સીધી	અંગ્રેજી	ગુજ
૩૦૦	૬ માંડ	કહિ
"	૮ વાંડ	વહિ
૩૦૧	૫ પાછળથી	પાછળથી
"	૭ ધરી	ધરી
૩૦૪	૨ અહિંનિશ	અહિંનિશ
"	૫ નજનો	નિજનો
"	૧૩ મર્ધા ।	મર્ધાદા
"	૧૪ પાતલ	પ્રતિત
"	૧૯ રવામ	સ્વામિ
૩૦૬	૨૧ દાધ	દાધ
૩૦૮	૨ ફરાશી	ફરીશી
૩૦૯	૬ જાવનાશી	અવિનાશી
"	૧૨ બંડીતટમાં	બંડીતટમાં
"	૧૩ પામા	પામા
"	૧૮ લીધા	લીધો
૩૧૦	૪ હારજન	હરિજન

પૃષ્ઠ સીધી	અંગ્રેજી	ગુજ
૩૧૦	૧૧ ધ્રુવ	ધ્રુવ
"	૧૮ રાખા	રાખી
૩૧૧	૧૨ સ્વશરાર	સ્વશરીર
"	૧૪ આજી	શ્રીજી
"	૧૮ શ્રીહારનાં	શ્રીહરિનાં
"	૧૯ કીર્તન	કીર્તન
૩૧૨	૭ બાંત્રો	બાંત્રો
"	૧૫ મોન	મોનિ
૩૧૩	૧૮ વશર	સુવેશર
"	" મોટ	મોટા
૩૧૪	૫ ત્યજી	ત્યજિમ
૩૧૫	૫ હરજન	હરિજન
"	૧૬ અધિરા	અધિરી
૩૧૬	૧૮ મળા	મળી
૩૨૦	૨ વસરતાં	વિસરતાં
૩૨૧	૨ નમ્યું	નિમ્યું

પાલ	લીંદી	અરુન્ધ	અવનિષ્પતિ	પેલ્લ	લીંદી	અરુન્ધ	રૂઝ
૩૨૧	૧૩	અવનિષ્પતિ	અવનિષ્પતિ	૩૪૩	૧૪	પૂલ્ય	પૂલ્ય
"	૬૬	કૃષ્ણી કૃષ્ણભાસરના	દુષ્ણભાસરના	૩૪૬	૨	સ્વામળાઓ	સ્વામળાઓ
"	"	ફલા	ફલી	૩૪૮	૫	માનાદિ	માનાદિ
૩૨૨	૬	પ્રાત્તમ	પ્રીતમ	૩૫૦	૧	પારાકમ	પરિકમ
"	૬૬	સાદર	મહિર	૩૫૮	૪	પ્રાત્તમ	પ્રીતમ
૩૨૩	૨	દાકત	ચક્તિ	૩૫૮	૧૨	ચતુરાશરમથિ	ચતુરાશરમથિ
"	૮	ફારાર	સરાદિ	૩૫૮	૧	મેહેવાન્કમ	મેહેવાન્કમ
૩૨૪	૬	નિગલ્ય	નિગલ્ય	"	૮	સોહરે	સોહરે
૩૨૬	૨	પ્રાતિ	પ્રીતિ	૩૬૧	૧	હારથે	હારથે
૩૨૭	૮	શતગાબા	શતરીઓ	૩૬૩	૩	વાળયા	વાળયા
૩૩૦	૧૨	બાબા	બાબા	૩૬૪	૧૧	મંગમદના	મંગમદની
"	૧૫	પાણી	પાણી	૩૬૭	૬૬	દાળયાં	દાળયાં
૩૩૭	૪	વિચારય	વિચારયા	૩૭૬	૧૧	બદે	બદે
૩૪૩	૧	નાક	નહિ	૩૮૦	૧૨	ગાળિયર	ગાળિયર
"	૨	સાક્ત	સક્તિ	૩૮૨	૧૨	દલા	દલી
"	૬	અહાં	અહી	૩૮૬	૨	આ બચે	આપ બચે

પૈસા લીધી	અમરીજી	ચીજી	પૈસા લીધી	અમરીજી	ચીજી
૩૮૭	૨ બોદવ	બેદિલ	૧૫	ગેરમાર	ગેરમાર
૩૮૬	૧૮ કાટ	કાટ	૨૦	હાર	હાર
૩૮૦	૧૦ ભારા	ભારી	૧	હાર	હાર
૩૮૫	૮ ગાત	ગતિ	૬	ફૂંજાનહારી	ફૂંજાનહારી
"	૧૮ પ્રત માધિરી	પ્રત અમિતમાધિરી	૧૪	સાનવરદખ	સુનિવરદખ
૩૮૮	૧૨ આત	અતિ	"	ભાગ	ભાગ
૪૦૦	૧ આવ	આવે	૩	ભાગ	ભાગ

સુખમ્ સુનિવસિટીમાં જોમ્, જો. ના અભ્યાસક્રમમાં
ટેક્ષણુક તરિકે મંજુર થયેલો

શ્રીદયારામકૃત કાવ્યમાણુમાલા ભાગ ૧ લો.

આ ગ્રંથમાં અત્યાર સુધીમાં પ્રકટ નહિ થયેલા કવિરત્ન ભકત
શ્રી દયારામભાઈના ઉત્તમોત્તમ અપ્રસિદ્ધ ગ્રંથો તથા કાવ્યોનો નીચે
પ્રમાણે ટિપ્પણ સાથે સમાવેશ કર્યો છે.

સમપ્રદાયસાર—(તત્ત્વગાનનો મહાન ગ્રંથ) રામાનુજ, નિંબાર્ક,
મધ્વ, અને શાંકર વગેરે સંપ્રદાયોનાં તત્ત્વગાનનું રહસ્ય બહુ જ સચોટ
રીતે સમજાવ્યું છે.

અમ્ભમિલાખ્યાન—ભગવન્નામ લેવાનો અદ્ભુત ચમત્કાર જોવો
હોય તો આ ગ્રંથ જરૂર વાંચો.

કલેશકુહાર—આવા સમયમાં દરેક મનુષ્ય ચિંતાના સમુદ્રમાં
ગરકાવ થાય એ સ્વાભાવિક છે. “ ચિંતા ચિંતા સમાન છે. ” અમો
ખાત્રીથી કહીએ છીએ કે આ ગ્રંથ વાંચ્યા પછી અંદગીબર તમને ચિંતા
થશે જ નહિ.

કાલજ્ઞાનસારાંશ—પોતાનો કાલ ક્યારે આવશે એ કોઈ બચવું
નથી, અને બધા ગદ્ગતમા રહે છે. આ ગ્રંથ એવો અદ્ભુત છે કે પોતાનો
કાલ ક્યારે આવશે તેનો જલદીથી નિશ્ચય થઈ શકે છે.

બીજા પદો—બીજાં અનેક ગાન, નીતિ અને ભક્તિનાં પદોનો
મહાન સંગ્રહ. આટલો મોટો ગ્રંથ છતાં હીંમત માત્ર રૂ. ૧૧ સવાળ.
રાખવામાં આવી છે. પાના ૨૮૪ પાકું બાઈડિંગ.

અમદાવાદ ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં ટેક્ષણુક તરિકે મંજુર થયેલો.

શ્રીદયારામકૃત કાવ્યમણિમાલા

ભાગ ૨ જો.

આ સંગ્રહમાં કવિશ્રી દયારામભાઈનાં ઉત્તમોત્તમ મહાન કાવ્યોને સ્થાન આપ્યું છે અને ગ્રંથની નીચે સમજાવવા માટે ઉપયોગી ટિપ્પણો પણ સમાવેશ કર્યો છે. આમાં નીચેના ગ્રંથો છે.

રસિકવલ્લભ—ઉપનિષદ, ગીતા, બ્રહ્મસૂત્ર અને શ્રીમદ્ભાગવત એ પ્રસ્થાન ચતુષ્ટયમાં વારંવાર પ્રતિપાદન કરવામાં આવેલા વેદાંતના અત્યંત ગદ્યન વિષયોને રસિક અને સરલ ભાષામાં જો દોષએ ગુથ્યા હોય તો તે કવિશ્રી દયારામભાઈજ છે. આ ગ્રંથમાં વેદાંતના સિદ્ધાંતોને દર્શાવેલા સાથે એવી ભાષામાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યાં છે કે વાંચકને તેથી મુદ્દતે કંટાળો ઉપજે જ નહિ. વેદાંતનો શુદ્ધ અર્થ નહિ સમજનારાં દ્વંદ્વ મતોનું હાસ્યરસિક ભાષામાં કરવામાં આવેલું ખંડન વિદ્વાન્ વાચક વર્ગને રમુજ સાથે આશ્ચર્યચકિત કરી નાંખીને કાવ્યશ્રીની વિશાલ નિચાર શક્તિનો ખ્યાલ આપે છે. માટેજ મુખ્યાધ્ય મુનિવર્સિટીએ આ ગ્રંથ એમ્. એ. માં ટેક્સ બુક તરીકે રાખેલો છે. વેળ્યવેળે તો તે અતિ ઉપયોગી છે.

બ્રાહ્મણુભક્ત વિવાદ—બ્રાહ્મણુ શ્રેષ્ઠ કે ભક્ત ? ધણુ લોકોને તે તપે સંકંપ વિકલ્પો થયા કરે છે, આ પ્રશ્નને કવિશ્રીએ શાસ્ત્ર અને

ઉત્તર વિભાગના મે. જી. ઇન્સ્પેક્ટર સાહેબે ઇનામને
માટે મંજૂર કરેલું

જક્ત કવિ શ્રીદયારામભાઈનું જીવન ચરિત્ર

શ્રીયુત મૂળચંદ્ર ગુલસીદાસતેક્ષીવાળા ત્રી. એ, એમએલ, બી.
દાહોદાઈ વકીલ મુંબઈ એએએ સંશોધન કરી તૈયાર કરેલાં ટીપ્પણો
ઉપરથી

આ ગ્રંથમાં કવિશ્રીની પ્રાચીન મુંદર છબી, કવિના પદ્ધતિઓ
નેધી. રણુછોટલાઈ તથા ગિરિજાશંકરભાઈની છબીઓ,
તથા કવિના હસ્તાક્ષર તથા ચરમાંની છબીઓ, અને
કવિશ્રીના મૂળ સદગુર શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજી તથા કવિના ઉપદેશ
દાકારવાળા ઇન્દ્રારામ ભટ્ટજીની છબીઓ, તેમનાં કુટુંબ ચરિત્રો
સાથે આપવામાં આવ્યાં છે. કવિના જન્મસ્થાન, વીલ, વંશવૃક્ષ,
કવિનું ગદ્ય લખાણ, કવિના ગ્રંથોનું લીસ્ટ, અમદાવાદના કવિ
વ્યાસ ભાઈવરામ સાથેના કવિના કવિતામાંથી લેવાયેલાં પત્રવ્યવહાર,
કવિનાં જીવનસૂત્રો, વગેરે આશ્ચર્યજનક નવીન સપ્રમાણ વિગતો
અને અનેક અપ્રસિદ્ધ ગ્રંથોના ઉતારા અને અનેક વિષયોથી ભરપૂર
છે. કેાઈ પણ ગુજરાતી કવિનું આટલા બધાં સાધનોવાળું વિસ્તૃત
સપ્રમાણ લખાણનું જીવનચરિત્ર હજી બહાર પડ્યું નથી. આ ગ્રંથમાં
વૈષ્ણવ સંપ્રદાયના અનેક સિદ્ધાંતોનું ઘણીજ સરળતાથી સ્પષ્ટીકરણ
કરેલું હોવાથી વૈષ્ણવોને તો તે અતિ ઉપયોગી છે. સોનેરી પાકું
બાઈડિંગ, પાનાં ૩૬૪, કાંમત માત્ર રૂ. ૨-૪-૦

અકાશકે:- નારણદાસ પરમાનંદદાસ શાહ, કલોઈવાળા

કે. માધવભાગમાં પાંજરા પોળની નવીચ લી-મુ બધ નં ૪

છપાય છે !

છપાય છે !!

ભક્ત કવિ શ્રી દયારામભાઈનું આંતરજીવન.

લેખક

મૂલચંદ તુલસીદાસ તેલીવાલા. બી. એ., એલએલ. બી.
વકીલ—દાદર—મુંબઈ.

તથા

જેઠાલાલ ગોવર્ધનદાસ શાહ. એમ. એ.

પ્રોફેસર—મહીલા પાઠશાળા—અમદાવાદ.

ઉપરના અશ્વામી વિદ્વાન લેખકોએ કવિનાં કાવ્યોનો અભ્યાસ કરી કવિનો હૃદયગતભાવ જાણી કાઢી કવિના મૂળ સ્વરૂપને પ્રગટ કરી બતાવ્યું છે. નીચે આપેલા વિષય સૂચનથી અંચની ઉપયોગિતા સમજાશે. કવિનાં કાવ્યોનો ખરો મર્મ સમજવો હોય તો આ અંથ અવશ્ય વાંચવો જોઈએ. વિદ્વાનોને તો આ અંથ ખરેખરો મનનીય છે. થોડા વખતમાં બહાર પડશે માટે જલદી નામ નોંધાવો.

આ ગ્રંથમાં આવેલા વિષયો.

વિભાગ ૧ લો.

- ૧ કવિના કાવ્યનું લક્ષણ.
- ૨ " કાવ્યોનું વર્ગીકરણ.
- ૩ કાવ્ય વિહંગાવલોકન.
- ૪ અન્ય કવિઓ સાથે સરખામણી.
- ૫ કવિ સાક્ષર તરીકે.

વિભાગ ૨ નો.

- ૬ કવિની નિરંજન ભાવના.
- ૭ જગત અને સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિનો પ્રકાર.
- ૮ જીવનવિચાર.
- ૯ અક્ષરધામ.
- ૧૦ મોક્ષવિષય.
- ૧૧ કવિશ્રીનું વ્યાવહારિક જ્ઞાન.

વિભાગ ૩ નો.

- ૧૨ સાધનવિચાર-દીનતા, વિનય, શરણાગતિ, પૂજા-ઉપાસના, અનન્યાશ્રય. અસમર્પિત વસ્તુ ત્યાગ.
- ૧૩ ભક્તિ-નવધા ભક્તિ.
- ૧૪ કવિનો પ્રેમમાર્ગ.
- ૧૫ રાધાકૃષ્ણમાં કવિનો રસવિષય
- ૧૬ કવિનો રાગરસ.

વિભાગ ૪ થો.

- ૧૭ કવિશ્રીનો શિવ પરત્વે મત.
- ૧૮ ક્યારામભાઈનું વૈષ્ણુત્વ.
- ૧૯ કવિશ્રીના આદર્શ વૈષ્ણુ જીવનનાં સૂત્રો.

૦ કવિશ્રામે જીવનનો ઉદ્દેશ શી
રીતે પાર પાડ્યો ?

૧ કવિશ્રીનો અનુભવ વિષય.

૨ અક્ષરદેહનું અવલોકન.

પરિશિષ્ટ.

ક દયારામ અને નરસિંહ મહેતા
ઉપરનો તેકીવાળાનો લેખ.
(પુષ્ટિ ભક્તિ સુધામાંથી.)

ચ અક્ષરદેહનું અવલોકન.

(ગુજરાતીનું)

ગ કે. હ. ધ્રુવનું બાપણ.

(અમદાવાદમાં દયારામભાઈની
જન્મંતિ વખતે આપેલું તેનો
સાર. વગેરે)

નારાયણદાસ પરમાનંદદાસ શાહ
હસ્તોધવાળા.

શ્રીદયારામકૃત કાવ્યમણિમાળા

ભાગ ૪ થો.

આ સ્ત્રીઉપયોગી ગ્રંથ હમણાંજ છપાઈને બહાર પડ્યો છે. એરૂંદ દયારામભાઈની મધુર વાણીથી ભરેલાં સગાઈ શુભ પ્રસંગે ગાવાં ગીતો, નવરાત્રમાં ગાવાના ગરબા ગરબીઓ, મહિરોમાં ગાવાનાં ધોળ અને ધરમાં હરતાં હરતાં ગાવાલાયક નાનાં નાનાં કાવ્યોને આગવું સંગ્રહ છે. દરેક કુટુંબમાં દરેક બહેનના હાથમાં આ પુસ્તક હોવું જોઈએ. તમારા ઘરને મંગલધરનીથી ગમ્મરી મૂકવું હોય તો જરૂર આ પુસ્તક ધરમાં રાખો ને બહેનોના હાથમાં આપો. સ્ત્રીઓનું મનહર ગાયન અને સાથે પ્રયત્ન નામ એમ બંને ગેમાં ભરેલું છે. આ કાવ્યો ધરમાં ગવાતાં થશે તો ધરનું વાતાવરણ શુદ્ધ થઈ મગજ ઉપર ધાર્મિક સંસ્કારો પડશે અને ખાળકોની નીતિ રીતિ સુધરશે. સ્ત્રીઓને ગાવાને વધારે પ્રિય રૂઢિમણી વિવાહ, સત્યભામા વિવાહ, કુંબળ ઉપવીત, રૂઢિમણી સીમંત વગેરે આખા ગ્રંથો ઉપરાંત સ્ત્રીઉપયોગી અનેક કાવ્યોનો સંગ્રહ છે. કિંમત રૂ. ૧-૦-૦.

નારણદાસ પરમાનંદદાસ

કલોદવાળા.